

Nordea

**Årsredovisning
2018**

Vd-ord

Casper von Kosskull, vd och koncernchef, och Torsten Hagen Jørgensen, Group COO och ställföreträdande koncernchef.

Sidan 4

Personal Banking

Bästa och mest tillgängliga rådgivningen, med smidiga vardagstjänster levererade i skalbart format.

Sidan 13

Wholesale Banking

Asset & Wealth Management

Den ledande relationsbanken i Norden, med operativ styrka.
Sidan 21

Vår vision är att vara den ledande kapitalförvaltaren i Norden år 2020.
Sidan 25

Commercial & Business Banking

Bästa rådgivningen och digitala upplevelsen, effektivitet och skalfördelar rustar oss för framtiden på en orolig marknad. **Sidan 17**

Innehåll

4	Vd-ord
6	Ledande plattform
10	Nordea som investeringsalternativ – strategiska prioriteringar
12	Affärsområden
35	Våra medarbetare

Förvaltningsberättelse

37	Nordeaaktien och kreditbetyg
40	Finansiell översikt 2018
46	Affärsområdesresultat
49	Risk-, likviditets- och kapitalhantering
67	Bolagsstyrningsrapport 2018
76	Hållbarhetsrapport
78	Riktlinjer för intressekonflikter
79	Ersättningar
83	Förslag till vinstdisposition

Redovisning

84	Finansiella rapporter, Nordeakoncernen
96	Noter till koncernens redovisning
184	Finansiella rapporter, moderföretaget
193	Noter till moderföretagets redovisning
255	Undertecknande
256	Revisionsberättelse

Kapitaltäckning

262	Kapitaltäckning för Nordeakoncernen
274	Kapitaltäckning för moderföretaget

Organisation

286	Styrelse
288	Koncernledning
290	Koncernstruktur & Nordeas organisation
292	Ordinarie bolagsstämma & Finansiell kalender

Årsredovisningen innehåller förutsägelser som avspeglar ledningens aktuella syn på vissa framtida händelser och på potentiellt finansiellt resultat. Även om Nordea bedömer att förutsägelserna grundar sig på rimliga förväntningar kan inga garantier ges för att förväntningarna visar sig korrekta. Utfallet kan alltså avvika markant från förutsägelserna, till följd av en rad faktorer såsom: **(i)** den makroekonomiska utvecklingen, **(ii)** förändringar i konkurrensförutsättningarna,

(iii) förändringar i regelverk och andra statliga åtgärder, och **(iv)** förändringar i räntenivån och valutakurser. Denna rapport ska inte tolkas som att Nordea åtagit sig att revidera dessa förutsägelser utöver vad som krävs av gällande lag eller börsbestämmelser, om och när omständigheter uppstår som medför förändringar jämfört med tidpunkten när förutsägelserna gjordes.

Våra prioriteringar för 2019 är ytterst tydliga

– nu handlar det om att verkställa

Bästa aktieägare

Förra året blev ett historiskt år för Nordea då vi genomförde vår flytt till bankunionen och Finland. Flytten är en del av Nordeas övergripande strategiska riktning som ger oss stabila och förutsägbara regler att förhålla oss till, och rättvisa förutsättningar.

Det gläder mig att kunna säga att Nordea nu återigen har positionerat sig som en bank med ett verkligt Nordenfokus i hjärtat av bankunionen, med en ytterst tydlig och enkel struktur, en rekordstark balansräkning och en starkt förbättrad grund för riskhantering och regelefterlevnad. Det innebär att vi kan bli en ännu bättre bank för våra kunder samtidigt som vi får ner de strukturella kostnaderna och ökar effektiviteten.

Nordea har sedan 2016 genomfört en omfattande transformation av banken, i linje med de strategiska prioriteringar som kommunicerades under andra halvåret 2015. Transformationen har fyra viktiga beståndsdelar.

Den första är **vår struktur för riskhantering och regelefterlevnad**, där vi gjort genomgripande förändringar under de senaste åren. Vi har de tre senaste åren investerat mer än 730 mn euro i riskhantering, regelefterlevnad och motståndskraft, och rekryterat cirka 1 300 medarbetare inom regelefterlevnad. Dessa satsningar har i hög grad stärkt vår grund för riskhantering och regelefterlevnad. De bidrar starkt till vårt arbete med att förhindra ekonomisk brottslighet genom noggrannare standarder, hårdare kvalitetskontroll av vårt KDK-arbete och ökad kapacitet inom sanktionsbevakning, vilket gjort Nordea till en tryggare och mer tillförlitlig bank.

Den andra viktiga beståndsdel i vår transformation är **förenkling**, där vi vidtagit en lång rad åtgärder under de senaste fem åren. Under 2013 sålde vi den polska verksamheten, och därefter

minskade vi vår exponering i Ryssland och vår utlåning till utomnordiska sjöfarts-, olje- och offshorebolag under perioden 2013–2017. I fjol genomförde vi flera transaktioner i syfte att minska våra risker och koncentrera vår verksamhet till Norden. Försäljningen av vår private banking-verksamhet i Luxemburg slutfördes i oktober och försäljningen av vår baltiska verksamhet genom avyttringen av Luminor tillkännagavs i september. I juli tillkännagav vi förvärvet av Gjensidige Bank, inklusive ett partnersamarbete med Gjensidige Forsikring. Affären förväntas bli slutförd under första kvartalet 2019. Slutligen flyttade vi Nordeas säte till Finland den 1 oktober 2018. Nordea har skapat en förenklad koncernstruktur, med ett fintst moderföretag, helägda produktföretag och betydande filialer i de övriga nordiska länderna.

En annan del i förenklingsprojektet är stora investeringar i moderna plattformar som uppfyller kraven för helt digitala lösningar och möjliggör fortsatt utveckling. Det innebär att byta ut våra äldre banksystem, genom att göra om över 400 system till en ny kärnbankplattform, en betalningsplattform, en lösning för kund- och motpartsdata och ett koncerngemensamt datalager. Vi har kommit betydligt närmare att uppfylla denna ambition. Sedan början av 2018 har finska privatkunder kunnat öppna såväl vanliga som tidsbundna sparkonton på den nya kärnbankplattformen. Under våren flyttades närmare 750 000 finska sparkonton till den nya plattformen. Under hösten lanserades successivt lån på plattformen. Idag kan de finska kunder som omfattas, genom några få enkla steg, ansöka om lån via Nordeas mobilbank och få omedelbar åtkomst till pengarna. Alla SEPA-betalningar (Single Euro Payments Area) görs nu på den nya betalningsplattformen. Nordea har dessutom en helt ny plattform för koncerngemensamma data.

Den tredje viktiga beståndsdel i **vår digitaliseringsstrategi**, som har resulterat i ett stort antal nya digitala erbjudanden till våra kunder. Under 2016–2018 investerade Nordea mer än 200 mn euro i digitala lösningar. Våra kunder vill kunna utföra sina dagliga bankärenden med smarta digitala verktyg som är enkla att använda. En av våra senaste lösningar är en digital sparrobot som vi kallar Nora och som lanserades i alla de nordiska länderna under 2018. Nora genomförde under året mer än 115 000 rådgivningsmöten.

Vi letar efter nya partnersamarbeten för att förverkliga vår kundvision. I fjol lanserade vi blockkedjeplattformen we.trade i samarbete med åtta europeiska banker. Plattformen gör det möjligt för företag att handla på ett snabbt, enkelt och transparent sätt. Vidare utökade vi vårt erbjudande inom digitala betalningar med Google Pay, en mobil betaltjänst för Android-telefoner.

Den fjärde viktiga beståndsdel i vår transformation är **kostnads- och kapitleffektivitet**. Vår transformation och våra omfattande investeringar i digital utveckling och regelefterlevnad har definitivt medfört kostnadsökningar under 2016–2017, men nu finns grundförutsättningarna för en långsiktig förbättring av kostnadseffektiviteten. Vi är på rätt väg för att nå vårt mål för 2021 om att minska kostnaderna med 3 procent jämfört med 2018 (exklusive 141 mn euro i goodwillnedskrivning som avsåg Ryssland). Dessutom finns möjligheter att minska kostnaderna efter 2021, när den nya kärnbankplattformen är på plats och vi kan börja avveckla de äldre systemen.

Transformationen av banken gör nu att vi hittar nya arbetssätt. Vi skapar en plattare organisation vilket ger de enskilda medarbetarna större befogenheter. Det innebär också att vi kan fatta snabbare beslut och arbeta mer agilt.

2018 kännetecknades av utmaningar på intäktsidan, till följd av manalpress i utlåningen till privatkunder, dämpad volymtillväxt och press på intäkterna från sparande och marknads-garantverksamheten. Å andra sidan är det glädjande att vi levererar på vår plan för ökad kostnadseffektivitet, vår kreditkvalitet är fortsatt god och balansräkningen robust. Vi är därmed redo att framgångsrikt leda banken genom konjunkturcykeln. Vi redovisade följande resultat för helåret 2018 (exklusive jämförelsestörande poster): intäkter på 8 435 mn euro, kostnader på 4 738 mn euro, en kreditförlustrelation på 7 punkter och en avkastning på eget kapital på 8,5 procent.

Jag är stolt över alla utmärkelser och toppbetyg som vi har fått under året. De visar på många sätt att vi är på rätt väg på vår transformationsresa. Vid årets Paytech Awards-ceremoni i London fick Nordea Wallet utmärkelsen "Best Mobile Payments Initiative" medan Open Banking tog hem utmärkelsen "IT Team of the Year". Och för tredje året i rad fick Nordea den prestigefulla utmärkelsen "Best Bank in the Nordics" på The Bankers årliga Transaction Banking Awards.

Personal Banking

Under 2018 lanserade vi flera nya tjänster och lösningar till våra kunder och förbättrade dessutom tillgängligheten.

Genom exempelvis lanseringen av vår nya mobilbanksapp i Finland och Sverige under året förbättrades den digitala upplevelsen när det gäller våra vardags-tjänster. Den nya mobilbanken är tillgänglig när som helst och var som helst, och kunderna kan anpassa den efter sina personliga preferenser.

Under 2018 utökade vi också vårt erbjudande inom digitala betalningar med Google Pay. Nordea är den första banken i Norden att erbjuda Google Pay med kontaktlös betalning för Android-användare i Danmark, Sverige, Norge och Finland.

Vårt mål är att kunna hjälpa våra kunder snabbare och effektivare. Utöver vår sparrobot Nora har vi också på alla våra marknader lanserat en chattrobot – Nova – som kunderna kan ställa frågor till. I Norge används dessutom robotteknik för att ge kunderna lånelöften inom några minuter.

Commercial & Business Banking

Förra året lanserade vi en förbättrad version av Corporate Netbank, Nordea Business, som kommer att bli den primära kanalen där vi betjänar våra företagskunder på distans, med smidig tillgång till ett ekosystem av produkter och tjänster för självbetjäning. Över 50 000 kunder i Sverige har bjudits in och vi fortsätter med den nordiska utvecklingen under 2019.

Ett annat exempel är att vi har inrättat särskilda Start-up and Growth-enheter i alla länder, vilket stärker vår rådgivning mot entreprenörer och uppstartsföretag, med skalmöjligheter för global räckvidd.

Utvecklingen av Nordeas Open Banking-plattform fortskrider och den är nu i drift i Danmark, Sverige och Finland. Cirka 2 500 externa utvecklare ingår i vårt digitala ekosystem, där de tar fram idéer och lösningar för våra kunder.

Wholesale Banking

Ett glädjeämne under 2018 var att Nordea Corporate & Investment Banking (C&IB) valdes till bästa företagsbank bland nordiska storföretag med en rekordnotering för kundnöjdheten i årets Prospera-undersökning. I både Finland och Danmark rankades Nordea högst bland konkurrenterna, med rekordhög kundnöjdhet.

2018 var ett framgångsrikt år för C&IB, med nordiska topplaceringar inom såväl fusioner och förvärv som aktiekapitalaffärer. Det är första gången någonsin som Nordea lyckas med detta, vilket är en stor bedrift. Det starka resultatet inom fusioner och förvärv åstadkoms genom Nordeas nyckelroll i flera affärer,

till exempel fusionen mellan Tele2 och Com Hem, och uppköpet av TDC. Vi behöll vår ställning som den ledande banken på den nordiska aktiekapitalmarknaden och genomförde under året flera lyckade börsintroduktioner, bland annat för BetterCollective i Sverige, Elkem i Norge och Kojamo i Finland, som var den största finska börsintroduktionen på över ett decennium.

Asset & Wealth Management

Under 2018 fortsatte vi att göra stora satsningar inom ansvarsfulla investeringar för att även i framtiden säkerställa vår styrka inom aktivt ägande, ESG-analyser och integration av ESG i fondförvaltningen. I december fick Nordea Asset Management för femte året i rad pris för bästa ESG-placeringsprocess i Europa av den europeiska tidskriften Capital Finance International.

Vidare utsågs Nordea till bästa nordiska fondförvaltare 2018 av Thomson Lipper, som också gav 12 nordiska Nordeafonder utmärkelser för deras utveckling över tid.

Life & Pensions automatiserade under året processer och arbetsuppgifter inom back office i hela koncernen genom utökad användning av robotar, vilket ledde till ökad effektivitet. Life & Pensions har också tagit sina första steg inom artificiell intelligens (AI) genom att lansera en robot som chattar med kunderna. Flera lovande AI-relaterade projekt är på gång inför 2019 och efterföljande år.

Hållbara finanser

Ett viktigt initiativ är Nordeas målsättning att bli ledande inom hållbara finanser och göra det möjligt för kunderna att ställa om till en hållbar framtid. Nordea stödjer aktivt den här genomgripande förändringen genom att se till att det finns en marknad och kapital för dessa lösningar.

Under 2018 fortsatte vi att ta nya initiativ inom hållbara finanser och vi deltog i internationella hållbarhetsfora. Tillsammans med FN och 27 andra banker runt om i världen var vi med och utarbetade principerna för ansvarsfulla banker som presenterades i Paris i höstas. Principerna syftar till att anpassa finanssektorn till FN:s mål för en hållbar utveckling och Paris-avtalet. Ett annat internationellt uppdrag fick Nordea när vi valdes in i EU-kommissionens expertgrupp för hållbara finanser.

Hållbarhet och en ansvarsfull bankkultur är kärnan i det Nordea vill stå för, och vi integrerar i allt högre grad hållbarhet i vår dagliga verksamhet. Vi var exempelvis den första nordiska banken som började erbjuda gröna företagslån till små och medelstora företag. Lånet erbjuds till kunder för initiativ med en tydlig inverkan på miljön. I september lanserade vi också gröna bolån för våra

privatkunder i Sverige – ett lån med ränterabatt för alla kunder som bor i klimatsmarta bostäder. Vidare har Nordea Life & Pensions beslutat att stärka miljöprofilen för alla sina pensionsprodukter och har redan minskat koldioxidavtrycket i sina traditionellt förvaltade aktieportföljer med 70 procent.

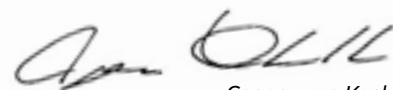
Våra satsningar på hållbarhet har uppmärksamats internationellt. För andra året i rad rankades Nordea 2018 som ett av världens 100 mest hållbara företag av analysföretaget Corporate Knights, och var den enda nordiska banken bland de 100 främsta företagen.

Vår ledstjärna förblir: Allt vi gör, gör vi för kundernas bästa. Dagens omvälvning av finansbranschen är den största på flera decennier. Vi har tagit till oss kundernas tankar, oro och klagomål som samlats in via särskilda projekt och utifrån dessa utvecklat Nordea till en bättre och mer tillgänglig bank med enklare tjänster. Glädjande nog har våra satsningar gett resultat. I Personal Banking gjordes framsteg i fråga om kundnöjdheten 2018, framför allt i Sverige. Vi såg också en fortsatt positiv trend inom både Private Banking och Business Banking, och vi behåller vår mycket starka ställning bland storföretagen. Vi kommer att fortsätta erbjuda våra kunder fler och ännu bättre tjänster och produkter som tillgodoser deras behov – enkelt och som de vill ha det – med den tydliga ambitionen att förbättra kundnöjdheten ytterligare.

Våra medarbetare är enormt viktiga för att vi ska klara detta, och jag vill passa på att rikta ett stort tack till alla Nordeakollegor som under året har satt helhjärtat och hela tiden haft våra kunders bästa för ögonen. Jag är övertygad om att deras arbete fortsätter att bära frukt, till gagn för både våra kunder och aktieägare.

För 2019 är våra prioriteringar ytterst tydliga. Nu har vi förutsättningarna att trappa upp våra kundsatsningar och öka affärsaktiviteten, samtidigt som vi fortsätter att öka den strukturella kostnadseffektiviteten. Vi går nu in i en mer kundorienterad fas, där vi kan ägna mer tid och resurser åt våra kunder. Jag ser verkligen fram emot att verka i denna nya miljö.

Vänliga hälsningar,

Casper von Koskull
Vd och koncernchef

Ledande plattform

Kundrelationer och marknadsposition 2018

Nr 1

Marknadsposition, privatkunder
och företag & institutioner

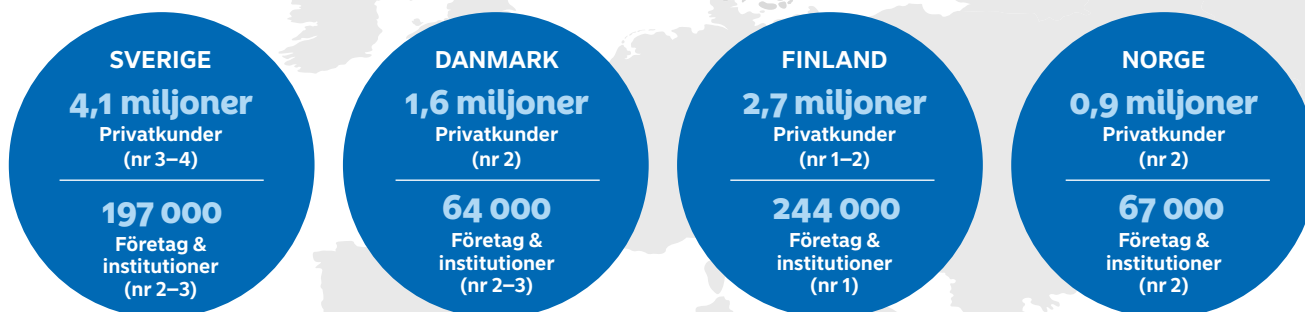
Privatkunder:

9,3 miljoner

Företag & institutioner:

572 000

Kundrelationer och marknadsposition 2018 per land:

Nordea har en överlägsen position bland kunderna och en unik ställning i Norden

Nordea är den ledande banken i Norden och en stor europeisk bank. Vi är stolta över att vara en framstående retailbank, nummer ett på storföretagssidan samt störst inom private banking, kapitalförvaltning

och liv- och pensionsprodukter i Norden. Via våra fyra affärsområden – **Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking och Asset & Wealth Management** – betjänar vi omkring

10 miljoner kunder. Nordea är en nordisk bank med global räckvidd och verksamhet i **18 länder** världen över, med processcenter i Polen och Indien.

Ledande inom finansiella tjänster i Norden

75 procent av våra kunder får sina frågor besvarade vid första tillfället av vår chattrobot Nova* på våra webbsidor.

*Extern chattrobot som dygnet runt, veckans alla dagar, svarar på kundernas frågor som ett tillgängligt alternativ till övrig kundservice.

122 000 kunder använde sig av vår sparrobot Nora – av dessa hade 60 procent inte tidigare sparat hos Nordea, och 88 procent startade ett månadssparande.

UTMÄRKELSER

"No. 1 Corporate Banking in Nordics"
Prospera

"IT Innovation of the Year – Open Banking"
Retail Banker

"Nordics winner – Best Transaction Banking"
The Banker

Stabil bank med stark kapitaltillväxt

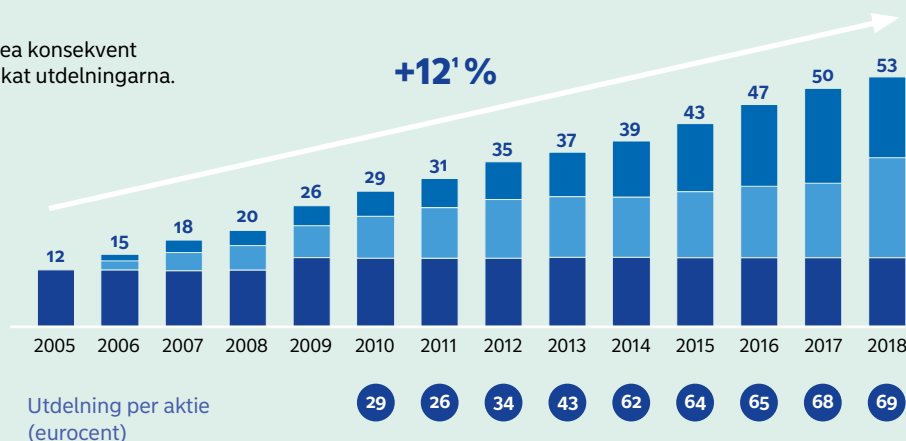
Nordea har redovisat stark kapitaltillväxt över tiden

Kapital- och utdelningstillväxt

Under det senaste årtiondet har Nordea konsekvent genererat nytt kapital och samtidigt ökat utdelningarna.

- Ack. utdelning, md euro
- Ack. eget kapital, md euro

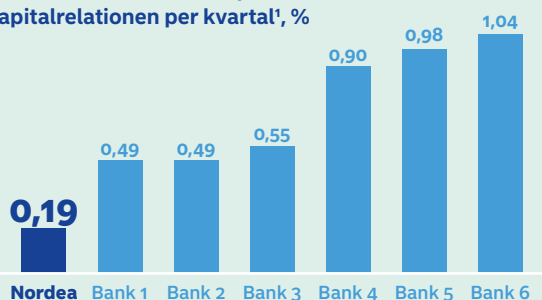
Nordea är den mest diversifierade banken i Norden, med stark kapitaltillväxt

1) CAGR (genomsnittlig årlig tillväxt) 2005-2018, justerat för nyemission på 2,5 md euro 2009. Eget kapital-staplarna anger eget kapital i slutet av perioden minus årets utdelning. Inget antagande om återinvestering av utbetalade utdelningar.

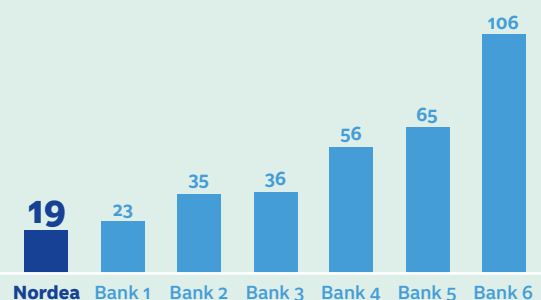
Nordea är den mest stabila banken i Norden

Nedsidesvolatilitet i kärnprimärkapitalrelationen per kvartal¹, %

1) 2006–2018. Beräknat som volatilitet i kärnprimärkapitalrelationen mellan kvartalen, justerat så att volatilitetseffekten vid de tillfällen när kärnprimärkapitalrelationen ökar mellan kvartalen exkluderas. Exklusive fjärde kvartalet 2018 för samtliga banker (till följd av Nordeas övergång till gemensamma tillsynsmekanismen (SSM) och för svenska konkurrenter flytten av pelare 2-påslag för riskvikter gällande bostadslån till pelare 1).

Volatilitet i kvartalsresultatet¹, %

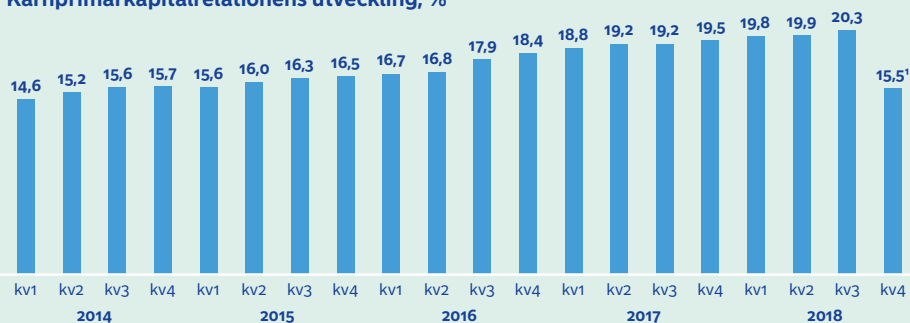

1) 2006–2018.

Nordea har sedan 2006 redovisat de stabilaste nyckeltalen i Norden – både i fråga om resultat och kapitaltäckning

Nordeas kärnprimärkapitalrelation har stärkts år efter år

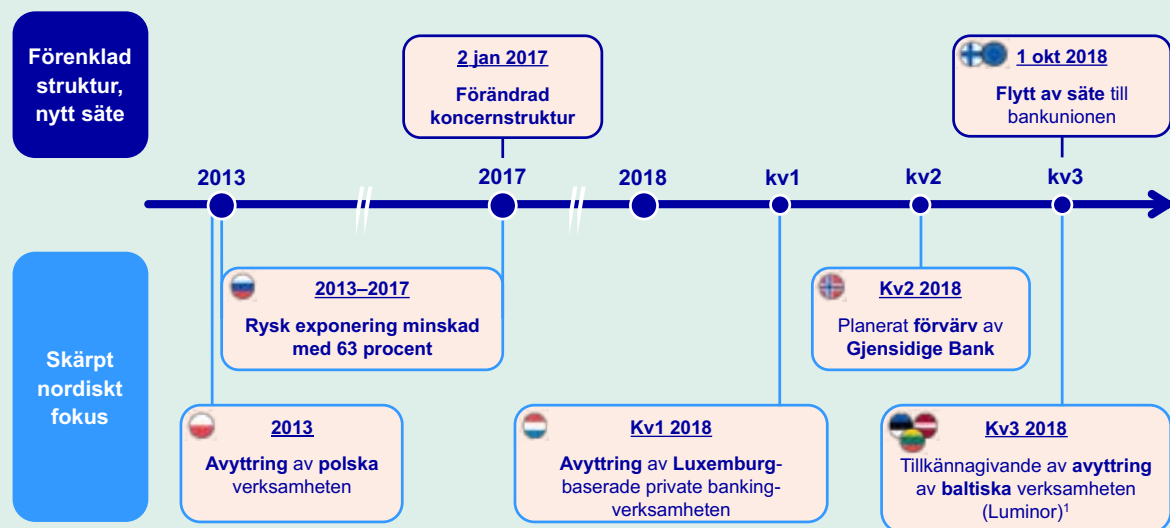
Kärnprimärkapitalrelationens utveckling, %

1) Kärnprimärkapitalrelationen ner till 15,5 procent till följd av Nordeas övergång till den gemensamma tillsynsmekanismen.

Nordea har ytterligare skärpt sitt nordiska fokus med förenklad struktur och nytt säte

Vi har ökat vårt fokus på våra nordiska hemmamarknader under de senaste fem åren

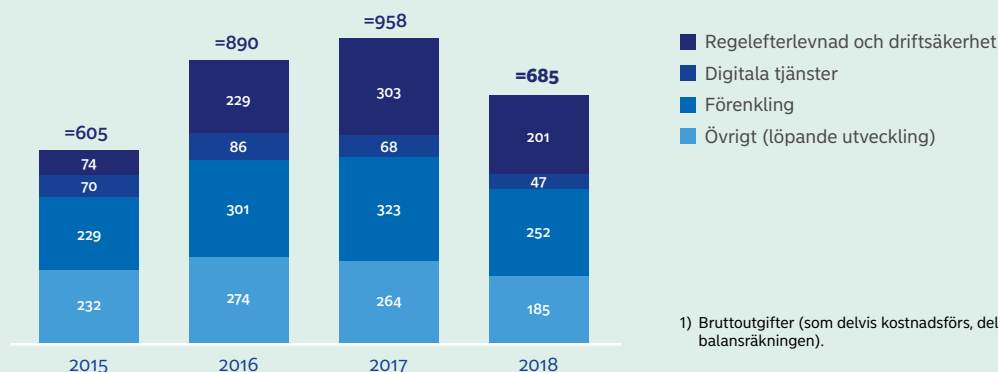
- Avyttring av vår polska verksamhet
- Minskad risk i Ryssland, med bland annat avyttring av den ryska privatportföljen
- Avyttring av delar av vår private banking-verksamhet i Luxemburg
- Förvärvet av Gjensidige Bank kommer att slutföras under första kvartalet 2019, liksom ett partnersamarbete med Gjensidige Forsikring
- Avyttring av vår baltiska verksamhet genom försäljningen av Luminor. Transaktionen förutsätter godkännande från berörda myndigheter.

1) Luminor bildades kv3 2017 som ett joint venture med DNB.

Dessa affärer har minskat riskerna och ökat vårt operativa fokus på Norden

Riktade satsningar för att stärka och förenkla vårt sätt att arbeta

Utvecklingskostnader (brutto¹)

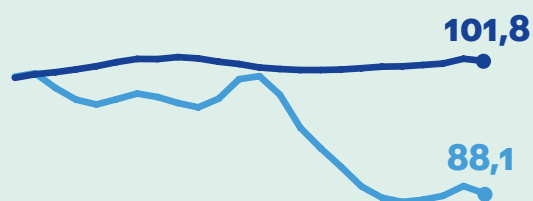
1) Bruttoutgifter (som delvis kostnadsförs, delvis aktiveras i balansräkningen).

- Regelefterlevnad och operativ risk – kapacitetsökningar i första, andra och tredje linjen. Förstärkt krishantering.
- Bekämpning av ekobrott – betydande förstärkning i hela organisationen.
- Teknik och infrastruktur – ny verksamhetsmodell för IT. En plattform för alla enheter, Ett Nordea.
- Förstärkt informations- och cybersäkerhet. Integrerad IT-drift som täcker hela värdekedjan.
- IT-åtgärder – globalt kontrollsystem för identitetskontroll och behörigheter. Lansering av övervakningssystem för att upptäcka bedrägerier.

Marginalpress i utlåningen till privatkunder

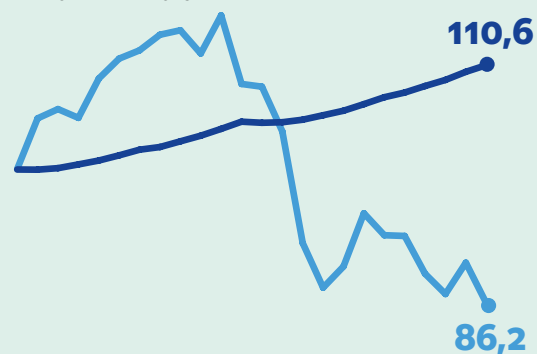
Utlåning till privatkunder, Sverige¹

kv1 2017 – kv4 2018

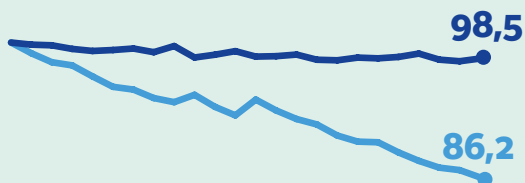
Utlåning till privatkunder, Norge¹

kv1 2017 – kv4 2018

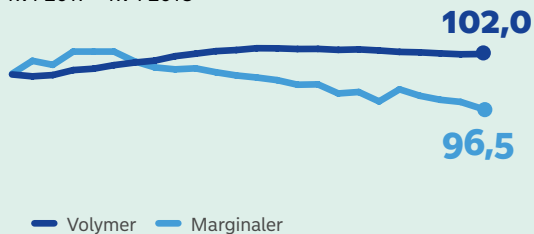
Utlåning till privatkunder, Danmark¹

kv1 2017 – kv4 2018

Utlåning till privatkunder, Finland¹

kv1 2017 – kv4 2018

— Volym — Marginaler

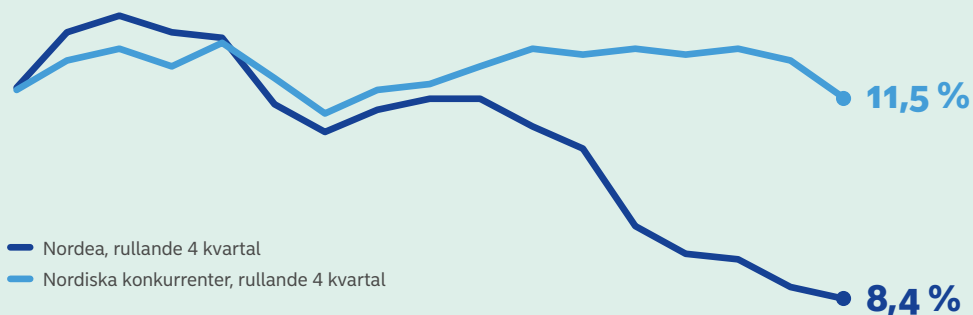
Marginalpressen fortsätter med dämpad volymtillväxt.

1) Januari 2017 = index 100.

Vår avkastning på eget kapital har påverkats negativt

Relativ ROE-utveckling

kv4 2014 – kv4 2018, exkl jämförelsestörande poster

— Nordea, rullande 4 kvartal

— Nordiska konkurrenter, rullande 4 kvartal

Strategisk vision: Ett Nordea

Nordea har lanserat ett antal strategiska initiativ för att förverkliga sin kundvision och främja kostnadseffektivitet, regelefterlevnad och en väl avvägd kapitalhantering.

Människor i Norden är kända för sitt öppna sinne. På många sätt har nordiska idéer legat i framkant i fråga om att skapa moderna, öppna samhällen för det gemensamma bästa. Som resultatet av sammanslagningar av drygt 300 banker – varav flera var pionjärer i banksektorn – ger vi i Nordea uttryck för det här tankesättet. Vi har förnyat oss många gånger om. Och vi ska göra det igen, som Ett Nordea.

Allt börjar med vår **kundvision**, eftersom vi vill vara en bank med såväl personliga som digitala relationer, en bank som är lätt att ha att göra med, relevant och kompetent, och tillgänglig för kunderna var och när som helst. Som en trygg och tillförlitlig partner ska vi hjälpa våra kunder att förverkliga sina drömmar och ambitioner, varje dag och för alla generationer.

Kundernas upplevelse av oss drivs av vår **kultur**, som drar till sig mångfald och är det som gör Nordea till en riktigt bra arbetsplats. Som stöd har vi vårt **syfte**, som ligger till grund för våra beslut och är skälet till att vi finns, och våra **värderingar**, som vägleder oss i hur vi ska nå målet med hjälp av courage, collaboration, passion och ownership.

Vår kultur utgör kärnan i vår strategi, eftersom förnyelse börjar hos var och en av oss. Som den ledande banken i Norden är vi annorlunda, så vi bygger på det som vi redan gör bäst. Vår sunda balansräkning ger finansiell styrka, vår kultur förenar oss och lockar till sig och håller kvar de bästa talangerna, våra medarbetare har mandat att utvecklas, bidra och trivas i sina roller, och våra data ger oss kunskap om tio miljoner kunder – kunskap som vi kan omvandla till nya och bättre lösningar.

För att nå vår fulla potential som Ett Nordea har vi prioriterat sex områden där vi vill vara riktigt bra – idag. Att skapa **positiva kundupplevelser** står högst på prioritetsskivan, och för detta krävs stark **analyskapacitet**, skicklig **IT-hantering**, innovativa **partnersamarbeten** och sund **riskhantering**. Våra medarbetare med daglig kundkontakt är Nordeas ansikte utåt, så vi vill också vara riktigt bra på **personalledning**.

Vår vision tar fasta på traditionen av nordiska idéer i en ny era för banksektorn. Det är en era där vi måste öka takten i vår förnyelse för att hålla jämna steg med förändringarna i samhället. På så sätt kan vi hålla oss relevanta som den lokala banken för lokala kunder, den nordiska banken för globala kunder och den globala banken för nordiska kunder. Det är ett privilegium och ett ansvar som vi tar på stort allvar.

Det är vår vision att visa vägen och skapa framtidens bank – som Ett Nordea.

Viktiga prioriteringar 2019

För 2019 är Nordeas viktigaste prioriteringar:

- **Öka affärsaktiviteten:** vi vill dra nytta av potentialen i vår affärsmodell. Vi kan göra det genom att till exempel utvärdera vår syn på risk och avkastning, fokusera på att värva kunder och behålla de vi har, dra nytta av hela vår potential genom merförsäljning samt verkligen utnyttja våra specialister och kompetenser för att skapa mervärde för kunderna.
- **Förbättra den strukturella kostnadseffektiviteten:** Vi vill nå en sund kostnadsbas på lång sikt, samtidigt som vi fullföljer våra åtaganden. Därför vill vi hitta smarta sätt att sänka kostnaderna, utan att äventyra vår affärsutveckling.

En kundorienterad organisation

För att möjliggöra ett tydligare kundfokus och spegla de unika behoven hos de olika kundsegmenten har Nordea delat in verksamheten i fyra affärsområden: Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking och Asset & Wealth Management. På så sätt säkerställer vi optimal leverans samtidigt som vi skapar mer tid för kundkontakter och kortar ledtiden för att ta fram nya produkter och tjänster.

Digitalisering och nya distributionskanaler

Digitaliseringen är en av de främsta drivkrafterna bakom förändringen i såväl banksektorn som i många andra branscher. Kundpreferenser och förväntningar om tillgänglighet, enkelhet och personanpassning är de huvudsakliga förklaringarna till den här utvecklingen. Nordea ser alltjämt en snabbt växande efterfrågan bland kunderna på mobila lösningar.

Vår kärnbankplattform är det högst prioriterade förändringsprojektet i Nordea, och är den allra viktigaste förutsättningen för att Nordea ska kunna förverkliga sin ambition och bli en skalbar, driftsäker, effektiv och digital relationsbank till 2021. Genom att förenkla själva kärnan kommer vi att kunna ta vara på alla digitala möjligheter, bygga en effektiv verksamhetsmodell och förverkliga vår kundvision genom:

- Verkligt digitala kundupplevelser, från början till slut
- Bättre tillgång till dataanalyser
- Bättre produktutveckling/-underhåll – till lägre kostnad
- En nordisk bankplattform som ersätter flera äldre, land-specifika system.

Förändringarna innebär bland annat en övergång från fysisk till digital distribution, inrättandet av onlinekontor, liksom användning av robotteknik och artificiell intelligens – AI.

Forma en motståndskraftig verksamhet för framtiden

Nordea, liksom andra företag, ställs hela tiden inför globala utmaningar. För vår verksamhet innebär detta att vi måste ta ansvar för vår riskhantering, vår förvaltning av kundernas kapital och vår påverkan på miljön.

Hållbarhet är en viktig faktor, och Nordeas hållbarhetspolicy beskriver principer för investeringar, finansiering och rådgivning. Den styr vårt agerande i det dagliga arbetet och när vi fattar affärsbeslut. Vi integrerar aspekter som rör miljö, socialt ansvar och ägarstyrning (ESG) i våra placeringsanalyser för att säkerställa att beslut som rör investeringar och portföljsammansättning bygger på fullständig information. Vi integrerar också utvärderingen av ESG-risker i våra kreditbeslut och kundernas ESG-riskkategori finns med i de kredit-PM som upprättas.

Förtroende och ansvar

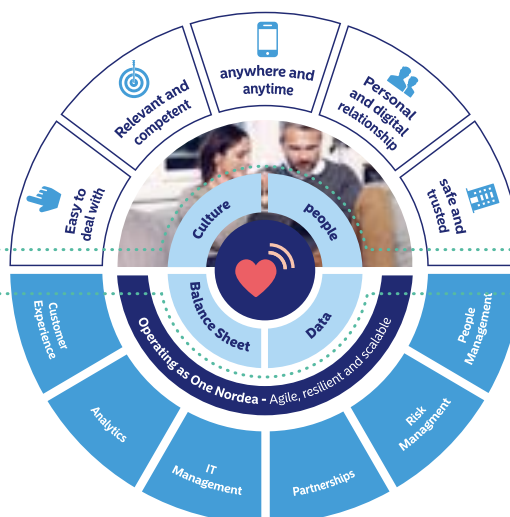
Vi har satt upp ett ambitiöst mål att bli bäst på regelefterlevnad. Fokus på att implementera nya regler och bestämmelser snabbt, och göra dem till en integrerad del av vår affärsmodell, är avgörande om vi ska dra nytta av våra investeringar i regelefterlevnad också för att bättre förstå våra kunder och våra risker.

Vår strategiska vision – Ett Nordea

How our customers will experience us

What will differentiate us from others

What we want to be great at

Förenkla banken

Vi har kommit långt i arbetet med att bygga upp kompetensen och grunden för förändring

Framgångar 2018	Mål för 2019–20
Grundmoduler levererade Första leveranserna klara inom: • Inlåning • Utlåning • Direktbetalningar	Omfattande förenkling Landspecifika lanseringar: • Inlåning • Utlåning • Utlandsbetalningar
Affärsverksamheten ska äga ny funktionalitet och driva förenklingen i banken	Komplexa produktmigreringar och avveckling av gamla system fortsätter 2020 och framåt
Avveckling av lokala datalager	

Vi investerar stort i att ta fram moderna plattformar som uppfyller kraven för verkligt digitala lösningar och fortsatt utvecklingsarbete. Det innebär att vi behöver byta ut våra gamla banksystem, genom att sammanföra över 400 system till 1) en ny kärnbanksplattform, 2) en betalningsplattform, 3) en lösning för kund- och motpartsdata och 4) ett koncerngemensamt datalager.

Sedan början av 2018 har finska privatkunder kunnat öppna såväl vanliga som tidsbundna sparkonton på den nya kärnbanksplattformen, via både internet- och mobilbanken. Under våren flyttades närmare 750 000 finska sparkonton till den nya plattformen.

Under hösten lanserades successivt lån, med en pilot för medarbetare gällande konsumtionslån utan säkerhet, tillgängliga även i Nordeas mobilbanksapp. Piloten utökades senare med ett begränsat antal finska kunder. Idag kan de finska kunder som omfattas, genom några få enkla steg, ansöka om lån via Nordeas mobilbank och få omedelbar åtkomst till pengarna.

Alla SEPA-betalningar (Single Euro Payments Area) görs nu på den nya betalningsplattformen. Sedan juni 2018 har våra finska kunder kunnat ta emot direktbetalningar i euro från flera europeiska banker i det gemensamma eurobetalningsområdet. Nordea var den första banken i Norden att erbjuda sina kunder den här tjänsten.

Lösningen för kund- och motpartsdata ska i framtiden vara den enda källan för den typen av uppgifter i Nordeakoncernen. Genom att samla alla uppgifter på en gemensam plattform stärker vi regel efterlevnaden och kan bättre tillgodose kundernas behov.

Det koncerngemensamma datalagret för Norden ersätter de gamla datalagren i de enskilda länderna.

Finansiella mål fram till 2021

Utdelningsspolicy	Ambitionen är att nå en årlig ökning av utdelningen per aktie och samtidigt upprätthålla en stark kapitalposition i linje med bankens kapitalpolicy
Kapitalpolicy	En kapitalbuffert på 40–120 punkter utöver myndigheternas kärnprimärkapitalkrav
ROE	Fortsatt förbättring av ROE (avkastning på eget kapital) med målet att ligga över det vägda genomsnittet för nordiska konkurrenter
Kostnader	För 2019: Kostnaderna förväntas minska jämfört med 2018, med oförändrade valutakurser, exklusive jämförelsestörande poster under 2018 och 2019. Kassamässiga kostnader väntas minska under samma period, med oförändrade valutakurser. För 2021: Kostnadsbasen, med oförändrade valutakurser, ska vara cirka 3 procent lägre än 2018, exklusive jämförelsestörande poster 2018. Kassamässiga kostnader väntas under samma period minska med 5–10 procent, med oförändrade valutakurser.

Affärsområden, koncernfunktioner och övriga

De fyra affärsområdena ska vart och ett stödja relationsstrategin för respektive kundsegment. Genom att ha en verksamhetsmodell och en komplett värdekedja säkerställer vi optimala leveranser, samtidigt som vi frigör tid för kundkontakter och snabbare får ut nya produkter och tjänster på marknaden.

Personal Banking

- Den ledande banken för privatpersoner i Norden – det ska vara enkelt för våra kunder att sköta sina bankärenden
- Smidig service via olika kanaler: var som helst, när som helst – digitalt eller personligt möte
- Trygg och tillförlitlig bank med den mest relevanta och kompetenta rådgivningen
- Effektivitet och skalfördelar – en gemensam nordisk modell.

Commercial & Business Banking

- Ledande position på företagsbankmarknaden i Norden
- Ambition att bli nr 1 sett till medarbetarnöjdhet
- Nordea är den ledande banken för uppstarts-företag i Norden
- Bästa rådgivningen – var och när som helst
- Bästa digitala upplevelsen – skräddarsydd efter kundens preferenser och behov.

Wholesale Banking

- Nordens främsta storföretagsbank
- Kundintensitet och kundnöjdhet
- Locka, utveckla och behålla de rätta medarbetarna
- Digital transformation
- Socialt engagemang och hållbart fotavtryck
- Affärsoptimering och effektivitet.

Asset & Wealth Management

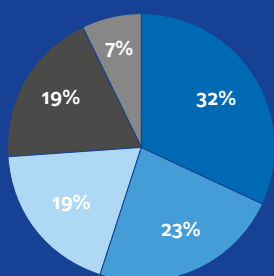
- Störst i Norden inom private banking, kapitalförvaltning och liv- och pensionsprodukter
- Stark utveckling i placeringarna
- Rådgivning och lösningar som är bäst i sitt slag
- Väldiversifierad och mindre kapitalkrävande verksamhet
- Digital rådgivnings- och produktkapacitet.

Group Finance & Treasury/Group Corporate Centre

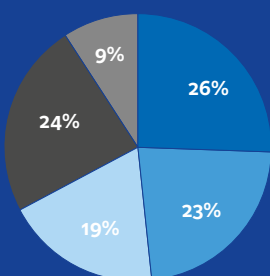
- Ansvara för Nordeakoncernens tillgångs- och skuldförvaltning, Treasury-funktion, koncernomfattande tjänster, styrdokument och riskhantering, regelefterlevnad och gemensamma infrastruktur
- Leda införandet av en gemensam verksamhetsmodell i hela banken
- Fortsätta att driva Nordeas fokus på att stärka kapitalet, förebygga ekobrott samt optimera data och teknik.

Affärsområdenas bidrag 2018

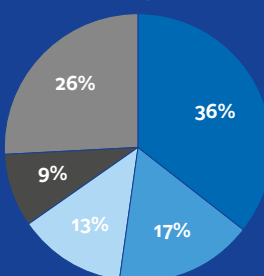
Rörelseintäkter

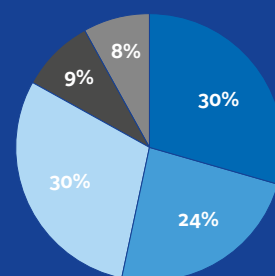
Rörelseresultat

Antal anställda
(omr. till heltidstjänster)

Ekonomiskt kapital

● Personal Banking ● Commercial & Business Banking ● Wholesale Banking ● Asset & Wealth Management ● Group Finance & Treasury / Group Corporate Centre

Affärsområde

Personal Banking

Inledning

Frank Vang-Jensen
Chef för Personal Banking.

Nordea har den största kundbasen bland alla banker i Norden. Personal Banking har cirka 10 000 engagerade medarbetare som varje dag strävar för att skapa positiva kundupplevelser för våra cirka 9 miljoner privatkunder. Vi erbjuder både fysiska och digitala kanaler med ett komplett utbud av finansiella tjänster och lösningar.

I affärsområdet ingår rådgivning och kundservice i olika kanaler, samt produktenheter, back-office, digital utveckling och IT. Alla delar inom Personal Banking har

en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader.

Genom starkt engagemang och värdeskapande rådgivning vill vi få våra kunder att anförtra Nordea alla sina bankaffärer. De snabba förändringarna i kundernas önskemål innebär att Personal Bankings relationskoncept nu även är integrerat i de digitala kana-

lerna och nya mobila lösningar lanseras fortlöpande.

I Personal Banking har vi som mål att vara den ledande banken för privatpersoner i Norden. Vi vill att våra kunder, partners och samhället som helhet ska se oss som en trygg och tillförlitlig bank. Vi drar nytta av vår närvaro på den nordiska marknaden och fortsätter samtidigt att utveckla vårt agila arbetssätt.

Över 9 miljoner Personal
Banking-kunder i Norden betjänas av cirka
10 000 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Personal Bankings omfattande transformation fortsätter med optimering av distributionsnätet och tillämpning av en agil modell för verksamhetsutveckling, i syfte att motsvara kundernas förväntningar på digitalisering och service.

Digitaliseringen förändrar vår verklighet och vad kunderna efterfrågar från oss. Vi vill erbjuda smidiga banktjänster som är tillgängliga var som helst och när som helst via digitala kanaler eller personlig kontakt, och med den mest relevanta och kompetenta rådgivningen.

Under 2018 lanserade vi flera nya tjänster och lösningar till våra kunder och förbättrade dessutom tillgängligheten.

Några exempel:

Genom lanseringen av vår nya mobilbanksapp i Finland och Sverige under året förbättrades den digitala upplevelsen när det gäller våra vardagstjänster. Appen lanseras i Danmark och Norge under 2019. Den nya mobilbanken är tillgänglig när som helst och var som helst, och kunderna kan anpassa den efter sina personliga preferenser. Mindre än en månad efter lanseringen i Sverige hade 35 procent av mobilanvändarna bytt till den nya appen, och i Finland har nu alla kunder gått över till den nya förbättrade upplevelsen.

Vi lanserade nya enkla betalningslösningar för våra kunder. Vårt starka erbjudande inom mobila betalningar utökades med Apple Pay och Google Pay – återigen ledde Nordea utvecklingen på betalningsområdet i Norden.

Vår nya kundtjänstrobot Nova ger svar direkt på kundernas frågor. Nova finns i alla våra länder. Robotteknik

används dessutom på bred front i våra administrativa processer, vilket ger en smidigare upplevelse för kunderna. Exempelvis kan våra norska kunder nu ansöka om ett lånelöfte på bara några minuter.

Vi drog nytta av våra skalfördelar och förstklassiga lösningar och introducerade smidigare och helt digitaliserade kundupplevelser genom den nya kärnbankplattformen. Idag ligger 800 000 finska sparkonton på den nya plattformen.

Vi erbjöd kontinuerligt våra kunder relevant och kompetent rådgivning i alla kanaler – nu även med vår digitala sparrobot Nora, som finns på alla våra marknader. Nora tillhandahåller omedelbar rådgivning om sparande, dygnet runt. Dessutom har vi utvecklat digitala och automatiserade lösningar som gör det lättare för kunderna att sköta sin ekonomi. Till exempel en kalkyl som snabbt ger kunderna en överblick över sin ekonomiska situation.

På bolånemarknaden fortsatte vi att serva våra kunder aktivt och ökade tillgängligheten, bland annat genom fler onlinemöten. Vår verksamhet anpassas löpande för att spegla de lokala marknadsförhållandena, och vi hanterar risker med hjälp av en aktiv prissättning.

Trenden med stigande förmögenhet bland nordiska privatkunder håller i sig. Under 2018 började vi tillämpa reglerna i MiFID II och skärpte vårt fokus på regelefterlevnad vid placeringsrådgivning, vilket gynnar våra kunder. Vi har även utökat rådgivningsportföljerna med fler hållbara produkter.

Vid sidan av dessa förbättringar för

kunderna har vi också infört en agil verksamhetsmodell för utveckling, vilket har bidragit till nöjdare medarbetare, effektivare utvecklingsarbete och kortare ledtider för nya tjänster.

Som ett led i Nordeas strategi att koncentrera verksamheten till den nordiska hemmamarknaden, har Nordea och DnB ingått ett avtal om att tillsammans sälja 60 procent av Luminor till ett konsortium under ledning av riskkapitalfonder som förvaltas av Blackstone. Affären innebär att Nordea kommer att äga cirka 20 procent av Luminor och behålla sin representation i Luminors styrelse. Vi räknar med att affären kan slutföras under första halvåret 2019, under förutsättning att myndigheterna godkänner den. Nordea och Blackstone har vidare ingått ett avtal om framtida försäljning av Nordeas kvarvarande 20 procent på kort till medellång sikt.

2018 i korthet

Intäkter: **2 903 mn euro**

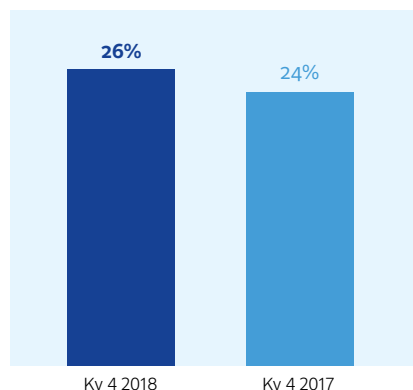
Kostnader: **1 794 mn euro**

Rörelseresultat: **1 030 mn euro**

ROCAR: **10 %**

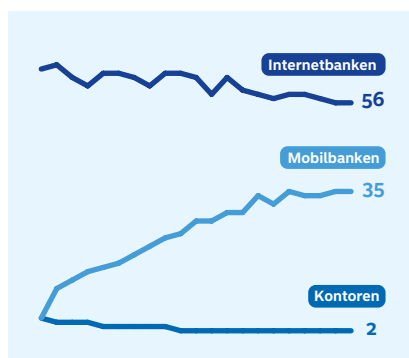
Rådgivningsmöten online

Onlinemötenas andel av rådgivningsmötena exkl. företagskunder

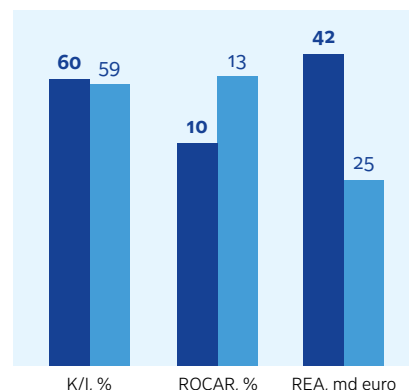
Transaktioner, miljoner

Kv1 2013 – Kv4 2018

Nyckeltal

● 2018 ● 2017

Resultat

Personal Banking upplevde ett år av betydande press på både marginaler och volymer. Till följd av detta minskade intäkterna med 2 procent i lokala valutor, jämfört med föregående år.

Räntenettet minskade med 6 procent, till följd av lägre utlåningsmarginaler på samtliga marknader och kraftigt ökade avgifter till insättningsgarantin i Sverige. Den negativa utvecklingen motverkades något av tillväxten på bolånemarknaden, främst i Norge.

Övriga intäkter blev lägre till följd av minskade intäkter från utlåning och sparandavgifter. Effekten mildrades något av en omvärdering av en låneportfölj i Danmark, vilket resulterade i en skattepliktig vinst.

Kostnaderna ökade med 1 procent i lokala valutor. Det berodde på att de lägre personalkostnaderna, på grund av färre anställda, motverkades av kostnader för tekniska lösningar, riskhantering och regelefterlevnad.

Kreditkvalitet

Kreditförlusterna var låga i alla fyra länderna och kreditkvaliteten var god. Jämfört med 2017 ledde införandet av IFRS 9 och 13 till lägre avsättningar för kreditförluster, till följd av nya statistiska modeller i Finland och värdering till verkligt värde av en låneportfölj i Danmark.

Danmark

Intäkterna minskade med 4 procent jämfört med 2017, främst till följd av omvärderingen av en låneportfölj i början av året. Vidare realiserades intäkter genom försäljningen av en portfölj med äldre fordringar.

Räntenettet minskade främst på grund av lägre inlåningsmarginaler, efter ökade avgifter till insättningsgarantin och minskade intäkter från konsumtionslån.

Övriga intäkter minskade jämfört med föregående år, vilket berodde på försäljningen av Nordea Life & Pension och generellt lägre intäkter från sparande.

Kostnaderna ökade till följd av transformationskostnader för den pågående anpassningen av organisationens storlek, i och med att antalet anställda (omräknat till heltidstjänster) minskade med 11 procent under året.

Reserveringar för kreditförluster realiserades i större utsträckning än 2017, till följd av omvärderingen av en låneportfölj. De faktiska kreditförlusterna förblev låga.

Finland

Intäkterna minskade med 7 procent jämfört med 2017.

Räntenettet minskade med 4 procent, till följd av att både ut- och inlåningsmarginalerna sjönk. Utlåningsvolymerna minskade med 1 procent medan inlåningsvolymerna ökade med 2 procent jämfört med 2017.

Övriga intäkter minskade främst till följd av lägre intäkter från betalningar och sparande, drivet av lägre förmedlingsavgifter.

Kostnaderna minskade till följd av minskat antal anställda (omräknat till heltidstjänster) under 2018, där transformationskostnaderna bokfördes under 2017.

Kreditförlusterna ökade under 2018 på grund av förändrade statistiska

modeller enligt IFRS 9, och det ekonomiska kapitalet ökade på grund av höjda riskvikter för bolån.

Norge

Intäkterna ökade med 4 procent i lokal valuta jämfört med 2017.

Räntenettet förbättrades till följd av volymtillväxten, som innebar att utlåningsvolymerna ökade med 5 procent i lokal valuta, och fortsatte öka under det andra halvåret 2018.

Övriga intäkter ökade till följd av högre provisionsintäkter från betalningar och högre nettoresultat av poster till verkligt värde.

Kostnaderna ökade med 3 procent i lokal valuta jämfört med 2017, främst på grund av transformationskostnader som bokfördes under det första och tredje kvartalet. Kreditförlusterna förblev låga.

Sverige

Intäkterna minskade med 4 procent i lokal valuta jämfört med 2017. Detta berodde främst på ett lägre räntenetto, på grund av pressade in- och utlåningsmarginaler, vilket återspeglade den allmänna prispressen på den svenska bolånemarknaden. Efter månader av minskade volymer på utlåningssidan i början av året, vände trenden under årets sista månader och volymen för helåret var i stort sett oförändrad.

Övriga intäkter ökade jämfört med 2017, till följd av högre provisionsintäkter från betalningar och ett högre nettoresultat av poster till verkligt värde.

Kreditförlusterna förblev oförändrade och på en låg nivå.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Vi vill att det ska vara lätt för kunderna att sköta sina dagliga bankärenden, var som helst och när som helst, digitalt eller med personlig kontakt. Hög tillgänglighet till effektiva vardagstjänster via flera kanaler, kompletterat med rådgivningstjänster med hög kundnytta för bostadsägare och premiumkunder. Vår vision är att våra kunder, partners och samhället som helhet ska se oss som en trygg och tillförlitlig bank.

De plattformar vi använder och utvecklar möjliggör skalfördelar och nordiska effektivitetsvinster, med möjlighet till anpassning för de lokala marknaderna. Detta ger oss ytterligare utrymme för fortsatt automatisering av våra tjänster, och möjliggör nya och snabbare cykler för lansering av tjänster, tack vare införandet av den nya kärnbankplattformen. Vi fortsätter också att dra nytta av vår nordiska närvaro för en bevarad och relevant riskprofil.

Det agila arbetssättet har slagit väl ut i fråga om såväl nöjdare medarbetare som snabbare lansering av förbättrade tjänster. Vi genomför ett skifte från många mindre kontor till större enheter med utökad tillgänglighet som innebär att våra medarbetare kan erbjuda kunderna mer specialiserade tjänster och samtidigt samarbeta bättre inom kontorsnäten.

Vikten av digitala, mobila tjänster ökar och fortsätter att vara ett centralt inslag i färdplanen för vår transformation. Vi fortsätter att utveckla kunddrivna tjänster både på egen hand och i samarbete med partners, och de senaste åren har lanseringen av våra viktigaste nya tjänster – inklusive några där vi är

först i vår bransch – rönt stor uppmärksamhet. Det visar att vi är på rätt väg.

Vårt viktigaste fokus nu är att det ska vara enkelt för våra kunder att göra sina dagliga bankärenden i de kanaler som de önskar. Kunderna kan välja kanal beroende på hur komplexa behov de har, eller utifrån tid, plats och personliga preferenser – banken är tillgänglig var och när som helst.

I Personal Banking har vi som mål att vara den ledande banken för privatpersoner i Norden. Vi vill att våra kunder, partners och samhället som helhet ska se oss som en trygg och tillförlitlig bank. Vi drar nytta av vår närvaro på den nordiska marknaden och fortsätter samtidigt att utveckla vårt agila arbetssätt.

Prioriteringar för 2019

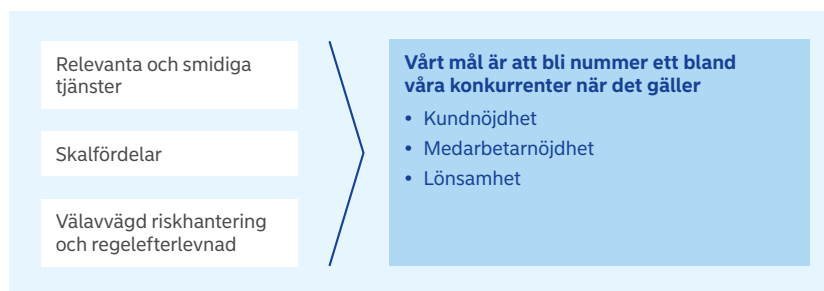
Vi ska stärka affärsfokus genom ökad kundnöjdhet, och genom att fokusera på tre viktiga områden:

- Attrahera bolånekunder på alla våra marknader.
- Öka sparandet bland våra Premium-kunder.
- Trappa upp digitaliseringen och därigenom öka tillväxten inom konsumtionskrediter.
- Vi satsar även på en ökad strukturell kostnadseffektivitet genom att
 - dra nytta av kostnadseffektiva digitala kundinteraktioner för tjänster och försäljning
 - fortsätta automatisera och förenkla våra processer.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Den mest relevanta och kompetenta rådgivningen kombinerat med hög tillgänglighet	• Fokus på kundernas behov genom skraddarsydda erbjudanden och specialiserade rådgivare • Ökad tillgänglighet och smidig åtkomst till våra tjänster
Smidiga kundupplevelser i önskad kanal	• Kunderna väljer de kanaler de föredrar • Optimering av kontorsnätet, digital rådgivning och service får en viktigare roll
Kunder, partners och samhället som helhet ser oss som en trygg och tillförlitlig bank	• Välavvägd riskhantering och regelefterlevnad • God hantering av cybersäkerhet och kundskydd
Snabbhet och kvalitet i utveckling och skalfördelar i leveransen av våra tjänster	• Minska kostnader genom robotteknik och automatiserade processer • Synergier genom kärnbankplattformen och flytt av vissa funktioner till närliggande länder • Skapa bästa kundupplevelsen genom egen utveckling och partnerskap

Skapa värde i Personal Banking

Affärsområde

Commercial & Business Banking

Inledning

Erik Ekman
Chef för Commercial &
Business Banking.

Commercial & Business

Banking består av Business Banking, Transaction Banking och Nordea Finance och är marknadsledande i Norden. Vi har 4 800 medarbetare och betjänar över 550 000 företagskunder via fysiska och digitala kanaler genom att erbjuda banktjänster från Nordea och våra samarbetspartner. Vi ger kundnytta och gör en insats för samhället genom att erbjuda vårt ekosystem till entreprenörer och uppstarts företag samt genom att hjälpa människor och företag att lyckas med sina nordiska idéer och påverka på ett hållbart sätt.

Business Banking betjänar stora och medelstora företag genom en relationsdriven modell som säkerställer hög tillgänglighet och förmåga att uppfylla komplexa behov. Småföre-

tagen betjänas på distans i Business Banking Direct med ökad flexibilitet i organisationen för att säkerställa snabba reaktioner när kundernas efterfrågan och marknaden förändras.

Transaction Banking består av Cards, Trade Finance, Cash Management och Mobile & E-Commerce & co-Innovation. Transaction Banking betjänar alla kundsegment, tillhandahåller betalnings- och transaktionstjänster samt arbetar med Open Banking-, och blockkedje-/DLT-initiativ på alla plattformar i banken. Transaction Banking är en viktig del av Nordeas ekosystem. De tillhandahåller de senaste digitala innovationerna som möjliggör "Business Beyond Banking".

Nordea Finance betjänar alla kundsegment i Nordea

från enklare finansiering utan säkerhet till mycket komplex finansiering av hela leverantörskedjor för stora företagskunder. Nordea Finance ansvarar för handelsfinansiering och företagshypotek i Nordea som omfattar tre olika produktgrupper – investeringskrediter, rörelsekrediter och konsumentkrediter.

Vår ambition är att bli nummer ett i fråga om nöjdhetsgrad bland de kunder som har oss som huvudbank, engagerade medarbetare och lönsamhet i de segment där vi väljer att konkurrera. För att klara det gör vi om sättet vi betjänar våra kunder i grunden och erbjuder fler alternativ för självbetjäning, så att tjänsterna blir enklare att använda och mer tillgängliga för våra kunder.

550 000 företagskunder betjänas av
cirka 4 800 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Nordea utvecklar ständigt sin roll som affärspartner till företag och entreprenörer i Norden genom att fortlöpande lansera nya digitala tjänster, produkter och partnerskap som får vårt ekosystem att växa. Kundernas beteende- och efterfrågemönster förändras snabbt, en utveckling som vi möter med digitala innovationer och vår vision att tillhandahålla produkter och tjänster som går utöver vad banker traditionellt har erbjudit.

Vi möter dessa nya krav genom att använda ny teknik och visa vägen genom att lansera nya innovativa tjänster genom att involvera våra företagskunder i utvecklingsarbetet. Vi håller oss nära våra kunder, låter dem testa nya lösningar och använder deras återkoppling i utvecklingsarbetet. Under 2018 har vi stärkt våra befintliga produkter och samtidigt lanserat flera nya tjänster och lösningar för våra företagskunder. Här är några exempel:

Lansering av Nordea Business, en förbättring av Corporate Netbank. Över 50 000 kunder i Sverige har bjudits in och vi fortsätter med den nordiska utvecklingen under 2019. Nordea Business kommer att bli den primära kanalen där vi betjänar våra företagskunder på distans och den ger smidig tillgång till ett ekosystem av produkter och lösningar för självbetjäning.

Vi har inrättat särskilda **Start-up and Growth-enheter i alla länder** som stärker vår rådgivning mot entreprenörer och uppstarts företag med skalmöjligheter för global räckvidd.

Lanseringen av gröna lån i Sverige gör det möjligt för kunderna att skaffa hållbar finansiering. Gröna lån ska börja erbjudas i samtliga nordiska länder under 2019.

Utvecklingen av **Nordeas Open Banking-plattform** går framåt och plattformen är nu i drift i Danmark, Sverige och Finland.

Nordea har spelat en **nyckelroll i utformningen och lanseringen av we.trade**, en blockkedjeplattform som gör det möjligt för företag att handla snabbt och enkelt utan några papper.

Betaltjänsten Nordea Connect lanserades i Finland och Sverige och kommer att göra det enklare att handla på nätet för både kunderna och nätbutikerna. Det innebär att Nordea tar ett stort steg framåt inom e-handeln.

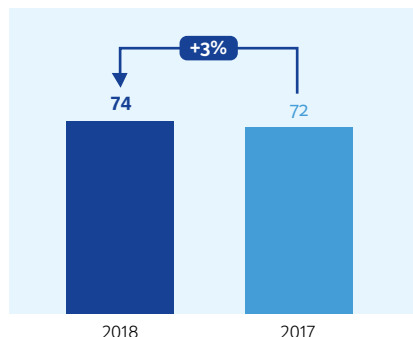
2018 i korthet

Intäkter: **2 038 mn euro**

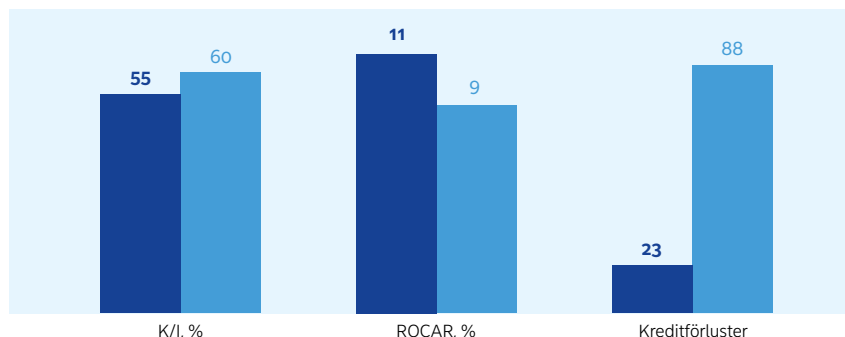
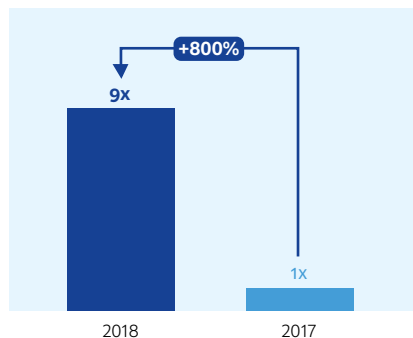
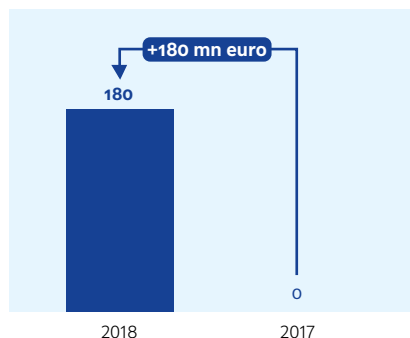
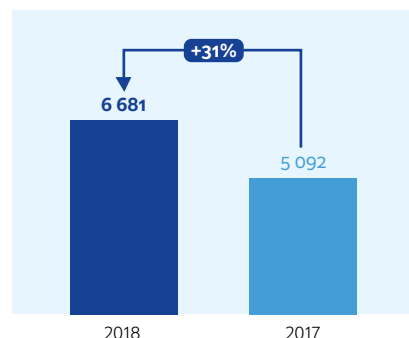
Kostnader: **1 119 mn euro**

Rörelseresultat: **896 mn euro**

ROCAR: **12 %**

**Kundnöjdhet,
relationskunder****Nyckeltal**

● 2018 ● 2017

**Mobilbetalningar,
tokeniserade****Gröna lån****Inloggningar i mobilbanken, tusental**

Under 2018 utökades våra mobila betallösningar, som bland annat utgörs av Apple Pay och Nordea Wallet, med **Google Pay**. Dessa lösningar gör det möjligt för oss att bli kundens första val i den digitala sfären och vi förbättrar dessa tjänster fortlöpande för att kunna erbjuda friktionsfria och säkra mobilbetalningar.

Lansering av Nordea Finans leasing-plattform i Finland, ett nytt och förbättrat system där processer och produkter har samordnats och förenklats i fråga om leasing, hyrköp och lån. Den nordiska lanseringen fortsätter under 2019-2020.

Resultat

Intäkterna var stabila jämfört med 2017, och steg 2 procent i lokala valutor.

Räntenettet ökade med 4 procent i lokala valutor. Ränteläget var fortsatt en utmaning, samtidigt som både in- och utlåningen ökade med 3 procent i lokala valutor.

Provisionsnettot sjönk med 8 procent i lokala valutor, delvis till följd av IFRS 15.

Nettoresultat av poster till verkligt värde ökade med 17 procent i lokala valutor, men då ingår en vinst från omvärdering till verkligt värde under första kvartalet. Exklusive den vinsten minskade nettoresultat av poster till verkligt värde med 10 procent, till följd av en dämpad marknad och marginalpress. Kundens efterfrågan ökade under fjärde kvartalet.

Kostnaderna sjönk med 6 procent i lokala valutor, främst till följd av en minskning av antalet anställda (omräknat till helstidstjänster) med 9 procent. Under 2017 bokfördes transformations-

kostnader på 51 mn euro. Rörelseresultatet ökade med 23 procent i lokala valutor.

ROCAR steg från 9 procent till 11 procent för helåret, tack vare lägre kostnader och kreditförluster.

Kreditkvalitet

Kreditförlusterna minskade med 74 procent. Det berodde på minskade nya avsättningar, trots avsättningar till följd av sommarens torka andra halvåret 2018. Kreditförlustrelationen uppgick till 3 punkter 2018, ner från 11 punkter 2017.

Kreditkvaliteten förblev god.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Vårt främsta mål är befästa vår ställning som den ledande företagsbanken i Norden, att vara den mest relevanta affärspartner för våra kunder och ha de mest engagerade medarbetarna. Vår organisation är anpassad så att vi kan möta våra kunder i olika verksamhetsfaser. Våra strategiska fokusområden är:

1. **Partnersamarbeten** – anpassade efter kundernas behov och preferenser
2. **Enkla banktjänster** – var och när som helst
3. **Effektivitet och skalfördelar** – en gemensam nordisk modell
4. **Framtida kapacitet på en dynamisk marknad** – hållbar konkurrenskraft.

Ett exempel på vår skräddarsydda rådgivning är de nya Start-up & Growth-enheterna som vi upprättat över hela Norden som ska stötta entreprenörer och företag som befinner sig i början av sin tillväxtfas. Genom att specialisera oss på ett segment strävar vi efter att bli en verklig affärspartner med den kompetens som krävs för att hjälpa kunderna att lyckas.

Tack vare vårt Business Partner-koncept, nya digitala innovationer och genom att tillvarata och integrera befintliga lös-

ningar kan Commercial & Business Banking erbjuda ett sammanhängande utbud av tredjepartstjänster. Vi främjar det regionala näringslivet i Norden genom att göra våra produkter och tjänster tillgängliga och smidiga att använda, i linje med vår vision som vi kallar "Business Beyond Banking".

Banksektorn går för närvarande igenom en digital transformation där betalningar står i fokus. Nordeas Transaction Banking-enhet förbättrar därför fortlöpande befintliga lösningar och utvecklar nya för att ligga väl framme på en marknad i ständig förändring.

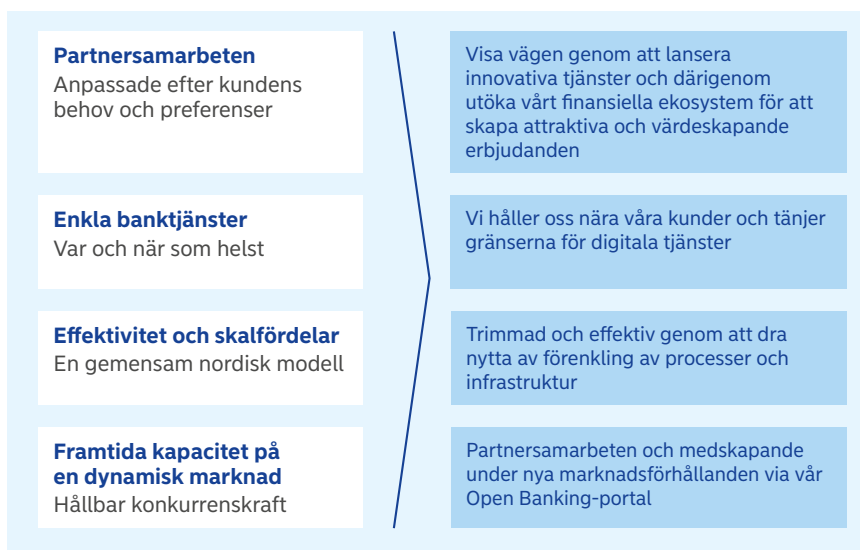
Prioriteringar för 2019

Utveckla och förbättra affärspartnerkonceptet för våra Business Banking-kunder samt distanserbjudandet till våra Business Banking Direct-kunder.

- Förbättra våra regelefterlevnads- och kreditprocesser ytterligare.
- Digital utveckling av skalbara lösningar som internetbanken Nordea Business och leasingplattformen Alfa.
- Kontinuerligt förbättra och utveckla nya betalningslösningar och mobila lösningar, i partnerskap och samarbeten med våra kunder.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

- De nöjdaste kunderna i de segment där vi väljer att konkurrera
- Bättre lönsamhet än konkurrenterna
- De mest engagerade medarbetarna i branschen

Skapa värde i Commercial & Business Banking

- Skapa kundnytta genom rådgivning som anpassas efter kundernas preferenser, ha ett tydligt fokus på effektivitet och förenkling, samtidigt som vi med omdöme hanterar risker genom diversifiering och ett effektivt ramverk för kontroller.

Affärsområde

Wholesale Banking

Inledning

Martin Persson
Chef för Wholesale Banking.

Wholesale Banking

ansvarar för Nordeas stora företagskunder och institutionella kunder. Vi erbjuder ett skräddarsytt urval tjänster inom finansiering, cash management, betalningar och investment banking, samt kapitalmarknadsprodukter och värdepapperstjänster.

Wholesale Banking är marknadsledande inom hållbar finansiering i Norden och är även ledande i kundsegmentet stora företag och finansiella institutioner på den nordiska marknaden. Via Nordea

Markets betjänar vi också ett brett spektrum av Nordeakunder inom affärsområdena Commercial & Business Banking, Asset & Wealth Management och Personal Banking.

Kundnöjdhet är vår högsta prioritet, och genom att kombinera hela värdekedjan från kundenheter via produktenheter till operations kan Wholesale Ban-

king dra nytta av sin storlek och kvalitet, och skapa positiva kundupplevelser för nordiska såväl som utvalda internationella kunder. Värdeskapande lösningar ger våra kunder tillgång till finansiering på kapitalmarknaden och specialanpassade finansiella verktyg, så att de kan optimera sin verksamhet och hantera sina risker.

3 000 Wholesale Banking-kundgrupper
betjänas av cirka 3 600 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Wholesale Bankings fokusområden förblev oförändrade med fortsatta satsningar på kundorienterade, värdeskapande tjänster, affärs- och kapitaleffektivitetsinitiativ samt på att dra nytta av vår ställning som nummer ett i Norden med den största kundstocken. Wholesale Banking fortsatte att investera i digitalisering och automatisering, och byggde vidare på hållbarhetsagendan för att bli den ledande nordiska banken på detta område.

Corporate and Investment Banking

Utlåningen till stora företagskunder ökade jämfört med 2017, vilket kunde tillskrivas en ökad aktivitet och höjd ambitionsnivå när det gäller Corporate & Investment Bankings (C&IB) erbjudande. Den medvetna neddragningen av risknivån i utlåningen till stora företagskunder slutförs nu. Kundnöjdheten inom C&IB steg till en ny rekordnivå för storföretag, där Prospera rankade C&IB som nummer ett i Norden, Finland och Danmark samt inom nordisk leverage finance.

2018 var ett framgångsrikt år för C&IB, med nordiska topplaceringar inom såväl fusioner och förvärv som aktiekapitalaffärer. Aktiviteten på marknaden för företagsobligationer var fortsatt hög, om än inte på samma rekordnivå som i fjol.

Det starka resultatet inom fusioner och förvärv åstadkoms genom Nordeas

nyckelroll i flera affärer, till exempel fusionen mellan Tele2/Com Hem och uppköpet av TDC, för vilket Mergermarket Europe utsåg Nordea till "M&A Financial Advisor of the Year 2018" i Danmark.

Nordea har behållit sin ställning som den ledande banken på den nordiska aktiekapitalmarknaden och genomförde under året flera lyckade börsintroduktioner, bland annat för BetterCollective i Sverige, Elkem i Norge och Kojamo i Finland, som var den största finska börsintroduktionen på över ett decennium. Wholesale Banking var också rådgivare i samband med flera stora företagsemissioner under året.

Nordea hade en ledande roll vid flera banbrytande transaktioner inom nordisk lånefinansiering och fortsätter att stärka sin närvaro i de mindre volatila segmenten som exempelvis riskkapitalfinansierad infrastruktur. Nordea uppmärksammades för sitt värdeskapande erbjudande och röstades fram som den bästa aktören inom förvärvsfinansiering på den nordiska marknaden i Prosperas undersökning.

Kapitalmarknadsverksamheten gick bra under hela året och var marknadsledande i Norden inom emissioner av obligationer med såväl högre som lägre kreditbetyg, i samtliga valutor. Lånesyndikeringen ökade jämfört med i fjol. Vi avslutade 2018 med topplaceringar i

Norden för företagsobligationer och syndikerade lån.

Aktiviteten bland rederikunderna ökade under den senare delen av 2018 till följd av högre aktivitet i branschen generellt. Däremot var aktiviteten relativt låg i offshoreverksamheten. Reserveringarna för sjöfarts-, olje- och offshoreportföljen var väl tilltagna och uppgick vid årets slut till 4 procent av den samlade utlåningen.

I Ryssland var kundaktiviteten fortsatt måttlig, med ytterligare minskning av risken i utlåningen till företag.

Capital Markets

Kundernas efterfrågan på kapitalmarknadsprodukter ökade mot årets slut och fjärde kvartalet blev årets näst bästa kvartal för Wholesale Bankings kunddrivna handel inom Markets.

2018 utmärktes av ett besvärligt marknadsläge för handel i finansiella instrument, med dämpad kundaktivitet

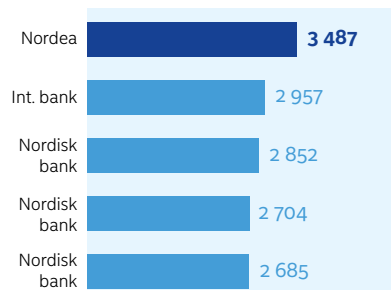
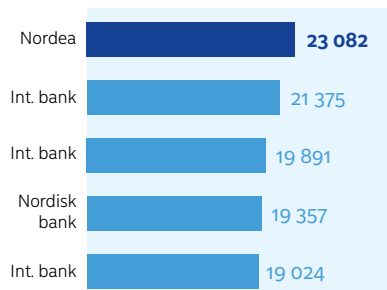
2018 i korthet

Intäkter: **1 733 mn euro**

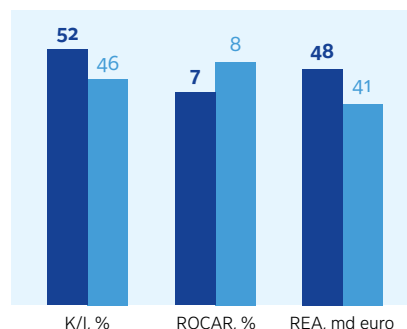
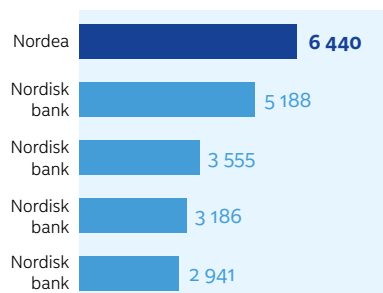
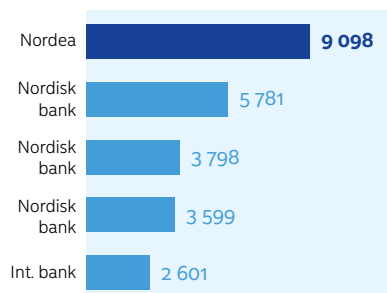
Kostnader: **901 mn euro**

Rörelseresultat: **741 mn euro**

ROCAR: **7 %**

Nr 2 på aktiekapitalmarknaden 2018, mn euro¹**Nr 1 inom fusioner och förvärv 2018, mn euro¹****Nyckeltal**

● 2018 ● 2017

Nr 1 på företagsobligationer 2018, mn euro¹**Nr 1 på syndikerade lån 2018, mn euro¹**

1) Norden.

Källa: Dealogic.

Resultat

och med negativ inverkan från nya regleringar, negativa räntenivåer, hård konkurrens, politisk turbulens och låg volatilitet.

Kundernas efterfrågan inom valutaområdet ökade under årets sista kvartal. Nordeas nya erbjudande inom algritmisk valutahandel fick ett gott mottagande med ett brett intresse bland kunderna och stigande aktivitet. Nordea fick utmärkelsen Best Foreign Exchange Provider i Norge och Finland 2018 av Global Finance Magazine.

Kundernas efterfrågan på räntederivat var stabil under året. Efterfrågan på risksäkringsprodukter sjönk något och konkurrensen var hård inom företagsderivat.

Aktieverksamheten stärktes under 2018 inom såväl analys, försäljning och finansiering som handel. Intäkterna var något pressade, som väntat med tanke på MiFID II.

Nordea Research utnämndes till den ledande nordiska leverantören av ESG-analys i kategorin Domestic Equity i Prosperas undersökning. Nordeas aktie- och kreditanalyser utökades under året med ännu fler enskilda värdepapper, och omfattar nu 539 företag, vilket är marknadsledande.

Intäkterna uppgick till 1 733 mn euro, ner 16 procent jämfört med 2017, främst till följd av minskat nettoresultat av poster till verkligt värde. Räntenettet var 854 mn euro, i linje med 2017.

Avgifts- och provisionsnettot sjönk med 18 procent, men var i det närmaste oförändrat justerat för avyttringen av NLP Danmark och den negativa effekten från IFRS 15.

Nettoresultat av poster till verkligt värde minskade med 35 procent, till

följd av måttlig marknadsaktivitet och pressade marginaler.

Utlåningen, exklusive repor, ökade något jämfört med 2017.

Kostnaderna minskade med 5 procent jämfört med 2017, tack vare fortsatt fokus på strukturell kostnadseffektivitet.

Rörelseresultatet uppgick till 741 mn euro, ner 15 procent från förra året, och affärsområdets ROCAR var 7 procent, 1 procentenhet lägre än 2017.

Strategiska fokusområden och transformationsinitiativ

Wholesale Banking fortsätter att utveckla och dra nytta av sin ledande marknadsposition i Norden. Långsiktiga kundrelationer utgör kärnan i verksamheten som erbjuder både traditionella och mindre kapitalkrävande lösningar med stark tonvikt på att skapa avkastning. Kundfokus är utgångspunkten för Wholesale Bankings mål att öka relevansen, intensiteten och nyttan och även att skapa en mer hållbar bank för våra kunder och våra medarbetare. I denna ambition stödjer Wholesale Banking aktivt Nordeas affärs- och kulturtransformation.

Som en del av transformationen har Wholesale Banking höjt ambitionsnivån inom områden som digitalisering, mångfald, hållbarhet och partnerskap i linje med utvecklingen i finanssektorn. Wholesale Banking har ökat satsningarna på mångfald, välbefinnande och hållbarhet både för att kunna locka de rätta talangerna och för att kunna erbjuda hållbar långsiktig avkastning. Automatisering och digitalisering är avgörande för att dels få de nöjdaste kunderna, dels kunna uppnå långsiktig strukturell kostnadseffektivitet.

I Wholesale Banking fortsätter vi att fokusera på våra engagerade medarbetare och att genom utveckling, samarbete och ökade befogenheter ta till oss en vinnande kultur.

Affärsheten har ett starkt fokus på effektivisering och förenkling som ska stärka kundupplevelsen, öka samarbetet och dra nytta av vår nordiska räckvidd för att nå tillfredsställande avkastning. Under 2018 har följande frågor prioriterats högt: en ambitiös satsning på en plattare organisation, större användning och fokus på automatisering och kunskapscentra,

samt minskade kostnader för resor och annat som inte direkt gynnar kunderna.

Wholesale Banking stödjer aktivt Nordeas höjda ambitionsnivå på hållbarhetsområdet. Exempel på detta är ett betydligt bättre erbjudande inom gröna obligationer, en gradvis integrering av aspekter som rör miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning (ESG) i kreditprocessen, flera expertledda evenemang samt fokus på ESG i våra aktie- och kreditanalyser.

Prioriteringar för 2019

Som framgår av bilden nedan har Wholesale Banking fyra fokusområden: kundfokus, engagerade medarbetare, affärsoptimering och samhällsengagemang. Utifrån detta är Wholesale Bankings mål att få de nöjdaste kunderna på marknaden genom ökad korsförsäljning samtidigt som vi fortsätter att satsa på att locka och behålla de rätta talangerna i branschen. Affärsoptimering ska uppnås genom att utnyttja alla möjligheter till digitalisering och automatisering samt använda balansräkningen för att höja den strukturella kostnadseffektiviteten under hela 2019. Wholesale Banking bidrar också till samhället genom sin satsning på att bli ledande i Norden inom hållbar finansiering.

Ambitionerna för 2021 följer samma principer, med ökad fokus på fortsatt digital transformation. Ökad effektivitet, bättre samarbete och ytterligare utveckling av in- och outsourcing, partnersarbeten och branschgemensamma initiativ bidrar till vår utveckling som den ledande storföretagsbanken i Norden.

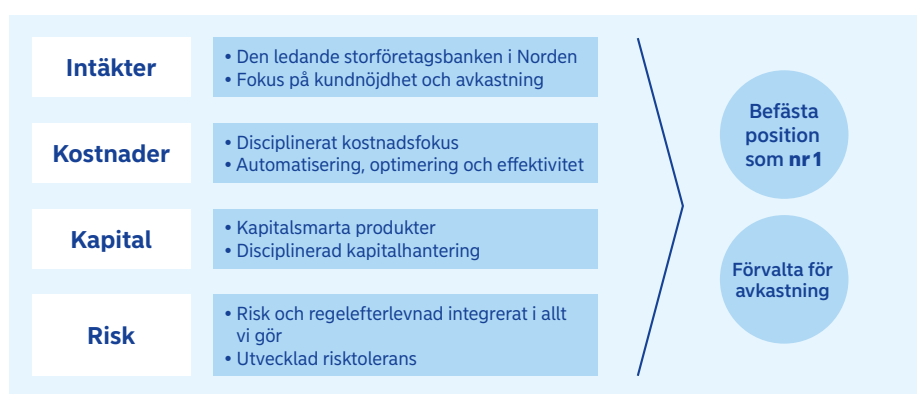
Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Wholesale Bankings mål förblir oförändrat, med ett starkt fokus på långsiktiga kundrelationer, nordiska skalfördelar och ledande kompetens. Vi genomför detta med engagerade medarbetare och en integrerad plattform, samtidigt som vi bidrar till samhället.

Skapa värde i Wholesale Banking

Wholesale Banking slår vakt om sin ledande ställning i Norden och kommer att generera avkastning genom alla viktiga variabler.

Affärsområde

Asset & Wealth Management

Inledning

Snorre Storset
Chef för Asset & Wealth
Management.

Asset & Wealth Management erbjuder högklassiga placerings-, spar- och riskhanteringslösningar till förmögna privatkunder och institutionella placerare.

Asset & Wealth Management består av:

Private Banking – betjänar kunder från 67 kontor i Norden.

Asset Management – ansvarar för aktivt förvalta- de fonder och diskretionära mandat för institutionella kunder.

Life & Pensions – förser kunderna med ett heltäck- ande utbud av pensions-, kapitalförsäkrings- och riskprodukter.

Asset & Wealth Manage- ment är störst i Norden

inom private banking, liv- och pensionsprodukter och kapitalförvaltning. Asset & Wealth Management har cirka 2 700 anställda, varav cirka 380 arbetar utanför Norden, främst i Europa.

97 500 Private Banking-kunder betjänas
av cirka 850 Nordeamedarbetare.

Affärsutveckling

Volatilitet och osäkerhet präglade finans- marknaderna under 2018, vilket påverka- de avkastningar i hela placeringssektorn under året. Samtidigt som den ekonomis- ka tillväxten i USA var stark, sänktes för- väntningarna för både Kina och Europa och prognoserna blev allt dystrare. Det politiska läget blev dessutom allt mer instabilt och de hotande handelskrigen gjorde placerarna mer avvaktande, vilket påverkade avgiftsintäkterna.

I syfte att stå starkare i förhållande till dagens och morgondagens osäker- hetsfaktorer, gör Asset & Wealth Mana- gement en grundläggande omställning där vi skiftar fokus och utvecklar en digital och hållbar produktportfölj. Det innefattar de strategiska besluten att avvytra private banking-verksamheten i Luxemburg samt Life & Pensions i Dan- mark under 2018, vilket påverkade våra totala nettoflöden.

Den nya organisationen för Asset & Wealth Management trädde i kraft i maj 2018. Asset Management fortsätter med kapitalförvaltning för institutionella kunder enligt armslängdsprincipen, medan Wealth Management nu är en separat enhet, som samlar Private Ban- king och Life & Pensions för ett närmare och mer kundorienterat samarbete.

Nordeas förvaltrade kapital uppgick vid årets slut till 282,6 md euro, ned 47,8 md euro eller 14 procent från 2017. Minskningen härrör främst från änd- ringar i strategisk inriktning och den negativa påverkan från fokus på värde- aktier i förvaltningen.

Private Banking har genomgått en betydande omställning sedan föregåen- de år, och fokuserar nu primärt på för- mögna privatkunder och entreprenörer. I samband med detta har tusentals kun-

der överförts till andra enheter i banken, för att öka specialiseringen i vårt erbu- dande. Private Banking fortsätter att fokusera på att värva kunder, liksom på att optimera sin modell för service och rådgivning utifrån kundernas behov och till regelförändringarna på marknaden. Nettoflödet uppgick till -2,7 md euro 2018, i och med att tröskeln harmonise- rades och höjdes i alla länder. Kunder under den nya tröskeln har överförts till Premium-segmentet i Personal Ban- king, vilket resulterade i ett justerat nettoflöde på -1 md euro. Vårt erbu- dande kring förmögenhetsplanering har fått en mer betydande roll på grund av allt mer komplexa regelverk och allt mer sofistikerade kundbehov.

Efter flera år av höga tillväxttal, redo- visade Asset Management något lägre intäkter 2018, framför allt på grund av en mindre andel förvaltad kapital. Detta är i linje med den övergripande utveck- lingen i branschen, med pressade vinst- marginaler, valutakurseffekter och för- ändringar i fördelningen av det förvalta- de kapitalet. För att motverka dessa faktorer har vi utökat Asset Manage- ments starka produkt erbjudande ytterli- gare. De nya produkterna är främst likvi- da alternativ och produkter profilerade inom miljö, socialt ansvar och bolags- styrning (ESG), som båda är kategorier med betydande tillväxtpotential.

Nordea Asset Management har sedan många år visat vägen ifråga om ansvarsfulla investeringar. Under 2018 fortsatte vi att göra stora investeringar på det här området för att även i framtiden säkerställa vår styrka inom aktivt ägande och ESG. I december 2018 fick Nordea Asset Management för femte året i rad pris för bästa ESG-placerings-

process i Europa av den europeiska tid- skriften Capital Finance International. Vidare utsågs Nordea till bästa nordiska fondförvaltare 2018 av Thomson Lipper. Thomson Lipper gav även 12 nordiska Nordeafonder utmärkelser för deras utveckling över tid, och av dessa ingår 7 i vårt utbud av blandfonder.

Den internationella tredjepartsdistri- butionen av fonder hade ett utflöde på 4,6 md euro. Bruttoinflödet låg kvar på en sund nivå och den nylanserade Euro- pean Covered Bond Fund uppnådde ett förvaltad kapital på en miljard euro redan nio månader efter att fonden startade. Inflödena räckte dock inte för att väga upp utflödena från Stable Return Fund, som stängdes för nyinsätt- ningar under första halvan av 2018, på grund av sin storlek. Det institutionella segmentet bidrog till utflödena i och med att vi tappade vissa stora mandat när flera kunder valde att lägga sin portföljförvaltning internt.

Nettoflödena i retailfonderna var negativa under året och slutade på -1,8 md euro. Det är i linje med gene- relt minskade flöden för hela den nord- iska retailmarknaden (med undantag för Danmark). Internt har införandet av MiFIDII i rådgivningsverktygen i början av året haft en negativ effekt på vår för- säljningskapacitet i retailkanalerna.

2018 i korthet

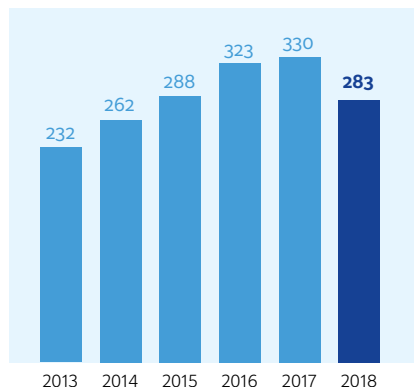
Intäkter: **1 708 mn euro**

Kostnader: **759 mn euro**

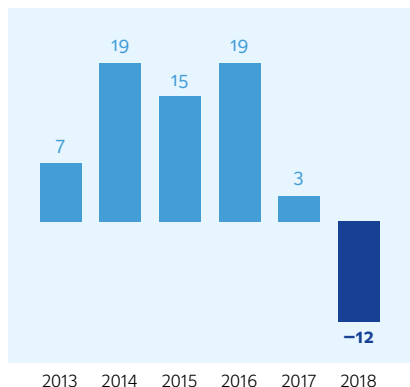
Rörelseresultat: **945 mn euro**

ROCAR: **30 %**

Utveckling i förvaltad kapital, md euro

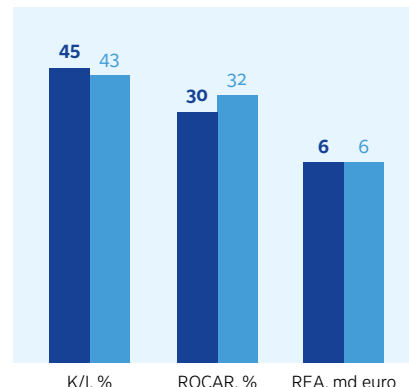

Nettoflöde, md euro

Nyckeltal

● 2018 ● 2017

Fondutvecklingen 2018 var överlag lägre än föregående år, och 42 procent av fonderna överträffade sina jämförelseindex. Utvecklingen påverkades negativt av de stora svängningarna på marknaden, framför allt på börsen. Den 3-åriga utvecklingen förblev tillfredsställande: 65 procent av fonderna överträffade sina jämförelseindex. Ränteprodukterna fortsatte att prestera bra och 88 procent av fonderna överträffade sina jämförelseindex 2018.

Life & Pensions starka solvenskapitalposition möjliggjorde en utdelning på 657 mn euro som överfördes till Nordea Bank Abp 2018. I slutet av november 2018 låg solvenskvoten på 174 procent, med stöd från självfinansierad tillväxt för marknadsräntebaserade produkter och kapital som frigjorts från de avvecklade traditionella försäkringsportföljerna. Bruttopremieintäkterna minskade med 35 procent under 2018 jämfört med 2017, främst på grund av försäljningen av den danska liv- och pensionsrörelsen. Marknadsräntebaserade produkter och riskprodukter svarade tillsammans för 96 procent av bruttopremieintäkterna, vilket medförde ökad kapitaleffektivitet i det förvaltade kapitalet som helhet.

Life & Pensions automatiserade under året processer och arbetsuppgifter inom back office genom utökad användning av robotar i hela koncernen, vilket ledde till ökad effektivitet. Life & Pensions tog också sina första steg inom artificiell intelligens (AI) genom att lansera en robot som chattar med kunderna. Flera lovande AI-relaterade projekt är på gång inför 2019 och efterföljande år.

Resultat

Intäkterna uppgick till 1 708 mn euro 2018, en minskning med 13 procent från föregående år.

Kostnaderna minskade med 10 procent jämfört med 2017, till följd av lyckade kostnadsinitiativ, och rörelseresultatet för 2018 blev 945 mn euro. Fortsatt fokus på kapitaleffektivitet resulterade i en ROCAR på 30 procent.

Private Banking

Intäkterna uppgick till 283 mn euro 2018, en minskning med 5 procent från 2017. Intäktsminskningen orsakades av höjda kundtrösklar i alla länder, lägre värdepappershandel och minskade marginaler, medan den underliggande affärstillväxten fortfarande var tillfredsställande. Kostnaderna minskade med 7 procent, som en följd av våra kostnadsinitiativ och avyttringar. Rörelseresultatet var 66 mn euro, i nivå med 2017.

Asset Management

Intäkterna uppgick till 915 mn euro 2018, en minskning med 7 procent från 2017. De lägre intäkterna berodde främst på marknadsnedgången. Jäm-

fört med 2017 steg kostnaderna med 6 procent. K/I-talet ökade med 4 procentenheter till 32 procent. Rörelseresultatet uppgick till 619 mn euro, ner 12 procent jämfört med 2017.

Life & Pensions

Intäkterna uppgick till 468 mn euro 2018, en minskning med 25 procent från 2017. Kostnaderna uppgick till 151 mn euro, ned 27 procent jämfört med 2017. K/I-talet förbättrades med 1 procentenhet till 32 procent. Rörelseresultatet var 317 mn euro, ner 23 procent jämfört med 2017. Fortsatt fokus på kapitaleffektivitet resulterade i en avkastning på eget kapital på 18 procent 2018, på god väg mot målet på 20 procent år 2020.

Asset & Wealth Management övrigt

Området består av Asset & Wealth Managements serviceverksamhet som inte hänför sig direkt till någon av affärsenheterna. Hit hör en extra likviditetspremie för långfristig ut- och inlåning samt räntenettot relaterat till detta.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Vår strategi är att skapa starka kundrelationer med hjälp av kvalitativ rådgivning och högklassiga lösningar, effektivt levererade via en integrerad värdekedja. Vi avser att dra nytta av digitalisering och operativ förenkling för att höja effektiviteten i hela organisationen.

Asset & Wealth Management prioriterar strategiska investeringar genom att:

- Bygga vidare på ledande digitala erbjudanden och förbättra effektiviteten i rådgivningen.
- Utveckla nya produkter för att tillgodose kundernas efterfrågan på hållbart sparande. Hit hör att dra nytta av vår starka multi asset-placeringsprocess och utöka alternativa placeringsmöjligheter.
- Bygga en stark och motståndskraftig operativ plattform som uppfyller gällande regler och som går att anpassa till framtida regelkrav.

- Ta fram det ledande erbjudandet inom hållbara pensioner, med fokus på att växa inom tjänstepensioner, genom att förbättra vår rådgivningskapacitet och utveckla nya produkter och partnerskap.
- Utveckla Asset Managements distributionskanaler på utvalda nya marknader.
- Öka tillväxten inom segmentet förmögna privatkunder.

Prioriteringar för 2019

Asset & Wealth Management har som tydlig prioritering för 2019 att öka vår närvaro i Norge och Sverige, framför allt för Private Banking och Life & Pensions. Vi lanserar även nya produkter med fokus på att stärka vår position när det gäller ESG. Vidare utforskar vi nya partnerskap för att stärka våra internationella distributionskanaler ytterligare. Vår digitala transformation fortsätter och vi släpper nya tjänster, till exempel rådgivning om hållbart pensionssparande via vår sparrobot Nora, och en ny mobillösning för sparande i alla nordiska länder.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Vår strategi är att skapa starka kundrelationer med hjälp av kvalitativ rådgivning och högklassiga lösningar, effektivt levererade via en integrerad värdekedja. Vi avser att dra nytta av digitalisering och operativ förenkling för att höja effektiviteten i hela organisationen. Under 2019 går vi vidare med vår kulturella, digitala och affärsrelaterade transformation, för att öka kundnyttan.

Utformning av erbjudande och segmentering

Rätt tjänster till rätt kunder

Optimering av verksamheten

Skapa globalt kompetenscenter

- Ökad specialisering i leveransen av tjänster till privat banking-kunder
- Högre trösklar för olika servicenivåer
- Säkerställa hög grad av nordisk samstämmighet och skalfördelar i erbjudandena
- Nya (digitala) produkt erbjudanden för att tillgodose förändrad efterfrågan från kunderna
- Ledande erbjudande inom hållbara pensioner

- Ökad kostnadseffektivitet och förbättrad kvalitet
- Hantering av nya kunder, rapportering och rutintjänster centraliseras
- Trappa upp införandet av automatisering av robotprocesser och kognitiv robotik
- Produktivitetsvinster från uttunning av Agile@scale

Skapa värde i Asset & Wealth Management

Asset & Wealth Management fortsätter att fokusera på en välavvägd resurshandling och prioritering genom att balansera nya investeringar mot effektivitetsvinster och allokera resurser för maximalt värdeskapande. Ett förbättrat samarbete över hela Nordea är en förutsättning för att nå dessa mål, för att bana väg för ett ökat kunskapsutbyte och skapa ett överlägset erbjudande till spar- och placeringskunder.

Intäkter

- Dokumenterad tillväxt i Norden och internationellt
- Öka den digitala kapaciteten inom sparande
- Väl rustade att dra nytta av trender i kundernas preferenser
- Utveckla Asset Managements distribution på utvalda nya marknader.

Marginaler

- Fokusera på affärer med högre marginal genom utveckling av diskretionära lösningar och multi-asset-lösningar
- Dra nytta av kapacitet inom rådgivning och lösningar
- Räkna med måttlig påverkan från regelförändringar och digitalisering

Kostnader

- Skalbara, kostnadseffektiva plattformar
- Löpande operativ förenkling och fokus på effektivitet
- Robotkapacitet för ökad effektivitet

Kapital

- Nästa generations produkt erbjudanden driver på tillväxten
- Solvens II-optimerad verksamhetsmodell

Befästa position som nr 1

Group Finance & Treasury

Inledning

Christopher Rees
Group CFO.

Group Finance & Treasury (GF&T) i Nordea ansvarar för koncernens tillgångs- och skuldförvaltning, treasuryverksamhet, finansiella rapportering och uppföljning, inköpstjänster samt resursallokering och resultatstyrning. GF&T spänner över fyra områden: Finance, Group Treasury & ALM, Investor Relations och Group Procurement.

Finance ansvarar för den finansiella resultatstyrningen och för att tillhandahålla högkvalitativ och effektiv finansiell rapportering och planering för koncernen, inklusive finansiell kontroll och analys, för att uppfylla

lä både affärsbehov och regelverk.

Group Treasury & ALM ansvarar för att säkerställa en väl avvägd hantering och optimering av Nordeas kapital, likviditet, upplåning och marknadsrisker i in- och utlåningsportföljen inom ramen för Nordeas fastställda risktolerans och limiter, samtidigt som de följer gällande regelverk och gör det möjligt för affärsområdena att betjäna våra kunder.

Investor Relations säkerställer en korrekt bild av bankens grundläggande drivkrafter och finansiella resultat, genom att förse investerare med

transparent och relevant kommunikation samt se till att Nordea får ta del av återkopplingen från investerarna.

Group Procurement ansvarar för att optimera kostnader genom att erbjuda rådgivning och tjänster inom inköp, med fokus på icke-IT-relaterade inköp och avtal.

Affärsutveckling

Group Finance & Treasury fortsatte sitt transformationsarbete under 2018 genom att ytterligare integrera finans- och treasuryfunktionerna inom Nordea. På så vis möjliggörs optimering av finansprocesser och värdekedjor i syfte att förbättra effektiviteten och minska den operativa risken.

Treasury & ALM har uppfyllt sitt viktigaste uppdrag – att hantera Nordeas balansräkning, liksom risker i balansräkningen, genom väl avvägd och effektiv hantering av kapital, likviditet och upplåning. Under 2018 var en prioritet att förbereda och genomföra Nordeas flytt till Finland och säkerställa en hög kapitaliseringsgrad och stark likviditet under övergången till bankunionen.

Nordeas strukturella likviditetsrisk bedöms som konservativ, välbalanserad och väl anpassad till rådande villkor vad gäller konjunktur och regelverk. Den kortsiktiga likviditetsrisken mäts med flera mått, bland annat likviditetstäckningsgrad, LCR¹. LCR för Nordeakoncernen uppgick vid årsskiftet till 185 procent, och LCR i euro och dollar uppgick vid samma tidpunkt till 257 respektive 214 procent. Likviditetsreserven, som utgörs av högst likvida tillgångar, uppgick vid årets slut till 104 md euro.

Nordea emitterade obligationer för cirka 22,6 md euro, i form av 11 bench-

mark-transaktioner och så kallade private placements, utgivna i sju olika valutor och inom fem olika produkter under 2018. Dessutom lanserades ett nytt tillgångsslag inom seniora icke-prioriterade skuldinstrument.

Nordea tilldelades utmärkelsen "Financial Issuer of the Year" av International Financing Review, och fick ytterligare sex utmärkelser under 2018 för sina emissionsaktiviteter.

Några viktiga benchmarktransaktioner under året var

- en säkerställd obligation på 2 md euro med fast ränta i två delar (en med 5-årig och en med 15-årig löptid) som emitterades av Nordea Hypoteksbank och fick flera utmärkelser
- en första senior icke-prioriterad 5-årig obligation på 1 md euro emitterades av Nordea Bank AB
- ett 15-årigt supplementärkapitalinstrument på 500 mn dollar, med inlösenmöjlighet efter 10 år, emitterades av Nordea Bank AB, den första inlösenbara 144A/RegS-obligationen någonsin från ett nordiskt bolag.

I samband med hanteringen av riskerna i koncernens balansräkning inom fastställd risktolerans och limiter, har Treasury & ALM också redovisat ett årsresultat i linje med förväntningar och mål,

detta trots det tuffa läget på finansmarknaden med större ränteskillnader och flackare räntekurvor. Huvuddelen av resultatet återfördes till affärsområdena.

Resultat

Huvuddelen av intäkterna inom Group Finance & Treasury kommer från Treasury & ALM, efter fördelning till affärsområdena.

Rörelseintäkterna uppgick till 112 mn euro under 2018, en minskning från 165 mn euro förra året. Räntenettot uppgick till 60 mn euro, ner från 85 mn euro förra året. Nettoresultat av poster till verkligt värde minskade till 62 mn euro jämfört med 89 mn euro 2017. Rörelseresultatet 2018 uppgick till 101 mn euro (176 mn euro 2017).

Rörelsekostnaderna uppgick till 162 mn euro, vilket var en liten minskning från 163 mn euro under förra året. Transformationskostnaderna var 5 mn euro under 2018.

¹) Likviditetstäckningsgrad enligt definitionen i EBA:s delegerade akt.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

Under 2019 fortsätter omvandlingen av GF&T till en mer integrerad finansorganisation. Syftet är att ytterligare optimera, förenkla och förbättra finansprocesserna genom att exempelvis använda integrerad systeminfrastruktur och data, och dra nytta av en gemensam verksamhetsmodell.

GF&T:s viktigaste prioriteringar under 2019 för att stärka affärsutvecklingen och driva den strukturella kostnadseffektiviteten är

- proaktivt partnerskap med affärsverksamheterna – tillhandahålla verksamheten datadrivna beslutsunderlag, säkerställa en effektiv hantering av balansräkningen och konkurrenskraftig internprissättning
- starka relationer till SSM och investerare – ytterligare förbättra relationerna med den gemensamma tillsynsmechanismen (SSM) och investerare utifrån tillit till vår förmåga att fullfölja våra åtaganden

- effektiv leveransmodell – skapa en leveransmodell som bygger på en kostnadseffektiv arbetsstyrka och säkerställande av rätt datakvalitet och en miljö med förenklade lösningar.

GF&T:s medarbetare är vår viktigaste tillgång. För att uppnå våra prioriteringar för 2019 fortsätter vi att fokusera på hållbarhet och att utveckla våra medarbetare.

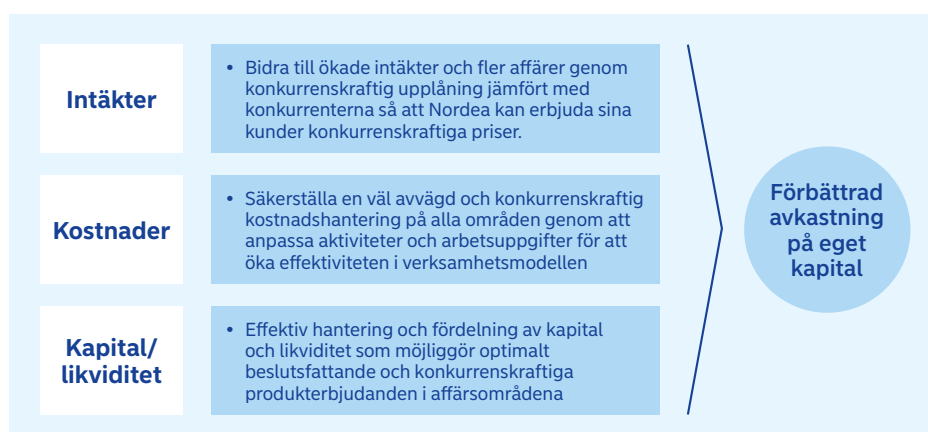
Verkställande av vår transformation: strategiska fokusområden

Group Finance & Treasurys uppdrag håller på att omformuleras, med tydligare fokus på kopplingarna till affärsområdena i syfte att förstärka den finansiella resurs- och resultatstyrningen för koncernens intäkter, kostnader och kapital.

Skapa värde i Group Finance & Treasury

Group Finance & Treasury ansvarar för att säkerställa en försiktig intäktsstillväxt genom effektiv hantering av balansräkningen i kombination med effektiv kostnadshantering.

Group Corporate Centre

Inledning

Torsten Hagen Jørgensen
Ställföreträdande koncernchef,
Group COO och chef för GCC

Group Corporate Centre (GCC) består av Chief Operating Office-organisationen (COO), där Group Technology, Group Data Management, Global Services, Group Digital, Group Security Office, Group Financial Crime Prevention och Global Business Risk Implementation & Support (BRIS) ingår. Group COO-organisationen ansvarar för att

säkerställa en enhetlig verksamhetsmodell i Nordea genom att harmonisera processer och tjänster i enlighet med koncernens prioriteringar, i syfte att dra nytta av gemensamma styrkor och förverkliga synergier.

Affärsutveckling

GCC var under 2018 fortsatt en av de starkaste krafterna bakom de koncernomfattande förändringsprogrammen genom att driva på för effektivt verkställande, rätt prioriteringar och transparens, samt säkerställa affärsaktiviteten i hela koncernen. Genom Nordea Ventures har fintechföretag tecknat avtal med Nordea. Dessa samarbeten, som omfattar alla affärsområden, ligger i linje med de strategiska målen och koncernens prioriteringar.

Core Banking-programmet (CBP) är fortfarande det högst prioriterade förändringsprogrammet med fortsatt fokus på att implementera den nya bankplattformen i alla länder till slutet av 2020. 2018 blev en vändpunkt för programmet med implementering i två länder som omfattade fyra produkter (inom sparande, inlåning och utlåning), migrering av över 750 000 sparkonton, aktivering av över 2 600 slutanvändare och migrering av över 30 miljarder euro i säkerheter till den nya plattformen. Redan nu genomförs över 1,2 miljoner transaktioner i månaden på plattformen.

Group COO omorganiserades under 2018 och fick en enklare struktur med färre nivåer som gör det lättare att arbeta med komplexa och krävande kunder och produkter. Syftet med omorganisationen var att stärka värdekedjan och möjliggöra snabbare leveranser. Koncernövergripande processer har införts successivt, vilket skapar synergier och skalfördelar genom gemensamma arbetssätt som gynnar hela banken.

Flera funktioner har sammanförts och stärkts för att driva optimering och konkurrenskraft över hela koncernen. Ett centralt mål har varit att utveckla och implementera harmoniserade

arbetssätt, inklusive starkt fokus på att bygga Robotic Process Automation-kapacitet (RPA) och automatisera processer över hela koncernen. I dag har Nordea över 500 aktiva robotar som stödjer fortlöpande effektiviseringar.

En fråga som var mycket prioriterad under 2018 var förändringar i personalstyrkans sammansättning i Norden och närliggande länder. Fokus har legat på att hitta rätt kompetens utanför Norden där arbetsmarknaden är mer tillgänglig. Flera åtgärder har åstadkommit stora förändringar i personalsammansättningen och medfört att genomsnittskostnaden per heltidsanställd har minskat.

Användningen av molntjänster har också ökat för att höja driftsäkerheten, kostnadseffektiviteten och skalbarheten. Tack vare förbättrad regelefterlevnad för molntjänster och utveckling av SaaS-tjänster (Software as a Service) i molnet kunde vi minska onödigt komplexitet, brist på flexibilitet och risken för brott mot regelverken.

Stora investeringar för att höja driftsäkerheten och fortsätta transformationen mot EN effektiv verksamhetsmodell för koncernen gjordes även under 2018. Centrala funktioner upprättades för att stötta och hantera de koncernomfattande förändringsprogrammen, i syfte att främja Nordeas strategiska prioriteringar. Detta möjliggör effektivt verkställande av Nordeas transformationsresa genom enhetlighet och transparens i COO-områdena som stöttar koncernledningens i deras beslutsfattande.

En gemensam arkitekturfunktion som tillhandahåller koncernövergripande arkitekturtjänster har upprättats för att stödja leverans av kundorienterade produkter och tjänster. Detta säkerställer att tekniken används optimalt och

att värdet av datastrategier, säkerhet, risk, regelefterlevnad och andra funktioner har kunnat realiserats, vilket lett till snabbare och bättre beslutsvägar.

Att förhindra ekonomisk brottslighet är fortsatt ett prioriterat område. Vi fortsatte att bygga upp kapaciteten genom att samarbeta med kunder och myndigheter. Detta säkerställde inte bara förståelse av kundernas beteende, övervakning av misstänkta aktiviteter och kontroll mot sanktionslistor, utan hjälpte också koncernen att hantera den allt mer komplexa ekobrottsligheten som alla banker utsätts för.

Arbetet med bakgrundskontroller av kunderna (känn din kund eller KDK) förbättrades betydligt under året. En ny smart KDK-lösning infördes och användes av över 1,4 miljoner kunder i Personal Banking under året. Med den här lösningen tar det bara några minuter för kunderna att ange sina uppgifter och den går att använda dygnet runt. Vidare implementerades en ny och gemensam global bedömningsmodell för kundrisk i Norden för att få en mer enhetlig riskbedömning av kunder i alla affärsområden. Detta förbättrade kvaliteten och effektiviteten i bakgrundskontrollerna.

Risk- och regelefterlevnadshantering har fortsatt högsta prioritet i koncernen, mot bakgrund av de makrotrender inom cybersäkerhet, skärpta regelverk och digitalisering som banken står inför. Nordea reagerar på förändringarna i omvärlden med ökade satsningar på regelefterlevnad och säkerhetsåtgärder i kombination med effektiva kontroller, utan att äventyra den flexibilitet och snabbhet som krävs för att kunderna ska bli nöjda. Före den 1 januari 2019 flyttades alla gemensamma riskfunktioner i första försvarslinjen, inklusive Group Financial Crime Prevention och

Global BRIS, till enheten Group Business Risk Management.

Ett starkt fokus på gemensamma och förenklade leveranser i hela koncernen resulterade i förbättrad teknisk kapacitet under 2018, för att säkerställa bättre leveranser i enlighet med vår kundvision. Vi har haft ett nära samarbete med samtliga affärsråden för att i hög grad omvandla våra data till insikter om våra kunder och testa nya produkter och tjänster på mindre grupper av kunder innan de lanseras på marknaden.

Data är en värdefull gemensam tillgång som vi vill skydda och dra nytta av. Under 2018 arbetade vi bland annat med att upprätta och främja datahantering, datakvalitet och arkitektur. Dessutom har vi genomfört satsningar på data-drivna regelefterlevnadsprogram och bidragit till positiva upplevelser för både kunder och medarbetare. Artificiell intelligens började användas allt mer, vilket har lett till optimerade arbetssätt och förbättrade kundupplevelser.

Vår teknikstrategi har främst inriktats på konsolidering, förenkling och koncer-

növergripande IT-drift för att uppnå enhetlighet och dra nytta av processrelaterade synergier och effektivitetsvinster. Genom att tillhandahålla en stabil infrastruktur och IT-drift ökade vi driftsäkerheten och bidrog till effektiva leveranser av våra produkter. Under året har löpande satsningar på att öka informations säkerheten och förebygga informationsläckor, i syfte att uppfylla skärpta lagkrav. Den 1 januari 2019 inrättades One Technology, vilket innebär att enheterna Banking Technology och Trading Technology flyttades till GCC och slogs samman med Group Technology. Syftet är att förbättra kundnyttan i våra leveranser.

GCC fortsatte att driva den digitala transformationen i hela koncernen. Vi har tagit fram flera mötesformer för att främja den digitala medvetenheten bland medarbetarna, bland annat i form av Digital Talks – ett slags kunskapsutbyten där olika experter pratar om teman som digitalisering, tekniska innovationer och störningar – eller som pop-up-möten i syfte att påverka, provocera

och demonstrera ett digitalt förhållningssätt. Nordea befäste också sin expertposition på det digitala området i samband med olika digitala engagemang i branschen. Digital kompetens ingår numera även i ledarskapsutbildningar för över 4 000 ledare i hela koncernen.

Under 2018 har vi arbetat hårt för att utveckla en kultur som stöder nya arbetssätt. Kompetensdrivna organisationer infördes för exempelvis arkitektur och projekt-/programstöd för att underlätta nya sätt att arbeta. Detta har påverkat många medarbetare och ledare, och därför har vi satsat på utveckling och kompetenshöjande åtgärder.

Under 2018 fokuserade GCC främst på att stötta bankens transformationsarbete. Vi lyckades hålla nere kostnaderna och avslutade året strax under målet.

Strategiska fokusområden och värdedrivande faktorer

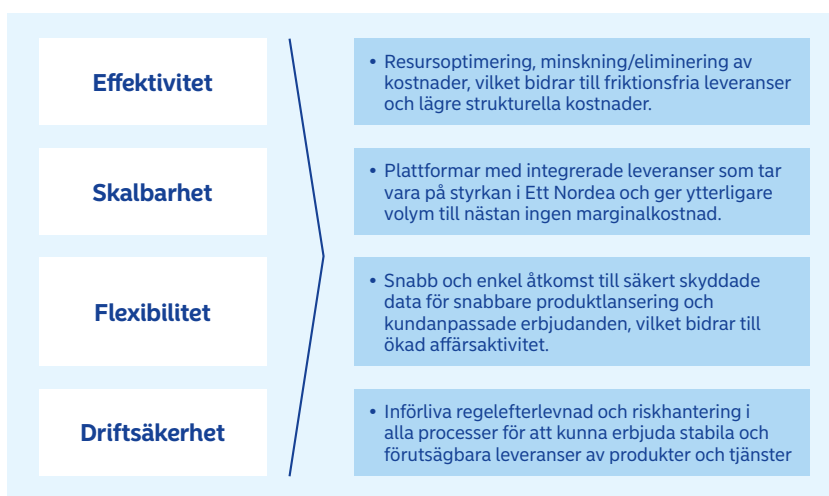
Under 2019 fortsätter GCC att fokusera på koncernens strategiska plan och stötta transformationsarbetet för att bidra till våra prioriteringar, att stärka affärsutvecklingen och höja den strukturella kostnadseffektiviteten. Technology fortsätter att skapa värde genom en intensivare digital resa som främjar innovation och kreativitet samtidigt som vi undviker överlappningar och svinn och fortsätter konsolideringen.

Att leverera mer, med mindre, blir också en avgörande faktor 2019. Det ska vi uppnå på flera sätt:

- Verksamhetsmodeller och enhetliga arbetssätt som säkerställer flexibilitet och skalbarhet
- Konsolidering av arbetsuppgifter och effektivisering av tjänster och processer
- Resursoptimering och förändring av arbetsstyrkan för att uppfylla nya affärskrav
- Ökat utnyttjande av ny teknik såsom automatisering och big data i kombination med nya partnersamarbeten genom Nordea Ventures.

Strategiska fokusområden för att verkställa transformationen

Tjänsterna som Group Corporate Centre utför har ökat i omfattning till följd av Nordeas ambition att ha fler gemensamma processer och säkerställa den mest effektiva verksamhetsmodellen i koncernen.

Engagerade medarbetare ger bättre resultat och ökad produktivitet

Karen Tobiasen
Chief People Officer

Under 2018 fortsatte arbetet med vår transformation för att gemensamt – som ett Nordea – kunna skapa framtidens bank. Arbetet bygger på en grundläggande övertygelse: för att verksamheten ska kunna förändras krävs att människorna som arbetar där förändras. Därför har vi under 2018 gjort stora satsningar på att öka engagemanget och motivationen bland medarbetarna, för att på så sätt förbättra resultatet, öka produktiviteten och höja kundnöjdheten. Samtidigt genomgår vi just nu ett betydande kompetensskifte, där vi säkerställer att vi är rustade med de kompetenser som krävs för framtiden. Vi gör om vår organisation så att den blir plattare och mer agil, samtidigt som vi bygger upp fler gemensamma funktioner som kan hjälpa oss att leverera bättre och snabbare – med mervärde för våra kunder.

Med syfte och värderingar som ledstjärna
Vårt mål är och förblir att vi ska vara en syftes- och värderingsstyrd organisation. Vi höll fortsatt fokus på att tydligt förmedla budskapet om hur vi ska agera och vilken kultur vi vill ha, något som också reflekteras i våra etiska riktlinjer och ledarprinciper. Enligt en mätning 2018 ansåg 79 procent av medarbetarna att vi agerar i enlighet med våra värderingar i Nordea.

Nordeas syfte och värderingar är ett huvudtema under de utvecklingssamtal, eller PLD:er (performance and learning dialogues), som hålls en gång per kvartal. Här samtalar ledare och medarbetare enskilt om vad man presterat och hur man har gjort det. Utgångspunkten är några specifika frågor: Hur kan du bidra, växa och trivas? Vad kan jag som ledare göra för att hjälpa dig? Under 2018 hade 85 procent av våra medarbetare PLD-samtal.

Som ledare lyssnar vi på våra medarbetares synpunkter i medarbetarundersökningen People Pulse. Under 2018 införde vi också en ny form av utvecklingssamtal på teamnivå, i syfte att öka medarbetarnas engagemang och trivsel. Med hjälp av ett

smidigt verktyg kan vi i teamen diskutera olika sätt att undanröja sådant som hindrar oss från att göra vårt bästa och istället vända våra utmaningar till möjligheter. På så vis kan vi hela tiden höja ribban för hur vi ska bidra, växa och trivas tillsammans.

Vi hjälper våra medarbetare att göra det rätta

En viktig del av vår transformation är att vi vill kunna lägga ner vår själ i det vi gör, och att våra etiska riktlinjer är en ledstjärna för oss i alla beslut. Vi måste alltid fråga oss inte bara om vi kan göra något, utan även om vi bör göra det. Under 2018 satsade vi stort på att förbättra vår kapacitet att förebygga ekobrott. Idag har vi över 1 500 medarbetare som arbetar med just detta. Alla våra anställda måste dessutom en gång per år genomföra en obligatorisk utbildning om hur vi förebygger ekobrott.

Vi förenklar vår struktur med nya arbetssätt

Genom förenklade strukturer och minskad hierarki vill vi öka handlingskraften i vår organisation. Under 2018 har vi tagit bort en ledningsnivå under vd och är på god väg att eliminera ytterligare en, för att uppnå målet på sex ledningsnivåer. Det innebär att vi kan kommunicera bättre, fatta snabbare beslut, ta större ansvar och vara mer anpassningsbara.

Samtidigt som vi förenklar organisationsstrukturen förändrar vi också i snabb takt vårt sätt att arbeta. Cirka 5 500 personer arbetar redan nu agilt och under 2019 blir det ännu fler. Enbart under 2018 genomgick cirka 1 200 personer utbildning i SAFe (Scaled Agile Framework), vilket innebär att drygt 3 000 medarbetare nu är certifierade. Ytterligare 250 personer har dessutom utbildats i Nordeas arbetssätt för ökad operativ effektivitet (Lean). Dessa utbildningar ingår i vår satsning på att i grunden förändra vårt arbetssätt och hålla fokus på mervärde för kunderna, samarbete och leveranstider.

Vi hjälper medarbetare att ta nästa steg

Under 2017 tillkännagav vi att vi under de kommande åren skulle bli betydligt färre, och under 2018 har vi erbjudit stöd åt de medarbetare som lämnar Nordea genom programmet "My Next Step". Vare sig det handlar om att hitta ett nytt jobb i Nordea eller någon annanstans, återvända till studier, starta eget eller gå tidigare i pension, är det glädjande att se att ungefär 96 procent av de som deltog i programmet har hittat en lösning för att ta nästa steg.

Vi är medvetna om att arbetslivet håller på att förändras, och i takt med det förändras även relationerna mellan anställda, företag och fackförbund. Digitalisering, automatisering och robotteknik förändrar

många traditionella roller, både i Nordea och i samhället. Därför vill vi vara aktiva och delaktiga i att utforma framtidens partnerskap och säkerställa samarbete och hållbara lösningar för våra medarbetare.

Vi lär och utvecklas för att kunna skapa mervärde för kunderna

Vi måste differentiera Nordea på marknaden, och därför har vi identifierat sex kunskapsområden där vi vill överträffa förväntningarna: kundupplevelse, analys, IT-drift, partnerskap, riskhantering och personalledning. Vi är övertygade om att dessa kunskapsområden kommer att stödja våra strategiska prioriteringar och stärka vår konkurrenskraft för framtiden. Vi vill hjälpa våra medarbetare att utvecklas inom dessa områden genom att satsa på deras kompetensutveckling.

Vi vill vara en kontinuerligt lärande organisation. Under 2018 skapade vi en integrerad utbildningsfunktion utifrån allmänt vedertagna principer för lärande. Vi valde att organisera utbildningsteam i sex samordnade akademier, som ska bidra till ökad kompetens inom de kunskapsområden där vi vill differentiera oss.

Vi visar vägen inom mångfald och inkludering

Vi tar vår roll som ansvarstagande bank i de samhällen där vi har verksamhet på stort allvar, och vi ser detta som en möjlighet att gå i bräschen för inkludering. Under 2018 inrättade Nordeas ledning en kommitté för mångfald och inkludering (Diversity and Inclusion Committee), som en del av kommittén för affäretik och värderingar (Business Ethics and Values Committee). Den nya kommittén har till syfte att stärka vårt åtagande om lika möjligheter för alla kunder och en trygg, inkluderande och motiverande arbetsplats för alla våra medarbetare.

För oss är mångfald avgörande för att bredda perspektiven på våra utmaningar, stimulera innovation och utveckling, samt hjälpa oss att bättre förstå och hjälpa alla våra olika kunder. Inkludering är vårt sätt att öka mångfalden.

Antal anställda per, funktion eller område (omr. till heltidstjänster)

	2018	2017
Personal Banking	10 342	11 093
Commercial & Business Banking	4 827	5 282
Wholesale Banking	3 633	3 727
Asset & Wealth Management	2 713	3 690
Koncernfunktioner och övriga	7 472	6 607
Summa	28 987	30 399

Förvaltningsberättelse

37	Nordeaaktien och kreditbetyg
40	Finansiell översikt 2018
44	Femårsöversikt
45	Nyckeltal
46	Affärsområdesresultat
49	Risk-, likviditets- och kapitalhantering
51	Riskhantering
61	Likviditetshantering
62	Kapitalhantering
65	Nya regelverk
67	Bolagsstyrningsrapport 2018
76	Hållbarhetsrapport
78	Riktlinjer för intressekonflikter
79	Ersättningar
83	Förslag till vinstdisposition

Nordeaaktien och kreditbetyg

Nordeas mål för avkastningen på eget kapital är att ligga över genomsnittet för nordiska konkurrenter*.

Nordeas börsvärde uppgick i slutet av 2018 till 29,4 md euro (40,9 md euro året före). Mätt efter börsvärde var Nordea det femte största företaget i Norden och bland de tio största av europeiska finanskoncerner.

Nordeaaktien är noterad på Nasdaq-börserna i Helsingfors (EUR), Stockholm (SEK) och Köpenhamn (DKK). Dessutom är Nordeas ADR noterad i USA (USD).

Aktiekursens utveckling

Under 2018 sjönk Nordeaaktien med cirka 28 procent på Nasdaq Helsingforsbörsen, från 10,10 euro till 7,27 euro. Stängningskursen för Nordeas aktie varierade under 2018 mellan 7,25 euro och 10,54 euro. Nasdaq OMXH-indexet sjönk under 2018 med cirka 8 procent, medan STOXX Europe 600 Banks-indexet backade cirka 28 procent. Sedan den 6 mars 2000, då Merita-Nordbanken och Unidanmark gick samman, har Nordeaaktien stigit med 79 procent och vida överträffat STOXX Europe 600 Banks-indexet och Nasdaq OMXH-indexet, vars utveckling under samma period har varit -60,6 procent respektive -52,3 procent.

Nordeaaktiens utveckling kan följas på nordea.com, och där kan man även jämföra aktiens utveckling med den för konkurrenterna och med olika index, samt hitta kurshistorik.

Totalavkastning 2018

Totalavkastning (TSR) mäts som aktiens kursutveckling inklusive återinvesterad utdelning. Totalavkastningen under 2018 uppgick till -19,5 procent (3,6 procent under 2017). 2018 rankades Nordea

som nummer 10 i gruppen jämförbara europeiska banker i fråga om TSR (2017 var Nordea nummer 17).

Omsättning – den mest likvida finansaktien i Norden

Nordeaaktien var den mest likvida nordiska finansaktien under 2018, med en genomsnittlig daglig handelsvolym på cirka 164 mn euro, vilket motsvarar cirka 13 miljoner aktier. Den samlade omsättningen på samtliga börser uppgick 2018 till 41 md euro, vilket motsvarar 4,8 miljarder aktier.

35 procent av handeln med Nordea-aktier sker på andra börser, till exempel Cboe Europe Equities, Turquoise och Aquis. Av det totala antalet Nordeaaktier som handlades på Nasdaq 2018 var cirka 54 procent i SEK-denominerade aktier, 41 procent i EUR-denominerade aktier och 5 procent i DKK-denominerade aktier.

Aktiekapital

Aktiekapitalet uppgår till 4 049 951 919 euro, vilket också motsvarar det totala antalet aktier i bolaget.

Alla aktier är stamaktier. Den 1 oktober 2018 utökades aktiekapitalet från 5 000 000 euro till 4 049 951 919 euro och antalet aktier från 1 till 4 049 951 919 aktier som en följd av Nordeas flytt. Samtliga stamaktier i Nordea medför rösträtt. Varje aktie motsvarar en röst på bolagsstämman. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier vid bolagsstämmor.

Utöver de långsiktiga incitamentsprogrammen finns det inga utestående

konvertibla förlagslån eller optioner för personal eller ledning i Nordea.

Kapitalpolicy

Mot bakgrund av överenskommelsen om övergångsåtaganden med ECB efter Nordeas flytt till bankunionen och ambitionen att behålla samma nominella kapitalbuffert, beslutade Nordeas styrelse att ändra koncernens kapitalpolicy vid styrelsemötet som hölls den 5 februari 2019, så att den speglar övergångsåtagandena. Kapitalbufferten har justerats från 50–150 punkter till ett intervall på 40–120 punkter. Detta är främst en teknisk justering, vilket innebär att kapitalbufferten förblir i stort sett oförändrad i nominella eurobelopp. Kapitalbufferten uppgår för närvarande till cirka 2,5 md euro (160 punkter).

Föreslagen utdelning och utdelningspolicy

Styrelsen föreslår en utdelning för 2018 på 0,69 euro per aktie. Den totala utdelningen för 2018 skulle då bli 2 788 mn euro. Direktavkastningen, beräknad på aktiekursen den 30 december 2018, blir då 9,5 procent.

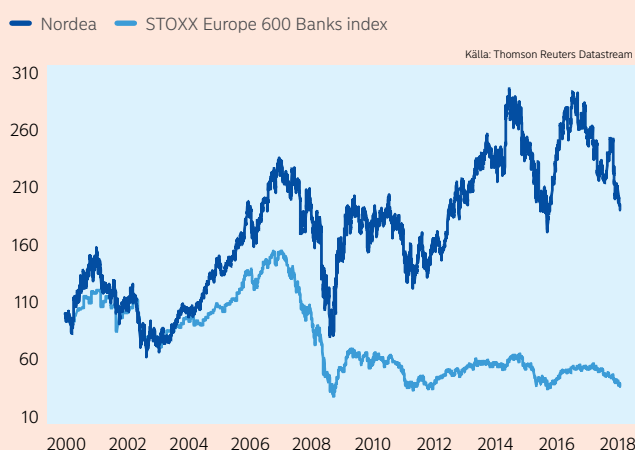
Nordeas utdelningspolicy är att upprätthålla en stark kapitalposition i enlighet med bankens kapitalpolicy. Ambitionen är att nå en årlig ökning av utdelningen per aktie.

Utdelningen uttrycks i euro, som är Nordeas redovisningsvaluta.

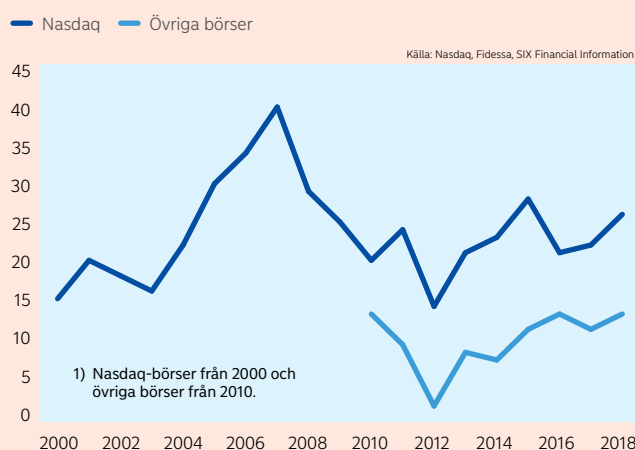
Utbetalningsvaluta för utdelningen beror dock på i vilket land aktierna är registrerade. Ägare av aktier som är registrerade i Sverige kan välja att få utdelningen utbetald i svenska kronor

* Viktat för att spegla Nordeas geografiska mix i Norden.

Nordeaaktiens utveckling jämfört med europeiska banker, 2000–2018, %

Nordeaaktiens omsättning på börsen, 2000–2018¹, md euro

eller euro. En officiell växlingskurs publiceras. I Danmark betalas utdelningen ut i euro. Om aktieägaren inte har något eurokonto räknas utdelningen om till lokal valuta. Varje kontoförande institut beslutar om sin egen växlingskurs. I Finland betalas utdelningen ut i euro.

Aktieägare

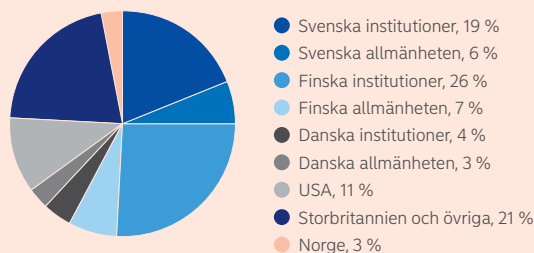
Med cirka 457 000 aktieägare registrerade vid utgången av 2018 är Nordeaak-

tien en av de mest spridda aktierna i Norden. I Sverige är antalet aktieägare cirka 113 000, i Finland cirka 237 000 och i Danmark cirka 138 000, det vill säga en ökning i alla länder jämfört med föregående år.

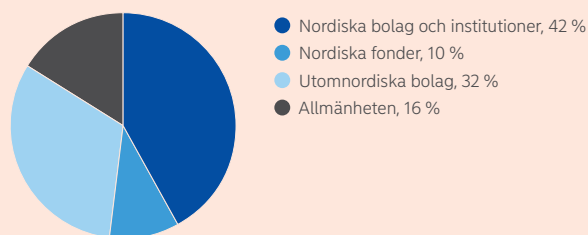
Den största kategorin aktieägare är finska institutioner (inklusive Sampo Abp) som vid årsskiftet ägde 26 procent av aktierna i Nordea. Svenska institutio-

nella ägares innehav uppgick till 19 procent, medan utomnordiska aktieägares innehav uppgick till 32 procent vid utgången av 2018. Största enskilda aktieägare är Sampo Abp med ett innehav på 21,3 procent.

Aktieägare, 31 dec 2018

Aktieägare, 31 dec 2018

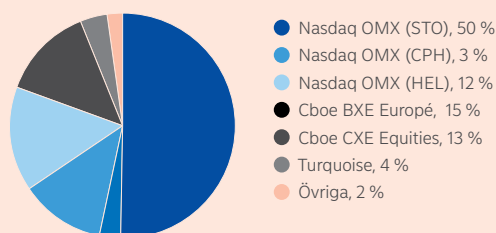

De största registrerade¹ aktieägarna i Nordea, 31 dec 2018

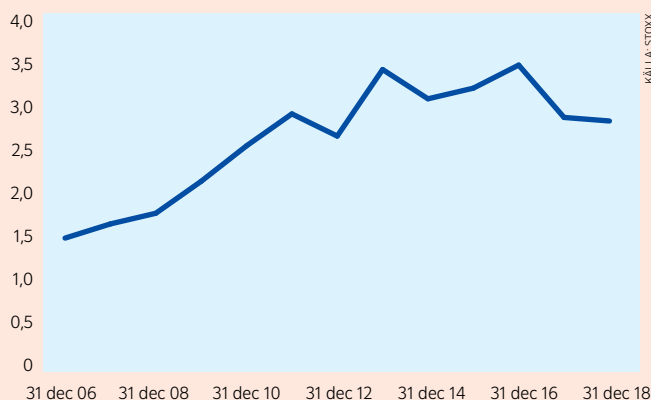
Aktieägare	Antal aktier, miljoner	Innehav, %
Sampo Abp	860,4	21,3
Nordea Fonden	158,2	3,9
Alecta	101,0	2,5
Vanguard Fonder	92,5	2,3
Cevian Capital	92,0	2,3
Norska oljefonden	89,7	2,2
BlackRock	85,4	2,1
Swedbank Robur fonder	83,6	2,1
Varma Försäkring	65,0	1,6
Didner & Gerge Fonder	42,8	1,1
Första AP-fonden	38,3	0,9
Nordea Fonder	33,8	0,8
SHB Fonder	33,2	0,8
T. Rowe Price	32,2	0,8
Japans statliga pensionsfond	28,9	0,7
BNP Paribas Asset Management	28,6	0,7
AMF Försäkring & Fonder	28,1	0,7
SPP Fonder	27,4	0,7
Folksam	26,0	0,6
Fidelity	24,7	0,6
Övriga	2 174,7	53,8
Totalt antal utestående aktier	4 049,9	100,0

1) Exklusive aktier emitterade för det långsiktiga incitamentsprogrammet (LTIP).

Nordeaaktien, årlig omsättning på olika börser 2018

Nordeaaktiens vikt i STOXX Europe 600 Banks-indexet, %

Fördelning av aktier, 31 dec 2018

Fördelning av aktier	Antal aktieägare	Aktieägare, %	Antal aktier	Aktier, %
1–1 000	362 582	74	52 839 483	1
1 001–10 000	116 536	24	170 654 688	4
10 001–100 000	8 190	2	107 857 195	3
100 001–1 000 000	723	0	474 890 929	12
1 000 001–	260	0	3 243 709 624	80
Summa	488 291		4 049 951 919	

Aktiedata för 5 år

	2018	2017	2016	2015	2014
Aktiekurs, euro	7,30	10,09	10,60	10,15	9,68
Högst/lägst, euro	10,54/7,25	11,75/9,74	10,93/6,94	12,56/9,47	10,65/8,97
Börsvärde, md euro	29,8	40,9	42,8	41,3	38,9
Utdelning, euro	0,69 ²	0,68	0,65	0,64	0,62
Direktavkastning ³ , %	9,5	6,7	6,2	7,6	5,4
Totalavkastning, %	-19,5	3,6	16,3	8,2	9,2
STOXX Europe 600 Banks-indexet %	-28	7,5	-6,8	-3,3	-2,8
P/E-tal (verkligt)	9,6	13,5	11,4	11,2	11,7
P/B	0,90	1,23	1,32	1,32	1,31
Eget kapital per aktie, euro	8,15	8,21	8,03	7,69	7,40
Resultat per aktie ⁴ , euro	0,76	0,75	0,93	0,91	0,83
Utestående aktier¹	4 049 951 919	4 049 951 919	4 039 029 217	4 038 273 025	4 034 032 732

1) Exklusive aktier avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen.

2) Föreslagen utdelning.

3) Direktavkastning för 2013–2017 beräknad utifrån betalningsdagens öppningskurs och för 2018 beräknad utifrån kursen den 31 december 2018.

4) Resultat per aktie, efter utspädning, total verksamhet.

Kreditbetyg

Nordeas kreditbetyg hör till de allra starkaste bland världens banker. Under 2018 bekräftades Nordeas kreditbetyg på oförändrade nivåer efter flytten av Nordeas säte till Finland och fusionen med Nordea Bank Abp som koncernens nya moderföretag.

De långfristiga kreditbetygen för Nordea Bank Abp:s icke säkerställda upplåning ligger alla på AA-nivå: Standard & Poor's AA- (stabila utsikter), Moody's Aa3 (stabila utsikter) och Fitch AA- (stabila utsikter). De kortfristiga kreditbetygen ligger på högsta nivå: P-1

från Moody's, F1+ från Fitch och A-1+ från S&P.

Kreditbetygen för de bolag som utfärdar säkerställda obligationer är också oförändrade, och samtliga sådana obligationer från Nordea Hypotek AB (publ) (Sverige), Nordea Kredit Realkreditaktieselskab (Danmark), Nordea Hypoteksbank Abp (Finland) och Nordea Eiendomskreditt AS (Norge) har kreditbetyget Aaa/AAA.

Kreditvärderingsinstitutens analyser är i allmänhet inriktade på lönsamhet, tillgångsrisik och andra risker, kapitalisering och affärsmodell samt upplå-

ningsprofil och likviditet, och för all dessa områden har synen på Nordea varit stabil eller stärkts under året.

Under 2018 var de särskilt intresserade av Nordeas flytt till Finland, MREL-reglerna som nu tas fram och de seniora icke-prioriterade obligationer som Nordea började emittera under året.

De nyligen emitterade seniora icke-prioriterade obligationerna från Nordea har fått följande kreditbetyg: A (från Standard & Poor), Baa1 (från Moody's) och AA- (från Fitch).

Kreditbetyg, 31 dec 2018

	Moody's Investors Service		Standard & Poor's		Fitch		DBRS	
	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig	Kortfristig	Långfristig
Nordea Bank Abp	P-1	Aa3	A-1+	AA-	F1+	AA-	R-1 (mid)	AA (low)
Nordea Hypotek AB (publ)		Aaa ¹		AAA ¹				
Nordea Kredit Realkreditaktieselskab		Aaa ¹		AAA ¹				
Nordea Eiendomskreditt AS		Aaa ¹						
Nordea Hypoteksbank Abp		Aaa ¹						
Nordea Bank Abp, seniora icke-prioriterade obligationer (SNP)		Baa1		A		AA-		
Kreditbetyg för AT1-lån i september 2014				BBB		BBB		
Kreditbetyg för AT1-lån i mars 2015				BBB		BBB		
Kreditbetyg för AT1-lån i november 2017				BBB		BBB		

1) Kreditbetyg för säkerställda obligationer.

Finansiell översikt 2018

- Rörelseresultat¹ -12 %, -10 % i lokala valutor
- Rörelseintäkter¹ -11 %, -9 % i lokala valutor
- Rörelsekostnader¹ -7 %, -5 % i lokala valutor
- Kreditförlusterrelation¹ 7 punkter (2017: 12 punkter)
- Avkastning på eget kapital¹ 8,5 % (2017: 9,5 %)
- Kärnprimärkapitalrelation¹ 15,5 % (2017: 19,5 %)
- Sammantagen kreditkvalitet fortsatt hög
- Förvaltad kapital ner 14 % till 282,6 md euro
- Föreslagen utdelning 0,69 euro per aktie (faktisk utdelning 2017 var 0,68 euro per aktie)

Nordeas flytt till bankunionen

Den 1 oktober 2018 flyttade Nordea sitt moderföretag från Sverige till Finland och den europeiska bankunionen genom en gränsöverskridande omvänd fusion.

Beslutet att flytta moderföretaget till Finland och bankunionen grundades på Nordeakoncernens unika nordiska och internationella struktur, där befintliga nationella regelverk inte helt passade Nordeas verksamhetsmodell och strategiska utveckling på senare tid.

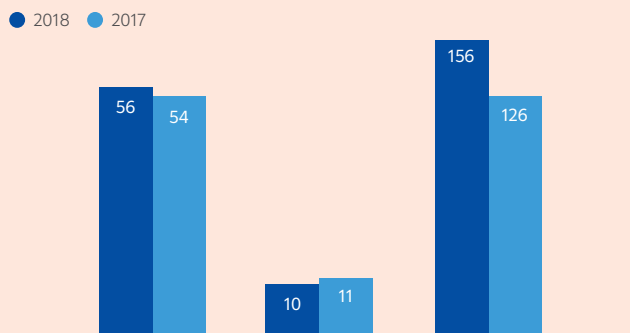
Konjunkturutveckling

Handelskrig, ett osäkert politiskt läge i Europa och stramare finansiella förhållanden påverkade den ekonomiska utvecklingen under 2018. Inte minst Europas ekonomi blev svagare än väntat men även länderna i Asien fick erfara att det kostar att vara en viktig länk i den globala värdekedjan när den av någon anledning plötsligt bryter samman. Bara USA:s ekonomi har hållit ställningarna, men det beror främst på president Trumps stimulanspaket med stora skattelättnader för både företagen och hushållen.

Den extremt expansiva räntepolitiken som förts sedan finansskrisen har varit en avgörande faktor bakom den kraftiga prisuppgången på bostadsmarknaden (särskilt i de större städerna) över hela världen. Men i många länder har den också medfört att hushållens skuldsättning ökat markant. Så är fallet även i de nordiska länderna där hushållens skuldsättning ökat kraftigt i Sverige och Norge, men inte i Finland och Danmark.

Under 2018 slog Norge de andra nordiska länderna i tillväxtligan med en BNP-ökning på 2,5 %. Finland och Sverige följde tätt efter med en BNP-ökning på 2,3 %. Danmarks BNP ökade med 0,9 %, men den relativt låga tillväxten berodde främst på engångseffekter.

Nyckeltal¹, Nordeakoncernen

1) Exkl jämförelsestörande poster under kv4 2018: vinst på 50 mn euro från omvärdering av Euroclear, 38 mn euro efter skatt, vinst på 36 mn euro från försäljning av Ejendomme och förlust på 141 mn euro från goodwillnedskrivning i Ryssland. Kv2 2018: skattefri vinst på 87 mn euro från avyttring av aktier i UC och skattefri vinst på 262 mn euro från försäljningen av Nordea Liv & Pension Danmark. Kv1 2018: vinst på 135 mn euro från uppdatering av värderingsmodeller i Danmark, 105 mn euro efter skatt.

Resultatet 2018 i korthet

Intäkterna minskade under 2018 med 9 % i lokala valutor (11 % i euro) jämfört med 2017, exklusive jämförelsestörande poster. Kostnaderna uppgick till 4,7 md euro, en minskning med 5 % i lokala valutor (7 % i euro), exklusive jämförelsestörande poster, i linje med vår prognos. Vi är på rätt väg för att nå vårt mål för 2021 om att minska kostnaderna med 3 % jämfört med 2018 (exklusive 141 mn euro i goodwillnedskrivning som avsåg Ryssland), och för 2019 är målet lägre kostnader än 2018, justerat för engångskostnader under 2018 och 2019 (141 mn euro i goodwillnedskrivning 2018 som avsåg Ryssland och cirka 90 mn euro 2019 avseende försäljningen av Luminor-aktier och förvärvet av Gjensidige Bank). Kreditförlusterna minskade jämfört med föregående år till 7 punkter av utlåningen (12 punkter 2017). Rörelseresultatet minskade med 10 procent i lokala valutor (12 % i euro), exklusive jämförelsestörande poster.

Intäkter

Räntenettot sjönk med 5 % i lokala valutor jämfört med 2017, främst till följd av marginalpress och dekonsolideringen av den baltiska verksamheten. Under de senaste kvartalen har nivån stabiliserats, och mot årets slut ökade volymerna och snittmarginalerna stabiliserades. Den genomsnittliga utlåningen i affärsområdena minskade med 3 % i lokala valutor och den genomsnittliga inlåningen minskade med 4 % jämfört med 2017. Förhållandena för marknadsgaranter var tuffa hela året, och det försämrade marknadsläget under fjärde kvartalet drog ner nettoresultatet av poster till verkligt värde och avgifts- och provisionsnettot ytterligare. Avgifts- och provisionsnettot minskade med 9 % i lokala valutor (11 % i euro), medan nettoresultat av poster till verkligt värde minskade med 16 % i lokala valutor (18 % i euro) jämfört med föregående år.

Kostnader

Kostnaderna minskade med 5 % i lokala valutor (4 % i euro) jämfört med 2017, exklusive jämförelsestörande poster. Personalkostnaderna minskade med 5 % i lokala valutor (7 % i euro), exklusive jämförelsestörande poster. Övriga kostnader minskade med 11 % i lokala valutor (14 % i euro), exklusive jämförelsestörande poster. Avskrivningar ökade med 30 % i lokala valutor (27 % i euro), exklusive jämförelsestörande poster.

Kreditförluster

Avsättningarna för kreditförluster minskade med 51 % i lokala valutor (53 % i euro) till 173 mn euro, vilket motsvarar en kreditförlusterrelation på 7 punkter (12 punkter i fjol). Minskningen berodde på färre nya/ökade avsättningar under 2018 för kategori 3. De realiserade kreditförlusterna låg kvar på samma nivå (479 mn euro under 2018 och 435 mn euro under 2017). Jämfört med 2017 minskade avsättningarna för företagsutlåningen. Den största minskningen noterades bland sjöfarts-, olje- och offshore-företagen. I denna sektor minskade kreditförlusterna med nästan 80 procent under 2018 jämfört med 2017. Införandet av IFRS 9 fick begränsad effekt under året. Kreditförlusterrelationen var lägre än det 10-åriga genomsnittet.

Skatter

Den effektiva skattesatsen 2018 var 22 %, att jämföra med 23,7 % 2017.

Årets resultat och avkastning på eget kapital

Resultatet minskade med 11 % i lokala valutor (12 % i euro) till 2 694 mn euro.

Avkastning på eget kapital uppgick till 8,5 %, exklusive jämfö-

relsestörande poster (förra året 9,5 %, exklusive jämförelsestörande poster).

Finansiell struktur

Tillgångarna i balansräkningen minskade under året med 5 % eller 30 md euro till 551 md euro. Skulderna minskade med 5 % eller 30 md euro till 519 md euro. Alla balansräkningsposter i utländska valutor räknas om till euro till de kurser som gällde vid årsskiftet, när de konsolideras in i Nordeakoncernen. Se not K1 för mer information om redovisningsprinciper och avsnitt 29 om vilka valutakurser som använts.

Euron stärktes mot den svenska och norska kronan och mot den ryska rubeln under 2018. Kursen mot den danska kronan var i stort sett oförändrad. Förändringar i valutakurser ledde till en minskning av koncernens tillgångar och skulder med 2 md euro respektive 2 md euro.

Utlåning

Utlåningen minskade med 2 md euro eller 1 %.

Värdepapper

Placeringar i räntebärande värdepapper och aktier minskade med 4 md euro.

Inlåning

In- och upplåningen minskade med 7 md euro eller 4 %. Emitterade värdepapper uppgick vid årsskiftet till totalt 190 md euro.

Livförsäkringsrörelsen

Skulder till försäkringstagare minskade med 1 md euro eller 6 %.

Derivatinstrument

Balansräkningsposten Derivatinstrument speglar nuvärdet av derivatkontrakt fördelat på positiva och negativa verkliga värden. Positiva marknadsvärden på derivat minskade från 46 md euro till 37 md euro, och negativa marknadsvärden minskade från 43 md euro till 40 md euro. Minskningen härrörde från en ökning i de långa räntorna och förändringar i valutakurser, vilket reducerade nuvärdet av räntederivat och valutaswappar. För ytterligare information, se not K1 och K18.

Kapitalposition

Kärnprimärkapitalrelationen var 15,5 % vid utgången av 2018 (förra året: 19,5 %). Kapitalstyrkan var oförändrad och det nominella kärnprimärkapitalet låg i stort sett på samma nivå. Däremot sjönk kärnprimärkapitalrelationen till följd av flytten till Finland, med ECB som ny tillsynsmyndighet, och införandet av IRK-golv, vilket ökade riskexponeringsbeloppen med cirka 36 md euro. Den totala kapitalrelationen var 19,9 % och kapitalbasen uppgick till 31,0 md euro vid utgången av 2018.

Kapitalpositionen presenteras under Kapitalhantering på sidan 62–64 och i avsnittet Kapitaltäckning för Nordeakoncernen på sidorna 262–273.

Kreditportfölj

Utlåningen till allmänheten, exklusive omvända repor, ökade med 1 % i lokala valutor (–1 % i euro) och uppgick till 291,6 md euro.

Företagskundernas andel av utlåningen till allmänheten, exklusive omvända repor, uppgick till 45 %. Portföljen har en god spridning mellan de nordiska länderna.

Den övergripande kreditkvaliteten är fortsatt stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna. Koncernens osäkra fordringar, brutto, värderade till upplupet anskaffningsvärde uppgick vid årets slut till 4 581 mn euro, efter minskningar under samtliga kvartal 2018. 46 % av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 54 % är lån där kunderna ej betalar (oreglerade).

Nordeas upplåning

Under året emitterade Nordea cirka 14,6 md euro i långfristiga skuldinstrument, exklusive danska säkerställda obligationer och efterställda lån. Likviditetshanteringen presenteras på sidan 61. En löptidsanalys presenteras i not K44.

Marknadsrisk

En beskrivning av marknadsrisk återfinns på sidorna 56–57.

Säkringsredovisning

Nordea tillämpar säkringsredovisning för att uppnå en symmetrisk behandling av förändringarna i verkligt värde för de säkrade riskerna i de säkrade posterna och för säkringsinstrumenten, samt för att säkra sig mot risken för variationer i kassaflöden och nettoinvesteringar i utlandsverksamheten. Ytterligare information om säkrade risker finns i not K1.

Nordeaaktien

Nordeas bolagsordning innehåller inte några bestämmelser om aktieslag eller rösträtter, vilket innebär att samtliga emitterade aktier är stamaktier som var och en motsvarar en röst vid bolagsstämmor och ger samma rätt till eventuell utdelning. Det totala antalet aktier i Nordea är 4 049 951 919. Se även Rapport över förändringar i eget kapital på sidan 89.

Det finns inga begränsningar i aktiernas överlåtbarhet på grund av bestämmelse i lag eller i bolagsordningen och Nordea känner inte till några avtal mellan aktieägare i detta avseende.

Eftersom Nordea är ett kreditinstitut får emellertid ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i Nordea, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav eller en ökning av kvalificerat innehav (vilket motsvarar 10 % eller mer av aktiekapitalet eller rösträtten eller ett innehav som på annat sätt innebär att förvärvaren har möjlighet att utöva betydande inflytande över Nordeas ledning), endast ske efter godkännande av finska Finansinspektionen enligt den finska kreditinstitutslagen. Enligt den gemensamma banktillsynen är Europeiska centralbanken den myndighet som ytterst godkänner (i samarbete med finska Finansinspektionen) förvärv av ett kvalificerat innehav i Nordea, eftersom Nordea står under direkt tillsyn av Europeiska centralbanken.

Vid årsskiftet var Sampo Abp den största enskilda aktieägaren med ett innehav på 21,3 % och den enda aktieägaren med ett innehav på över 10 %. En tabell över de största registrerade aktieägarna i Nordea vid utgången av 2018 finns på sidan 38.

Den 31 december 2018 hade de anställda ett indirekt aktieinnehav om 0,6 % i Nordea genom Nordeas vinstandelsstiftelse och ett mindre, indirekt aktieinnehav i Nordea genom pensionsstiftelserna. Rösträtten för aktierna kan i inget av dessa fall utövas direkt av de anställda.

Innehav av egna aktier

Den 31 december 2018 uppgick Nordeas innehav av egna aktier till 15 157 666 aktier (0,4 % av det totala antalet aktier), en ökning med 1 418 657 aktier jämfört med 31 december 2017. Anskaffningsvärdet uppgår till 34 mn euro.

Dessa aktier innehas delvis i handelssyfte och delvis som säkring av villkorade rättigheter i de långsiktiga incitamentsprogrammen.

Utdelning

Styrelsen kommer att föreslå ordinarie bolagsstämma 2018 en utdelning på 0,69 euro per aktie (0,68 euro) och att avstämningsdag blir 1 april 2019. Detta motsvarar en utbetalningskvot på 91 % av årets resultat. Den föreslagna utdelningen uppgår till sammanlagt 2 788 mn euro.

Första datum för notering exklusive utdelning är 29 mars 2019. Utbetalningsdagen planeras till den 8 april 2019.

Kreditbetyg

För information om kreditbetyg i Nordeakoncernen, se sidan 39.

Personal

Personalkostnader, betydande avtal med nyckelpersoner i ledande befattningar och fördelning mellan antal anställda, länder och kön presenteras i not K7. Ytterligare information finns i avsnittet Våra medarbetare på sidan 35.

Vinstandelar och aktiebaserade incitamentsprogram

De tre kriterier som avgör storleken på utbetalningen från vinstandelsprogrammet 2018 är avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR), avkastning på eget kapital (ROE) jämfört med konkurserna och "net promoter score" (NPS). Om prestationskriterierna uppfylls blir kostnaden för programmet cirka 93 mn euro.

Avsättningen för Nordeas vinstandelsprogram och LTIP-program uppgick till 57 mn euro (27 mn euro 2017). I beloppet för 2018 ingår 10 mn euro som avser en för låg reservering för 2017 sedan NPS blivit högre än förväntat.

Vinstandelsprogrammet och det aktiebaserade incitamentsprogrammet såväl som övriga ersättningsprinciper presenteras i avsnittet Ersättningar på sidan 79–82 och i not K7.

Pensionsförpliktelser

Det sammantagna åtagandet i Nordeas förmånsbestämda pensionsplaner ökade under 2018 från 3 454 mn euro till 3 494 mn euro. Ökningen berodde i huvudsak på omvärderingar från förändringar i finansiella antaganden, framför allt till följd av lägre diskonteringsräntor och högre inflations- och löneökningssantaganden i Sverige. Ökningen i Sverige motverkas delvis av högre diskonteringsräntor i övriga länder. Utbetalda pensioner minskade pensionsförpliktelserna, men minskningen uppvägdes av intjänade pensionsrätter och diskonterings effekter. Förvaltnings-tillgångarnas verkliga värde uppgick till 3 342 mn euro (3 423 mn euro). Avkastningen från samtliga tillgångsslag påverkades negativt under årets senare del, men förblev totalt sett positiv. Pensionsskulden, netto, uppgick till 152 mn euro (pensionsskuld, netto, 31 mn euro). För ytterligare information, se not K32.

Twister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är koncernen föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på koncernen eller dess finansiella ställning.

Ytterligare information presenteras i not K36.

Miljöhänsyn och företagets samhällsansvar

Nordea har förbundit sig att verka för en hållbar affärsverksamhet och utveckling genom att kombinera finansiellt resultat med ansvar för miljö och samhälle såväl som sund bolagsstyrning. Nordea har formulerat en hållbarhetspolicy som beskriver koncernens värderingar och åtaganden när det gäller affärsetik. Policyn grundar sig på principerna i FN:s Global Compact, FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, ILO-konventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Hållbarhetspolicyen innehåller ett särskilt avsnitt om miljöfrågor och ger vägledning om hur koncernen ska hantera miljörisker i sina affärsbeslut och i den egna verksamheten. Policyn gäller för alla medarbetare i Nordeakoncernen, inklusive alla som arbetar för Nordeas räkning.

Nordea har också utformat ett antal specifika och konkreta riktlinjer för att säkerställa att principerna följs i den dagliga verksamheten. Riktlinjerna rör exempelvis personal, korruptionsbekämpning, placeringar och kreditgivning.

Ytterligare information finns i avsnittet Hållbarhetsrapport på sidan 67–68 och i Nordeas hållbarhetsrapport på bankens hemsida.

Utländska filialer

Moderföretaget har utländska filialer i Danmark, Estland, Kina, Norge, Polen, Singapore, Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA.

Försäljningen av Nordeas private banking-verksamhet i Luxemburg

Under första kvartalet 2018 meddelade Nordea att man sålt vissa tillgångar och skulder i sin private banking-verksamhet i Luxemburg till UBS och att vissa medarbetare följde med till den nya ägaren. Försäljningen slutfördes under fjärde kvartalet 2018. Tillgångar och skulder som innehades för försäljning togs bort från balansräkningen. Realisationsvinsten blev i stort sett noll efter försäljningskostnader och påverkan på kärnprimärkapitalrelationen var marginellt positiv.

Försäljningen av inkassoportföljer

Under fjärde kvartalet 2017 tecknade Nordea ett avtal om försäljning av en portfölj med oreglerade lån i Danmark. Portföljen bestod av cirka 40 000 fordringar på ett sammantaget kreditbelopp på cirka 500 mn euro. Den finansiella effekten av affären uppgick till 40 mn euro för 2018 och redovisades under nettore-sultat av poster till verkligt värde.

Vidare tecknade Nordea avtal om försäljning av en svensk portfölj med oreglerade lån, vilket gav en realisationsvinst på cirka 6 mn euro under 2018.

Under fjärde kvartalet 2018 tecknade Nordea också avtal med det norska företaget B2Holding om att sälja en portfölj med oreglerade lån. Sammantaget 12 000 oreglerade kundärenden överförs till B2Holding som driver inkassoföretaget Nordic Debt Collection i Danmark. Portföljen består av knappt 12 000 kundärenden med en sammanlagd skuld på 388 mn euro. Överföringen innebär även att sex medarbetare flyttade till Nordic Debt Collection. När affären är slutförd förväntas Nordea erhålla en realisationsvinst på cirka 35 till 45 mn euro som kommer att redovisas under 2019 allteftersom låndokumentationen överförs till köparen.

Försäljningen av Luminor

2018 tecknade Nordea och DNB avtal om att gemensamt sälja 60 % av Luminor till ett konsortium som leds av riskkapitalfonder förvaltade av Blackstone, till en värdering motsvarande ett P/BV-tal på 1,0x.

Nordeas beslut att sälja aktieinnehavet i Luminor är ett led i bankens övergripande ambition att förenkla och fokusera sin verksamhet till de nordiska marknaderna och bli en ännu bättre bank för sina kunder. Försäljningen är ett naturligt nästa steg efter bildandet av Luminor 2017, där Nordea och DNB skapade den tredje största banken i regionen.

Transaktionen förutsätter bland annat sedvanligt godkännande från berörda myndigheter och förväntas vara slutförd under första halvåret 2019. Efter transaktionen kommer Nordea och DNB att ha en ägarandel på cirka 20 % vardera i Luminor och vara fortsatt representerade i Luminors styrelse. Nordea och Blackstone har dessutom tecknat avtal om framtida försäljning av Nordeas resterande ägarandel på 20 %, till en värdering motsvarande ett P/BV-tal på 0,9x. Den framtida försäljningen är förenad med vissa villkor men förväntas kunna slutföras under de tre närmaste räkenskaps-åren efter affärens slutförande.

Den slutliga köpeskillingen, och de finansiella konsekvenserna, klagörs när affären slutförs och baseras på en indexerad fast köpeskillning och är därmed beroende av Luminors affärsutveckling fram till dess. Nordea räknar för närvarande med att förlusten vid affärens slutförande kommer att uppgå till cirka 75 mn euro (till följd av, i storleksordning, nedskrivningen av den resterande ägarandelen, transaktionskostnader för Luminorfusionen och försäljningen till Blackstone samt affärsutvecklingen). Den första aktieförsäljningen förväntas få en positiv effekt på Nordeas kärnprimärkapitalrelation med cirka 20 punkter när transaktionen har slutförts. Efter försäljningen av Nordeas totala ägarandel i Luminor, och då Luminor har återbetalat finansieringen som tillhandahållits av Nordea, väntas den positiva effekten (pro forma) på Nordeas kärnprimärkapitalrelation bli cirka 45 punkter.

Försäljningen av Nordeas danska liv- och pensionsrörelse

Under fjärde kvartalet 2017 meddelade Nordea att Foreningen Norliv köper ytterligare 45 % av aktiekapitalet i danska Nordea Liv & Pension, livsforsikringsselskab A/S. Affären förutsatte godkännande från den danska finansinspektionen och konkurrensmyndigheten. Försäljningen slutfördes den 16 april 2018 och gav en realisationsvinst efter skatt på 138 mn euro under andra kvartalet 2018. Det återstående innehavet i intresseföretaget (30 %) omvärderades till verkligt värde under andra kvartalet 2018, vilket resulterade i en ytterligare vinst efter skatt på 124 mn euro för Nordeakoncernen.

Försäljningen av Nordea Ejendomme

Försäljningen av Nordea Ejendomme till fastighetsbolaget DEAS A/S genomfördes under fjärde kvartalet 2018. Affären gav en realisationsvinst på cirka 36 mn euro som bokfördes under posten Övriga rörelseintäkter.

Förvärvet av Gjensidige Bank

Den 2 juli 2018 tecknade Nordea ett avtal om att köpa samtliga aktier i Gjensidige Bank. Affären har godkänts av den norska konkurrensmyndigheten, men norska Finansdepartementet har inte fattat beslut i frågan ännu. Planen är att överföra Gjensidige Banks kunder till Nordea under 2019.

Avyttringen av aktier i UC AB

Det finska kreditupplysningsföretaget Asiakastieto Group Plc ("Asiakastieto"), noterat på Nasdaq-börsen i Helsingfors, har förvärvat UC AB ("UC") av de tidigare ägarna, bland annat Nordea, för en köpeskilling motsvarande cirka 340 mn euro. Nordea ägde 26,1 % av aktierna i UC. Affären slutfördes den 29 juni 2018, och Nordea erhöll 2 303 315 aktier i Asiakastieto, motsvarande 9,6 % av aktierna i företaget, och cirka 26 mn euro i kontanta medel. Affären resulterade i en realisationsvinst på 87 mn euro för Nordea, vilket redovisades som "Övriga rörelseintäkter" under andra kvartalet 2018.

Nedskrivning av goodwill efter riskminskning i den ryska portföljen

Nordea har, som ett led i en medveten minskning av risken i banken, minskat sin utlåning i Ryssland med mer än 60 % sedan 2014, inklusive en avyttring av privatlåneportföljen. Som en följd av den här riskminskningen skrev Nordea ned den goodwill som avsåg Ryssland motsvarande 141 mn euro. Detta bokfördes som en nedskrivning.

Goodwillnedskrivningen påverkade inte kassaflödet eller kärnprimärkapitalrelationen, och får en marginellt positiv inverkan på bankens avkastning på eget kapital från 2019 och framåt.

Goodwillnedskrivningen ingick inte i Nordeas prognos för 2018.

Outsourcing av stordatordriften till IBM

Den 8 januari 2019 tecknade Nordea och IBM ett flerårigt serviceavtal värt 540 mn dollar. 117 Nordea-medarbetare i Sverige, Danmark, Finland, Norge och Polen flyttar när banken lägger ut sin IBM Z-verksamhet på entreprenad. Nordea bedömer att det kommer att bli svårt i längden att rekrytera lämpliga medarbetare till detta mycket specialiserade teknikområde. Genom att lägga ut stordatordriften på entreprenad säkrar Nordea driften över tid. Nordea anser att IBM, med sin tjänstemodell, kan ta hand om driften på ett effektivt sätt. IBM har den storlek och det kunnande som krävs och är redan en tillförlitlig leverantör till Nordea.

Granskning av tillgångarnas kvalitet (AQR)

Kvaliteten på Nordeas tillgångar granskas nu enligt det standardförfarande (AQR) som tillämpas för alla banker som etablerar sig i euroområdet. Syftet med AQR är att skapa transparens och förtroende, fastställa om åtgärder behöver vidtas och etablera en relation mellan den nya tillsynsmyndigheten och Nordea.

Granskningen omfattar instrument som anses komplexa och

med hög risk samt avsättningsnivåer för kreditexponeringar avseende processer, kreditfiler och kreditmodeller. Ett ytterligare stresstest utförs också där ECB analyserar solvenskvoten för olika scenarier. AQR pågår just nu och förväntas bli klar under första halvåret 2019.

Utsikter

I hela Nordea trappar vi nu upp våra satsningar på att öka affärsaktiviteten, och varje affärsområde har identifierat ett antal initiativ som ska stärka mervärdet för kunderna och öka intäkterna. Några exempel är investeringar inom Private Banking i Norge och Sverige, förvärvet av Gjensidige Bank, nya distributionskanaler inom Asset Management och Wholesale Banking samt tydliga planer på att återfå tillväxt i bolånevolymerna, där vi redan börjar se resultat.

Den strukturella kostnadseffektiviteten ska öka genom större användning av automation och robotteknik, den pågående satsningen i Polen och Estland samt outsourcing av stordatordriften till IBM. Vi förenklar också genom att samordna våra produkter och tjänster, och vi drar nytta av skalfördelar genom att fortsätta slå samman gemensamma enheter, exempelvis globala verksamheter och tjänster. När allt kommer omkring handlar det nu om att verkställa.

Kostnader

För 2021 räknar vi med att kostnadsbasen, med oförändrade valutakurser, blir cirka 3 % lägre än 2018, exklusive jämförelsestörande poster 2018¹, och kassamässiga kostnader väntas under samma period minska med 5–10 %, med oförändrade valutakurser.

Kostnaderna för 2019 förväntas minska jämfört med 2018, med oförändrade valutakurser, exklusive jämförelsestörande poster under 2018 och 2019², och kassamässiga kostnader väntas minska under samma period, med oförändrade valutakurser.

Kreditkvalitet

Vi räknar med att kreditförlusterna under kommande kvartal förblir låga och nära det långsiktiga genomsnittet för 2018.

Kapitalpolicy

Mot bakgrund av överenskommelsen om övergångsåtaganden med ECB efter Nordeas flytt till bankunionen och ambitionen att behålla samma nominella kapitalbuffert, beslutade Nordeas styrelse att ändra koncernens kapitalpolicy vid styrelsemötet som hölls den 5 februari 2019, så att den speglar övergångsåtagandena. Kapitalbufferten har justerats från 50–150 punkter till ett intervall på 40–120 punkter. Detta är främst en teknisk justering, vilket innebär att kapitalbufferten förblir i stort sett oförändrad i nominella eurobelopp. Kapitalbufferten uppgår för närvarande till cirka 2,5 md euro (160 punkter). Ambitionen är att uppnå en årlig ökning av utdelningen per aktie och samtidigt upprätthålla en stark kapitalposition i linje med bankens kapitalpolicy.

Ordinarie bolagsstämma

Den ordinarie bolagsstämman 2019 hålls torsdagen den 28 mars 2019 i Helsingfors. Mer information finns längst bak i årsredovisningen.

1) 141 mn euro i goodwillnedskrivning 2018 som avsåg Ryssland.

2) 141 mn euro i goodwillnedskrivning 2018 som avsåg Ryssland och 90 mn euro 2019 avseende försäljningen av Luminor-aktier och förvärvet av Gjensidige Bank.

Femårsöversikt

Resultaträkning

Mn euro	2018	2017	2016	2015	2014
Räntenetto	4 324	4 666	4 727	4 963	5 349
Avgifts- och provisionsnetto	2 993	3 369	3 238	3 230	3 017
Nettoresultat av poster till verkligt värde	1 088	1 328	1 715	1 645	1 383
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	124	23	112	39	18
Övriga rörelseintäkter	476	83	135	263	474
Summa rörelseintäkter	9 005	9 469	9 927	10 140	10 241
Allmänna administrationskostnader:					
Personalkostnader	-2 998	-3 212	-2 926	-3 263	-3 159
Övriga administrationskostnader	-1 399	-1 622	-1 646	-1 485	-1 656
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-482	-268	-228	-209	-585
Summa rörelsekostnader	-4 879	-5 102	-4 800	-4 957	-5 400
Resultat före kreditförluster	4 126	4 367	5 127	5 183	4 841
Kreditförluster, netto	-173	-369	-502	-479	-534
Rörelseresultat	3 953	3 998	4 625	4 704	4 307
Skatt	-872	-950	-859	-1 042	-950
Årets resultat från kvarvarande verksamheter	3 081	3 048	3 766	3 662	3 357
Årets resultat från avvecklade verksamheter, efter skatt	–	–	–	–	-25
Årets resultat	3 081	3 048	3 766	3 662	3 332

Balansräkning

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2014
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	41 578	43 081	32 099	35 500	31 067
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	18 962	13 388	20 261	23 986	19 054
Utlåning till allmänheten	308 304	310 158	317 689	340 920	348 085
Räntebärande värdepapper	83 790	81 783	92 809	94 876	97 817
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	24 583	25 879	23 102	20 434	17 442
Derivatinstrument	37 025	46 111	69 959	80 741	105 119
Övriga tillgångar	37 166	39 026	50 843	50 411	50 758
Tillgångar som innehas för försäljning	–	22 186	8 897	–	–
Tillgångar	551 408	581 612	615 659	646 868	669 342
Skulder till kreditinstitut	42 419	39 983	38 136	44 209	56 322
In- och upplåning från allmänheten	164 958	172 434	174 028	189 049	192 967
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	25 653	26 333	23 580	21 088	18 099
Skulder till försäkringstagare	18 230	19 412	41 210	38 707	38 031
Emitterade värdepapper	190 422	179 114	191 750	201 937	194 274
Derivatinstrument	39 547	42 713	68 636	79 505	97 340
Efterställda skulder	9 155	8 987	10 459	9 200	7 942
Övriga skulder	28 121	33 289	30 562	32 141	34 530
Skulder som innehas för försäljning	–	26 031	4 888	–	–
Eget kapital	32 903	33 316	32 410	31 032	29 837
Skulder och eget kapital	551 408	581 612	615 659	646 868	669 342

Nyckeltal¹

	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat per aktie före utspädning, euro	0,76	0,75	0,93	0,91	0,83
Resultat per aktie efter utspädning, euro	0,76	0,75	0,93	0,91	0,83
Aktiekurs ² , euro	7,30	10,09	10,60	10,15	9,68
Totalavkastning, %	-19,5	3,6	16,3	8,2	9,2
Föreslagen/verkställd utdelning per aktie, euro	0,69	0,68	0,65	0,64	0,62
Eget kapital per aktie ² , euro	8,15	8,21	8,03	7,69	7,40
Potentiellt antal utestående aktier ² , miljoner	4 050	4 050	4 050	4 050	4 050
Vägt genomsnittligt antal aktier efter utspädning, miljoner	4 037	4 039	4 037	4 031	4 031
Avkastning på eget kapital, %	9,7	9,5	12,3	12,2	11,4
Kapital under förvaltning ² , md euro	282,6	330,4	322,7	288,2	262,2
K/I-tal ³ , %	54	54	50	47	49
Kreditförluster på årsbasis, punkter ⁴	7	12	15	14	15
Kärnprimärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6} , %	15,5	19,5	18,4	16,5	15,7
Primärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6} , %	17,3	22,3	20,7	18,5	17,6
Total kapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{2,5,6} , %	19,9	25,2	24,7	21,6	20,6
Primärkapital ^{2,5,6} mn euro	27,0	28,0	27,6	26,5	25,6
Risnexponeringsbelopp, inkl Basel I golv ^{2,5,6} , md euro	156	126	133	143	146
Antal anställda (omräknat till heltidstjänster) ²	28 990	30 399	31 596	29 815	29 643
Economic capital ^{2,5} , md euro	26,6	26,7	26,3	25,0	24,3
ROCAR ³ , %	10,0	11,1	13,4	14,8	14,0

1) För mer detaljerad information avseende nyckeltal som definierats som Alternativa nyckeltal, se <http://www.nordea.com/en/investor-relations/>. Alla nyckeltal speglar Nordeas kvarvarande verksamhet.

2) Vid årets slut.

3) Exklusive jämförelsestörande poster.

4) 2016 inkluderar nyckeltalet även Lån till allmänheten som rapporterats under Innehav till försäljning.

5) Nyckeltalen rapporteras sedan 2014 enligt Basel III-reglerna (CRR/CRDIV). Från 1 januari 2018 omfattas inte Nordeakoncernen av Basel I-kravet, som därför endast tillämpas för jämförelseperioderna.

6) Inklusive resultatet för perioden.

Affärsområdesresultat

Personal Banking, rörelseresultat per marknad

	Summa		Förändring		Personal Banking Danmark		Personal Banking Finland		Personal Banking Norge		Personal Banking Sverige		Personal Banking övrigt	
	2018	2017	%	Lok. val. %	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Mn euro														
Räntenetto	2 055	2 260	-9	-6	578	638	426	442	383	385	689	796	-21	-1
Avgifts- och provisionsnetto	671	730	-8	-6	207	232	167	192	83	82	226	231	-12	-7
Nettoresultat av poster till verkligt värde	169	48	-	-	112	-6	17	21	15	10	23	20	2	3
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	8	6	-	-	-3	-2	1	4	3	1	5	1	2	2
Rörelseintäkter	2 903	3 044	-5	-2	894	862	611	659	484	478	943	1 048	-29	-3
Summa rörelsekostnader	-1 794	-1 808	-1	1	-581	-568	-438	-451	-246	-245	-473	-504	-56	-40
Resultat före kreditförluster	1 109	1 236	-10	-7	313	294	173	208	238	233	470	544	-85	-43
Kreditförluster	-79	-44	-	-	-26	-5	-33	-11	-3	-4	-18	-17	1	-7
Rörelseresultat	1 030	1 192	-14	-10	287	289	140	197	235	229	452	527	-84	-50
K/I-tal, %	62	59	-	-	65	66	72	68	51	51	50	48	-	-
ROCAR, %	10	13	-	-	15	15	7	11	11	13	12	14	-	-
Övrig information, md euro														
Utlåning till företag ¹	1,1	1,0	10	-10	0,2	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,7	0,7	-	-
Bolån till privatkunder	125,0	125,1	0	1	30,5	30,1	26,4	26,6	26,9	25,8	41,2	42,6	-	-
Konsumtionslån	18,9	19,8	-5	-4	8,2	8,2	5,7	5,6	1,5	1,4	3,6	3,9	-	-
Inlåning från företag ¹	1,8	2,3	-22	-25	1,6	2,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-
Inlåning från privatkunder	74,3	73,8	1	2	22,9	22,9	21,1	20,7	8,0	8,1	22,2	22,1	-	-

1) Personal Banking erbjuder företagsutlåning och -inlåning för vissa privatkunder.

Commercial & Business Banking, rörelseresultat

	Summa		Förändring	
	2018	2017	%	Lok. val. %
Mn euro				
Räntenetto	1 274	1 258	1	4
Avgifts- och provisionsnetto	437	483	-10	-8
Nettoresultat av poster till verkligt värde	297	261	14	17
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	30	45	-	-
Rörelseintäkter	2 038	2 047	0	2
Summa rörelsekostnader	-1 119	-1 219	-8	-6
Resultat före kreditförluster	919	828	11	13
Kreditförluster	-23	-88	-	-
Rörelseresultat	896	740	21	23
K/I-tal, %	55	60	-	-
ROCAR, %	11	9	-	-
Övrig information, md euro				
Utlåning till företag	72,9	71,1	3	4
Bolån till privatkunder ¹	6,7	7,1	-6	-4
Utlåning till privatkunder ¹	2,0	2,2	-9	-7
Inlåning från företag	38,0	37,3	2	4
Inlåning från privatkunder ¹	2,8	3,0	-7	-8

1) Commercial & Business Banking erbjuder privat ut- och inlåning för vissa företagskunder.

Wholesale Banking, rörelseresultat

	Summa		Förändring	
	2018	2017	%	Lok. val. %
Mn euro				
Räntenetto	854	854	0	4
Avgifts- och provisionsnetto	471	571	-18	-14
Nettoresultat av poster till verkligt värde	408	625	-35	-35
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	0	4	-	-
Rörelseintäkter	1 733	2 054	-16	-13
Summa rörelsekostnader	-901	-952	-5	-3
Resultat före kreditförluster	832	1 102	-25	-23
Kreditförluster	-91	-229	-	-
Rörelseresultat	741	873	-15	-13
K/I-tal, %	52	46	-	-
ROCAR, %	7	8	-	-
Övrig information, md euro				
Utlåning till företag	69,0	71,1	-3	-
Utlåning till privatkunder	0,0	0,0	-	-
Inlåning från företag	42,3	46,9	-10	-
Inlåning från privatkunder	0,0	0,1	-	-

Affärsområdesresultat, forts.

Asset & Wealth Management, rörelseresultat per enhet

	Summa		Förändring		Nordic Private Banking		Asset Management		Life & Pensions		Asset & Wealth Management övrigt	
	2018	2017	%	Lok. val. %	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Mn euro												
Räntenetto	66	82	-20	-18	58	66	-4	0	0	0	12	16
Avgifts- och provisionsnetto	1 443	1 586	-9	-9	197	189	902	971	318	373	26	53
Nettoresultat av poster till verkligt värde	162	287	-44	-42	28	44	8	0	124	229	2	14
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	37	23	-	-	0	0	9	8	26	19	2	-4
Rörelseintäkter	1 708	1 978	-14	-13	283	299	915	979	468	621	42	79
Summa rörelsekostnader	-759	-847	-10	-10	-217	-233	-296	-279	-151	-208	-95	-127
Resultat före kreditförluster	949	1 131	-16	-15	66	66	619	700	317	413	-53	-48
Kreditförluster	-4	0	-	-	0	0	0	0	0	0	-4	0
Rörelseresultat	945	1 131	-16	-14	66	66	619	700	317	413	-57	-48
K/I-tal, %	44	43	-	-	77	78	32	28	32	33	-	-
ROCAR, %	30	32	-	-	12	12	-	-	-	-	-	-
Övrig information, md euro												
Utlåning till privatkunder	7,7	10,8	-29	-29	5,6	6,8	-	-	-	-	0,1	1,4
Inlåning från allmänheten	11,1	13,0	-15	-15	10,9	10,1	-	-	-	-	0,2	2,9

Koncernfunktioner, övriga och eliminerings, rörelseresultat

Mn euro	2018	2017
Räntenetto	75	212
Avgifts- och provisionsnetto	-29	-1
Nettoresultat av poster till verkligt värde	52	107
Resultatandelar i intresseföretag och övriga intäkter	525	28
Rörelseintäkter	623	346
Summa rörelsekostnader	-306	-276
Rörelseresultat	341	62

Life & Pensions, resultatdrivande poster

Mn euro	2018	2017
Resultatdrivande poster		
Resultat traditionella produkter	22	90
Resultat marknadsräntebaserade produkter	224	252
Resultat riskprodukter	77	84
Summa produktresultat	323	426
Avkastning på eget kapital, övriga resultat och koncernjusteringar	-6	-13
Rörelseresultat	317	413
Övrig information		
Solvens som andel av krav (%)	174	169

Affärsområdesresultat, forts.

Nordea-koncernen och affärsområden

Mn euro	Personal Banking		Commercial & Business Banking		Wholesale Banking		Asset & Wealth Management		Koncern funktioner, övriga och elimineringar		Nordea-koncernen		Förändring	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	%	Lok. val. %
Räntenetto	2 055	2 260	1 274	1 258	854	854	66	82	75	212	4 324	4 666	-7	-5
Avgifts- och provisionsnetto	671	730	437	483	471	571	1 443	1 586	-29	-1	2 993	3 369	-11	-9
Nettoresultat av poster till verkligt värde	169	48	297	261	408	625	162	287	52	107	1 008	1 328	-18	-16
Resultatandelar i intresseföretag	0	0	9	14	0	0	13	0	102	9	124	23	-	-
Övriga rörelseintäkter	8	6	21	31	0	4	24	23	423	19	476	83	-	-
Rörelseintäkter	2 903	3 044	2 038	2 047	1 733	2 054	1 708	1 978	623	346	9 005	9 469	-5	-3
Summa rörelsekostnader	-1 794	-1 808	-1 119	-1 219	-901	-952	-759	-847	-306	-276	-4 879	-5 102	-4	-2
Kreditförluster	-79	-44	-23	-88	-91	-229	-4	0	24	-8	-173	-369	-53	-51
Rörelseresultat	1 030	1 192	896	740	741	873	945	1 131	341	62	3 953	3 998	-1	1
K/I-tal, %	62	59	55	60	52	46	44	43	-	-	54	54	-	-
ROCAR, %	10	13	11	9	7	8	30	32	-	-	10 ¹	11 ¹	-	-
Volym, md euro														
Utlåning till företag ²	1,1	1,0	72,9	71,1	69,0	71,1	-	-	5,0	2,0	148,0	145,2	2	-
Bolån till privatkunder ³	125,0	125,1	6,7	7,1	0,0	0,0	5,7	7,3	-	-	137,5	139,5	-1	-
Konsumtionslån ³	18,9	19,8	2,0	2,2	-	-	2,1	3,5	-	-	23,0	25,5	-10	-
Inlåning från företag ²	1,8	2,3	38,0	37,3	42,3	46,9	-	-	-5,3	-1,9	76,8	82,5	-7	-
Inlåning från privatkunder ³	74,3	73,8	2,8	3,0	0,0	0,1	11,1	13,0	-	-	88,2	89,9	-2	-

1) Exklusive jämförelsestörande poster.

2) För PeB: Personal Banking erbjuder företagsutlåning och -inlåning för vissa privatkunder.

3) För CBB: Commercial & Business Banking erbjuder privat ut- och inlåning för vissa företagskunder.

Se kapitlet Finansiella rapporter för en femårsöversikt över koncernens resultat- och balansräkning

Risk-, likviditets- och kapitalhantering

Att upprätthålla riskmedvetenheten i organisationen är en del i våra affärsstrategier. Nordea har tydliga styrdokument för sin risk-, likviditets- och kapitalhantering med bland annat policyer och instruktioner för olika typer av risk, kapitaltäckning och kapitalstruktur.

Ledningsprinciper och kontroll

Styrelsen och styrelsens riskkommitté

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att besluta om Nordeas risktolerans för bankens alla risktyper, liksom för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål. Styrelsen ansvarar också för riskstrategin, och för att fastställa limiter för den övergripande risktoleransen och kontrollera att Nordea har lämpliga och effektiva styrdokument för internkontroll. Vidare beslutar styrelsen om koncerndirektiven för risk och risktolerans, liksom om den interna kapitalutvärderingen och den interna likviditetsutvärderingen. Risk mäts, hanteras och rapporteras i enlighet med gemensamma principer som också beskrivs i koncerninstruktioner som godkänts av koncernchefen.

I koncerndirektivet för risk fastställer styrelsen befogenheter för affärsområdenas viktigaste riskkommittéer. Dessa befogenheter ser olika ut på olika beslutsnivåer, främst i fråga om limiternas storlek men också beroende på kundernas interna riskkategori.

Styrelsens riskkommitté bistår styrelsen i dess tillsynsansvar avseende riskhantering, riskkontroll och styrdokument samt kontroller och processer hänförliga till Nordeas verksamhet.

Koncernchefens och koncernledningens ansvar

Koncernchefen har det övergripande ansvaret för att utveckla och underhålla effektiva principer och god kontroll när det gäller risk-, likviditets- och kapitalhantering för Nordea.

Koncernchefen och koncernledningen granskar regelbundet rapporter om riskexponering och har bildat ett antal kommittéer för risk-, likviditets- och kapitalhantering:

Asset & Liability Committee (ALCO), där Chief Financial Officer (CFO) är ordförande, bereder viktiga frågor avseende Nordeas finansiella verksamhet och balansräkning, antingen för beslut av koncernchefen i koncernledningen eller för rekommendation av koncernchefen i koncernledningen och för beslut av styrelsen.

Riskkommittén (BRIC), där Chief Risk Officer (CRO) är ordförande, övervakar hanteringen och kontrollen av Nordeas risker på aggregerad nivå och utvärderar om styrdokument, kontroller och processer för koncernens riskhantering på området är tillräckliga. Riskkommittén fastställer också allokeringen av kredit-, marknads- och likviditetsrisklimiter till de risktagande enheterna, inom ramen för beslut som tagits av styrelsen. Dessa risklimiter grundas på den risktolerans som fastställts av styrelsen. Enhetscheferna fördelar sedan risklimiterna som beslutats av Riskkommittén inom respektive enhet. De kan även införa mer detaljerade limiter och kräva andra riskbegränsande åtgärder såsom stop-loss-regler. Riskkommittén har bildat underordnade kommittéer för sitt arbete och beslutsfattande inom specifika riskområden.

GEM Credit Committee leds av koncernchefen. Arbetet i Executive Credit Committee (ECC) leds av chefen för Group Credit Risk Management (GCRM), medan Group Credit Committee Commercial & Business Banking och Group Credit Committee Wholesale Banking leds av antingen kreditchefen för Business Banking eller Wholesale Banking eller av en av ECC särskilt utsedd person inom affärsområdena. Dessa kre-

ditkommittéer godkänner större interna kreditrisklimiter, som därmed utgör den högsta tillåtna kreditrisken för kunden i fråga. Individuella kreditbeslut inom godkända kreditrisklimiter fattas av de kundansvariga enheterna. Interna kreditrisklimiter beviljas som individuella limiter för kunder eller totalt för kundgrupper samt som branschlimiter för vissa branscher.

Styrning av riskhantering och regelefterlevnad

Group Risk Management and Control och Group Compliance utgör den andra försvarslinjen. Riskinformationen från affärsområdena och koncernfunktionerna till styrelsen går via riskkommittén och BRIC. Group Compliances rapportering sker direkt till styrelsen och diskuteras även i styrelsens revisionskommitté (BAC).

Sedan maj 2018 är Group Risk Management and Control organiserat i följande divisioner: Group Credit Risk Control, Group Market & Counterparty Credit Risk, Group Operational Risk, Balance Sheet Risk Controls, Risk Models, Group Risk COO, CRO Functions och People – Group Functions. Informationsflödet startar i divisionerna, som övervakar och analyserar informationen om respektive risktyp. Riskerna presenteras och diskuteras i riskkommittén och dess underkommittéer. Information om risk lämnas sedan till BRIC, där riskärenden diskuteras och bereds innan de presenteras för styrelsen. Från januari 2019 har vissa förändringar gjorts i den andra försvarslinjen. Den andra försvarslinjen utgörs av Group Risk and Compliance (GRC), som innefattar de oberoende risk- och regelefterlevnadsfunktionerna. GRC ansvarar för att upprätthålla ramverket för intern kontroll samt för att övervaka införandet av det. Riskfunktionen för den andra försvarslinjen inom GRC inför riskpolicyer och kontrollerar styrdokumentet för riskhantering och ska bland annat säkerställa att alla risker som Nordea är eller kan vara exponerad för identifieras, bedöms, övervakas, hanteras och rapporteras.

Den andra funktionen inom andra försvarslinjen, Group Compliance, utgörs av centrala enheter liksom affärsområdesspecifika divisioner som främjar och övervakar effektiviteten och integriteten i Nordeas hantering av regelefterlevnadsrisk. Group Compliance tillför värde för Nordea och dess intressenter genom att göra en oberoende utvärdering av hur banken efterlever gällande regler och bestämmelser, till stor del utifrån sin övervakning av verksamheten. Vidare ger Group Compliance råd och stöd åt första försvarslinjen om olika sätt att effektivt hantera skyldigheter på regelefterlevnadsområdet. Från januari 2019 ingår den andra försvarslinjens regelefterlevnadsfunktion i GRC och ansvarar för att identifiera regelefterlevnadsrisker samt för att övervaka och kontrollera att riskerna hanteras av de berörda funktionerna.

Risktolerans

Risktolerans i Nordea definieras som den risknivå och den typ av risk som banken är villig att acceptera, inom sin kapacitet för risktagande och i linje med sin affärsmodell, för att nå sina strategiska mål. Risktoleransen omfattar de begränsningar som speglar aktieägarnas, fordringsägarnas, lagstiftarnas och övriga intressenters hållning.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för Nordeas riskstrategi och styrdokumentet för risktolerans. BRIC bistår styrelsen genom rådgivning och stöd i fråga om fastställandet och kontrollen av Nordeas faktiska och framtida risktolerans och riskstrategi.

Nordeas styrdokument för risktolerans avser det övergripande förordandet, inklusive koncerninterna regler, processer,

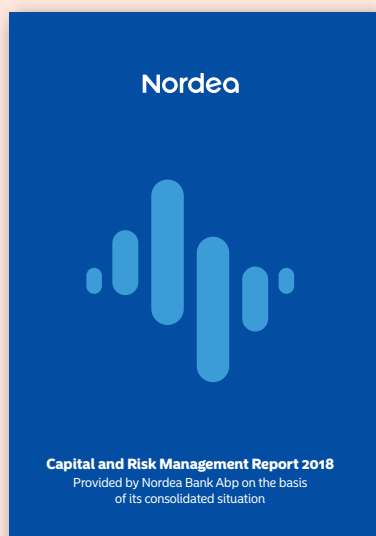
kontroller och system, genom vilket risktoleransen fastställs, kommuniceras och följs upp. De innefattar en riskförklaring, risklimiter, och beskriver roller och ansvarsområden för dem som övervakar införandet och kontrollen av styrdokumentet för risktolerans. Riskförklaringen beskriver styrelsens godkända risktolerans och utgörs av övergripande uttalanden, med nära koppling till riskstrategin.

Utgångspunkten för att fastställa Nordeas risktolerans är att anpassa den övergripande risken till finans- och kapitalplaneringen, utifrån Nordeas riskstrategi. Risktoleransen fördelas på risktyper, inklusive limiter för de huvudsakliga risker som Nordea är eller skulle kunna vara exponerad för. Vidare fastställs trösklar för dessa huvudsakliga risktyper. De ska fungera som tidiga indikatorer för viktiga beslutsfattare om att riskprofilen för en viss risktyp närmar sig gränsen för Nordeas risktolerans.

För finansiella risker kontrolleras och övervakas exponeringarna regelbundet i förhållande till limiterna för att säkerställa att risktagandet håller sig inom risktoleransen:

- **Grön:** Risknivå ligger inom fastställd risktolerans – ingen åtgärd krävs
- **Gul:** Inom risktoleransen, men tröskelvärdet har passerats – föranleder ytterligare övervakning, utredning eller analys
- **Röd:** Utanför bankens risktolerans och åtgärder måste vidtas. Överträdelser eskaleras och åtgärdsstatusen följs upp tills risknivån ligger inom risktoleransen.

Styrdokumentet för risktolerans täcker in viktiga risker med relevans för Nordeas affärsverksamhet. På aggregerad nivå formuleras dessa som kreditrisk, marknadsrisk, likviditetsrisk, operativ risk, solvensrisk, regelefterlevnadsrisk och icke-för-handlingsbar risk. Mer information om styrdokumentet för risktolerans finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport för 2018 finns tillgänglig på nordea.com

Övervakning och rapportering

Koncerndirektivet "Group Board Directive on Internal Governance" är Nordeas styrdokument för internkontroll. Det har utformats för att säkerställa yttre och inre effektivitet i verksamheten, fullgod identifiering, mätning och begränsning av risker, en välbetänkt affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsrutiner, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell information som rapporteras eller lämnas (både internt och externt) samt efterlevnad av lagar, bestämmelser, myndighetskrav och Nordeas interna regler.

Den interna kontrollprocessen utförs av styrelsen, ledning, riskhanteringsfunktionen och annan personal inom Nordea samt baseras på fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Den interna kontrollprocessen är avsedd att göra det möjligt för hela organisationen att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

Riskhanteringen innefattar allt som syftar till att identifiera, mäta, bedöma, övervaka och kontrollera risker samt åtgärder för att begränsa riskernas konsekvenser. Riskhanteringen är förebyggande, med betoning på utbildning och riskmedvetenhet. Nordea upprätthåller en hög standard i sin riskhantering genom att använda tillgängliga tekniker och metoder. Alla i Nordea ska hantera risker, och därför har vi samlat relevanta e-kurser, policyer och riktlinjer i något som vi internt kallar för Licence to Work. Licence to Work innebär att medarbetarna måste uppfylla anpassade kunskapskrav om risk och regelefterlevnad, något som ska göras varje år.

Kontrollmiljön bygger bland annat på principerna om uppdelning av arbetsuppgifter och oberoende mellan enheter. Övervakning och rapportering av risk utförs dagligen för marknads-, motparts- och likviditetsrisk samt månads- och kvartalsvis för kreditrisk, operativ risk, IT-risk samt för den samlade kapitaltäckningen.

Detaljerade rapporter om samtliga risker och kapitaltäckningen lämnas regelbundet till riskkommittén, koncernledningen, BRIC och styrelsen. Vidare lämnas rapporter om Nordeas regelefterlevnad till koncernledningen och styrelsen. Styrelsen och verkställande direktören i de enskilda Nordeabolagen får regelbundna riskrapporter som rör lokala förhållanden.

Upplysningskrav enligt kapitaltäckningsförordningen – Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport 2018

Ytterligare upplysningar om risk- och kapitalhantering finns i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport för 2018 (Capital and Risk Management Report 2018), i enlighet med kapitaltäckningsförordningen (CRR), som i sin tur bygger på Basel III-reglerna, utfärdade av Baselkommittén för banktillsyn. Rapporten kan hämtas på nordea.com.

Riskhantering

Kreditriskhantering

I fråga om kreditrisk ska alla krediter i Nordea beviljas enligt de gemensamma principer som fastställts för koncernen. Nordea strävar efter att ha en väldiversifierad kreditportfölj som anpassats till strukturen på koncernens hemmamarknader.

Huvudprinciperna för hanteringen av Nordeas kreditrisk är följande:

- de tre försvarslinjerna, enligt beskrivningen i Nordeas policy för intern kontroll (Policy for Internal Control in the Nordea Group)
- oberoende, det vill säga kontrollfunktionen ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet man kontrollerar
- riskbaserat förhållningssätt, det vill säga kontrollfunktionen ska vara anpassad efter verksamhetens art, omfattning och komplexitet, och därmed säkerställa att de åtgärder som vidtas står i proportion till riskerna.

Group Credit Risk Management utgör den första försvarslinjen och ansvarar för den övergripande kreditprocessen liksom för anvisningarna och standardrutinerna för operativ kreditrisk. Group Risk Management and Control utgör den andra försvarslinjen och ansvarar för styrdokumenterna som rör kreditriskhanteringen, där bland annat policyer och instruktioner ingår. Group Risk Management and Control ansvarar också för att kontrollera och övervaka kvaliteten i kreditportföljen och kreditprocessen.

Grunden för hantering av kreditrisk i Nordea är limiter till kunder och grupper av kunder som läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för den löpande uppföljningen. Limiter tilldelas också för koncentrationsrisk utifrån bran-

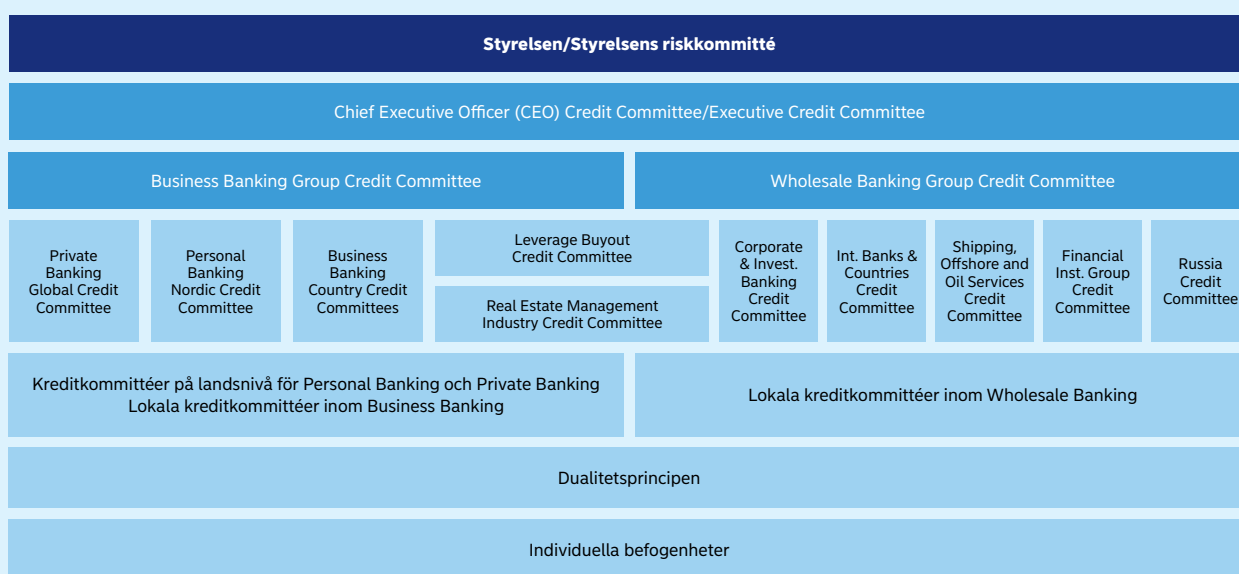
scher, segment, produkter eller regioner, och även dessa läggs samman och fördelas på enheter som ansvarar för uppföljningen som ska säkerställa att limiterna inte överskrids. Varje division/enhet har huvudansvaret för hantering av kreditrisk i sin respektive verksamhet, inom tillämpliga ramar och limiter, med bland annat identifiering, kontroll och rapportering av risker.

Beslutsfattande kreditinstanser på olika nivåer i organisationen fastställer interna kreditrisklimiter inom ramen för de befogenheter som styrelsen tilldelat. Dessa kreditrisklimiter motsvarar Nordeas maximala risktolerans gentemot kunden i fråga. Individuella kreditbeslut inom godkända kreditrisklimiter fattas av den kundansvariga enheten. Kundens riskkategori och samlade kredit avgör på vilken nivå beslutet tas. Ansvar för kreditrisk ligger hos kundansvarig enhet. Kunderna riskklassas med hjälp av en rating eller scoring i enlighet med Nordeas riktlinjer på området. Riskklassningen syftar till att fastställa sannolikheten för fallissemang, vilket innebär att kunderna kategoriseras utifrån risken för fallissemang. Rating och scoring ingår i kreditriskhanteringen och beslutsprocessen. Oberoende representanter från kreditorganisationens första försvarslinje godkänner ratingen.

Definition och identifiering av kreditrisk

Kreditrisk definieras som risken för förlust om en låntagare inte kan fullgöra sina betalningsskyldigheter för ett lån i enlighet med avtalade villkor. För att minska förlustrisken används olika metoder för riskhantering. Kreditrisk uppkommer huvudsakligen genom olika typer av utlåning, men också genom garantier och rembursar, och innefattar motpartskreditrisk, transfereringsrisk och avvecklingsrisk. Nordeas kreditportfölj är också uppdelad efter segment, bransch och region. Branschspecifika policyer finns för de branscher som utgör en betydande andel av portföljen och som antingen är konjunktur känsliga eller kräver specifika branschkunskaper.

Kreditkommittéstruktur

Det finns för närvarande också en Baltic Desk Credit Committee på nivå 4. Kommittén hanterar ärenden som utskiljdes vid skapandet av Luminor. Kommittén finns kvar så länge det finns kunder kvar att hantera, eller tills annat beslut fattas.

Kreditbesluten fattas efter en bedömning av kreditrisken utifrån principer som fastställs på ett konsekvent sätt i hela koncernen. Dessa principer betonar behovet att anpassa bedömningens detaljnivå och omfattning efter risken. Samma kreditriskbedömning används som underlag för den interna riskklassificeringen. Kreditbesluten i Nordea speglar koncernens syn på både kundrelationen och kreditrisken.

Alla kreditbedömningar i Nordea ska på ett korrekt sätt ta hänsyn till relevanta risker avseende miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning och överensstämmer med Nordeas hållbarhetspolicy. Den samlade kreditriskbedömningen ska spegla risken gällande såväl låntagarens återbetalningskapacitet som koncernens möjligheter till återvinning. Slutsatsen ska vara tillräckligt framåtblickande i förhållande till kundens riskprofil och lånets löptid.

Förutom kreditriskbedömningen i samband med ny eller förändrad exponering gentemot en kund görs också en årsföredragning alternativt kontinuerlig kreditgranskning. Denna granskning är en viktig del av den löpande kreditanalysen.

Om en svaghet upptäcks i en kundexponering klassificeras kunden som "högriskkund" och hålls under särskild uppsikt med tätare granskning. Utöver den fortlöpande kontrollen fastställs en åtgärdsplan som anger hur den eventuella kreditförlusten ska minimeras. Om så krävs inrättas ett särskilt team som ska stödja den kundansvariga enheten.

Begränsning av kreditrisken

Begränsning av kreditrisken görs inom ramen för kreditbesluten. I varje kreditbeslut och kreditgranskning beaktas värdet av säkerheter och eventuella kovenanter samt andra riskbegränsande åtgärder. Ställande av säkerhet är grundläggande för riskbegränsningen i banken, och säkerhet begärs alltid, när så är rimligt och möjligt, i syfte att minimera risken för kreditförlust. Säkerhetens värde ska alltid beaktas i samband med kreditbeslut och årsföredragningen.

Inom företagsutlåningen utgörs säkerheterna främst av pantbrev i fastigheter, företagsinteckningar och leasingobjekt. Säkerhetstäckningen ska generellt vara högre för finansiellt svagare kunder. Limitbeslut fattas oberoende av säkerhetstäckningen. För stora krediter används huvudsakligen syndikering av lån som metod för att hantera koncentrationsrisk, medan kreditderivat endast används i begränsad omfattning. Kovenanter i kreditavtal är ett viktigt komplement till både säkrade och osäkrade krediter. De flesta krediter av betydande storlek och komplexitet omfattar lämpliga kovenanter. Finansiella kovenanter utformas så att de fångar upp tidiga varningssignaler och följs upp noggrant.

Säkerhetens värde ska alltid baseras på marknadsvärdet. Marknadsvärdet definieras som det beräknade värdet till vilket en villig säljare skulle överlåta tillgången eller skulden till en i förhållande till säljaren oberoende köpare på värderingsdagen efter lämplig marknadsföring där båda parterna har agerat med insikt, försiktighet och utan tvång. Från detta

Kreditriskexponering och utlåning

(exklusive kassa och tillgodohavanden hos centralbanker samt exponering för avvecklingsrisk)

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Till centralbanker och kreditinstitut	18 962	13 388
Till allmänheten	308 304	310 158
- varav företag	147 428	147 008
- varav privatkunder	157 029	158 585
- varav offentlig sektor	3 848	4 565
Summa utlåning	327 266	323 546
Exponering för poster utanför balansräkningen ¹	73 287	74 398
Exponering för motpartsrisk	19 720	22 830
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper ²	74 518	72 043
Summa kreditexponering i bankverksamheten	494 791	492 817
Kreditriskexponering i livförsäkringsrörelsen	10 555	11 445
Summa kreditriskexponering, inklusive livförsäkringsrörelsen	505 346	504 262

1) Varav företagskunder cirka 90 procent.

2) Innefattar även statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper som pantsatts i återköpsavtal.

marknadsvärde görs ett avdrag för att beräkna säkerhetsvärdet. Avdraget är en procentsats med vilken tillgångens marknadsvärde minskas för att ha en marginal i händelse av förlust. Marginalen speglar de justeringar som måste göras vid bedömningen av kontantersättningen i samband med tvångsförsäljning av säkerheten. För varje säkerhetskategori finns ett minsta avdrag från marknadsvärdet.

Samma beräkningsprinciper ska användas för alla krediter. För högriskkunder kan värdet vid bedömning av reserveringsbehov av en tillgång vara ett annat än det högsta säkerhetsvärdet och ska baseras på en realistisk bedömning av tillgången i fråga vid den aktuella tidpunkten. Risköverföring till annan kreditvärdig part via garantier och försäkringar ska ske med juridiskt bindande handlingar.

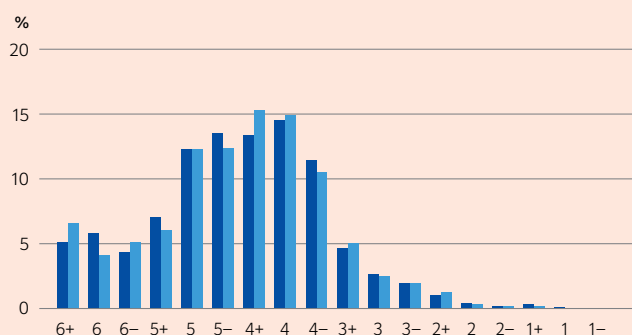
Individuell och gruppvis prövning av nedskrivningsbehov

Kraven i IFRS 9 gällande nedskrivning började tillämpas i Nordea den 1 januari 2018. Nedskrivningskraven i IFRS 9 baseras på en modell för förväntade kreditförluster, till skillnad från modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39.

De tillgångar vars nedskrivningsbehov ska prövas delas in i tre kategorier, beroende på graden av kreditförsäkring. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3

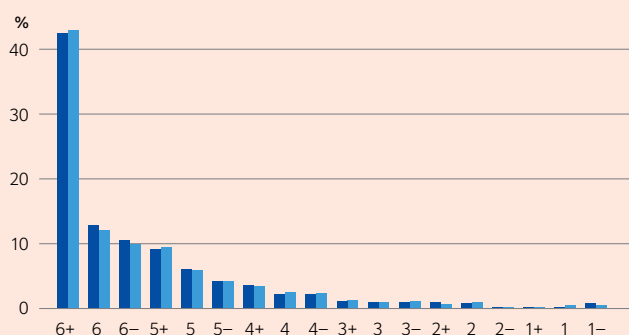
Ratingfördelning, IRK företagskunder

● 2018 ● 2017

Fördelning mellan riskklasser, IRK privatkunder

● 2018 ● 2017

Utlåning till allmänheten, per land och bransch

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Koncernen 2018	Koncernen 2017
Energi (olja, gas, etc.)	469	55	488	414	34	359	1 819	1 867
Metaller och gruvmaterial	28	197	136	247	42	0	650	688
Papper och skogsprodukter	274	679	69	317	0	70	1 408	1 301
Övriga material (byggmaterial, etc.)	402	1 232	342	1 467	507	30	3 980	3 994
Producentkapitalvaror	365	547	52	334	2	63	1 363	1 643
Producenttjänster, etc.	4 416	1 498	2 840	3 315	0	277	12 346	11 189
Bygg och anläggning	1 089	840	1 898	860	0	71	4 759	4 788
Shipping- och offshoreverksamhet	193	188	4 554	120	0	2 581	7 636	8 377
Transport	560	1 082	619	844	83	111	3 299	3 211
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc.)	208	439	265	696	7	42	1 656	1 987
Media och fritid	817	597	198	641	0	1	2 253	2 336
Detaljhandel	3 294	1 751	839	2 570	5	69	8 529	8 725
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc.)	6 935	850	1 580	652	1	52	10 070	9 665
Hälsovårds och läkemedelsbolag	812	333	86	219	0	12	1 463	1 405
Finansinstitut	2 982	1 933	1 682	7 983	0	134	14 714	15 376
Fastigheter	9 851	7 963	9 070	15 410	18	852	43 163	41 954
IT utrustning och IT- tjänster	786	449	238	406	0	133	2 013	1 946
Telekommunikationsutrustning	7	9	2	3	0	0	20	29
Teleoperatörer	122	178	284	371	0	0	954	886
El, vatten och gas (distribution och produktion)	926	2 061	793	773	176	144	4 874	4 895
Övriga, allmänhet och organisationer	2 005	0	340	1 394	0	8	3 747	4 457
Summa exkl. omvända repor	36 539	22 880	26 377	39 036	876	5 009	130 717	130 716
Omvända repor		16 711					16 711	16 292
Summa företagsutlåning	36 539	39 590	26 377	39 036	876	5 009	147 428	147 008
Hypotekslån till privatkunder	31 354	29 268	27 894	43 581	0	130	132 227	132 477
Konsumtionslån till privatkunder	9 159	8 573	1 802	5 213	0	55	24 802	26 107
Offentlig sektor	1 514	843	44	1 447	0	0	3 848	4 565
Summa utlåning till allmänheten	78 566	78 274	56 117	89 277	876	5 194	308 304	310 158
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	3 196	7 328	892	6 537	190	819	18 961	13 388
Summa utlåning	81 762	85 602	57 009	95 814	1 066	6 013	327 266	323 546

Osäkra fordringar och nyckeltal

	2018	2017
Osäkra fordringar, brutto, koncernen, mn euro	4 581	6 068
- varav reglerade	2 097	3 593
- varav oreglerade	2 484	2 475
Andel osäkra fordringar, (kategori 3) brutto, punkter	182	186
Reserver i relation till lån i kategorierna 1 och 2, punkter	83	72
Total reserveringsgrad (kategorierna 1, 2 och 3), punkter	81	38 %

Kreditförluster och nyckeltal

	2018	2017
Kreditförluster, mn euro	-173	-369
Kreditförlustrelation, koncernen, punkter	8	12
- varav (kategori 3)	9	15
- varav (kategori 1 & 2)	-1	-3
Kreditförlustrelation, Personal Banking, punkter	7	3
Kreditförlustrelation, Commercial & Business Banking, punkter	4	11
Kreditförlustrelation, Baltikum, punkter		
Kreditförlustrelation, Corporate & Institutional Banking, punkter	11	20
Kreditförlustrelation, Shipping-, offshore- och oljeserviceverksamhet, punkter	15	148

Osäkra lånefordringar, brutto, och reserveringar, per land och bransch

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Ryssland	Utanför Norden	Nordea koncernen	Reserveringar	Reserveringskvot (reserver/osäkra fordringar)
Energi (olja, gas, etc.)	0	0	182	0	7	372	562	168	30 %
Metaller och gruvmaterial	0	6	28	0	0	0	34	20	58 %
Papper och skogsprodukter	17	1	0	0	0	0	18	8	43 %
Övriga material (byggmaterial, etc)	14	128	6	9	0	2	158	116	74 %
Producentkapitalvaror	9	46	0	3	0	0	58	42	72 %
Producenttjänster, etc.	89	35	54	54	2	82	316	96	30 %
Bygg och anläggning	37	33	22	13	0	0	105	77	74 %
Shipping- och offshoreverksamhet	51	0	266	1	0	269	588	169	29 %
Transport	10	20	27	4	0	0	61	33	54 %
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc.)	23	25	82	4	0	1	136	46	34 %
Media och fritid	8	15	4	1	0	0	29	15	52 %
Detaljhandel	164	48	14	67	0	1	295	183	62 %
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc.)	335	49	5	4	0	0	392	228	58 %
Hälsovårds- och läkemedelsbolag	2	3	0	0	0	0	5	4	81 %
Finansinstitut	195	8	64	19	0	0	285	85	23 %
Fastigheter	82	84	66	2	0	0	233	115	49 %
IT utrustning och IT-tjänster	8	5	0	0	0	0	14	19	>100 %
Telekommunikationsutrustning	0	1	0	0	0	0	1	1	57 %
Teleoperatörer	0	0	0	2	0	0	3	6	>100 %
El, vatten och gas (distribution och produktion)	1	0	1	0	0	0	2	3	>100 %
Övriga, allmänhet och organisationer	3	0	0	0	0	0	3	166	>100 %
Summa osäkra lånefordringar, företag	1 048	508	822	184	9	728	3 298	1 578	
Osäkra lånefordringar, hypotekslån till privatkunder	0	438	127	53	0	32	649	103	16 %
Osäkra lånefordringar, konsumtionslån till privatkunder	182	341	40	58	0	12	633	323	51 %
Osäkra lånefordringar, offentlig sektor	0	0	0	0	0	0	0	1	–
Osäkra lånefordringar, kreditinstitut		0					0	15	>100 %
Summa osäkra lånefordringar	1 230	1 286	989	295	9	771	4 581		
Summa reserveringar	820	472	317	172	9	249		2 040	
Andel osäkra fordringar, (kategori 3)	67 %	37 %	32 %	58 %	92 %	32 %			45 %

omfattar fallerade tillgångar. Alla tillgångar kategoriseras individuellt. För betydande tillgångar i kategori 3 provas och beräknas nedskrivningsbehovet individuellt. För tillgångar i kategori 1 och kategori 2, och för tillgångar av obetydligt värde i kategori 3, görs modellbaserade nedskrivningar. Vid prövning av nedskrivningsbehovet (individuellt och modellbaserat) används tre framåtblickande och viktade scenarier.

Nordea granskar kontinuerligt kreditportföljens kvalitet i syfte att identifiera och begränsa nedskrivningsbehovet. Svaga och osäkra fordringar övervakas noga och granskas minst en gång per kvartal med avseende på aktuell finansiell ställning, framtidsutsikter, framtida återbetalningsförmåga samt eventuellt behov av reserveringar.

Individuella reserveringar

Individuella reserveringar görs om det enligt kredithändelser är troligt att kundens framtida kassaflöde påverkas negativt i sådan utsträckning att full återbetalning (med säkerheter inräknade) inte längre är sannolik.

Fordringar med individuella reserveringar betraktas som fallerade. Reserveringens storlek motsvarar den förväntade

förlusten, det vill säga skillnaden mellan det redovisade värdet av den utestående fordran och det diskonterade värdet av förväntade framtida kassaflöden, inklusive värdet av pantsatt egendom.

Nordea redovisar endast specifika kreditriskjusteringar. Kreditriskjusteringar omfattar individuella och modellbaserade reserveringar. Kreditriskjusteringar under året redovisas som kreditförluster i resultaträkningen. I balansräkningen redovisas de som avsättningar och reserveringar.

Fallissemang

Kunder som har förfallna fordringar som inte betalats inom 90 dagar och som är föremål för konkurs, eller av andra skäl sannolikt inte kan betala, betraktas som fallerade. Fordringarna kan avse antingen lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) eller lån där kunderna ej betalar (oreglerade).

Om en kund återhämtar sig från fallissemang anses kunden vara återställd. Det här inträffar om kunden lyckas skapa balans i sina finanser. För att anses vara återställd ska återhämtningen omfatta kundens samtliga skulder i Nordea och på annat håll. Det ska också finnas en tillfredsställande åter-

betalningsplan och en bedömning som säger att återhämtningen har inletts.

Modellbaserade reserveringar

Den modellbaserade bedömningen görs kvartalsvis och för varje juridisk person/filial. En viktig komponent som påverkar reserveringarna är den utlösande faktorn för överföring av tillgångar från kategori 1 till kategori 2. För tillgångar som redovisats från 1 januari 2018 används förändringar i sannolikheten för fallissemang (PD) för den återstående löptiden som den utlösande faktorn. Dessutom överförs också kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2. I kategori 1 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under kommande 12 månader. I kategori 2 och 3 motsvarar reserveringarna den förväntade kreditförlusten under hela den återstående löptiden. Resultatet kompletteras med en expertanalys för att säkerställa tillräcklig reservering. Fallerade kunder utan individuella reserveringar omfattas av modellbaserade reserveringar.

Eftergifter

Eftergifter omfattar omförhandlade villkor eller omstrukturering till följd av att låntagaren har eller är på väg att få ekonomiska svårigheter. Avsikten med eftergifter under en begränsad tidsperiod är att säkerställa full återbetalning av det utestående lånebeloppet. Exempel på omförhandlade villkor är förändringar i amorteringsprofil, återbetalningsplan, kundmarginal samt lättnad gällande finansiella kovenanter. Eftergifter görs selektivt och på individuell basis, med efterföljande prövning av nedskrivningsbehovet. Reserveringar för kreditförluster görs vid behov. Mer information om kreditrisk finns i not K46.

Kreditportfölj

Den samlade kreditriskexponeringen, inklusive poster i och utanför balansräkningen och exponeringar hänförliga till värdepapper och livförsäkringsrörelsen, uppgick vid årsskiftet till 505 md euro (504 md euro förra året). Den samlade kreditexponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförfordningen uppgick vid årets slut, efter den så kallade kreditkonverteringsfaktorn, till 468 md euro (467 md euro). Ytterligare information om och en uppdelning av exponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförfordningen finns i not K46 och i kapital- och riskhanteringsrapporten.

Kreditrisken mäts, följs upp och segmenteras på olika sätt. Utlåning i balansräkningen omfattar utlåning till verkligt värde och utlåning till upplupet anskaffningsvärde, och utgör huvuddelen av kreditportföljen. Utlåning till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster. Kreditrisken i utlåningen mäts och redovisas som kapitalbeloppet av fordringar i balansräkningen, dvs utlåning till kreditinstitut och till allmänheten, och som ansvarsförbindelser och åtaganden gentemot kunder och motparter, netto efter reserveringar. Kreditriskexponeringen omfattar också risken hänförlig till derivatkontrakt och värdepappersfinansiering.

Nordeas utlåning till allmänheten minskade under 2018 med 0,6 procent, till 308 md euro (310 md euro under 2017). Utlåningen till företag minskade med omkring 0,3 procent och utlåningen till privatpersoner minskade med 1 procent. Den övergripande kreditkvaliteten är stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna. Av utlåningen till allmänheten avsåg 47,8 procent (47,4 procent) företag, 50,9 procent (51,1 procent) privatpersoner och 1,3 procent (1,5 procent) den offentliga sektorn. Utlåningen till centralbanker och kreditinstitut, huvudsakligen i form av tillgodohavanden i andra banker, ökade och uppgick vid utgången av 2018 till 19 md euro (13 md euro).

Utlåning till företagskunder

Utlåningen till företagskunder uppgick vid utgången av 2018 till 147 md euro (147 md euro). Den bransch som ökade mest under året var Fastigheter, medan Shipping och Offshore minskade mest. De tre största branscherna (Fastigheter, Finansinstitut och Producenttjänster) svarar tillsammans för cirka 23 procent av den samlade utlåningen. Fastigheter (bostads- och affärsfastigheter) är fortsatt den största branschen i Nordeas kreditportfölj, med 43,2 md euro (41,9 md euro). Fastighetslåneportföljen domineras av relativt stora och finansiellt starka företag, med 91 procent (91 procent) av utlåningen i ratingklass 4– och högre. Utlåningen till shipping- och offshorebolag minskade till 7,6 md euro vid årets slut (8,3 md euro). Den ryska kreditportföljen minskade avsevärt under 2018 och uppgick vid årets slut till 0,9 md euro (1,3 md euro). Nordea följer noga utvecklingen i relationerna mellan Ryssland och USA liksom det pågående handelskriget, och en reservering utifrån ledningens bedömning har gjorts för att täcka eventuella kreditförluster till följd av handelskriget.

Utlåning till privatkunder

Utlåningen till privatkunder minskade under 2018 med 1 procent, till 157 md euro (159 md euro). Minskningen berodde huvudsakligen på avyttringen av större delen av portföljen i Luxemburg. Hypotekslånen var oförändrade på 132 md euro (132 md euro) och konsumtionslånen minskade till 25 md euro (26 md euro). Hypotekslånen andel av utlåningen till privatkunder var oförändrad och uppgick till 84 procent.

Geografisk fördelning

Kunder i Norden och Ryssland står för 98 procent (98 procent) av Nordeas utlåning till allmänheten. Portföljen har en god geografisk fördelning, och inget land svarar för mer än 29 procent av utlåningen. Övriga EU-länder utgör den största delen av utlåningen utanför Norden. Vid utgången av 2018 uppgick utlåningen i Ryssland till 0,9 md euro (1,3 md euro).

Kundklassificering

Ett sätt att bedöma kreditkvaliteten är att analysera fördelningen mellan ratingklasserna för företagskunder och institut med rating, och mellan riskklasserna för privatkunder och små företagskunder med scoring, dvs. privatlåneportföljen. Den genomsnittliga kreditkvaliteten i företagsportföljen för-sämrades något under 2018, till följd av utökad användning av hela ratingskalan, men stärktes en aning i privatlåneportföljen. 21 procent (24 procent) av företagskunderna fick högre rating, medan 28 procent (29 procent) fick lägre. I fråga om exponering omfattades 20 procent (23 procent) av företagsportföljen av högre rating och 23 procent (19 procent) av lägre. 85 procent (84 procent) av utlåningen till företag låg i ratingklass 4– eller högre, med en genomsnittlig rating på 4+.

Institut och privatkunder återfinns huvudsakligen i de säkrare riskklasserna. 92 procent (92 procent) av privatkundsexponeringen återfinns i riskklass C– eller högre, där sannolikheten för fallissemang är 1 procent eller lägre. Fallerade fordringar ingår inte i rating-/scoringfördelningen. De sammantagna förändringarna i kreditkvaliteten medförde en ökning av riskexponeringsbeloppet (REA) med cirka 0,35 procent under 2018.

Lånekategorier

Kreditportföljen utgörs av två kategorier: lån värderade till upplupet anskaffningsvärde motsvarande 234 md euro och lån värderade till verkligt värde motsvarande 78 md euro. Mer information om lån värderade till verkligt värde finns i not K46. Lån värderade till upplupet anskaffningsvärde bildar

underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster.

Osäkra lånefordringar (kategori 3)

Koncernens osäkra fordringar, brutto, minskade till 4 581 mn euro, vilket motsvarar 182 punkter av den samlade utlåningen. 46 procent av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 54 procent är lån där kunderna ej betalar (oreglerade). Osäkra fordringar netto, för fordringar i kategori 3 uppgick till 2 982 mn euro, vilket motsvarar 118 punkter av den samlade utlåningen. Reserverna för fordringar i kategori 3 uppgick till 1 599 mn euro. Reserverna för fordringar i kategori 1 och 2 uppgick till 441 mn euro. Den samlade reserveringskvoten var 35 procent, och för fordringar i kategori 1 och 2 var reserveringskvoten 0,8 procent. Minskningen av osäkra fordringar avsåg huvudsakligen energisektorn och privatkunder. Den största andelen osäkra fordringar återfanns bland privatkunder samt i sektorerna Dagligvaror och Energi. Förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) bland företagskunder uppgick till 1 235 mn euro, och förfallna lånefordringar bland privatkunder uppgick till 1 636 mn euro vid årets slut.

Kreditförluster

Kreditförlusterna uppgick under 2018 till 173 mn euro. Detta motsvarar en kreditförlustrelation på 7 punkter. 82 mn euro (296 mn euro) avsåg företagskunder och 102 mn euro (48 mn euro) privatkunder. Kreditförlusterna på företagssidan härörde främst från sektorerna Dagligvaror, Detaljhandel och Energi.

Motpartskreditrisk

Motpartskreditrisken består i att Nordeas motpart i ett valuta-, ränte-, råvaru-, aktie- eller kreditderivatkontrakt fallerar före förfallodagen och att Nordea vid den tidpunkten har en fordran på motparten. Motpartskreditrisk kan också finnas i återköpsavtal och andra transaktioner avseende värdepappersfinansiering. Den aktuella nettoexponeringen (efter nettningssavtal och säkerheter) uppgår till 6,8 md euro, varav 28 procent hänförs till finansinstitut. Information om finansiella instrument som omfattas av ramavtal för nettning finns i not K41.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för förluster hänförliga till koncernens innehav och transaktioner till följd av förändringar i riskfaktorer som påverkar marknadsvärdet på dessa positioner, till exempel förändringar i räntor, kreditspreadar, valutakurser eller aktiekurser.

Koncernens toleransnivå för marknadsrisk fastställs i styrelsens riskförklaringar. Riskförklaringarna omfattar handelslagret och övrig verksamhet.

Den andra försvarslinjen säkerställer att riskkommittén på ett korrekt sätt omvandlar risktoleransen till specifika risklimit för affärsområdena och Group Treasury & ALM (TALM).

I enlighet med de övergripande styrdokumenterna för risktolerans används holistiska och särskilt anpassade stresstester för att kalibrera risktoleransen och fastställa limiten för att följa upp och kontrollera alla väsentliga marknadsriskfaktorer som banken påverkas av.

Handelsrelaterad marknadsrisk

Handelsrelaterad marknadsrisk härrör huvudsakligen från kunddriven handel och avser säkringar gjorda i Nordea Markets som ingår i Nordea Wholesale Banking.

Nordea Markets affärsmodell medför marknadsrisker i samband med att enheten erbjuder företag och institutionella kunder en rad olika ränte-, aktie- och valutaprodukter samt strukturerade produkter. Dessa marknadsrisker innefattar ränterisk, kreditspreadrisk, aktierisk, valutarisk och inflationsrisk.

Vidare är Nordea en av de största bolånegivarna och marknadsгарanterna för företags- och statsobligationer i Norden. För att kunna erbjuda likviditet på andrahandsmarknaden är ett eget handelslager ett måste. Nordeas affärsmodell medför därför en koncentration inom nordiska bostads- och företagsobligationer och inom lokala valutor.

Övrig marknadsrisk

Övrig marknadsrisk uppstår i huvudsak i Nordeas kärnverksamhet, genom risksäkring av densamma samt genom krav i lagar och andra externa bestämmelser.

TALM ansvarar för den heltäckande riskhanteringen av all övrig marknadsrisk i koncernens balansräkning. För öppenhet och en tydlig ansvarsfördelning inom TALM har den heltäckande riskhanteringen delats in i flera delar – var och en med ett tydligt riskmandat och specifika limiten och kontroller.

Nordeas övriga marknadsrisker omfattar ränterisk, kreditspreadrisk, valutarisk (både strukturell och icke-strukturell) och aktierisk.

Ränterisken i övrig verksamhet är den befintliga eller framtida risken i Nordeas kapital och resultat som är hänförlig till ogynnsamma ränteförändringar. Affärsområdena överför sina exponeringar i övrig verksamhet till TALM via ett system för internprissättning. Marknadsriskerna hanteras sedan centralt och innefattar gaprisk, spreadrisk, basrisk, kreditspreadrisk, beteenderisk och icke-linjär risk. Dessa risker beskrivs också per valuta.

Till följd av utlåningsstrukturen på Nordeas hemmamarknader utgörs de flesta avtalade räntorna av rörlig ränta. Därför byts även räntebetalningarna på upplåningen till rörlig ränta via swappar. Den omprissättningsränterisk som uppstår hanteras på aggregerad nivå för varje valuta och, i tillämpliga fall, för varje juridisk enhet (huvudsakligen bolåneföretagen). Den direkta ränterisken, netto, hänförlig till omprissättningsfärdigheter, tillsammans med den begränsade fastränterisken, säkras med ränteswappar (IRS) och så kallade overnight index swaps (OIS).

Likvida tillgångar hanteras i enlighet med styrdokumenterna för likviditetsbuffert och säkerheter. Huvuddelen av ränteförändringsrisken hänförlig till obligationsinnehav säkras med löptidsmatchade IRS-avtal (betalarswappar) och i mindre utsträckning med OIS-avtal (betalarswappar). Räntesäkringsavtal (FRA:er) och börsnoterade terminsavtal används också för att säkra kreditspread- och räntefastställelserisk.

Nordea använder sig också av säkring av extrema riskhändelser (så kallad tail hedging), med en portfölj av risksäkringar bestående av börsnoterade aktieterminer/-optioner, större kreditindex, ränteswappar och ränteoptioner. Till följd av säkringstypens särskilda egenheter används asymmetriska säkringsstrukturer som naturliga komponenter i denna risksäkring. Säkring av extrema riskhändelser används inom övrig verksamhet i hela Nordea, för bland annat de likvida obligations- och derivatportföljerna, strategiska aktieplaceringarna och strukturella riskerna.

Mätning av marknadsrisk

Nordea använder flera kvantitativa mätmetoder för handelsrelaterad marknadsrisk: value-at-risk (VaR), stresstester, känslighetsanalyser, parametriska metoder och Monte Carlo-simulering.

VaR baseras på historiska scenarier och är det huvudsakliga måttet för marknadsrisk, kompletterat med stresstester.

Parametriska metoder används för att mäta risken för aktiehändelser, inklusive fallissemang gällande aktierelaterade innehav (en särskild typ av aktierisk).

Monte Carlo-simulering används i modellen för kapitalkrav vid ytterligare risk (incremental risk charge) och modellen för samlat riskkapitalkrav (comprehensive risk charge) för att mäta risken för fallissemang och försämrade kreditkvalitet.

Modellerna för value-at-risk, value-at-risk med stressscenario, aktiehändelserisk, kapitalkrav vid ytterligare risk och sam-

Marknadsrisk i handelslagret¹

Mn euro	31 dec 2018	2018 high	2018 low	2018 avg	31 dec 2017
Samlad VaR	18	22	8	13	11
Ränterisk	16	22	7	13	10
Aktierisk	2	7	1	3	4
Credit spread risk	6	7	2	4	3
Valutarisk	2	8	1	4	5
Inflationsrisk	2	3	1	2	–
Diversifieringseffekt	38 %	59 %	28 %	44 %	50 %
Samlad risk, stressscenario	62	70	18	33	25
Kapitalkrav vid ytterligare risk (IRC)	35	41	11	25	38
Samlat riskkapitalkrav	29	55	12	25	20

1) Aktiehändelserisken, som uppgick till 0,3 mn euro vid utgången av 2018, är ett officiellt mått enligt internmodellmetoden från kv3 2018.

Marknadsrisk i övrig verksamhet¹

Mn euro	31 dec 2018	2018 högst	2018 lägst	2018 snitt	31 dec 2017
Samlad VaR	38	60	32	44	46

1) VaR i övrig verksamhet vid utgången av 2017 innefattade NLP

lat riskkapitalkrav har alla godkänts av svenska Finansinspektionen för användning vid beräkning av kapitalbaskrav för marknadsrisk med hjälp av interna modeller. Samma modeller, med samma kalibrering och inställningar som för kapitalkravet enligt regelverket, används för den interna riskhanteringen.

Nordea använder schablonmetoden för att fastställa kapitalkravet för strukturerad aktierisk, fondrelaterade derivat och råvarucertifikat, inklusive deras risksäkringar, samt för delar av viss ränterisk som inte omfattas av de interna modellerna.

Stresstester av ekonomiskt värde mäter förändringen i ekonomiskt värde på tillgångar, skulder och räntebärande derivatinstrument i övrig verksamhet till följd av ränteförändringar, oberoende av redovisningsmässig klassificering och utan avseende på marginaler. Måtten visar förändringarna i ekonomiskt värde på det egna kapitalet i övrig verksamhet enligt de sex standardscenarierna som fastställts av Baselkommittén för banktillsyn. Limiten för exponeringar enligt det här måttet, som infördes i oktober 2018, är det högsta av värdena.

Samma sex standardscenarierna som ovan används för resultatmättet, som mäter förändringen i räntenettot i förhållande till ett grundscenario, vilket ger en strukturell räntenettorisken på ett års sikt. Modellen har ett antagande om en konstant balansräkning och använder realiserade terminsräntekurvor med beteendemodellering för all inlåning utan avtalad löptid och förtidsinbetalningar.

Dessutom används VaR för att dagligen kontrollera verkligt värde på ränterisken i övrig verksamhet liksom för kapitalberäkningar enligt pelare 2 för ränterisken i övrig verksamhet. Verkligt värde-känsligheten i övrig verksamhet kontrolleras dessutom med hjälp av allvarliga men rimliga marknadsstressscenarierna.

Nordea är exponerat för strukturell valutarisk, vilket definieras som bristande överensstämmelse i valutasammansättningen mellan kärnprimärkapitalet och riskexponeringsbeloppen. Kärnprimärkapitalet har huvudsakligen euro som valuta. De enda större beloppen i andra valutor än euro avser hypoteksdotterföretagen och Nordea Bank Russia. Valutakursförändringar kan därför påverka Nordeas kärnprimärkapitalrelation negativt.

Marknadsriskanalys

Marknadsrisken i Nordeas handelslager redovisas i tabellen ovan.

Marknadsrisken (VaR) uppgick till ett genomsnittligt utnyttjande på 13 mn euro under 2018 (i nivå med 2017), och drevs främst av ränterelaterat VaR. VaR med stressscenario uppgick till ett genomsnittligt utnyttjande på 33 mn euro, vilket är högre än 2017, främst till följd av ränteexponeringar där kreditspreadar bidrog till högre värden. De högsta VaR-siffrorna, både med och utan stressscenario, noterades under fjärde kvartalet 2018. Marknadsrisken härrör främst från Europa och Norden.

Kapitalkravet vid ytterligare risk (IRC) var vid utgången av 2018 något lägre än för 2017, till följd av lägre fallissemangsvolymer. Lägst var IRC under andra kvartalet 2018, och högst under det fjärde.

Genomsnittligt IRC ökade med 6,4 mn euro jämfört med föregående år, framför allt till följd av en stadigt stigande risk under andra halvåret 2018.

Det samlade riskkapitalkravet (CRC) var vid utgången av 2018 högre än för 2017, till följd av högre fallissemangsvolymer. Lägst var CRC under fjärde kvartalet 2018, och högst under det andra. Genomsnittligt CRC för 2018 minskade med 7,4 mn euro jämfört med 2017, till följd av ökade korta indexpositioner.

Det samlade VaR-måttet för övrig verksamhet uppgick vid utgången av 2018 till 38 mn euro (46 mn euro i slutet av 2017). Nedgången berodde främst på minskade innehav av statspapper i likviditetsbufferten.

Det verkliga värdet på mindre likvida alternativa investeringar uppgick vid utgången av 2018 till 645 mn euro (554 mn euro), varav riskkapitalfonder 284 mn euro, hedgefonder 4 mn euro, kreditfonder 222 mn euro och "seed money" 135 mn euro. Alla fyra typerna av investeringar har fördelats på ett antal olika fonder.

Strukturell räntenettorisken (SIIR)/economic value (EV)

Vid årets slut återfanns den största förlusten enligt de sex Basel-scenarierna för SIIR i Steepener Basel-scenariet, där förlusten uppgick till 1 176 mn euro (att jämföra med 1 132 mn euro för 2017, enligt Steepener shock-scenariet). Dessa siffror visar att räntenettot skulle minska om de korta räntorna sjönk, samtidigt som de långa räntorna steg.

Den största effekten enligt Basel-scenarierna för EV återfanns i Flattener shock-scenariet, där förlusten beräknades till 283,2 mn euro vid utgången av 2018.

Andra marknadsrisker

Pensionsrisk

Pensionsrisk (inklusive marknads- och livsfallsrisk) uppstår i samband med förmånsbestämda pensioner för Nordeas tidigare och nuvarande medarbetare. Pensionsplanernas förmåga att klara de planerade pensionsutbetalningarna upprätthålls genom placeringar och löpande inbetalning till planerna.

Som pensionsrisker räknas stigande värde på skulderna eller sjunkande värde på tillgångarna. Dessa risker rapporteras och följs upp regelbundet och innefattar även olika delkomponenter av marknadsrisken, till exempel ränte-, inflations-, kreditspread-, fastighets- och aktierisk. I syfte att begränsa Nordeas risker finns limiter för potentiella förluster under allvarliga men rimliga stresshändelser och limiter för kapitalutnyttjande. Dessutom görs regelbundna granskningar av planernas strategiska tillgångsfördelning för att säkerställa att placeringsinriktningen speglar Nordeas risktolerans.

Operativ risk

Operativ risk definieras i Nordea som risken för förlust till följd av brister eller fel hänförliga till interna processer, eller till människor, system eller externa händelser, och innefattar legal risk. Risken för förlust omfattar direkta eller indirekta ekonomiska förluster, till exempel följder av straffavgifter från myndigheter, rättslig exponering, skadat anseende och allvarliga störningar i verksamheten.

Operativa risker finns i all verksamhet i Nordea. Det innebär att chefer i hela Nordea ansvarar för de operativa riskerna inom sina respektive ansvarsområden, och för att hantera dessa risker inom de limiter och den risktolerans som anges i styrdokumentet för hantering av operativ risk. Group Operational Risk (GOR) inom Group Risk Management and Control (GRMC) utgör den andra försvarslinjen för operativ risk och ansvarar för att ta fram och underhålla de övergripande styrdokumentet för hantering av operativ risk samt för att övervaka och kontrollera den första försvarslinjens hantering av operativ risk. GOR övervakar och kontrollerar att de operativa riskerna identifieras, bedöms och begränsas på lämpligt sätt, jämför risknivån mot risktoleransen och bedömer lämpligheten och effektiviteten i styrdokumentet för hantering av operativ risk liksom deras införande.

Fokusområdena för det kontrollarbete som GOR utför beslutas i en årlig och kvartalsvis planering som omfattar affärsområden, viktiga riskområden och operativa riskprocesser. GOR ansvarar för att regelbundet ta fram rapporter om alla väsentliga risker, inklusive använd del av risklimiterna och incidenter inom operativ risk, och skicka dessa till CRO, som sedan rapporterar till koncernchefen, styrelsen och berörda kommittéer.

Nordeas styrdokument för risktolerans, som även inkluderar riskförklaringar, godkänns varje år av styrelsen. Riskförklaringarna för operativ risk omfattar

1. kvarstående risknivå och hantering av risker
2. totalt förlustbelopp för incidenter liksom hantering av incidenter
3. hantering av viktiga riskindikatorer (KRI:er).

Hantering av operativ risk

Nordeas koncerndirektiv om risker och internstyrning, som godkänts av styrelsen, anger principerna för riskhantering i Nordea. Utifrån dessa principer har Nordea tagit fram koncerninstruktioner och riktlinjer som styrdokument för hantering av operativ risk. Hanteringen av operativa risk innefattar allt som syftar till att upptäcka, bedöma, begränsa, övervaka, kontrollera och rapportera risker.

Risker identifieras via olika processer. Nedan beskrivs några exempel såsom rapportering av incidenter, godkännande av förändringar samt riskbedömning.

Riskbedömningen görs genom att bedöma sannolikheten för att riskerna inträffar och vilka konsekvenserna i så fall blir.

Åtgärder fastställs för att begränsa de risker som anses

vara alltför stora (det vill säga utanför de limiter som fastställts inom risktoleransen).

Övervakning och kontroll ingår också i riskhanteringen. Detta säkerställer exempelvis att risker upptäcks och begränsas på lämpligt sätt, att riskexponeringar hålls inom givna limiter samt att riskhanteringsrutinerna är effektiva och följer såväl interna som externa regler. Nya och ändrade regler identifieras genom särskilda framtidsanalyser. Effekten av reglerna bedöms, och lämpliga åtgärder för att införa dessa vidtas i enlighet med processen för införande av regler och riskhantering vid förändringar.

Viktiga riskhanteringsprocesser

Utvärdering av risken i den egna verksamheten

Syftet med utvärderingen av risken i den egna verksamheten (risk and control self-assessment, RCSA) är att få en god överblick över de operativa riskerna i hela Nordea.

För de risker som identifieras bedöms risknivån och de kontroller som finns för att begränsa riskerna. Om åtgärder krävs för att minska risken ska dessa fastställas och vidtas.

Baserat på denna RCSA gör Operational Risk Officers en oberoende uppföljning där de prövar de identifierade riskerna och hanteringen av dem.

Scenarieanalys

Syftet med scenarieanalysen är att identifiera och bedöma operativa risker som har låg sannolikhet, men där de finansiella eller icke-finansiella konsekvenserna skulle kunna bli allvarliga, det vill säga risker med extrema utfall.

Analys av risker med extrema utfall ökar förståelsen för ovanliga riskhändelser som annars inte omfattas vid den övriga bedömningen av operativa risker för att identifiera och åtgärda eventuella brister i kontrollen i Nordea.

Riskhantering vid förändringar

Syftet med riskhanteringen vid förändringar är att säkerställa att icke-finansiella risker upptäcks och begränsas när förändringar genomförs.

Med förändring avses alla nya eller ändrade produkter, tjänster, marknader, processer eller IT-system, eller omfattande förändringar i verksamheten, organisationen eller bolagsstrukturen, inklusive ovanliga transaktioner och avvecklingsprojekt.

För detta ändamål används processen för riskhantering och godkännande vid förändringar (Change Risk Management and Approval, CRMA), som innefattar en inledande väsentlighetsbedömning och efterföljande identifiering, bedömning och begränsning av risker. Ämnesexperter deltar för att säkerställa noggrann identifiering, bedömning och hantering av riskerna innan förändringen genomförs.

Hantering och rapportering av incidenter

Nordeas hantering och rapportering av incidenter ska säkerställa att incidenter hanteras på lämpligt sätt för att minimera konsekvenserna och förhindra att incidenten inträffar igen. Det görs genom en strukturerad och proaktiv process för dokumentation och åtgärder.

När en incident upptäcks ska i första hand konsekvenserna minimeras. Incidenter av viss art och med vissa konsekvenser kräver också rapportering till berörda tillsynsmyndigheter inom utsatt tid.

Enhetscheferna ansvarar för korrekt hantering, dokumentation och rapportering av incidenter. Incidentrapporteringen bidrar till en sund riskkultur i den dagliga verksamheten och till nödvändig dokumentation för att kunna förhindra att incidenterna inträffar igen.

Kontinuitets- och krishantering

Kontinuitets- och krishanteringen (BC&CM) syftar till att upprätthålla lämplig beredskap för ett stort antal operativa riskhändelser i syfte att minimera konsekvenserna för Nordeas verksamhet och kunder.

Styrdokumentet för BC&CM utgörs av ett koncerndirektiv med allmänna principer, koncerninstruktioner med vägledande principer och riktlinjer som anger miniminivåer och krav.

BC&CM innefattar riskanalys, kontinuitetsplanering och tester som ska skydda Nordeas kunder, resurser (till exempel medarbetare, lokaler, teknik och information), leveranskedja, intressenter och anseende från de konsekvenser som en riskhändelse med störningar i verksamheten annars skulle orsaka. Eftersom de flesta tjänsterna är beroende av IT-system är katastrofberedskap för den tekniska infrastrukturen och IT-systemen en viktig del i detta arbete.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet syftar till att skydda informationens konfidentialitet, integritet och tillgänglighet.

Nordea har styrdokument för informationssäkerhet som stödjer och gör det möjligt för organisationen att skydda uppgifter så att de inte oavsiktligt eller uppsåtligt röjs, ändras eller förstörs, samt att hålla dem tillgängliga.

Särskilt viktiga operativa processer

Syftet med att identifiera särskilt viktiga operativa processer (significant operating processes, SiOPs) är att förstå processernas beroenden och sårbarhet, avslöja brister i kontrollerna och bidra till effektivitet i hanteringen av risker och kontroller i fråga om Nordeas viktigaste processer.

Styrdokumentet för SiOPs innehåller dokumentation som ger god inblick i processflödena och hur dessa processer bidrar till att tillhandahålla produkter och tjänster till Nordeas kunder på ett säkert sätt, i rätt tid och i enlighet med reglerna.

Hantering av tredjepartsrisker

Nordeas hantering av tredjepartsrisker (TPRM) syftar till att säkerställa att risker och lagkrav avseende externa parter, inklusive uppdragsavtal, hanteras på lämpligt sätt inför och under sådana relationer.

Styrdokumentet för TPRM anger kraven för riskhantering, bakgrundskontroller och uppföljning av alla tredjepartrelationer. TPRM ska tillämpas inför och under relationen med en extern part för att skydda Nordea samt för att förstå och kontrollera de aktuella riskerna.

Även om Nordea kan lägga ut delar av sin dagliga verksamhet på externa parter är det fortfarande Nordea som ansvarar för att upprätthålla en effektiv kontroll och styrning av den verksamhet som omfattas av uppdragsavtal och relationen till de externa parterna.

Anseenderisk

Syftet med hantering av anseenderisk är att skydda Nordeas anseende.

Anseenderisk definieras i Nordea som "risken för skadat förtroende för Nordea hos kunder, medarbetare, myndigheter, investerare, partner och allmänhet, som i förlängningen kan få negativa ekonomiska konsekvenser". Anseenderisk härrör ofta från, eller är källan till, andra typer av risker i verksamheten, exempelvis kredit-, likviditets- och marknadsrisk, operativ risk, regelefterlevnadsrisk och legal risk.

Nordea har tagit fram styrdokument för anseenderisk, med bärande principer för hanteringen av den här typen av risk. Styrdokumentet har en nära koppling till styrdokumentet för riskhantering och tillhörande processer för att identifiera, bedöma och begränsa risk. De anger bland annat att Nordea i sitt beslutsfattande ska ta hänsyn till intressenternas uppfattning.

Regelefterlevnadsrisk

Nordea definierar regelefterlevnadsrisk som risken att inte lyckas efterleva författningar, lagar, förordningar, affärsprinciper, etiska standarder, god affärssed och motsvarande interna

bestämmelser som reglerar banken i ett land där Nordea är verksamt.

Huvudprincipen för hanteringen av regelefterlevnadsrisk i Nordea är de tre försvarslinjerna. Första försvarslinjen utgörs av affärsområdena och koncernfunktionerna som äger risken och ansvarar för sin egen riskhantering i den dagliga verksamheten liksom för kontrollen av regelefterlevnadsrisker. Ledningen på samtliga nivåer ansvarar för att verksamheten bedrivs inom fastställda risklimiters och i enlighet med Nordeas direktiv, instruktioner och riskhanteringsprocesser. Group Compliance är den andra försvarslinjen. Enheten samordnar, främjar och övervakar effektiviteten och integriteten i koncernens hantering av regelefterlevnadsrisk. Group Compliance gör en oberoende utvärdering av hur banken efterlever gällande regler och bestämmelser, och bistår första försvarslinjen med råd, stöd och utbildning i olika sätt att effektivt säkerställa att Nordea fullgör sina skyldigheter. Varje kvartal rapporterar Group Compliance alla betydande regelefterlevnadsrisker till högsta ledningen och styrelsen för att informera om Nordeas aktuella risknivå i förhållande till den fastställda risktoleransen. Group Internal Audit, som är den tredje försvarslinjen, genomför revisioner och avger en förklaring till Nordeas intressenter om tillförlitligheten i bankens interna kontroller och riskhanteringsprocesser.

Nordea omfattas av olika lagar och regler, bland annat från Norden, EU och USA. Under 2018 bötfälldes fem nordiska banker av Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, och fick betala 495 000 euro vardera efter att ha brutit mot förordningen om kreditvärderingsinstitut, med avseende på användning av skuggbetyg. Nordea har överklagat beslutet. Finansinspektionen i Finland tilldömde Nordea Bank AB (publ) (dvs Nordea Bank Abp:s föregångare), filial i Finland en straffavgift på 400 000 euro för försummelser i samband med transaktionsrapportering. Finansinspektionen i Sverige påförde Nordea Funds Oy en särskild avgift på 375 000 svenska kronor för att för sent ha anmält förändringar i större aktieinnehav. Nordea har fortfarande ett pågående rättsfall från 2016 som rör påstådd konkurrensbegränsning eller brott mot antitrust- och monopollagstiftningen. I oktober 2016 tillkännagavs att EFTA:s övervakningsmyndighet vidtagit rättsliga åtgärder mot DNB, Nordea, Finance Norway och BankID för misstänkta brott mot konkurrensreglerna i EES-avtalet.

Nordea tar dessa händelser på stort allvar. Vi vill vara en ansvarstagande samhällsaktör och förhindra att banksystemet utnyttjas för brottslig verksamhet. För att kunna uppnå detta krävs att vi följer regelverket och övervakar regelefterlevnaden. I och med vår flytt till Finland nyligen omfattas Nordea av ett regelverk med höga standarder, under Europeiska centralbankens gemensamma banktillsyn. Flytten till bankunionen är ett viktigt strategiskt steg på vår transformationsresa och säkerställer att Nordea omfattas av rättvisa, stabila och förutsägbara regler, motsvarande de som gäller för andra jämförbara europeiska banker.

Våra etiska riktlinjer och företagsvärderingar förstärker vår kultur och slår fast hur vi ska agera. De övergripande principerna, som styr hur vi bedriver vår verksamhet, hur vi agerar mot våra kunder och vilket beteende Nordea förväntar sig av medarbetarna, fastställs i våra etiska riktlinjer. Att agera på rätt sätt innebär att vi inte bara ska fråga oss "kan vi göra detta?", utan också "bör vi göra detta?". När vi ställer dessa frågor tar vi hänsyn till vilka konsekvenser vårt beslut får för våra intressenter. Alla våra medarbetare ska varje år genomföra en obligatorisk kurs om våra etiska riktlinjer. På så sätt säkerställs den medvetenhet och kunskap som behövs om de etiska principerna. Dessutom måste alla nya medarbetare genomgå obligatorisk utbildning om Nordeas etiska riktlinjer.

Under 2018 fortsatte vi att utveckla det arbetssätt som ska säkerställa att vår kultur och vårt agerande är i linje med våra värderingar och att värdet för kunderna ligger på en rimlig nivå under kundrelationens alla faser. Det innebär ett starkt

fokus på att sätta kunden i första rummet i vår affärsstrategi, i utformningen och utvecklingen av produkter, i vår försäljning och i den service vi erbjuder. Vi har därför tagit fram och infört nya regler för produktstyrning, kundhantering i samband med placeringstjänster samt för rådgivarnas kunskap och kompetens.

Tillsynsmyndigheterna har genomfört utredningar i Nordea på flera områden, till exempel regelefterlevnaden på penningtväts- och skatteområdet. Utredningen om tidigare efterlevnad av vissa amerikanska sanktionslistor 2008–2013, liksom penningtvätsutredningen som danska polisen inledde i augusti 2018, pågår fortfarande. Vidare utreder danska skattemyndigheten om det finns grund för att väcka talan mot Nordea för den assistans som Nordea gav en utländsk bank i samband med att denna bank krävde återbetalning av utdelningsskatt för en av sina kunders räkning. Det är inte möjligt i dagsläget att bedöma den potentiella risken som detta ärendet medför.

Sedan mitten av 2015 har Nordea gjort stora förbättringar för att minska risken för ekonomisk brottslighet. Detta arbete fortsatte under 2018, med omfattande leveranser för att ytterligare stärka vår kamp mot ekobrott och förbättra vår kapacitet. Särskilda aktiviteter för hantering av ekobrottsrisk identifierades och prioriterades i hela Nordea, och förankrades hos styrelsen. Omfattande förbättringar av regelefterlevnaden har uppnåtts inom bland annat följande områden:

- Vi har förbättrat våra styrdokument för hantering av ekobrottsrisk, med bland annat tillägg och förtydliganden i olika riktlinjer och rutiner, inklusive rutiner för avveckling av kundrelationer.
- Vi har vidareutvecklat våra processer för att identifiera och bedöma Nordeas exponering för ekobrottsrisk, vilket innebär att vi kan ta fram och införa nödvändiga kontroller och riskbegränsande åtgärder.
- Vi har förbättrat kvaliteten i vårt arbete med att lära känna/förstå våra kunder och säkerställa att vi samlar in de kunduppgifter vi behöver för att förstå deras riskprofil. Vi har infört en ny och förbättrad bedömningsmodell för riskklassificering av kunder, så att vi bättre kan identifiera kunder som medför hög risk för ekonomisk brottslighet. Det innebär att vi effektivt kan följa upp och kontrollera ekobrottsriskerna.
- Vi har i hög grad förbättrat vår transaktionsövervakning, så att vi på ett korrekt sätt kan identifiera och rapportera misstänkta transaktioner.

Vi är fast beslutna att förhindra att Nordea utnyttjas för brottslig verksamhet, liksom att följa gällande lagar och förordningar avseende bland annat bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering, sanktioner samt mutor och korruption i de länder där vi har verksamhet. Nordea har tagit fram koncernomfattande policyer som uppdateras årligen, och alla medarbetare genomgår varje år obligatoriska kurser om ekobrottsrisk och "license to work". Det är viktigt för oss att ha gedigna rutiner för kundkännedom i vår riskbedömning när vi välkomnar nya kunder, och fortloppande under kundrelationen. Genom att känna våra kunder och motparter väl kan vi med hjälp av screening och övervakning upptäcka misstänkta eller olagliga transaktioner och rapportera detta till polisen för vidare utredning.

Det är en utmaning för oss, men också vår skyldighet, att hantera risker hänförliga till penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet för var och en av de 1,8 miljarder transaktioner som görs via Nordea varje år. Under de senaste åren har Nordea kraftigt förstärkt sina resurser inom transaktionsövervakning genom att investera i teknik, fler medarbetare och mer avancerade bedömningsmetoder. Vi har över 1 500 medarbetare som arbetar med att förhindra ekobrott och 12 000 medarbetare med kundkontakt som fått utbildning i hur man upptäcker tecken på ekobrott.

Våra kunder märker på olika sätt av vårt arbete med att

förhindra ekobrott. När vi välkomnar nya kunder i Nordea måste vi ställa en del frågor för att lära känna kunden, och förstå vem kunden är, varifrån pengarna på kontot kommer och hur in- och utbetalningarna förväntas se ut. Det senare är viktigt för att säkerställa att pengar från brottslig verksamhet inte kommer in i det finansiella systemet. Vi måste kontrollera att inte kunden är föremål för sanktioner. Vidare ska vi fastställa om kunden har någon politisk koppling, eftersom personer i politiskt utsatt ställning kan medföra ökad risk för ekonomisk brottslighet på grund av arbetets art och personernas kontaktnät. Beroende på kundens riskprofil kan vi också behöva genomföra ytterligare, mer grundliga kontroller. En kund som har godkänts av Nordea omfattas därefter, precis som alla andra kunder, av regelbundna granskningar, och intervallet beror på kundens riskprofil.

För att upptäcka misstänkta transaktioner har vi övervakningssystem som genererar dagliga, veckovisa och månatliga varningar om transaktioner som ligger utanför de normala gränsvärdena för olika kundtyper eller som följer misstänkta transaktionsmönster. Dessa system skapar varje år hundratusentals varningar. Alla varningar hanteras och utreds vid behov för att upptäcka misstänkta transaktioner, vilket kan resultera i en rapport om misstänkta transaktioner till berörd myndighet i något av våra länder. Vid sidan av systemen kommer ungefär lika många rapporter om misstänkta transaktioner från observationer som gjorts av Nordeas anställda.

Nordea har också en skyldighet att följa alla internationella och nationella sanktionsprogram. Våra kunder och deras transaktioner screenas därför dagligen mot flera sanktionslistor för att säkerställa att kunderna inte är föremål för sanktioner och att transaktionerna inte innebär något brott mot gällande sanktioner.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk inom Life & Pensions

Nordea Life & Pensions (NLP) har ett brett utbud av liv- och sjukförsäkringsprodukter, från kapitalförsäkringar med en löptid på några få år till mycket långfristiga pensionssparavtal där löptiden kan vara längre än 40 år. Marknadsräntebaserade produkter (fondförsäkringar) är absolut vanligast i NLP:s verksamhet, följt av traditionella produkter (sparandeförsäkringar och livförsäkringar). Sjukförsäkringar utgör endast en liten del av verksamheten.

NLP:s huvudsakliga risker är marknadsrisk och liv- och sjukförsäkringsrisk.

I NLP härrör marknadsrisken huvudsakligen från känsligheten för värdeförändringar i tillgångar och skulder till följd av förändringar i nivån på eller svängningarna i marknads-kurser eller räntor. Bland marknadsriskerna är ränte-, aktie-, kreditspread- respektive fastighetsrisken de mest relevanta.

Marknadsrisk mäts och kontrolleras genom att beräkna exponeringen och fastställa lämpliga limiter. Dessutom genomför NLP regelbundna stresstester och makroekonomiska scenarieanalyser för att bedöma det framtida kapitaliseringsbehovet. Resultaten från stresstesterna och scenarieanalyserna kontrolleras mot limiter och mål i de interna riktlinjerna.

Marknadsrisken begränsas med hjälp av strategier för risk-säkring och tillgångsfördelning.

Liv- och sjukförsäkringsrisk är risken för oväntade förluster till följd av förändringar i nivån, trenden eller svängningarna för mortalitet, förväntad livslängd, invaliditet samt återköps-/annullationstal. Riskerna mäts och kontrolleras genom att beräkna kapitalkraven enligt Solvens II. För att bedöma verksamhetens förmåga att stå emot plötsliga förändringar i annullationstalen genomförs regelbundna känslighetstester för NLP-koncernen och för bolagen i respektive land.

Liv- och sjukförsäkringsrisken begränsas huvudsakligen med hjälp av aktuariemetoder, det vill säga genom prissättning, kundurvalsregler, återförsäkring, stresstester samt tillräckliga riskreserveringar.

Likviditetshantering

Nordea fortsatte under 2018 att dra nytta av sin konservativa likviditetsriskhantering. Genom sin diversifierade och starka finansieringsbas hade koncernen tillgång till alla relevanta finansmarknader och kunde aktivt utnyttja alla sina upplåningsprogram. Nordea emitterade cirka 22,6 md euro i långfristiga skuldinstrument (exklusive förlagslån och säkerställda obligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab), varav cirka 14,5 md euro avsåg säkerställda obligationer emitterade i Sverige, Finland och Norge. Nordea uppfyllde under hela 2018 kravet gällande likviditetstäckningsgrad (LCR) enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade förordning i alla valutor tillsammans.

Definition och identifiering av likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken att Nordea inte kan fullgöra sina kassaflödesåtaganden vid förfall, eller inte kan fullgöra dem utan avsevärt högre finansieringskostnad. Nordea är exponerad för likviditetsrisk inom utlåning, placeringar, upplåning, åtaganden utanför balansräkningen och annan verksamhet som ger underskott i kassaflödet. Underskott i kassaflödet kan uppstå vid dagens slut eller under dagen.

Ledningsprinciper och kontroll

Likviditetsrisk i Nordea hanteras utifrån tre försvarslinjer: Första försvarslinjen utgörs av Group Treasury & Asset Liability Management (TALM) och affärsområdena. TALM ansvarar för den dagliga hanteringen av koncernens likviditetspositioner, likviditetsbuffertar, extern och intern finansiering, med bland annat förflyttning av kontanta medel inom koncernen, samt internprissättning.

Den andra försvarslinjen, där Group Risk Management and Control (GRMC) och Group Compliance ingår, ansvarar för oberoende kontroll och prövning av den första försvarslinjen.

Den tredje försvarslinjen utgörs av Group Internal Audit (GIA), som har ett oberoende kontrollansvar för första och andra försvarslinjen.

Styrelsen definierar risktoleransen på likviditetsområdet genom att fastställa gränsvärden för olika likviditetsmått. Det viktigaste måttet är den interna överlevnadshorisonten, som anger risktoleransen genom att fastställa en minsta överlevnadsperiod på tre månader under Nordeaspecifika och marknadsomfattande stressscenarier, och med definierade riskbegränsande åtgärder.

Nordea har styrdokument med limiter och kontrollmått för att säkerställa att banken håller sig inom olika riskparametrar, bland annat risktoleransen.

Det finns också ett system för internprissättning som tar hänsyn till att likviditet är en knapp och dyrbar resurs. Likviditeten och finansieringskostnaderna (och -fördelarna) kvantifieras och allokeras till respektive affärsområde på ett sätt som främjar korrekt agerande och korrekta strategiska beslut.

Strategi för hantering av likviditetsrisk

Nordeas strategi för likviditetsriskhantering bygger på riskprinciper som i sin tur resulterar i olika åtgärder, limiter och rutiner för likviditetsrisk.

Riskprinciperna anger att Nordeas likviditetshantering ska präglas av en konservativ hållning till likviditetsrisk. Nordea strävar efter diversifierad finansiering och försöker bygga upp och underhålla relationer med investerare för att säkerställa tillgång till marknaden. Nordeas breda och diversifierade finansieringsbas speglar koncernens starka närvaro på de fyra hemmarknaderna, med en stark och stabil kundbas i bankrörelsen och en mängd olika finansieringsprogram. Finansieringsprogrammen är både kortfristiga (amerikanska och europeiska företagscertifikat, andra företagscertifikat, bankcertifikat) och långfristiga (säkerställda obligationer, European Medium Term Notes, Medium Term Notes) och omfattar flera olika valutor.

Förtroende är oerhört viktigt på upplåningsmarknaden, och därför publicerar Nordea fortlöpande information om koncernens likviditetssituation. Vidare genomför Nordea regelbundna stresstester på likviditetspositionen och har tagit fram beredskapsplaner för hantering av likviditetskriser.

Mätning av likviditetsrisk

Nordea har en likviditetsbuffert för att säkerställa finansiering i situationer där koncernen är i tvingande behov av kontanta medel och de normala finansieringskällorna inte räcker till. Likviditetsbufferten utgörs av högljikvida värdepapper av god kreditkvalitet som centralbankerna godtar som säkerhet liksom av tillgodohavanden hos centralbanker. Dessa tillgångar kan snabbt säljas eller användas som säkerhet vid finansiering.

Riskhanteringen är inriktad på både kortsiktig och strukturell långsiktig likviditetsrisk. Likviditetsrisken begränsas av styrelsen via interna mått för likviditetstäckning och överlevnadshorisont som anger att likviditetsbufferten ska vara tillräcklig för att täcka stora utflöden vid finansiell stress under de första tre månaderna om Nordea utsätts för en marknadsomfattande stress liknande den som många banker genomgick 2007–08; och en Nordeaspecifk stress motsvarande en sänkning av kreditbetyget med tre steg. Dessa mått bildar underlag för Nordeas risktolerans med avseende på likviditet, och de granskas och godkänns av styrelsen minst en gång om året.

Dessutom mäts den kortfristiga finansieringsrisken med hjälp av likviditetstäckningsgraden (LCR) och ett mått för finansieringsbehovet. Finansieringsbehovet motsvarar det maximalt förväntade behovet av likvida medel under de närmaste 30 dagarna. Kassaflöden från både balansposter och poster utanför balansräkningen ingår. Finansieringsbehovet mäts och begränsas för varje enskild valuta och för alla valutor sammanlagt.

Den strukturella likviditetsrisken i Nordea mäts med hjälp av många olika mått, varav två väldigt viktiga är den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR) och nettobalansen av stabil upplåning (NBSF). Dessutom följs kvoten för utlåning/inlåning upp noga, tillsammans med Nordeas upplåningsprofil och externa kreditbetyg.

Analys av likviditetsrisk

Nordea fortsätter att ha en tydlig och konservativ likviditetsriskprofil, med en stark upplåningsbas. Vid utgången av 2018 uppgick utnyttjad volym i de kortfristiga programmen till 46,8 md euro (35,2 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 0,3 år (0,2 år). Volymen i de långfristiga programmen uppgick till 152,8 md euro (152,9 md euro), med en genomsnittlig återstående löptid på 6,0 år (6,2 år). Nordeas finansieringskällor framgår av tabellen nedan.

Likviditetsriskpositionen förblev låg under hela 2018. Den interna överlevnadshorisonten uppgick till 7,6 månader i slutet av 2018 (8,2 månader i slutet av 2017), med ett årsgenomsnitt på 11,1 månader (9,8 månader). Koncernens gräns är ej under 3 månader.

Årsgenomsnittet för finansieringsbehovet uppgick till +17,7 md euro (+22,5 md euro under 2017), att jämföra med gränsen på –15 md euro. Nordeas likviditetsbuffert uppgick under 2018 till mellan 86,9 och 110,1 md euro (102,2 och 133,7 md euro), med ett genomsnitt på 97,8 md euro (116,4 md euro). Både nettofinansieringskvoten (NSFR) och nettobalansen av stabil upplåning (NBSF) låg gott och väl över 100 procent under hela 2018.

Den kombinerade likviditetstäckningsgraden (LCR), som mäter likviditetsrisken enligt Europeiska bankmyndighetens delegerade akt, uppgick till 185 procent för koncernen vid utgången av 2018 (152 procent), och årsgenomsnittet uppgick till 184 procent (168 procent). Vid utgången av 2018 uppgick LCR i euro till 257 procent (206 procent) och i dollar till 214 procent (172 procent). Årsgenomsnittet uppgick till 190 procent (210 procent) respektive 183 procent (208 procent).

Nettobalans av stabil upplåning, 31 december 2018

Md euro	
Stabila skulder och eget kapital	
Primärkapital och supplementärt kapital	32,1
Säkerställd/icke säkerställd upplåning >1 år	125,7
Stabil inlåning från privatkunder	65,4
Mindre stabil inlåning från privatkunder	15,8
Inlåning från företag <1 år	72,1
Summa stabila skulder	311,1
Stabila tillgångar	
Utlåning till företag och privatkunder >1 år	239,6
Långfristig utlåning till banker och finansiella företag	1,0
Övriga likvida tillgångar	25,8
Summa stabila tillgångar	266,5
Poster utanför balansräkningen	2,0
Nettobalans av stabil upplåning (NBSF)	42,6

Finansieringskällor, 31 december 2018

Typ av skuld	Räntebas	Snitt löptid (år)	Mn euro
Skulder till kreditinstitut			
Kortare än 3 månader	Euribor etc.	0,0	39 083
Längre än 3 månader	Euribor etc.	1,5	3 336
In- och upplåning från allmänheten			
Avistainlåning	Administrativ	0,0	144 656
Övrig inlåning	Euribor etc.	0,2	20 302
Emitterade värdepapper			
Bankcertifikat	Euribor etc.	0,3	29 693
Företagscertifikat	Euribor etc.	0,2	17 078
Säkerställda bostadsobligationer	Fast ränta marknadsbaserad	7,0	108 028
Övriga obligationslån	Fast ränta marknadsbaserad	2,8	35 623
Derivatinstrument			39 547
Övriga ej räntebärande skulder			53 776
Efterställda skulder			
Daterade förlagslån	Fast ränta marknadsbaserad	7,0	7 869
Eviga och övriga förlagslån	Fast ränta marknadsbaserad		1 286
Eget kapital			32 901
Summa			533 178
Skulder till försäkringstagare			18 230
Summa, inklusive livförsäkringsrörelsen			551 408

Information om fördelning av löptider, finns i not K44.

Kapitalhantering

Nordea strävar efter en effektiv kapitalanvändning och är därför aktiv i förvaltningen av olika tillgångar, skulder och risker i balansräkningen. Målet är att öka avkastningen till aktieägarna och samtidigt upprätthålla en väl avvägd kapitalstruktur. Styrelsen är ytterst ansvarig för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål, kapitalpolicy och övergripande styrdokument för kapitalhantering. Förmågan att nå målen och uppfylla minimikraven för kapitaltäckning granskas regelbundet inom Asset & Liability Committee (ALCO) och riskkommittén.

Kapitalkrav

Kapitalkravet och kapitalbasen som beskrivs i detta avsnitt utgår från reglerna i kapitalkravsförordningen (CRR) och inte redovisningsstandarderna (se not K38 för ytterligare information). Kapitalkravet och kapitalbasen avser därför endast Nordea Bank Abp i dess konsoliderade situation, och där ingår inte försäkringsbolagen.

Kapitalpolicy

Nordeas nuvarande kapitalpolicy anger att koncernen under normala affärsförhållanden ska ha miniminivåer för kärnprimärkapitalrelationen, primärkapitalrelationen och den totala kapitalrelationen som överstiger de kapitalkrav som stipuleras av behöriga myndigheter. Nordea ska utöver detta också hålla en kapitalbuffert.

Minimikrav för kapitaltäckning

Risikexponeringsbelopp beräknas i enlighet med kraven i CRR. Vid utgången av 2018 beräknades 89 procent av Nordeas risikexponeringsbelopp för kreditrisk med metoden för intern riskklassificering (IRK). Nordea har tillstånd att använda interna Value-at-Risk-modeller (VaR) för att beräkna kapitalkravet för huvuddelen av marknadsrisken i handelslagret. Schablonmetoden används för operativ risk.

Internt kapitalkrav

Det interna kapitalkravet beräknas enligt kraven i pelare 1 plus kapitalpåslag, och innefattar en buffert för ekonomisk stress. Därutöver kräver tillsynsmyndigheterna att Nordea ska hålla kapital för andra typer av risker som identifierats i samband med den årliga översyns- och utvärderingsprocessen (SREP). Fram till dess att ECB beslutar om tillsynskrav i enlighet med det gemensamma beslutet 2019 om kapitalkrav för Nordeakoncernen, vilket väntas ske under fjärde kvartalet 2019, tillämpar Nordea den minimikapitalbas enligt pelare 2 som ECB meddelat för övergångsperioden. Nordea förväntas under övergångsperioden hålla minst 4 945 mn euro i kärnprimärkapital enligt pelare 2.

De nuvarande pelare 2-påslagen påverkar inte nivån på det högsta utdelningsbara beloppet, där automatiska restriktioner för utdelning kopplade till det kombinerade buffertkravet skulle träda in. Nordea räknar emellertid med att få formellt beslutade pelare 2-krav som en del av det gemensamma beslutet 2019 om kapitalkrav. För fjärde kvartalet 2018 bedöms det högsta utdelningsbara beloppet uppgå till 7,9 procent, men förväntas öka under 2019 när O-SII-bufferten (2 procent) och senare systemriskbufferten (SRB) på 3 procent börjar tillämpas. För mer information, se Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport.

Kapitalkrav och riskexponeringsbelopp (REA)

Mn euro	31 dec 2018		31 dec 2017
	Minimikapitalkrav	REA	REA
Kreditrisk	9 678	120 969	102 743
- varav motpartskreditrisk	534	6 671	6 096
IRK-metoden	8 611	107 635	88 808
- stater	–	–	1 869
- företag	5 749	71 868	57 004
- avancerade	4 850	60 626	47 173
- grundläggande	899	11 242	9 831
- institut	477	5 953	6 163
- privatkunder	2 078	25 979	20 888
- med säkerhet i fast egendom	1 369	17 118	11 678
- övrigt privatkunder	709	8 861	9 210
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	132	1 648	850
- övrigt	175	2 187	2 034
Schablonmetoden	1 067	13 334	13 935
- stater eller centralbanker	48	600	281
- kommuner eller lokala myndigheter	7	86	7
- offentlig sektor	0	2	3
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–	–
- internationella organisationer	–	–	–
- institut	20	248	171
- företag	312	3 904	3 264
- privatkunder	259	3 243	3 225
- exponeringar med säkerhet i fast egendom	79	984	2 458
- fallerade	28	344	592
- förenade med särskilt hög risk	65	811	754
- säkerställda obligationer	–	–	–
- institut och företag, med kortfristigt kreditbetyg	–	–	–
- fondföretag	–	–	–
- aktier	198	2 472	2 598
- övrigt	51	640	582
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjusteringar	74	931	1 207
Marknadsrisk	485	6 064	3 520
- handelslager, intern modell	351	4 388	2 444
- handelslager, schablonmetoden	86	1 070	1 076
- övrig verksamhet, schablonmetoden	48	606	–
Operativ risk	1 319	16 487	16 809
Schablonmetoden	1 319	16 487	16 809
Ytterligare riskexponeringsbelopp för finskt riskviktsgolv enligt artikel 458 CRR	53	657	–
Ytterligare riskexponeringsbelopp för svenskt riskviktsgolv enligt artikel 458 CRR	850	10 626	–
Ytterligare riskexponeringsbelopp, artikel 3 CRR	12	152	1 500
Delsumma	12 471	155 886	125 779
Justering för Basel I-golv			
Ytterligare kapitalkrav enligt Basel I-golv	–	–	76 645
Summa	12 471	155 886	202 424

Nya kapitaltäckningsregler till följd av Nordeas flytt till Finland

När Nordea flyttade moderbolagets säte till Finland den 1 oktober 2018 övergick huvudansvaret för tillsynen av koncernen till Europeiska centralbanken (ECB). ECB gav Nordea tillfälligt tillstånd att fortsätta använda interna modeller vid beräkningen av riskexponeringsbeloppet (REA) och krävde samtidigt att kapitalpåslag inom pelare 2 skulle flyttas till pelare 1 REA och att begränsningar i vissa modeller som används vid beräkning av kredit- och marknadsrisk skulle införas. ECB beslutade också att riskviktsgolven för svenska och norska bolån skulle flyttas

till pelare 1 och att den skala som Nordea använder för att bedöma sannolikheten för fallissemang (PD) skulle uppdateras med de kapitalpåslag som svenska Finansinspektionen infört. Detta medförde att riskexponeringsbeloppet ökade med cirka 35,8 md euro och att påslaget av kärnprimärkapital inom pelare 2 minskade med cirka 3,8 md euro. Kärnprimärkapitalkravet, inklusive pelare 2, minskade därmed från 18,0 procent under tredje kvartalet till 11,1 procent under fjärde kvartalet. Kärnprimärkapitalkravet kommer att öka med 2 procent under första kvartalet 2019 när Finland inför en kapitalbuffert på 2 procent för systemrisk (O-SII). Kärnprimärkapitalkravet kommer att öka

med ytterligare 1 procent under tredje kvartalet 2019 när kapitalbufferten för systemrisk höjs till 3 procent.

Till följd av osäkerheten kring framtida kapitalkrav för Nordea, och med tanke på att Finland inte ännu har infört systemriskbufferten fullt ut, har Nordea åtagit sig frivilligt att följa tillsynskollegiets gemensamma beslut från 2018 till dess att Europeiska centralbanken har fattat beslut om tillsynskrav, utarbetade i enlighet med tillsynsbedömningen (SREP) 2019 genom den gemensamma tillsynsmekanismen. Detta innebär att Nordeas kapitalbas ska uppgå till 27,8 md euro och att kärnprimärkapitalet ska uppgå till 21,7 md euro, eller 13,9 procent av riskexponeringsbeloppet. Nordea räknar med att få ta del av ECB:s beslut om tillsynskrav i slutet av 2019 och att kraven träder i kraft under första kvartalet 2020.

Ekonomiskt kapital (EC)

Ekonomiskt kapital är ett sätt att allokera kostnaden för att hålla kapital i samband med risktagande. Allokeringen av kostnader inom EC-modellen grundas på samma riskkomponenter som IKU, men tar dessutom hänsyn till risker i livförsäkringsrörelsen. EC beräknas för koncernen, medan IKU, som styrs av kapitalkravsdirektivet (CRD), omfattar Nordea Bank Abp i dess konsoliderade situation. EC har anpassats till kraven på kärnprimärkapital enligt CRR. Ekonomiskt kapital (EC inklusive Nordea Life & Pensions) uppgick vid utgången av 2018 till 26,6 md euro (26,7 md euro 2017).

Kapitalbas

Kapitalbas är summan av primärkapital och supplementärt kapital. Primärkapitalet utgörs av både kärnprimärkapital och övrigt primärkapital. Kärnprimärkapital är kapital av högsta kvalitet, med bästa förlustabsorberande förmåga, och utgörs huvudsakligen av inbetalt kapital och balanserade vinstmedel. Årets resultat får endast medräknas efter godkännande från tillsynsmyndighet och efter avdrag för föreslagen utdelning. Övrigt primärkapital och supplementärt kapital utgörs främst av eviga respektive daterade förlagslån. Innehav av andra finansiella företags förlagslån räknas av från motsvarande kapitaltyp.

Kapitalsituation för det finansiella konglomeratet

Sampokoncernens innehav i Nordea Bank Abp uppgår till mer än 21,3 procent. Nordea ingår därmed i finanskonglomeratet Sampo, i enlighet med Lag om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (2004/699) i Finland, som bygger på direktiv 2002/87/EG.

Ytterligare information

Mer upplysningar om kapitalhantering och kapitaltäckning finns i not K38, Kapitaltäckning, och i Nordeas kapital- och riskhanteringsrapport på nordea.com.

Sammanfattning av poster som ingår i kapitalbasen

Mn euro	31 dec 2018 ³	31 dec 2017 ³
Beräkning av kapitalbas		
Eget kapital i konsoliderad situation	31 305	31 799
Föreslagen/verkställd utdelning	-2 788	-2 747
Kärnprimärkapital före avdrag enligt CRR	28 517	29 052
Uppskjutna skattefordringar		-0
Immateriella tillgångar	-3 885	-3 835
IRK-reserveringar underskott (-)	-76	-291
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50%)	-	-
Pensionstillgångar utöver relaterade förpliktelser ¹	-117	-152
Övriga poster, netto	-305	-259

Mn euro	31 dec 2018 ³	31 dec 2017 ³
Summa avdrag från kärnprimärkapitalet enligt CRR	-4 383	-4 537
Kärnprimärkapital (netto efter avdrag)	24 134	24 515
Övrigt primärkapital före avdrag enligt CRR	2 860	3 514
Summa avdrag från övrigt primärkapital enligt CRR	-10	-21
Övrigt primärkapital	2 850	3 493
Primärkapital (netto efter avdrag)	26 984	28 008
Supplementärt kapital före avdrag enligt CRR	4 960	4 903
IRK-reserveringar överskott (+)	135	95
Avdrag för investeringar i kreditinstitut (50%)	-	-
Avdrag för investeringar i försäkringsföretag	-1 000	-1 205
Pensionstillgångar utöver relaterade förpliktelser	-	-
Övriga poster, netto	-51	-54
Summa avdrag från supplementärt kapital enligt CRR	-916	-1 164
Supplementärt kapital	4 044	3 739
Kapitalbas (netto efter avdrag)²	31 028	31 747

1) Baserat på villkorat godkännande av Finansinspektionen.

2) Kapitalbas justerad för IRK-reserveringar, dvs. justerad kapitalbas, uppgick den 31 dec 2018 till 30 969 mn euro.

3) Inklusive årets resultat.

Kapitaltäckning, nyckeltal

	2018	2017
Kärnprimärkapitalrelation exkl Basel I-golv (%)	15,5	19,5
Primärkapitalrelation exkl Basel I-golv (%)	17,3	22,3
Total kapitalrelation exkl Basel I-golv (%)	19,9	25,2
Kapitaltäckningskvot (kapitalbas/kapitalkrav exkl Basel I-golv)	2,5	3,2
Kapitaltäckningskvot (kapitalbas/kapitalkrav inkl Basel I-golv)	2,5	2,0

Life & Pensions – Solvens II-position

Mn euro	30 nov 2018 ²	30 nov 2017 ¹
Solvenskrav	1 914	2 674
Faktiskt solvenskapital	3 338	4 516
Solvensbuffert	1 424	1 842
Solvens som andel av krav (%)	174 %	169 %

1) Solvenskänsligheten inkluderar inte utdelningen i slutet av året. Aktiekänsligheten har minskat med 12 procent.

2) Solvenskänsligheten inkluderar inte förväntad utdelning för 2018. Utdelningen redovisas i siffrorna för första kvartalet 2019.

Life & Pensions – Solvens II-känslighet

Mn euro	30 nov 2018 ²	30 nov 2017 ¹
Solvens som andel av krav (%)	174 %	169 %
Börsnedgång 20 procent	174 %	174 %
Räntor ner 50 punkter	168 %	169 %
Räntor upp 50 punkter	179 %	173 %

1) Solvenskänsligheten inkluderar inte utdelningen i slutet av året. Aktiekänsligheten har minskat med 12 procent.

2) Solvenskänsligheten inkluderar inte förväntad utdelning för 2018. Utdelningen redovisas i siffrorna för första kvartalet 2019.

Nya regelverk

Kapitalkravsdirektivet (CRD IV) och kapitalkravsförordningen (CRR) trädde ikraft den 1 januari 2014 och följdes av krishanteringsdirektivet (BRRD) den 15 maj 2014. CRR blev direkt tillämplig i samtliga EU-länder från 1 januari 2014, medan CRD IV och BRRD införlivades i respektive lands nationella lagstiftning från 2014.

I november 2016 publicerade EU-kommissionen ett förslag om revideringar av BRRD, CRD IV och CRR. Ändringarna i CRR, som är en förordning, blir direkt tillämpliga i alla EU-länder så snart de träder i kraft, medan ändringarna i CRD IV och BRRD, som är direktiv, först måste införlivas i nationell lagstiftning. Förslaget innehåller bland annat reviderade minimikrav på nedskrivningsbara skulder (MREL), reviderade krav för hantering av marknadsrisk (fundamental review of the trading book, FRTB), införande av en bindande stabil nettofinansieringskvot (NSFR), införande av ett bruttosoliditetskrav på 3 procent av primärkapitalet och ändringar i pelare 2-reglerna och ramverket för makrotillsyn.

I november 2017 enades man, via en så kallad snabbbehandling, om vissa av förslagen, till exempel rangordningen av fordringsägare och övergångsarrangemangen för IFRS 9, som började gälla 1 januari 2018. Nordea har emellertid beslutat att inte använda dessa övergångsarrangemang, avsedda för att fasa in effekten i kapitalbasen. I december 2018 nåddes en politisk överenskommelse om de återstående delarna i revideringen. Revideringen träder i kraft när den har publicerats i EU:s officiella tidning, det vill säga när den formellt har godkänts, vilket väntas ske under våren 2019. Generellt börjar de reviderade kraven tillämpas två år efter ikraftträdande, dock har vissa delar separata implementeringsdatum.

Den 14 mars 2018 skickade EU-kommissionen ett förslag till Europeiska rådet om ändring av kapitaltäckningsförordningen (CRR) i fråga om minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar (NPE). Den 18 december 2018 nåddes en preliminär överenskommelse som resulterade i en slutlig kompromiss. Prioriteringen av den återstående regleringsprocessen tyder på att ändringarna kan börja gälla i början av 2019.

Flytten till Finland innebär att Nordea omfattas av finsk lag, med Europeiska centralbanken som tillsynsmyndighet. Flytten innebär också att det är Gemensamma resolutionsnämnden (SRB) som fastställer MREL-kravet för Nordea. Den 16 januari 2019 publicerade SRB en uppdaterad policy om MREL-kravet som blir utgångspunkten när MREL-målen för banker som lyder under SRB ska fastställas. Finland införlivade EU:s direktiv om rangordningen av skuldinstrument (2017/2399) i finsk lag i november 2018. Det innebär att Nordea kan emittera så kallade seniora icke-prioriterade skuldinstrument med hänvisning direkt till rangordningen i finsk lag. Efter lagändringen har Nordea anpassat rangordningen i villkoren för redan emit-

terade seniora icke-prioriterade skuldinstrument för att hänvisa direkt till rangordningen i finsk lag.

Den finska kreditinstitutslagen har ändrats för att ge finska Finansinspektionen mandat att tillämpa systemriskbufferten från 1 januari 2019. I juni 2018 beslutade den finska finansinspektionens styrelse om tillämpningen av systemriskbufferten i Finland. För Nordeakoncernen blir kravet att hålla 3 procent i kärnprimärkapital från 1 juli 2019. Nordea identifierades också som annat systemviktigt institut (O-SII) med ett buffertkrav för kärnprimärkapitalet på 2 procent från 1 januari 2019. Dessa buffertar ska emellertid inte läggas ovanpå varandra, utan enligt gällande regelverk ska endast det högre buffertkravet tillämpas. I november 2018 publicerade rådet för finansiell stabilitet (FSB) sin årliga lista över globalt systemviktiga banker (G-SIB), och Nordea har tagits bort från listan. Mot bakgrund av detta beslutade finska finansinspektionens styrelse att Nordea inte ska klassas som ett globalt systemviktigt institut (G-SII). Ett beslut har också fattats i Finland om att införa ett riskviktsgolv för bostadslån på 15 procent. Beslutet trädde i kraft den 1 januari 2018 och gäller för kreditinstitut som har tillstånd att använda interna modeller för beräkning av kreditrisker (IRK). Beslutet grundas på artikel 458 i CRR som tillåter myndigheter att hantera bostadsbubblor genom att höja riskvikterna inom pelare 1. På liknande sätt har svenska finansinspektionen från 31 december 2018 bytt ansats för tillämpningen av riskviktsgolvet för bostadslån på 25 procent, från pelare 2 till att istället utgå från artikel 458 i CRR.

Under 2018 beslutades att höja den kontracykliska kapitalbufferten i Sverige, Danmark och Norge. Den 19 september beslutade svenska finansinspektionen att höja bufferten från 2,0 procent till 2,5 procent. Ändringen träder i kraft den 19 september 2019. I Danmark beslutades under första kvartalet 2018 att höja bufferten från 0 procent till 0,5 procent, med start 31 mars 2019, och under tredje kvartalet beslutades att höja den ytterligare till 1,0 procent, med start 30 september 2019. Den 13 december beslutades att höja kapitalbufferten i Norge från 2,0 procent till 2,5 procent, med verkan från december 2019.

De slutliga Basel III-reglerna (Basel IV)

Basel III är det globala regelverket om kapitaltäckning, stresstester och likviditetsrisk i banksektorn. I december 2017 publicerades de slutliga Basel III-reglerna, som ibland kallas Basel IV-paketet. Basel IV-paketet kommer att införas 2022 och innehåller revideringar av kreditrisk, operativ risk, risk avseende kreditvärdighetsjusteringar (CVA-risk), bruttosoliditet, samt inför också ett nytt kapitalgolv. Dessutom ska de revideringar av marknadsrisk som man ursprungligen enades om 2016 (FRTB), med en ytterligare revidering publicerad

den 14 januari 2019, införs tillsammans med Basel IV-paketet 2022.

I fråga om kreditrisk innehåller paketet revideringar av både IRK-metoden, där begränsningar för användning införs för vissa exponeringar, och schablonmetoden. För operativ risk ersätts de tre metoder som finns idag av en schablonmetod som ska användas av alla banker. När det gäller CVA-risk tas den interna modellen bort och schablonmetoden revideras. Paketet innefattar också minimikrav för bankers bruttosoliditet på 3 procent som ska tillgodoses av primärkapital, med ett högre krav på bruttosoliditeten för globalt systemviktiga banker (G-SIB) motsvarande bankens halva kapitalbuffertkrav.

Kapitalgolvet ska fastställas till 72,5 procent av schablonmetoderna på aggregerad nivå, vilket innebär att kapitalkravet enligt golvet blir 72,5 procent av det samlade riskexponeringsbeloppet (REA) enligt pelare 1, beräknat med schablonmetoderna för kreditrisk, marknadsrisk och operativ risk. Golvet fasas in med start på 50 procent från 2022 och ska vara helt infört på nivån 72,5 procent från 1 januari 2027.

Innan Basel IV-paketet börjar gälla för Nordea måste det införas i EU:s regelverk, vilket innebär förhandlingar mellan EU-kommissionen, rådet och Europaparlamentet som kan resultera i förändringar av innehållet och eventuellt även av tidplanen. I maj 2018 framförde EU-kommissionen en begäran om utlåtande till Europeiska bankmyndigheten (EBA) om konsekvenserna av ett införande av Basel IV-paketet i EU:s regelverk. Svar från EBA väntas före 30 juni 2019.

Rösträtt

Nordeas bolagsordning innehåller inte några bestämmelser om aktieslag eller rösträtter, vilket innebär att samtliga emitterade aktier är stamaktier och ger samma rösträtt. Varje aktie motsvarar en röst på bolagsstämman. Vid stämman får varje aktieägare rösta för det fulla antalet aktier som han eller hon äger eller företräder. Nordea får inte rösta för innehav av egna aktier på bolagsstämmor. Ytterligare information om Nordeaaktien finns i avsnittet "Nordeaaktien och kreditbetyg" på sidan 37 och "Finansiell översikt 2018" på sidan 40.

Bolagsordning

Bolagsordningen återfinns på nordea.com. Ändringar av bolagsordningen beslutas av bolagsstämman i enlighet med finsk lag och ändringarna måste granskas av finska Finansinspektionen.

Bemyndigande att förvärva och överlåta/emittera aktier

Information om bemyndigandet att förvärva och överlåta/emittera aktier presenteras i avsnittet "Finansiell översikt 2018" på sidan 40.

Bemyndigande att emittera särskilda rättigheter som berättigar till aktier (konvertibler)

Information om bemyndigandet att emittera särskilda rättigheter som berättigar till aktier (konvertibler) presenteras i avsnittet "Finansiell översikt 2018" på sidan 40.

Aktieägarnas nomineringsråd (2)

Den 12 september 2017 höll valberedningen i Nordea Bank AB (publ) (dvs. bolagets föregångare) sitt konstituerande möte, och därefter hölls ytterligare fem sammanträden fram till den 25 januari 2018 när valberedningens förslag till årsstämman 2018 offentliggjordes.

Enligt finska kreditinstitutslagen och koden ska ett kreditinstitut ha en nomineringskommitté som utgörs av styrelseledamöter eller ett aktieägarnas nomineringsråd som utgörs av personer utsedda av aktieägarna. I enlighet med den praxis som tillämpats av bolagets föregångare (Nordea Bank AB (publ)) beslutade bolagsstämman som hölls den 5 september 2018 att inrätta ett aktieägarnas nomineringsråd, med uppgift att lägga fram förslag till beslut om val av styrelseledamöter, styrelseordförande liksom ersättning till styrelseledamöter inför den ordinarie bolagsstämman 2019. Nomineringsrådet ska också bedöma styrelsens sammansättning och arbete, bedöma styrelsens kunskaper, erfarenhet och mångfald samt besluta om urvalskriterierna, inklusive begreppet tillräckligt med tid, för styrelsekandidater. Det ska också bistå styrelsen i bedömningen av urvalskriterierna och urvalsprocessen för högsta ledningen.

Nomineringsrådet ska bestå av styrelsens ordförande (Björn Wahlroos) samt fyra ledamöter utsedda av de fyra röstmässigt största aktieägarna per den 1 oktober 2018, som önskar delta i aktieägarnas nomineringsråd.

Arbetsordningen för aktieägarnas nomineringsråd återfinns på nordea.com.

Nomineringsrådets sammansättning offentliggjordes den 24 oktober 2018. Sampo Abp hade utsett Kari Stadigh, Nordea-fonden Mogens Hugo, Alecia Hans Sterte och Varma Risto Murto. Kari Stadigh hade utsetts till nomineringsrådets ordförande. Vid datumet för inrättandet representerade nomineringsrådet 29,5 procent av aktieägarnas röster. Under 2018 höll nomineringsrådet sex fysiska sammanträden och ett hölls per capsulam.

Kari Stadigh, nomineringsrådets ordförande

Diplomingenjör 1979, civilekonom 1980

Född 1955.

Verkställande direktör och koncernchef för Sampo Abp

Björn Wahlroos

Se "Styrelse" på sidan 286.

Mogens Hugo

Teknologie magisterexamen, MBA

Född 1943.

Ordförande i Fonden Tietgenkollegiet

Hans Sterte

Kandidatexamen (nationalekonomi)

Född 1961.

Chef Kapitalförvaltning i Alecia

Risto Murto

Ekonomie doktor (nationalekonomi)

Född 1963.

Verkställande direktör för Varma

Nomineringsrådets förslag presenteras i kallelsen till ordinarie bolagsstämman 2019 och på nordea.com.

Nordeas styrelse (3)

Styrelsens sammansättning

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av minst sex och högst femton ledamöter. Mandatperioden för styrelseledamöter är ett år och löper fram till och med nästkommande ordinarie bolagsstämman. Nordea har ingen fastställd pensionsålder för styrelseledamöter och inte heller någon tidsgräns för hur länge en styrelseledamot kan sitta i styrelsen. Det finns inga sådana krav i det externa ramverket, men enligt koden ska det faktum att en ledamot suttit i styrelsen i mer än tio år utan avbrott vägas in i helhetsbedömningen av ledamotens oberoende.

Bolaget strävar efter att främja mångfald bland styrelsens ledamöter, med målsättningen att styrelsen som helhet ska besitta för styrelsearbetet erforderlig kunskap om och erfarenhet av de samhälls-, affärs- och kulturförhållanden som råder i de regioner och på de marknadsområden där Nordea-koncernens huvudsakliga verksamhet bedrivs. Vidare ska styrelsen, enligt koden, ha en sammansättning som tar hänsyn till bolagets verksamhet och utvecklingsfas. Styrelseledamöterna som utses av bolagsstämman ska som grupp uppvisa mångfald och bredd i fråga åsikter, kvalifikationer och erfarenhet. Enligt koden ska båda könen vara representerade i styrelsen.

Styrelsen har vidare antagit en mångfaldspolicy som anger principerna för mångfald i styrelsen. Enligt mångfaldspolicyn grundas alla styrelseuppdrag i bolaget på förtjänst varvid det främsta syftet är att vidmakthålla och förbättra styrelsens effektivitet totalt sett. För att uppfylla detta eftersträvas en bred uppsättning egenskaper och kompetenser och det är uttalat att mångfald, avseende bl.a. ålder, kön, geografisk härkomst, utbildning och yrkesmässig bakgrund, är en viktig omständighet att beakta.

Under valberedningens arbete inför årsstämman 2018 i Nordea Bank AB (publ) (dvs. bolagets föregångare före flykten) informerades styrelseordföranden i Nordea Bank AB (publ) den dåvarande valberedningen om de krav på kompetens och färdigheter som ställs på styrelsen i sin helhet samt på enskilda styrelseledamöter i Nordea Bank AB (publ), och därmed även i bolaget, enligt bolagets lämplighetspolicy och

mångfaldspolicy. Såsom även anges i valberedningens Motiverat yttrande beträffande förslag till styrelse beaktade valberedningen därefter en bred uppsättning egenskaper och kunskaper för att säkerställa tillräcklig expertis och oberoende, samt eftersträfvade också att styrelsen skulle ha en jämn könsfördelning.

Bedömningen är att styrelsen som helhet besitter erforderlig kunskap om och erfarenhet av de samhälls-, affärs- och kulturförhållanden som råder i de regioner och på de marknader där Nordeakoncernens huvudsakliga verksamhet bedrivs, och att den uppvisar tillräcklig mångfald och bredd i fråga egenskaper och kompetens samt att könsfördelningen är välbalanserad.

Styrelsen består av tio ledamöter, fem män och fem kvinnor, valda av bolagsstämman. Dessa är Björn Wahlroos (ordförande), Lars G. Nordström (vice ordförande), Pernille Erenbjerg, Robin Lawther, Nigel Hinshelwood, Torbjörn Magnusson, Sarah Russell, Silvija Seres, Birger Steen och Maria Varsellona.

Utöver de ledamöter som föreslagits av aktieägarnas nomineringsråd och valts av bolagsstämman, har tre ledamöter och en suppleant utsetts av arbetstagarna som arbetstagarrepresentanter i styrelsen. Mandatperioden för arbetstagarrepresentanter är ett år. Som ovan nämnts avviker detta valförfarande från Rekommendation 5 "Val av styrelse" i koden. Skälet till denna avvikelse är att i Nordea grundas arbetstagarstyrelierepresentation på ett avtal mellan Nordea och arbetstagarstas särskilda förhandlingsdelegation som ingicks i enlighet med den finska lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar samt den finska lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning, i samband med den gränsöverskridande fusionen som verkställdes flytten.

Arbetstagarrepresentanterna är Dorrit Groth Brandt, Gerhard Olsson, Hans Christian Riise och Kari Ahola (för närvarande suppleant fram till den 28 mars 2019).

Nordeas verkställande direktör och koncernchef är inte ledamot i styrelsen.

Styrelsens sammansättning framgår av tabellen på sidan 72 och ytterligare information om styrelseledamöterna valda av bolagsstämman och om arbetstagarrepresentanterna finns i avsnitten "Styrelse" och "Arbetstagarrepresentanter" på sidorna 286-287.

Styrelsens oberoende

Nordea följer tillämpliga krav avseende styrelsens oberoende enligt finska lagar och bestämmelser liksom enligt koden. Styrelsen anser att samtliga ledamöter valda av aktieägarna, förutom Lars G Nordström, är oberoende i förhållande till bolaget enligt koden. Lars G Nordström anses inte vara oberoende i förhållande till bolaget eftersom han suttit i styrelsen i mer än tio år utan avbrott.

Samtliga styrelseledamöter valda av aktieägarna vid bolagsstämman, förutom Björn Wahlroos och Torbjörn Magnusson, är enligt koden också oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare. Björn Wahlroos är styrelseordförande i Sampo Abp och Torbjörn Magnusson sitter i koncernledningen för Sampo Abp, som äger mer än 10 procent av aktierna i bolaget. De anses därför inte vara oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare.

Enligt koden ska majoriteten av styrelseledamöterna vara oberoende i förhållande till bolaget, och minst två styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget ska också vara oberoende i förhållande till de betydande aktieägarna i bolaget. Det innebär att antalet styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare, överstiger minimikravet.

Ingen styrelseledamot vald av aktieägarna vid bolagsstämman är anställd av eller arbetar i en operativ funktion i bola-

get. Styrelseledamöterna och styrelsesuppleanten som har utsetts av arbetstagarna är anställda i Nordeakoncernen och är enligt koden därmed inte oberoende i förhållande till bolaget.

De enskilda styrelseledamöternas oberoende visas också i tabellen på sidan 72.

Styrelsens arbete

Styrelsen valde vice ordförande och utsåg kommittéledamöter. Styrelsen har fastställt en skriftlig arbetsordning för styrelsen, som också anger lednings- och riskrapportering till styrelsen (arbetsordningen), och separata arbetsordningar för arbetet som utförs i vart och en av styrelsekommittéerna (kommittéarbetsordningarna). Arbetsordningen omfattar bland annat regler avseende styrelsens och ordförandens ansvarsområden, dokumentation av möten, beslutföret samt hur ofta styrelsen ska ha möten. Den innehåller också regler beträffande intressekonflikter och konfidentialitet. Styrelsen har vidare antagit en instruktion för koncernchefen, som anger dennes ansvarsområden, samt ytterligare policyer, och instruktioner för koncernens verksamhet. Dessa tillsammans med bolagsordningen, arbetsordningen, kommittéarbetsordningarna och Nordeas värderingar utgör det interna ramverket som reglerar bolagsstyrning i Nordea.

Styrelsen ansvarar för organisationen och administrationen av bolagets angelägenheter samt den övergripande förvaltningen av Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med det externa och interna ramverket. Styrelsen ska vidare tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen är ytterst ansvarig för att säkerställa att ett fullgott och effektivt system för intern kontroll upprättas och underhålls. Varje år förser Group Internal Audit (GIA) styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i Nordeas bolagsstyrning och styrdokumentet för risk och kontroll, tillsammans med en analys av teman och trender som framkommit under arbetet med internrevisionen och deras inverkan på organisationens riskprofil. Mer information om intern kontroll inom Nordea finns på sidan 71 under rubriken "Ramverk för intern kontroll" nedan.

Styrelsen träffar minst en gång per år bolagets externa revisor utan att koncernchefen eller annan person från koncernledningen är närvarande. Därutöver träffar huvudansvarig revisor på egen hand dels styrelsens ordförande, dels revisionskommitténs ordförande.

Under 2018 höll styrelsen i bolagets föregångare (dvs. Nordea Bank AB (publ)) 13 möten och styrelsen i bolaget höll tio möten. I Nordea Bank AB (publ) hölls åtta möten i Stockholm och ett i Helsingfors, medan fyra möten hölls per capsulam. Före flytten, och som ett led i de formella förberedelserna inför flytten, höll bolagets styrelse två möten i Stockholm och fem möten per capsulam. Efter flytten den 1 oktober 2018 har styrelsen haft två möten i Helsingfors och ett möte per capsulam. Vid några av mötena var det möjligt att delta per telefon. För ytterligare information, se tabellen på sidan 72.

Styrelsen följer regelbundet upp strategin, Nordeas affärsutveckling och finansiella ställning samt utvecklingen på finansmarknaden. Vidare uppdaterar styrelsen regelbundet sina policyer och interna regler för styrning och kontroll. Styrelsen granskar också risktoleransen samt följer regelbundet upp utvecklingen av risker, kapital och likviditet. Den interna kapitalutvärderingen, organisationsförändringar, utnämning av verkställande ledningen och olika transaktioner av väsentlig betydelse är andra ärenden som hanterats av styrelsen. Arbetet i styrelsens kommittéer har rapporterats till styrelsen. Under 2018 hanterade styrelsen även bland annat flytten av säte, koncernens förenklingsprogram, digitalisering, frågor avseende internkontroll och regelefterlevnad, penningtvätts-

bekämpning och andra åtgärds- och implementeringsprogram.

Styrelsens sekreterare är Jussi Koskinen, Chief Legal Officer.

Ordföranden

Styrelseordföranden väljs av aktieägarna på bolagsstämman. Styrelsen sammanträder enligt ett årligt schema samt vid behov. Enligt arbetsordningen ska ordföranden tillse att styrelsearbetet utförs på ett effektivt sätt och att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska organisera och leda styrelsearbetet, ha regelbunden kontakt med verkställande direktören, tillse att styrelsen erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag och svara för att styrelsen årligen genomför en utvärdering av det egna arbetet samt att aktieägarnas nomineringsråd informeras om resultatet av utvärderingen.

Utvärdering av styrelsen

Styrelsen genomför årligen en utvärdering av det egna arbetet, där man utvärderar styrelsens arbete och arbetsprestation med syftet att löpande förbättra arbetet. Utvärderingen bygger på en metod som innefattar frågeformulär för utvärdering av styrelsen som helhet, ordföranden och de enskilda styrelseledamöterna. Resultatet av utvärderingen diskuteras också av styrelsen och presenteras för nomineringsrådet av styrelseordföranden.

I enlighet med tillämpliga europeiska regelkrav har det etablerats en intern process för bedömning av både styrelseledamöternas individuella lämplighet och styrelsens kollektiva lämplighet. Bedömningen görs normalt en gång per år, och i samband med urvalsprocessen för nya styrelseledamöter.

Styrelsens kommittéer

I enlighet med det externa ramverket och i syfte att öka effektiviteten på styrelsearbetet har styrelsen inrättat särskilda kommittéer som ska bistå styrelsen genom att förbereda frågor som hör till styrelsens befogenhet och besluta i frågor som delegerats av styrelsen. Styrelsekommittéernas arbetsuppgifter och arbetsordning fastställs i kommittéarbetsordningarna. Generellt saknar styrelsekommittéerna egen beslutanderätt och varje kommitté rapporterar regelbundet om sitt arbete till styrelsen.

Revisionskommittén (4)

Revisionskommittén biträder styrelsen i dess tillsynsarbete genom att bland annat övervaka Nordeakoncernens finansiella rapporteringsprocess samt lämna rekommendationer eller förslag för att säkerställa rapporteringens tillförlitlighet, övervaka GIA:s effektivitet, hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, samt granska och övervaka den externa revisorns opartiskhet och självständighet.

Ledamöter i revisionskommittén är Sarah Russell (ordförande), Pernille Erenbjerg och Torbjörn Magnusson. Koncernrevisionschefen (CAE), och koncernfinanschefen (CFO) samt Bolagets externa revisor är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut.

Styrelsen utser varje år revisionskommitténs ledamöter och ordförande. Revisionskommittén ska bestå av minst tre ledamöter som också är styrelseledamöter. Revisionskommitténs ordförande kan inte vara styrelsens eller någon av de övriga styrelsekommittéernas ordförande. Ingen av ledamöterna i revisionskommittén får vara anställd i Nordeakoncernen. Majoriteten av kommitténs ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget. Minst en av de ledamöter i revisionskommittén som är oberoende i förhållande till bolaget ska även vara oberoende i förhållande till bolagets betydande aktieägare samt ha tillräcklig redovisnings- eller revisionskompetens. Kommittéledamöterna måste ha den kunskap

och erfarenhet som krävs för att fullgöra revisionskommitténs ansvarsuppgifter. Nordea följer både lagkraven och koden. För ytterligare information, se tabellen på sidan 72.

Riskkommittén (5)

Riskkommittén biträder styrelsen i dess tillsyn över hanteringen och kontrollen av risker och risksystem samt kontroller och processer avseende Nordeakoncernens verksamhet, inklusive kredit-, marknads-, likviditets-, affärs- och livförsäkringsrisk samt operativ risk.

Det är också riskkommitténs ansvar att granska och om så behövs ge rekommendationer om Nordeakoncernens riskstyrning samt granska utvecklingen av koncernens ramverk för internkontroll, bland annat styrdokumentet för riskhantering med hänsyn tagen till utvecklingen av koncernens riskprofil och förändringar i regelverken. Därtill granskar kommittén och ger rekommendationer om koncernens risktolerans och limiter för marknads- och likviditetsrisk. Kommittén granskar vidare utlånande enheters beslut om krediter eller limiter över vissa belopp liksom strategiska kreditpolicyfrågor och utvecklingen av kreditportföljen.

Ledamöter i riskkommittén är Nigel Hinshelwood (ordförande), Lars G Nordström och Silvija Seres. Koncernriskchefen (CRO) och, när det bedöms viktigt och i den utsträckning det är möjligt, koncernchefen och koncernrevisionschefen (CAE) är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Ytterligare information avseende kreditbeslutsstrukturen för huvudverksamheten inom Nordea finns i avsnittet "Riskhantering", på sidan 51.

Styrelsen utser varje år riskkommitténs ledamöter och ordförande. Riskkommittén ska bestå av minst tre ledamöter som också är styrelseledamöter. Riskkommitténs ordförande kan inte vara styrelsens eller någon av de övriga styrelsekommittéernas ordförande. Riskkommittén ska bestå av styrelseledamöter som inte är anställda i Nordeakoncernen. Majoriteten av kommitténs ledamöter, inklusive ordföranden, ska vara oberoende. Riskkommittén ledamöter ska, individuellt och kollektivt, ha lämpliga sakkunskaper och färdigheter i riskhantering och riskkontroll. Nordea följer både lagkraven och koden. För ytterligare information, se tabellen på sidan 72.

Ersättningskommittén (6)

Ersättningskommittén ansvarar för att bereda och presentera förslag om ersättningsfrågor för styrelsen. Detta inkluderar, bland annat, förslag om Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner, ersättning till koncernchefen, Group Chief Operating Officer och ställföreträdande koncernchefen, andra medlemmar i koncernledning samt koncernrevisionschefen.

Minst en gång om året följer kommittén upp hur Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner tillämpas via en oberoende översyn som görs av GIA samt gör en utvärdering av Nordeas ersättningspolicy och ersättningssystem med deltagande av lämpliga kontrollfunktioner. Kommittén har också i uppdrag att årligen övervaka, utvärdera och till styrelsen rapportera om programmen för rörlig ersättning till koncernledningen och tillämpningen av riktlinjerna för ersättning till ledande befattningshavare. På begäran av styrelsen förbereder kommittén även principfrågor för behandling av styrelsen.

Ledamöter i ersättningskommittén är Robin Lawther (ordförande), Björn Wahlroos och Gerhard Olsson (arbetsstagarrepresentant). Chief People Officer och, när det bedöms viktigt och i den utsträckning det är möjligt, koncernchefen är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Varken Chief People Officer eller koncernchefen deltar vid överläggningar rörande sina egna anställningsvillkor.

Styrelsen utser varje år ersättningskommitténs ledamöter och ordförande. Ersättningskommittén ska ha minst tre leda-

möter. Ordföranden och majoriteten av ledamöterna i ersättningskommittén ska också vara styrelseledamöter som är oberoende i förhållande till bolaget och som inte är anställda i Nordeakoncernen. Koncernchefen eller de övriga medlemmarna i koncernledningen får inte vara ledamöter i ersättningskommittén. Om det i styrelsen ingår arbetstagarrepresentanter ska emellertid minst en av dessa utses till ledamot i ersättningskommittén, i enlighet med den finska kreditinstitutslagen. Ersättningskommitténs ledamöter ska kollektivt ha tillräckligt med kunskaper om och erfarenhet av frågor som rör riskhantering och ersättningar. Nordea följer både lagkraven och koden. För ytterligare information, se tabellen på sidan 72.

Ytterligare information om ersättningar i Nordea finns i avsnittet "Ersättningar" på sidorna 79–82 och i not K7, på sidan 126.

Drifts- och regelefterlevnadskommittén (7)

Drifts- och regelefterlevnadskommittén biträder, utan inverkan på de övriga styrelsekommittéernas uppgifter, styrelsen i dess tillsyn över uppföranderegler, hållbarhet, regelefterlevnad och drift/system, samt därtill kopplade styrdokument och processer. Till kommitténs ansvarsområden hör att bistå styrelsen med råd angående koncernens övergripande strategi när det gäller de nämnda områdena, samt att biträda styrelsen i övervakningen av ledningens implementering av denna strategi.

Ledamöter i drifts- och regelefterlevnadskommittén är Birger Steen (ordförande), Maria Varsellona och Nigel Hinshelwood. Group Compliance Officer, Group Chief Operating Officer och, i den utsträckning det är möjligt, koncernrevisionschefen är i regel närvarande vid möten med rätt att delta i diskussioner, men inte i beslut. Dessutom deltar koncernriskchefen och andra ledningspersoner i möten när det bedöms vara relevant.

Styrelsen utser varje år drifts- och regelefterlevnadskommitténs ledamöter och ordförande. Drifts- och regelefterlevnadskommittén ska bestå av minst tre ledamöter som också är styrelseledamöter. Drifts- och regelefterlevnadskommittén ska bestå av styrelseledamöter som inte har någon verkställande funktion i Nordeakoncernen. Drifts- och regelefterlevnadskommitténs ledamöter ska kollektivt ha tillräckliga kunskaper om, färdigheter i och erfarenhet av frågor som rör kommitténs arbete, bland annat uppföranderegler, hållbarhet, regelefterlevnad och drift/system. Nordea följer både lagkraven och koden. För ytterligare information, se tabellen på sidan 72.

Möten, närvaro och oberoende

Tabellen nedan visar antalet sammanträden som hölls av styrelsen och dess kommittéer liksom de enskilda ledamöternas närvaro. Den visar också de enskilda styrelseledamöternas oberoende i förhållande till bolaget samt dess betydande aktieägare.

Koncernchefen och koncernledningen (8)

Nordeas verkställande direktör och koncernchef har att sköta den löpande förvaltningen av bolagets och Nordeakoncernens angelägenheter i enlighet med det externa och interna ramverket. Det interna ramverket reglerar ansvarsfördelningen och samspelet mellan koncernchefen och styrelsen. Koncernchefen har ett nära samarbete med styrelsens ordförande avseende planering av styrelsemöten.

Koncernchefen ansvarar inför styrelsen för ledningen av Nordeakoncernens verksamhet. Han ansvarar också för att utveckla och underhålla effektiva system för intern kontroll inom koncernen. Ytterligare information om kontrollmiljön för riskexponering finns i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering" på sidan 49. Koncernchefen arbetar i koncernledningen tillsammans med vissa ledande befattningshavare

inom koncernen. För närvarande består koncernledningen av tio medlemmar och koncernchefen. Koncernledningen träffas regelbundet och närhelst det behövs på begäran av koncernchefen. Dessa möten leds av koncernchefen, som fattar beslut efter samråd med övriga medlemmar i koncernledningen. Det förs mötesprotokoll som justeras av koncernchefen. Ytterligare information om koncernchefen och koncernledningen finns i avsnittet "Koncernledning" på sidan 288–289.

Ramverk för intern kontroll

Styrelsen ansvarar för att fastställa och övervaka ett tillräckligt och effektivt ramverk för intern kontroll. Ramverket för intern kontroll omfattar kontrollfunktionerna och styrdokumentet för riskhantering, och tillämpas på hela koncernen.

Ramverket för intern kontroll är utformat för att säkerställa effektivitet i verksamheten, tillfredsställande identifikation, bedömning och begränsning av risker, väl avvägd affärsverksamhet, sunda administrations- och redovisningsrutiner, tillförlitlighet i finansiell och icke-finansiell rapportering (både internt och externt) samt efterlevnad av lagar, föreskrifter, krav från tillsynsmyndigheter och Nordeas interna regler.

Den interna kontrollprocessen utförs av styrelsen, ledningen, riskhanteringsfunktionen och annan personal inom Nordea samt baseras på fem huvudkomponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning. Den interna kontrollprocessen är avsedd att göra det möjligt för hela organisationen att bidra till den interna kontrollens effektivitet och höga kvalitet genom bland annat tydliga definitioner, fördelning av roller och ansvarsområden samt gemensamma verktyg och rutiner.

Roller och ansvarsområden avseende intern kontroll och riskhantering är uppdelade i tre försvarslinjer. I första försvarslinjen är det affärsorganisationen och koncernfunktioner som är riskägare och således ansvarar för att verksamheten sköts inom ramen för fastställd riskexponering och risktolerans och i enlighet med ramverket för intern kontroll.

Som andra försvarslinje ansvarar kontrollfunktionerna för att upprätthålla ramverket för intern kontroll samt för att övervaka införandet av policyer och rutiner inom ramverket. Group Risk Management and Control (GRMC)¹ ansvarar för att kartlägga, bedöma, övervaka och rapportera samtliga risker. Group Compliance ansvarar för att säkerställa och övervaka efterlevnaden av interna och externa regler samt för att ta fram policyer och processer för hantering av regelefterlevnadsrisker och därmed säkerställa regelefterlevnad.

GIA, som är den tredje försvarslinjen, genomför revisioner och förser styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i processerna för bolagsstyrning och styrdokumentet för risk och kontroll, tillsammans med en analys av teman och trender som framkommit under arbetet med internrevisionen och deras inverkan på organisationens riskprofil.

Internrevision (GIA) (9)

GIA är en oberoende funktion som arbetar på uppdrag av styrelsen. Revisionskommittén ansvarar för anvisningar för och utvärdering av GIA inom Nordeakoncernen. Koncernrevisionschefen har det övergripande ansvaret för GIA. Koncernrevisionschefen rapporterar funktionellt till styrelsen och revisionskommittén, och administrativt till koncernchefen. Styrelsen godkänner utnämning och uppsägning av koncernrevisionschefen samt beslutar, på förslag från ersättningskommittén, om lön och andra anställningsvillkor för koncernrevisionschefen.

Syftet med GIA är att bistå styrelsen och ledningen när det gäller att skydda organisationens tillgångar, anseende och hållbarhet. GIA gör detta genom att bedöma om samtliga

¹) Den 1 januari 2019 inrättades dessutom en ny funktion, Group Risk and Compliance, där funktionerna i den andra försvarslinjen, Group Compliance och Group Risk Management and Control, slogs samman.

Styrelseledamöternas närvaro och oberoende

	Styrelsen i Nordea Bank AB (publ)	Styrelsen i Nordea Bank Abp	Revisions- kommittén	Risk- kommittén ¹	Ersättnings- kommittén ¹	Drifts- och regel- efterlevnads- kommittén ¹	Oberoende i förhållande till Bolaget	Oberoende i förhållande till betydande aktieägare ²
Antal möten (varav per capsulam)	13 (4)	10 (6)	12 (3)	8 (0)	11(3)	9 (0)		
Valda av bolagsstämma								
Björn Wahlroos ³	13	10	–	–	11	–	Ja	Nej
Nigel Hinshelwood ⁴	9	5	–	6	–	7	Ja	Ja
Lars G Nordström ⁵	13	10	–	8	–	–	Nej	Ja
Pernille Erenbjerg	11	9	12	–	–	–	Ja	Ja
Kari Stadigh ⁶	3	3	–	2	–	–	Ja	Nej
Robin Lawther	13	10	–	–	11	–	Ja	Ja
Sarah Russell	13	10	12	–	–	–	Ja	Ja
Silvija Seres	13	10	–	7	–	–	Ja	Ja
Torbjörn Magnusson ⁷	9	5	8	–	–	–	Ja	Nej
Lars Wollung ⁸	3	3	–	–	–	2	Ja	Ja
Birger Steen	12	10	–	–	–	9	Ja	Ja
Maria Varsellona	12	9	–	–	–	9	Ja	Ja
Utsedda av arbetstagarna								
Dorit Groth Brandt ⁹	9	2	–	–	–	–	Nej	Ja
Kari Ahola (suppleant till 28 mars 2019)	13	4	–	–	–	–	Nej	Ja
Hans Christian Riise	13	4	–	–	–	–	Nej	Ja
Gerhard Olsson	13	4	–	–	3	–	Nej	Ja
Toni Madsen ¹⁰	3	1	–	–	–	–	Nej	Ja

1) Avser de totala antalet möten under 2018, oavsett om dessa hållits i Nordea Bank Abp efter flytten av huvudkontorets säte eller i Nordea Bank AB (publ) innan flytten av säte.

2) För ytterligare information, se avsnitt "Styrelsens oberoende" på sidan 69.

3) Ordförande sedan årsstämman 2011. Denna tidpunkt avser när Björn Wahlroos blev styrelseordförande i Nordeakoncernens moderbolag, oavsett om det är Nordea Bank Abp eller Nordea Bank AB (publ).

4) Styrelse- och kommittéledamot sedan årsstämman 2018 i Nordea Bank AB (publ).

5) Vice ordförande sedan årsstämman 2017. Denna tidpunkt avser när Lars G Nordström

blev vice styrelseordförande i Nordeakoncernens moderbolag, oavsett om det är Nordea Bank Abp eller Nordea Bank AB (publ).

6) Styrelse- och kommittéledamot fram till årsstämman 2018 i Nordea Bank AB (publ).

7) Se fotnot 4.

8) Se fotnot 6.

9) Arbetstagarrepresentant från årsstämman 2018 i Nordea Bank AB (publ).

10) Arbetstagarrepresentant fram till årsstämman 2018 i Nordea Bank AB (publ).

väsentliga risker är identifierade och tillfredsställande rapporter av koncernens ledning och riskfunktioner till styrelsen, styrelsekommittéerna och ledningen; genom att bedöma om samtliga väsentliga risker är tillräckligt kontrollerade; och genom att utmana ledningen att förbättra effektiviteten av bolagsstyrning, riskhantering och internkontroll.

GIA bedriver ingen rådgivning annat än på revisionskommitténs begäran.

All verksamhet och alla enheter inom koncernen faller inom GIA:s behörighetsområde. GIA avgör genom riskbaserade beslut vad inom behörighetsområdet som bör omfattas av den revisionsplan som godkänns av styrelsen.

GIA ska självständigt fastställa internrevisionens omfattning, hur arbetet ska genomföras och hur resultatet ska presenteras. Det innebär exempelvis att GIA, genom koncernrevisionschefen, utan godkännande kan informera tillsynsmyndigheterna om vilka frågor som helst. Koncernrevisionschefen har obegränsad tillgång till koncernchefen och till ordföranden i revisionskommittén, samt bör träffa ordföranden i revisionskommittén informellt och formellt under året, även i koncernledningens frånvaro. GIA har behörighet att genomföra alla typer av undersökningar och erhålla all information som behövs för utförandet av sina uppgifter. GIA har därmed rätt till åtkomst till organisationens samtliga arkiv, system, lokaler och medarbetare närhelst de så begär. GIA har rätt att delta i och observera styrelsens kommittéer, koncernledningen, andra kommittéer och sammankomster i koncernen samt

andra viktiga beslutsinstanser när det är relevant och nödvändigt.

Externrevision (10)

Enligt bolagsordningen ska bolagets revisor vara en revisionsfirma med en huvudansvarig revisor som är auktoriserad revisor (CGR). Revisorns mandatperiod löper fram till och med nästkommande ordinarie bolagsstämma. Bolagets nuvarande revisor är PricewaterhouseCoopers Oy. Juha Wahlroos, auktoriserad revisor (CGR), har utsetts till huvudansvarig revisor.

Ytterligare information om arvoden för revisionstjänster och andra tjänster än revisionstjänster finns i not K8 på sidan 131.

Rapport om intern kontroll och riskhantering avseende den finansiella rapporteringen

Systemen för intern kontroll och riskhantering avseende finansiell rapportering är utformade för att uppnå rimlig säkerhet avseende tillförlitligheten i den externa finansiella rapporteringen och säkerställa att de finansiella rapporterna är framtagna i överensstämmelse med god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav på noterade bolag. De interna kontroll- och riskhanteringsaktiviteterna ingår i Nordeas planerings- och resursallokeringsprocesser. Intern kontroll och riskhantering avseende den finan-

siella rapporteringen i Nordea kan beskrivas i enlighet med COSO-ramverket såsom framgår nedan.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön utgör basen för Nordeas interna kontroll och omfattar huvudsakligen den kultur och de värderingar som etableras av styrelsen och koncernledningen, samt den organisatoriska strukturen med tydliga roller och ansvar.

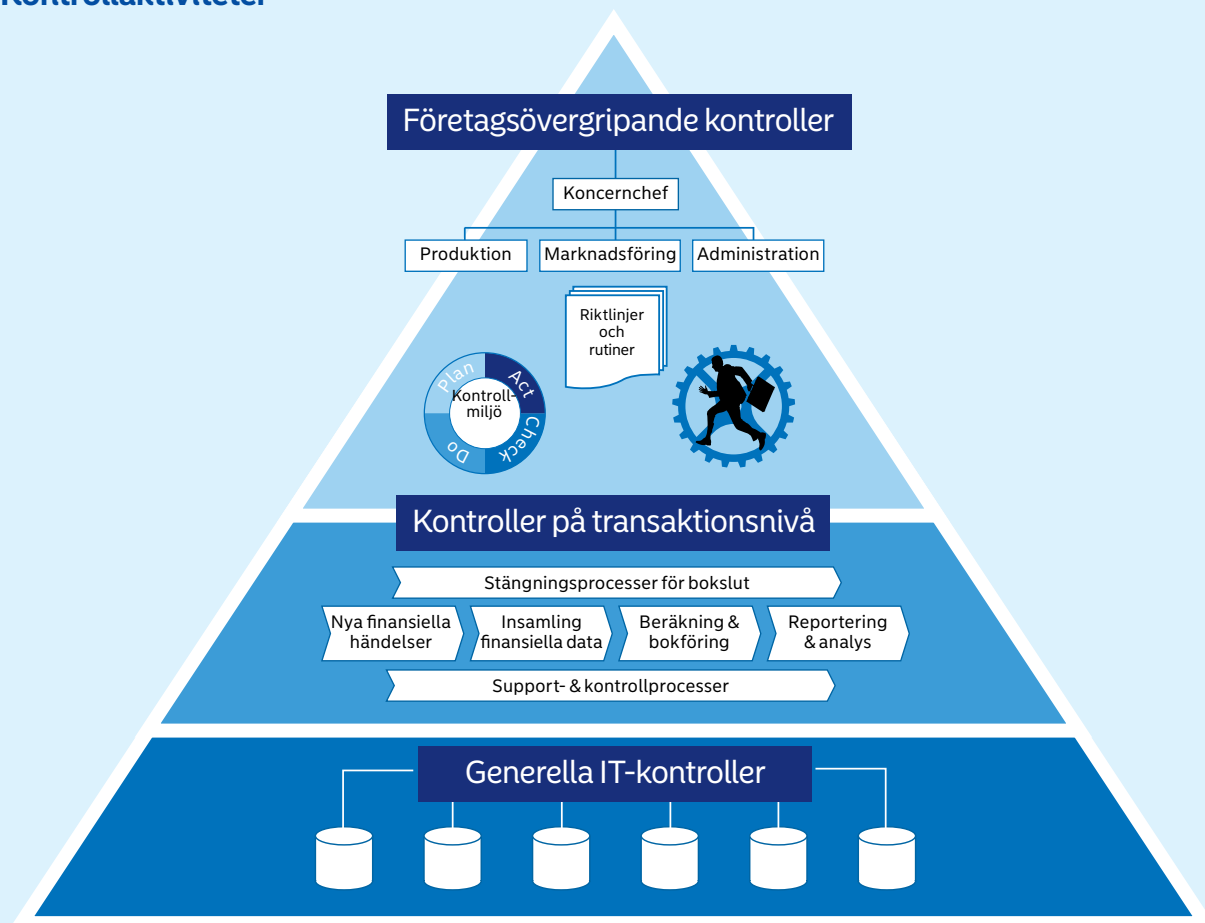
En tydlig och transparent organisationsstruktur är viktig för kontrollmiljön. Nordeas affärsstruktur syftar till att stödja den övergripande strategin, för att säkerställa en stark affärsutveckling och uppfylla skärpta krav på kapital och likviditet. Verksamheten liksom organisationen är under ständig utveckling.

Huvudprincipen för styrningen av Nordea är iakttagandet av de tre försvarslinjerna, som utgör grunden för en tydlig fördelning av roller och ansvarsområden i organisationen. Genom de tre försvarslinjerna säkerställs att uppdelningen av

arbetsuppgifter definieras och fastställs mellan funktionerna för riskhantering och riskkontroll. Enligt koncerndirektivet om intern styrning (Group Board Directive on Internal Governance), avser första försvarslinjen alla enheter och medarbetare som varken tillhör andra eller tredje försvarslinjen. Första försvarslinjen ansvarar för den dagliga riskhanteringen och för efterlevnad av gällande regler. Andra försvarslinjen utgörs av GRMC och Group Compliance som är oberoende kontrollfunktioner. Tredje försvarslinjen utgörs av GIA som är en oberoende funktion för internrevision.

Tydliga roller och ansvarsområden är avgörande i styrningen av den interna kontrollen över den finansiella rapporteringen då riskägare i affärsområdena och Group Finance & Treasury är ansvariga för riskhanteringen. En riskhanteringsfunktion stödjer koncernfinanschefen när det gäller att, i linje med ramverket för risker, vidmakthålla koncernomfattande kontroller – i Nordea definierade som Accounting Key Control (AKC) – däribland riskkontrollen och riskidentifieringsprocessen.

Kontrollaktiviteter

Exempel på kontrollaktiviteter i Nordea:

Företagsövergripande kontroller: Koncernens redovisningshandbok, principer för finansiell kontroll, Group Valuation Committee, flertalet analyser i ledningsrapporteringen.

Kontroller på transaktionsnivå: Avstämning, godkännande, finansiella kontrollanalyser, behörighet, automatiserade kontroller och koncernelimineringar.

Generella IT-kontroller: Kontroller för åtkomst, systemutveckling och utnyttjande, säkerhetskopiering och återställning samt logisk och fysisk säkerhet kritisk för den finansiella rapporteringsprocessen.

sen som baseras på affärs- och bokslutsprocesserna. En självständig funktion för riskkontroll, som ansvarar för att identifiera, kontrollera och rapportera risker avseende den finansiella rapporteringen, har inrättats i GRMC. I tillägg till detta förser funktionen för internrevision styrelsen med en övergripande bedömning av effektiviteten i processerna för styrning, riskhantering och kontroll.

Riskbedömning

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att begränsa och övervaka Nordeas riskexponering. Riskhantering är en integrerad del av affärsverksamheten och huvudansvaret för att utföra riskbedömningar avseende den finansiella rapporteringen ligger hos affärsområdena. När riskbedömningar utförs nära affärsverksamheten blir det lättare att identifiera de mest relevanta riskerna. I kvalitetssyfte föreskriver kontrollfunktioner i styrdokument när och hur dessa bedömningar ska utföras. Exempel på riskbedömningar är den återkommande utvärderingen av risker och kontroll i den egna verksamheten (Risk and Control Self-Assessment) och den händelsestyrda processen för riskhantering och godkännande vid förändringar (Change Risk Management and Approval).

Riskbedömning i fråga om tillförlitlig finansiell rapportering innefattar identifiering och analys av riskerna för väsentliga felaktigheter. Riskkontrollen för den finansiella rapporteringen i Nordea fokuserar på risker och processer som kan leda till väsentliga felaktigheter, dvs. felaktigheter som i hög grad skulle påverka Nordea negativt om de inträffade. AKC omfattar därför områden där det finns risk för väsentliga finansiella felaktigheter, dvs. där en bedömning gjord av en förnuftig person som förlitat sig på rapporten sannolikt skulle ha ändrats eller påverkats om felet hade inkluderats eller korrigerats. Genom strukturerade rutiner för riskbedömning fastställs hos vilka avdelningar, platser och/eller processer det finns risk för väsentliga felaktigheter, och vilka som därför behöver övervakas enligt ramverket för AKC för att i rimligaste mån säkerställa en tillförlitlig extern finansiell rapportering.

Kontrollaktiviteter

Det är i första hand respektive enhetschef som ansvarar för hanteringen av risker som är knutna till den egna enhetens verksamhet och finansiella rapporteringsprocesser. Som stöd finns bland annat koncernens redovisningshandbok, principer för finansiell kontroll och flera olika kontrollorgan, som till exempel Group Valuation Committee. Koncernens redovisningshandbok innehåller bland annat ett standardiserat rapporteringspaket som används av alla enheter för att säkerställa en konsekvent tillämpning av Nordeas principer och en samordnad finansiell rapportering. Till Nordeas grundläggande interna kontrollprinciper hör uppdelning av arbetsuppgifter och dualitetsprincipen i samband med godkännande av bland annat transaktioner och bemyndiganden.

Kontrollstrukturen i AKC baseras på en analys av riskerna i processen varpå specifika kontroller kopplas till dessa risker på transaktionsnivå. Efter beslut om vilka kontroller på transaktionsnivå som ska göras, avgör man vilka system och/eller applikationer som kan komma i fråga för AKC:er där särskilda generella IT-kontroller är reglerade. Analysen syftar till att identifiera de viktiga system i vilka data som inte upptäcks i kontrollerna på transaktionsnivå, riskerar att korrumpas.

Kvalitetssäkringen enligt ledningsrapporteringsprocessen, där det finansiella resultatet analyseras i detalj, utgör en av de viktigaste kontrollmekanismerna i samband med rapporteringen. Avstämningar är en annan viktig form av kontroller, där Nordea fortlöpande arbetar för att ytterligare förbättra kvaliteten.

Information och kommunikation

Group Finance & Treasury säkerställer att koncernens redovisningshandbok och principer för finansiell kontroll är upp-

daterade och att ändringar delges de ansvariga enheterna. Dessa styrdokument bryts sedan ned till riktlinjer och standardiserade arbetsrutiner inom respektive enhet. Rapporteringsspecialister inom Group Finance & Treasury ser till att redovisningspersonal och controllers hålls löpande informerade om gällande och uppdaterade regler och förordningar av betydelse för Nordea.

De nyckelkriterier som tillämpas när finansiell information kommuniceras med marknaden är "korrekt, relevant, konsekvent, tillförlitlig och i tid". Informationen ska tillännas på ett sådant sätt att den görs tillgänglig för allmänheten på ett snabbt och icke-diskriminerande sätt.

Nordea interagerar med relevanta experter för att säkerställa uppnåendet av de finansiella rapporteringsmålen. Nordea deltar aktivt i relevanta nationella forum, som till exempel forum inrättade av finansinspektioner, centralbanker eller sammanslutningar för finansiella institut.

Rapporteringsrutinerna för AKC förser ledningen på olika nivåer i organisationen med information med anknytning till utförande och bedömning av identifierade AKC:er i form av processägarrapporter och ledningsrapporter med en sammanfattande bedömning av resultatet och eventuella högriskområden.

Uppföljning

Nordea har fastställt en process för att säkerställa en god uppföljning av kvaliteten i den finansiella rapporteringen, och uppföljning av eventuella brister. Denna interaktiva process är inriktad på att täcka in alla COSO-komponenter i ramverket, och beskrivs i illustrationen nedan.

Utvärderingen av risker och kontroller i den egna verksamheten genomförs i varje affärsområde och koncernfunktion. Den omfattar även identifiering och utvärdering av risker och kontrollåtgärder inom den finansiella rapporteringen.

Group Finance & Treasury har även infört kvartalsvis rapportering till Group CFO med avseende på den interna kontrollen över den finansiella rapporteringen. Den omfattar riskhantering och högriskområden. Den oberoende riskkontrollfunktionen inom GRMC förser kvartalsvis revisionskommittén och koncernchefen i koncernledningen med en särskild rapport avseende finansiella rapporteringsrisker.

Styrelsen, revisionskommittén, riskkommittén, drift- och regelefterlevnadskommittén samt internrevisionen har viktiga uppdrag vad gäller tillsynen och uppföljningen av den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen i Nordea-koncernen. För ytterligare information, se Styrelsens arbete (3), Revisionskommittén (4), Riskkommittén (5), Drift- och regelefterlevnadskommittén (7), och Internrevisionen (9) ovan.

Insiderförvaltningen

Insiderförvaltningen är organiserad i enlighet med Europeiska unionens och lokala lagar och förordningar. Styrelsen har också godkänt koncernomfattande regler som ska underlätta för medarbetare att följa tillämpliga regler och säkerställa att insiderinformation identifieras som sådan och behandlas på ett korrekt sätt.

Bolaget har identifierat styrelseledamöterna och koncernledningen liksom koncernrevisionschefen som personer i ledande ställning (enligt definitionen i EU:s marknadsmissbruksförordning (MAR)) som, jämte närstående till dessa personer, ska anmäla sina transaktioner i finansiella instrument som emitterats av Nordea till bolaget och relevant tillsynsmyndighet. Bolaget publicerar sådana transaktioner i form av börsmeddelanden.

Personer i ledande ställning får handla i finansiella instrument emitterade av Nordea endast under den tvåveckorsperiod som följer på publiceringen av en delårsrapport eller en bokslutskommuniké. Under exceptionella omständigheter och på skriftlig begäran från en person i ledande ställning,

kan chefen för Group Compliance bevilja tillstånd för sådan person att handla för egen eller tredje parts räkning utanför den angivna tvåveckorsperioden.

Nordea för inte något permanent insiderregister enligt MAR. Personer med tillgång till insiderinformation identifieras från fall till fall för specifika projekt och meddelas om sin insiderstatus. Personer som förs in i ett projektspecifikt insiderregister har inte rätt att handla i Nordeas finansiella instrument under den tid de finns med på en sådan lista.

Även för medarbetare som tillhandahåller placeringstjänster eller -rådgivning tillämpar bolaget koncernomfattande handelsrestriktioner som baseras på handelsregler fastställda av exempelvis Finans Finland, Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens förening (Sverige). I egenskap av bolag med tillstånd att erbjuda placeringstjänster och fondförvaltning, upprätthåller dessutom bolaget och dess dotterföretag Nordea Funds Ab var för sig ett insiderregister över medarbetare som klassificeras som personer med tillgång till insiderinformation enligt den finska lagen om investerings-tjänster och den finska lagen om placeringsfonder. Sådana personers innehav i värdepapper noterade i Finland är offentlig information och uppdateras automatiskt i det offentliga insiderregistret som förs av Euroclear Finland Ab. Registret över innehavare av andelar i fonder som förvaltas av Nordea Funds Ab finns också tillgängligt hos Nordea Funds Ab.

Nordeas skyldigheter i fråga om insiderförvaltning innefattar interna kommunikationslinjer för insiderfrågor och handelsrestriktioner, att inrätta och upprätthålla sina insiderregister, att anordna relevanta utbildningar samt att organisera och övervaka efterlevnaden av insiderreglerna. Group Compliance har det övergripande ansvaret för att övervaka efter-

levnaden av de koncernomfattande reglerna om, bland annat, förbud mot insiderhandel, handelsrestriktioner för personer i ledande ställning och handel för egen räkning.

Rutiner för transaktioner med närstående parter

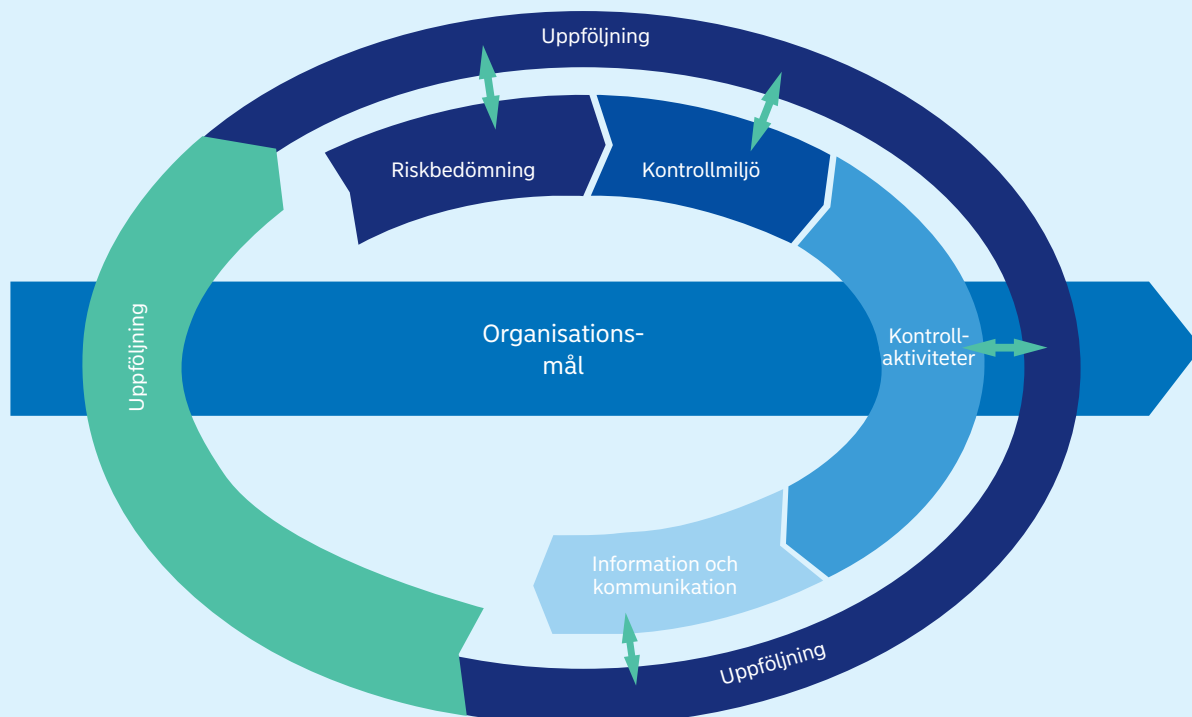
I syfte att säkerställa att eventuella intressekonflikter beaktas i tillräcklig utsträckning i alla beslut, har bolaget särskilda rutiner för att identifiera och definiera närstående parter. Många av transaktionerna med närstående parter görs emellertid som en del av bolagets normala verksamhet och genomförs utifrån samma kriterier och villkor som för jämförbara transaktioner med externa parter i liknande ställning. Med undantag för ersättningar och lån till nyckelpersoner i ledande ställning, görs sålunda alla transaktioner med närstående parter enligt samma kriterier och villkor som vid jämförbara transaktioner med externa parter i liknande ställning. Dessutom har beslutsprocesserna strukturerats för att undvika intressekonflikter.

Om bolaget skulle genomföra några betydande transaktioner, eller transaktioner som avviker från bolagets normala kriterier och villkor, med sina närstående parter ska sådana transaktioner godkännas av styrelsen.

Group People ansvarar för att upprätthålla och uppdatera förteckningen över närstående parter, medan Group Credit Risk Management ansvarar för den övergripande samordningen av transaktioner med närstående parter, som en del av enhetens rutiner för kontroll och rapportering.

Ytterligare information om transaktioner med närstående parter finns i not K7 på sidan 126–130 och i not K45 på sidan 172.

Uppföljning

Hållbarhetsrapport

Det här är Nordeas lagstadgade hållbarhetsrapport för räkenskapsåret 2018. Rapporten omfattar moderföretaget Nordea Bank Abp och dess dotterföretag.

Vår verksamhet

Nordea finns i 18 länder, däribland våra fyra nordiska hemmarknader Danmark, Finland, Norge och Sverige. Via våra fyra affärsområden – Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking och Asset & Wealth Management – erbjuder vi ett brett sortiment med produkter och tjänster. Som storbank vill vi bidra i främja omställningen till en hållbar framtid genom de val vi gör. Vi begränsar hållbarhetsrisker genom att integrera hållbarhet i hela banken, i våra produkter och processer i vår affärsverksamhet avseende investering, finansiering och rådgivning samt i vår interna verksamhet.

Policyer och riktlinjer

Nordeas etiska riktlinjer (Code of Conduct) grundar sig på FN:s Global Compact. Riktlinjerna beskriver de högt ställda etiska principer som styr hur vi bedriver vår verksamhet och innefattar aspekter som rör miljöhänsyn, arbetstagarnas rättigheter, kundbemötande, mänskliga rättigheter, rätten till integritet samt bekämpning av mutor och korruption. Alla våra medarbetare ska varje år genomföra en obligatorisk kurs om våra etiska riktlinjer för att erhålla sin "Licence to Work". Under 2018 erhöll 91 procent av alla medarbetare (förutom tjänstlediga/föräldralediga) och 97 procent av alla nya medarbetare sin "Licence to Work".

Nordeas hållbarhetspolicy godkänns av styrelsen och innehåller principer avseende investering, finansiering och rådgivning. Hållbarhetspolicyen styr vårt agerande i det dagliga arbetet och när vi fattar affärsbeslut. I Nordea beaktar vi dessa principer och alla andra relevanta principer för miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning när vi tar ställning till affärsrisker och affärsmöjligheter. Vi integrerar aspekter som rör miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning (ESG) i våra placementsanalyser för att säkerställa att beslut som rör investeringar och portföljsammansättning bygger på fullständig information. Vi har också börjat integrerat utvärderingen av ESG-risker i våra kreditbeslut och kundernas ESG-riskkategori finns med i de kredit-PM som upprättas.

Hållbarhetsstyrning

Vår struktur för hållbarhetsstyrning säkerställer att vi fokuserar på att införliva hållbarhet, såsom klimatrisker och klimatomöjligheter, i verksamheten. Styrelsen beslutar om Nordeas etiska riktlinjer och hållbarhetspolicy samt godkänner denna hållbarhetsrapport. En särskild styrelsekommitté bistår styrelsen i dess tillsynsansvar avseende etik, hållbarhet och klimatfrågor, regelefterlevnad och drift/system, liksom tillhörande styrdokument och processer. Koncernchefen i koncernledningen beslutar om den strategiska hållbarhetsriktningen och fokusområden, inklusive planer, mål och resultatindikatorer. För att säkerställa att sociala frågor och miljöfrågor, inklusive klimatfrågor, finns representerade på högsta ledningsnivå är koncernchefen och en annan person i koncernledningen direkt ansvariga för hållbarhetsfrågor. Hållbarhetsfrågorna bevakas av kommittén för affäretik och värderingar (BEVC) där koncernchefen är ordförande. BEVC granskar och godkänner interna regler om hållbarhet, offentliga ställningstaganden och riktlinjer för olika sektorer. BEVC bevakar och påverkar relevanta fokusområden och samt ger rekommendationer till affärsområdena och koncernfunktionerna vid olika dilemman och på olika teman.

Varje affärsområde och koncernfunktion har en representant i Nordeas hållbarhetskommitté. Kommittén bereder frågor som rör hållbarhetsaspekter i Nordeas policyer, riktlinjer och strategi. Affärsområdena och koncernfunktionerna ansvarar för införandet av hållbarhetsrelaterade policyer, produkter och riskhanteringsprocesser i sina respektive verksamheter. Nordeas fullständiga styrningsstruktur beskrivs i avsnittet "Bolagsstyrningsrapport" på sidan 67–75.

Hantering av hållbarhetsrisker

Risker kopplade till hållbarhet hanteras utifrån Nordeas riktlinjer om hållbarhet, som beskrivs i koncerndirektivet om hållbarhet, som gör gällande att dessa ska införlivas i vår investerings- och utlåningsverksamhet samt i vår kundrådgivning. Hållbarhetsrisker och klimatrisker kan inte hanteras isolerat från andra risker eftersom de kan få ekonomiska konsekvenser. Under 2018 infördes hållbarhet i Nordeas koncerndirektiv om risk, och ESG-risker infördes i vår risktaxonomi. ESG-risk kan även ge upphov till anseenderisk. Ett arbete har inletts med att införliva riskbedömning och riskkontroll i vår ordinarie riskhantering, och detta kommer att fortsätta under 2019.

Viktiga hållbarhetsfrågor

Under 2018 fastställde vi vår hållbarhetsriktning och vårt hållbarhetsfokus utifrån den väsentlighetsanalys som vi genomförde samma år. Analysen visade att såväl vår påverkan som vårt bidrag till en hållbar utveckling till största delen är indirekt, även om vi inte kan bortse från den direkta påverkan på hållbar utveckling vår interna verksamhet har.

Väsentlighetsanalysen visade att vi ska rikta in oss på klimatfrågan eftersom klimatet på sikt kommer att få ekonomiska konsekvenser för vår verksamhet. Klimatet är också det område där vi kan främja omställningen till en koldioxidsnål ekonomi. Andra viktiga frågor för oss är mänskliga rättigheter, en ansvarsfull leverantörskedja, samhällsengagemang samt att vara en inkluderande arbetsgivare med nöjda medarbetare. Vårt fundament består av de hållbarhetsområden som är centrala för förtroendet för banksektorn och som måste hanteras väl för att säkra den befintliga verksamheten såsom bolagsstyrning, affäretik och digitalisering samt Nordeas syfte och värderingar som beskriver hur vi gör saker.

Hållbarhetsmål

Genom det arbete som vi utförde under 2018 har vi fastställt en hållbarhetsriktning för 2021 och klimatmål för 2019, för både vår direkta och indirekta påverkan. Den nya riktningen och målen godkändes av koncernledningen i början av februari 2019.

Klimat

2017 publicerade Nordea ett ställningstagande om klimatförändringen som fastställer omfattningen och principerna för Nordeas klimatarbete. Det beskriver även tillämpliga internationella konventioner, rekommendationer från TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) och synpunkter från våra intressenter. Dokumentet presenterar vårt ställningstagande i klimatfrågan och initiativ för att hantera utmaningarna. Vi kommer inte att erbjuda ny finansiering till energi- eller gruvbolag där användning eller utvinning av termiskt kol är central för verksamheten. Vi kan fortsätta att erbjuda finansiering till befintliga kunder men vi kommer då att upp-

muntra dem att gå över till en mindre koldioxidintensiv produktion. Under 2018 granskade vi användningen av termiskt kol hos våra befintliga företagskunder. Det är bara en liten andel av våra kunder som är beroende av kol i sin verksamhet. I granskningen identifierar vi tre kunder som vi tog kontakt och inledde en dialog med för att säkerställa att riskerna uppmärksammas, utvärderas och begränsas. Utlåningen till koldioxidintensiva branscher¹ utgör 6 procent av våra sammanlagda företagslån, exklusive omvända repor. Enligt tankeexperiment 2° Investing Initiative står mer koldioxidintensiva branscher för 20-30 procent av företagsutlåningen hos de flesta banker och Nordeas andel ligger inom detta intervall.

Affärsresor utgör vår största direkta miljöpåverkan. 2018 stod de för 71 procent av våra koldioxidutsläpp. Affärsresorna minskade med 21 procent under 2018 jämfört med 2017 och vår ambition är att de ska fortsätta minska under 2019. Energiförbrukning bidrar också till våra koldioxidutsläpp. Till följd av vår strategi att bli mer digitala har energiförbrukningen i våra datacenter ökat och vi vidtar därför åtgärder för att öka energieffektiviteten och vända denna uppgång. Vi minskar våra koldioxidutsläpp genom att uteslutande köpa förnybar el genom ursprungsgarantier motsvarande vår elförbrukning i Danmark, Finland, Norge, Sverige, Polen och Estland. Under 2018 var våra samlade koldioxidutsläpp² 40 294 ton.

Mänskliga rättigheter

Risker som hänger samman med mänskliga rättigheter är en framträdande och ibland väsentlig faktor som påverkar de flesta branscher och sektorer och därmed är mänskliga rättigheter en ESG-parameter i vår riskbedömning när vi fattar beslut i kreditärenden för våra kunder. Alla Nordea-fonder screenas en gång om året för att kontrollera att de inte har värdepapper från företag som påstås vara inblandade i brott mot internationella lagar och normer, såsom de mänskliga rättigheterna. Nordea följer FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN:s vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter finns i våra etiska riktlinjer, vår hållbarhetspolicy, våra riktlinjer för ansvarsfulla investeringar, vår uppförandekod för leverantörer och våra riktlinjer för försvarsindustrin. Under 2019 ska vi publicera ett ställningstagande om mänskliga rättigheter. Vi arbetar också systematiskt med att införliva de mänskliga rättigheterna i alla delar av organisationen och att stärka våra bakgrundskontroller, till exempel i relation till våra leverantörer. I början av 2019 ska vi även genomföra en oberoende bedömning av hur väl Nordea respekterar de mänskliga rättigheterna. Bedömningens resultat ska användas som en utgångspunkt för vårt fortsatta arbete.

Ansvarsfull leverantörskedja

Nordea har cirka 1 300 aktiva leverantörer och leverantörskostnader på cirka 2,39 md euro. Vi inser därmed att det har stor betydelse var vi väljer att spendera våra pengar. De flesta av våra leverantörer är nordiska, och IT är det område där vi spenderar mest. Vi arbetar med en riskbaserad kartläggning av leveranskedjan där vi granskar faktorer som rör klimatförändring, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och åtgärder mot korruption samt land-, sektor- och anseenderisk. Kartläggningen visar också de enskilda leverantörernas betydelse för Nordea samt koncentrations- och monopolrisken. Arbetet med den riskbaserade kartläggningen fortsätter under 2019.

Varje år väljer vi också ut ett antal leverantörer som vi granskar mer grundligt ur ett hållbarhetsperspektiv. Under 2018 förde vi samtal med 20 leverantörer om särskilda hållbarhetsfrågor och vi genomförde tre grundliga granskningar.

Samhällsengagemang

Nordeas strategi för samhällsengagemang är inriktad på att sprida kunskap om ekonomi och stimulera företagande. Vi har program och samarbeten i alla fyra nordiska länderna och

vi når ut till tusentals ungdomar varje år. Många av våra aktiviteter bygger på frivilliga insatser. Nordeas riktlinjer om frivilligarbete uppmuntrar alla medarbetare att ägna två dagar om året åt frivilligt arbete inom dessa två fokusområden i vår strategi för samhällsengagemang. Under 2018 lade nästan 3 000 medarbetare cirka 18 900 timmar på detta arbete.

Våra medarbetare

Våra medarbetare är vår största tillgång. Vi vill vara en attraktiv arbetsgivare och lägga grunden för en hållbar arbetsmiljö där medarbetarna kan göra sitt allra bästa. Under 2018 har vi fokuserat på att höja engagemanget, eftersom vi vet att engagerade medarbetare får resultat och produktivitet att öka. Vi ska fördjupa våra kunskaper om medarbetarnas engagemang och välbefinnande med en enkät, People Pulse, som genomförs varje kvartal.

Vi tillkännagav 2017 att vi kommer att bli betydligt färre medarbetare under de kommande åren. Under 2018 erbjöd vi stöd åt de medarbetare som lämnar Nordea med att hitta ett nytt jobb i Nordea eller någon annanstans, återvända till studier, starta eget eller gå tidigare i pension. Det är glädjande att se att ungefär 75 procent av de som fått stöd har hittat en lösning för att ta nästa steg.

Nordea vill bana väg för jämlikhet mellan könen i finansbranschen. Under 2018 var 39 procent av våra ledare kvinnor och 61 procent män. På de högre chefsnivåerna ser vi emellertid att andelen kvinnor minskar. Vi vill förbättra den här fördelningen och bidra till att säkra lika deltagande i beslutsfattandet på samtliga nivåer. Vi har ett könsperspektiv på all rekrytering och redovisar könsfördelningen bland åtminstone de sista tre kandidaterna vid chefsrekryteringar. Under 2018 var 63 procent av de nyrekryterade cheferna män och 37 procent var kvinnor. Vår styrelse, som består av hälften män och hälften kvinnor, har antagit ett direktiv om könsfördelning som vägleder oss i vårt arbete.

Nordea tolererar inte någon form av trakasserier, sexuella trakasserier, mobbning eller liknande kränkningar på arbetsplatsen. Under 2018 stärkte vi vårt engagemang i denna fråga och utarbetade koncernövergripande riktlinjer med tydliga instruktioner för alla ledare och medarbetare. Under 2018 angav 3 procent av de som svarade på vår personalenkät, People Pulse, att de utsatts för trakasserier eller annan dålig behandling och vi hanterade 33 ärenden. Vårt mål är att medarbetarna i än högre utsträckning ska känna att Nordea har en öppen kultur där man tryggt kan berätta om oegentligheter.

Rapportera misstänkta förseelser

Nordea har en koncernfunktion för visseblåsning – Raise Your Concern (RYC) – som uppmanar medarbetare att rapportera om de misstänker tjänstefel eller oegentligheter. Det kan till exempel röra sig om något som strider mot lagar och regler eller mot Nordeas interna riktlinjer, instruktioner eller anvisningar. RYC strävar efter att säkerställa att vi följer internationella och nationella regelverk och anvisningar, liksom våra egna etiska riktlinjer. Detta innefattar även sådant som kan skada Nordeas verksamhet eller anseende, eller äventyra våra medarbetares och kunders hälsa och säkerhet. RYC stöds av den elektroniska rapporteringskanalen WhistleB.

1) Inklusive Energi (olja, gas, osv.), Metaller och gruvmaterial, Papper och skogsprodukter, Shipping- och offshoreverksamhet, Transport och El, vatten och gas (distribution och produktion). Se tabellen "Utlåning till allmänheten, per land och bransch" på sidan 53.

2) Nordea redovisar sina utsläpp av växthusgaser enligt scope 1-3 i GHG-protokollet. Scope 1-utsläppen kommer från leasade bilar och dieselgeneratorer. Scope 2-utsläppen kommer från köpt el, uppvärmning och kyla. Scope 3-utsläppen kommer från produktion av energibäare samt affärsresor. Uppgifterna om utsläppen från energiförbrukning kommer från Nordeas huvudkontor och datacenter i Danmark, Finland, Norge, Sverige, Polen och Estland. Uppgifterna om utsläppen från affärsresor kommer från alla anställda i ovanstående länder, vilket motsvarar nästan 97 procent av Nordeas personal.

Riktlinjer för intressekonflikter

Nordeas styrelse har antagit ett koncerndirektiv gällande intressekonflikter som införts i Nordea Bank Abp, dess filialer och dotterföretag. Direktivet beskriver de organisatoriska och administrativa rutinerna som ska användas för att upptäcka, förebygga eller hantera faktiska eller potentiella intressekonflikter i samband med finansiella tjänster eller annan verksamhet i Nordea. Direktivet gäller alla medarbetare i Nordea-koncernen, inklusive tillfälligt anställda som arbetar på uppdrag av Nordea, Nordeas koncernchef och Nordeas styrelseledamöter. Styrelsens ledamöter, koncernchefen och koncernledningen ska se till att deras beslut inte påverkas av potentiella eller faktiska intressekonflikter.

Nordea ska i all sin verksamhet verka för kundens bästa och agera hederligt, rättvist och professionellt. Direktivet innehåller exempel på potentiella intressekonflikter som berör Nordeas verksamhet, medarbetare och kunder, och skiljer mellan tillfälliga och permanenta intressekonflikter. Tillfälliga intressekonflikter uppstår vid enstaka händelser och kan ofta hanteras med engångsåtgärder. Nordea tillämpar en princip om oberoende som innebär att medarbetare inte får hantera ärenden för Nordeas räkning om de eller en familjemedlem eller ett närstående företag till dem kan ha intressen som står i konflikt med Nordeas intressen eller Nordeas kunders intressen.

Till de åtgärder som vidtas för att undvika eller hantera intressekonflikter hör att bedöma konflikten, upprätta effektiva organisatoriska och administrativa kontroller, registrera de identifierade konflikterna och lämna upplysningar till kun-

den i förekommande fall. De organisatoriska och administrativa rutiner som ska säkerställa att Nordeas kunder inte drabbas av intressekonflikter omfattar åtskillnad mellan funktioner och informationshinder mellan enheter, funktioner och aktiviteter. Dessa informationshinder och andra åtgärder gör det möjligt för Nordea att göra affärer för kundernas räkning utan att påverkas av annan information som finns i Nordea och som kan ge upphov till en faktisk eller potentiell intressekonflikt. De praktiska åtgärderna kan omfatta fysisk åtskillnad, teknisk åtskillnad (begränsad tillgång till information), skilda organisationsstrukturer och rapporteringslinjer samt styrdokument, rutiner och interna kontroller. Vid erbjudandet av investeringstjänster, sidotjänster eller försäkringsbaserade investeringstjänster ska Nordea, som en sista utväg, informera om vilka intressekonflikter som kan föreligga, om organisatoriska och administrativa rutiner för att förhindra och hantera konflikten inte är tillräckliga för att med rimlig säkerhet förhindra risken att kunden påverkas negativt.

Nordeas medarbetare måste ansöka om tillstånd för uppdrag utanför tjänsten för att säkerställa att inga negativa konsekvenser eller intressekonflikter uppstår till följd av dessa. Direktivet innehåller en detaljerad beskrivning av hur en sådan ansökan ska upprättas och av regelefterlevnadsfunktionens roll och ansvar i detta sammanhang. Nordeas medarbetare får inte sitta i börsnoterade eller konkurrerande företags styrelser och får inte heller ha uppdrag utom tjänsten i offshorebolag.

Ersättningar

Nordea har en tydlig ersättningspolicy liksom instruktioner och processer som säkerställer en sund ersättningsstruktur i hela koncernen.

Beslutsprocess för ersättningspolicy

Ersättningspolicyen anger principerna för ersättningar i Nordeas koncernen, bland annat om tillämpningen av den, styrningen och riskhanteringen i fråga om ersättningar samt definitionen av vilka medarbetare som väsentligt kan påverka Nordeas riskprofil (särskilt reglerad personal).

Styrelsen beslutar om Nordeas koncerndirektiv om ersättningar (ersättningspolicyen), med beaktande av möjliga risker, och säkerställer att direktivet tillämpas och följs upp enligt förslag från styrelsens ersättningskommitté (Board Remuneration Committee, BRC).

BRC ansvarar för att bereda och presentera förslag i ersättningsfrågor för styrelsen, inklusive förslag avseende Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner. Beredningen innefattar en bedömning av ersättningspolicyen och ersättningssystemet. Lämpliga kontrollfunktioner deltar i den här processen och lämnar synpunkter inom sina respektive expertområden för att säkerställa att ersättningspolicyen är aktuell och följer regelverken. Vidare fastställer BRC, i samarbete med styrelsens riskkommitté (Board Risk Committee, BRIC), att Nordeas ersättningssystem på lämpligt sätt tar hänsyn till alla risktyper, att likviditets- och kapitalnivåerna är förenliga med, och att ersättningssystemen främjar, en sund och effektiv riskhantering.

Ytterligare information om BRC:s, eller ersättningskommitténs, sammansättning och ansvarsområde finns i avsnittet "Bolagsstyrningsrapport" på sidan 70.

Syftet med Nordeas ersättningspolicy

Nordeas ersättningspolicy ska

- stärka Nordeas möjligheter att rekrytera, utveckla och behålla motiverade, kompetenta och målinriktade medarbetare och därmed stödja koncernens strategi.
- säkerställa att medarbetarna erbjuds en konkurrenskraftig och marknadsmässig samlad ersättning.
- gynna hållbara resultat och aktieägarnas långsiktiga intressen.
- säkerställa att ersättningarna i Nordea överensstämmer med effektiv riskhantering, Nordeas syfte och värderingar samt gällande regelverk.

Nordea ser ersättningar utifrån ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till vikten av dels välbalanserade men differentierade ersättningar utifrån verksamhetens behov och den lokala marknaden, dels ersättningssystem som överensstämmer med och stödjer en sund och effektiv riskhantering. Ersättningar ska inte uppmuntra överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Kopplingen mellan prestation, risk och rörlig ersättning

Nordeas ersättningskomponenter utvärderas varje år för att säkerställa att de är relevanta, att alla risker beaktas på lämpligt sätt och att Nordea följer gällande internationella och nationella regler på området. Utvärderingen innefattar även icke-finansiella risker, såsom operativa risker, regelefterlev-

nadsrisker, anseenderisker och specifika ersättningsrelaterade risker. De flesta ersättningsrelaterade risker avser rörlig ersättning och skulle, om de inte beaktas på rätt sätt, kunna resultera i överdrivet risktagande.

Riskerna beaktas via den regelbundna översynen av både ersättningsstrukturer och individuella ersättningskomponenter, deltagare och storleken på potentiella ersättningsbelopp, samt genom att redovisa relevant information.

Nordea har också processer för att samordna fastställandet av mål på affärsenhets-/individnivå i Nordea med den övergripande strategin, och det finns i förväg fastställda riskjusterade kriterier.

Finansiella och icke-finansiella mål baseras på förväntningar och prognoser för verksamheten, och målskalan godkänns av styrelsen för att säkerställa att de står i samklang med aktieägarnas och verksamhetens prioriteringar. De huvudsakliga prestationsmålen för rörlig ersättning i Nordea-koncernen var därmed både absoluta och relativa finansiella mål liksom absoluta och relativa mål för kundnöjdheten.

Vid bedömning av ledares prestation i förhållande till i förväg fastställda, väldefinierade mål tillämpar Nordea en anpassad struktur med tydliga förväntningar. Individuell prestation bedöms inte bara utifrån "vad" som presterats, utan också "hur" det har uppnåtts. En viktig aspekt är prestation i förhållande till specifika risk- och regelefterlevnads mål liksom allmänt agerande inom regelefterlevnad och riskhantering, som måste beaktas på lämpligt sätt när den rörliga ersättningen fastställs.

För att garantera rättvisa och objektiva ersättningsbeslut och för att bidra till god styrning, omfattas ersättningsbeslut för enskilda individer av separata processer och sker i enlighet med farfarsprincipen (godkännande av chefschef).

Inom ramen för People Risk Committee och utvärderingen av risker och kontroll i den egna verksamheten utför Nordea en fortlöpande bedömning av ersättningsrisker. Nordea begränsar också förekommande risker genom sin internkontroll som baseras på befintlig kontrollkultur. Denna kultur innefattar värderingar, ledningskultur, målorientering, uppföljningsmetodik, en tydlig och genomlyst organisationsstruktur, tre försvarslinjer, dualitetsprincipen, kvalitativ och effektiv internkommunikation samt en oberoende utvärdering.

Följande principer är exempel på ytterligare åtgärder för att säkerställa en sund riskhantering:

- Det finns en lämplig balans mellan fast och rörlig ersättning.
- Relevanta kontrollfunktioner är involverade i och lämnar synpunkter på utformningen av rörliga ersättningar och tillhörande processer.
- Ingen medarbetare i Nordea kan erhålla rörlig ersättning som överstiger 200 procent av den fasta årslönen. Den högsta tillåtna kvoten mellan fast och rörlig ersättning för medarbetare som identifierats som personer som kan påverka Nordeas riskprofil enligt CRD IV (särskilt reglerad personal) uppgick för 2018 till 100 procent.

- Riskerna i Nordeas riskförklaring är kopplade till villkor för justering av uppskjuten ersättning så att överträdelser av risklimiterna påverkar den rörliga ersättningen.
- Garanterad rörlig ersättning (rekryteringsbonus) och kompensation för avtal från tidigare anställning (utköp) kan endast erbjudas i undantagsfall, och ska då vara begränsad till det första anställningsåret i samband med nyanställning. Rekryteringsbonus och utköpskompensation kan endast ges om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas vid utbetalningstillfället.
- Betalningar som avser förtida uppsägning ska stå i relation till prestationerna över tid och ska inte premiera misslyckanden eller försummelser.
- Ersättningen till medarbetare i kontrollfunktioner är oberoende av resultatet i de affärsenheter som de kontrollerar, och utgörs huvudsakligen av fast ersättning.

Nordea säkerställer att en betydande del av den rörliga ersättningen, som minimum för särskilt reglerad personal, skjuts upp och sedan omfattas av förfoganderestriktioner under en lämplig period i linje med gällande regelverk. Detta innebär att 40–60 procent av den rörliga ersättningen skjuts upp i tre till fem år, med intjänande och efterföljande utbetalning jämnt fördelad under perioden. Den första utbetalningen av uppskjuten rörlig ersättning kan tidigast göras ett år in i perioden.

Minst 50 procent av intjänad ersättning omfattas också av förfoganderestriktioner under 6–12 månader.

De uppskjutna beloppen som avser prestationen 2018 indexeras med utvecklingen för Nordeas aktiekurs under både uppskjutandeperioden och perioden med förfoganderestriktioner, vilket säkerställer, i linje med regelverken, att ersättningar ges i form av instrument som är kopplade till Nordeas aktiekurs. Utdelningar innefattas inte av indexering till följd av regelverkens krav.

Riskjusteringar och bestämmelser om malus- och återkravsförfaranden

De allmänna bestämmelserna om malus- och återkravsförfaranden i Nordea finns i Nordeas koncerndirektiv om ersättningar. En särskild instans, Consequence Management Committee (CMC), som utgörs av cheferna för kontrollfunktionerna, utövar styrning och övervakning av riskjusteringar för berörda medarbetare i första försvarslinjen. Förhands- och efterhandsjusteringar föreslås av CMC i syfte att justera individuella eller kollektiva ersättningar baserade på risk- och regellefterlevnadsrelaterat resultat före tilldelning.

Betalning av rörlig ersättning (exklusive vinstandelsprogrammet) till särskilt reglerad personal, eller till andra medarbetare om så krävs enligt tillämplig lag, grundas på en bedömning av Nordeas, den berörda affärsenhetens och den enskilda medarbetarens resultat. Avdrag, delvis eller ner till noll, kan göras om en medarbetare som omfattas av rörlig ersättning exempelvis har brutit mot interna eller externa bestämmelser, deltagit i eller ansvarat för en åtgärd som medfört omfattande förluster för Nordea, eller i händelse av en kraftig minskning i det finansiella resultatet för Nordea eller den berörda affärsenheten.

Det är inte tillåtet för medarbetare att vidta personliga risksäkringar för att undergräva eller eliminera effekten av att uppskjuten rörlig ersättning delvis eller helt tas bort.

Revision av Nordeas ersättningspolicy

BRC följer upp hur Nordeas ersättningspolicy och kompletterande instruktioner tillämpas i Nordea via en oberoende översyn som görs av Group Internal Audit. Den här revisionen genomförs minst en gång om året.

Nordeas ersättningskomponenter – fast lön

Ersättningar i Nordea utgörs av fast och rörlig ersättning. Som fast ersättning räknas:

Fast grundlön, som är ersättning för den roll och befattning som innehas och påverkas av: ansvar och komplexitet i befattningen, prestation samt lokala marknadsvillkor.

Lönertilägg, som är en i förväg bestämd fast ersättning. Den fasta grundlönen utgör dock grunden för all fast ersättning. Lönertilägg är inte kopplade till prestation eller annat som kan uppmuntra risktagande.

Pensioner och försäkringar, som syftar till att ge medarbetarna en godtagbar levnadsstandard efter pensionering samt försäkringsskydd under anställningstiden. Pensioner och försäkringar erbjuds enligt nationella lagar, bestämmelser och marknadspraxis i form av antingen kollektivavtalade eller företagsspecifika planer, eller enligt en kombination av dessa två. Nordea strävar efter att ha avgiftsbestämda pensionsplaner.

Förmåner i Nordea ges som en del av den samlade ersättningen och avtalas antingen enskilt eller utifrån nationella lagar, marknadspraxis, kollektivavtal och företagsspecifik praxis.

Nordeas program för rörlig ersättning

Nordea har följande program för rörlig ersättning till medarbetare:

GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP) erbjuds för att rekrytera, motivera och behålla Nordeas koncernchef och ledande befattningshavare i koncernledningen, och syftar till att belöna starka prestationer. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå (i förekommande fall) och team-/individnivå. Se nedan för ytterligare information.

Leaders of Transformation Variable Programme (LTV) erbjuds en utvald och begränsad grupp seniora ledare för att belöna starka prestationer och arbete mot gemensamma mål. LTV grundas på en bedömning av prestationer på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå och team-/individnivå. Programmet har en gemensam ersättningspool och i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål på koncernnivå samt kollektiva prestationsmål för deltagarna. Den individuella tilldelningen från programmet fastställs genom att utvärdera prestationer mot fastställda mål på affärsområdes-/koncernfunktions-/enhetsnivå och individnivå.

Den individuella tilldelningen från LTV ska inte överstiga den fasta årslönen. All tilldelning från LTV 2018 betalas kontant och omfattas delvis av indexering till Nordeas aktiekurs, uppskjutande och efterföljande förfoganderestriktioner liksom justering av uppskjuten ersättning enligt ovan.

Executive Incentive Programme (EIP) erbjuds för att rekrytera, motivera och behålla utvalda ledare och nyckelpersoner utanför koncernledningen, och syftar till att belöna starka prestationer. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktions-/enhetsnivå, team-/individnivå och i förekommande fall det anställande företags mål.

Effekten på det långsiktiga resultatet ska beaktas när målen fastställs, och eventuell tilldelning från EIP ska inte överstiga den fasta årslönen.

Tilldelning från EIP 2018 betalas kontant och omfattas delvis av indexering till Nordeas aktiekurs, uppskjutande och efterföljande förfoganderestriktioner liksom justering av uppskjuten ersättning enligt ovan. För de flesta deltagarna omfattas tilldelningen från EIP av en uppskjutandeperiod om tre år.

Rörlig lönedel erbjuds utvalda ledare och specialister för att belöna en stark prestation. Bedömningen av individuella prestationer grundas på i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktions-/enhetsnivå och team-/individnivå. Rörlig lönedel ska normalt inte överstiga ett högsta utfall på 25 procent av den fasta årslönen, med undantag för ett fåtal utvalda ledare och specialister inom specifika områden. Rörlig lönedel ska inte överstiga den fasta årslönen.

Tilldelning av rörlig lönedel betalas kontant. För särskilt reglerad personal omfattas rörlig lönedel delvis av indexering till Nordeas aktiekurs, uppskjutande och efterföljande förfoganderestriktioner liksom justering av uppskjuten ersättning enligt ovan.

Bonusprogram erbjuds enbart utvalda grupper av medarbetare inom specifika affärsområden eller enheter som godkänns av styrelsen, till exempel inom Wholesale Banking, Asset Management och Group Treasury & ALM i Nordea. Målet är att säkerställa en stark prestation och upprätthålla kostnadsflexibilitet för Nordea. Bonusprogram har en gemensam ersättningspool, kopplad till i förväg fastställda finansiella och icke-finansiella mål, inklusive mål på koncernnivå. Finansiellt resultat per enhet mäts som riskjusterat resultat, med hänsyn till kapital- och finansieringskostnader och justerat för historiska intäktseffekter, liksom minimikrav på resultatet. Vid svagt eller negativt resultat för Nordeakoncernen kan bonuspoolerna sänkas enligt styrelsens beslut. Individuell tilldelning fastställs utifrån detaljerade prestationsbedömningar som omfattar en rad finansiella och icke-finansiella mål.

Individuella bonusar måste hålla sig under taket både för andelen av riskjusterat resultat som kan utbetalas och för nivån på rörlig ersättning till individen. Det finns också en godkännandeprocess som bidrar till styrningen i fråga om betydande individuell tilldelning från bonusprogram.

Tilldelning från bonusprogram för 2018 betalas kontant. För särskilt reglerad personal omfattas tilldelningen delvis av indexering till Nordeas aktiekurs, uppskjutande och efterföljande förfoganderestriktioner liksom justering av uppskjuten ersättning enligt ovan.

Belöningsprogram används för att premiera extraordinära prestationer på individ- eller teamnivå. Prestationen utvärderas utifrån i förväg fastställda mål. Särskilt reglerad personal och medarbetare som omfattas av andra rörliga ersättningar (förutom vinstandelsprogrammet och rekommendationsprogrammet) är inte berättigade tilldelning från belöningsprogram.

Vinstandelsprogrammet erbjuds till alla medarbetare i Nordeakoncernen, förutom särskilt reglerad personal och medarbetare som omfattas av Nordeas övriga, formella program för rörlig ersättning. För de medarbetare som omfattas erbjuds vinstandelsprogrammet oavsett befattning och lönenivå, och syftar till att belöna medarbetare utifrån prestation i förhållande till i förväg fastställda finansiella mål liksom mål för kundnöjdheten. Vinstandelsprogrammet har ett tak, och utfallet är inte kopplat till utvecklingen för Nordeas aktiekurs.

Garanterad rörlig ersättning (rekryteringsbonus) kan erbjudas i undantagsfall, och ska då vara begränsad till det första anställningsåret i samband med nyanställning. Rekryteringsbonus kan endast ges om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas vid utbetalningstillfället.

Kompensation för avtal från tidigare anställning (utköp) kan endast erbjudas i undantagsfall och bara i samband med nyanställning. Den ska då vara begränsad till det första anställningsåret och förutsätter att Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Kvarhållandebonus kan endast erbjudas i undantagsfall när Nordea har ett genuint intresse av att behålla medarbetare under en i förväg fastställd tidsperiod eller tills en viss händelse inträffar, och endast om Nordea och det anställande företaget har en sund och stark kapitalbas.

Ersättning till styrelsen

På förslag från nomineringsrådet fastställs ersättningen till styrelsen varje år av den ordinarie bolagsstämman. Ytterligare information finns i not K7 på sidan 126.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen

Styrelsen tar fram förslag till riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som enligt svensk lag årligen ska fastställas av den ordinarie bolagsstämman. Enligt dessa riktlinjer, och på förslag från BRC, beslutar styrelsen om fast och rörlig ersättning liksom om pension och andra anställningsvillkor för koncernchefen och andra medlemmar i koncernledningen samt för Group Chief Audit Executive.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare 2018, godkända av årsstämman 2018

Nordea ska ha de ersättningsnivåer och anställningsvillkor som erfordras för att rekrytera och behålla ledande befattningshavare med kompetens och kapacitet att genomföra strategin och nå de uppsatta målen så att Nordea kan bli en "great European bank".

Med ledande befattningshavare förstås i detta sammanhang koncernchef och ställföreträdande koncernchef i Nordea Bank AB (publ) och övriga medlemmar i koncernledningen (Group Executive Management).

Ersättning till ledande befattningshavare beslutas av styrelsen i enlighet med Nordeas interna riktlinjer och rutiner, som fastställts och godkänts av årsstämman 2018 i Nordea Bank AB (publ) (dvs Nordea Bank Abp:s föregångare), vilka baseras på den svenska Finansinspektionens (FI) föreskrifter om ersättningsystem, den svenska koden för bolagsstyrning, nationell implementering av EU:s direktiv om kapitalkrav för banker liksom internationell praxis för en sund ersättningsstruktur.

Marknadsmässighet ska vara den övergripande principen för lön och annan ersättning till ledande befattningshavare

inom Nordea. Ersättning till ledande befattningshavare ska vara förenlig med och främja en sund och effektiv riskhantering och inte uppmuntra till ett överdrivet risktagande eller motverka Nordeas långsiktiga intressen.

Årlig ersättning består av fast lön och rörlig lön.

De ledande befattningshavarna kommer att erbjudas rörlig lön i form av ett Executive Incentive Programme 2018 (GEM EIP 2018) med i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsområdes-/koncernfunktionsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från GEM EIP 2018 baseras på styrelsens bedömning av utfallet av de i förväg överenskomna målen. Utfallet från GEM EIP 2018 betalas över en femårsperiod i form av kontant ersättning och är föremål för justering av uppskjuten ersättning, indexering till Nordeas totalavkastning (TSR) (exklusive utdelning under uppskjutandeperioden) samt förfoganderestriktioner enligt FI:s föreskrifter om ersättningssystem, med beaktande av lokala regler och förhållanden när detta är relevant. GEM EIP 2018 har en resultatmättningsperiod om ett år och utfallet ska inte överstiga den fasta lönen. De ledande befattningshavarna har erbjudits liknande program sedan 2013.

I enlighet med FI:s föreskrifter om ersättningssystem ska garanterad rörlig lön utgöra undantag och vara tillåten endast i samband med anställning av ny ledande befattningshavare och då begränsas till det första anställningsåret.

Icke-monetära förmåner ska underlätta de ledande befattningshavarnas arbetsutförande och motsvara vad som kan anses rimligt i förhållande till praxis på marknaden. De ledande befattningshavarna ska erbjudas pensionsvillkor som är marknadsmässiga i förhållande till situationen i det land där befattningshavarna stadigvarande är bosatta. Fast lön under uppsägningstiden och avgångsvederlag för de ledande befattningshavarna ska sammantaget inte överstiga 24 fasta månadslöner.

Styrelsen får frånga dessa riktlinjer om det är nödvändigt till följd av nya ersättningsregler eller om det i ett enskilt fall finns andra särskilda skäl för det.

Tillämpning av riktlinjerna för ersättning till ledande befattningshavare 2018

Det finns inga avvikelser från de godkända riktlinjerna för 2018.

I fråga om GEM EIP fastställdes tilldelningen av rörlig ersättning till koncernchefen, ställföreträdande koncernchefen och Group COO samt övriga medlemmar i koncernledningen utifrån prestation i förhållande till de i förväg fastställda, väldefinierade finansiella och icke-finansiella målen.

Målen på koncernnivå omfattade finansiella mål liksom icke-finansiella mål avseende kundnöjdhet, i både absoluta och relativa termer. Affärsområdes-/koncernfunktionsmål (i

förekommande fall) omfattade finansiella mål liksom icke-finansiella mål avseende kundnöjdhet. På individnivå bedömdes prestationen i förhållande till de individuellt överenskomna målen, inklusive riskhantering och regelefterlevnad, samt ledarskap och agerande. Viktningen av koncern-, affärsområdes-/koncernfunktionsmål (i förekommande fall) och individmål fastställs individuellt för koncernchefen, utifrån hans övergripande ansvar för Nordeakoncernen, liksom för medlemmar som leder ett affärsområde eller en koncernfunktion.

Kvalitativa och kvantitativa upplysningar

Den faktiska kostnaden för rörliga ersättningar till ledande befattningshavare (exklusive sociala avgifter)

För GEM EIP 2018 uppgick den till 4,8 mn euro och utbetalas under en femårsperiod. Den beräknade maximala kostnaden för GEM EIP 2019 uppgår till 8,3 mn euro, och den beräknade kostnaden förutsatt 65-procentig uppfyllelse av prestationskriterierna uppgår till 5,4 mn euro.

Kostnad för rörliga ersättningar till personer utanför koncernledningen (exklusive sociala avgifter):

Den faktiska kostnaden för EIP, LTV, rörlig lönedel och bonus 2018 uppgick till 206 mn euro och utbetalas under en period om tre till fem år.

Under 2018 avsattes totalt 56,9 mn euro till Nordeas vinstandelsprogram. Varje medarbetare kan erhålla som mest 3 200 euro. Om alla prestationsmål hade uppfyllts skulle kostnaden för vinstandelsprogrammet för berättigade deltagare maximalt ha uppgått till cirka 76,9 mn euro.

Nordea har lämnat kvalitativa och kvantitativa upplysningar i enlighet med kapitalkravsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013), det reviderade ramverket för upplysningskrav, utfärdat av Baselkommittén i mars 2017 samt Europeiska bankmyndighetens riktlinjer för en sund ersättningspolicy.

Upplysningarna återfinns i denna årsredovisning för 2018, i not K7 "Personalkostnader" på sidorna 126–130. Ytterligare och mer detaljerade upplysningar, bland annat om de uppskjutna beloppen, publiceras på nordea.com en vecka före den ordinarie bolagsstämman den 28 mars 2019.

Ersättningsredogörelse

Se även Nordeas ersättningsredogörelse för 2018. Ersättningsredogörelsen har upprättats i enlighet med finsk kod för bolagsstyrning 2015, publicerad av Värdepappersmarknadsförningen.

Den återfinns tillsammans med annan information på Nordeas webbplats på <https://www.nordea.com/sv/om-nordea/bolagsstyrning/ersattning>.

Förslag till vinstdisposition

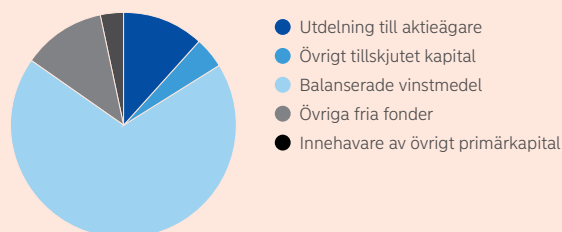
Enligt moderbolagets balansräkning står följande vinstmedel till årsstämman förfogande

Euro	
Övrigt tillskjutet kapital	1 079 925 521,03
Balanserade vinstmedel	17 763 048 696,31
Övriga fria fonder	2 762 284 827,88
Årets resultat	1 133 424 719,67
Innehavare av övrigt primärkapital	749 459 912,33
Summa	23 488 143 677,22

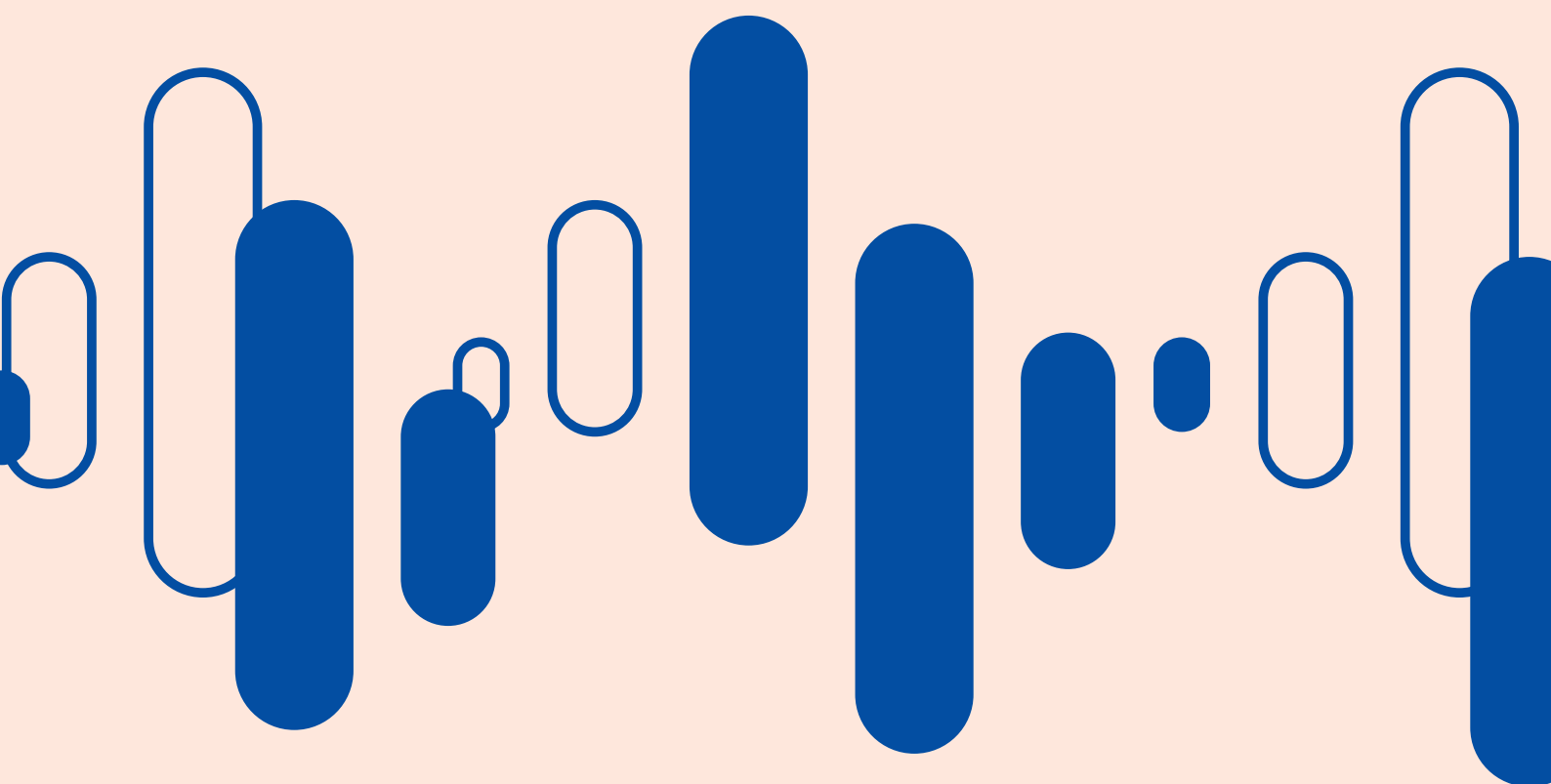
Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

Euro	
Utdelning till aktieägare	2 787 859 824,33
Övrigt tillskjutet kapital	1 079 925 521,03
Balanserade vinstmedel	16 108 613 591,65
Övriga fria fonder	2 762 284 827,88
Innehavare av övrigt primärkapital	749 459 912,33
Summa	23 488 143 677,22

Det är styrelsens bedömning att den föreslagna utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Finansiella rapporter, Nordeakoncernen

Innehåll

Finansiella rapporter

Resultaträkning	86
Rapport över totalresultat	87
Balansräkning	88
Rapport över förändringar i eget kapital	89
Kassaflödesanalys	93
Ordlista	95

Notr till finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

K1 Redovisningsprinciper	96
--------------------------------	----

Notr till resultaträkningen

K2 Segmentrapportering	119
K3 Räntenetto	123
K4 Avgifts- och provisionsnetto	124
K5 Nettoresultat av poster till verkligt värde	125
K6 Övriga rörelseintäkter	126
K7 Personalkostnader	126
K8 Övriga administrationskostnader	131
K9 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	131
K10 Kreditförluster, netto	131
K11 Skatt	132
K12 Resultat per aktie	132

Noter till balansräkningen och poster inom linjen

K13 Utlåning och osäkra lånefordringar	133
K14 Räntebärande värdepapper	136
K15 Pantsatta finansiella instrument	136
K16 Aktier och andelar	136
K17 Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	136
K18 Derivatinstrument och säkringsredovisning	137
K19 Aktier och andelar i intresseföretag	141
K20 Immateriella tillgångar	143
K21 Leasing	144
K22 Förvaltningsfastigheter	145
K23 Övriga tillgångar	145
K24 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	145
K25 Skulder till kreditinstitut	145
K26 In- och upplåning från allmänheten	145
K27 Skulder till försäkringstagare	145
K28 Emitterade värdepapper	147
K29 Övriga skulder	147
K30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	147
K31 Avsättningar	147
K32 Pensionsförpliktelser	149
K33 Efterställda skulder	153
K34 För egna skulder ställda säkerheter	153
K35 Övriga ställda säkerheter	153
K36 Ansvarsförbindelser	154
K37 Åtaganden	154

Övriga Noter

K38 Kapitaltäckning	154
K39 Klassificering av finansiella instrument	155
K40 Tillgångar och skulder till verkligt värde	158
K41 Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal	168
K42 Avyttringsgrupper som innehas för försäljning	169
K43 Överförda tillgångar och erhållna säkerheter	169
K44 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	170
K45 Transaktioner med närstående	172
K46 Upplysningar om kreditrisk	173
K47 Andelar i strukturerade företag	181
K48 Rapportering per land	182
K49 IFRS 16	183

Resultaträkning

Mn euro	Not	2018	2017
Rörelseintäkter			
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	K3	5 843	6 132
Övriga ränteintäkter	K3	1 410	1 443
Räntekostnader	K3	-2 929	-2 909
Räntenetto	K3	4 324	4 666
Avgifts- och provisionsintäkter		3 846	4 232
Avgifts- och provisionskostnader		-853	-863
Avgifts- och provisionsnetto	K4	2 993	3 369
Nettoresultat av poster till verkligt värde	K5	1 088	1 328
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	K19	124	23
Övriga rörelseintäkter	K6	476	83
Summa rörelseintäkter		9 005	9 469
Rörelsekostnader			
<i>Allmänna administrationskostnader:</i>			
Personalkostnader	K7	-2 998	-3 212
Övriga administrationskostnader	K8	-1 399	-1 622
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	K9	-482	-268
Summa rörelsekostnader		-4 879	-5 102
Resultat före kreditförluster		4 126	4 367
Kreditförluster, netto	K10	-173	-369
Rörelseresultat		3 953	3 998
Skatt	K11	-872	-950
Årets resultat		3 081	3 048
Hänförligt till:			
Aktieägare i Nordea Bank AB (publ)		3 070	3 031
Innehavare av övrigt primärkapital		7	-
Minoritetsintressen		4	17
Summa		3 081	3 048
Resultat per aktie före utspädning, euro	K12	0,76	0,75
Resultat per aktie efter utspädning, euro	K12	0,76	0,75

Rapport över totalresultat

Mn euro	2018	2017
Årets resultat	3 081	3 048
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen		
Valutakursdifferenser under året	-240	-511
Skatt på valutakursdifferenser under året	-2	3
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>		
Värdeförändringar under året	67	175
Skatt på värdeförändringar under året	-19	-37
<i>Verkligt värde via övrigt totalresultat¹:</i>		
Värdeförändringar under året	-48	-
Skatt på värdeförändringar under året	11	-
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-10	-
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	2	-
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:¹</i>		
Värdeförändringar under året	-	31
Skatt på värdeförändringar under året	-	-8
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	0
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	0
<i>Kassaflödessäkringar:</i>		
Värdeförändringar under året	720	43
Skatt på värdeförändringar under året	-159	-19
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-676	-150
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	149	43
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen		
<i>Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder som klassificerats i verkligt värde-optionen:</i>		
Värdeförändringar under året	20	-
Skatt på värdeförändringar under året	-4	-
<i>Förmånsbestämda pensionsplaner:</i>		
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-173	-115
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	36	25
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	-326	-520
Totalresultat	2 755	2 528
Hänförligt till:		
Aktieägare i Nordea Bank Abp (Nordea Bank AB (publ))	2 744	2 511
Innehavare av hybridkapitalinstrument	7	-
Minoritetsintressen	4	17
Summa	2 755	2 528

1) Resultat från omvärderingar relaterade till säkrade risker i verkligt värde säkringar redovisas direkt i resultaträkningen.

Balansräkning

Mn euro	Not	31 dec 2018	31 dec 2017
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		41 578	43 081
Utlåning till centralbanker	K13	7 642	4 796
Utlåning till kreditinstitut	K13	11 320	8 592
Utlåning till allmänheten	K13	308 304	310 158
Räntebärande värdepapper	K14	76 222	75 294
Pantsatta finansiella instrument	K15	7 568	6 489
Aktier och andelar	K16	12 452	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	24 583	25 879
Derivatinstrument	K18	37 025	46 111
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		169	163
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	K19	1 601	1 235
Immateriella tillgångar	K20	4 035	3 983
Materiella tillgångar		546	624
Förvaltningsfastigheter	K22	1 607	1 448
Uppskjutna skattefordringar	K11	164	118
Aktuella skattefordringar		284	121
Pensionstillgångar	K32	246	250
Övriga tillgångar	K23	14 749	12 441
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	K24	1 313	1 463
Tillgångar som innehas för försäljning	K42	–	22 186
Summa tillgångar		551 408	581 612
Skulder			
Skulder till kreditinstitut	K25	42 419	39 983
In- och upplåning från allmänheten	K26	164 958	172 434
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	25 653	26 333
Skulder till försäkringstagare	K27	18 230	19 412
Emitterade värdepapper	K28	190 422	179 114
Derivatinstrument	K18	39 547	42 713
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		1 273	1 450
Aktuella skatteskulder		414	389
Övriga skulder	K29	23 315	28 515
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	K30	1 696	1 603
Uppskjutna skatteskulder	K11	706	722
Avsättningar	K31	321	329
Pensionsförpliktelser	K32	398	281
Efterställda skulder	K33	9 155	8 987
Skulder som innehas för försäljning	K42	–	26 031
Summa skulder		518 507	548 296
Eget kapital			
Innehavare av övrigt primärkapital		750	750
Minoritetsintressen		6	168
Aktiekapital		4 050	4 050
Överkursfond		–	1 080
Investerat fritt eget kapital		1 080	–
Övriga reserver		–1 876	–1 543
Balanserade vinstmedel		28 891	28 811
Summa eget kapital		32 901	33 316
Summa skulder och eget kapital		551 408	581 612
För egna skulder ställda säkerheter	K34	171 899	198 973
Övriga ställda säkerheter	K35	4 788	4 943
Eventualförpliktelser	K36	17 819	19 020
Åtaganden	K37	74 479	77 032

Rapport över förändringar i eget kapital

2018

Hänfört till aktieägare i Nordea Bank Abp (publ)												
Mn euro	Övriga reserver:										Summa eget kapital	
	Aktie-kapital ¹	Över-kursfond/ Investerat fritt eget kapital	Omräkning utländsk verk-samhet ²	Kassa-flödes-säkringar ⁷	Verkigt värde via övrigt total-resultat ⁸	Förmåns-bestämda pensions-planer	Förändringar i egen kredit-risk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen	Balan-serade vinst-medel	Summa	Inne-havare av övrigt primär-kapital		Minoritets-intressen
Balans per 1 jan 2018	4 050	1 080	-1 720	-46	103	120	-	28 811	32 398	750	168	33 316
Omräkning till följd av ändrade redovisningsprinciper, efter skatt	-	-	-	-	1	-	-8	-237	-244	-	-	-244
Omräknad ingående balans 1 jan 2018	4 050	1 080	-1 720	-46	104	120	-8	28 574	32 154	750	168	33 072
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	-	3 070	3 070	7	4	3 081
Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen												
Valutakursdifferenser under året	-	-	-240	-	-	-	-	-	-240	-	-	-240
Skatt på valutakursdifferenser under året	-	-	-2	-	-	-	-	-	-2	-	-	-2
Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:												
Värdeförändringar under året	-	-	67	-	-	-	-	-	67	-	-	67
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-19	-	-	-	-	-	-19	-	-	-19
Verkligt värde via övrigt totalresultat:												
Värdeförändringar under året	-	-	-	-	-48	-	-	-	-48	-	-	-48
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	-	11	-	-	-	11	-	-	11
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	-10	-	-	-	-10	-	-	-10
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	2
Kassaflödessäkringar:												
Värdeförändringar under året	-	-	-	720	-	-	-	-	720	-	-	720
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	-159	-	-	-	-	-159	-	-	-159
Omklassificerat till resultaträkningen under året ⁴	-	-	-	-676	-	-	-	-	-676	-	-	-676
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året ⁴	-	-	-	149	-	-	-	-	149	-	-	149

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2018

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp												
	Aktie- kapital¹	Över- kursfond/ Investerat fritt eget kapital	Övriga reserver:					Förändringar i egen kredit- risk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde- optionen	Balan- serade vinst- medel	Summa	Inne- havare av övrigt primär- kapital	Minoritets- intressen	Summa eget kapital
			Omräkning utländsk verk- samhet⁴	Kassa- flödes- säkringar⁷	Verkligt värde via övrigt total- resultat⁵	Förmåns- bestämda pensions- planer							
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen													
Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde-optionen:													
Värdetförändringar under året	–	–	–	–	–	–	20	–	20	–	–	–	20
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	–4	–	–4	–	–	–	–4
Överföring till följd av bortbokningar under året	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Förmånsbestämda pensionsplaner:													
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–173	–	–	–173	–	–	–	–173
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	36	–	–	36	–	–	–	36
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	–	–	–194	34	–45	–137	16	0	–326	–	–	–	–326
Totalresultat	–	–	–194	34	–45	–137	16	3 070	2 744	7	4	2 755	
Betald ränta övrigt primärkapital	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–7	–	–	–7
Utdelning för 2017	–	–	–	–	–	–	–	–2 747	–2 747	–	–	–	–2 747
Köp av egna aktier²	–	–	–	–	–	–	–	–6	–6	–	–	–	–6
Förändring i minoritetsintressen³	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–166	–	–166
Balans per 31 dec 2018	4 050	1 080	–1 914	–12	59	–17	8	28 891	32 145	750	6	32 901	

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 15,2 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,6 miljoner.

3) Varav -172 mn euro hänför sig till försäljningen av Nordea Liv & Pension, Livförsäkrings-selskab A/S i Danmark.

4) Överföringen beror på att den säkrade posten påverkar resultaträkningen.

5) Med anledning av implementeringen av IFRS 9 existerar inte längre kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas (AFS). Tillgångarna klassificeras istället som Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI). Detta innebär att ingående balans 2018 i FVOCI-reserven är utgående balans 2017 i AFS-reserven.

6) Hänför sig till valutarisk. Av balansen per 31 December 2018 avser 568 mn euro säkringsförhållanden där säkringsredovisning tillämpas och - mn euro avser säkringsförhållanden där säkringsredovisning inte längre tillämpas.

7) För mer detaljerad information, se Not K18.

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2017

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ)										
	Övriga reserver:							Summa	Innehavare av övrigt primärkapital	Minoritets-intressen	Summa eget kapital
	Aktie-kapital ¹	Över-kursfond	Omräkning utländsk verksamhet ⁵	Kassa-flödes-säkringar ⁶	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmåns-bestämda pensions-planer	Balan-serade vinst-medel				
Balans per 1 jan 2017	4 050	1 080	-1 350	37	80	210	28 302	32 409	-	1	32 410
Årets resultat	-	-	-	-	-	-	3 031	3 031	-	17	3 048
<i>Poster som kan omklassificeras till resultaträkningen</i>											
Valutakursdifferenser under året	-	-	-511	-	-	-	-	-511	-	-	-511
Skatt på valutakursdifferenser under året	-	-	3	-	-	-	-	3	-	-	3
<i>Säkringar av nettotillgångar i utländska verksamheter:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	175	-	-	-	-	175	-	-	175
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-37	-	-	-	-	-37	-	-	-37
<i>Finansiella tillgångar som kan säljas:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-	-	31	-	-	31	-	-	31
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	-	-8	-	-	-8	-	-	-8
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	0
<i>Kassaflödessäkringar:</i>											
Värdeförändringar under året	-	-	-	43	-	-	-	43	-	-	43
Skatt på värdeförändringar under året	-	-	-	-19	-	-	-	-19	-	-	-19
Omklassificerat till resultaträkningen under året ⁵	-	-	-	-150	-	-	-	-150	-	-	-150
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året ⁵	-	-	-	43	-	-	-	43	-	-	43

Rapport över förändringar i eget kapital, forts.

2017

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank AB (publ)										Summa eget kapital
	Aktie-kapital¹	Över-kursfond	Övriga reserver:				Balanserade vinstmedel	Summa	Innehavare av övrigt primärkapital	Minoritets-intressen	
			Omräkning utländsk verksamhet⁵	Kassa-flödes-säkringar⁶	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmåns-bestämda pensions-planer					
Poster som inte kan omklassificeras till resultaträkningen											
Förmånsbestämda pensionsplaner:											
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–115	–	–115	–	–	–115
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	25	–	25	–	–	25
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	–	–	–370	–83	23	–90	–	–520	–	–	–520
Totalresultat	–	–	–370	–83	23	–90	3 031	2 511	–	17	2 528
Totalresultat	–	–	–	–	–	–	–6	–6	750	–	744
Utdelning för 2016	–	–	–	–	–	–	–2 625	–2 625	–	–	–2 625
Köp av egna aktier²	–	–	–	–	–	–	–12	–12	–	–	–12
Förändring i minoritetsintressen³	–	–	–	–	–	–	121	121	–	150	271
Balans per 31 dec 2017	4 050	1 080	–1 720	–46	103	120	28 811	32 398	750	168	33 316

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 13,7 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 10,2 miljoner.

3) Hänför sig till försäljningen av 25% av Nordea Liv & Pension, Livförsäkringsselskab A/S i Danmark.

4) Överföringen beror på att den säkrade posten påverkar resultaträkningen.

5) Hänför sig till valutarisk. Av balansen per 31 December 2017 avser 521 mn euro säkringsförhållanden där säkringsredovisning tillämpas och -mn euro avser säkringsförhållanden där säkringsredovisning inte längre tillämpas.

6) För mer detaljerad information, se Not K18.

Kassaflödesanalys

Mn euro	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat	3 953	3 998
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	1 238	3 514
Betalda inkomstskatter	-1 024	-950
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	4 167	6 562
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar		
Förändring av utlåning till centralbanker	-2 052	-190
Förändring av utlåning till kreditinstitut	-1 463	136
Förändring av utlåning till allmänheten	-2 884	7 541
Förändring av räntebärande värdepapper	-90	4 305
Förändring av pantsatta finansiella instrument	237	-2 915
Förändring av aktier och andelar	4 984	-5 801
Förändring av derivatinstrument, netto	4 687	-4 816
Förändring av förvaltningsfastigheter	-218	-171
Förändring av övriga tillgångar	-1 672	2 890
Förändring av den löpande verksamhetens skulder		
Förändring av skulder till kreditinstitut	-622	9 432
Förändring av in- och upplåning från allmänheten	-5 461	-1 681
Förändring av skulder till försäkringstagare	-1 531	2 163
Förändring av emitterade värdepapper	12 856	-8 373
Förändring av övriga skulder	-8 307	3 201
Kassaflöde från den löpande verksamheten	2 631	12 274
Investeringsverksamheten		
Avyttring av rörelser	646	228
Investeringar i intresseföretag och joint ventures	-81	-957
Avyttring av intresseföretag	90	20
Förvärv av materiella tillgångar	-32	-129
Avyttring av materiella tillgångar	14	11
Förvärv av immateriella tillgångar	-608	-685
Avyttring av immateriella tillgångar	-	42
Nettoinvestering av värdepapper, som hålles till förfall	-	-8
Förvärv/avyttring av övriga finansiella tillgångar	-	-21
Kassaflöde från investeringsverksamheten	29	-1 499
Finansieringsverksamheten		
Emission av efterställda skulder	641	-
Emission av övrigt primärkapital	-	750
Betald ränta på övrigt primärkapital	-7	-
Amortering av efterställda skulder	-669	-750
Försäljning/återköp av egna aktier, inklusive förändringar i tradingportföljen	-6	-12
Utbetald utdelning	-2 747	-2 625
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-2 788	-2 637
Årets kassaflöde	-128	8 138
Likvida medel vid årets början	46 213	41 860
Omräkningsdifferens	-76	-3 785
Likvida medel vid årets slut	46 009	46 213
Förändring	-128	8 138

Kassaflödesanalys, forts.

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året för den totala verksamheten. Nordeas kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktsbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	2018	2017
Avskrivningar		
Nedskrivningar	307	236
Kreditförluster	175	5
Orealiserade värdeförändringar	217	422
Realisationsvinster / -förluster, netto	-401	-47
Förändring av upplupna kostnader / intäkter och avsättningar	994	-182
Omräkningsdifferenser	-94	-625
Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring	-447	58
Förändring av tekniska reserver, livförsäkring	-20	2 056
Förändringar av verkligt värde av den säkrade posten, tillgångar/skulder (netto)	-144	-957
Övrigt	412	134
Summa	1 238	3 514

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	2018	2017
Erhållen ränta	7 412	7 748
Betald ränta	-3 138	-3 475

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/ amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	41 578	43 081
Utlåning till centralbanker betalbar vid anfordran	2 759	2 004
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	1 672	779
Skulder som innehas för försäljning	–	349
Summa	46 009	46 213

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiro i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper. Utlåning till centralbanker, betalbara vid anfordran inkluderar instrument som Nordea omedelbart har rätt att sälja tillbaka.

Avstämning av skulder hänförliga till finansieringsverksamheten

Den ingående balansen på efterställda skulder var 10 459 miljoner euro. Kassaströmmarna relaterade till skulderna uppgick till -750 miljoner euro och de icke kassaflödespåverkande effekterna av valutakursdifferenser och övrigt uppgick till -722 miljoner euro varmed den utgående balansen var 8 987 miljoner euro.

Ordlista

Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto

Osäkra fordringar (kategori 3) före reserver dividerade med totala fordringar, värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver.

Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto

Osäkra fordringar (kategori 3) efter reserver dividerade med totala fordringar, värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver.

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital under året. Övrigt primärkapital, som redovisas under eget kapital, har vid beräkningen klassificerats som en finansiell skuld. Årets resultat är exklusive minoritetsintressen och räntekostnader för övrigt primärkapital (upplupen skönmässig ränta). I genomsnittligt eget kapital ingår årets resultat och ej utbetald utdelning. Minoritetsintressen och övrigt primärkapital ingår ej.

Avkastning på ekonomiskt kapital (ROCAR)

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster som en andel av ekonomiskt kapital. Affärsområdena beräknar avkastning på ekonomiskt kapital som rörelseresultat efter schablonskatt som en andel av ekonomiskt kapital.

Avkastning på totalt kapital

Årets resultat som andel av balansomslutningen vid årets slut.

Eget kapital per aktie

Eget kapital efter utspädning och exklusive minoritetsintressen dividerat med antalet aktier efter utspädning.

Ekonomiskt kapital

Ekonomiskt kapital är Nordeas interna mått på det kapital som krävs för att med viss sannolikhet täcka oväntade förluster i verksamheten. Ekonomiskt kapital beräknas med avancerade interna modeller för att ge ett konsekvent mått avseende kredit- och marknadsrisk, operativ risk, affärsrisk och livförsäkringsrisk inom Nordeas olika affärsområden. När alla risker i koncernen aggregeras uppstår diversifieringseffekter, till följd av skillnader i verksamheternas risk samt att det är osannolikt att oväntade förluster uppstår samtidigt.

Kapitalbas

Kapitalbasen är summan av primärkapital och supplementärkapital (förlagslån), efter avdrag för det redovisade värdet av aktier i helägda försäkringsbolag och eventuellt underskott i kreditriskjusteringar.

Kreditförluster på årsbasis

Kreditförluster, netto (på årsbasis), dividerade med utgående balans för utlåning till allmänheten (utlåning), värderade till upplupet anskaffningsvärde.

K/I-tal

Rörelsekostnader dividerat med rörelseintäkter.

Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra

Förfallna lånefordringar som inte är osäkra med hänsyn till framtida kassaflöden (ingår i Lånefordringar som inte är osäkra).

Primärkapital

Primärkapitalet består av kärnprimärkapitalet och övrigt primärkapital. I primärkapitalet ingår konsoliderat eget kapital exklusive investeringar i försäkringsbolag, föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar, immateriella tillgångar i bankverksamheten, hela avdraget avseende förväntat "underskott" (den negativa skillnaden mellan förväntade kreditförluster och gjorda reserveringar) och slutligen övriga avdrag såsom kassaflödessäkringar.

Primärkapitalrelation

Primärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet. Kärnprimärkapitalrelationen beräknas som kärnprimärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet.

P/B

Nordeas aktiekurs dividerat med bokfört värde per aktie.

Reserver i relation till oreglerade lån (kategori 3)

Reserver för osäkra fordringar (kategori 3) dividerade med osäkra fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde (kategori 3), före reserver.

Reserver i relation till lån i kategorierna 1 och 2

Reserver för säkra fordringar (kategori 2) dividerade med säkra fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde (kategorierna 1 och 2), före reserver.

Reserver i relation till osäkra lånefordringar (reserveringskvot)

Totala reserver dividerade med lånefordringar före reserver.

Resultat per aktie efter utspädning

Årets resultat dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier efter utspädning, exklusive minoritetsintressen.

Resultat per aktie före utspädning

Årets resultat dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier, exklusive minoritetsintressen.

Riskexponeringsbelopp

Balansomslutningen och poster utanför balansräkningen som värderas utifrån kreditrisken, marknadsrisken och den operativa risken i koncernföretagen enligt gällande kapitaltäckningsregler, exklusive tillgångar i försäkringsbolag, redovisat värde på aktier som avräknats från kapitalbasen och immateriella tillgångar.

Totalavkastning (TSR)

Totalavkastning mätt som värdetillväxt i ett aktieinnehav under året, under antagande om att utdelningen återinvesteras i nya aktier vid utbetalningstidpunkten.

Total kapitalrelation

Kapitalbas i procent av riskexponeringsbeloppet.

Total reserveringsgrad (kategorierna 1, 2 och 3)

Totala reserver dividerade med totala fordringar, värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver.

K1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning

1. Grunder för presentationen.....	96
2. Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation.....	96
3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats.....	100
4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar.....	101
5. Principer för konsolidering.....	103
6. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar.....	104
7. Intäktsredovisning livförsäkring.....	106
8. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen.....	107
9. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta.....	107
10. Säkringsredovisning.....	107
11. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument.....	108
12. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker.....	109
13. Finansiella instrument.....	109
14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut.....	112
15. Leasing.....	113
16. Immateriella tillgångar.....	114
17. Materiella tillgångar.....	114
18. Förvaltningsfastigheter.....	115
19. Skulder till försäkringstagare.....	115
20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.....	116
21. Skatter.....	116
22. Resultat per aktie.....	116
23. Ersättningar till anställda.....	116
24. Eget kapital.....	117
25. Finansiella garantiavtal och kreditlöften.....	118
26. Aktierelaterade ersättningar.....	118
27. Transaktioner med närstående.....	118
28. Presentation av avyttringsgrupper som innehas för försäljning.....	119
29. Valutakurser.....	119

1. Grunder för presentationen

Nordeas koncernredovisning har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkänts av EU-kommissionen. Vidare har vissa kompletterande regler enligt finska bokföringslagen, finska kreditinstitutslagen, finska Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt beslut av det finska Finansministeriet avseende bokslut och koncernredovisning i kreditinstitut också tillämpats.

De tilläggsupplysningar som krävs enligt ovan nämnda standarder, rekommendationer och lagstiftning har inkluderats i noterna, i kapitlet "Risk, likviditets- och kapitalhantering" samt i andra delar av de "Finansiella rapporterna".

Den 21 februari 2019 godkände styrelsen årsredovisningen, som slutligt ska godkännas av årsstämman den 28 mars 2019.

Redovisningsprinciperna, beräkningsgrunderna och presentationen är oförändrade jämfört med årsredovisningen 2017, med undantag för de förändringar som beskrivs nedan i avsnittet "Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation". Jämförelsesiffrorna för 2017 har redovisats

enligt IAS 39, för mer information se not K1 i årsredovisningen 2017, huvudsakligen avsnitt 13.

2. Förändrade redovisningsprinciper och förändrad presentation

De nya redovisningskrav som infördes under 2018 och deras inverkan på Nordeas redovisning beskrivs nedan.

IFRS 9 "Finansiella instrument"

Den nya standarden IFRS 9 "Finansiella instrument" omfattar klassificering och värdering, nedskrivning och generell säkringsredovisning och ersätter de tidigare kraven inom dessa områden i IAS 39. Kraven i IFRS 9 gällande klassificering, värdering och nedskrivning började tillämpas i Nordea den 1 januari 2018. Som ett tillåtet policyval enligt IFRS 9 har Nordea valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning i enlighet med EU "carve-out" versionen av IAS 39 (se ytterligare beskrivning i avsnitt 10).

Totalt innebär IFRS 9 en negativ inverkan på eget kapital motsvarande 183 mn euro efter skatt, vilket redovisades som en justering av ingående balans 1 januari 2018. Se nedan för ytterligare information om övergångseffekter av IFRS 9 den 1 januari 2018. Nordea har inte räknat om jämförelsetalen för 2017.

Klassificering och värdering

Enligt klassificerings- och värderingskraven i IFRS 9 ska finansiella tillgångar klassificeras som och värderas till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via resultaträkningen eller verkligt värde via övrigt totalresultat. Klassificeringen av ett finansiellt instrument bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och/eller underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsområde. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Nordea har analyserat kassaflödena från de finansiella tillgångarna per den 31 december 2017 för att fastställa om de endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta. Detta har gjorts genom att gruppera avtal som är homogena ur ett kassaflödesperspektiv, och slutsatserna har dragits för samtliga avtal i den gruppen. För avtal som undertecknats efter 1 januari 2018 får endast omstrukturerade avtal innehålla kassaflödena som inte enbart utgör betalning av kapitalbelopp och ränta och för omstrukturerade avtal ska denna analys göras för varje enskilt avtal.

Nedskrivning

Nedskrivningskraven i IFRS 9 baseras på en modell för förväntade kreditförluster till skillnad från den nuvarande modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39. Dessutom är nedskrivningskraven i IFRS 9 mer omfattande än de i IAS 39. IFRS 9 anger att alla tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat, liksom åtaganden utanför balansräkningen, inklusive garantier och kreditåtaganden, ska omfattas av prövningen av nedskrivningsbehovet. Med IAS 39 beräknade inte Nordea gruppvisa reserveringar för poster utanför balansräkningen eller för finansiella instrument som klassificerats i värderingskategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

De nya klassificerings- och värderingskraven i IFRS 9 resulterade i följande klassificering av tillgångar och skulder vid övergången den 1 januari 2018:

Klassificering av tillgångar och skulder enligt IFRS 9

Tillgångar

1 jan 2018, mn euro	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)			Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intresseföretag /joint ventures	Tillgångar som innehas för försäljning	Summa
		Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värdeoptionen)	Derivat-instrument för säkring				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	–	–	–	–	–	–	43 081
Utlåning	246 966	76 427	–	–	–	–	–	323 393
Räntebärande värdepapper	3 093	28 027	7 832	–	36 342	–	–	75 294
Pantsatta finansiella instrument	–	6 489	–	–	–	–	–	6 489
Aktier och andelar	–	17 180	–	–	–	–	–	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	25 229	499	–	–	151	–	25 879
Derivatinstrument	–	44 415	–	1 696	–	–	–	46 111
Förändring av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	163	–	–	–	–	–	–	163
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	1 207	–	1 207
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	3 983	–	3 983
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	624	–	624
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	1 448	–	1 448
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	159	–	159
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	121	–	121
Pensionstillgångar	–	–	–	–	–	250	–	250
Övriga tillgångar	1 523	10 272	–	–	–	646	–	12 441
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	999	–	–	–	–	464	–	1 463
Tillgångar som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	22 186	22 186
Summa tillgångar	295 825	208 039	8 331	1 696	36 342	9 053	22 186	581 472

Skulder

1 jan 2018, mn euro	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)			Derivat-instrument för säkring	Icke finansiella skulder	Skulder som innehas för försäljning	Summa
		Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värdeoptionen)	Derivat-instrument för säkring				
Skulder till kreditinstitut	34 078	5 905	–	–	–	–	–	39 983
In- och upplåning från allmänheten	163 330	9 075	–	29	–	–	–	172 434
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	26 333	–	–	–	–	26 333
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 486	–	–	15 926	–	19 412
Emitterade värdepapper	122 511	–	56 603	–	–	–	–	179 114
Derivatinstrument	–	41 607	–	1 106	–	–	–	42 713
Förändring av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	1 450	–	–	–	–	–	–	1 450
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	–	389	–	389
Övriga skulder	2 883	24 421	–	–	–	1 261	–	28 515
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	246	–	–	–	–	1 357	–	1 603
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	–	717	–	717
Avsättningar	–	–	–	–	–	377	–	377
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	–	281	–	281
Efterställda skulder	8 987	–	–	–	–	–	–	8,987
Skulder som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	26 031	26 031
Summa skulder	333 435	81 008	86 451	1 106	20 308	26 031	26 031	548 339

K1. Redovisningsprinciper, forts.

De nya klassificerings- och värderingskraven i IFRS 9 resulterade i följande omklassificering och omvärdering av tillgångar och skulder vid övergången den 1 januari 2018:

Omklassificering av tillgångar och skulder vid övergången

Tillgångar, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)							Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intesseföretag/joint ventures	Tillgångar som innehas för försäljning	
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	295 639	118 240	98 469	1 696	36 342	9 040	22 186	581 612
Obligatorisk omklassificering från Verkligt värde-optionen till AC ¹	234	–	–234	–	–	–	–	–
Obligatorisk omklassificering från Verkligt värde-optionen till FVPL obligatorisk ²	–	89 904	–89 904	–	–	–	–	–
Obligatorisk omklassificering från AC till FVPL obligatorisk ¹	–23	23	–	–	–	–	–	–
Omklassificering av reserver för lån redovisade till verkligt värde	128	–128	–	–	–	–	–	–
Påverkan från företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden	–	–	–	–	–	–28	–	–28
Omvärdering ³	–153	–	–	–	–	41	–	–112
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	259 825	208 039	8 331	1 696	36 342	9 053	22 186	581 472

Skulder, mn euro	Verkligt värde via resultaträkningen (FVPL)						Summa
	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Obligatorisk	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (Verkligt värde-optionen)	Derivat-instrument för säkring	Icke finansiella skulder	Skulder som innehas för försäljning	
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	333 435	81 008	86 451	1 106	20 265	26 031	548 296
Omvärdering ⁴	–	–	–	–	43	–	43
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	333 435	81 008	86 451	1 106	20 308	26 031	548 339

1) Omklassificeringen är hänförlig till Utlåning och krävs enligt klassificeringsreglerna i IFRS 9. Dessa lån omklassificerades till upplupet anskaffningsvärde eftersom affärsmodellen för dessa lån enligt IFRS 9 är att behålla instrumenten och ta emot avtalade kassaflöden. Enligt IAS 39 var dessa lån klassificerade som Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen eftersom de ansågs vara en del av Markets' portfölj av tillgångar och skulder som förvaltas baserat på verkligt värde. Verkligt värde på dessa lån 31 december 2018 skiljer sig inte väsentligt från det redovisade värdet vid samma tidpunkt som uppgick till 91 mn euro. Förändringar i verkligt värde avseende dessa lån under 2018 var 143 mn euro och effektivräntan 1 januari 2018 var i intervallet 0,36-3,56 procent. Ränteintäkterna från dessa lån under 2018 uppgick till 2 mn euro och presenteras i resultaträkningen på raden Nettoresultat av poster till verkligt värde.

2) Räntebärande värdepapper till ett värde av 202 mn euro, aktier och andelar till ett värde av 11 926 mn euro, utlåning till ett värde av 52 547 mn euro och tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal till ett värde av 25 229 mn euro har omklassificerats från Verkligt värde-optionen till Verkligt värde via resultaträkningen, obligatorisk. Orsaken till denna omklassificering av räntebärande värdepapper, aktier och andelar och utlåning är att dessa tillgångar har kassaflöden som inte enbart utgör betalning av kapitalbelopp och ränta och därför enligt klassificeringsreglerna obligatoriskt ska värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Anledningen till omklassificeringen av tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal var att dessa tillgångar förvaltas baserat på verkligt värde och därför enligt klassificeringsreglerna obligatoriskt ska värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

3) Upplupet anskaffningsvärde-kategorin (AC) består av omvärdering av gruppvisa och individuella reserver om 153 mn euro och FVOCI-kategorin består av nya reserver om 2 mn euro och en motsvarande men motsatt verkligt värde effekt. Icke finansiella tillgångar avser en ökning av uppskjuten skatteskuld om 41 mn euro.

4) Ökning av avsättningar för poster utanför balansräkningen om 48 mn euro och minskning av uppskjuten skatteskuld om 5 mn euro.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

De tillgångar vars nedskrivningsbehov ska provas delas in i tre kategorier, beroende på graden av kreditförsämring. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3 omfattar fallerade tillgångar. För tillgångar av betydande värde i kategori 3 beräknas reserverna på individuell nivå, medan det för tillgångar av obetydligt värde beräknas med hjälp av en statistisk modell. I kategori 1 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under kommande 12 månader. I kategori 2 och 3 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden.

En viktig del som påverkar storleken på avsättningarna enligt IFRS 9 är den utlösande faktorn för överföring av en tillgång från kategori 1 till kategori 2. För tillgångar som innehas vid övergången har Nordea beslutat att använda förändring i interna rating- och scoringuppgifter för att fastställa om det skett en väsentlig ökning i kreditrisk eller inte. För tillgångar som tillkommer efter övergången används förändringar i sannolikheten för fallissemang (PD) för den återstående löptiden som den utlösande faktorn. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivningen för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden har Nordea beslutat att använda en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen. Dessutom överförs också kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2.

I Nordeas modell för beräkning av gruppvisa reserveringar enligt IAS 39 definieras en förlusthändelse som ett stegs försämring i låntagarens rating/scoring, medan den utlösande händelse som flyttar en post från kategori 1 till kategori 2 enligt IFRS 9 kräver flera stegs försämring.

Reserveringarna enligt IFRS 9 beräknas som exponeringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 baseras på tillgångens förväntade löptid.

För tillgångar där det har skett en väsentlig ökning av kreditrisken har Nordea tidigare (enligt IAS 39) haft reserveringar motsvarande de förluster som beräknas uppkomma från dagen för förlusthändelsen till dagen då den identifieras individuellt, den så kallade uppkomstperioden, medan IFRS 9 kräver reserveringar motsvarande förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden.

Vid beräkningen av förväntade förluster enligt IFRS 9, inklusive kategoriindelningen, baseras beräkningen på sannolikhetsviktad, framåtblickande information. Nordea har beslutat att använda tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella

parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som en reservering.

Den kvantitativa effekten av de nya nedskrivningskraven på summa reserver och avsättningar för poster i och utanför balansräkningen, inklusive skuldinstrument redovisade till verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI), var en ökning med 203 mn euro. Eget kapital minskades med 183 mn euro, inklusive den förväntade effekten från enheter som redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Påverkan på kärnprimärkapitalrelationen efter justering av avdrag för förväntade förlustbelopp och före övergångsreglerna, var oväsentlig. Nordea har inte tillämpat de övergångsregler som EU gett ut och som tillåter en infasning av effekten på kärnprimärkapitalrelationen. Stora exponeringar påverkades inte väsentligt. Effekten på avsättningarna framgår av tabellen nedan.

Beräkningen av nedskrivningsbehovet enligt IFRS 9 kräver mer erfarenhetsmässiga kreditbedömningar av de rapporterade enheterna än vad som krävdes enligt IAS 39, vilket innebär en högre grad av subjektiv bedömning. Användandet av framåtblickande information ökar komplexiteten och gör reserveringar mer beroende av ledningens syn på de ekonomiska utsikterna. Beräkningen av nedskrivningsbehovet enligt IFRS 9 förväntas bli mer volatil och mer konjunkturkänslig jämfört med beräkningen enligt IAS 39, främst till följd av den höga graden av subjektiv bedömning i framtidsscenarierna.

Säkringsredovisning

Den största förändringen av kraven avseende generell säkringsredovisning är att standarden gör säkringsredovisningen mer anpassad till riskhanteringen. Som ett tillåtet policyval enligt IFRS 9 har Nordea valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning i enlighet med EU "carve-out" versionen av IAS 39 (se ytterligare beskrivning i avsnitt 10). Om Nordea istället hade valt att tillämpa de nya säkringsredovisningsreglerna i IFRS 9 hade det inte resulterat i någon betydande inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning, stora exponeringar, riskhantering eller alternativa resultatmått. Anledningen är att Nordea i allmänhet använder portföljsäkringsredovisning.

IFRS 15 "Intäkter från avtal med kunder"

Den nya standarden IFRS 15 "Intäkter från avtal med kunder" beskriver en enda heltäckande redovisningsmodell för intäkter från kundkontrakt och ersätter tidigare standarder och tolkningar för intäktsredovisning i IFRS, till exempel IAS 18 "Intäkter". Standarden gäller inte för finansiella instrument, försäkringsavtal eller leasingavtal.

Standarden infördes av Nordea den 1 januari 2018 med begränsad retroaktiv tillämpning, vilket innebär att den ackumulerade effekten av förändringen redovisades som en justering av det egna kapitalet i den ingående balansen för 2018. Jämförelsesiffrorna för 2017 räknas inte om.

Den nya standarden har påverkat Nordeas redovisningsprinciper avseende uppläggningsavgifter för lån eftersom dessa

Omklassificering av reserver vid övergången

Mn euro	Investeringar som hålls till förfall	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde (AC)	Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Poster utanför balansräkningen	Summa
Balans per 31 dec 2017 enligt IAS 39	–	2 333	–	–	–	91	2 424
Omklassificering till AC	–	–2 156	2 156	–	–	–	0
Omklassificering till FVPL	–	–177	–	–	–	–	–177
Omvärdering enligt IFRS 9, gruppvisa reserver	–	–	143	–	2	48	193
Omvärdering enligt IFRS 9, individuella reserver	–	–	10	–	–	–	10
Balans per 1 jan 2018 enligt IFRS 9	–	–	2 309	–	2	139	2 450

K1. Redovisningsprinciper, forts.

avgifter ingår i den effektiva räntan för lånen i större utsträckning än tidigare. Totalt innebär IFRS 15 en negativ inverkan på eget kapital motsvarande 61 mn euro efter skatt, vilket redovisades som en justering av ingående balans 1 januari 2018.

IAS 1 "Utformning av finansiella rapporter"

Till följd av IFRS 9 har IASB ändrat IAS 1 "Utformning av finansiella rapporter". Dessa ändringar implementerades av Nordea från och med den 1 januari 2018.

Som en följd av ändringarna i IAS 1, presenterar Nordea ränteintäkter på två rader i resultaträkningen, Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden och Övriga ränteintäkter. På raden Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden presenterar Nordea ränteintäkter från finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat. Denna rad innehåller även nettot av betalda eller erhållna räntor från säkringsinstrument hänförliga till dessa tillgångar. Alla andra ränteintäkter presenteras i resultaträkningen på raden Övriga ränteintäkter. Jämförelsetalen för 2017 har presenterats enligt samma princip.

Andra ändrade krav

Följande nya och omarbetade standarder och tolkningar implementerades av Nordea den 1 januari 2018, men har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

- Ändringar i IFRS 4: Tillämpningen av IFRS 9 Finansiella instrument med IFRS 4 Försäkringsavtal.
- Ändringar i IFRS 2: Klassificering och värdering av aktiebaserade ersättningstransaktioner
- Ändringar i IAS 40: Överföring av förvaltningsfastigheter
- Årliga förbättringar av IFRS, 2014–2016

Från och med 1 oktober 2018 tillämpar Nordea vissa regler enligt finska bokföringslagen, finska kreditinstitutslagen, finska Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt beslut av det finska Finansministeriet avseende bokslut och koncernredovisning i kreditinstitut. Tidigare tillämpade Nordea vissa kompletterande regler i enlighet med Lag (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL), Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2008:25, inklusive tillägg) och Kompletterande redovisningsregler för koncerner (RFR 1) från Rådet för finansiell rapportering. Ändringarna har inte haft någon betydande inverkan på Nordeas redovisning.

3. Förändringar i IFRS som ännu inte tillämpats

Ändringar i IFRS 10 och IAS 28 "Försäljning eller överföring av tillgångar mellan en ägare och dess intresseföretag eller joint venture"

IASB har ändrat kraven i IFRS 10 och IAS 28 avseende försäljning och överföring av tillgångar mellan en ägare och dess intresseföretag eller joint venture, till följd av inkonsekvent hantering av vinster och förluster från sådana transaktioner enligt dessa standarder. IASB har därefter föreslagit att skjuta upp ikraftträdandetidpunkten och tillåta en tidigare tillämpning. Ändringarna har ännu inte godkänts av EU-kommissionen. För närvarande avser Nordea inte att tillämpa ändringarna i förtid. De nya kraven väntas inte få någon inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden, eftersom de är i linje med Nordeas nuvarande redovisningsprinciper.

IFRS 16 "Leasing"

IASB har publicerat den nya standarden IFRS 16 "Leasing". Den nya standarden förändrar redovisningskraven för lease-tagare. Alla leasingkontrakt (med undantag för kortfristiga

och mindre leasingkontrakt) ska redovisas som en tillgång med nyttjanderätt och som en skuld i leasetagarens balansräkning och leasingbetalningarna ska redovisas som amortering och räntekostnad. Redovisningskraven för leasegivare är oförändrade. Även ytterligare upplysningar krävs. Den nya standarden träder i kraft för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2019 eller senare och tidigare tillämpning är tillåten. Standarden godkändes av EU-kommissionen 2017.

Den huvudsakliga påverkan på Nordeas redovisning kommer att härröra från redovisningen av fastighetsleasing. Sådana leasingkontrakt ska redovisas i balansräkningen i större utsträckning än idag. Nyttjanderätten, redovisad som "Materiella tillgångar" i balansräkningen, kommer att uppgå till 1,5 md euro. Ökningen av totala tillgångar kommer att bli 1,2 md euro beaktat även en omklassificering av redan existerande förutbetalda leasingkostnader. Inverkan på resultaträkningen eller eget kapital är inte betydande även om presentationen kommer att förändras i resultaträkningen. Inverkan på kärnprimärkapitalet är negativ med 12 baspunkter till följd av en ökning av riskexponeringsbeloppet. Se not K49 "IFRS 16" för mer information om påverkan av IFRS 16.

IFRS 17 "Försäkringsavtal"

IASB har publicerat den nya standarden IFRS 17 "Försäkringsavtal". Den nya standarden ändrar kraven för redovisning, värdering och presentation av samt upplysning om försäkringsavtal.

Ikke enhetliga värderingsprinciper som bygger på livsförsäkringsdotterföretagens lokala redovisningsprinciper ersätts av enhetliga värderingsprinciper som bygger på tre värderingsmodeller: byggstensmodellen (building block-approach), den rörliga avgiftsmodellen (variable fee approach) och premieallokeringsmodellen (premium allocation approach). Valet av modell beror på villkoren i avtalen (långfristiga, vinstutdelande eller kortfristiga). I de tre värderingsmodellerna definieras avtalsenliga kassaflöden, riskjusterad marginal och diskontering på samma sätt. Dessa definitioner bygger på liknande principer som värderingsprinciperna för försäkringstekniska avsättningar i Solvens II-direktivet. Ännu inte intjänade framtida premier redovisas som en avsättning i balansräkningen och intäktsförs när försäkringstjänsten utförs. Olönsamma avtal redovisas i resultaträkningen när avtalet undertecknas och godkänns.

IFRS 17 ska tillämpas för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2021 eller senare, och tidigare tillämpning är tillåten. IASB har dock efter synpunkter från den globala försäkringsbranschen föreslagit att IFRS 17 ska ändras där ikraftträdandetidpunkten för IFRS 17 flyttas fram ett år till 1 januari 2022. Standarden har ännu inte godkänts av EU-kommissionen. För närvarande avser Nordea inte att tillämpa standarden i förtid. Nordeas nuvarande bedömning är att den nya standarden inte förväntas få någon betydande inverkan på Nordeas kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden. Det är ännu inte möjligt att säga hur den kommer att inverka på Nordeas redovisning.

Övriga förändringar i IFRS

IASB har publicerat följande nya eller omarbetade standarder som inte bedöms få någon betydande inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning eller stora exponeringar för den första tillämpningsperioden:

- Ändringar i IFRS 9: Förtidsinlösen med negativ ersättning
- Ändringar i IAS 19: Planändring, reducering eller reglering
- Ändringar i IAS 28: Långsiktiga innehav i intresseföretag och joint venture
- Årliga förbättringar av IFRS, 2015–2017

K1. Redovisningsprinciper, forts.

- Ändringar i referenser till det konceptuella ramverket i IFRS-standarder
- Ändringar i IFRS 3: Definition av rörelse
- Ändringar i IAS 1 och IAS 8: Definition av väsentlig

4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisningssed måste ledningen i vissa fall använda sig av bedömningar och uppskattningar. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. I det här avsnittet beskrivs:

- källorna till osäkerhet i uppskattningar vid rapportperiodens slut, som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår, och
- bedömningarna som vid tillämpningen av redovisningsprinciper (utöver de som gäller uppskattningar) har störst inverkan på de redovisade beloppen i de finansiella rapporterna.

Kritiska bedömningar och uppskattningar är främst hänförliga till:

- värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- prövning av nedskrivningsbehovet för:
 - goodwill och
 - utlåning till allmänheten/kreditinstitut
- effektivitetstest av kassaflödessäkkringar
- aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningsstillgångar för anställda
- aktuariella beräkningar av försäkringsavtal
- värdering av förvaltningsfastigheter
- klassificering av leasingavtal
- klassificering av primärkapitaltillskott
- bedömning av bestämmande inflytande i samband med konsolidering
- omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta
- värdering av uppskjutna skattefordringar
- krav i civilrättsliga processer

Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument

Nordeas redovisningsprincip för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument beskrivs i avsnitt 11 "Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument" och i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde". Kritiska bedömningar med betydande inverkan på redovisade belopp för finansiella instrument görs i samband med fastställande av verkligt värde för OTC-derivat och andra finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadspriser. Dessa bedömningar omfattar följande:

- Val av värderingsmetoder.
- Bedömning av när noterade priser inte motsvarar verkligt värde (bland annat bedömning av om marknaden är aktiv).
- Val av metod för justeringar till verkligt värde för att beakta relevanta riskfaktorer såsom kreditrisk, modellrisk och likviditetsrisk.
- Bedömning av vilka marknadsparametrar som kan observeras.

De kritiska bedömningar som krävs vid fastställandet av verkligt värde på finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerbara marknadskurser innebär också en hög grad av osäkerhet i uppskattningarna.

I alla dessa fall baseras besluten på en professionell bedömning i enlighet med Nordeas redovisnings- och värderingsprinciper. Det verkliga värdet på finansiella tillgångar och skulder, värderade med hjälp av en värderingsmetod, nivå 2 och 3 i värderingshierarkin, uppgick till 178 960 mn

euro (189 157 mn euro) respektive 136 412 mn euro (141 819 mn euro) vid årets slut.

Upplysningar om känslighetsanalysen för verkliga värden på finansiella instrument med betydande icke-observerbara indata finns i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Osäkerhet i uppskattningar uppstår även vid värderingen vid anskaffningstillfället av finansiella instrument som utgör en del av större strukturella transaktioner. Även om den efterföljande värderingen inte är till verkligt värde redovisas dessa instrument vid anskaffningstillfället till verkligt värde och då det normalt inte finns något separat transaktionspris eller någon aktiv marknad för dylika individuella instrument måste det verkliga värdet estimeras.

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill

Nordeas redovisningsprincip för goodwill beskrivs i avsnitt 16 "Immateriella tillgångar". I not K20 "Immateriella tillgångar" listas de kassagenererande enheter till vilka goodwill har allokerats. Nordeas samlade goodwill uppgick till 1 816 mn euro (1 994 mn euro) vid årets slut.

Uppskattningen av framtida kassaflöden och beräkningen av diskonteringsräntan för dessa kassaflöden är förenade med osäkerhet i uppskattningarna. Uppskattningen av framtida kassaflöden påverkas mycket av kassaflödesprognoserna för de närmaste åren (normalt 3–5 år) och av tillväxttakten för sektorn efter 3–5 år. Tillväxttakten baseras på historiska data som uppdateras för att spegla den aktuella situationen, vilket ger upphov till osäkerhet i uppskattningarna.

Diskonteringsräntan för förväntat kassaflöde baseras på den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie (efter skatt). Riskpremien baseras på extern information om riskpremier generellt i relevanta länder.

För information om känsligheten för förändringar i olika parametrar, se not K20 "Immateriella tillgångar".

Prövning av nedskrivningsbehov för utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Nordeas redovisningsprincip för prövning av nedskrivningsbehov för lånefordringar beskrivs i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Ledningen måste göra kritiska bedömningar och uppskattningar vid beräkningen av reserveringar för osäkra lånefordringar. Nordeas samlade utlåning, före reserveringar för osäkra lånefordringar, uppgick till 329 306 mn euro (325 879 mn euro) vid årets slut. För ytterligare information, se not K13 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

För att beräkna reserver för individuellt signifikanta osäkra fordringar görs bedömningar för att uppskatta beloppet och tidpunkten för de förväntade kassaflödena från kunderna enligt olika scenarier, inklusive värdering av eventuella säkerheter som erhållits. Bedömningar görs också för att komma fram till sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar.

Bedömningar görs för att värdera när en exponering har resulterat i en väsentlig ökning av kreditrisken. När så är fallet ska reserveringen spegla förväntade kreditförluster under den återstående löptiden, till skillnad från exponeringar vars kreditrisk inte har ökat markant där reserveringen avser förväntade kreditförluster under de kommande 12 månaderna. Bedömningar görs också vid valet av modeller som använder andra parametrar vid beräkning av förväntade kreditförluster, till exempel den förväntade löptiden som används i kategori 2, samt vid bedömningen av huruvida parametrarna som använder historiska data är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

De statistiska modeller som används för att beräkna reserveringarna baseras på makroekonomiska scenarier, vilket krä-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

ver att ledningen gör bedömningar när de tar fram sådana scenarier och anger sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar. Bedömningar görs också för att komma fram till i vilken utsträckning parametrarna för de olika scenarierna, som baserats på historiska data, är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

Effektivitetstest av kassaflödessäkringar

Nordeas redovisningsprinciper för kassaflödessäkringar beskrivs i avsnitt 10 "Säkringsredovisning".

En viktig bedömning i samband med redovisning av kassaflödessäkringar är valet av metod för att testa effektiviteten.

De säkringsinstrument som används när Nordea tillämpar kassaflödessäkring är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verklig värdesäkring av ränterisk. Vid mätningen av effektiviteten i dessa kassaflödessäkringar används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden för den säkrade transaktionen (valutakomponenten). Fastställandet av egenskaper för den perfekta hypotetiska swappen kräver kritiska bedömningar.

Aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda

Nordeas redovisningsprincip för ersättningar efter avslutad anställning beskrivs i avsnitt 23 "Ersättningar till anställda".

Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner framräknas för de större pensionsplanerna av externa aktuarier med hjälp av demografiska antaganden baserade på aktuella befolkningsdata. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella parametrar.

Uppskattningen av diskonteringsräntan är förenad med osäkerhet om huruvida marknaden för företagsobligationer är tillräckligt djup, av hög kvalitet och i samband med extrapoleringen av räntekurvor för relevanta löptider. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsobligationer. Andra parametrar, såsom antaganden om löneökningar och inflation, baseras på den förväntade långsiktiga utvecklingen för dessa parametrar och är också förenade med osäkerhet i uppskattningarna. De viktigaste parametrarna som användes vid årsskiftet redovisas i not K32 "Pensionsförpliktelser" tillsammans med en beskrivning av känsligheten för förändringar i antagandena. Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner uppgick vid årets slut till 3 494 mn euro (3 454 mn euro).

Aktuariella beräkningar av försäkringsavtal

Nordeas redovisningsprincip för försäkringsavtal beskrivs i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare".

Vid värderingen av försäkringsskulder används både finansiella och aktuariella uppskattningar och antaganden. Ett viktigt finansiellt antagande är den ränta som används för att diskontera framtida kassaflöden. Viktiga aktuariella antaganden är de om dödlighet och invaliditet, som påverkar storleken på och tidpunkten för de framtida kassaflödena. De finansiella och aktuariella antagandena är till stor del föreskrivna i ländernas lagstiftning och kan inte påverkas av Nordea. Även antaganden om framtida förvaltnings- och skattekostnader påverkar beräkningen av skulder till försäkringstagare.

Försäkringsskulden uppgick vid årets slut till 15 001 mn euro (15 931 mn euro). Det redovisade värdets känslighet för olika antaganden anges i not K27 "Skulder till försäkringstagare".

Värdering av förvaltningsfastigheter

Nordeas redovisningsprinciper för förvaltningsfastigheter beskrivs i avsnitt 18 "Förvaltningsfastigheter".

Förvaltningsfastigheter värderas till verkligt värde. Eftersom det normalt inte finns några aktiva marknader för förvaltningsfastigheter estimeras verkligt värde med hjälp av modeller baserade på diskonterade kassaflöden. Dessa modeller bygger på antaganden om framtida hyror, beläggning, drifts- och underhållskostnader, avkastningskrav och räntenivåer.

Det redovisade värdet på förvaltningsfastigheter uppgick vid årets slut till 1 607 mn euro (1 448 mn euro). Se not K22 "Förvaltningsfastigheter" för ytterligare information om belopp och parametrar som används i dessa modeller.

Klassificering av leasingavtal

Nordeas redovisningsprinciper för leasingavtal beskrivs i avsnitt 15 "Leasing".

Klassificeringen av leasingavtal innefattar kritiska bedömningar. Ett leasingavtal klassificeras som finansiell leasing om avtalet innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs. Ett leasingavtal klassificeras som operationellt om avtalet inte innebär att i stort sett alla risker och rättigheter förknippade med ägandet överförs.

De centralt belägna fastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Leasingavtalen tecknades på 3–25 år, med option på förlängning. Leasingavtalen omfattar inte någon övergång av äganderätten till fastigheterna vid löptidens slut och innehåller inte heller någon ekonomisk fördel avseende värdestegring på de leasade fastigheterna. Dessutom omfattar inte leasingperioden större delen av fastigheternas ekonomiska livslängd. Nordea har därför klassificerat dessa leasingavtal som operationell leasing. Denna bedömning är en kritisk bedömning som har betydande inverkan på det redovisade värdet i de finansiella rapporterna. Det redovisade värdet på dessa fastigheter uppgick vid avyttrandet till 1,5 md euro.

Ytterligare information om leasingavtal finns i not K21 "Leasing".

Klassificering av primärkapitaltillskott

Nordea har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea och inte ackumuleras. Vissa av dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea att betala ränta om instrumentet inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och innehavarnas kontroll. Nordea klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte har sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Bedömning av bestämmande inflytande i samband med konsolidering

En avgörande faktor vid bedömningen av om Nordea utövar ett bestämmande inflytande över ett annat företag är huruvida Nordea är exponerat för volatilitet i avkastningen från investeringen. För strukturerade företag där rösträtten inte är den avgörande faktorn vid bestämning av bestämmande inflytande, måste kritiska bedömningar göras för att fastställa när Nordea är exponerat för betydande volatilitet i avkastningen. Nordeas kritiska bedömning är att Nordea normalt är

K1. Redovisningsprinciper, forts.

exponerat för volatilitet i avkastningen när Nordea erhåller mer än 30 procent av den avkastning som det strukturerade företaget genererar. Detta gäller endast strukturerade företag där Nordea också är kapitalförvaltare och därmed har inflytande över den avkastning som genereras av det strukturerade företaget.

En annan bedömning avseende bestämmande inflytande är om Nordea är en agent eller huvudman. För fondförsäkringar och andra kontrakt där försäkringstagaren/insättaren bestämmer både belopp och vilka tillgångar som Nordea ska investera i anses Nordea vara agent och därmed inte ha bestämmande inflytande.

En kritisk bedömning måste även göras i samband med bedömningen av om ett signifikant innehav, som dock är mindre än ett majoritetsinnehav, av rösträtterna i ett bolag ger Nordea så kallad faktisk (de facto) kontroll. En bedömning måste även göras av i vilka fall potentiella rösträtter ska tas i beaktande i bedömningen. Nordeas nuvarande bedömning är att Nordea ej kontrollerar några enheter där rösträtterna understiger 50 procent.

Värdering av uppskjutna skattefordringar

Nordeas redovisningsprincip för redovisning av uppskjutna skattefordringar beskrivs i avsnitt 21 "Skatter" och i not K11 "Skatter".

Värderingen av uppskjutna skattefordringar påverkas av ledningens bedömning av Nordeas framtida resultat och tillräckligheten av framtida beskattningsbara vinster och framtida återföringar av befintliga beskattningsbara temporära skillnader. Dessa bedömningar uppdateras och ses över vid varje bokslutstillfälle, och justeras om så behövs för att avspejla den nuvarande situationen.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar uppgick vid årets slut till 164 mn euro (118 mn euro).

Krav i civilrättsliga processer

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning. Se även not K31 "Avsättningar" och not K36 "Eventualförpliktelser".

5. Principer för konsolidering

Konsoliderade företag

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget Nordea Bank Abp samt de företag som moderföretaget har ett bestämmande inflytande över. Bestämmande inflytande föreligger när Nordea är exponerat för volatilitet i avkastningen från sina investeringar i ett annat företag och kan påverka avkastningen genom sitt inflytande över det andra företaget. Bestämmande inflytande uppnås i regel om moderföretaget, direkt eller indirekt genom koncernföretag, innehar mer än 50 procent av aktiernas röstvärde. För företag där aktiernas rösträtt inte är det som avgör om bestämmande inflytande föreligger, se avsnittet "Strukturerade företag" nedan.

Alla koncernföretag konsolideras i enlighet med förvärvsmetoden, förutom vid bildandet av Nordea 1997–98, då innehavet i Nordea Bank Finland Abp konsoliderades med poolingmetoden. Enligt förvärvsmetoden betraktas köpet som en transaktion där moderföretaget indirekt förvärvar koncernföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventalförpliktelser. Koncernens anskaffningsvärde beräknas med hjälp av en förvärvsanalys. Vid analysen fastställs anskaffningsvärdet till summan på överlåtelsedagen av verkligt värde på överlåtna tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt av förvärvaren emitterade eget kapital-instrument, i utbyte

mot de förvärvade identifierbara nettotillgångarna. Kostnader som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet kostnadsförs.

På förvärvsdagen redovisar Nordea de förvärvade identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna till verkligt värde per förvärvsdagen.

För varje rörelseförvärv värderar Nordea minoritetsintressena i den förvärvade rörelsen antingen till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar.

Om summan av den ersättning som betalas vid ett rörelseförvärv och det belopp som redovisas som minoritetsintresse överstiger det verkliga nettovärdet på identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser redovisas skillnaden som goodwill. Om skillnaden är negativ redovisas den direkt i resultaträkningen.

Eget kapital och resultat hänförliga till minoritetsintressen redovisas på separata rader i balans- och resultaträkningen samt i rapport över totalresultat.

Koncerninterna transaktioner samt fordringar och skulder mellan koncernföretagen elimineras.

Koncernföretagen ingår i koncernredovisningen från den dag det bestämmande inflytandet över företaget övergår till Nordea. Konsolideringen upphör när bestämmande inflytande inte längre existerar.

I samband med konsolideringen anpassas koncernföretagens redovisning för att uppnå överensstämmelse med de IFRS-principer som Nordea tillämpar.

I not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag" listas alla större koncernföretag i Nordeakoncernen.

Aktier i intresseföretag och joint ventures

Kapitalandelsmetoden tillämpas för intresseföretag, där rösträttsandelen uppgår till mellan 20 och 50 procent och/eller där Nordea har betydande inflytande. Betydande inflytande är rätten att delta i beslut som rör företagets finansiella och operativa strategier, men ger inte ett bestämmande inflytande eller gemensamt bestämmande inflytande över dessa.

Kapitalandelsmetoden tillämpas även för joint ventures där Nordea har gemensamt bestämmande inflytande. Med gemensamt bestämmande inflytande avses att två eller flera parter i avtal reglerat att gemensamt utöva det bestämmande inflytande över en ekonomisk verksamhet.

Investeringar inom ramen för Nordeas investeringsverksamhet, som klassificeras som en riskkapitalorganisation inom Nordea, värderas till verkligt värde i enlighet med reglerna i IAS 28 och IAS 39. Ytterligare information om kapitalandelsmetoden finns i avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar".

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat redovisas i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnad hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

Nordea genomför i regel inga transaktioner med intresseföretag och joint ventures som omfattar försäljning eller överföring av tillgångar. Övriga transaktioner mellan Nordea och dess intresseföretag och joint ventures elimineras inte.

I not K19 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures" listas alla större intresseföretag och joint ventures i Nordeakoncernen.

Strukturerade företag

Ett strukturerat företag är ett företag som bildats för att uppnå ett begränsat och väldefinierat syfte, där rösträtten inte är den avgörande faktorn för att avgöra om bestämmande inflytande föreligger. Ofta finns juridiska arrangemang som innebär strikta begränsningar för ledningens beslutanderätt i fråga om den löpande verksamheten i ett strukturerat företag. Samma konsolideringskrav gäller för dessa företag,

K1. Redovisningsprinciper, forts.

men eftersom aktiernas rösträtt inte är det som avgör om bestämmande inflytande föreligger, används andra faktorer för att avgöra detta.

Inflytande kan föreligga till följd av avtal eller andra typer av inflytande över ett strukturerat företag. Nordea har i regel inflytande över företag som Nordea gett stöd till eller har bildat. Nordea har bildat ett antal strukturerade företag som erbjuder kunder att investera i tillgångar som förvärvats av dessa strukturerade företag. Några strukturerade företag har investerat i omsättningsbara finansiella instrument som aktier och obligationer (värdepappersfonder). Strukturerade företag kan också investera i strukturerade kreditprodukter eller förvärva tillgångar från Nordeas kunder. I dagsläget finns emellertid bara ett sådant strukturerat företag. Nordea är normalt kapitalförvaltare och fattar efter eget gottfinnande beslut om investeringar och andra administrativa frågor. Därmed föreligger ett inflytande över dessa företag.

Vanligtvis erhåller Nordea service- och provisionsavgifter i samband med bildandet av dessa strukturerade företag eller för sin roll som kapitalförvaltare, förvaringsinstitut eller annan funktion. Sådana intäkter är i regel inte tillräckligt stora för att exponera Nordea för volatilitet i avkastningen och föranleder därför inte konsolidering. Nordea har i vissa strukturerade företag svarat för en stor del av finansieringen i form av fondandelar, lån eller kreditlöften. I dessa fall är Nordea exponerat för volatilitet i avkastningen, och eftersom inflytandet över företagen påverkar avkastningen ska dessa strukturerade företag konsolideras. Nordea bedömer normalt att en andel uppgående till 30 procent av avkastningen i ett strukturerat företag ger upphov till volatilitet i avkastningen och därmed bestämmande inflytande. Volatilitet i avkastningen beräknas som summan av de avgifter som erhålls och omvärdering av de tillgångar som innehåses. För fondförsäkringar och andra kontrakt där försäkringstagaren/insättaren bestämmer både belopp och vilka tillgångar som Nordea ska investera i anses Nordea vara agent och därmed inte ha bestämmande inflytande.

Ytterligare information om konsoliderade och icke konsoliderade strukturerade företag finns i not K47 "Andelar i strukturerade företag".

Valutaomräkning av utländska företag/filialer

Koncernredovisningen upprättas i euro (EUR), rapporteringsvalutan för moderföretaget Nordea Bank Abp. Dagskursmetoden tillämpas vid omräkning av de utländska företagens och filialernas finansiella rapporter, från deras funktionella valutor till euro. De utländska företagens och filialernas tillgångar och skulder har omräknats till balansdagens kurs, medan poster i resultaträkningen och i rapport över totalresultat omräknats till årets genomsnittskurs. Genomsnittskurserna beräknas utifrån dagliga växelkurser dividerat med antalet bankdagar under perioden. Omräkningsdifferenser redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för omräkning av utländsk verksamhet under eget kapital.

Goodwill och justeringar till verkligt värde från förvärv av koncernföretag hanteras som poster i samma funktionella valuta som den kassagenererande enheten till vilken de hör, och omräknas också till balansdagens kurs.

Eventuellt kvarstående eget kapital i utländska filialer omräknas till balansdagens kurs, och omräkningsdifferenser redovisas under övrigt totalresultat.

Information om de viktigaste valutakurserna finns i avsnitt 29 "Valutakurser".

6. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses

lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Effektivräntan innefattar avgifter som anses vara en integrerad del av effektivräntan för ett finansiellt instrument (vanligen avgifter erhållna som kompensation för risk). Effektivräntan motsvarar den ränta som används för att diskontera förväntade framtida kassaflöden till redovisat värde på den finansiella tillgången eller skulden.

Ränteintäkter och räntekostnader från finansiella instrument klassificeras, med nedanstående undantag, som "Räntenetto".

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Räntekomponenten i valutaswappar, och räntan som betalats och erhållits i ränteswappar samt förändringar i upplupen ränta, klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde", med undantag för derivat som innehåses i säkringssyfte, samt ekonomiska säkringar av Nordeas upplåning, där sådana komponenter klassificeras som "Räntenetto".

Ränteintäkter redovisas på två rader i resultaträkningen, Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden och Övriga ränteintäkter. På raden Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden presenterar Nordea ränteintäkter från finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde och till verkligt värde via övrigt totalresultat. Denna rad innehåller även effekten av säkringsredovisning relaterad till dessa tillgångar. Alla andra ränteintäkter redovisas i resultaträkningen på raden Övriga ränteintäkter, och består huvudsakligen av ränteintäkter på utlåning till verkligt värde i Danmark.

Avgifter och provisionsnetto

Nordea har provisionsintäkter från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut.

Huvuddelen av intäkterna som klassificerats som "Provisionsintäkter" avser intäkter från avtal med kunder enligt IFRS 15. Avgiftsintäkter redovisas antingen när eller i takt med att åtaganden fullgörs.

Provision från kapitalförvaltning redovisas normalt över tid i takt med att tjänster utförs, och brukar baseras på förvaltad kapital. Dessa avgifter redovisas fortlöpande eftersom beloppet, och rätten till avgiften, står i relation till det värde som kunden erhåller. Rörliga avgifter som baseras på relativ utveckling i förhållande till ett jämförelseindex är sällsynta inom kapitalförvaltning. Normalt används fasta avgifter som redovisas åtminstone varje balansdag. Rörliga avgifter som inte har fastställts på balansdagen kan normalt inte redovisas eftersom utfallet är osäkert och beror på marknadsutvecklingen.

Provisionsintäkter inom Life & Pensions innefattar avgiftsintäkter (avgiftsuttag) från försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare. Finansiella avtal är avtal som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal. Avgiftsuttaget är den del av premieintäkten som anses utgöra ersättning för avtalsadministrationen. Avgiftsintäkten redovisas över tid i takt med att tjänsterna utförs. Dessa avtal innefattar normalt inte några förskottsavgifter.

Avgifter i kategorierna Inlåningsprodukter, Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering, Depå- och emissionstjänster samt Betalningsprovisioner redovisas både över tid och vid en viss tidpunkt, beroende på när åtagandena

K1. Redovisningsprinciper, forts.

fullgörs. Kortavgifter delas in i kategorierna förmedlingsavgifter, som redovisas vid en viss tidpunkt, när kunden använder tjänsten, och avgifter för kortinnehavare, som redovisas över tid eller vid en viss tidpunkt om avgiften är transaktionsbaserad.

Utlåningsavgifter som inte ingår i den effektiva räntan för ett finansiellt instrument redovisas vid en viss tidpunkt. Avgifter från syndikerade lån liksom andra transaktionsbaserade avgifter, redovisas när åtagandet har fullgjorts, det vill säga när syndikeringen eller transaktionen har genomförts. Avgifter som erhålls i samband med bilaterala transaktioner redovisas normalt som en del av det finansiella instrumentets effektiva ränta.

Intäkter för utställda finansiella garantier samt kostnader för köpta finansiella garantier fördelas över instrumentets löptid och klassificeras som "Avgifts- och provisionsintäkter" respektive "Avgifts- och provisionskostnader". Övriga avgiftsintäkter är normalt transaktionsbaserade.

Provisionskostnader är normalt transaktionsbaserade och redovisas i den period då tjänsterna erhålls.

Initiala kostnader för att få till stånd avtal redovisas som en tillgång och skrivs av om kostnaderna väntas kunna återvinnas.

Nettoresultat av poster till verkligt värde

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på finansiella instrument och förvaltningsfastigheter värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster härstammar från:

- Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument
- Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument
- Övriga finansiella instrument, inklusive kreditderivat och råvaruinstrument/råvaruderivat
- Valutakursförändringar
- Förvaltningsfastigheter, inklusive realiserade och orealiserade intäkter, exempelvis omvärderingsvinster/-förluster. Posten innehåller också realiserade resultat från avyttringar liksom den löpande avkastningen från innehavet av förvaltningsfastigheter.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Även den ineffektiva delen av säkringar av kassaflöden och nettoinvesteringar liksom omklassificerade vinster och förluster på finansiella instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Den här posten innefattar också realiserade vinster och förluster på finansiella instrument som värderats till upplupet anskaffningsvärde, till exempel erhållen ränteskillnadsersättning och realiserade vinster/förluster på återköp av egna skulder.

"Nettoresultat av poster till verkligt värde" innefattar också förluster från motpartsrisk i instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Nedskrivningar avseende instrument i andra kategorier redovisas i posten "Kreditförluster, netto" eller i "Nedskrivning av värdepapper som innehåller som finansiella anläggningstillgångar" (se även avsnitten "Kreditförlus-

ter, netto" och "Nedskrivning av värdepapper som innehåller som finansiella anläggningstillgångar" nedan).

Erhållna utdelningar redovisas i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och klassificeras i noten som "Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Intäktsredovisningen och beteckningarna till de poster som avser livförsäkringsverksamheten beskrivs i avsnitt 7 "Intäktsredovisning livförsäkring" nedan.

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat

Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat definieras som värdeförändringen, efter anskaffningsdagen, av Nordeas andel av intresseföretagets och joint venture-företagets nettotillgångar. Nordeas andel av poster redovisade i intresseföretagets och joint venture-företagets övriga totalresultat redovisas i övrigt totalresultat i Nordea. Som framgår av avsnitt 5 "Principer för konsolidering" redovisas andelar i intresseföretags och joint venture-företagets resultat i resultaträkningen efter skatt. Skattekostnaden hänförlig till dessa resultatandelar ingår följaktligen inte i Nordeas redovisade skattekostnad.

I samband med förvärv allokeras verkliga värden till intresseföretagets och joint venture-företagets identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser. En eventuell skillnad mellan Nordeas andel av de verkliga värdena på de förvärvade identifierbara nettotillgångarna och köpeskillingen är goodwill eller negativ goodwill. Goodwill inkluderas i intresseföretagets och joint venture-företagets redovisade värden. I efterföljande perioder ökar/minskar det redovisade värdet med Nordeas andel av förändringar i intresseföretagets och joint venture-företagets nettotillgångar efter förvärvet och minskar med erhållna utdelningar och nedskrivningar. Nedskrivningar kan återföras i efterföljande perioder.

Värdeförändringen i Nordeas andel av nettotillgångarna baseras vanligen på månadsvis rapportering från intresseföretagen och joint venture-företagen. För vissa intresseföretag och joint ventures som inte är enskilt betydande baseras förändringar i Nordeas andel av nettotillgångarna på intresseföretagens externa rapportering och påverkar Nordeas finansiella rapporter i den period då informationen blir tillgänglig. Rapporteringen från intresseföretagen och joint venture-företagen anpassas, där det är tillämpligt, till Nordeas redovisningsprinciper.

Övriga rörelseintäkter

Nettoresultat från avyttring av aktier i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, nettoresultat från avyttring av materiella tillgångar liksom övriga rörelseintäkter som inte kan hänföras till någon annan intäktspost redovisas normalt när det är sannolikt att de förmåner som är kopplade till transaktionen tillfaller Nordea, och om de betydande riskerna och förmånerna har överförts till köparen (vanligtvis när transaktionerna har slutförts).

Kreditförluster

Nedskrivningar avseende finansiella tillgångar som klassificerats i kategorierna Upplupet anskaffningsvärde och Verkligt värde via övrigt totalresultat (se avsnitt 13 "Finansiella instrument") på balansraderna "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" och "Räntebärande värdepapper" redovisas som "Kreditförluster, netto", tillsammans med förluster från finansiella garantier. Förlusterna redovisas med avdrag för eventuella säkerheter eller andra kreditförstärkningar. Nordeas redovisningsprinciper för beräkningen av nedskrivning av lån finns i avsnitt 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Motpartsförluster hänförliga till finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, inklusive kreditderivat men exklusive lån som redovisas till verkligt värde enligt beskrivningen ovan, redovisas under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar

Nedskrivning av investeringar i intresseföretag och joint ventures, klassificeras i resultaträkningen som "Nedskrivning av värdepapper som innehas som finansiella anläggningstillgångar". Principerna för nedskrivningar av finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde beskrivs i avsnitt 13 "Finansiella instrument" och 14 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Om det finns indikationer på nedskrivningsbehov (förlusthändelser) genomförs nedskrivningsprövningar för att bedöma om det finns objektiva belägg för nedskrivning. Det redovisade värdet på investeringen i intresseföretag och joint ventures jämförs med återvinningsvärdet (det högre av nyttjandevärdet och verkligt värde minus försäljningskostnader) och det redovisade värdet skrivs om erforderligt ner till återvinningsvärdet.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats i första läget.

7. Intäktsredovisning livförsäkring

Erhållna premier och återbetalningar till försäkringstagare hänförliga till sparadedelen i livförsäkringsavtal redovisas som en ökning eller minskning av skulden till försäkringstagarna. Mer information finns i avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare".

Intäkterna från livförsäkringsverksamheten utgörs huvudsakligen av:

- Kostnadsresultat
- Resultat från försäkringsrisk
- Vinstdelning på risk- och avkastningsresultat
- Avkastning på ytterligare kapital i livförsäkringsverksamheten

Resultatet från dessa komponenter, med undantag för kostnadsresultat och vinstdelning på risk- och avkastningsresultat för fondförsäkringsavtal och finansiella avtal, ingår i "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kostnadsresultatet utgörs av ett avgiftsuttag från försäkringstagarna och ingår i posten "Avgifts- och provisionsintäkter", tillsammans med vinstdelningen på risk- och avkastningsresultat för fondförsäkringsavtal och finansiella avtal. Motsvarande kostnader ingår i posterna "Avgifts- och provisionskostnader" och "Rörelsekostnader". Försäkringstagarens andel av ett positivt eller negativt kostnadsresultat (vinstdelning) ingår i posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Resultatet av försäkringsrisker utgörs av intäkter från enskilda riskprodukter och från försäkringsdelen i enskilda livförsäkringsavtal samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Riskpremierna fördelas över försäkringsperioden och avsättningarna minskar i takt med att försäkringsrisken avtar. En stor del av riskresultatet från traditionella livförsäkringsavtal omfattas av vinstdelning, vilket innebär att försäkringstagarna erhåller en del av nettointäkterna eller nettounderskottet. Riskintäkterna och riskkostnaderna bruttoredo visas i posterna "Intäkter försäkringsrisk, livförsäkring" och "Kostnader försäkringsrisk, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster

till verkligt värde". Försäkringstagarnas andel av resultatet redovisas i posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i samma not.

Vinster och förluster från placeringar inom livförsäkringsverksamheten fördelas på respektive poster i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde", precis som för andra placeringar i Nordea. Posterna omfattar avkastning på tillgångar som ska täcka skulderna till försäkringstagarna och avkastning på ytterligare kapital som allokerats till livförsäkringsverksamheten (eget kapital i livförsäkringskoncernen).

Posten "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde" innefattar:

- Avkastning på tillgångar som hålls för att täcka skulder till försäkringstagarna (inklusive skulder från traditionella livförsäkringsavtal, fondförsäkringsavtal och finansiella avtal), som överförs individuellt till försäkringstagarnas konton i enlighet med avtalen.
- Ytterligare återbäring (diskretionär del) till försäkringstagarna avseende traditionella livförsäkringsavtal eller andra överföringar till försäkringstagarna för att täcka tillfälliga underskott mellan placeringsresultat och eventuell avtalad minimiförmån.
- Vinstdelning på risk- och avkastningsresultat för traditionella livförsäkringsprodukter i enlighet med lokala fördelningsregler i respektive livförsäkringsenhet och gällande avtal med försäkringstagarna. Redovisningen av vinstdelningen i resultaträkningen förutsätter framför allt ett positivt resultat för traditionella livförsäkringsavtal. Vinstdelning som inte kan redovisas under innevarande period till följd av svaga placeringsresultat kan i vissa länder, helt eller delvis, senareläggas till år med högre avkastning.
- Försäkringstagarnas andel av kostnads- och riskresultatet för traditionella livförsäkringsavtal eller fondförsäkringsavtal.

Posten "Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring" i not K5 "Nettoresultat av poster till verkligt värde" avser endast traditionella livförsäkringsavtal. Posten omfattar försäkringstagarnas andel av avkastning som ännu inte har fördelats till individuella försäkringstagare. Även återbäringsmedel ingår (diskretionär del), liksom belopp som behövs för att täcka tillfälliga underskott mellan placeringsresultat och eventuell minimiförmån till försäkringstagarna.

8. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen

Affärsgagsredovisning tillämpas vid redovisning och bortbokning av derivatinstrument, börsnoterade värdepapper och avistatransaktioner i utländsk valuta (och en tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen under "Övriga tillgångar" eller "Övriga skulder" mellan affärsgagen och likviddagen). Övriga finansiella instrument redovisas i balansräkningen på likviddagen.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärsgagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet genom att t ex betala tillbaka ett lån till Nordea, dvs. på likviddagen.

Lån där kassaflödena har justerats och lån som ingår i en rekonstruktion bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Normalt brukar detta ske om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, skiljer sig mer än 10 procent från

K1. Redovisningsprinciper, forts.

nuvärdet av det återstående förväntade kassaflödet från det gamla lånet. Samma principer gäller för finansiella skulder.

I vissa fall genomförs transaktioner där Nordea överför tillgångar som redovisas i balansräkningen, men samtidigt behåller antingen hela eller delar av riskerna och rättigheterna förknippade med de överförda tillgångarna. Om alla eller i stort sett alla risker och rättigheter behålls, bokas inte de överförda tillgångarna bort från balansräkningen. Om Nordeas motpart kan sälja eller pantsätta de överförda tillgångarna på nytt, omklassificeras tillgångarna i balansräkningen till "Pantsatta finansiella instrument". Överföring av tillgångar med bibehållande av alla eller i stort sett alla risker och rättigheter omfattar bl a avtal om värdepapperslån och återköpsavtal.

Finansiella skulder bokas bort från balansräkningen när de upphör. Normalt sker detta när Nordea fullgör sin del av avtalet, till exempel när Nordea återbetalar inlåning till motparten, dvs. på likviddagen. Finansiella skulder där affärsdagsredovisning tillämpas bokas normalt bort och en skuld redovisas under "Övriga skulder" i balansräkningen på affärsdagen.

För ytterligare information, se avsnitt 13 "Finansiella instrument" ("Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper" samt "Återköpsavtal och omvända återköpsavtal") och not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

9. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta

En enhets (koncernföretag eller filial) funktionella valuta fastställs utifrån den ekonomiska miljö i vilken enheten primärt bedriver sin verksamhet. Utländsk valuta definieras som annan valuta än enhetens funktionella valuta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering av transaktioner till kurser som avviker från dem på transaktionsdagen, liksom orealiserade omräkningsdifferenser på ej reglerade monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

10. Säkringsredovisning

Utifrån koncernens riskhanteringspolicy har Nordea identifierat ett antal riskkategorier och motsvarande säkringsstrategier med hjälp av derivatinstrument, enligt beskrivningen i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not K18.

När ett säkringsförhållande uppfyller de angivna kriterierna för säkringsredovisning i IAS 39, använder Nordea en av följande tre typer av säkringsredovisning:

- Säkring av verkligt värde
- Kassaflödessäkring
- Säkring av nettoinvesteringar.

Nordea har, efter policybeslut i enlighet med IFRS 9, valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning enligt EU:s "carve out"-version av IAS 39.

"Carve out"-versionen möjliggör att en grupp av derivat (eller andelar därav) kan kombineras och användas som säkringsinstrument. Den eliminerar också några av begränsningarna med säkring av verkligt värde avseende säkring av inlåning och strategier för undersäkringar.

När säkringen ingås dokumenterar Nordea formellt hur säkringsförhållandet uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, inklusive det ekonomiska förhållandet mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet, bland annat risktyp, riskhanteringsmål och strategi för risksäkringen, samt vilken

metod som kommer att användas för att fortlöpande bedöma säkringsförhållandets effektivitet.

För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen har en hög effektivitet. En säkring anses ha detta om det vid ingången och under säkringsens hela löptid kan förväntas att förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, med avseende på den säkrade risken, väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent.

Transaktioner som genomförs i enlighet med Nordeas säkringsmål, men som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, är ekonomiska säkringsförhållanden.

Säkring av verkligt värde

Säkring av verkligt värde tillämpas när derivat används för att risksäkra förändringar i verkligt värde på en redovisad tillgång eller skuld hänförlig till en specifik risk i enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not K18. Risken för förändringar i verkligt värde på tillgångar och skulder i Nordeas finansiella rapporter härrör huvudsakligen från lån, värdepapper och inlåning med fast ränta, vilket ger upphov till ränterisk. Förändringar i verkligt värde på derivat liksom förändringar i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till de risker som säkras, redovisas separat i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Om säkringen är effektiv tar förändringen i verkligt värde på den säkrade posten och säkringsinstrumentet ut varandra.

Förändringarna i verkligt värde på den säkrade posten, hänförliga till riskerna säkrade med derivatinstrumentet, avspeglas i en justering av den säkrade postens redovisade värde som också redovisas i resultaträkningen. Förändringen i verkligt värde på de räntesäkrade posterna i en säkringsportfölj redovisas, i det fall de redovisas till upplupet anskaffningsvärde, i balansräkningen separerat från portföljen under posten "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer".

I Nordea tillämpas säkring av verkligt värde huvudsakligen på portföljbasis. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Säkrade poster

En säkrad post i en säkring av verkligt värde kan vara en redovisad enskild tillgång eller skuld, ett oredovisat fast åtagande eller en del därav. Den säkrade posten kan också vara en grupp av tillgångar, skulder eller fasta åtaganden med likartade riskegenskaper. Säkrade poster utgörs i Nordea av både enskilda tillgångar eller skulder och portföljer av tillgångar och/eller skulder.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Upplåning i utländsk valuta används endast som säkringsinstrument vid säkring av valutarisk.

Säkringsens effektivitet

Vid bedömning i efterhand av säkringsens effektivitet värderar Nordea säkringsinstrumentet till verkligt värde och jämför förändringen av detta värde med förändringen av verkligt värde på den säkrade posten. Mätning av effektiviteten görs på kumulativ basis.

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. För säkringar av verkligt värde omklassificeras säkringsinstrumentet till ett

K1. Redovisningsprinciper, forts.

handelsderivat och förändringen i verkligt värde på den säkrade posten, fram till den tidpunkt då säkringsförhållandet avslutas, resultatförs linjärt över den säkrade postens återstående löptid.

- Ineffektiva säkringar kan bero på
- skillnader i tidpunkten för kassaflöden från den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- användning av olika räntekurvor för diskontering av den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- effekten av förändringar i Nordeas eller en motparts kreditrisk på säkringsinstrumentets eller den säkrade postens verkliga värde
- skillnader i förväntad och faktisk förtidsinlösen av låneportföljen.

Kassaflödessäkring

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not K18, tillämpar Nordea kassaflödessäkring för säkring av risk hänförlig till variationer i framtida räntebetalningar på instrument med rörlig ränta och för säkring av valutarisk. Den del av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet som bedöms vara en effektiv säkring redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet omklassificeras till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Vinster eller förluster på säkringsinstrument som redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat omklassificeras och redovisas i resultaträkningen i samma period som den säkrade posten påverkar resultaträkningen, normalt i den period när räntetäkter eller räntekostnader redovisas.

Säkrade poster

En säkrad post i en kassaflödessäkring kan vara högst sannolika kassaflöden från redovisade, eller framtida, tillgångar eller skulder som löper med rörlig ränta. Nordea tillämpar kassaflödessäkring vid säkring av valutarisk i framtida betalningar av ränta och kapitalbelopp i utländsk valuta och vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde, där valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en säkring av verkligt värde av ränterisk. Vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta använder Nordea ränteswappar som säkringsinstrument, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkringens effektivitet

Vid mätning i efterhand av kassaflödessäkringarnas effektivitet används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden från den säkrade transaktionen (valutakomponenten).

Om säkringsrelationen inte uppfyller kraven för säkringsredovisning, avbryts säkringsredovisningen. För kassaflödessäkringar redovisas förändringar i det realiserade värdet på säkringsinstrumentet i resultaträkningen från och med det senaste tillfället då säkringen bedömdes vara effektiv. Den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv

har redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat, omklassificeras från eget kapital till "Nettoresultat av poster till verkligt värde" i resultaträkningen om den förväntade transaktionen inte längre väntas inträffa.

Om den förväntade transaktionen inte längre är högst sannolik, men ändå förväntas inträffa, så kvarstår den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats under övrigt totalresultat, i övrigt totalresultat till dess transaktionen inte längre förväntas inträffa.

De möjliga källorna till ineffektivitet i kassaflödessäkringar är normalt desamma som i säkringar av verkligt värde (se ovan). För kassaflödessäkringar är emellertid risken för förtidsinlösen mindre relevant. Här är källan till ineffektivitet istället förändringar i tidpunkten för och beloppen från prognosticerade framtida kassaflöden.

Säkring av nettoinvesteringar

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not K18, säkrar Nordea sin omräkningsrisk. Omräkningsrisk definieras som risken för förlust hänförlig till aktieinvesteringar i utländska verksamheter i en annan valuta än koncernens rapporteringsvaluta (euro). Säkringsinstrumenten som Nordea använder är valutaswappar.

Omräkningsdifferenser på finansiella instrument som används som säkringsinstrument i en säkring av nettoinvestering i ett koncernföretag redovisas, i den mån säkringen är effektiv, under övrigt totalresultat. Detta för att neutralisera de omräkningsdifferenser som påverkar övrigt totalresultat när koncernföretagen konsolideras. Ineffektivitet i säkringen kan uppstå om säkringsinstrumenten i nominella termer täcker mer än riskexponeringen i de utländska verksamheterna. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Se även avsnitt 9 "Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta".

11. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Finansiella tillgångar och skulder som klassificerats i kategorierna Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen (inklusive derivatinstrument) redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Förändringarna i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Verkligt värde definieras som det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld i en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer under aktuella marknadsförhållanden på tillgångens eller skuldens huvudmarknad, eller, om en huvudmarknad saknas, på tillgångens eller skuldens mest fördelaktiga marknad.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Den absoluta nivån av likviditet och volym som krävs för att marknaden ska anses vara aktiv varierar med klasserna av instrument. För vissa klasser föreligger låg prisvolatilitet, även för de instrument inom de klasser där handelsfrekvensen är hög. För instrument i sådana klasser är likviditetskraven lägre och där-

K1. Redovisningsprinciper, forts.

med är åldersgränsen för priserna som används för att fastställa verkligt värde högre.

Handelsfrekvensen och volymen övervakas regelbundet för att bedöma om marknaderna är aktiva eller inte. Nordea använder främst publicerade prisnoteringar för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper
- Aktier och andelar (noterade)
- Derivatinstrument (noterade)
- Emitterade värdepapper (emitterade bostadsobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab)

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner, eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsmetod. Värderingsmetodens lämplighet, inklusive en bedömning av om noterade priser eller teoretiska priser ska användas, övervakas regelbundet.

Värderingsmetoderna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmodeller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Värderingsteknikens lämplighet bedöms genom att mäta dess förmåga att träffa marknadspriser. Detta görs genom att jämföra beräknade priser med relevant jämförelsedata, t ex börskurser, motpartens värderingar eller konsensuspriser.

Nordea använder främst värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Utlåning till allmänheten (hypotekslån i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab)
- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Derivatinstrument (OTC-derivat)

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsmetod undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen till övervägande del baserats på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser Nordea data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data, som har en betydande inverkan på värderingen, kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värde som beräknats via värderingsmetoden, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över instrumentets löptid. De initiala vinsterna redovisas därefter direkt i resultaträkningen i det fall ej observerbara data blir observerbara.

I not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde" återfinns en uppdelning av det verkliga värdet för finansiella instrument som tagits fram med hjälp av:

- instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1),
- värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2), och
- värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3).

Värderingsmodellerna som Nordea använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning

av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

Varje ny värderingsmodell godkänns av modellriskkommittén (Model Risk Committee) och alla modeller granskas regelbundet.

Mer information finns i not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

12. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- Centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- Tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst

13. Finansiella instrument

Klassificering av finansiella instrument

Varje finansiellt instrument har klassificerats i en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella skulder:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)

Klassificeringen av en finansiell tillgång bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

Finansiella tillgångar med kassaflöden som inte uteslutas utgörs av betalning av kapitalbelopp och ränta värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Alla övriga tillgångar klassificeras utifrån affärsmodellen. Portföljinstrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är att behålla instrumenten och ta emot avtalade kassaflöden värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är både att behålla instrumenten för att samla in avtalade kassaflöden och att sälja instrumenten värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat. Finansiella tillgångar som omfattas av annan affärsmodell värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsmål. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument efterföljande värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde redovisas. I tabellen "Klassificering av tillgångar och skulder enligt IFRS 9" ovan, presenteras i vilka olika kategorier de finansiella instrumenten i Nordeas balansräkning har klassificerats enligt IFRS 9.

Upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas initialt i balansräkningen till verkligt värde, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och inlösenvärdet över den återstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden. Upplupet anskaffningsvärde definieras som det belopp till vilket den finansiella tillgången eller skulden värderas vid första redovisningstillfället, minus avbetalningar av kapitalbelopp, plus eller minus ackumulerade avskrivningar med tillämpning av effektivräntemetoden på eventuell skillnad mellan det ursprungliga beloppet och beloppet på förfallodagen och, för finansiella tillgångar, justerat för eventuell förlustreserv. För ytterligare information om effektivräntemetoden, se not K1, avsnitt 6 "Räntenetto". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 14 nedan.

Ränta på tillgångar och skulder i kategorin värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter" respektive "Räntekostnader".

Den här kategorin omfattar huvudsakligen all utlåning och inlåning, med undantag av omvända repor/repot och avtal om värdepapperslån inom Markets och hypotekslån i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab. Kategorin omfattar också räntebärande värdepapper som huvudsakligen härrör från en portfölj av räntebärande värdepapper inom Life & Pensions i Norge, efterställda skulder med undantag för obligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab och emitterade strukturerade obligationer i Markets.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Den här kategorin har två underkategorier: Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen och Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen innehåller huvudsakligen alla tillgångar inom Markets, tradingrelaterade skulder inom Markets, räntebärande värdepapper i del av likviditetsreserven, derivatinstrument, aktier, hypotekslån i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt finansiella tillgångar under "Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal". Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna.

Huvuddelen av de finansiella tillgångar och skulder som klassificerats som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen utgörs av emit-

terade obligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab samt tillgångar och skulder inom Nordea Life & Pensions.

Skulder i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen. När Nordea beviljar bolån till kunder i enlighet med dansk lag om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt obligationer med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Kunderna kan återbetala sina lån genom att antingen återbetala skuldbeloppet eller köpa de emitterade obligationerna och återlämna dessa till Nordea som reglering av fordran. Obligationerna är en viktig komponent på den danska penningmarknaden och Nordea köper och säljer följaktligen egna obligationer på marknaden. Lånen värderas till verkligt värde via resultaträkningen och om obligationerna värderades till upplupet anskaffningsvärde skulle detta ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. För att undvika detta värderar Nordea obligationerna till verkligt värde, med alla förändringar i verkligt värde inklusive förändringar i kreditrisk redovisade i resultaträkningen.

Alla underliggande tillgångar i finansiella avtal inom Nordea Life & Pensions klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska den bristande överensstämmelsen i redovisningen med de skulder till försäkringstagare som värderas till verkligt värde. Finansiella avtal (fondförsäkringar) som i balansräkningen redovisas som "Skulder till försäkringstagare" hanteras på basis av verkligt värde och klassificeras följaktligen som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i den egna kreditrisken redovisas i resultaträkningen, eftersom en redovisning av sådana förändringar i övrigt totalresultat skulle ge upphov till bristande överensstämmelse i redovisningen. Försäkringsavtalens underliggande tillgångar (definieras i not K1, avsnitt 19 "Skulder till försäkringstagare"), med undantag för en portfölj av räntebärande värdepapper i Norge, klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen, för att minska den bristande överensstämmelsen i redovisningen med de skulder till försäkringstagare som normalt värderas till aktuellt värde.

Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal som inte obligatoriskt värderas till verkligt värde via resultaträkningen klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att undvika bristande överensstämmelse i redovisningen med motsvarande inlåning. Inlåningen i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal hanteras på basis av verkligt värde, och klassificeras också följaktligen i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på denna inlåning är direkt kopplad till avtalens underliggande tillgångar, och förändringar får därmed ingen inverkan på den egna kreditrisken i dessa avtal.

Nordea tillämpar också verkligt värde-optionen på emitterade strukturerade obligationer inom Markets eftersom dessa instrument innehåller inbäddade derivat som inte är nära förknippade med värdavtalet. Förändringen i verkligt värde på dessa emitterade strukturerade obligationer redovisas i resultaträkningen, med undantag för förändringar i kreditrisken som redovisas i övrigt totalresultat.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde via resultaträkningen inom Markets och Nordea Life & Pensions klassificeras som "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat

Finansiella tillgångar värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat värderas till verkligt värde med tillägg för transaktionskostnader. Den här kategorin omfattar huvudsakligen de räntebärande värdepapperen i del av likviditetsreserven. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurs-effekter och nedskrivningar, redovisas mot verkligt värdereserven under eget kapital via övrigt totalresultat. Ränta redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter", valutakurs-effekter i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och nedskrivningar i posten "Kreditförluster, netto". I samband med avyttring av ett instrument omklassificeras de ackumulerade förändringarna i verkligt värde, som tidigare har redovisats i verkligt värdereserven under övrigt totalresultat, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 14 nedan.

Sammansatta finansiella instrument

Sammansatta finansiella instrument är avtal som omfattar ett värdavtal och ett inbäddat derivat. Sådana kombinationer uppstår huvudsakligen i samband med emissioner av strukturerade skuldinstrument, såsom emitterade indexobligationer.

Indexobligationer som har emitterats av Group Treasury anses utgöra en del av finansieringsverksamheten. Nollkuponobligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde. Inbäddade derivat i sådana instrument särskiljs från värdavtalet och redovisas separat som derivat till verkligt värde om de ekonomiska egenskaperna och riskerna inte är nära förknippade med värdavtalets ekonomiska egenskaper och risker samt om det inbäddade derivatet uppfyller definitionen på ett derivat. Förändringar i verkligt värde på inbäddade derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

För indexobligationer som har emitterats av Markets tillämpar Nordea verkligt värde-optionen, och hela det sammansatta instrumentet, värdavtalet och det inbäddade derivatet värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" och i balansräkningen under "Emitterade värdepapper".

Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper

Transaktioner avseende in- och utlåning av värdepapper innebär i allmänhet ställande av säkerhet. Om inte riskerna och rättigheterna förknippade med ägandet överförs, beaktas inte överföringen av värdepapper i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepappren på nytt, omklassificeras dessa till posten "Pantsatta finansiella instrument" i balansräkningen.

Utlånade värdepapper redovisas också under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Säkerheter i form av likvida medel (inlåning av värdepapper) som har lämnats till motparter redovisas i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten". Säkerheter i form av likvida medel (utlåning av värdepapper) som har erhållits från motparter redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten".

Återköpsavtal och omvända återköpsavtal

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal och värdepapper som mottagits enligt omvända återköpsavtal bokas inte bort från respektive redovisas inte i balansräkningen. Om motparten har rätt att sälja vidare eller pantsätta värdepapp-

ren på nytt, omklassificeras dessa till posten "Pantsatta finansiella instrument" i balansräkningen.

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal redovisas också under posten "För egna skulder ställda säkerheter".

Likvida medel som har erhållits enligt återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten". Likvida medel som har lämnats enligt omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlåning till allmänheten".

Vidare innebär försäljning av värdepapper som mottagits i omvända återköpsavtal redovisning av en tradingrelaterad skuld (blankning).

Derivatinstrument

Samtliga derivat redovisas i balansräkningen och värderas till verkligt värde. Derivat med positiva verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på tillgångssidan under posten "Derivatinstrument". Derivat med negativa verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på skuldsidan under posten "Derivatinstrument".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Nordea kvittar finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen om en legal rätt till kvittning föreligger, i den löpande verksamheten och i händelse av konkurs, och om avsikten är att nettoreglerna posterna eller avyttra tillgången samtidigt som skulden regleras.

Börsnoterade derivat bokas bort från balansräkningen på daglig basis när likvid betalas eller erhålls och instrumentet justeras till rådande marknadsvillkor. Derivatillgångar, derivat-skulder, kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhets-skulder gentemot centrala motparter för clearing kvittas i balansräkningen om transaktionsvalutan respektive den centrala motparten för clearing är densamma. Derivatillgångar, derivat-skulder, kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhets-skulder avseende bilaterala OTC-derivat kvittas däremot inte i balansräkningen.

Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs med en central motpart kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma centrala motpart, regleras i samma valuta och har samma löptid. Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs i enlighet med Global Master Repurchase Agreement (GMRA) kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma motpart, regleras i samma valuta, har samma löptid och regleras via samma institut.

Emitterade skuld- och eget kapital-instrument

Ett finansiellt instrument emitterat av Nordea klassificeras antingen som en finansiell skuld eller som eget kapital. Emitterade finansiella instrument klassificeras som en finansiell skuld om avtalsförhållandena innebär att Nordea har en befintlig förpliktelse att antingen erlagga kontanter eller annan finansiell tillgång, eller ett variabelt antal egna kapital-instrument, till innehavaren av instrumentet. Om så inte är fallet är instrumentet vanligtvis ett eget kapital-instrument och klassificeras som eget kapital, med avdrag för transaktionskostnader. För finansiella instrument som innehåller både en skuld- och en eget kapital-del, redovisas dessa delar separat.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

14. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut Tillämpningsområde

Nedskrivning till följd av kreditrisk ska tillämpas för finansiella instrument som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde eller Verkligt värde via övrigt totalresultat. Här ingår tillgångar som redovisats i balansräkningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" samt "Räntebärande värdepapper". Dessa balansposter innefattar också tillgångar som klassificerats i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen, vilka inte omfattas av någon prövning av nedskrivningsbehovet. Se avsnitt 13 ovan och not K39 "Klassificering av finansiella instrument".

Åtaganden utanför balansräkningen, eventalförpliktelser och kreditåtaganden ska också provas för nedskrivningsbehov.

Redovisning och presentation

Tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas brutto, med en separat reservering för förväntade kreditförluster om förlusten inte betraktas som slutgiltig. Reserverna presenteras netto i balansräkningen, men presenteras separat i noterna. Förändringar av reserveringar redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Kreditförluster, netto".

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och det redovisade värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltare har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförfarandet, eller när Nordea efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Avsättningar för poster utanför balansräkningen klassificeras som "Avsättningar" i balansräkningen, med förändringar i avsättningar klassificerade som "Kreditförluster, netto".

Tillgångar klassificerade som Verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Nedskrivningar beräknade i enlighet med IFRS 9 redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Kreditförluster, netto". Eventuella justeringar till verkligt värde redovisas i "Övrigt totalresultat".

Prövning av nedskrivningsbehov

Nordea klassificerar alla lånefordringar i olika kategorier på en individuell basis. Kategori 1 inkluderar tillgångar som inte haft en signifikant ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, kategori 2 inkluderar tillgångar där kreditrisken ökat signifikant och kategori 3 inkluderar osäkra fordringar. Nordea följer upp om det finns indikationer på kreditförsämring (kategori 3) genom att identifiera händelser med negativ inverkan på beräknade framtida kassaflöden (förlusthändelse). Nordea tillämpar samma definition på fallissemang som i kapitaltäckningsförfordningen. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i avsnittet "Risk-, likviditets- och kapitalhantering". Lånefordringar som inte har individuellt beräknade reserver ingår i prövningen av nedskrivningsbehovet baserat på statistiska modeller.

För lånefordringar med betydande värde där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet på individuell nivå. Det redovisade värdet på lånefordringen jämförs med den nuvärdesberäknade summan av förväntade framtida kassaflöden. Om det redovisade värdet är högre redovisas skillnaden som en nedskrivningsförlust. De förväntade kassaflödena diskonteras med den ursprungliga effektiva räntan och innefattar verkligt värde för

säkerheter och andra kreditförstärkningar. Nuvärdesberäkningen baseras på tre olika framåtblickande scenarier som är sannolikhetsviktade.

För lånefordringar som inte är betydande där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet utifrån den modell som beskrivs nedan, men med hänsyn till att lånefordringarna redan är fallerade.

Prövning av nedskrivningsbehov för lån värderade enligt statistiska modeller

För lånefordringar där inget nedskrivningsbehov identifierades i den individuella prövningen används en statistisk modell för beräkning av nedskrivningsbehov. Reserveringar beräknas som lånefordringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 och 3 baseras på tillgångens förväntade löptid.

Reserveringar för lånefordringar där det inte skett någon betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället baseras på förväntade kreditförluster under kommande 12 månader (kategori 1). Reserveringar för lånefordringar där det har skett en betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, men där ingen nedskrivning har gjorts, baseras på förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden (kategori 2). Detta gäller även för osäkra fordringar som inte är betydande i kategori 3.

Nordea använder två olika modeller för att fastställa om det har skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. För tillgångar som innehades vid övergången den 1 januari 2018 används förändringen i interna rating- och scoringuppgifter för att fastställa om det skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Interna rating-/scoringuppgifter används för att bedöma risken hos kunderna, och en försämrad rating/scoring för en kund tyder på att kreditrisken har ökat. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivning för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. Förändringar i PD för den återstående löptiden används som utlösande faktor för tillgångar redovisade efter övergången.

För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden använder Nordea en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen. Tillgångar där den relativa ökningen i PD för den återstående löptiden överstiger 250 procent bedöms medföra en betydande ökning av kreditrisken, eller om den absoluta ökningen i PD för den återstående löptiden överstiger 150 punkter. För tillgångar där rating- och scoringmodeller används kalibreras rating-/scoringförändringen för att matcha den betydande ökningen av kreditrisken utifrån PD för den återstående löptiden. Dessutom överförs kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2, såvida inte ett nedskrivningsbehov redan har identifierats (kategori 3). Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med sina betalningar klassificeras normalt i kategori 3, men denna klassificeringen ändras om det finns bevis för att kunden inte har fallerat. Sådana lånefordringar klassificeras i kategori 2.

Nordea använder sig inte av undantaget "Låg kreditrisk" i bankverksamheten, men däremot för en mindre portfölj av räntebärande värdepapper i försäkringsrörelsen.

Vid beräkningen av reserveringar, inklusive kategoriindelningen, används sannolikhetsviktad, framåtblickande information. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de

K1. Redovisningsprinciper, forts.

aktuella parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som reserveringar.

Avskrivningar

Avskrivningar innebär att lån eller kundfordringar avförs från balansräkningen samtidigt som motsvarande kreditförluster servering realiseras. När fordringar bedöms vara omöjliga att driva in ska de snarast möjligt skrivas av, oavsett om det rättsliga anspråket kvarstår eller inte. En avskrivning kan göras innan eventuella rättsliga åtgärder mot låntagaren, för att återvinna skulden, har slutförts. Även om en fordran som inte kan drivas in skrivs av eller avförs från balansräkningen har kunden en rättslig skyldighet att betala den utestående skulden. Vid bedömningen av huruvida osäkra lånefordringar kan återvinnas och om avskrivningar krävs, är det framför allt lånefordringar med följande egenskaper som står i fokus (listan inte uttömmande):

- Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med betalningen. Om en lånefordring, eller del av den, efter den här bedömningen anses vara omöjlig att driva in, skrivs den av.
- Lånefordringar som omfattas av insolvensförfarande och har låg säkerhetstäckning.
- Lånefordringar där juridiska kostnader förväntas förbruka behållningen från konkursförfarandet, med låga återvinningsvärden som följd.
- Delavskrivning kan vara befogad när det finns rimliga ekonomiska belägg för att låntagaren inte kan återbetala hela beloppet, det vill säga en avsevärd del av skulden kan inte på rimliga grunder sägas vara återvinningsbar, till följd av förmildrande åtgärder eller att säkerheter realiseras.
- Rekonstruktionsfall

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund eller, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar. Om så anses lämpligt kan diskonteringsräntan beräknas med en metod som resulterar i en nedskrivning som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Omstrukturerade lånefordringar och modifieringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där Nordea har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes finansiella problemsituation och där dessa eftergifter har gett upphov till en kreditförlust för Nordea. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanligen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. I det fall en återvinning sker redovisas betalningen som en återvinning av kreditförluster.

Modifiering av de avtalsmässiga kassaflödena för lån till kunder i ekonomiska svårigheter (förmildrande åtgärder) minskar det redovisade lånebeloppet, brutto. Normalt är denna minskning mindre än den befintliga reserveringen, och ingen förlust redovisas i resultaträkningen till följd av modifiering. Om de är betydande, minskas bruttobeloppen (lån och reservering).

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långgivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över tillgångar som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. En tillgång övertagen för skyddande av fordran redovisas i balansräkningen tillsammans med liknande

tillgångar som redan innehas av Nordea. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter.

Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde och eventuell skillnad mellan lånets redovisade värde och det verkliga värdet för den övertagna tillgången redovisas under posten "Kreditförluster, netto". Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget. Förvaltningsfastigheter värderas då till verkligt värde. Övertagna finansiella tillgångar klassificeras generellt i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen och värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Eventuella värdeförändringar, efter den övertagna tillgångens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med koncernens principer för presentation av tillgångsslaget. Posten "Kreditförluster, netto" i resultaträkningen påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna tillgången efter första redovisningstillfället.

15. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordeas leasingverksamhet omfattar huvudsakligen finansiell leasing. Ett finansiellt leasingavtal redovisas som fordran på leasetagaren under balansposten "Utlåning till allmänheten" till ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingbetalningen, exklusive kostnad för service, redovisas som återbetalning av fordran och som ränteintäkt. Intäkten fördelas så att en jämn förräntning erhålls på under varje period redovisad nettoinvestering.

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing fördelas i balansräkningen på slag av tillgång, vanligen materiella tillgångar. Leasingintäkter intäktsredovisas linjärt under leasingavtalets löptid och klassificeras som "Räntenetto". Avskrivning på leasingobjekt beräknas enligt de principer för avskrivningar som Nordea använder för liknande tillgångar och redovisas i resultaträkningen som "Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar".

Nordea som leasetagare

Finansiell leasing

Finansiell leasing redovisas som tillgångar och skulder i balansräkningen till ett belopp motsvarande de leasade tillgångarnas verkliga värde eller, om detta belopp är lägre, nuvärdet av framtida minimileaseavgifter vid leasingavtalets början. Tillgångarna fördelas på olika tillgångsslag i de finansiella rapporterna. Leasingbetalningarna fördelas mellan ränta och amortering av utestående skuld. Räntan fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Finansiell leasing ger också upphov till en avskrivningskostnad för den leasade tillgången. Principen för avskrivning är densamma som för motsvarande egna tillgångar. Prövning av nedskrivningsbehov på leasade tillgångar görs enligt samma regler som för egna tillgångar.

Operationell leasing

Operationell leasing redovisas inte i Nordeas balansräkning. Vid operationell leasing redovisas leasingavgifterna som

K1. Redovisningsprinciper, forts.

kostnader i resultaträkningen linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden. De ursprungliga leasingperioderna är normalt på mellan 3 och 25 år.

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

De centralt belägna fastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Leasingavtalen tecknades på 3–25 år, med option på förlängning. Leasingavtalen omfattar inte någon övergång av äganderätten till fastigheterna vid löptidens slut och innehåller inte heller någon ekonomisk fördel avseende värdestegring på de leasade fastigheterna. Dessutom omfattar inte leasingperioden större delen av fastigheternas ekonomiska livslängd. Avtalen klassificeras därför som operationell leasing. Hyreskostnaden för dessa fastigheter resultatförs med hjälp av effektivräntemetoden, vilket inte är en linjär fördelning, utan istället något som mer liknar ett traditionellt hyresavtal.

Avtal som innehåller leasingavtal

Avtal kan omfatta rätten att använda en tillgång i utbyte mot en eller flera betalningar, även om avtalet inte har leasingavtalets juridiska form. I förekommande fall separeras dessa tillgångar från avtalet och redovisas som leasade tillgångar.

16. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar som saknar fysisk beskaffenhet. Tillgångarna står under Nordeas kontroll, vilket innebär att Nordea har möjlighet och rätt att erhålla de framtida ekonomiska fördelarna hänförliga till den underliggande tillgången. Nordeas immateriella tillgångar utgörs främst av goodwill, IT-utvecklingsprojekt/programvaror och kundrelaterade immateriella tillgångar.

Goodwill

Goodwill utgör skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på Nordeas andel av identifierbara nettotillgångar i förvärvade koncernföretag/intresseföretag/joint ventures vid förvärvstidpunkten. Goodwill som uppkommit vid förvärv av koncernföretag redovisas som "Immateriella tillgångar". Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag och joint ventures redovisas inte som en separat tillgång utan som "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures". Goodwill provas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov, eller oftare om händelser eller ändrade förutsättningar tyder på att nedskrivningsbehov finns. Goodwill redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade nedskrivningar. Nedskrivning av goodwill kan inte återföras i senare perioder. Goodwill hänförlig till intresseföretag och joint ventures provas inte separat för nedskrivningsbehov utan inkluderas i det redovisade värdet på intresseföretaget och joint venture-företaget. Principerna för nedskrivningsprövning av intresseföretag och joint ventures beskrivs i avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar".

IT-utvecklingsprojekt/programvaror

Kostnader hänförliga till underhåll av programvaror kostnadsförs löpande. Utgifter direkt hänförliga till större investeringar i utveckling av programvara redovisas som immateriella tillgångar om de förväntas generera framtida ekonomiska fördelar. Dessa utgifter omfattar personalkostnader för programutveckling och indirekta kostnader för att färdigställa

tillgången för avsedd användning. Programkostnader omfattar också förvärvade programlicenser som inte är hänförliga till funktionen hos en materiell tillgång.

Avskrivningen beräknas linjärt över programvarans nyttjandeperiod, som vanligen är 3 till 10 år.

Kundrelaterade immateriella tillgångar

I samband med rörelseförvärv allokeras normalt sett en del av köpeskillingen till kundrelaterade immateriella tillgångar, under förutsättning att tillgången är identifierbar och under Nordeas kontroll. En immateriell tillgång är identifierbar om den uppstår till följd av avtalsmässiga eller lagliga rättigheter, eller om den kan separeras från företaget och säljas, överföras, licensieras, uthyras eller bytas. Tillgången skrivs av över nyttjandeperioden, som vanligen är mer än 10 år.

Nedskrivning

Goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk skrivs inte av, men provas årligen med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov. Prövningen görs oftare om något tyder på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningskostnaden beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde.

Alla immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod, inklusive IT-utvecklingsprojekt som har tagits i bruk, provas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de immateriella tillgångarnas redovisade värde är fullt återvinningsbart.

Återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten. Kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som ger upphov till kassaflöden som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar. För goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk, motsvaras de kassagenererande enheterna av rörelsesegmenten. Nyttjandevärdet är nuvärdet av de kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten förväntas ge upphov till. Kassaflödet bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens nuvarande skick och diskonteras med en diskonteringsränta motsvarande den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie (efter skatt). Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde görs en nedskrivning. Se även not K20 "Immateriella tillgångar" för mer information om nedskrivningsprövningar.

17. Materiella tillgångar

Materiella tillgångar omfattar fastigheter för egen användning, förbättringsutgifter på annans fastighet, IT-utrustning, möbler och annan utrustning. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade av- och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet för en materiell tillgång utgörs av dess inköpspris samt eventuella kostnader direkt hänförliga till att sätta tillgången i brukbart skick för avsedd användning. Om olika delar av samma materiella tillgång har olika nyttjandeperioder redovisas de som separata poster.

Materiella tillgångar skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för olika materiella tillgångar uppdateras årligen.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

Nedan följer de nuvarande avskrivningstiderna:

Byggnader	30–75 år
Inventarier	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	För förändringar inom byggnader det kortare av 10 år och återstående hyresperiod. För nybyggnation det kortare av redovisningsprinciperna för ägda byggnader och återstående hyresperiod. För fast inredning i leaseade fastigheter gäller det kortare av 10–20 år och återstående hyresperiod.

Varje balansdag prövar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov för en materiell tillgång. Om sådana indikationer finns görs en bedömning av tillgångens återvinningsvärde och eventuell nedskrivning görs.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats.

18. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är huvudsakligen fastigheter som innehåller i syfte att generera hyresinkomster och/eller värdestegring. Huvuddelen av Nordeas förvaltningsfastigheter är hänförliga till Nordea Life & Pensions. Nordea använder verkligt värde modellen för värdering av förvaltningsfastigheter. Bästa beviset på verkligt värde är normalt noterade priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter med samma läge och i samma skick. Då noterade priser på en aktiv marknad oftast saknas, används även modeller baserade på diskonterade kassaflödesprognoser som bygger på tillförlitliga uppskattningar av framtida kassaflöden.

Driftsnetto, reavinster och reaförluster liksom justeringar till verkligt värde redovisas direkt i resultaträkningen som "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

19. Skulder till försäkringstagare

Skulder till försäkringstagare omfattar åtaganden enligt försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare i alla bolag inom Nordea Life & Pensions, inklusive bolag i Sverige, Norge, Finland och Danmark.

Ett försäkringsavtal definieras som "ett avtal enligt vilket en part (försäkringsgivaren) accepterar en betydande försäkringsrisk från en annan part (försäkringstagaren) genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en angiven oviss framtida händelse (den försäkrade händelsen) har en negativ inverkan på försäkringstagaren".

Finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som har försäkringsavtalets juridiska form, men för vilka försäkringsrisken bedöms vara obetydlig.

Försäkringsrisken beräknas vanligen som risksumman i procent av den reserv som täcker avtalet vid avtalsperiodens början.

Avtalen kan delas in i följande klasser:

- Försäkringsavtal:
 - Traditionella livförsäkringsavtal med eller utan diskretionär del
 - Fondförsäkringsavtal med betydande försäkringsrisk
 - Sjuk- och olycksfallsförsäkringar
- Finansiella avtal:
 - Finansiella avtal med diskretionär del
 - Finansiella avtal utan diskretionär del

Försäkringsavtal

Värderingsprinciperna enligt nationell redovisningsstandard har bibehållits, vilket följaktligen resulterar i icke enhetliga redovisningsprinciper vid konsolidering.

Värderingen av försäkringstekniska avsättningar för traditionell livförsäkring i Danmark och Finland fastställs genom beräkning av nuvärdet av de framtida förmåner som försäkringstagarna har rätt till. Beräkningen baseras på antaganden om marknadsmässiga diskonteringsräntor liksom om kostnader och livförsäkringsrisk. Diskonteringsräntan är baserad på skuldernas aktuella löptid. I Danmark omfattar avsättningen dessutom återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier.

I Norge beräknas avsättningarna för traditionell livförsäkring i huvudsak enligt en prospektiv metod. Den diskonteringsränta som används motsvarar den ursprungliga räntan justerad med hänsyn till antaganden om kostnader och risk.

Redovisningsprinciperna för varje företag grundar sig på den lokala verksamhetens struktur och är kopplade till solvensreglerna och nationella bestämmelser avseende vinstdelning och andra krav avseende fond för kollektivt utfördelad bonus (ofördelade avsättningar som skyddar försäkringstagarna).

Fondförsäkringsavtal omfattar försäkringstekniska avsättningar hänförliga till fondförsäkringar som har tecknats antingen med eller utan utdelningsgaranti. Fondförsäkringsavtal som klassificeras som försäkringsavtal innehåller samma försäkringsrelaterade riskelement som traditionella försäkringsavtal. Dessa avtal redovisas och värderas huvudsakligen till verkligt värde baserat på:

- det verkliga värdet på tillgångar hänförliga till fondförsäkringsavtalen, och
- det beräknade nuvärdet för försäkringsrisken, som framräknas på samma sätt som för traditionella försäkringsavtal med beaktande av effekten på varje riskelement som ingår i kassaflödet.

Avsättningar avseende sjuk- och olycksfallsförsäkringar omfattar premiereserver och utestående ersättningskrav. Denna post redovisas och värderas på upplupen basis, enligt samma princip som för skadeförsäkringsavtal.

Finansiella avtal

Avtal som klassificeras som finansiella avtal är avtal med försäkringstagare som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal och som innehåller en garanti eller en diskretionär del.

Finansiella avtal med diskretionär del redovisas, i enlighet med IFRS 4, som försäkringsavtal med tillämpning av nationella redovisningsprinciper. Nordea Life & Pensions har endast ett fåtal sådana avtal.

Finansiella avtal utan diskretionär del redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med IAS 39 "Finansiella instrument: Redovisning och värdering", och motsvaras av verkligt värde på tillgångarna hänförliga till dessa avtal. Dessa tillgångar klassificeras som tillhörande kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att eliminera eller avsevärt minska bristande överensstämmelse i redovisningen.

Avtal med diskretionär del (DPF)

Enligt vissa traditionella livförsäkringsavtal och finansiella avtal har försäkringstagaren rätt till betydande förmåner utöver de garanterade. Det är Nordea som avgör om dessa ytterligare förmåner ska utbetalas som bonus på riskresultat, kostnadsresultat eller ränta. Dessa avtal med diskretionär del

K1. Redovisningsprinciper, forts.

(Fond för kollektivt utfördelad bonus) klassificeras som skulder i balansräkningen.

Fond för kollektivt utfördelad bonus omfattar belopp som allokerats till men inte gottskrivits försäkringstagaren. I Finland omfattar fonden försäkringstagarens andel av samtliga realiserade vinster på placeringstillgångar och återbäringsmedel på betalda försäkringar och framtida premier (skillnaden mellan retroaktiva och marknadsmässiga prospektiva värderingsprinciper för försäkringsavtal). I Norge omfattar den försäkringstagarens andel av både samtliga realiserade vinster på placeringstillgångar och ytterligare reserver. I Sverige och Danmark är huvudprincipen för värdering verkligt värde (försäkringsavtal). Försäkringstagarens andel av både realiserade och realiserade vinster upptas därför i balansräkningen som antingen "Förändring av försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring" och/eller "Förändring av återbäringsmedel, livförsäkring", beroende på om placeringsresultatet allokeras eller inte. Båda dessa ingår i balansposten "Skulder till försäkringstagare".

Prövning av försäkringsskuld

Vid varje rapporteringsdatum görs en prövning för att säkerställa att försäkringsavsättningarna är tillräckliga. Vid prövningen säkerställs att skuldernas redovisade värde är högre än den bästa uppskattningen av framtida kassaflöde diskonterat med aktuell ränta. Vid behov görs ytterligare avsättningar som redovisas i resultaträkningen.

20. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av kunderna och försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna.

Fondförsäkringsavtal inkluderar finansiella avtal utan garantier och som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal.

Tillgångar och inlåning i dessa avtal redovisas och värderas till verkligt värde i enlighet med avsnitt 13 "Finansiella instrument" ovan.

21. Skatter

Posten "Skatt" i resultaträkningen omfattar aktuell och uppskjuten inkomstskatt. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs mot övrigt totalresultat eller direkt mot eget kapital. I dessa fall förs även skatten mot övrigt totalresultat respektive eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder redovisas, i enlighet med balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan redovisade respektive skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Uppskjutna skattefordringar redovisas för utnyttjade skattemässiga förluster och skatteavdrag. Uppskjuten skatt redovisas inte för temporära skillnader som uppstår vid första redovisningen av tillgångar eller skulder i en transaktion som inte är ett företagsförvärv och varken påverkar redovisat eller beskattningsbart resultat. Uppskjuten skatt redovisas inte heller för skillnader hänförliga till aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, i den mån det är sannolikt att en reglering eller realisering inte kommer att ske inom överskådlig tid. Inte heller redovisas uppskjuten skatt för skattepliktiga temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill.

Uppskjuten skatt beräknas enligt de skattesatser som väntas gälla för de temporära skillnaderna när de återförs, med utgångspunkt från antagna eller i praktiken antagna lagar per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder diskonteras inte. Uppskjutna skattefordringar redovisas endast i den utsträckning det är sannolikt att framtida beskattningsbar vinst kommer att finnas tillgänglig, mot vilken temporära skillnader, underskottsavdrag och utnyttjade skatteavdrag kan utnyttjas. Uppskjutna skattefordringar granskas varje balansdag, och minskas i den mån det inte längre är sannolikt att avdragsrätten kan utnyttjas.

Aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder kvittas när en legal rätt till kvittning föreligger, och Nordea avser att antingen nettoreglera dessa skatteposter eller återvinna skattefordran samtidigt som skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder kvittas generellt i den mån det är legalt tillåtet att kvitta aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder.

22. Resultat per aktie

Resultat per aktie före utspädning beräknas som årets resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp dividerat med vägt genomsnittligt antal utestående stamaktier under perioden.

Resultat per aktie efter utspädning fastställs genom att justera det vägda genomsnittliga antalet utestående stamaktier med den potentiella utspädningseffekt som rätten till prestationsaktier enligt de långsiktiga incitamentsprogrammen innebär.

Potentiella stamaktier anses endast medföra en utspädningseffekt på balansdagen om samtliga prestationsvillkor har uppfyllts och om en konvertering till stamaktier skulle minska vinsten per aktie. Vidare anses rättigheterna endast medföra en utspädningseffekt om lösenpriset, med tillägg för framtida tjänster, är lägre än periodens genomsnittliga aktiekurs.

23. Ersättningar till anställda

All form av ersättning till anställda som kompensation för utförda tjänster utgör ersättning till anställda. Kortfristiga ersättningar till anställda ska regleras inom tolv månader efter utgången av den rapportperioden då tjänsterna utförts. Ersättningar efter avslutad anställning är ersättningar som kommer att betalas ut efter anställningens upphörande. Ersättningar efter avslutad anställning i Nordea omfattar endast pensioner. Avgångsvederlag blir normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång.

Kortfristiga ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar till anställda består främst av fast och rörlig lön. Både fast och rörlig lön kostnadsförs i den period då de anställda utfört tjänster till Nordea. Nordea har även ställt ut aktierelaterade incitamentsprogram, vilka beskrivs vidare i avsnitt 26 "Aktierelaterade ersättningar".

För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

Ersättningar efter avslutad anställning Pensionsplaner

Företagen inom Nordea har olika pensionsplaner, både för-månsbestämda och avgiftsbestämda, i enlighet med nationell praxis och de villkor som gäller i de länder där Nordea verkar. Förmånsbestämda pensionsplaner används huvudsakligen i Sverige, Norge och Finland. De större förmånsbestämda pensionsplanerna är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser. Om verkligt värde på förvaltningsstillgångar hänförliga till en specifik pensionsplan är lägre än nuvärdet, brutto, av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställd enligt Projected Unit Credit Method, redovisas

K1. Redovisningsprinciper, forts.

nettobeloppet som en skuld ("Pensionsförpliktelser"). I det omvända fallet redovisas nettobeloppet som en tillgång ("Pensionstillgångar"). Icke-fonderade pensionsplaner redovisas som "Pensionsförpliktelser".

De flesta pensioner i Danmark, men även i andra länder, baseras på avgiftsbestämda pensionsplaner som inte medför något pensionsåtagande för Nordea. Samtliga förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare. Nordea bidrar också till offentliga pensionssystem.

Pensionskostnader

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa tjänster förfaller till betalning. Nordeas nettoförpliktelse för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Aktuariella beräkningar inkluderande Projected Unit Credit Method används för att fastställa nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser och kostnader hänförliga till dessa. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella antaganden (se not K32 "Pensionsförpliktelser").

Vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde och eventuella förvaltningstillgångars verkliga värde kan omvärderingseffekter uppstå, till följd av ändrade aktuariella antaganden och erfarenhetsmässiga avvikelser (verkligt utfall jämfört med antaganden). Dessa omvärderingseffekter redovisas direkt mot eget kapital via övrigt totalresultat.

När beräkningen resulterar i ett överskott begränsas det redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida återbetalningar från eller minskade inbetalningar till planen.

Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter beräknas och redovisas baserat på redovisat nettoöverskott eller nettounderskott per plan och ingår i balansräkningen som "Pensionsförpliktelser" eller "Pensionstillgångar".

Diskonteringsränta i förmånsbestämda planer

Diskonteringsräntan baseras på företagsobligationer med höga kreditbetyg, där en tillräckligt djup marknad existerar för sådana obligationer. Säkerställda hypoteksobligationer anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. I länder där en dylik marknad inte existerar baseras diskonteringsräntan på statsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark härleds spreaden på säkerställda hypoteksobligationer över swapkurvan från de mest likvida obligationerna med längre löptid och extrapoleras till samma duration som pensionskulden med hjälp av relevanta swapkurvor. I Finland extrapoleras spreaden i företagsobligationer över statsobligationer till samma duration som pensionsskulden med hjälp av statsobligationskurvan.

Avgångsvederlag

Som ovan nämnts blir avgångsvederlag normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång. Avgångsvederlag utgår inte om medarbetaren ska fortsätta utföra sina tjänster och betalningen kan anses utgöra normal ersättning för dessa tjänster.

Avgångsvederlag kostnadsförs när Nordea har en skyldighet att göra betalningen. En skyldighet uppstår när det finns en formell plan som beslutats på lämplig organisatorisk nivå och när det inte finns en realistisk möjlighet för Nordea att dra

sig ur, vilket normalt anses uppfyllt när planen har kommunicerats till berörda medarbetare eller deras representanter.

Avgångsvederlag kan innefatta både kortfristiga ersättningar, till exempel ett antal månadslöner, och ersättningar efter avslutad anställning, normalt i form av förtidspensionering. I not K7 "Personalkostnader" klassificeras kortfristiga ersättningar som "Löner och arvoden" och ersättningar efter avslutad anställning som "Pensionskostnader".

24. Eget kapital

Minoritetsintressen

Minoritetsintressen omfattar den del av koncernföretags nettotillgångar som inte ägs direkt eller indirekt av Nordea Bank Abp.

För varje rörelseförvärv värderar Nordea minoritetsintressena i den förvärvade rörelsen antingen till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar.

Innehavare av övrigt primärkapital

Nordea har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea och inte ackumuleras. Dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och innehavarnas kontroll. Nordea klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte omfattas av sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Investerat fritt eget kapital/Överkursfond

Investerat fritt eget kapital/Överkursfonden utgörs av skillnaden mellan teckningskursen och kvotvärdet på Nordeas aktier vid Nordeas nyemission. Avdrag görs för transaktionskostnaderna i samband med nyemissionen.

Övriga reserver

Övriga reserver utgörs av intäkter och kostnader, netto efter skatteeffekter, som redovisas under eget kapital via övrigt totalresultat. Dessa reserver omfattar reserver för kassaflödessäkringar, finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat och ackumulerade omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner, samt en reserv för omräkningsdifferenser.

Balanserade vinstmedel

Med undantag för ej utdelade vinstmedel från tidigare år, omfattar balanserade vinstmedel eget kapitaldelen av obeskattade reserver. Obeskattade reserver enligt nationella bestämmelser, redovisas som eget kapital efter beaktande av uppskjuten skatt enligt gällande skattesatser i respektive land.

Även Nordeas andel av ej utdelade vinstmedel från intresseföretag och joint ventures intjänade efter förvärvsdagen, ingår i balanserade vinstmedel.

egna aktier

Egna aktier redovisas inte som tillgångar. Förvärv av egna aktier klassificeras i balansräkningen som en minskning av "Balanserade vinstmedel". Även egna aktier i tradingportföljer

K1. Redovisningsprinciper, forts.

klassificeras som egna aktier. Försäljning av egna aktier redovisas som en ökning av "Balanserade vinstmedel".

Kontrakt på Nordeaaktier som kan kontantavräknas är finansiella tillgångar eller finansiella skulder.

25. Finansiella garantiavtal och kreditlöften

Erhållna premier i emitterade finansiella garantiavtal och kreditlöften redovisas vid första redovisningstillfället som förutbetalda intäkter i balansräkningen. Därefter värderas garantierna och de oåterkalleliga kreditlöften och redovisas i balansräkningen som en avsättning, till det högre av erhållen avgift minus avskrivning och ett belopp beräknat i enlighet med IFRS 9. Förändringar i avsättningar redovisas i resultaträkningen under posten "Kreditförluster, netto".

Som framgår av avsnitt 6 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar" fördelas erhållna premier för finansiella garantiavtal över garantiperioden och redovisas i resultaträkningen som "Avgifts- och provisionsintäkter". Erhållna premier för kreditlöften fördelas normalt över åtagandeperioden. Garanti- och löftesbeloppen redovisas utanför balansräkningen, finansiella garantier under posten "Eventualförpliktelser" och oåterkalleliga kreditlöften under posten "Åtaganden".

26. Aktierelaterade ersättningar

Program som regleras med eget kapital-instrument

Nordea har årligen ställt ut långsiktiga incitamentsprogram 2007 till 2012. Anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med eget kapital-instrument, dvs. rättigheter att vederlagsfritt erhålla aktier eller att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Värdet av sådana rättigheter kostnadsförs. Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet för dessa rättigheter fastställs utifrån koncernens uppskattning av antalet rättigheter som slutligen kommer att intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag. Det verkliga värdet kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Förändrade marknadsvillkor för Prestationsaktie II återspeglas i form av en sannolikhetsjustering av den ursprungliga beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering (trueup) görs för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden. Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje balansdag för att säkerställa att den baseras på rättighetenas verkliga värde på balansdagen.

För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

Kontantreglerade program

Enligt tillsynsmyndigheternas bestämmelser och allmänna riktlinjer i Norden måste Nordea skjuta upp betalningar av rörliga ersättningar, och detta gäller Nordeas incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner (Executive Incentive Programme, EIP). De uppskjutna beloppen är i viss utsträckning beroende av Nordeas totalavkastning (Summa Shareholders' Return, TSR) och dessa "program" klassificeras som aktierelaterade ersättningar som regleras med kontanter. Programmen är fullt intjänade när betalningarna av de rörliga ersättningarna för första gången redovisas som uppskjutna, och det verkliga värdet på förpliktelsen omvärderas kontinuerligt. Omvärderingarna redovisas, tillsammans med tillhörande sociala avgifter, i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

För ytterligare information, se not K7 "Personalkostnader".

27. Transaktioner med närstående

Nordea definierar närstående parter som:

- Aktieägare med betydande inflytande
- Koncernföretag
- Intresseföretag och joint ventures
- Nyckelpersoner i ledande positioner
- Övriga närstående parter

Alla transaktioner med närstående är gjorda i enlighet med armlängdsprincipen, förutom utlåning till anställda, se not K7 "Personalkostnader".

Aktieägare med betydande inflytande

Aktieägare med betydande inflytande är aktieägare som har rätt att delta i beslut som rör Nordeas finansiella och operativa strategier, men som inte har ett bestämmande inflytande över dessa.

Koncernföretag

En definition av begreppet koncernföretag finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering". Ytterligare information om företag som ingår i Nordeakoncernen finns i not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Koncerninterna transaktioner mellan juridiska enheter sker baserat på armlängdsprincipen i enlighet med OECD:s krav. Dessa transaktioner elimineras i koncernredovisningen.

Intresseföretag och joint ventures

En definition av termen intresseföretag och joint venture finns i avsnitt 5 "Principer för konsolidering".

Ytterligare information om intresseföretag och joint ventures som ingår i Nordeakoncernen finns i not K19 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nyckelpersoner i ledande positioner omfattar:

- Styrelsen
- Koncernchefen
- Koncernledningen

För information om ersättningar och pensioner till, samt övriga transaktioner med, dessa befattningshavare, se not K7 "Personalkostnader".

Övriga närstående parter

Övriga närstående parter utgörs av nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner. Övriga närstående parter utgörs också av företag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen liksom företag som står under betydande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare. Dessutom omfattar Övriga närstående parter Nordeas pensionsstiftelser.

Information om transaktioner mellan Nordea och övriga närstående parter återfinns i not K45 "Transaktioner med närstående".

28. Presentation av avyttringsgrupper som innehas för försäljning

Tillgångar och skulder i avyttringsgrupper redovisas på separata rader i balansräkningen, "Tillgångar som innehas för försäljning" respektive "Skulder som innehas för försäljning", från klassificeringsdagen. Finansiella instrument värderas även fortsättningsvis enligt reglerna i IAS 39, medan icke-finansiella tillgångar redovisas till det lägre av redovisat värde och verkligt värde. Jämförelsetalen har inte räknats om.

K1. Redovisningsprinciper, forts.

29. Valutakurser

	Jan–dec 2018	Jan–dec 2017
1 euro = svenska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	10,2608	9,6378
Balansräkning (vid periodens slut)	10,2330	9,8438
1 euro = danska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	7,4533	7,4387
Balansräkning (vid periodens slut)	7,4672	7,4449
1 euro = norska kronor		
Resultaträkning (genomsnitt)	9,6033	9,3317
Balansräkning (vid periodens slut)	9,9470	9,8403
1 euro = ryska rubel		
Resultaträkning (genomsnitt)	74,0484	65,9190
Balansräkning (vid periodens slut)	79,3826	69,3920

K2. Segmentrapportering

Rörelsesegment

Värdering av rörelsesegmentens prestation

Värderingsprinciper och allokeringar mellan rörelsesegmenten följer, i enlighet med IFRS 8, den information som rapporteras till den högsta verkställande beslutsfattaren. I Nordea har Group Executive Management identifierats som den högsta verkställande beslutsfattaren. De huvudsakliga skillnaderna jämfört med affärsområdesrapporteringen är att information till den högsta verkställande beslutsfattaren upprättas med användande av budgetkurser och att olika allokeringsprinciper mellan rörelsesegmenten har använts.

Identifiering av rörelsesegment

Jämfört med årsredovisningen 2017 har rörelsesegmenten förändrats till följd av beslutet att omorganisera rörelsesegmentet Commercial & Business Banking i nya rörelsesegment samt omorganisera Wholesale Banking i nya rörelsesegment. Commercial & Business Banking består av de två nya rörelsesegmenten Business Banking och Business Banking Direct, istället för de tidigare rörelsesegmenten Commercial Banking och Business Banking. I Wholesale Banking har det tidigare rapporterade rörelsesegmentet Shipping Offshore & Oil services gått in i Corporate & Investment Banking och det nya rörelsesegmentet Financial Institutions Group & international Banks har etablerats. Från och med fjärde kvartalet inkluderas de nya affärsområdena i rapporteringen till den högsta verkställande beslutsfattaren och är till följd av detta en del av rörelsesegmenten i not K2. Jämförelsesiffror har omarbetats på motsvarande sätt.

Finansiellt resultat presenteras för de huvudsakliga affärsområdena Personal Banking, Commercial & Business Banking, Wholesale Banking och Wealth Management, med ytterligare nedbrytning på rörelsesegment, samt för rörelsesegmentet Group Finance & Treasury. Övriga rörelsesegment som understiger de kvantitativa gränsvärdena i IFRS 8 inkluderas i Övriga rörelsesegment. Koncernfunktioner, elimineringsringar och resultat som inte i sin helhet allokeras till något av rörelsesegmenten visas separat som avstämningsposter.

Rapporterbara rörelsesegment

Personal Banking hjälper Nordeas privatkunder via olika kanaler och erbjuder dem ett heltäckande utbud av finansiell

la tjänster och lösningar. Affärsområdet innefattar rådgivning, kundservice, olika kundkanaler, produktenheter, back-office och IT, och har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader. Business Banking och Business Banking Direct arbetar med en relationsbaserad servicemodell med ett kundcentrerat värdeerbjudande till våra företagskunder. Affärsområdet omfattar även Transaction Banking, som inkluderar Cards, Trade Finance och Cash Management, och Nordea Finance som inriktar sig på både privat- och företagskunder i alla delar av koncernen. Wholesale Banking erbjuder banktjänster och andra finansiella lösningar till stora privata och offentliga företag och institutioner i och utanför Norden. Kundenheten Corporate & Investment Banking betjänar Nordeas största globala företagskunder. Financial Institutions Group & International Banks är ansvarig för Nordeas kunder inom den finansiella sektorn, och erbjuder enskilda produkter såsom fonder och finansiella instrument samt rådgivande tjänster inom fondförsäljning och placering av tillgångar. Nordea Bank Russia erbjuder banktjänster till företagskunder i Ryssland. Capital Markets oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena. Asset & Wealth Management erbjuder högklassiga placerings-, spar- och riskhanteringsprodukter. Affärsområdet förvaltar också kundernas tillgångar och ger finansiell rådgivning till förmögna privatpersoner och institutionell investerare. Divisionen Private Banking erbjuder heltäckande rådgivning om placeringar, förmögenhetsplanering, krediter och fastigheter till förmögna privatpersoner, företag och deras ägare, samt stiftelser. Divisionen Asset Management ansvarar för alla aktivt förvaltade investeringsprodukter, inklusive internt förvaltade fonder och mandat såväl som vissa utvalda fonder under extern förvaltning, samt för tjänster till institutionella kapitalförvaltningskunder. Life & Pensions erbjuder Nordeas retail-, private banking- och företagskunder ett komplett utbud pensions- och kapitalförsäkringar och riskprodukter samt skräddarsydd rådgivning för bankdistribution. Life & Pensions oallokerat är det resterande resultatet som inte allokeras till de huvudsakliga affärsområdena. Group Finance & Treasurys huvudsakliga syfte är att hantera koncernens finansiering samt stödja ledningen och kontrollen av Nordeakoncernen. Den största inkomstkällan inom Group Finance & Treasury är Group Treasury & ALM.

K2. Segmentrapportering, forts.

Resultaträkning 2018

Mn euro	Personal banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Asset & Wealth Manage- ment	Group Finance & Treasury	Övriga rörelse- segment	Summa rörelse- segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	2 067	1 276	858	65	52	13	4 331	-7	4 324
Avgifts- och provisionsnetto	1 219	566	475	1 449	-19	0	3 690	-697	2 993
Nettoresultat av poster till verkligt värde	170	298	407	166	68	-14	1 095	-7	1 088
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	0	9	-	13	8	91	121	3	124
Övriga rörelseintäkter	8	21	1	21	1	128	180	296	476
Summa rörelseintäkter	3 464	2 170	1 741	1 714	110	218	9 417	-412	9 005
- varav interna transaktioner ¹	-538	-247	-473	-16	1 227	47	0	-	-
Personalkostnader	-768	-439	-501	-458	-129	-25	-2 320	-678	-2 998
Övriga administrationskostnader	-1 005	-700	-352	-300	131	25	-2 201	802	-1 399
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-141	-15	-55	-9	-4	0	-224	-258	-482
Summa rörelsekostnader	-1 914	-1 154	-908	-767	-2	0	-4 745	-134	-4 879
Resultat före kreditförluster	1 550	1 016	833	947	108	218	4 672	-546	4 126
Kreditförluster, netto	-79	-24	-92	-6	0	21	-180	7	-173
Rörelseresultat	1 471	992	741	941	108	239	4 492	-539	3 953
Skatt	-353	-238	-178	-226	-23	-58	-1 076	204	-872
Årets resultat	1 118	754	563	715	85	181	3 416	-335	3 081
Balansräkning 31 dec 2018, md euro									
Utlåning till allmänheten ²	143	82	49	7	-	1	282	26	308
In- och upplåning från allmänheten ²	69	41	36	9	-	1	156	9	165

Resultaträkning 2017

Mn euro	Personal Banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Asset & Wealth Manage- ment	Group Finance & Treasury	Övriga rörelse- segment	Summa rörelse- segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	2 210	1 232	826	80	75	131	4 554	112	4 666
Avgifts- och provisionsnetto	1 295	649	552	1 577	-9	28	4 092	-723	3 369
Nettoresultat av poster till verkligt värde	49	255	628	291	97	9	1 329	-1	1 328
Andelar i intresseföretags resultat	1	13	-	0	0	1	15	8	23
Övriga rörelseintäkter	6	31	4	18	1	6	66	17	83
Summa rörelseintäkter	3 561	2 180	2 010	1 966	164	175	10 056	-587	9 469
- varav interna transaktioner ¹	-479	-253	-311	-7	1 058	-8	0	-	-
Personalkostnader	-792	-500	-597	-487	-127	-48	-2 551	-661	-3 212
Övriga administrationskostnader	-989	-727	-308	-334	140	-99	-2 317	695	-1 622
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-110	-14	-28	-12	0	0	-164	-104	-268
Summa rörelsekostnader	-1 891	-1 241	-933	-833	13	-147	-5 032	-70	-5 102
Resultat före kreditförluster	1 670	939	1 077	1 133	177	28	5 024	-657	4 367
Kreditförluster, netto	-43	-84	-224	1	0	-11	-361	-8	-369
Rörelseresultat	1 627	855	853	1 134	177	17	4 663	-665	3 998
Skatt	-391	-205	-205	-261	-42	-4	-1 108	158	-950
Årets resultat	1 236	650	648	873	135	13	3 555	-507	3 048
Balansräkning 31 dec 2017, EURbn									
Utlåning till allmänheten ²	141	80	48	8	-	4	281	29	310
In- och upplåning från allmänheten ²	68	41	40	10	-	4	163	9	172

1) IFRS 8 kräver information om intäkter från transaktioner med andra rörelsesegment. Nordea har definierat segmentinterna intäkter som interna ränteintäkter och räntekostnader relaterade till rörelsesegmentens finansiering genom internbanken inom Group Corporate Centre.

2) Volymerna inkluderas endast separat för rörelsesegment om de rapporteras separat till den högsta verkställande beslutsfattaren.

K2. Segmentrapportering, forts.

Nedbrytning av Personal Banking

Resultaträkning, mn euro	Personal Banking Danmark		Personal Banking Finland		Personal Banking Norge		Personal Banking Sverige		Personal Banking Övrigt ¹		Summa Personal Banking	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Räntenetto	576	637	424	441	375	366	709	770	-17	-4	2 067	2 210
Avgifts- och provisionsnetto	312	363	366	390	122	120	432	423	-13	-1	1 219	1 295
Nettoresultat av poster till verkligt värde	112	-6	18	21	14	11	25	20	1	3	170	49
Andelar i intresseföretags resultat	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1	0	1
Övriga rörelseintäkter	-3	-2	1	4	2	1	5	1	3	2	8	6
Summa rörelseintäkter	997	992	809	856	513	498	1 171	1 214	-26	1	3 464	3 561
- varav interna transaktioner	-172	-113	-92	-73	-163	-179	-110	-116	-1	2	-538	-479
Personalkostnader	-201	-203	-129	-153	-84	-79	-153	-163	-201	-194	-768	-792
Övriga administrationskostnader	-384	-371	-333	-319	-166	-162	-387	-371	265	234	-1 005	-989
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-10	-14	-7	-7	-2	-3	-4	-5	-118	-81	-141	-110
Summa rörelsekostnader	-595	-588	-469	-479	-252	-244	-544	-539	-54	-41	-1 914	-1 891
Resultat före kreditförluster	402	404	340	377	261	254	627	675	-80	-40	1 550	1 670
Kreditförluster, netto	-24	-4	-33	-12	-2	-4	-19	-17	-1	-6	-79	-43
Rörelseresultat	378	400	307	365	259	250	608	658	-81	-46	1 471	1 627
Skatt	-91	-96	-74	-88	-62	-60	-146	-158	20	11	-353	-391
Årets resultat	287	304	233	277	197	190	462	500	-61	-35	1 118	1 236
Balansräkning 31 dec, md euro												
Utlåning till allmänheten	36	36	32	32	29	27	46	46	-	-	143	141
In- och upplåning från allmänheten	17	17	21	21	8	8	23	22	-	-	69	68

1) Personal Banking Övrigt inkluderar områdena COO, Products och HR.

Nedbrytning av Commercial & Business Banking

Resultaträkning, mn euro	Business Banking		Business Banking Direct		Commercial & Business Banking Övrigt ¹		Summa Commercial & Business Banking	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Räntenetto	1 045	1 008	206	214	25	10	1 276	1 232
Avgifts- och provisionsnetto	462	522	166	176	-62	-49	566	649
Nettoresultat av poster till verkligt värde	290	250	17	19	-9	-14	298	255
Andelar i intresseföretags resultat	5	9	-	-	4	4	9	13
Övriga rörelseintäkter	1	1	0	0	20	30	21	31
Summa rörelseintäkter	1 803	1 790	389	409	-22	-19	2 170	2 180
- varav interna transaktioner	-241	-258	-5	-3	-1	8	-247	-253
Personalkostnader	-170	-186	-51	-56	-218	-258	-439	-500
Övriga administrationskostnader	-664	-709	-195	-197	159	179	-700	-727
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-5	-5	-2	-2	-8	-7	-15	-14
Summa rörelsekostnader	-839	-900	-248	-255	-67	-86	-1 154	-1 241
Resultat före kreditförluster	964	890	141	154	-89	-105	1 016	939
Kreditförluster, netto	-14	-88	-3	10	-7	-6	-24	-84
Rörelseresultat	950	802	138	164	-96	-111	992	855
Skatt	-228	-195	-33	-39	23	29	-238	-205
Årets resultat	722	607	105	125	-73	-82	754	650
Balansräkning 31 dec, md euro								
Utlåning till allmänheten	70	68	12	12	-	-	82	80
In- och upplåning från allmänheten	30	30	11	11	-	-	41	41

1) Commercial & Business Banking Övrigt inkluderar områdena COO, Transaction Banking, Digital Banking och HR.

K2. Segmentrapportering, forts.

Nedbrytning av Wholesale Banking

Resultaträkning, mn euro	Corporate & Investment Banking		Financial Institutions Group & International Banks		Banking Russia		Capital Markets oallokerat		Wholesale Banking Övrigt ¹		Summa Wholesale Banking	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Räntenetto	814	769	24	1	59	93	-4	-28	-35	-9	858	826
Avgifts- och provisionsnetto	399	455	133	150	11	16	-65	-69	-3	0	475	552
Nettoresultat av poster till verkligt värde	146	92	139	183	9	14	117	352	-4	-13	407	628
Andelar i intresseföretags resultat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga rörelseintäkter	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	1	4
Summa rörelseintäkter	1 359	1 316	296	334	79	123	49	256	-42	-19	1 741	2 010
- varav interna transaktioner	-314	-256	-42	-41	-54	-66	-58	55	-5	-3	-473	-311
Personalkostnader	-99	-101	-10	-8	-23	-31	-218	-272	-151	-185	-501	-597
Övriga administrationskostnader	-377	-384	-201	-218	-18	-17	92	146	152	165	-352	-308
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0	0	-2	-3	0	0	-53	-25	-55	-28
Summa rörelsekostnader	-476	-485	-211	-226	-43	-51	-126	-126	-52	-45	-908	-933
Resultat före kreditförluster	883	831	85	108	36	72	-77	130	-94	-64	833	1 077
Kreditförluster, netto	-43	-203	0	0	-49	-20	0	0	0	-1	-92	-224
Rörelseresultat	840	628	85	108	-13	52	-77	130	-94	-65	741	853
Skatt	-201	-151	-20	-26	3	-13	19	-31	21	16	-178	-205
Årets resultat	639	477	65	82	-10	39	-58	99	-73	-49	563	648
Balansräkning 31 dec, md euro												
Utlåning till allmänheten	45	44	2	2	2	2	-	-	-	-	49	48
In- och upplåning från allmänheten	25	27	10	12	1	1	-	-	-	-	36	40

1) Wholesale Banking Övrigt inkluderar områdena International Divisions, COO och HR.

Nedbrytning av Asset & Wealth Management

Resultaträkning, mn euro	Private Banking		Asset Management		Life & Pensions unallocated		Wealth Management Övrigt ¹		Summa Asset & Wealth Management	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Räntenetto	72	82	-3	0	0	0	-4	-2	65	80
Avgifts- och provisionsnetto	425	451	903	965	319	367	-198	-206	1 449	1 577
Nettoresultat av poster till verkligt värde	31	56	9	0	127	234	-1	1	166	291
Andelar i intresseföretags resultat	0	0	0	0	13	0	0	0	13	0
Övriga rörelseintäkter	5	5	9	10	11	13	-4	-10	21	18
Summa rörelseintäkter	533	594	918	975	470	614	-207	-217	1 714	1 966
- varav interna transaktioner	-13	-8	1	2	0	0	-4	-1	-16	-7
Personalkostnader	-162	-162	-165	-164	-85	-117	-46	-44	-458	-487
Övriga administrationskostnader	-213	-259	-131	-113	-68	-84	112	122	-300	-334
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-1	-9	0	0	-6	-4	-2	1	-9	-12
Summa rörelsekostnader	-376	-430	-296	-277	-159	-205	64	79	-767	-833
Resultat före kreditförluster	157	164	622	698	311	409	-143	-138	947	1 133
Kreditförluster, netto	-6	1	0	0	0	0	0	0	-6	1
Rörelseresultat	151	165	622	698	311	409	-143	-138	941	1 134
Skatt	-36	-38	-149	-161	-75	-94	34	32	-226	-261
Årets resultat	115	127	473	537	236	315	-109	-106	715	873
Balansräkning 31 dec, md euro										
Utlåning till allmänheten	7	8	-	-	-	-	-	-	7	8
In- och upplåning från allmänheten	9	10	-	-	-	-	-	-	9	10

1) Wealth Management Övrigt inkluderar områdena Savings, COO och HR.

K2. Segmentrapportering, forts.

Avstämning mellan summa rörelsesegment och finansiella rapporter

	Summa rörelseintäkter, mn euro		Rörelseresultat, mn euro		Utlåning till allmänheten, md euro		In- och upplåning från allmänheten, md euro	
	2018	2017	2018	2017	31 dec 2018	31 dec 2017	31 dec 2018	31 dec 2017
Summa rörelsesegment	9 417	10 056	4 492	4 663	282	281	156	163
Koncernfunktioner ¹	31	25	-139	-203	-	-	-	-
Oallokerade poster	279	20	137	86	29	28	11	9
Elimineringsar	-7	-13	-	-	-	-	-	-
Skilnader i redovisningsprinciper ²	-715	-619	-537	-548	-3	1	-2	0
Summa	9 005	9 469	3 953	3 998	308	310	165	172

1) Består av Group Risk Management, Group Internal Audit, Chief of staff office, Group Corporate Centre och Group Compliance.

2) Effekt från skillnad i klassificeringen av tillgångar/skulder som innehas för försäljning, användning av budgetvalutakurser och interna allokeringar i segmentrapporteringen.

Rörelseintäkter fördelade på produktgrupper

Mn euro	2018	2017
Banking produkter	5 644	5 742
Kapitalmarknadsprodukter	931	1 354
Sparprodukter & Kapitalförvaltning	1 440	1 542
Liv & Pension	468	622
Övriga	522	209
Summa	9 005	9 469

Banking produkter består av tre olika produkttyper. Konto-produkter inkluderar kontobaserade produkter såsom lån, inlåning, kort och nätbanks tjänster. Transaktionsprodukter består av kontanthantering, handel och projektfinansiering. Finansieringsprodukter inkluderar tillgångsbaserad finansiering genom leasing, hyrköp och factoring och erbjuder även försäljning till finansiella partners såsom försäljare, återförsäljare och butiker. Kapitalmarknadsprodukter innefattar finansiella instrument, eller uppsättning av finansiella instrument, som är tillgängliga på den finansiella marknaden, såsom valutor, råvaror, aktier, obligationer etc. Sparprodukter & Kapitalförvaltning inkluderar investeringsfonder, diskretionär förvaltning, portföljrådgivning, aktiehandel och pensioner. Investeringsfonder är en kombinerad produkt där fondbolaget investerar i aktier, fonder, derivat eller andra standardiserade produkter på uppdrag av fondens ägare. Diskretionär förvaltning är en tjänst som tillhandahåller, på uppdrag av kunden, förvaltning av en investeringsportfölj. Portföljrådgivning är en tjänst som erbjuds för att stödja kunders investeringsbeslut. Liv & Pension består av produkter och tjänster inom försäkring och pension.

Nordeas huvudsakliga geografiska marknad utgörs av de nordiska länderna. Intäkter och tillgångar fördelas på geografiska områden baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna. Goodwill fördelas på länder utifrån var affärsverksamheten i de förvärvade enheterna bedrivs.

Geografisk information

	Summa rörelseintäkter, mn euro		Tillgångar, md euro	
	2018	2017	31 dec 2018	31 dec 2017
Sverige	2 503	2 062	144	167
Finland	1 729	1 963	133	104
Norge	1 660	1 688	86	103
Danmark	2 490	2 789	168	174
Övrigt	623	967	20	34
Summa	9 005	9 469	551	582

K3. Räntenetto

Ränteintäkter

Mn euro	2018	2017
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	5 843	6 132
Övriga ränteintäkter	1 410	1 443
Summa ränteintäkter	7 253	7 575

Mn euro	2018	2017
Utlåning till kreditinstitut	414	303
Utlåning till allmänheten	5 857	6 230
Räntebärande värdepapper	429	418
Övriga ränteintäkter	553	624
Summa ränteintäkter¹	7 253	7 575

1) Varav variabla leasingintäkter 70 mn euro (65 mn euro). Variabla leasingintäkter består av rörliga räntor exklusive den fasta marginalen. Om den variabla leasingintäkten minskar motverkas detta av lägre upplåningskostnader.

Räntekostnader

Mn euro	2018	2017
Skulder till kreditinstitut	-272	-182
In- och upplåning från allmänheten	-409	-367
Emitterade värdepapper	-2 559	-2 583
Efterställda skulder	-335	-337
Övriga räntekostnader ¹	646	560
Summa räntekostnader	-2 929	-2 909
Räntenetto	4 324	4 666

1) Räntenettet från derivatinstrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade till Nordea's upplåning. Det kan ha både positiv och negativ påverkan på övriga räntekostnader, för mer information se not K1 "redovisningsprinciper".

K3. Räntenetto, forts.

Räntor från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	2018	2017 ¹
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	253	274
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	5 675	5 858
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (relaterade till säkringsinstrument)	-85	0
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	5 843	6 132
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	1 410	1 443
Övriga ränteintäkter	1 410	1 443
Ränteintäkter	7 253	7 575
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-3 046	-2 884
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	117	-25
Räntekostnader	-2 929	-2 909

1) Jämförelsetalen för 2017 är baserade på kraven i IAS 39 men är jämförbara med siffrorna för 2018 som baseras på kraven i IFRS 9.

Ränta på osäkra lånefordringar utgjorde en obetydlig andel av ränteintäkter.

K4. Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	2018	2017
Provisioner från kapitalförvaltning	1 440	1 543
- varav intäkter	1 741	1 883
- varav kostnader	-301	-340
Livförsäkring & Pensioner	258	313
- varav intäkter	290	372
- varav kostnader	-32	-59
Inlåningsprodukter	23	27
- varav intäkter	23	27
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	173	224
- varav intäkter	280	292
- varav kostnader	-107	-68
Depå- och emissionstjänster	49	59
- varav intäkter	90	101
- varav kostnader	-41	-42
Betalningar	302	307
- varav intäkter	419	434
- varav kostnader	-117	-127
Kort	218	228
- varav intäkter	341	363
- varav kostnader	-123	-135

Mn euro	2018	2017
Utlåningsprodukter	399	465
- varav intäkter	425	487
- varav kostnader	-26	-22
Garantier och dokumentbetalningar	116	143
- varav intäkter	133	150
- varav kostnader	-17	-7
Övrigt	15	60
- varav intäkter	104	123
- varav kostnader	-89	-63
Summa	2 993	3 369

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 383 mn euro (450 mn euro).

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 2 311 mn euro (2 547 mn euro). Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är -32 mn euro (-59 mn euro).

K4. Avgifts- och provisionsnetto, forts.

Nedbrytning per affärsområde

Mn euro, 2018	Personal Banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Asset & Wealth Management	Group Finance & Treasury	Other & Elimination	Nordea- koncernen
Provisioner från kapitalförvaltning	160	34	11	1 235	0	0	1 440
Livförsäkring & Pensioner	51	22	4	181	0	0	258
Inlåningsprodukter	11	11	1	0	0	0	23
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	25	20	102	31	-5	0	173
Depå- och emissionstjänster	8	7	35	9	-10	0	49
Betalningar	88	163	55	0	-4	0	302
Kort	181	22	15	0	0	0	218
Utlåningsprodukter	118	100	181	0	0	0	399
Garantier och dokumentbetalningar	6	40	70	0	0	0	116
Övrigt	23	18	-3	-13	-1	-9	15
Summa	671	437	471	1 443	-20	-9	2 993

K5. Nettoresultat av poster till verkligt värde

Mn euro	2018	2017
Aktierelaterade instrument	226	370
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	684	712
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	55	20
Förvaltningsfastigheter	0	-3
Livförsäkring ^{1,2}	123	229
Summa	1 088	1 328

1) Interna transaktioner har ej eliminerats mot andra rader i noten. Raden Livförsäkring ger således den verkliga effekten från livförsäkringsverksamheten.

2) Premieintäkter uppgår till 840 mn euro (2 833 mn euro).

Utbrytning av livförsäkring

Mn euro	2018	2017
Aktierelaterade instrument	-515	1 344
Ränterelaterade instrument och valutakursförändringar	-65	715
Övriga finansiella instrument	0	4
Förvaltningsfastigheter	125	195
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	20	-2 056
Förändring av återbäringsmedel	512	7
Intäkter försäkringsrisk	91	177
Kostnader försäkringsrisk	-45	-157
Summa	123	229

Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	2018
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	-45
Finansiella tillgångar redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	-41
Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	1 385
Finansiella tillgångar och skulder obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen ¹	-1 885
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde ²	104
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	315
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	512
Icke finansiella tillgångar och skulder	743
Summa	1 088

1) Varav periodiserade dag 1-resultat uppgår till 39 mn euro.

2) Vinst och förlust redovisade i resultaträkningen till följd av bortbokning av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde uppgår till 53 mn euro varav 53 mn euro avser vinster och 0 mn euro avser förluster. Anledningen till bortbokningen är att tillgångarna har blivit förutbetalda av kunden eller sålda.

Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument¹

Mn euro	2017
Finansiella tillgångar som kan säljas, realiserade	0
Finansiella instrument redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	33
Finansiella instrument som innehas för handel ²	434
Finansiella instrument under säkringsredovisning	43
- varav nettoresultat från säkringsinstrument	-906
- varav nettoresultat från säkrade poster	949
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde ³	-2
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-39
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	635
Övrigt	-5
Intäkter finansiell risk, netto, livförsäkring ⁴	209
Intäkter försäkringsrisk, netto, livförsäkring	20
Summa	1 328

1) Beloppen för Life (intäkter finansiell risk och intäkter försäkringsrisk) redovisas brutto, dvs före elimineringar av interna transaktioner.

2) Varav periodiserade dag 1-resultat uppgår till 54 mn euro.

3) Varav -2 mn euro avser instrument klassificerade in i kategorin "Lånefordringar och kundfordringar" och - mn euro relaterade till instrument klassificerade in i kategorin "Investeringar som hålles till förfall".

4) Premieintäkter uppgår till 2 833 mn euro.

K6. Övriga rörelseintäkter

Mn euro	2018	2017
Avyttring av aktier och andelar ¹	385	7
Intäkter från fastigheter	2	2
Avyttring av materiella och immateriella tillgångar	9	9
Övrigt	80	65
Summa	476	83

1) Vinst på 262 mn euro från försäljningen av Nordea Liv & Pension Danmark, vinst på 87 mn euro från försäljningen av UC och vinst vid försäljningen av Ejendomme om 36 mn euro.

K7. Personalkostnader

Mn euro	2018	2017
Löner och arvoden (specifikation nedan) ¹	-2 361	-2 508
Pensionskostnader (specifikation nedan)	-292	-302
Sociala avgifter	-434	-496
Övriga personalkostnader ²	89	94
Summa	-2 998	-3 212

Löner och arvoden:

Till ledande befattningshavare ³		
- Fast ersättning och förmåner	-22	-24
- Prestationsbaserad ersättning	-11	-11
- Avsättning för vinstandel	0	0
Summa	-33	-35
Till övriga anställda	-2 328	-2 473
Summa	-2 361	-2 508

1) Avsättning för vinstandel 2018 uppgår till 57 mn euro (27 mn euro) varav 46 mn euro (29 mn euro) är en ny avsättning och 10 mn euro (-2 mn euro) är en justering relaterad till tidigare år.

2) Inkluderat kapitalisering av IT-projekt med 190 mn euro (211 mn euro).

3) Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderföretaget, samt styrelsen (inklusive suppleanter), verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer i rörelsedrivande dotterbolag. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer, i moderbolaget och i rörelsedrivande dotterbolag, är också inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 130 (150) individer.

Pensionskostnader¹

Mn euro	2018	2017
Förmånsbestämda pensionsplaner (not K32) ²	-43	-44
Avgiftsbestämda pensionsplaner	-249	-258
Summa	-292	-302

1) Pensionskostnader avseende samtliga ledande befattningshavare, definierade i fotnot 3 ovan, uppgår till 3 mn euro (3 mn euro) och pensionsförpliktelser till 13 mn euro (14 mn euro).

2) Exklusive sociala avgifter. Belopp inklusive sociala avgifter uppgår till 54 mn euro (51 mn euro).

K7. Personalkostnader, forts.

Ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning Styrelsearvode

Årsstämman 2018 fastställde styrelsens årsarvode enligt följande: ordföranden 294 600 euro, vice ordföranden 141 300 euro och övriga ledamöter 91 950 euro. Årsarvodet var oförändrat jämfört med 2017.

Därutöver utgår årsarvode för arbete i styrelsens drift- och regelefterlevnadskommitté, revisionskommitté och riskkommitté motsvarande 48 650 euro för kommittéernas ordförande och 29 600 euro för övriga ledamöter. Arvodet för arbete i styrelsens ersättningskommitté uppgår till 36 050 euro för kommitténs ordförande och 25 750 euro för övriga ledamöter.

Arvode betalas inte till ledamöter som är anställda i Nordeakoncernen.

Det föreligger inga åtaganden om avgångsvederlag, pensioner eller dylikt till styrelsens ledamöter, med undantag för en pensionsförpliktelse till en styrelseledamot som tidigare varit anställd i Nordea.

Ersättning till styrelsen¹

EUR	2018	2017
Stryelseordförande:		
Björn Wahlroos	320 045	320 009
Vice Stryelseordförande:		
Marie Ehrling ³	–	42 682
Lars G Nordström	180 323	157 742
Övriga styrelseledamöter²:		
Tom Knutzen ³	–	30 896
Nigel Hinshelwood ⁵	120 818	–
Torbjörn Magnusson ⁵	91 552	–
Robin Lawther	127 879	125 264
Sarah Russell	140 467	134 804
Silvija Seres	121 435	120 379
Kari Stadigh ⁴	34 566	137 351
Birger Steen	140 467	134 804
Pernille Erenbjerg	121 434	93 965
Lars Wollung ⁴	29 882	92 031
Maria Varsellona	121 434	93 965
Summa	1 550 302	1 483 892

1) Styrelsearvodet utgörs av ett fast årligt arvode samt ett fast årligt arvode för kommittéarbete. Arvodena fastställdes i euro och utbetalades med fyra lika stora belopp, i svenska kronor fram till och med tredje kvartalet och i euro för fjärde kvartalet. I redovisningssyfte omräknades betalningarna i svenska kronor till euro igen, till årets genomsnittskurs.

2) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

3) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2017.

4) Avgick som styrelseledamot vid årsstämman 2018.

5) Ny styrelseledamot sedan årsstämman 2018.

Löner och ersättningar

Styrelsens ersättningskommitté förbereder ändringar i ersättningsnivåerna och utfallet av GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP), liksom andra ändringar i ersättningsavtalen för koncernchefen, Group COO och ställföreträdande koncernchefen, och medlemmar i koncernledningen, för beslut av styrelsen.

GEM EIP 2018, som baseras på särskilda mål, kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. I enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar utbetalas 40 procent av GEM EIP 2018 under 2019, medan 30 procent skjuts upp till 2022 och 30 procent till 2024. När beloppen utbetalas omfattas 50 procent av förfoganderestriktioner under 12 månader.

Förmånerna utgörs huvudsakligen av bil-, skatterådgivnings- och bostadsförmån.

K7. Personalkostnader, forts.

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen (exklusive LTIP)

Euro	Fast lön ¹		GEM Executive Incentive Programme ²		Förmåner ¹		Summa	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Koncernchef:								
Casper von Koskull ³	1 334 678	1 354 462	691 000	735 925	92 571	24 744	2 118 249	2 115 131
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:								
Torsten Hagen Jørgensen ⁴	1 258 392	1 228 571	775 699	818 181	58 399	54 048	2 092 490	2 100 800
Koncernledningen:								
9 (8) personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef ⁵	5 600 291	5 273 893	3 298 847	3 625 087	86 987	99 802	8 986 125	8 998 782
Summa	8 193 361	7 856 926	4 765 546	5 179 193	237 957	178 594	13 196 864	13 214 713

1) Fast lön betalas i lokala valutor och omräknas till euro till årets genomsnittskurs. Den fasta lönen innefattar semesterersättning och biltillägg, i förekommande fall. Förmåner har medräknats till det skattepliktiga värdet efter eventuellt löneavdrag.

2) Fram till utgången av 2012 erbjöds koncernchefen och medlemmarna i koncernledningen en rörlig lönedel och ett aktiebaserat långsiktigt incitamentsprogram (LTIP). Sedan 2013 har ett GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP) erbjudits. Utfallet från GEM EIP 2018 har kostnadsförts i sin helhet under 2018, men utbetalas under en femårsperiod, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter. GEM EIP 2018 indexeras med Nordeas totalavkastning (TSR), exklusive utdelning, under uppskjutandeperioden.

3) Koncernchefens fasta grundlön 2018 uppgick till 13 054 000 svenska kronor, omräknat till 1 354 462 euro per den 1 oktober 2018. Förmånerna innefattar kostnader för flytt till Finland motsvarande 53 112 euro.

4) Group COO och ställföreträdande koncernchefens fasta grundlön 2018 uppgick till 8 560 000 danska kronor (1 148 487 euro). Bil- och semesterersättning uppgick till 669 695 danska kronor (89 852 euro). Förmånerna för 2017 har räknats om.

5) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Den 28 februari 2018 lämnade en medlem i koncernledningen Nordea och en medlem lämnade koncernledningen den 30 november, innan denna lämnade Nordea. Tre nya medlemmar i koncernledningen utsågs under året, den 1 mars 2018, 1 september 2018 och 1 december 2018.

Långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) 2011–2012

	Antal utestående aktier ¹		
	LTIP 2012	LTIP 2011	Summa
Koncernchef:			
Casper von Koskull	19 312	7 501	26 813
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:			
Torsten Hagen Jørgensen	17 912	6 712	24 624
Summa	37 224	14 213	51 437
Tidigare koncernchef:			
Christian Clausen	27 413	10 362	37 775
Summa	64 637	24 575	89 212

1) LTIP-programmen hade i maj 2015 kostnadsförts i sin helhet. Samtliga aktier enligt LTIP-programmen är fullt intjänade och därmed inte villkorade. 60 procent av de intjänade aktierna omfattas av uppskjutanderegler, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter, och tilldelas under en femårsperiod - för LTIP 2011 med start i maj 2014 och för LTIP 2012 med start i maj 2015. Antalet utestående aktier redovisas per 31 december 2018. Inga övriga medlemmar i koncernledningen hade några utestående aktier enligt LTIP per 31 december 2018.

Koncernchefen

Casper von Koskull utsågs till koncernchef 1 november 2015. Koncernchefens ersättning utgörs av tre komponenter: Fast lön, GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP) och förmåner.

Koncernchefens fasta grundlön 2018 fastställdes till 13 054 000 svenska kronor och omräknades till 1 354 462 euro per den 1 oktober 2018.

GEM EIP 2018 baseras på särskilda mål och kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. För 2018 blev utfallet från GEM EIP 691 000 euro.

Förmånerna för 2018 uppgick till 92 571 euro och utgjordes huvudsakligen av bilförmån och skatterådgivning, bostadsförmån (från 1 oktober 2018) samt kostnader för flytten till Finland.

Den intjänade ersättningen för 2018, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 2 118 249 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen deltog i LTIP-programmen från 2010 till 2012.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen

Torsten Hagen Jørgensen utsågs till Group COO och ställföreträdande koncernchef 1 november 2015. Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgörs av tre komponenter: Fast lön, GEM EIP och förmåner.

Den årliga fasta grundlönen som Group COO och ställföreträdande koncernchef fastställdes till 8 560 000 danska kronor (1 148 487 euro).

GEM EIP 2018 baseras på särskilda mål och kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. För 2018 blev utfallet från GEM EIP 775 699 euro.

Förmånerna för 2018 uppgick till 58 399 euro och utgörs huvudsakligen av bostadsförmån.

Den intjänade ersättningen för 2018, som Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 2 092 490 euro (exklusive pensionsförmån).

Group COO och ställföreträdande koncernchefen deltog i LTIP-programmen fram till 2012.

K7. Personalkostnader, forts.

Pensioner Koncernchefen

Under perioden 1 januari 2018 till 30 september 2018 hade koncernchefen en avgiftsbestämd pensionsplan i enlighet med det svenska kollektivavtalet (BTP1), med en kompletterande avgiftsbestämd pensionsplan utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgick sammantaget till 30 procent av den fasta lönen. Som en följd av flytten av bolagets säte till Finland omfattas koncernchefen, från den 1 oktober 2018, av det lagstadgade finska pensionssystemet. Han har därutöver en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 procent av den fasta lönen.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen

Group COO och ställföreträdande koncernchefen har en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgår till 30 procent av den fasta grundlönen.

Koncernledningen

Pensionsplanerna för övriga medlemmar i koncernledningen ser olika ut beroende på de nationella förhållandena. Pensionsplanerna är avgiftsbestämda eller en kombination av avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner.

Per den 31 december 2018 hade tre medlemmar pensionsplaner i enlighet med svenska kollektivavtal, en i BTP1 (avgiftsbestämd pension) och två i BTP2 (förmånsbestämd pension), med kompletterande avgiftsbestämda pensionsplaner utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgår sammantaget till 30 procent av den fasta lönen.

En medlem har pensionsplan i enlighet med det lagstadgade finska pensionssystemet. Enligt de lagstadgade pensionsreglerna ska den del av utfallet från GEM EIP 2017 som betalas eller hålls inne under 2018 medräknas i pensionsgrundande lön.

Tre medlemmar har avgiftsbestämda pensionsplaner i enlighet med dansk praxis. Pensionspremierna uppgår sammantaget till 30 procent av den fasta grundlönen.

Två medlemmar saknar pensionsavtal med Nordea.

Pensionskostnad och pensionsskuld

EUR	2018		2017	
	Pensionskostnad ¹	Pensionsskuld ²	Pensionskostnad ¹	Pensionsskuld ²
Koncernchef:				
Casper von Koskull	313 663	357 936	406 339	336 341
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:				
Torsten Hagen Jörgensen	344 546	–	345 224	–
Koncernledningen:				
9 (8) personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef ³	872 073	777 583	870 088	649 295
Styrelseledamöter⁴:				
Lars G Nordström	–	312 465	–	324 843
Summa	1 530 282	1 447 984	1 621 651	1 310 479
Tidigare styrelseordförande och koncernchef:				
Vesa Vaino ⁵	–	4 844 682	–	5 215 266
Summa	1 530 282	6 292 666	1 621 651	6 525 745

1) Pensionskostnader utgörs av under året betalda pensionspremier i avgiftsbestämda pensionsplaner och under året intjänade pensionsrätter i förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år och kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19). Av de totala pensionskostnaderna avser 1 471 537 euro (1 593 796 euro) avgiftsbestämda pensionsplaner. Premier till det lagstadgade finska pensionssystemet redovisas som del av sociala avgifter och är således exkluderade från ovan upplysning.

2) Pensionsförpliktelser (värdet av skulderna för förmånsbestämda pensionsplaner) beräknas i enlighet med IAS 19. Dessa förpliktelser påverkas av förändringar i aktuella antaganden, och skillnaden mellan åren kan vara betydande. IAS 19 innehåller ett antagande om framtida löneökningar, vilket innebär att redovisade pensionsförpliktelser motsvarar intjänade pensionsrätter beräknade med hjälp av förväntade lönenivåer vid pensionering. Pensionsplanerna är fonderade, vilket innebär att förpliktelserna täcks av förvaltningstillgångar vars verkliga värde i huvudsak motsvarar värdet av förpliktelserna.

3) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Pensionsförpliktelserna är värdet av pensionsskulder till tre svenska medlemmar i koncernledningen per den 31 december 2018.

4) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter. För en svensk styrelseledamot är pensionsförpliktelserna i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänad under anställningstiden.

5) Pensionsförpliktelserna gentemot tidigare styrelseordföranden och koncernchefen härrör främst från förmånsbestämda pensionsrätter intjänade i, och finansierade av, de banker som bildat Nordea. Minskningen av pensionsförpliktelserna beror huvudsakligen på pensionsutbetalningar 2018.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

I enlighet med anställningsavtalet har koncernchefen en uppsägningstid på 12 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Koncernchefen har ett avgångsvederlag på 12 månadslöner, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Group COO och ställföreträdande koncernchefen och nio medlemmar i koncernledningen har en uppsägningstid på 6 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Ett

avgångsvederlag på 12 månader lämnas, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Ytterligare information om ersättningar

Förvaltningsberättelsen innehåller ett separat avsnitt om ersättningar, sidan 79.

Ytterligare information om samtliga Nordeamedarbetare publiceras i en separat rapport på nordea.com senast en vecka för den ordinarie bolagsstämman den 28 mars 2019.

K7. Personalkostnader, forts.

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner, beskrivet i not K1 avsnitt 27 uppgår till 5 mn euro (4 mn euro). Räntetäkter på dessa lån uppgår till 0 mn euro (0 mn euro).

Nyckelpersoner i ledande positioner som är anställda av Nordea erhåller samma kreditvillkor som övriga anställda. I Norge är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2018 till 1,8 procent. I Finland motsvarar personalräntan Nordeas inlåningskostnad med en marginal på 0,30 procentenheter för belopp upp till 0,4 mn euro och 0,6 procentenheter för lån överstigande 0,4 mn euro. I Sverige är

personalräntan på lån med fast eller rörlig ränta 2,15 procentenheter lägre än motsvarande ränta för externa kunder (med en nedre gräns på 50 baspunkter). Per idag finns en begränsning på 50 svenska prisbasbelopp, både för lån med fast ränta och för lån med rörlig ränta. Lån överstigande de fastslagna begränsningarna ges till samma villkor som för förbrukare. Lån till familjemedlemmar till nyckelpersoner i ledande positioner och till nyckelpersoner i ledande positioner som ej är anställda av Nordea ges till normala marknadsvillkor.

Långsiktiga incitamentsprogram

	2018			2017		
	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II	Matchnings- aktie	Prestations- aktie I	Prestations- aktie II
Rättigheter LTIP 2012						
Utestående vid årets början	147 251	441 753	147 251	221 561	664 683	221 561
Tilldelade ¹	11 576	34 728	11 576	13 209	39 627	13 209
Förverkade	–	–	–	–4 521	–13 563	–4 521
Erhållna	–89 522	–268 566	–89 522	–82 998	–248 994	–82 998
Utestående vid årets slut²	69 305	207 915	69 305	147 251	441 753	147 251
- varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–
Rättigheter LTIP 2011						
Utestående vid årets början	75 642	126 385	34 038	151 138	252 526	68 011
Tilldelade ¹	5 946	9 935	2 676	8 923	14 909	4 015
Förverkade	–	–	–	–4 517	–7 548	–2 033
Erhållna	–40 794	–68 160	–18 357	–79 902	–133 502	–35 955
Utestående vid årets slut²	40 794	68 160	18 357	75 642	126 385	34 038
- varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–
Rättigheter LTIP 2010						
Utestående vid årets början	19 193	20 275	8 634	41 311	43 640	18 585
Förverkade	–	–	–	–2 926	–3 091	–1 317
Erhållna	–19 193	–20 275	–8 634	–19 192	–20 274	–8 634
Utestående vid årets slut²	0	0	0	19 193	20 275	8 634
- varav inlösningsbara	–	–	–	–	–	–

1) Tilldelade rättigheter är kompensation för utdelning på den underliggande Nordea-aktien under året.

2) Tilldelade rättigheter är uppskjutna till följd av uppskjutande- och förfoganderestriktioner under de nordiska finansinspektionerna regleringar. De uppskjutna rättigheterna har inte något lösenpris.

Aktierelaterad ersättning som regleras med kontanter

Nordea tillämpar uppskjuten aktierelaterad ersättning på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Som index används Nordeas totalavkastning (TSR) och ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter tre år, eller i lika delar årligen under, den tre- till femåriga uppskjutandeperioden. Sedan 2011 tillämpar Nordea också TSR-relaterad ersättning med förfoganderestriktioner på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Eftersom beslut om fördelningen av rörlig ersättning inte fattas under innevarande räkenskapsår avser uppskjuten ersättning i nedanstående tabell under året rörlig ersättning intjänad under föregående år.

Dessutom införde Nordea under 2013 ett incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner, Executive Incentive Programme (EIP), som syftar till att stärka Nordeas möjligheter att behålla och rekrytera de bästa talangerna. Målet är vidare att stimulera de chefer och nyckelpersoner vilkas

insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdetillväxt. EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsenhetsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen. EIP ska betalas i form av kontant ersättning och vara föremål för indexering till Nordeas totalavkastning, uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Huvuddelen av EIP 2016 betalas ut tidigast hösten 2020. Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen erbjuds att delta i programmet. Dock omfattades inte koncernledningen, som istället erbjuds GEM EIP (ytterligare information om GEM EIP finns i avsnittet Ersättningar i förvaltningsberättelsen). EIP erbjuds berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) och rörlig lönedel. Tilldelningen enligt EIP 2018 beslutas under våren 2019, och en avsättning på 35 mn euro,

K7. Personalkostnader, forts.

exkl. sociala avgifter, har gjorts för 2018. 80 procent av det tilldelade beloppet är föremål för indexering med Nordeas totalavkastning.

Tabellen nedan omfattar endast uppskjuten ersättning som indexerats med Nordeas TSR. EIP inkluderas från och med 2014, då uppskjuten. Ytterligare information om samtliga uppskjutna belopp finns i den separata rapport om ersättningar som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com).

Mn euro	Uppskjuten aktie-relaterad ersättning	
	2018	2017
Vid årets början	109	110
Omklassiferingar för Tillgångar som innehas för försäljning	–	–1
Uppskjuten/intjänad under året	45	49
TSR-indexering under året	–15	1
Utbetalningar under året	–49	–48
Omräkningsdifferenser	–1	–2
Vid årets slut	89	109

1) Hänför sig till en omklassificering från uppskjuten ersättning som indexeras med en fast ränta.

Fördelning efter kön, ledande befattningshavare

I moderbolagets styrelse var 50 procent (50 procent) män och 50 procent (50 procent) kvinnor. I styrelserna för Nordeakoncernens bolag var 70 procent (73 procent) män och 30 procent (27 procent) kvinnor. Motsvarande siffror för Övriga ledande befattningshavare var 72 procent (73 procent) män och 28 procent (27 procent) kvinnor.

Interna styrelser utgörs främst av ledningen inom Nordea, arbetstagarrepresentanter är exkluderade.

Medelantal anställda, omräknat till heltidstjänster

	Summa		Män		Kvinnor	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Danmark	8 505	9 136	4 826	5 417	3 679	3 719
Sverige	7 055	7 462	3 494	3 851	3 561	3 611
Finland	6 459	7 032	2 404	2 622	4 055	4 410
Norge	2 962	3 127	1 598	1 758	1 364	1 369
Polen	2 980	2 060	1 636	1 044	1 344	1 016
Ryssland	396	606	148	207	248	399
Estland	253	502	78	116	175	386
Lettland	–	364	–	161	–	203
Luxemburg	434	451	245	254	189	197
Litauen	–	305	–	117	–	188
USA	116	123	56	61	60	62
Singapore	75	81	32	37	43	44
Storbritannien	58	68	35	39	23	29
Tyskland	44	43	26	23	18	20
Kina	29	31	12	13	17	18
Schweiz	10	22	5	14	5	8
Italien	9	9	6	6	3	3
Spanien	5	7	3	5	2	2
Brasilien	2	5	2	5	–	0
Frankrike	3	3	3	3	–	0
Summa genomsnitt	29 395	31 437	14 609	15 753	14 786	15 684
Summa antal anställda (omräknat till heltidstjänster), vid årets slut	28 990	30 399				

K8. Övriga administrationskostnader

Mn euro	2018	2017
Informationsteknologi	–484	–565
Marknadsföring och representation	–60	–66
Porto-, transport-, telefon- och kontorskostnader	–83	–101
Hyres-, lokal- och fastighetskostnader	–312	–309
Övrigt	–460	–581
Summa	–1 399	–1 622

Revisionsarvoden

Mn euro	2018	2017
PricewaterhouseCoopers¹		
Revisionsuppdrag	–10	–7
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	–1	–1
Skatterådgivning	0	–1
Övriga uppdrag	–1	–2
Summa	–12	–11

1) Vilka avser Skatterådgivning 0 mn euro (0,1 mn euro) och Övriga uppdrag 0,5 mn euro (0,4 mn euro) för PricewaterhouseCoopers Abp år 2018 och Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB år 2017.

K9. Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Mn euro	2018	2017
Avskrivningar		
Materiella tillgångar	–113	–106
Immateriella tillgångar	–194	–157
Summa	–307	–263
Nedskrivningar		
Immateriella tillgångar	–175	–5
Summa	–175	–5
Summa	–482	–268

K10. Kreditförluster, netto

Baserat på IFRS 9

Mn euro, 2018	Utlåning till Central-banker och kreditinstitut ²	Utlåning till allmänheten ²	Poster utanför balans-räkningen ³	Summa
Kreditförluster, kategori 1	3	–14	–5	–16
Kreditförluster, kategori 2	10	51	–10	51
Kreditförluster, icke fallerade	13	37	–15	35
Kategori 3, fallerade				
Kreditförluster, individuellt värderade, modellbaserade ¹	3	–47	–1	–45
Konstaterade kreditförluster	–1	–465	–13	–479
Minskning av avsättningar som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	280	13	293
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	2	42	–	44
Ny/ökad avsättning	–	–494	–60	–554
Återföring av avsättningar	0	456	77	533
Kreditförluster, fallerade	4	–228	16	–208
Kreditförluster, netto	17	–191	1	–173

Baserat på IAS 39

Mn euro, 2017	Utlåning till Central-banker och kreditinstitut ²	Utlåning till allmänheten ²	Poster utanför balans-räkningen ³	Summa
Konstaterade kreditförluster	–	–426	–9	–435
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	300	9	309
Återvinningar av tidigare konstaterade kreditförluster	–	54	–	54
Avsättningar	–1	–908	–92	–1 001
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	1	642	61	704
Kreditförluster, netto	0	–338	–31	–369

1) Inkluderar individuellt identifierade tillgångar där avsättningarna har beräknats med en statistisk modell.

2) Se not K13 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

3) Inkluderade i not K31 "Avsättningar" som "Garantier/åtaganden".

K11. Skatter

Skattekostnad

Mn euro	2018	2017
Aktuell skatt	-891	-1 022
Uppskjuten skatt	19	72
Summa	-872	-950

För aktuell och uppskjuten skatt redovisad under Övrigt totalresultat, se Rapport över totalresultat.

Skatten på koncernens rörelseresultat skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Finland (2017: Sverige):

Mn euro	2018	2017
Resultat före skatt	3 953	3 998
Skatt beräknad med en skattesats om 20,0 procent (22,0 procent)	-791	-880
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	-175	-23
Ränta på efterställda lån	-18	-55
Resultat från intresseföretag	0	0
Ej skattepliktiga intäkter	158	21
Ej skattemässigt avdragsgilla kostnader	-30	-3
Justeringar avseende tidigare år	17	-12
Utnyttjande av ej tidigare redovisade underskottsavdrag	0	2
Ändrad skattesats	10	-
Ej avräkningsbara utländska skatter	-43	-
Skattekostnad	-872	-950
Genomsnittlig effektiv skattesats	22%	24%

Uppskjuten skatt

Mn euro	Uppskjutna skattefordringar		Uppskjutna skatteskulder	
	2018	2017	2018	2017
Uppskjuten skatt relaterad till:				
Skattemässiga underskott	105	11	-	-
Utlåning till allmänheten	36	29	363	367
Derivatinstrument	2	16	355	238
Immateriella tillgångar	3	5	63	37
Förvaltningsfastigheter	-	0	34	91
Pensionstillgångar/förpliktelser	39	22	30	43
Skulder/avsättningar	66	83	32	24
Avräkningsbar utländsk skatt	101	61	-	-
Övrigt	7	4	24	35
Kvittning av uppskjutna skattefordringar och skulder	-195	-113	-195	-113
Summa	164	118	706	722

Mn euro	2018	2017
Ej redovisade uppskjutna skattefordringar		
Outnyttjade skattemässiga underskott utan förfalltidpunkt	44	44
Summa	44	44

K12. Resultat per aktie

	2018	2017
Resultat:		
Resultat hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp (Nordea Bank AB (publ)), mn euro	3 070	3 031
Antal aktier (miljoner):		
Antal utestående aktier vid årets början	4 050	4 050
Genomsnittligt antal egna aktier	-14	-12
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier före utspädning	4 036	4 038
Justering för vägt genomsnittligt antal ytterligare utestående stamaktier efter utspädning ¹	1	1
Vägt genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning	4 037	4 039
Resultat per aktie före utspädning, euro	0,76	0,75
Resultat per aktie efter utspädning, euro	0,76	0,75

1) Avseende de långsiktiga incitamentsprogrammen. För ytterligare information om dessa program, se not K1 "Redovisningsprinciper" avsnitt 22.

K13. Utlåning och osäkra lånefordringar

Mn euro	31 dec 2018 ¹	31 dec 2017 ²
Utlåning värderad till verkligt värde	77 521	76 766
Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde som inte är osäkra (kategori 1 och 2)	247 204	243 045
Osäkra lånefordringar (kategori 3)	4 581	6 068
- varav reglerade	2 097	3 593
- varav oreglerade	2 484	2 475
Utlåning före reserver	329 306	325 879
- varav centralbanker och kreditinstitut	18 977	13 389
Reserver för osäkra lånefordringar (kategori 3)	-1 599	-1 936
- varav reglerade	-720	-1 103
- varav oreglerade	-879	-833
Reserver för utlåning som inte är osäker (kategori 1 och 2)	-441	-397
Reserver	-2 040	-2 333
- varav centralbanker och kreditinstitut	-15	-1
Utlåning, redovisat värde	327 266	323 546

1) Baserad på IFRS 9.

2) Baserad på IAS 39. Jämförelsesiffror för 2017 inkluderar osäkra lånefordringar och reserver för lån värderade till verkligt värde.

För 2018 redovisas inte dessa lån som osäkra lånefordringar eller reserver utan som justeringar av verkligt värde genom "Nettoresultat av poster till verkligt värde" i resultaträkningen.

Nordea har lånat ut 138 mn euro (138 mn euro) i hypotekslån. Inga mellankrediter eller offentliga krediter har getts ut.

Redovisat värde för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2018	11 161	88	6	11 255	218 421	14 040	5 397	237 858	229 582	14 128	5 403	249 113
Nya eller förvärvade lånefordringar	932	6	–	938	37 466	1 058	491	39 015	38 398	1 064	491	39 953
Överföringar mellan kategori 1 och 2, netto	4	–4	–	0	–279	288	–	9	–275	284	0	9
Överföringar mellan kategori 2 och 3, netto	–	0	0	0	–	–245	285	40	0	–245	285	40
Överföringar mellan kategori 1 och 3, netto	0	–	0	0	–49	–	83	34	–49	0	83	34
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	–2 808	–7	–11	–2 826	–45 978	–3 336	–1 462	–50 776	–48 786	–3 343	–1 473	–53 602
Bortskrivna lånefordringar	–	–	–1	–1	–	–	–466	–466	0	0	–467	–467
Övriga förändringar	5 922	–53	6	5 875	9 611	2 946	324	12 881	15 533	2 893	330	18 756
Valutakursdifferenser	47	0	–	47	–2 032	–60	–6	–2 098	–1 985	–60	–6	–2 051
Utgående balans per 31 dec 2018	15 258	30	0	15 288	217 160	14 691	4 646	236 497	232 418	14 721	4 646	251 785

K13. Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Förändring av reserver för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2018 ¹⁾	-8	-17	-7	-32	-125	-343	-1 809	-2 277	-133	-360	-1 816	-2 309
Nya eller förvärvade lånefordringar	-3	0	-	-3	-30	-21	-9	-60	-33	-21	-9	-63
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	-1	-	-1	7	-63	-	-56	7	-64	0	-57
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	-	-	-	0	0	-	-90	-90	0	0	-90	-90
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	0	5	-	5	-13	52	-	39	-13	57	0	44
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	-	-	0	-	16	-97	-81	0	16	-97	-81
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	-	2	2	-4	-	12	8	-4	0	14	10
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	-	-	0	-	-7	73	66	0	-7	73	66
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	1	4	0	5	8	42	28	78	9	46	28	83
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	5	1	2	8	16	36	34	86	21	37	36	94
Bortskrivna lånefordringar	-	-	-	0	-	-	280	280	0	0	280	280
Övriga förändringar	-	-	-	0	0	-	-22	-22	0	0	-22	-22
Valutakursdifferenser	0	0	0	0	0	1	4	5	0	1	4	5
Utgående balans per 31 dec 2018	-5	-8	-3	-16	-141	-287	-1 596	-2 024	-146	-295	-1 599	-2 040

1) Nordea omklassificerade, vid övergången till IFRS 9 per 1 januari 2018, 177 mn euro från lån som redovisas till upplupet anskaffningsvärde samt redovisade en ökande omvärdering om 153 mn euro. Se not K1 avsnitt 2 för ytterligare information.

Förändring av reserver för osäkra fordringar

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut			Allmänheten			Summa		
	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa	Individuellt värderade	Gruppvis värderade	Summa
Ingående balans per 1 jan 2017	0	-2	-2	-1 913	-511	-2 424	-1 913	-513	-2 426
Avsättningar	-	-1	-1	-751	-157	-908	-751	-158	-909
Återföringar av tidigare gjorda avsättningar	-	1	1	385	257	642	385	258	643
Förändringar redovisade i resultaträkningen	0	0	0	-366	100	-266	-366	100	-266
Reserver som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	-	-	-	300	-	300	300	-	300
Omklassificeringar	-	-	-	11	2	13	11	2	13
Valutakursdifferenser	0	2	2	32	12	44	32	14	46
Utgående balans per 31 dec 2017	0	0	0	-1 936	-397	-2 333	-1 936	-397	-2 333

K13. Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Rating/scoring information för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Rating/scoring klass	Genomsnittligt PD (%)	Redovisat värde före reserver, 31 dec 2018			
		Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
7	0,01	9 958	116	0	10 074
6+ / A+	0,03	50 773	192	1	50 966
6 / A	0,05	20 574	184	2	20 760
6– / A–	0,09	15 502	283	2	15 787
5+ / B+	0,10	15 538	478	2	16 018
5 / B	0,20	23 251	582	1	23 834
5– / B–	0,27	15 228	636	3	15 867
4+ / C+	0,49	17 516	725	5	18 246
4 / C	0,69	22 549	1 066	6	23 621
4– / C–	1,30	15 214	998	4	16 216
3+ / D+	3,24	4 844	1 605	13	6 462
3 / D	6,00	4 862	1 789	14	6 665
3– / D–	8,26	2 612	1 187	13	3 812
2+ / E+	10,91	1 708	1 169	67	2 944
2 / E	17,44	900	1 136	19	2 055
2– / E–	22,13	360	335	4	699
1+ / F+	32,82	223	262	13	498
1 / F	32,48	265	549	28	842
1– / F–	37,34	570	720	31	1 321
Standardmetoden / Utan rating	0,24	10 029	319	95	10 443
0+ / 0 / 0– (fallerade)	100,00	211	186	4 258	4 655
Summa		232 687	14 517	4 581	251 785

1) Kategori-indelningen och beräknade reserver för varje exponering baseras på situationen i slutet av oktober 2018, medan exponeringsbelopp och rating klasser baseras på situationen i slutet av december. Vissa exponeringar som är fallerade enligt rating klasserna i slutet av december var inte fallerade i oktober, vilket reflekteras i kategori-indelningen.

Nyckeltal¹

	31 dec 2018 ²		31 dec 2017 ³
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto, punkter	182	Andel osäkra lånefordringar, brutto, punkter	186
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto, punkter	118	Andel osäkra lånefordringar, netto, punkter	127
Total reserveringsgrad (kategori 1, 2 och 3), punkter	81	Total reserveringsgrad, punkter	72
Reserver i relation till osäkra lånefordringar (kategori 3), %	35	Reserver i relation till osäkra lånefordringar, %	32
Kollektiva reserveringar i relation till utlåning i kategori 1 och 2, punkter	1	Totala reserver i relation till osäkra lånefordringar, %	38
		Oreglerade lånefordringar som inte är osäkra, mn euro	253

1) För definitioner, se "Ordlista" på sid 95.

2) Baserad på IFRS 9.

3) Baserad på IAS 39.

För ytterligare information om kreditrisker, se not K46 "Upplysningar om kreditrisk".

K14. Räntebärande värdepapper

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Stater, kommuner och andra myndigheter	18 756	16 833
Hypoteksinstitut	28 077	27 214
Övriga kreditinstitut	24 736	26 107
Företag	4 601	5 140
Övriga	52	–
Summa	76 222	75 294

Reserver för kreditrisker uppgår till 2 mn euro (0 mn euro).

K15. Pantsatta finansiella instrument

Pantsatta finansiella instrument

Vid återköpstransaktioner och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Räntebärande värdepapper	7 568	6 489
Summa	7 568	6 489

För information om överförda tillgångar och omvända återköpsavtal, se not K41 "Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal".

K16. Aktier och andelar

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Aktier	4 407	8 599
Fondandelar, aktierrelaterade	5 679	5 954
Fondandelar, ränterelaterade	2 366	2 627
Summa	12 452	17 180
- varav Pantsatta finansiella instrument (not K15)	–	–
Summa	12 452	17 180

K17. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Tillgångar		
Räntebärande värdepapper	1 284	1 705
Aktier och fondandelar	23 076	23 639
Fastigheter	158	151
Övriga tillgångar	65	384
Summa	24 583	25 879

Skulder		
Placeringsportföljer	3 964	4 317
Fondförsäkringsavtal	21 689	22 016
Summa	25 653	26 333

I balansräkningen för livförsäkringsverksamheten och för Nordea Danmark, filial till Nordea Bank AB ingår tillgångar och skulder för vilka kunderna bär risken. Eftersom tillgångarna och skulderna juridiskt sett tillhör företagen, upptas tillgångarna och skulderna i koncernens balansräkning.

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning

Nordea använder derivatinstrument i handels- och riskhanteringssyfte. Nordea kan ta positioner med förväntning om att göra en vinst på gynnsamma förändringar i aktie- eller valutakurser, räntor eller index. Handelsportföljen hanteras som handelsrisk i riskhanteringssyfte. Derivatinstrument som innehas i riskhanteringssyfte innefattar dels säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, dels så kallade ekonomiska säkringar, som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning. Tabellen nedan visar derivatinstrumentens verkliga värde och nominella belopp. De nominella beloppen anger utestående transaktionsvolym vid årets slut och ger inte någon indikation om vare sig marknadsrisk eller kreditrisk.

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	33 915	38 624	6 571 710
Säkring av verkligt värde	1 959	402	160 440
Kassaflödessäkringar	1 143	437	20 795
Säkring av nettoinvesteringar	8	84	8 544
Summa derivatinstrument	37 025	39 547	6 761 489

31 dec 2017, mn euro	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	44 415	41 607	7 376 437
Säkring av verkligt värde	1 118	483	94 050
Kassaflödessäkringar	525	590	15 654
Säkring av nettoinvesteringar	53	33	9 219
Summa derivatinstrument	46 111	42 713	7 495 360

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Derivat som inte används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Räntederivat			
Ränteswappar	17 438	17 476	3 824 871
FRA	26	8	1 036 172
Terminer	25	27	137 399
Optioner	5 252	6 025	371 954
Summa	22 741	23 536	5 370 396
Aktiederivat			
Aktieswappar	192	138	10 886
Terminer	4	2	1 255
Optioner	303	638	15 273
Summa	499	778	27 414
Valutaderivat			
Valuta- och ränteswappar	5 214	9 076	397 180
Valutaterminer	4 807	4 360	625 264
Optioner	108	116	19 879
Summa	10 129	13 552	1 042 323
Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	536	756	130 921
Råvaruderivat	0	0	92
Övriga derivat	10	2	564
Summa	546	758	131 577
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	33 915	38 624	6 571 710

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2017, mn euro	Positivt	Negativt	
Räntederivat			
Ränteswappar	23 589	19 804	4 827 481
FRA	39	18	984 287
Terminer	32	48	148 995
Optioner	6 421	6 285	324 604
Övriga	4	2	4 009
Summa	30 085	26 157	6 289 376
Aktiederivat			
Aktieswappar	113	150	11 301
Terminer	3	6	1 147
Optioner	355	642	13 845
Summa	471	798	26 293
Valutaderivat			
Valuta- och ränteswappar	6 203	7 816	352 287
Valutaterminer	5 465	4 748	605 787
Optioner	150	107	23 485
Summa	11 818	12 671	981 559
Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	2 009	1 975	78 650
Råvaruderivat	3	3	235
Övriga derivat	29	3	324
Summa	2 041	1 981	79 209
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	44 415	41 607	7 376 437

Säkringsredovisning

Riskhantering

Nordea hanterar marknadsrisk i enlighet med de styrdokument och den strategi för riskhantering som beskrivs i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen.

Nordea klassificerar sin exponering för marknadsrisk som antingen handelsportfölj (handelslagret) eller icke-handelsportfölj (övrig verksamhet), och dessa hanteras separat.

Handelslagret utgörs av alla finansiella instrument som Nordea innehar i handelssyfte eller i syfte att risksäkra instrument som innehas i handelssyfte. Instrument som innehas "i handelssyfte" är de som innehas kortfristigt för senare försäljning eller där avsikten är att dra fördel av faktiska eller förväntade kortsiktiga skillnader i köp- och säljkurser, eller av andra kurs- eller ränteförändringar.

Övrig verksamhet innefattar alla innehav utanför handelslagret. Alla säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning utförs inom övrig verksamhet. Säkringsinstrumenten och de säkrade riskerna beskrivs närmare nedan, per risk och säkringstyp.

Ränterisk

Nordeas huvudsakliga affärsmodell går ut på att använda bankens inlåning till att erbjuda sina kunder lån och andra finansieringsprodukter och skuldinstrument. Ränterisk är den inverkan som ränteförändringar kan få på Nordeas marginaler, resultat och eget kapital. Ränterisk uppstår genom bristande överensstämmelse i räntor på räntebärande skulder respektive tillgångar, såsom inlåning, emitterade skuldinstrument, värdepapper och lån.

Som en del i Nordeas riskhanteringsstrategi har styrelsen fastställt limiter gällande räntekänslighet och ränteskillnader inom övrig verksamhet. Dessa limiter överensstämmer med Nordeas risktolerans, och Nordea anpassar sina mål med säkringsredovisningen för att hålla exponeringarna inom dessa limiter. Nordea har som policy att övervaka positioner på daglig basis. För ytterligare information om mätning av risker se marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen.

För säkringsförhållanden gällande ränterisk är den säkrade posten referensräntan. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten.

Referensräntan fastställs som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av referensräntans diskonteringskurvor. Referensräntan kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av verkligt värde

För att minska eller eliminera förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder till följd av ränteförändringar tillämpar Nordea säkring av verkligt värde enligt beskrivningen i not K1, avsnitt 10. Nordea använder ränteswappar med betalning av fast och erhållande av rörlig ränta för att säkra sina skuldinstrument och lån som löper med fast ränta, och ränteswappar med betalning av rörlig och erhållande av fast ränta för att säkra sina skulder som löper med fast ränta.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i ränteswappen är desamma som villkoren för lånet med fast ränta (det vill säga nominellt belopp, löptid, betalnings- och justeringsdagar).

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringsklassificering eller inte.

Säkrade poster

Mn euro	Ränterisk	
	2018	2017
Säkring av verkligt värde		
Redovisat värde för säkrade tillgångar ¹	46 773	41 818
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	169	163
Redovisat värde för säkrade skulder ²	81 424	67 040
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	1 273	1 450

1) Presenteras i balansräkningen under posterna Utlåning till centralbanker, Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten, Räntebärande värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

2) Presenteras i balansräkningen under posterna Skulder till kreditinstitut, In- och upplåning från allmänheten, Emitterade värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

3) Varav allt är hänförligt till pågående säkringsportföljer avseende ränterisk.

Tabellen nedan innehåller upplysningar om vilka säkringsinstrument som ingår i balansposten Derivatinstrument:

Derivat som används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	1 959	402	160 440

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2017, mn euro	Positivt	Negativt	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	1 118	483	94 050

Tabellen nedan visar förändringarna i verkligt värde för säkrade poster och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumenten som används för redovisning av säkringsineffektivitet. Dessa förändringar redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Säkringsineffektivitet

Mn euro	Ränterisk	
	2018	2017
Säkring av verkligt värde		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	-237	-906
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	194	949
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	-43	43

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till verkligt värde.

Kassaflödessäkringar

I Nordeas kassaflödessäkringar avser risksäkringen variationen i framtida räntebetalningar till följd av förändringar i marknadsräntorna. För att minska eller eliminera variationen i framtida räntebetalningar använder Nordea huvudsakligen ränteswappar som säkringsinstrument i enlighet med Nordeas policyer och riskhanteringsstrategi som beskrivs i not K1, avsnitt 10, och i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i ränteswapparna är desamma som villkoren för de framtida räntebetalningarna (det vill säga nominellt belopp och förväntad betalningsdag).

Tabellen nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de kassaflödessäkringar som avser ränterisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del.

Derivat som används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	6	0	190

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2017, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	0	4	520

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Tabellen nedan visar justeringarna av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringsens klassificering eller inte.

Kassaflödessäkringar

Mn euro	Ränterisk	
	2018	2017
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	16	-4
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-16	4
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	-	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	16	-4

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till verkligt värde.

Reserv för kassaflödessäkring

Mn euro	Ränterisk	
	2018	2017
Balans 1 jan	-3	-
Kassaflödessäkringar:		
- Värdeförändringar under året	16	-4
- Skatt på värdeförändringar under året	-3	1
- Omklassificerat till resultaträkningen under året	-6	-
- Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	1	-
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	8	-3
Totalresultat	8	-3
Balans 31 dec	5	-3
- varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	5	-3
- varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	-	-

Löptidsprofilen för Nordeas säkringsinstrument som används för att säkra ränterisk (både säkring av verkligt värde och kassaflödessäkring) följer nedan:

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Instrument för säkring av ränterisk	-	5 024	19 030	108 380	25 517	157 951
Summa	-	5 024	19 030	108 380	25 517	157 951

31 dec 2017, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Instrument för säkring av ränterisk	-	3 925	11 368	55 953	18 102	89 348
Summa	-	3 925	11 368	55 953	18 102	89 348

Valutarisk

Valutarisk är risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar till följd av valutakursförändringar. Valutarisken från handel begränsas med hjälp av en VaR-limit, medan valutarisken från strukturella exponeringar begränsas med hjälp av en förlustlimit för valutakursrörelsernas effekt på kärnprimärkapitalrelationen i ett allvarligt men ändå möjligt stressscenario (se marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen).

Nordeas utlåning och upplåning kan vara uttryckt i låntagarens eller investerarens valuta. Upplåning, placeringar och utlåning görs inte alltid i samma valuta, vilket medför en valutarisk för Nordea. Skillnader i exponering mot enskilda valutor som finns mellan olika transaktioner matchas huvudsakligen genom att ingå valutaränteswappar. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verkligt värde-säkring av ränterisk.

Dessutom är Nordea exponerat för strukturell valutarisk genom sina utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än Nordeas rapporteringsvaluta euro (det vill säga omräkningsrisk). Avistakursrörelser får Nordeas redovisade nettoinvesteringar i utländska verksamheter att föränd-

ras och kärnprimärkapitalrelationen att variera på grund av bristande valutaöverensstämmelse mellan eget kapital och riskexponeringsbelopp (REA). Nordea tillämpar säkringsredovisning vid säkring av sina investeringar i fullt konsoliderade utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än euro.

För säkringsförhållanden gällande valutarisk är den säkrade posten valutakomponenten. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten.

Valutakomponenten fastställs som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av valutakurvor. Valutakomponenten kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av kassaflöden och nettoinvesteringar

Tabellerna nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de säkringar av kassaflöden och nettoinvesteringar som avser valutarisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av

K18. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del.

Derivat som används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2018, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	1 137	437	20 605
Säkring av nettoinvesteringar			
Valutarisk	8	84	8 544
Summa derivat som används för säkringsredovisning	1 145	521	29 149

	Verkligt värde		Summa nominellt belopp
31 dec 2017, mn euro	Positivt	Negativt	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	525	586	15 134
Säkring av nettoinvesteringar			
Valutarisk	53	33	9 219
Summa derivat som används för säkringsredovisning	578	619	24 353

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkringens ineffektivitet

Mn euro	Valutarisk	
	2018	2017
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	704	47
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-704	-47
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	-	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	704	47
Säkring av nettoinvesteringar		
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	67	175
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-67	-175
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	-	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	67	175

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till verkligt värde.

Reserv för kassaflödessäkring

Mn euro	Valutarisk	
	2018	2017
Ingående balans 1 jan 2018	-43	37
Kassaflödessäkringar:		
- Värdeförändringar under året	704	47
- Skatt på värdeförändringar under året	-156	-20
- Omklassificerat till resultaträkningen under året	-670	-150
- Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	148	43
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	26	-80
Totalresultat	26	-80
Utgående balans 31 dec 2018	-17	-43
- varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	-17	-43
- varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	-	-

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av valutarisk	-	2 663	11 886	13 707	3 572	31 828
Summa	-	2 663	11 886	13 707	3 572	31 828

31 dec 2017, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av valutarisk	-	-	1 220	25 402	2 953	29 575
Summa	-	-	1 220	25 402	2 953	29 575

K19. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Anskaffningsvärde vid årets början	1 237	590
Årets inköp	335	972
Årets försäljningar	–3	–9
Årets resultatandelar ¹	122	61
Erhållen utdelning	–23	–93
Omklassificeringar	–28	–267
Omräkningsdifferenser	–37	–17
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 603	1 237
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	–2	–2
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	–2	–2
Redovisat värde	1 601	1 235

1) Se tabellen Årets resultatandelar.

Årets resultatandelar

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Andelar i intresseföretags resultat	124	23
Portföljsäkring, Eksportfinans ASA	–2	–3
Intresseföretag inom livförsäkringsverksamheten, redovisade som Nettoresultat av finansiella poster till verkligt värde	–	41
Årets resultatandelar	122	61

Nordeas andel av intresseföretagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Summa tillgångar	2 054	2 226
Årets resultat	21	3
Övrigt totalresultat	0	0
Totalresultat	21	3

Nordeas andel av ansvarsförbindelser till förmån för intresseföretag uppgår till 26 mn euro (1 mn euro).

Intresseföretag

31 dec 2018	Organisationsnummer	Säte	Redovisat värde 2018, mn euro	Redovisat värde 2017, mn euro	Röstandel %
Eksportfinans ASA	816521432	Oslo	161	172	23
Eiendomsverdi AS	881971682	Oslo	13	–	25
Suomen Luotto-osuuskunta	0201646-0	Helsingfors	2	2	27
LR Realkredit A/S	26045304	Köpenhamn	7	9	39
Nordea Liv & Pension, livförsäkringselskab A/S	24260577	Ballerup	326	–	30
E-nettet Holding A/S	28308019	Köpenhamn	3	3	20
Mandrague Capital Partners AB	556854-2780	Stockholm	5	–	40
Automatia Pankkiautomaatit Oy	0974651-1	Helsingfors	7	8	33
PFC Technology AB	556851-3112	Stockholm	4	–	20
NF Fleet Oy	2006935-5	Esbo	9	9	20
NF Fleet AB	556692-3271	Stockholm	6	5	20
NF Fleet A/S	29185263	Köpenhamn	4	5	20
NF Fleet AS	988906808	Oslo	3	2	20
Upplýsningscentralen UC AB	556137-5113	Stockholm	–	3	26
Bankomat AB	556817-9716	Stockholm	7	8	20
Visa Sweden	801020-5097	Stockholm	6	29	–
Övrigt			1	7	
Summa			564	262	

Nordeas andel av joint ventures företagens aggregerade balans- och resultaträkningar uppgår till:

Mn euro	31 dec 2018 ¹	31 dec 2017
Summa tillgångar	345	252
Årets resultat	–4	–54
Övrigt totalresultat	0	1
Totalresultat	–4	–53

1) Beräkning baserad på situationen i kv 3 2018.

K19. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures, forts.

Joint ventures

31 dec 2018	Organisations-nummer	Säte	Redovisat värde 2018, mn euro	Redovisat värde 2017, mn euro	Röstandel %	Ägarandel %	Genomsnittligt antal anställda
Luminor Group AB ¹	559072-8316	Stockholm	1 037	973	50	56	3 000
Relacom Management AB ¹	556746-3103	Stockholm	–	–	61	61	3 000
Summa			1 037	973			
Summa intresseföretag och joint ventures			1 601	1 235			

1) Det gemensamma bestämmande inflytandet baseras på ett aktieägaravtal där det framgår att beslut om alla relevanta aktiviteter i företaget ska fattas gemensamt.

För information om aktier och andelar i dotterföretag och företag där Nordea har obegränsat ansvar, se not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Nordea äger ett större joint venture, Luminor Group. Bolaget är ett resultat av sammanslagningen mellan Nordeas och DnBs verksamhet i Baltikum. Nordea har träffat avtal om att reducera innehavet i Luminor Group, vilket kommer verkställas under 2019. Per 31 december 2018 ägde Nordea 56,3% av kapitalet i Luminor men bara 50,0% av rösterna och rapporterar därför Luminor som ett joint venture.

Luminor inkluderas i Nordeas koncernredovisning via kapitalandelsmetoden. Luminor tillämpar IFRS i sin koncernredovisning och balans- och resultaträkningarna nedan baseras på IFRS. De redovisade beloppen avser hela Luminor Group, inte enbart Nordeas andel.

Balansräkning Luminor Group

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Tillgångar		
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	3 275	2 620
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	204	574
Utlåning till allmänheten	11 451	11 647
Räntebärande värdepapper	167	34
Derivat	46	28
Övriga tillgångar	167	191
Summa tillgångar	15 310	15 094
Skulder och eget kapital		
Skulder till kreditinstitut	3 939	4 761
In- och upplåning från allmänheten	9 073	8 430
Emitterade värdepapper	350	65
Derivat	43	33
Övriga skulder	107	91
Eget kapital	1 799	1 714
Summa skulder och eget kapital	15 310	15 094

Resultaträkning Luminor Group

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017 ¹
Ränteintäkter	309	78
Räntekostnader	–39	–10
Avgifts- och provisionsnetto	83	21
Nettoresultat av poster till verkligt värde	32	15
Övriga intäkter	4	2
Summa rörelseintäkter	389	106
Personalkostnader	–114	–30
Övriga administrationskostnader	–115	–48
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–14	–2
Kreditförluster, netto	–4	–19
Rörelseresultat	142	7
Skatt	–14	–13
Årets resultat	128	–6
Övrigt totalresultat	2	–2
Totalresultat	130	–4

1) Bolaget existerade i 3 månader 2017.

Avstämning av det redovisade värdet i Luminor

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Nordeas andel av eget kapital i Luminor	1 013	965
Transaktionskostnader	23	23
Övrigt	1	–15
Redovisat värde i Luminor	1 037	973

K20. Immateriella tillgångar

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Goodwill fördelat på kassagenererande enheter¹		
Banking Ryssland	–	161
Corporate & Business Banking Danmark	141	141
Corporate & Business Banking Norge	462	466
Corporate & Business Banking Sverige	82	85
Corporate & Institutional Banking Norge ³	172	–
Life & Pensions, Norge ²	–	128
Personal Banking Danmark	447	448
Personal Banking Norge ²	388	263
Personal Banking Sverige	124	128
Shipping, Offshore & Oil services ³	–	174
Summa goodwill	1 816	1 994
Programvara	2 167	1 917
Övriga immateriella tillgångar	52	72
Summa immateriella tillgångar	4 035	3 983

1) Exklusive goodwill i intresseföretag.
2) Goodwillen allokerad till Life & Pensions 2017 har omallokerats till Personal Banking Norge för att bättre reflektera var kassaflödena uppstår.
3) Segmentet Shipping, Offshore & Oil services har slagits samman med segmentet Corporate & Institutional Banking Norge.

Förändringar av goodwill		
Anskaffningsvärde vid årets början	1 995	2 248
Omklassificeringar	–	–169
Omräkningsdifferenser	–37	–84
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 958	1 995
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–1	–1
Nedskrivningar under året	–141	–
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–142	–1
Redovisat värde	1 816	1 994

Förändringar av programvara		
Anskaffningsvärde vid årets början	2 377	1 802
Årets inköp	534	645
Årets försäljningar/utrangeringar	–78	–
Årets överföringar/omklassificeringar	–	–23
Omräkningsdifferenser	–45	–47
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 788	2 377
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	–417	–315
Årets avskrivningar enligt plan	–162	–123
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under året	20	–
Årets överföringar/omklassificeringar	–	8
Omräkningsdifferenser	11	13
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–548	–417
Akkumulerade nedskrivningar vid årets början	–43	–40
Nedskrivningar under året	–32	–5
Omräkningsdifferenser	2	2
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–73	–43
Redovisat värde	2 167	1 917

Prövning av nedskrivningsbehov för goodwill och programvara

En kassagenererande enhet, definierat som rörelsesegment, utgör grunden för prövningen av nedskrivningsbehov. Nedskrivningsprövningen genomförs för varje kassagenererande

enhet genom att jämföra det redovisade värdet på nettotillgångarna, inklusive goodwill och programvara under utveckling med återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är nytjandevärdet och beräknas på basis av diskonterade kassaflöden. Då investeringarna är av en sådan långsiktig karaktär har eviga kassaflödena använts vid beräkningen. Kassaföden för de närmaste tre åren baseras på finansiella prognoser. Prognoserna baseras på Nordeas makro-ekonomiska outlook som inkluderar information om BNP-tillväxt, inflation och referensräntor för relevanta länder. Baserat på dessa prognoser för makro-variabler uppskattar affärsområdena hur marginaler, volymer, försäljning och kostnader kommer utvecklas under de kommande åren. Kreditförluster beräknas utifrån det långsiktiga genomsnittet för olika affärsområden. Detta resulterar i en resultaträkning för varje år. Det estimateade kassaflödet för respektive år är det prognosticerade nettoresultatet i dessa resultaträkningar, reducerat med det kapital som krävs för verksamheten ska kunna växa i enlighet med tillväxtantagandena. Prognoserna tar även hänsyn till de större projekt som Nordea initierat, t ex transformationsprogrammet. Centrala kostnader har allokerats till affärsområdena för att säkerställa att kassaflödena i de kassagenererande enheterna även innehåller alla indirekta kostnader. Skattekostnader har beräknats baserat på schablonskattesatser. Kassaföden för perioden efter prognosperioden baseras på uppskattningar av sektorbaserade tillväxttal. Tillväxttakten är baserad på historiska data, vilka uppdaterats för att spegla den aktuella situationen. Framräknade kassaflöden diskonteras med en ränta baserad på den lånfristiga riskfria räntan plus en riskpremie. Följande tillväxttakter och diskonteringsräntor har använts:

	Diskonteringsränta ¹		Tillväxttakt	
	2018	2017	2018	2017
Sverige	6,6	7,1	2,0	1,8
Danmark	5,9	6,6	1,3	1,3
Finland	5,9	6,6	1,3	1,3
Norge	6,4	7,1	1,8	1,8
Ryssland	9,2	9,5	0,0	0,0

1) Efter skatt

De prövningar av nedskrivningsbehovet som gjordes 2018 påvisade inte något behov av en nedskrivning av goodwill, förutom för Ryssland vilket förklaras nedan. Se även not K1 "redovisningsprinciper" avsnitt 4 för mer information. En ökning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet eller en minskning av den framtida tillväxttakten med 1 procentenhet är rimliga tänkbara ändringar i viktiga antaganden. En sådan ändring skulle inte leda till någon nedskrivning.

Till följd av minskade affärsvolymerna i Nordea Ryssland, liksom en fortsatt försiktig strategi för framtiden, kan värdet i den ryska verksamheten inte längre motivera redovisad goodwill, som härrör från betydligt större affärsvolymerna och intjäning. Nordea har därför redovisat en nedskrivning på 141 mn euro. Efter denna nedskrivning finns inte längre någon redovisad goodwill för den ryska verksamheten. Prövningen av nedskrivningsbehovet har baserats på nyttjandevärdet för den ryska verksamheten, och de framtida beräknade kassaflödena har omräknats med en diskonteringsränta efter skatt på 9,2 procent (9,5 procent).

Goodwillbeloppet har redovisats i segmentet Banking Ryssland, som är ett separat segment inom Wholesale Banking. Nedskrivningskostnaden redovisas som en avstämningspost i segmentrapporteringen.

K21. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordea äger tillgångar som leasas ut till kunder genom finansiella leasingavtal. Finansiella leasingavtal redovisas som en fordran på leasetagaren och ingår i "Utlåning till allmänheten" (se not K13) med ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingobjekten utgörs främst av fordon, maskiner och annan utrustning.

Avstämning mellan bruttoinvestering och nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter:

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Bruttoinvestering	6 436	6 547
Avgår ej intjänade finansiella intäkter	-786	-815
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	5 650	5 732
Avgår ej garanterade restvärden som tillfaller leasegivaren	-34	-14
Nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	5 614	5 718
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	8	3

Per 31 december 2017 var bruttoinvesteringen och nettoinvesteringen fördelad efter återstående löptid, följande:

Mn euro	31 dec 2018	
	Bruttoinvestering	Nettoinvestering
2019	1 791	1 507
2020	1 615	1 369
2021	1 348	1 196
2022	594	546
2023	503	479
Senare år	585	553
Summa	6 436	5 650

G21. Leasing, forts.

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing utgörs främst av fordon, flygplan och annan utrustning. Dessa tillgångar redovisas i balansräkningen som materiella tillgångar.

För icke uppsägningsbara operationella leasingavtal var fördelningen av framtida minimileaseavgifter följande:

Mn euro	31 dec 2018
2019	1
2020	1
2021	1
2022	0
2023	-
Senare år	-
Summa	3

Nordea som leasetagare

Finansiell leasing

Nordea har endast i begränsad utsträckning ingått avtal om finansiell leasing.

Operationell leasing

Nordea har ingått avtal om operationell leasing avseende lokaler och kontorsutrustning.

Årets leasingkostnader

Mn euro	2018	2017
Årets leasingkostnader	-218	-204
- varav minimileaseavgifter	-218	-197
- varav variabla avgifter	0	-7
Årets leasingintäkter avseende leasingobjekt som vidareuthyrts	4	4

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara operationella leasingavtal uppgår till och fördelas enligt följande:

Mn euro	31 dec 2018
2019	144
2020	121
2021	101
2022	88
2023	77
Senare år	686
Summa	1 217

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara avtal avseende objekt som vidareuthyrts uppgår till 12 mn euro.

K22. Förvaltningsfastigheter

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Redovisat värde vid årets början	1 448	3 119
Årets inköp	131	425
Årets försäljningar	-15	-179
Justeringar till verkligt värde	57	39
Årets överföringar/omklassificeringar	0	-2 043
Omräkningsdifferenser	-14	87
Redovisat värde vid årets slut	1 607	1 448

Belopp redovisade i resultaträkningen¹

Mn euro	2018	2017
Justeringar till verkligt värde	62	72
Hyresintäkter	85	159
Direkta rörelsekostnader som genererat hyresintäkter	-21	-29
Direkta rörelsekostnader som inte genererat hyresintäkter	-1	-10
Summa	125	192

1) Ingår i Nettoresultat av poster till verkligt värde.

Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är avkastningsmetoden, baserad på interna modeller. Som ett komplement till dessa värden, har värderingar även erhållits från oberoende värderingsmän på delar av förvaltningsfastigheterna.

Ca 75% av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av interna modeller baserade på avkastningsmetoden. De resterande 25% av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av externa oberoende värderingsmän.

För ytterligare information om förvaltningsfastigheter, se not K40 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

K23. Övriga tillgångar

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Fondlikvidfordringar	594	924
Ställda marginalsäkerheter	10 161	9 007
Övriga	3 994	2 510
Summa	14 749	12 441

K24. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Upplupna ränteutgifter	272	297
Övriga upplupna intäkter	324	464
Förutbetalda kostnader	717	702
Summa	1 313	1 463

K25. Skulder till kreditinstitut

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Centralbanker	16 456	13 751
Banker	21 579	18 401
Övriga kreditinstitut	4 384	7 831
Summa	42 419	39 983

K26. In- och upplåning från allmänheten

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Inlåning ¹	160 228	165 418
Återköpsavtal	4 730	7 016
Summa	164 958	172 434

1) Inlåning avseende individuellt pensionssparande (IPS) ingår också.

K27. Skulder till försäkringstagare

Skulder till försäkringstagare är förpliktade och relateras till försäkringsavtal. Dessa avtal har delats upp på avtal med försäkringsrisk och avtal utan försäkringsrisk. Den sistnämnda är ett rent finansiellt avtal.

Försäkringsavtal omfattar avsättningar avseende livförsäkringsverksamheten liksom andra försäkringsrelaterade poster.

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Försäkringstekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	6 187	6 264
- varav garanterade avsättningar	6 110	6 178
- varav icke garanterade avsättningar	77	86
Fond för kollektivt utfördelad bonus	1 937	2 249
Försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	6 375	6 922
- varav garanterade avsättningar	0	0
- varav icke garanterade avsättningar	6 375	6 922
Avsättningar för ersättningskrav	433	422
Avsättningar för sjuk- och olycksfallsförsäkring	69	74
Summa försäkringsavtal	15 001	15 931
Finansiella avtal	3 229	3 481
- varav garanterade avsättningar	3 229	3 481
- varav icke garanterade avsättningar	-	-
Summa	18 230	19 412

Livförsäkringsavtal värderas och redovisas i enlighet med IFRS 4, vilket innebär att värderings- och redovisningsprinciperna under tidigare regelverk har fortsatt gälla resulterande i icke enhetliga redovisningsprinciper på konsoliderad nivå. Varje dotterföretag, verksamt på nordisk och europeisk marknad, värderar och redovisar sina försäkringsavtal enligt lokala redovisningsprinciper.

K27. Skulder till försäkringstagare, forts.

31 dec 2018, mn euro	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Försäkrings- tekniska avsättningar, fond- försäkring	Avsättningar för ersättnings- krav	Avsättningar för sjuk- och olycksfalls- försäkring	Finansiella avtal	Summa
Avsättningar/ utfördelad bonus vid årets början	6 264	2 249	6 922	422	74	3 481	19 412
Bruttopremieinkomst	94	–	340	–	–	132	566
Överföringar	34	–	–34	–	–	–	0
Tillägg för ränta/kapitalavkastning	261	–	336	–	–	–97	500
Försäkringsersättningar	–292	–	–606	12	–3	–262	–1 151
Intäktsförd ersättning, inklusive tillägg för bonus	–25	–	–44	–	–	–28	–97
Förändring för avsättning/kollektivt utfördelad bonus	144	–265	122	–	–1	–	0
Övrigt	–242	–	–656	–	–	109	–789
Omräkningsdifferenser	–51	–47	–5	–1	–1	–106	–211
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets slut	6 187	1 937	6 375	433	69	3 229	18 230
Avsättningar hänförliga till bonussystem/avtal med diskretionär del:	99%					71%	

31 dec 2017, mn euro	Försäkrings- tekniska avsättningar, traditionell livförsäkring	Fond för kollektivt utfördelad bonus	Försäkrings- tekniska avsättningar, fond- försäkring	Avsättningar för ersättnings- krav	Avsättningar för sjuk- och olycksfalls- försäkring	Finansiella avtal	Summa
Avsättningar/ utfördelad bonus vid årets början	19 124	3 606	14 240	460	252	3 528	41 210
Bruttopremieinkomst	612	–	2 591	–	–	137	3 340
Överföringar/omklassificering ¹	–12 299	–1 179	–9 637	–44	–173	5	–23 327
Tillägg för ränta/ kapitalavkastning	517	–	1 072	–	–	284	1 873
Försäkringsersättningar	–1 262	–	–1 241	–16	–7	–271	–2 797
Intäktsförd ersättning, inklusive tillägg för bonus	–91	–	–95	–	–	–31	–217
Förändring för avsättning/ kollektivt utfördelad bonus	42	–121	79	26	6	–	32
Övrigt	20	–	–47	–	–	–25	–52
Omräkningsdifferenser	–399	–57	–40	–4	–4	–146	–650
Avsättningar/utfördelad bonus vid årets slut	6 264	2 249	6 922	422	74	3 481	19 412
Avsättningar hänförliga till bonussystem/avtal med diskretionär del:	99%					72%	

1) 23 316 mn euro avser en omklassificering till "Tillgångar som innehas för försäljning". Se not K42 för mer information.

Försäkringsrisker

Försäkringsrisker beskrivs i avsnittet "Riskhantering" i Förvaltningsberättelsen. Ytterligare kvantitativ information redovisas nedan.

Livförsäkringsrisk och marknadsrisk i livförsäkringsrörelsen

Mn euro	31 dec 2018		31 dec 2017	
	Effekt på försäkrings- tagare ¹	Effekt på Nordeas eget kapital ²	Effekt på försäkrings- tagare ¹	Effekt på Nordeas eget kapital ²
Mortalitet - ökad livslängd med 1 år	23,2	–17,9	23,4	–18,7
Mortalitet - minskad livslängd med 1 år	–0,4	0,3	–0,5	0,4
Invaliditet - ökning 10 procent	8,9	–6,9	9,4	–7,5
Invaliditet - minskning 10 procent	–6,3	4,9	–6,4	5,1
Ränteuppgång 50 punkter	–287,3	–5,6	–266,1	–2,9
Räntenedgång 50 punkter	288,7	5,6	266,9	2,9
Nedgång samtliga aktiekurser 12 procent	–680,8	–0,8	–724,1	–1,3
Nedgång fastighetsvärden ⁸ procent	–115,9	–0,8	–106,3	–0,6
Motparter - förlust 8 procent	–1,5	0,0	–4,7	0,0

1) + (plus) indikerar att skulder till försäkringstagare ökar.

2) - (minus) indikerar att eget kapital minskar.

K27. Skulder till försäkringstagare, forts.

Skulder till försäkringstagare uppdelat på garantinivåer (försäkringsteknisk ränta)

31 dec 2018, mn euro	Inga	0%	0-2 %	2-3%	3-4%	över 4 %	Summa skulder
Försäkringstekniska avsättningar	6 447	1 367	2 772	2 181	2 175	849	15 791
31 dec 2017, mn euro	Inga	0%	0-2 %	2-3%	3-4%	över 4 %	Summa skulder
Försäkringstekniska avsättningar	7 006	1 502	2 924	2 185	2 225	825	16 667

Riskprofiler på försäkring

Produkt	Risktyper	Väsentlig effekt
Traditionell	– Mortalitet	Ja
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Ja
Fondförsäkring	– Mortalitet	Ja
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Nej
Sjuk- och olycksfallsförsäkringar	– Mortalitet	Nej
	– Invaliditet	Ja
	– Avkastningsgarantier	Nej
Finansiella avtal	– Mortalitet	Nej
	– Invaliditet	Nej
	– Avkastningsgarantier	Ja

K28. Emitterade värdepapper

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Bankcertifikat	29 693	10 743
Företagscertifikat	17 078	24 441
Säkerställda obligationer	107 936	111 701
Senior icke-prioriterad skuld	2 440	–
Övriga obligationer	33 227	32 186
Övriga	48	43
Summa	190 422	179 114

K29. Övriga skulder

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Fondlikvidskulder	1 617	3 055
Sålda ej innehavda värdepapper	12 495	13 400
Leverantörsskulder	152	161
Erhållna marginalsäkerheter	4 289	8 857
Övriga	4 762	3 042
Summa	23 315	28 515

K30. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Upplupna kostnadsräntor	5	8
Övriga upplupna kostnader	1 423	1 357
Förutbetalda intäkter	268	238
Summa	1 696	1 603

K31. Avsättningar

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Omstruktureringskostnader	193	225
Garantier/åtaganden	121	91
Övriga	7	13
Summa	321	329

Avsättningar för omstruktureringskostnader har utnyttjats med 132 mn euro under 2018. Nya avsättningar har tillförts reserven med 103 mn euro under året. Reserven är hänförlig till bankens transformation och innehåller även en reserv för stängning av det Luxemburg baserade Private Banking kontoret. Reservens förväntas till stor del bli utnyttjad under 2019. Som för alla reserver finns en osäkerhet kring timing och belopp, men denna osäkerhet förväntas minska allt eftersom planen exekveras.

Nedskrivningar av individuellt värderade garantier och andra åtaganden uppgår till 121 mn euro. Mer information om dessa reserver återfinns nedan.

Mn euro	Omstruktureringskostnader	Övriga
Vid årets början	225	13
Nya avsättningar	103	5
Utnyttjat	–123	–8
Återfört	–9	–3
Omklassificeringar	0	0
Omräkningsdifferenser	–3	0
Vid årets slut	193	7

K31. Avsättningar, forts.

Förändring i avsättningar för garantier/åtaganden

	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 1 jan 2018¹	17	48	74	139
Ökning av reserveringar hänförliga till nya eller förvärvade lånefordringar	6	5	0	11
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	-1	12	-	11
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	0	-	2	2
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	2	-8	-	-6
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	-	-1	8	7
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	0	-	-2	-2
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	-	0	-2	-2
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	-2	-10	-5	-17
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	-4	-5	0	-9
Bortskrivna lånefordringar	-	-	-13	-13
Valutakursdifferenser	0	0	0	0
Utgående balans per 31 dec 2018	18	41	62	121

1) Öppningsbalansen innehåller en justering på 48 mn euro, som är hänförlig till implementeringen av IFRS 9. Mer information finns tillgänglig i not 1 avsnitt 2.

Rating/scoring information för garantier/åtaganden

	Nominella belopp 31 dec 2018			Summa
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
7	4 503	-	-	4 503
6+ / A+	12 559	5	0	12 564
6 / A	5 729	2	0	5 731
6- / A-	4 693	15	0	4 708
5+ / B+	7 563	54	0	7 617
5 / B	12 028	54	0	12 082
5- / B-	9 774	52	0	9 826
4+ / C+	9 042	136	0	9 178
4 / C	7 495	233	0	7 728
4- / C-	5 061	397	1	5 459
3+ / D+	1 652	705	0	2 357
3 / D	1 034	576	5	1 615
3- / D-	795	580	2	1 377
2+ / E+	214	290	3	507
2 / E	128	193	2	323
2- / E-	34	86	0	120
1+ / F+	35	65	1	101
1 / F	11	65	0	76
1- / F-	26	104	1	131
Standardmetoden/Utan rating	2 343	452	3	2 798
0+ / 0 / 0-	-	0	694	694
Summa	84 719	4 064	712	89 495

K32. Pensionsförpliktelser

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Pensionstillgångar	246	250
Pensionsförpliktelser	398	281
Nettoskuld(-)/tillgång(+)	-152	-31

Nordea har både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner, IAS 19 säkerställer att pensionsförpliktelserna, minskat med värdet av de förvaltningstillgångar som täcker dessa förpliktelser, redovisas i koncernens balansräkning. De större pensionsplanerna i respektive land är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/ pensionsstiftelser.

Pensionsplanerna är uppbyggda i enlighet med nationella lagar och bestämmelser, nationell praxis och, i tillämpliga fall, kollektivavtal. Nordeas största förmånsbestämda pensionsplaner i Sverige, Norge och Finland grundas alla på slutlön och tjänsteår och ger pensionsförmåner utöver lagstadgade system. Samtliga förmånsbestämda planer är finansierade av arbetsgivaren och stängda för nya deltagare. Dessa erbjuds istället avgiftsbestämda pensionsplaner. De förmånsbestämda planerna i Sverige erbjuds huvudsakligen i enlighet med kollektivavtal och följer bestämmelserna i Tryggandelagen. Förvaltningstillgångarna förvaltas i en fristående pensionsstiftelse. De förmånsbestämda planerna i Norge erbjuds i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Norge och följer Foretakspensionsloven (norsk tjänstepensionslag). Även i Norge förvaltas förvaltningstillgångarna i en fristående pensionskassa. I Finland erbjuder Nordea extra pensionsförmåner utöver det lagstadgade systemet i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Finland, och den följer bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare. Förvaltningstillgångarna förvaltas normalt i en fristående pensionsstiftelse. Lägsta fonderingskrav varierar för olika planer, men när kraven baseras på kollektivavtal eller interna riktlinjer gäller normalt att pensionsförpliktelserna, beräknade enligt nationella krav, ska vara helt täckta av ett fördefinierat överskott eller alternativt, säkerställda av ett kreditförsäkringskontrakt (bara Sverige). Vissa pensionsplaner omfattas inte av fonderingskrav och är vanligtvis ofonderade. Varje kvartal görs beräkningar för att övervaka den troliga nivån på framtida tillskott.

Förmånsbestämda planer kan påverka Nordea via förändringar i nuvärdet av nettoförpliktelserna och/eller förändringar i marknadsvärdet på förvaltningstillgångarna. Förändringar i förpliktelserna drivs huvudsakligen av förändrade antaganden gällande diskonteringsränta (räntor och kreditspreadar), inflation, löneökningar, personalomsättning och livslängd, samt relevanta erfarenhetsbaserade justeringar där faktiskt utfall avviker från antaganden. Tillgångarna investeras i diversifierade portföljer enligt nedan, med innehav i obligationer som begränsar ränterisken i förpliktelserna och en rimlig andel realltillgångar (inflationsskyddade) för att minska den långsiktiga inflationsrisken i skulderna.

Inga betydande ändringar i planerna, reduceringar eller regleringar har gjorts under året.

Pensionsberäkningar och antaganden enligt IAS 19

Beräkningar för större planer utförs av externa aktuariarier och baseras på olika aktuariella antaganden.

Antaganden¹

	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
2018					
Diskonteringsränta ²	2,17%	2,82%	1,58%	1,80%	2,56%
Löneökning	3,00%	2,75%	1,75%	2,25% ³	–
Inflation	2,00%	1,75%	1,25%	– ³	2,50%
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴
2017					
Diskonteringsränta ²	2,49%	2,60%	1,41%	1,70%	2,31%
Löneökning	2,75%	2,75%	1,75%	2,25% ³	–
Inflation	1,75%	1,75%	1,25%	– ³	2,50%
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴

1) Antagandena som anges för 2018 har en inverkan på skuldberäkningen vid slutet av 2018, medan antagandena som anges för 2017 används för beräkning av pensionskostnaden 2018.

2) Mer information om diskonteringsränta finns i not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 23. Känsligheten för förändringar i diskonteringsräntan anges nedan.

3) Alla pensioner i Danmark är löneindexerade, Inflationen har därav ingen inverkan på pensionsförpliktelserna.

4) Med CMI_2017 projektioner i 2018 och med CMI_2016 projektioner i 2017.

Känsligheter - inverkan på pensionsförpliktelse, %

%	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta - ökning 50 pkt	-10,5%	-7,7%	-5,9%	-4,9%	-10,5%
Diskonteringsränta - minskning 50 pkt	12,1%	8,7%	6,6%	5,4%	12,1%
Löneökning - ökning 50 pkt	3,8%	0,4%	0,4%	4,8%	–
Löneökning - minskning 50 pkt	-2,8%	-0,4%	-0,4%	-4,5%	–
Inflation - ökning 50 pkt	10,3%	7,7%	4,9%	–	2,0%
Inflation - minskning 50 pkt	-9,2%	-6,5%	-4,5%	–	-1,8%
Dödlighet - ökning 1 år	4,7%	3,5%	4,3%	5,5%	4,6%
Dödlighet - minskning 1 år	-4,6%	-4,5%	-4,2%	-5,4%	-4,5%

Känslighetsanalysen utförs genom att ett aktuariellt antagande ändras medan de andra antagandena hålls oförändrade. Detta är en förenklad princip då de aktuariella antagandena vanligtvis är korrelerade. Dock möjliggör den att man kan isolera en effekt från en annan. Metoden som använts för att beräkna effekten på pensionsförpliktelserna är densamma som den som använts för beräkning av den redovisade pensionsförpliktelserna. Jämfört med årsredovisningen 2017 har metoderna för att utföra känslighetsanalyserna i Sverige och Norge ändrats. Känslighetsanalysen för 2018 inkluderar nu effekten av skulder för framtida löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige respektive Norge. Metoden för beräkning av känsligheterna i de övriga länderna är oförändrad sedan 2017.

Då alla pensioner i Danmark är löneindexerade har inflationen ingen inverkan på pensionsförpliktelserna i Danmark.

K32. Pensionsförpliktelser, forts.**Nettoskuld/tillgång**

Mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa 2018	Summa 2017
Pensionsförpliktelser	1 840	744	722	96	92	3 494	3 454
Förvaltningstillgångar	1 604	681	824	122	111	3 342	3 423
Nettoskuld(-)/tillgång (+)	-236	-63	102	26	19	-152	-31
- varav pensionsskulder	238	156	3	1	–	398	281
- varav pensionstillgångar	2	93	105	27	19	246	250

Förändringar i förpliktelserna

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 704	764	776	101	109	3 454
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	28	4	4	–	–	36
Räntekostnader	40	19	9	2	3	73
Utbetalda pensioner	-68	-31	-43	-6	-17	-165
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	-1	9	-6	–	1	3
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	1	-1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	171	-24	-15	-2	-3	127
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	-3	12	-3	–	1	7
Omräkningsdifferenser	-65	-4	–	0	-1	-70
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	34	-5	–	–	–	29
Utgående balans	1 840	744	722	96	92	3 494
- varav hänförlig till aktiva deltagare	27%	14%	14%	–	–	20%
2017, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 524	869	800	103	138	3 434
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	25	6	3	–	–	34
Räntekostnader	41	22	12	2	3	80
Utbetalda pensioner	-70	-35	-40	-6	-17	-168
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	14	-5	0	–	–	9
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	45	–	–	-5	40
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	194	-70	10	4	-6	132
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	8	-9	-1	–	1
Omräkningsdifferenser	-52	-66	–	-1	-4	-123
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	25	-10	–	–	0	15
Utgående balans	1 704	764	776	101	109	3 454
- varav hänförlig till aktiva deltagare	27%	14%	15%	–	–	20%

1) Avser förändring i avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter i Sverige och Norge.

Förpliktelsernas genomsnittliga löptid är 18 (18) år i Sverige, 14 (15) år i Norge, 12 (15) år i Finland, 11 (11) år i Danmark och 22 (24) år i England, baserat på diskonterade kassaflöden. Det faktum att alla förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare ger en lägre duration. Ökningen under året i den genomsnittliga löptiden beror på förändrade antaganden.

K32. Pensionsförpliktelser, forts.

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 634	666	865	127	131	3 423
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	38	17	11	2	3	71
Utbetalda pensioner	–	–19	–43	–6	–17	–85
Regleringar	–	–	–2	–	–	–2
Tillskott av arbetsgivare	–	4	0	3	–	7
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	–5	20	–7	–3	–6	–1
Omräkningsdifferenser	–63	–7	0	–1	0	–71
Utgående balans	1 604	681	824	122	111	3 342
2017, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans	1 591	703	861	131	152	3 438
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	42	18	13	3	3	79
Utbetalda pensioner	–	–20	–40	–6	–17	–83
Tillskott av arbetsgivare	–	7	0	3	–	10
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	49	15	31	–4	–3	88
Omräkningsdifferenser	–48	–57	–	0	–4	–109
Utgående balans	1 634	666	865	127	131	3 423

Tillgångsfördelning

Under 2018 var avkastningen på tillgångarna sammantaget 2,0 procent (4,9 procent). Det var ett utmanande marknads-läge inom samtliga tillgångsslag under slutet av året, men för

helåret var avkastningen totalt sett fortsatt positiv. Vid årets slut utgjorde aktieinnehaven 24 procent (28 procent) av tillgångarna i Nordeas pensionskassor/pensionsstiftelser.

Tillgångsfördelning i fonderade planer, %

%	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa 2018	Summa 2017
Obligationer	73%	59%	54%	87%	79%	66%	63%
- statsobligationer	38%	36%	29%	38%	79%	36%	34%
- säkerställda obligationer	21%	17%	5%	49%	0%	17%	13%
- företagsobligationer	12%	5%	20%	0%	0%	12%	15%
- utgivna av Nordeabolag	2%	1%	–	–	–	1%	1%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	73%	59%	54%	87%	79%	66%	63%
Aktier	24%	24%	28%	12%	21%	24%	28%
- inhemska	6%	6%	7%	12%	6%	6%	7%
- europeiska	6%	6%	7%	0%	7%	6%	8%
- amerikanska	6%	6%	8%	0%	7%	7%	8%
- tillväxtmarknader	6%	6%	6%	0%	1%	5%	5%
- Nordeaaktier	–	–	–	–	–	0%	0%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	24%	24%	28%	12%	21%	24%	28%
Fastigheter¹	0	14%	15%	0%	0%	7%	7%
- nyttjade av Nordea	–	–	5%	–	–	1%	1%
Likvida medel	3%	3%	3%	1%	0%	3%	2%

1) Fastigheternas geografiska läge är kopplat till pensionsplanerna i respektive land.

Koncernen räknar med att betala 4 mn euro till sina förmånsbestämda pensionsplaner under 2019.

K32. Pensionsförpliktelser, forts.

Kostnader för förmånsbestämda pensionsplaner

Årets pensionskostnad, netto, hänförlig till förmånsbestämda pensionsplaner, uppgick i koncernens resultaträkning (inkluderad i personalkostnader) till 54 mn euro (51 mn euro).

Totala pensionskostnader utgörs av kostnader för förmåns-

bestämda pensioner liksom kostnader hänförliga till avgiftsbestämda pensioner (se specifikation i not K7 "personalkostnader").

Redovisat i resultaträkningen

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	28	4	4	–	–	36
Räntenetto	2	2	–2	0	0	2
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	–1	9	–4	–	1	5
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	8	3	–	–	–	11
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter-)	37	18	–2	0	1	54
2017, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	25	6	3	–	–	34
Räntenetto	–1	4	–1	–1	0	1
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	14	–5	0	–	–	9
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	7	0	–	–	–	7
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter-)	45	5	2	–1	0	51

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Jämfört med pensionskostnaden 2017, exkluderat kostnad avseende tjänstgöring tidigare år inklusive relaterad särskild löneskatt och socialförsäkringsavgift, har kostnaden för förmånsbestämda pensionsplaner ökat under 2018. Främst med anledning av förändrade aktuariella antaganden i slutet av 2017.

Redovisat i övrigt totalresultat

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	1	–1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	171	–24	–15	–2	–3	127
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	–3	12	–3	–	1	7
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	5	–20	7	3	6	1
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	44	–6	–	–	–	38
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter-)	217	–38	–11	2	3	173
2017, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	45	–	–	–5	40
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	194	–70	10	4	–6	132
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	8	–9	–1	–	1
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	–49	–15	–31	4	3	–88
Särskild löneskatt/socialförsäkringsavgifter ¹	36	–6	–	–	–	30
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter-)	184	–38	–30	7	–8	115

1) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Planer som omfattar flera arbetsgivare

2010 beslutade norska parlamentet att revidera AFP (Avtalefestet Pensjon) i Norge från 2011. Förändringen gav upphov till en ny förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Då Nordeas andel av skulderna och pensionskostnaderna i planen inte är tillgängliga från Fellesordningen (administratören) kan inte planen beräknas som en förmånsbestämd plan. Det innebär att den nya AFP-planen måste redovisas som en avgiftsbestämd plan i enlighet

med IAS 19. Information om över- eller undervärden i planen finns inte tillgänglig.

Den nya AFP-planen ger berörda medarbetare ett livslångt tillägg till den normala pensionen från 62 års ålder. Enligt den nya planen har medarbetarna också rätt att fortsätta arbeta samtidigt som de erhåller AFP, utan att detta påverkar deras pensionsrätter. Planen bygger på ett trepartssamarbete mellan arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och

K32. Pensionsförpliktelser, forts.

norska staten. Staten täcker en tredjedel av pensionskostnaderna i AFP-planen, medan medlemsföretagen gemensamt täcker de återstående två tredjedelarna. Den premie som medlemsföretagen betalar till planen fastställs så att den täcker aktuella pensionskostnader och samtidigt bidrar till att bygga upp en pensionsfond. Syftet med pensionsfonden är att säkerställa förmågan att täcka förväntade framtida pensionsförpliktelser.

Premien för 2018 var 7,0 procent av de anställdas löner under 7,1 genomsnittliga basbelopp och 18,0% av de anställdas löner över 7,1 genomsnittliga basbelopp. Genomsnittligt basbelopp definieras i den norska lagen om folketrygd. Premien baseras på genomsnittliga löner och basbelopp från föregående år. Anställda över 61 år omfattas inte. För 2018 uppgick betalda premier till 14 mn euro. Betalningarna till planen omfattade 2 454 medarbetare. Premien för 2019 kommer att vara på samma nivå som den för 2018. Premierna för 2019 förväntas uppgå till 14 mn euro.

De anställda som uppfyller kraven för AFP är garanterade AFP-betalningar, oavsett arbetsgivarens betalningsförmåga. Detta innebär att de deltagande arbetsgivarna har gemensamt ansvar för två tredjedelar av pensionerna till de arbetstagare som vid var tidpunkt uppfyller kraven för AFP. Eventuellt underskott eller överskott vid avvecklingen av planen eller förtags utträde ur planen har inte någon inverkan på Nordea.

Nyckelpersoner i ledande positioner

Koncernens samlade pensionsförpliktelser gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick vid årets slut till 6 mn euro (7 mn euro). Dessa åtaganden täcks till stor del av förvaltningsstillgångar. Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år, kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19) gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick 2018 till 0 mn euro (0 mn euro). Utförlig information om nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K7 "Personalkostnader".

K33. Efterställda skulder

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Daterade förlagslån	6 603	5 947
Odaterade förlagslån	168	242
Hybridkapitallån	2 384	2 798
Summa	9 155	8 987

Förlagslån är efterställda i förhållande till övriga skulder. Daterade förlagslån berättigar innehavaren till betalning före innehavare av odaterade förlagslån och hybridkapitallån. Inom respektive grupp gäller lånen med lika rätt.

K34. För egna skulder ställda säkerheter

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
För egna skulder ställda säkerheter		
Värdepapper m m ¹	23 465	25 881
Utlåning till allmänheten	144 707	138 882
Övriga ställda säkerheter	3 727	34 210
Summa	171 899	198 973
Ovanstående säkerheter avser följande skulder		
Skulder till kreditinstitut	13 062	14 575
In- och upplåning från allmänheten	2 402	5 646
Derivat	–	8 978
Emitterade värdepapper	107 647	106 379
Övriga skulder	2 587	24 408
Summa	125 698	159 986

1) Avser endast värdepapper som är redovisade i balansräkningen. Inlånade värdepapper och värdepapper förvärvade med återköpsklausuler redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna. Upplysningar om sådana transaktioner finns i not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader.

Värdepapper i försäkringsverksamheten har ställts som säkerhet för motsvarande skulder till försäkringstagare.

Utlåning till allmänheten har ställts som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och bostadsobligationer i enlighet med lokala lagar och regler. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av obligationerna förmånsrätt i de tillgångar som är registrerade som säkerhetsmassa.

Resterande del av övriga ställda säkerheter avser ett bankcertifikat som pantsatts av Nordea i enlighet med myndighetskrav.

K35. Övriga ställda säkerheter

Övriga ställda säkerheter avser huvudsakligen värdepapper, däribland räntebärande värdepapper pantsatta för betalningsreglering gentemot centralbanker och clearinginstitut. Värdet på dessa uppgick till 4 788 mn euro (4 923 mn euro). Enligt villkoren krävs dagliga säkerheter som avser intradagslikviditeten. Ställda säkerheter för andra poster än bolagets egna skulder, till exempel för tredje mans räkning eller för bolagets egna eventalförpliktelser, redovisas också under denna post.

K36. Eventualförpliktelser

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
<i>Garantier</i>		
- Kreditgarantier	2 434	4 443
- Övriga garantier	13 949	12 892
Remburer	1 433	1 639
Övriga eventualförpliktelser	3	46
Summa	17 819	19 020

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för Nordeas kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende förskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier. Eventualförpliktelser omfattar också outnyttjade oåterkalleliga importremburer och bekräftade exportremburer. Dessa transaktioner ingår i Nordeas tjänster och är till stöd för bankens kunder. Garantier och remburer är poster utanför balansräkningen, såvida det inte föreligger behov av reservering för att täcka en sannolik kreditförlust som uppstår på grund av att bedömningen är att gottgörelse ej kommer att erhållas. I tabellen ovan inkluderas alla garantier, även sådana där sannolikheten för ett utflöde av resurser är ytterst liten.

Nordea Bank Abp har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalningskyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenskap av verkställande direktörer eller styrelseledamöter i dotterbolag till Nordea Bank Abp.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsvederlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare upplysningar, se not K7 "Personalkostnader".

Twister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finansiella ställning.

K37. Åtaganden

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Outnyttjad räkningskredit	29 626	29 956
Kreditlöften	43 661	44 589
Åtagande om framtida betalningar	100	1 441
Övriga åtaganden	1 092	1 046
Summa	74 479	77 032

Omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen på likviddagen. Nordea har per 31 december 2018 tecknat omvända återköpsavtal som ännu inte har likvidavräknats och som därmed inte redovisas i balansräkningen. På likviddagen kommer dessa omvända återköpsavtal till största delen ersätta existerande omvända återköpsavtal som ännu inte bokats bort från balansräkningen per 31 december 2018. Nettoeffekten i balansräkningen är begränsad. Dessa instrument har inte redovisats som åtaganden.

För ytterligare information, se not K1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 25 om kreditåtaganden, not K18 "Derivatinstrument och säkringsredovisning" om derivatinstrument, not K43 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter" om omvända repor.

K38. Kapitaltäckning

Från och med 2018 är inte kapitaltäckningsupplysningarna en del av de finansiella rapporterna. Upplysningarna för gruppen återfinns på sidan 262 och för moderbolaget på sidan 274.

K39. Klassificering av finansiella instrument

Tillgångar

31 dec 2018, mn euro	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa
	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde- optionen)	Derivat- instrument för säkring	Vekligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar och intressebolag/ joint ventures	
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	41 578	–	–	–	–	–	41 578
Utlåning till centralbanker	6 446	1 196	–	–	–	–	7 642
Utlåning till kreditinstitut	8 827	2 493	–	–	–	–	11 320
Utlåning till allmänheten	234 471	73 833	–	–	–	–	308 304
Räntebärande värdepapper	3 384	32 682	7 134	–	33 022	–	76 222
Pantsatta finansiella instrument	–	7 026	–	–	542	–	7 568
Aktier och andelar	–	12 452	–	–	–	–	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	24 272	153	–	–	158	24 583
Derivatinstrument	–	33 915	–	3 110	–	–	37 025
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	169	–	–	–	–	–	169
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	1 601	1 601
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	4 035	4 035
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	546	546
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	1 607	1 607
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	164	164
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	284	284
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	246	246
Övriga tillgångar	955	12 473	–	–	–	1 321	14 749
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	989	–	–	–	–	324	1 313
Summa	296 819	200 342	7 287	3 110	33 564	10 286	551 408

Skulder

31 dec 2018, mn euro	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					Summa
	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde- optionen)	Derivat- instrument för säkring	Icke finansiella skulder	
Skulder till kreditinstitut	33 933	8 486	–	–	–	42 419
In- och upplåning från allmänheten	158 433	6 525	–	–	–	164 958
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	25 653	–	–	25 653
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 234	–	14 996	18 230
Emitterade värdepapper	135 644	–	54 778	–	–	190 422
Derivatinstrument	–	38 624	–	923	–	39 547
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	1 273	–	–	–	–	1 273
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	414	414
Övriga skulder	989	17 828	–	–	4 498	23 315
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	273	–	–	–	1 423	1 696
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	706	706
Avsättningar	–	–	–	–	321	321
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	398	398
Efterställda skulder	9 155	–	–	–	–	9 155
Summa	339 700	71 463	83 665	923	22 756	518 507

K39. Klassificering av finansiella instrument, forts.**Tillgångar**

31 dec 2017, mn euro	Lånefordringar och kundfordringar	Investeringar som hålles till förfall	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar och intressebolag/joint ventures	Tillgångar som innehas för försäljning	Summa
			Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat-instrument för säkring				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	43 081	–	–	–	–	–	–	–	43 081
Utlåning till centralbanker	4 487	–	309	–	–	–	–	–	4 796
Utlåning till kreditinstitut	6 768	–	1 824	–	–	–	–	–	8 592
Utlåning till allmänheten	235 525	–	21 852	52 781	–	–	–	–	310 158
Räntebärande värdepapper	–	3 093	27 825	8 034	–	36 342	–	–	75 294
Pantsatta finansiella instrument	–	–	6 489	–	–	–	–	–	6 489
Aktier och andelar	–	–	5 254	11 926	–	–	–	–	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	–	25 728	–	–	151	–	25 879
Derivatinstrument	–	–	44 415	–	1 696	–	–	–	46 111
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	163	–	–	–	–	–	–	–	163
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	–	–	1 235	–	1 235
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	–	3 983	–	3 983
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	–	624	–	624
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	–	–	1 448	–	1 448
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	–	–	118	–	118
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	–	–	121	–	121
Överskott förmånsbestämda pensioner	–	–	–	–	–	–	250	–	250
Övriga tillgångar	1 523	–	10 272	–	–	–	646	–	12 441
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	999	–	–	–	–	–	464	–	1 463
Tillgångar som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	–	–	22 186	22 186
Summa	292 546	3 093	118 240	98 469	1 696	36 342	9 040	22 186	581 612

Skulder

31 dec 2017, mn euro	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Summa
	Innehas för handel	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Derivat-instrument för säkring	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Skulder som innehas för försäljning	
Skulder till kreditinstitut	5 905	–	–	34 078	–	–	39 983
In- och upplåning från allmänheten	9 075	29	–	163 330	–	–	172 434
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	26 333	–	–	–	–	26 333
Skulder till försäkringstagare	–	3 486	–	–	15 926	–	19 412
Emitterade värdepapper	–	56 603	–	122 511	–	–	179 114
Derivatinstrument	41 607	–	1 106	–	–	–	42 713
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	–	–	–	1 450	–	–	1 450
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	389	–	389
Övriga skulder	24 421	–	–	2 833	1 261	–	28 515
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	–	246	1 357	–	1 603
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	722	–	722
Avsättningar	–	–	–	–	329	–	329
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	281	–	281
Efterställda skulder	–	–	–	8 987	–	–	8 987
Skulder som innehas för försäljning	–	–	–	–	–	26 031	26 031
Summa	81 008	86 451	1 106	333 435	20 265	26 031	548 296

K39. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Utlåning redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mn euro	2018 Finansiella tillgångar	2017 Lån
Redovisat värde vid årets slut	7 287	52 781
Maximal exponering för kreditrisk vid årets slut	7 287	52 781
Nominellt belopp på kreditderivat som används för att begränsa den maximala exponering för kreditrisk för årets slut	–	–
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, under året	–	22
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, ackumulerat	–	125
Förändring i verkligt värde av kreditderivat, under året	–	–
Förändring i verkligt värde av relaterade kreditderivat, ackumulerat	–	–

Tillgångar som från början klassificerats i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen) består per 31 december 2018 av alla underliggande tillgångar i finansiella avtal inom Nordea Life & Pension, 7 134 mn euro. Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life, 153 mn euro, är per 31 december 2018 klassificerade i denna kategori. För mer information se not K1 avsnitt 13. Nordea uppger inte om effekten av förändring i kreditrisk på dessa tillgångars verkliga värden och förändring i verkligt värde av relaterade kreditderivat, eftersom sådana värdeförändringar omedelbart kommer att resultera i väsentligen samma förändring i redovisat värde på motsvarande skulder till försäkringstagare, dvs förändring i egen kreditrisk på dessa tillgångar i Life kommer inte att få någon väsentlig påverkan på resultaträkningen eller eget kapital.

Utlåning som från början klassificerats i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen och som påverkats av förändrad kreditrisk per 31 december 2017 utgörs av utlåning i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, 52 641 mn euro och utlåning inom Markets verksamhet, 140 mn euro. Verkligt värde på utlåningen i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab ökade under 2017 med 22 mn euro till följd av förändrad kreditrisk. Den ackumulerade förändringen per 31 december 2017 är en minskning med 125 mn euro. Den metod som tillämpats för att beräkna förändringen i verkligt värde till följd av förändrad kreditrisk liknar den nedskrivningsmodell som används för tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde

enligt IAS 39. Utlåningen inom Markets är normalt så kortfristig (huvudsakligen över natten inlåning) att effekten av förändrad kreditrisk är obetydlig.

Finansiella skulder som från början värderats till verkligt värde via resultaträkningen utgörs per 31 december 2018 av emitterade hypoteksobligationer i det danska dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, 51 616 mn euro (51 616 mn euro), emitterade strukturerade obligationer i Markets verksamhet, 3 162 mn euro (5 016 mn euro), inlåning kopplad till avkastning på separata tillgångar, 3 964 mn euro (4 317 mn euro) och finansiella avtal och placeringsportföljer i livförsäkringsrörelsen, 24 923 mn euro (25 502 mn euro). För emitterade strukturerade obligationer i Markets redovisas förändring i verkligt värde till följd av förändring i den egna kreditrisken i övrigt totalresultat (OCI) och Nordea beräknar förändringen i den egna kreditrisken utifrån förändringen i riskpremien på Nordeas upplåning genom att anta att likviditetspremien för emissionen är konstant över tid. Förändring i riskpremien uppskattas genom att jämföra värdet på affärerna med hjälp av den ursprungliga riskpremien för upplåning vid emissionstidpunkten och den verkliga riskpremien för upplåning vid rapporteringstidpunkten. Denna modell bedöms ge den bästa uppskattningen av den egna kreditrisken inverkan. Värdet av finansiella avtal i livförsäkringsverksamheten och inlåning med tillgångslänkad avkastning är direkt beroende av tillgångarna i dessa avtal, och påverkas därför inte av förändringar i den egna kreditrisken.

Förändring i verkligt värde till följd av förändringar i egen kreditrisk på hypoteksobligationer emitterade av Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, beräknas genom att fastställa den beloppsmässiga förändringen i verkligt värde som inte är hänförligt till marknadsvillkor. Den metod som används för att fastställa den beloppsmässiga förändringen i marknadsvillkor är baserad på relevanta jämförelseräntor, vilket är den genomsnittliga avkastningen på danska och tyska (euro) statsobligationer. Denna modell bedöms generera den bästa uppskattningen av påverkan på egen kreditrisk. Förändringen i egen kreditrisk på emitterade hypoteksobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab redovisas inte i övrigt totalresultat (OCI) eftersom det skulle skapa en redovisningsmässig mismatch med den motsvarande förändringen i verkligt värde på hypotekslånen som redovisas i resultaträkningen. Av den anledningen redovisas hela förändringen i verkligt värde på emitterade hypoteksobligationer i Nordea Kredit Realkreditaktieselskab i resultaträkningen. För de emitterade hypoteksobligationerna kommer en förändring i skuldernas kreditrisk och pris ha en motsvarande effekt på lånens värden eftersom en förändring i priset på obligationerna kommer att

Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde (verkligt värde-optionen)

Mn euro	2018			2017	
	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i Övrigt totalresultat (OCI)	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i resultaträkningen	Summa	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i resultaträkningen	Summa
Redovisat värde	3 162	80 503	83 665	86 451	86 451
Belopp att betala vid förfall ¹	3 322	81 600	84 922	99 567	99 567
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i kreditrisk, under året	20	–54	–34	78	78
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i kreditrisk, ackumulerat	10	–550	–540	–496	–496

1) Skulder till försäkringstagare har ingen fast löptid och inget fastsatt belopp att betala vid förfall. Belopp att betala vid förfall har för dessa skulder bedömts uppgå till det redovisade värdet.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde

tas ut av en motsatt förändring av värdet på förtidsinlösenoptionen i lånen.

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder

Mn euro	31 dec 2018		31 dec 2017	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	41 578	41 578	43 081	43 081
Utlåning	327 435	330 681	323 709	325 372
Räntebärande värdepapper	76 222	76 334	75 294	75 473
Pantsatta finansiella instrument	7 568	7 568	6 489	6 489
Aktier och andelar	12 452	12 452	17 180	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	24 425	24 425	25 728	25 728
Derivatinstrument	37 025	37 025	46 111	46 111
Övriga tillgångar	13 428	13 428	11 795	11 795
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	989	989	999	999
Summa	541 122	544 480	550 386	552 228

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder, forts.

Mn euro	31 dec 2018		31 dec 2017	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder				
Inlåning och skuldinstrument	408 227	409 014	401 968	403 488
Skulder till försäkringstagare	25 653	25 653	26 333	26 333
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	3 234	3 234	3 486	3 486
Derivatinstrument	39 547	39 547	42 713	42 713
Övriga skulder	18 817	18 817	27 254	27 254
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	273	273	246	246
Summa	495 751	496 538	502 000	503 520

För information om värdering av poster redovisade till verkligt värde i balansräkningen, se not K1 och avsnittet "Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen" nedan. För information om värdering av poster som inte redovisats till verkligt värde i balansräkningen, se avsnittet "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen" nedan.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2018, mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Varav Life	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹							
Utlåning till centralbanker	–	–	1 196	–	–	–	1 196
Utlåning till kreditinstitut	–	–	2 493	–	–	–	2 493
Utlåning till allmänheten	–	–	73 833	–	–	–	73 833
Räntebärande värdepapper ²	30 947	3 896	49 130	3 393	329	4	80 406
Aktier och andelar	10 159	8 381	596	595	1 697	916	12 452
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	24 167	20 692	227	227	189	189	24 583
Derivatinstrument	70	–	35 917	89	1 038	–	37 025
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	1 607	1 588	1 607
Övriga tillgångar	–	–	12 399	–	74	–	12 473
Summa	65 343	32 969	175 791	4 304	4 934	2 697	246 068
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹							
Skulder till kreditinstitut	–	–	8 486	–	–	–	8 486
In- och upplåning från allmänheten	–	–	6 525	–	–	–	6 525
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	25 653	21 689	–	–	25 653
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 234	3 234	–	–	3 234
Emitterade värdepapper	12 405	–	39 746	–	2 627	–	54 778
Derivatinstrument	42	–	38 482	80	1 023	–	39 547
Övriga skulder	7 192	–	10 622	–	14	–	17 828
Summa	19 639	–	132 748	25 003	3 664	–	156 051

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 7 568 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Tillgångar och skulder redovisade till verkligt värde i balansräkningen

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2017, mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Varav Life	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Varav Life	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹							
Utlåning till centralbanker	–	–	309	–	–	–	309
Utlåning till kreditinstitut	–	–	1 824	–	–	–	1 824
Utlåning till allmänheten	–	–	74 633	–	–	–	74 633
Räntebärande värdepapper ²	27 889	3 469	50 633	4 555	168	5	78 690
Aktier och andelar	13 629	8 986	1 967	1 965	1 584	927	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	24 016	20 120	1 521	1 521	342	342	25 879
Derivatinstrument	56	–	44 544	242	1 511	–	46 111
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	1 448	1 437	1 448
Övriga tillgångar	–	–	10 272	–	–	–	10 272
Summa	65 590	32 575	185 703	8 283	5 053	2 711	256 346
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹							
Skulder till kreditinstitut	–	–	5 905	14	–	–	5 905
In- och upplåning från allmänheten	–	–	9 104	–	–	–	9 104
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	–	–	26 333	22 016	–	–	26 333
Skulder till försäkringstagare	–	–	3 486	3 486	–	–	3 486
Emitterade värdepapper	18 004	–	34 590	–	4 009	–	56 603
Derivatinstrument	41	–	41 614	3	1 058	–	42 713
Övriga skulder	8 701	–	15 720	–	–	–	24 421
Summa	26 746	–	136 752	25 519	5 067	–	168 565

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 6 489 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen

För tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde sker en uppdelning på de tre nivåerna i IFRS hierarki för verkligt värde. Hierarkin ger högst prioritet till noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder (nivå 1) och lägsta prioritet till ej observerbara indata (nivå 3). Klassificeringen av dessa instrument baseras på den lägsta nivå indata som är väsentlig för verkligt värde värderingen i sin helhet.

I nivå 1 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som värderats med hjälp av ojusterade noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Denna kategori omfattar noterade derivat, noterade aktier, statsobligationer i utvecklade länder och de mest likvida bostadsobligationerna och företagsobligationerna som har direkta prisnoteringar för handel.

I nivå 2 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som inte har noterade marknadspriser direkt tillgängliga från aktiva marknader. Verkligt värde baseras på noterade priser för liknande tillgångar eller skulder på aktiva marknader, eller noterade priser på identiska eller liknande tillgångar eller skulder på marknader som inte är aktiva. Verkligt värde kan också beräknas med hjälp av värderingsmetoder eller värderingsmodeller som baseras på marknadspriser eller indata på balansdagen, om eventuella ej observerbara indata har haft en obetydlig inverkan på de verkliga värdena.

Bland dessa instrument återfinns huvuddelen av Nordeas OTC-derivat, köpta/sålda värdepapper enligt återförsäljnings-/ återköpsavtal, lånade/utlånade värdepapper och andra instrument där inputdata i värderingsmetoden eller värderingsmodellen baseras på uppgifter från en aktiv marknad.

I nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns de tillgångar och skulder för vilka verkliga värde inte kan erhållas direkt från noterade marknadspriser eller indirekt via värderingsmetoder eller värderingsmodeller som bygger på observerbara marknadspriser eller indata. Hit hör vanligen investeringar i onoterade värdepapper, private equity-fonder, hedgefonder, fastigheter, mer komplexa OTC-derivat där ej observerbara marknadsdata har en betydande inverkan på de verkliga värdena, vissa komplexa eller strukturerade instrument och illikvida räntebärande värdepapper. Komplicerade värderingsmodeller kännetecknas ofta av att de bygger på modellspecifika och ej observerbara indata.

Alla värderingsmodeller, både komplexa och enkla, använder sig av marknadspriser och indata, bland annat räntor, volatilitet och korrelation. Vissa marknadspriser och indata är observerbara, medan andra inte är det. För de flesta vanliga valutor är räntorna observerbara, och de implicita volatilitets- och korrelationstalen för dessa valutor och räntor är observerbara genom optionspriser upp till en viss löptid. Implicita volatilitets- och korrelationstal är också observerbara för de mest likvida aktieinstrumenten på kort sikt. För mindre likvida aktieinstrument är optionsmarknaden tämligen illikvid, och därför är de implicita volatilitets- och korrelationstalen inte observerbara. För varje instrument mäts känsligheten för ej

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

observerbara data. Om ej observerbara data har en betydande inverkan på värderingen klassificeras instrumentet som tillhörande nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För räntebärande värdepapper görs uppdelningen i de tre nivåerna med hjälp av en intern prissättningsmetod. Dessa värdepapper kan antingen vara noterade på en aktiv marknad (nivå 1) eller värderade med hjälp av en metod där priset baseras på observerbara marknadsdata (nivå 2). Nivå 3-obligationer kännetecknas av låg likviditet.

För OTC-derivat används värderingsmodeller för att fastställa verkligt värde. Modellerna har vanligtvis utvecklats internt och baseras på antaganden om beteenden hos de underliggande tillgångarna och statistiska scenarionalyser. De flesta OTC-derivat hänförs till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde, vilket betyder att alla väsentliga indata och modellparametrar kan observeras på aktiva marknader.

Värderingen av private equity-fonder, kreditfonder och onoterade aktier är till sin karaktär mer osäker än värdering av mer aktivt handlade aktieinstrument. Nordea lägger vikt vid ett konsekvent tillvägagångssätt både när det gäller olika tillgångar och över tiden. Metoderna som tillämpas följer anvisningarna i "International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines", som utfärdats av IPEV Board. Dessa anvisningar används som bästa praxis i private equity-branschen. För USA-baserade fonder används liknande metoder.

Nordea har också lån och emitterade skuldebrev i dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, värderade till verkligt värde. När Nordea beviljar bolån till låntagare i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt skuldebrev med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Verkligt värde för emitterade skuldebrev baseras på noterade priser. Eftersom låntagarna har rätt att köpa skuldebrev som emitterats av Nordea på marknaden och återlämna dessa som betalning för sina lån, är det verkliga värdet på lånen samma som det verkliga värdet på de emitterade skuldebrev (till följd av att omvärderingen av återbetalningsoptionen finns inbäddad i lånet), justerat för förändringar i kreditrisken hos låntagaren och det verkliga värdet av kreditmarginalen för varje lån.

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder beräknas vanligen som det teoretiska nuvärdet av de enskilda instrumenten. Denna beräkning kompletteras med justeringar på portföljnivå.

Vid värderingen av derivat till verkligt värde gör Nordea justeringar i form av så kallade credit value adjustments (CVA) och debt value adjustments (DVA). CVA och DVA speglar hur motpartens kreditrisk respektive Nordeas egen kreditvärdighet påverkar derivatets verkliga värde. Beräkningarna baseras på uppskattningar av exponering vid fallissemang, sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad, för varje enskild motpart. För CVA och DVA baseras exponering vid fallissemang vanligen på förväntad exponering och fastställs genom simulering av underliggande riskfaktorer. När så är möjligt hämtas information om ränteskillnader från CDS-marknaden och sannolikhet för fallissemang baseras på denna data. För motparter som inte har ett omsättningsbart

CDS-kontrakt, fastställs sannolikhet för fallissemang med hjälp av en tvärsnittsregressionsmodell som beräknar en ungefärligt CDS-spread utifrån motpartens ratingregion och bransch.

Effekten av upplåningskostnader och upplåningskostnadsminskningar på värderingen av derivatinstrument utan säkerhet eller med obalanserad säkerhet redovisas som en verkligt värdejustering för finansieringskostnad (funding fair value adjustment, FFVA). Därutöver inkluderar Nordea justeringar för prisskillnaden mellan köp- och säljpris samt justeringar för modellrisk i verkligt värde.

Nordea har under 2018 gjort en ändring till antagandet om frekvensen av marginaländringar i modellen för lån i Danmark, värderade till verkligt värde. Ändringen ledde till en vinst på 135 mn euro i "Nettoresultat av poster till verkligt värde" i resultaträkningen.

Värderingen till verkligt värde av förvaltningsfastigheter tar hänsyn till en marknadsaktörs förmåga att generera ekonomiska fördelar genom att använda förvaltningsfastigheterna på maximala och bästa sätt, det vill säga tar hänsyn till den användning av förvaltningsfastigheterna som är fysiskt möjligt, lagligen tillåten och finansiellt genomförbart. I dagsläget används förvaltningsfastigheterna i Nordea på det maximala och bästa sätt. Vid värderingen av förvaltningsfastigheterna tas också hänsyn till fastighetens syfte och art genom att tillämpa den lämpligaste värderingsmetoden. Den vanliga värderingsmetoden är en diskonterad kassaflödesmodell som använder aktuella kassaflöden, marknadsräntor och aktuell avkastning.

Överföringar mellan nivå 1 och nivå 2

Nordea har under året också överfört räntebärande värdepapper (inklusive pantsatta finansiella instrument) till ett värde av 6 778 mn euro (3 175 mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 3 169 mn euro (1 937 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Nordea har också överfört derivattillgångar till ett värde av 4 mn euro (24 mn euro) och derivatskulder till ett värde av 2 mn euro (14 mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Nordea har också överfört emitterade värdepapper till ett värde av 7 534 mn euro (33 613 mn euro) från nivå 1 till nivå 2 och 384 mn euro (– mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Dessutom har Nordea överfört övriga skulder från nivå 1 till nivå 2 till ett värde av 1 494 mn euro (– mn euro) och 128 mn euro (– mn euro) från nivå 2 till nivå 1. Orsaken till dessa överföringar från nivå 1 till nivå 2 var att instrumenten upphörde att handlas aktivt under året och verkligt värde har nu beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbar marknadsdata. Orsaken till överföringarna från nivå 2 till nivå 1 var att instrumenten handlades aktivt under perioden och tillförlitliga prisnoteringar fanns tillgängliga på marknaden. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut. Orsaken till överföringen av emitterade värdepapper om 33 613 mn euro och räntebärande värdepapper om 1 046 mn euro under 2017 från nivå 1 till nivå 2 var en harmonisering av klassificeringsprocesserna för statsobligationer och bostadsobligationer inom Nordea.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Förändringar i nivå 3**

2018, mn euro	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året			Redovisat i övrigt totalresultat	Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omklassificering	Omräkningsdifferenser	31 dec 2018
	1 jan 2018	Realiserade	Orealiserade									
Räntebärande värdepapper	168	-2	2	-	169	-9	2	-	-	-	-1	329
- varav Life	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1	4
Aktier och andelar	1 584	130	66	-	317	-333	-64	5	-	-3	-5	1 697
- varav Life	927	84	12	-	103	-135	-64	5	-	-	-16	916
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	342	4	-7	-	-55	-86	-3	-	-	-	-6	189
- varav Life	342	4	-7	-	-55	-86	-3	-	-	-	-6	189
Derivatinstrument (netto)	453	-264	-431	-	-	18	246	3	-10	-	-	15
Övriga tillgångar	-	-	-	-	6	-	-	68	-	-	-	74
- varav Life	-	-	-	-	-	-	-	40	-	-	-	40
Förvaltningsfastigheter	1 448	-	57	-	131	-15	-	-	-	-	-14	1 607
- varav Life	1 437	-	57	-	113	-5	-	-	-	-	-14	1 588
Emitterade värdepapper	4 009	3	-585	-23	437	-	-1 215	1	-	-	-	2 627
Övriga skulder	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	14

Orealiserade vinster och förluster avser de tillgångar och skulder som innehas vid årets slut. Orsaken till överföringen från nivå 3 var att observerbara marknadsdata blev tillgängliga. Orsaken till överföringen till nivå 3 var att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Överföringar från en nivå till en annan anses ha skett i slutet av året. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under året ingår i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" (se not K5). Tillgångar och skulder avseende derivatinstrument redovisas netto.

2017, mn euro	Vinster och förluster som redovisats i resultaträkningen under året			Redovisat i övrigt totalresultat	Köp/emissioner	Försäljningar	Avräkningar/likvider	Överföringar till nivå 3	Överföringar från nivå 3	Omklassificering	Omräkningsdifferenser	31 dec 2017
	1 jan 2017	Realiserade	Orealiserade									
Räntebärande värdepapper	210	1	7	-	28	-24	-1	-	-32	-20	-1	168
- varav Life	38	-	-	-	20	-	-	-	-32	-20	-1	5
Aktier och andelar	3 785	9	-78	2	878	-692	-39	243	-47	-2 449	-28	1 584
- varav Life	3 185	7	-141	-	711	-521	-38	243	-47	-2 449	-23	927
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	155	-	6	-	37	-2	-2	152	-4	-	-	342
- varav Life	155	-	6	-	37	-2	-2	152	-4	-	-	342
Derivatinstrument (netto)	400	-152	-45	-	-	-	152	98	-1	-	1	453
Förvaltningsfastigheter	3 119	-4	-7	-	425	-148	-	-	-6	-1 879	-52	1 448
- varav Life	3 104	-	-6	-	420	-145	-	-	-6	-1 879	-51	1 437
Emitterade värdepapper	-	-	-	-	-	-	-	4 009	-	-	-	4 009

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Processen för värdering till verkligt värde Finansiella instrument

Värderingsprocessen i Nordea utgörs av flera steg. Första steget är att ta fram medelpriset vid dagens slut. Det är affärsområdena som ansvarar för att fastställa korrekta priser för värderingsprocessen. Dessa priser är antingen internt fastställda av en tradingenhet eller inhämtade från externa källor. Värderingspriserna och värderingsmetoderna kontrolleras och testas därefter av en kontrollenhet i första försvarslinjen som är oberoende från de risktagande enheterna i front office. Allra viktigast i kontrollprocessen är den oberoende kontrollen av priser. Här kontrolleras riktigheten i värderingarna med hjälp av data från oberoende källor. Slutligen analyseras resultatet av värderingskontrollen och värderingarna, och eventuella noteringar eskaleras. Kontrollen av riktigheten i priser och andra parametrar utförs som minimum på månadsbasis och för många produkter dagligen. Information från tredje man, såsom prisnoteringar och annan prisinformation från mäklare, används som jämförelseuppgifter vid kontrollen. Jämförelseuppgifternas kvalitet bedöms regelbundet.

Justeringar till verkligt värde och uppskjutna dag 1-resultat från nivå 3-transaktioner beräknas och rapporteras månadsvis. Den faktiska bedömningen av instrument i hierarkin för verkligt värde utförs kontinuerligt.

Specialiserade team inom enheten Balance Sheet Risk Control (BSRC) är ansvariga för att se över och oberoende bedömma de värderingar som utförs av affärsområdena. Dessa team är ansvariga för översyn av värderingar inom den andra försvarslinjen, med oberoende rapporteringsansvar till CRO och BAC.

Förvaltningsfastigheter

Huvuddelen av förvaltningsfastigheterna i Nordea innehas av Nordea Liv och Pension (NLP). Förvaltningsfastigheterna i NLP värderas en gång i kvartalet av fastighetsavdelningarna i respektive bolag inom NLP, och arbetet utförs helt eller delvis av externa värderare. De avdelningar som använder sig av sina egna metoder jämför fastigheternas värdeförändringar med värderingar gjorda för liknande fastigheter av externa värderare. Värderingen presenteras för, och godkänns av, ledningen i respektive bolag. Finansdirektören i vart och ett av bolagen inom NLP godkänner de tillämpade metoderna och ansvarar för de värden som används. Principerna som tillämpas i samtliga bolag överensstämmer med de nationella tillsynsmyndigheternas bestämmelser, som i sin tur överensstämmer med internationella värderingsprinciper och IFRS.

Dessutom finns en Investment Operation Committee (IOC), som är ett gemensamt forum för frågor som rör värdering och redovisning av i NLP:s investeringsverksamhet. Bolagen inom NLP rapporterar regelbundet till IOC, och IOC rapporterar kvartalsvis till Nordeakoncernens Group Valuation Committee.

Förvaltningsfastigheterna i NLP fungerar som skuldtäckning gentemot försäkringstagarna i liv- och fondförsäkringsavtal samt i finansiella avtal, vilket innebär att effekten på Nordeas resultaträkning och eget kapital beror på återbäringsmedlen och återbäringsavtalen i det bolag som äger fastigheten.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde	Varav Life ¹	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper					
Bolåneinstitut och andra kreditinstitut ²	323	–	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–32/32
Företag	6	4	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	329	4			–32/32
Aktier och andelar					
Private equity-fonder	745	457	Andelsvärde ³		–84/84
Hedgefonder	102	83	Andelsvärde ³		–6/6
Kreditfonder	398	176	Andelsvärde/analytikerkonsensus ³		–33/33
Övriga fonder	292	183	Andelsvärde/fondkurser ³		–26/26
Övrigt ⁴	191	48	–		–16/16
Summa	1 728	947			–165/165
Derivatinstrument					
Räntederivat	259	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–13/14
Aktiederivat	–25	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet Utdelning	–12/8
Valutaderivat	–13	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Kreditderivat	–212	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–34/33
Övrigt	6	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Summa	15	–			–59/55
Emitterade värdepapper					
Emitterade strukturerade obligationer	2 627	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–13/13
Summa	2 627	–			–13/13
Övrigt, netto					
Övriga tillgångar och Övriga skulder, netto	60	40			–7/7
Summa	60	40			–7/7

1) Innehav i finansiella instrument utgör en stor del av livförsäkringsrörelsen, i syfte att fullgöra åtaganden i försäkringsavtal och finansiella avtal. Vinst och förlust hänförliga till dessa instrument allokteras nästan uteslutande till försäkringstagarna och påverkar därmed inte Nordeas eget kapital.

2) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

3) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos

leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Ungefär 40 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 5 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

4) Varav 31 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2017, mn euro	Verkligt värde	Varav Life ¹	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper					
Bolåneinstitut och andra kreditinstitut ²	162	–	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–1/1
Företag	6	5	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	168	5			–1/1
Aktier och andelar					
Private equity-fonder	714	450	Andelsvärde ³		–80/80
Hedgefonder	118	88	Andelsvärde ³		–10/10
Kreditfonder	405	202	Andelsvärde/analytikerkonsensus ³		–28/28
Övriga fonder	245	152	Andelsvärde/fondkurser ³		–21/21
Övrigt ⁴	293	226	–		–13/13
Summa	1 775	1 118			–152/152
Derivatinstrument					
Räntederivat	332	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–13/14
Aktiederivat	76	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet Utdelning	–14/7
Valutaderivat	–2	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Kreditderivat	25	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–14/12
Övrigt	22	–	Optionsmodell	Korrelationer Volatilitet	–0/0
Summa	453	–			–41/33
Emitterade värdepapper					
Emitterade strukturerade obligationer	4 009	–	Kreditderivatmodell	Korrelationer Återvinningsgrad Volatilitet	–20/20
Summa	4 009	–			–20/20

1) Innehav i finansiella instrument utgör en stor del av livförsäkringsrörelsen, i syfte att fullgöra åtaganden i försäkringsavtal och finansiella avtal. Vinst och förluster hänförliga till dessa instrument allokteras nästan uteslutande till försäkringstagarna och påverkar därmed inte Nordeas eget kapital.

2) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

3) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande

tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer medanvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Ungefär 40 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 31 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

4) Varav 191 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.

Tabellerna ovan visar, för varje tillgångs- och skuldclass som hänförs till nivå 3, det verkliga värdet, värderingsmetoderna som använts för beräkning av verkligt värde, väsentliga ej observerbara data som använts i värderingsmodellerna samt, för finansiella tillgångar och skulder, det verkliga värdets känslighet för förändringar i viktiga antaganden.

Kolumnen "intervall för verkligt värde" i tabellen ovan visar känsligheten i verkligt värde för nivå 3-instrument vid förändringar i viktiga antaganden. När exponeringen för en ej observerbar parameter kvittas mellan olika instrument redovisas endast nettoeffekten i tabellen. Redovisat intervall är sannolikt större än den faktiska osäkerheten i verkligt värde för dessa instrument, eftersom det i praktiken är osannolikt att alla ej observerbara parametrar samtidigt skulle vara i utkanten av sina intervall för rimligt möjliga alternativ. Redovisningen är varken förutsäggande eller indikativ för framtida förändringar i verkligt värde.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för derivat tillämpas en rad olika modeller för att fastställa ett osäkerhetsintervall kring det redovisade verkliga värdet. De

olika modellerna är inriktade på olika aspekter av prissättningen av derivat. Två gemensamma komponenter i modellerna för derivatvärdering är volatiliteten i underliggande riskfaktorer och korrelationen mellan de relevanta riskfaktorerna. Hänsyn tas till båda dessa genom att olika antaganden om indata och/eller valet av modell tillämpas. Förutom dessa gemensamma faktorer omfattar analysen även ett antal faktorer som är specifika för tillgångsklassen, bland annat förväntad aktieutdelning, återvinningsantaganden för kreditderivat och inflationsförväntningar. Det verkliga värdet på derivat redovisas som nettot av tillgångar och skulder.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för aktier och andelar och räntebärande värdepapper ökades och minskades det verkliga värdet med 2–10 procentenheter, beroende på osäkerheten i värderingen och underliggande antaganden. Större intervall tillämpas på instrument med större osäkerhet i värderingen jämfört med aktivt handlade instrument och underliggande osäkerheter i individuella antaganden.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.**Förvaltningsfastigheter**

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde ¹	Varav Life	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för ej observerbara data	Vägt genomsnitt för ej observerbara data
Norge	620	620	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra		
				- Kontor	102–729 EUR/m ²	284 EUR/m ²
				- Övriga	126 EUR/m ²	126 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kontor	3,9%–6,0%	4,8%
				- Övriga	6,5%–9,5%	7,7%
Finland ³	881	881	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
				- Kommersiella	144–233 EUR/m ²	189 EUR/m ²
				- Kontor	123–294 EUR/m ²	208 EUR/m ²
				- Lägenheter	189–306 EUR/m ²	248 EUR/m ²
				- Övriga	231–288 EUR/m ²	260 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kommersiella	5,8%–7,0%	6,4%
				- Kontor	4,3%–8,3%	6,3%
				- Lägenheter	3,3%–4,8%	4,0%
				- Övriga	4,5%–6,3%	5,4%
Sverige	245	245	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra		
				- Kommersiella	66–209 EUR/m ²	124 EUR/m ²
				- Kontor	233 EUR/m ²	233 EUR/m ²
				- Lägenheter	169–179 EUR/m ²	174 EUR/m ²
				- Övriga	66 EUR/m ²	66 EUR/m ²
				Avkastingskrav		
				- Kommersiella	5,3%–6,8%	5,8%
				- Kontor	4,6%–5,0%	4,8%
				- Lägenheter	3,8%–4,7%	4,0%
				- Övriga	7,0%–7,2%	7,1%
Övriga	19	–	Diskonterade kassaflöden	–	–	–
Summa	1 765	1 746				

1) Fördelning baserad på de värderingsmetoder som används i olika länder.

2) Verkligt värde beräknas av externa värderare.

3) Varav 158 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life.

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Förvaltningsfastigheter

31 dec 2017, mn euro	Verkligt värde ¹	Varav Life	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för ej observerbara data	Vägt genomsnitt för ej observerbara data
Norge	530	530	Diskonterade kassaflöden	Marknadshyra - Kommersiella - Kontor - Lägenheter - Övriga Avkastingskrav - Kommersiella - Kontor - Lägenheter - Övriga	273 EUR/m ² 194–737 EUR/m ² 206 EUR/m ² 128 EUR/m ² 5,7%–5,7% 3,9%–6,4% 4,5%–4,5% 6,0%–9,5%	273 EUR/m ² 283 EUR/m ² 206 EUR/m ² 128 EUR/m ² 5,7% 5,1% 4,5% 7,0%
Finland ³	839	839	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra - Kommersiella - Kontor - Lägenheter - Övriga Avkastingskrav - Kommersiella - Kontor - Lägenheter - Övriga	150–240 EUR/m ² 98–300 EUR/m ² 189–297 EUR/m ² 225–279 EUR/m ² 5,8%–7,0% 4,5%–8,3% 3,3%–4,8% 4,5%–6,3%	195 EUR/m ² 199 EUR/m ² 243 EUR/m ² 252 EUR/m ² 6,4% 6,4% 4,0% 5,4%
Sverige	219	219	Diskonterade kassaflöden ²	Marknadshyra - Kommersiella - Kontor - Lägenheter - Övriga Avkastingskrav - Kommersiella - Kontor - Lägenheter - Övriga	114–213 EUR/m ² 238–239 EUR/m ² 167–172 EUR/m ² 67–82 EUR/m ² 5,5%–6,5% 4,8%–5,1% 3,8%–4,8% 5,8%–7,3%	149 EUR/m ² 239 EUR/m ² 169 EUR/m ² 69 EUR/m ² 6,0% 4,9% 4,3% 6,1%
Övriga	11	–	Diskonterade kassaflöden	–	–	–
Summa	1 599	1 588				

1) Fördelning baserad på de värderingsmetoder som används i olika länder.

2) Verkligt värde beräknas av externa värderare.

3) Varav 151 mn euro relateras till tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal i Life.

De väsentliga ej observerbara indata som används när förvaltningsfastigheterna värderas till verkligt värde är marknadshyra och avkastningskrav. Betydande höjningar (sänkningar) av marknadshyran eller avkastningskravet skulle, isolerat, resultera i en betydligt lägre (högre) verkligt värde.

Förändringar i uppskjutna dag 1-resultat

Transaktionspriset för finansiella instrument överensstämmer i vissa fall inte med verkligt värde vid första redovisningstillfället (enligt använd värderingsmodell). Skälet är huvudsakligen att transaktionspriset inte har kunnat fastställas på en aktiv marknad. Om väsentliga ej observerbara data används i

värderingsmetoden (nivå 3) redovisas det finansiella instrumentet till transaktionspriset, och den eventuella skillnaden mellan transaktionspriset och det verkliga värdet vid första redovisningstillfället, enligt använd värderingsmodell (dag 1-resultat), skjuts upp. För ytterligare information, se not K1 "Redovisningsprinciper". Tabellen nedan visar den totala skillnaden som kvarstår att periodisera i resultaträkningen vid periodens början och slut, samt en avstämning av hur detta skillnadsbelopp har förändrats under året (förändring i uppskjutna dag 1-resultat).

K40. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Uppskjutna dag 1-resultat – derivat, netto

Mn euro	2018	2017
Belopp vid årets början	58	23
Uppskjutna resultat från nya transaktioner	62	89
Redovisat i resultaträkningen under året ¹	-39	-54
Belopp vid årets slut	81	58

1) Varav - mn euro (-2 mn euro) relateras till överföring av derivatinstrument från nivå 3 till nivå 2.

Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen

	31 dec 2018		31 dec 2017		Nivå i hierarkin för verkligt värde
Mn euro	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde	
Tillgångar som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	41 578	41 578	43 081	43 081	3
Utlåning	249 913	253 159	246 943	248 606	3
Räntebärande värdepapper	3 384	3 496	3 093	3 272	1,2
Övriga tillgångar	955	955	1 523	1 523	3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	989	989	999	999	3
Summa	296 819	300 177	295 639	297 481	
Skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen					
Inlåning och skuldinstrument	338 438	339 225	330 356	331 876	3
Övriga skulder	989	989	2 833	2 833	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	273	273	246	246	3
Summa	339 700	340 487	333 435	334 955	

Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker

Verkligt värde på "Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker" antas, till följd av dess kortfristiga natur, vara samma som det redovisade värdet och hänförs därför till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Utlåning

Det verkliga värdet på "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" har beräknats genom att diskontera de förväntade framtida kassaflödena med en antagen kundränta som skulle ha använts på marknaden om lånen hade emitterats vid värderingstidpunkten. Den antagna kundräntan beräknas som referensräntan plus den genomsnittliga marginalen på nyutlåning i Personal Banking, Commercial & Business Banking respektive Wholesale Banking.

Värderingen till verkligt värde har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Räntebärande värdepapper

Det verkliga värdet uppgår till 3 496 mn euro (3 272 mn euro), varav 0 mn euro (92 mn euro) har hänförs till nivå 1 och 3 496 mn euro (3 180 mn euro) till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde. Värderingsprinciperna är desamma som för liknande instrument som redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

Övriga tillgångar samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Balansposterna "Övriga tillgångar" och "Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter" utgörs av kortfristiga fordringar, huvudsakligen upplupna ränteintäkter. Det verkliga värdet

anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Inlåning och skuldinstrument

Det verkliga värdet på "Skulder till kreditinstitut", "In- och upplåning från allmänheten", "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder" har beräknats som det redovisade värdet justerat för förändringar i verkligt värde gällande ränterisk och egen kreditrisk. Det verkliga värdet har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till ränterisk baseras på förändringar i berörda räntor jämfört med motsvarande nominell ränta i portföljerna. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till kreditrisk beräknas som skillnaden mellan kreditspreaden i de nominella räntorna och aktuell kreditspread på marknaden. Beräkningen utförs på aggregerad nivå för all långfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder". Eftersom den avtalade löptiden är kort för "Skulder till kreditinstitut" och "In- och upplåning från allmänheten" antas förändringarna i Nordeas egen kreditrisk hänförliga till dessa poster vara obetydliga. Detsamma gäller kortfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder".

Övriga skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Balansposterna "Övriga skulder" och "Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter" utgörs av kortfristiga skulder, huvudsakligen fondlikvidskulder. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

K41. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal

31 dec 2018, mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontantsäkerheter	
Assets							
Derivatinstrument ³	110 616	−73 806	36 810	−22 881	−	−10 183	3 746
Omvända återköpsavtal	37 336	−12 448	24 888	−	−24 888	−	0
Avtal om inlåning av värdepapper	4 176	−	4 176	−	−2 444	−	1 732
Marginalsäkerheter	453	−453	0	−	−	−	0
Total	152 581	−86 707	65 874	−22 881	−27 332	−10 183	5 478

31 dec 2018, mn euro	Redovisade finansiella skulder ¹ , brutto	Redovisade finansiella tillgångar, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument ³	107 209	-70 998	36 211	-22 881	-	-4 311	9 019
Återköpsavtal	29 092	-12 448	16 644	-	-16 644	-	0
Avtal om utlåning av värdepapper	2 963	-	2 963	-	-3 703	-	-740
Marginalsäkerheter	3 261	-3 261	0	-	-	-	0
Summa	142 525	-86 707	55 818	-22 881	-20 347	-4 311	8 279

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde utom omvända återköpsavtal uppgående till 3 217 mn euro och återköpsavtal uppgående till 3 210 mn euro som har värderats till upplupet anskaffningsvärde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Återköpsavtal och avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

3) För derivat som regleras via centrala motparter för clearing, kvittar Nordea i balansräkningen för 2018 kontantsäkerhetsfordringar och kontantsäkerhetsskulder mot relaterade derivatskulder respektive derivattillgångar om transaktionsvalutan är densamma.

31 dec 2017, mn euro	Redovisade finansiella tillgångar ¹ , brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Erhållna finansiella säkerheter	Erhållna kontant-säkerheter	
Tillgångar							
Derivatinstrument	171 059	−125 509	45 550	−29 391	−	−8 868	7 291
Omvända återköpsavtal	28 926	−10 107	18 819	−	−18 819	−	0
Avtal om inlåning av värdepapper	5 781	−	5 781	−	−5 781	−	0
Summa	205 766	−135 616	70 150	−29 391	−24 600	−8 868	7 291

31 dec 2017, mn euro	Redovisade finansiella skulder ¹ , brutto	Redovisade finansiella tillgångar, brutto, som kvittats i balansräkningen	Nettoredovisat värde i balansräkningen ²	Belopp som inte kvittats men som omfattas av ramavtal för nettnings eller liknande avtal			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnade finansiella säkerheter	Lämnade kontant-säkerheter	
Skulder							
Derivatinstrument	167 406	−125 509	41 897	−29 391	−	−9 611	2 895
Återköpsavtal	23 075	−10 107	12 968	−	−12 968	−	−
Avtal om utlåning av värdepapper	3 917	−	3 917	−	−3 917	−	−
Summa	194 398	−135 616	58 782	−29 391	−16 885	−9 611	2 895

1) Alla belopp har värderats till verkligt värde.

2) Omvända återköpsavtal och avtal om inlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" eller "Utlåning till allmänheten". Återköpsavtal och avtal om utlåning av värdepapper har i balansräkningen klassificerats som "Skulder till kreditinstitut" eller "In- och upplåning från allmänheten".

K41. Finansiella instrument som kvittats i balansräkningen eller omfattas av nettningsavtal, forts.

Rättsligt bindande ramavtal om nettningsavtal eller liknande avtal

Finansiella instrument bruttoredo visas i balansräkningen med det innebär inte att dessa instrument inte omfattas av ramavtal för nettningsavtal eller liknande avtal. Normalt omfattas finansiella instrument (derivat, repor och värdepapperslån) av ramavtal för nettningsavtal, och Nordea skulle därmed tillåtas använda nettningsavtal i händelse av fallissemang och i beräkningen av motpartsrisk.

En närmare beskrivning av motpartsrisk finns i förvaltningsberättelsen, i avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering.

K42. Avyttringsgrupper som innehas för försäljning

Balansräkning – sammandrag¹

Mn euro	2018	2017
Tillgångar		
Utlåning till kreditinstitut	–	394
Räntebärande värdepapper	–	6 051
Pantsatta finansiella instrument	–	1 477
Aktier och andelar	–	10 361
Derivatinstrument	–	1 184
Aktier och andelar i intressebolag och joint ventures	–	267
Förvaltningsfastigheter	–	1 879
Övriga tillgångar	–	573
Summa tillgångar som innehas för försäljning	–	22 186
Skulder		
Skulder till kreditinstitut	–	643
Skulder till försäkringstagare	–	23 316
Derivatinstrument	–	810
Aktuella skatteskulder	–	921
Övriga skulder	–	341
Summa skulder som innehas för försäljning	–	26 031

1) Innefattar de externa tillgångar och skulder som innehas för försäljning.

Tillgångar och skulder som innehas för försäljning per 31 december 2017 avser Nordeas tidigare meddelade beslut att sälja ytterligare 45 procent av innehavet i danska Nordea Liv & Pension, livsförsäkringsselskab A/S. Affären är genomförd och tillgångarna och skulderna bokades bort från Nordeas balansräkning under andra kvartalet 2018. Avvecklingsgruppen ingår i "Life & Pensions oallokerat" i not K2 "Segmentrapportering".

K43. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter

Överförda tillgångar som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder

Alla tillgångar som överförts redovisas fortsatt i balansräkningen om Nordeas exponering för förändringar i verkligt värde för tillgången kvarstår. Så är fallet vid återköpsavtal och värdepapperslån.

Återköpsavtal är en form av inlåning mot säkerhet där Nordea säljer värdepapper med ett avtal om att till ett fast pris återköpa dessa vid ett senare datum. Likvida medel som erhållits redovisas som inlåning (skuld). Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal bokas inte bort från balansräkningen.

Utlåning av värdepapper är transaktioner där Nordea lånar ut innehavda värdepapper till en motpart och erhåller en avgift.

Eftersom både återköpsavtal och värdepapperslån innebär att värdepappren återlämnas till Nordea, kvarstår alla risker och rättigheter förknippade med de överförda instrumenten hos Nordea, även om de inte är tillgängliga för Nordea under den period då de är överförda. Motparten i transaktionen innehar värdepappren som säkerhet, men har inte någon rätt till andra tillgångar i Nordea.

De värdepapper som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder värderas till verkligt värde.

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Återköpsavtal		
Räntebärande värdepapper	7 568	6 489
Avtal om utlåning av värdepapper		
Aktier och andelar	–	–
Summa	7 568	6 489

Skulder hänförliga till tillgångarna

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Återköpsavtal	7 564	6 566
Avtal om utlåning av värdepapper	–	–
Värdepapperisering	–	–
Summa	7 564	6 566
Netto	4	–77

K43. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter, forts.

Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån, vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Vanligtvis så kräver avtalen ytterligare säkerheter om värdet på värdepapper sjunker under en förutbestämd nivå. Enligt standardavtalen för de flesta återköpsavtal så har mottagaren av säkerheten ovillkorlig rätt att sälja eller återpantsätta säkerheten förutsatt att likvärdiga värdepapper överförs vid likvidtillfället. Det verkliga värdet på erhållna säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån upplyses om nedan.

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Omvända återköpsavtal		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	35 632	28 706
- varav sålda eller pantsatta på nytt	19 661	16 263
Avtal om värdepapperslån		
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	5 648	7 138
- varav sålda eller pantsatta på nytt	2 980	–
Summa	41 280	35 844

K44. Löptidsanalys för tillgångar och skulder

Förväntad löptid

Mn euro	Not	31 dec 2018 Förväntas återvinnas eller regleras:			31 dec 2017 Förväntas återvinnas eller regleras:		
		Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		41 578	–	41 578	43 081	–	43 081
Utlåning till centralbanker	K13	7 642	–	7 642	4 796	–	4 796
Utlåning till kreditinstitut	K13	10 856	464	11 320	7 143	1 449	8 592
Utlåning till allmänheten	K13	77 834	230 470	308 304	85 059	225 099	310 158
Räntebärande värdepapper	K14	36 619	39 603	76 222	22 594	52 700	75 294
Pantsatta finansiella instrument	K15	7 568	–	7 568	3 496	2 993	6 489
Aktier och andelar	K16	6 049	6 403	12 452	6 680	10 500	17 180
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	17 314	7 269	24 583	16 832	9 047	25 879
Derivatinstrument	K18	7 463	29 562	37 025	8 674	37 437	46 111
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		74	95	169	13	150	163
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	K19	139	1 462	1 601	–	1 235	1 235
Immateriella tillgångar	K20	205	3 830	4 035	89	3 894	3 983
Materiella tillgångar		127	419	546	81	543	624
Förvaltningsfastigheter	K22	16	1 591	1 607	8	1 440	1 448
Uppskjutna skattefordringar	K11	17	147	164	54	64	118
Aktuella skattefordringar		284	–	284	121	–	121
Pensionstillgångar	K32	–	246	246	0	250	250
Övriga tillgångar	K23	14 554	195	14 749	12 391	50	12 441
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	K24	1 094	218	1 313	1 121	342	1 463
Tillgångar som innehas för försäljning	K42	–	–	–	22 186	–	22 186
Summa tillgångar		229 433	321 975	551 408	234 419	347 193	581 612
Skulder till kreditinstitut	K25	36 690	5 729	42 419	35 438	4 545	39 983
In- och upplåning från allmänheten	K26	159 718	5 240	164 958	148 706	23 728	172 434
Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	K17	5 242	20 411	25 653	5 632	20 701	26 333
Skulder till försäkringstagare	K27	1 939	16 291	18 230	2 086	17 326	19 412
Emitterade värdepapper	K28	71 549	118 873	190 422	64 930	114 184	179 114
Derivatinstrument	K18	8 168	31 379	39 547	7 462	35 251	42 713
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		616	657	1 273	571	879	1 450
Aktuella skatteskulder		414	–	414	389	–	389

K44. Löptidsanalys för tillgångar och skulder, forts.

Förväntad löptid, forts.

Mn euro	Not	31 dec 2018 Förväntas återvinnas eller regleras:			31 dec 2017 Förväntas återvinnas eller regleras:		
		Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Summa
Övriga skulder	K29	23 233	82	23 315	28 290	225	28 515
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	K30	1 646	50	1 696	1 547	56	1 603
Uppskjutna skatteskulder	K11	40	666	706	94	628	722
Avsättningar	K31	250	71	321	289	40	329
Pensionsskulder	K32	–	398	398	11	270	281
Efterställda skulder	K33	536	8 619	9 155	943	8 044	8 987
Skulder som innehas för försäljning	K42	–	–	–	26 031	–	26 031
Summa skulder		310 041	208 466	518 507	322 419	225 877	548 296

Avtalsenliga odiskonterade kassaflöden

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Räntebärande finansiella tillgångar	56 154	84 802	49 015	143 084	210 748	543 803
Ej räntebärande finansiella tillgångar	–	–	–	–	61 648	61 648
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	–	10 286	10 286
Summa tillgångar	56 154	84 802	49 015	143 084	282 682	615 737
Räntebärande finansiella skulder	148 248	99 049	42 558	104 831	37 452	432 138
Ej räntebärande finansiella skulder	–	–	–	–	104 805	104 805
Icke finansiella skulder och eget kapital	–	–	–	–	55 657	55 657
Summa skulder och eget kapital	148 248	99 049	42 558	104 831	197 914	592 600
Derivatinstrument, kassainflöde	–	574 388	174 708	264 725	89 041	1 102 862
Derivatinstrument, kassautflöde	–	565 441	174 087	273 162	90 700	1 103 390
Nettoexponering	–	8 947	621	–8 437	–1 659	–528
Exponering	–92 094	–5 300	7 078	29 816	83 109	22 609
Kumulativ exponering	–92 094	–97 394	–90 316	–60 500	22 609	–

31 dec 2017, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3–12 månader	1–5 år	Mer än 5 år	Summa
Räntebärande finansiella tillgångar	55 643	75 852	47 530	145 601	222 431	547 057
Ej räntebärande finansiella tillgångar	–	–	–	–	87 092	87 092
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	–	9 040	9 040
Summa finansiella tillgångar	55 643	75 852	47 530	145 601	318 563	643 189
Räntebärande finansiella skulder	142 574	95 830	42 631	103 679	41 550	426 264
Ej räntebärande finansiella skulder	–	–	–	–	138 692	138 692
Icke finansiella skulder och eget kapital	–	–	–	–	53 581	53 581
Summa finansiella skulder och eget kapital	142 574	95 830	42 631	103 679	233 823	618 537
Derivatinstrument, kassainflöde	–	551 182	142 235	241 873	15 695	950 985
Derivatinstrument, kassautflöde	–	547 892	139 470	246 203	16 221	949 786
Nettoexponering	–	3 290	2 765	–4 330	–526	1 199
Exponering	–86 931	–16 688	7 664	37 592	84 214	25 851
Kumulativ exponering	–86 931	–103 619	–95 955	–58 363	25 851	–

Tabellen är baserad på avtalsenliga löptider för posterna i balansräkningen. För derivat har förväntade in- och utflöden av kontanter redovisats för både derivattillgångar och derivatsskulder eftersom derivat hanteras netto. Utöver posterna i balansräkningen har Nordea utställda kreditlöften om 73 287 mn euro (74 545 mn euro), vilka kan utnyttjas när som helst.

Nordea har också ställt ut garantier om 16 383 mn euro (17 335 mn euro) som kan komma att leda till ett utflöde av kontanter om särskilda händelser inträffar. För ytterligare information om återstående löptider, se avsnittet om "risk-, likviditets- och kapitalhantering".

K45. Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordeas perspektiv, d v s den visar hur Nordeas siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter.

Mn euro	Intresseföretag och joint ventures		Övriga närstående parter ¹	
	31 dec 2018	31 dec 2017	31 dec 2018	31 dec 2017
Tillgångar				
Utlåning	498	170	–	–
Räntebärande värdepapper	1 635	0	–	–
Derivatinstrument	142	2	–	–
Övriga tillgångar	2	–	–	–
Summa tillgångar	2 277	172	–	–
Skulder				
In- och upplåning	587	17	62	77
Emitterade värdepapper	25	–	–	–
Derivatinstrument	226	0	–	–
Övriga skulder	107	–	–	–
Summa skulder	945	17	62	77
Poster utanför balansräkningen	1 923	2 075	–	–

Mn euro	Intresseföretag och joint ventures		Övriga närstående parter ¹	
	2018	2017	2018	2017
Räntenetto	23	1	–	–
Avgifts- och provisionsnetto	–15	3	–	–
Nettoresultat av poster till verkligt värde	–428	51	–	–
Övriga rörelseintäkter	1	–	–	–
Summa rörelsekostnader	–15	–	–	–
Resultat före kreditförluster	–434	55	–	–

1) Aktieägare med väsentligt inflytande och nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen, samt bolag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen eller av nära anhöriga till dessa nyckelpersoner räknas som närstående parter till Nordea. Inkluderat i denna grupp av närstående parter är Sampo Oyj och Aegon Asset Management. Om transaktioner med dessa närstående parter görs som ett led i Nordeas och de närstående parternas normala affärsverksamhet och på samma kriterier och villkor som jämförbara transaktioner med parter med liknande kundrelation till Nordea samt om de ej innebär mer än normalt risktagande, redovisas de ej i tabellen. Nordea har således inte upplyst om några transaktioner med aktieägare med betydande inflytande.

2) Inklusive nominella värden på derivatinstrument.

Ersättningar samt utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Information om ersättningar och utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K7 "personalkostnader".

Övriga transaktioner med närstående parter

Från och med mars 2008 ingick Nordea i ett garantikonstium som bildades avseende norska Eksportfinans ASA:s värdepappersportfölj. Nordea ägde 23 procent av bolaget. Övriga ägare var den norska staten samt andra nordiska banker. Nordeas andel av garantins ackumulerade negativa verkliga värde per balansdagen uppgick till 23 mn euro. Avtalet avslutades 31 december 2017 och slutbetalningen av portföljutvecklingsbeloppet betalades den 15 januari 2018, inklusive uppsägningsavgift.

K46. Upplysningar om kreditrisk

Nordeas hantering och analys av kreditrisk beskrivs i förvaltningsberättelsen, i avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering. Ytterligare information om kreditrisk finns också i Capital and Risk management Report (Pillar III) 2018, som kan hämtas på www.nordea.com. Den första delen av denna not baseras på data från redovisningen för Nordea koncernen medan den andra delen av noten är hämtad från Pelare III rapporten. Den andra delen innehåller en avstämning mellan redovisningsdata och kreditriskdata enligt kapitaltäckningsdirektivet (CRD). Pelare III-rapporten innehåller de upplysningar som krävs enligt kapitaltäckningsdirektivet för den "konso- liderade situationen", vilket är ett smalare begrepp än koncernredovisningen då t ex Nordea Life and Pensions inte ingår. Pelare III-upplysningarna har anpassats efter hur Nordea hanterar kreditrisk och bedöms vara det bästa sättet att tydliggöra Nordeas exponering för kreditrisk.

Upplysningar om kreditrisk baserad på redovisningsdata

Reserver för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2018	31 dec 2017
Lån till centralbanker och kreditinstitut	K13	15	1
Lån till allmänheten	K13	2 025	2 332
Räntebärande värdepapper värderade till verkligt värde över övrigt totalresultat eller upplupet anskaffningsvärde	K14	2	–
Garantier/åtaganden	K31	121	91
Summa		2 163	2 424

Maximal exponering för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2018		31 dec 2017	
		Upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via övrigt totalresultat	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen
Lån till centralbanker och kreditinstitut	K13	15 287	3 689	11 256	2 133
Lån till allmänheten	K13	236 497	73 833	237 857	74 633
Räntebärande värdepapper	K14	36 951	46 841	39 435	42 348
Derivat	K18	–	37 025	–	46 111
Garantier/åtaganden	K36 + K37	89 495	175	91 880	247
Total		378 230	161 563	380 428	165 472

Lån med förmildrande åtgärder

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Lån med förmildrande åtgärder	3 561	5 357
- varav fallerade	2 267	2 896
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar och lån med förmildrande åtgärder	714	802
- varav fallerade	693	796

Nyckeltal	31 dec 2018	31 dec 2017
Andel lån med förmildrande åtgärder ¹	1,1%	1,7%
Täckningsgrad för lån med förmildrande åtgärder ²	20%	15%
- varav fallerade	31%	27%

1) Lån med förmildrande åtgärder / Lån före reserveringar.

2) Individuella reserver / Lån med förmildrande åtgärder.

Ytterligare information om lån med förmildrande åtgärder finns i riskhanteringsavsnittet på sidan 55.

Egendom övertagen för skyddande av fordran¹

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Omsättningstillgångar, redovisat värde:		
Mark och byggnader	19	9
Aktier och övriga andelar	0	1
Övriga tillgångar	2	2
Summa	21	12

1) I enlighet med Nordeas riktlinjer för egendom övertagen för skyddande av fordran, som följer bankrorelselagen i de länder där Nordea verkar. Tillgångar som används som säkerhet för lånet övertas normalt när kunden inte längre kan fullgöra sina skyldigheter gentemot Nordea. Övertagna tillgångar avyttras senast när full återvinning har uppnåtts.

Förfallna lån som inte är osäkra

Tabellen nedan visar förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) som inte bedöms vara osäkra, uppdelade på företags- och privatkunder. En förfallen lånefordran uppstår när borgenären inte erhåller återbetalning på ett lån på förfallodagen. Förfallna lånefordringar på företagssidan, som inte bedöms vara osäkra, uppgick vid årsskiftet till 1 235 mn euro, ökning från 747 mn euro från året innan, medan förfallna lånefordringar på privatsidan ökade till 1 636 mn euro (1 286 mn euro).

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Mn euro	31 dec 2018		31 dec 2017	
	Företagskunder	Privatkunder	Företagskunder	Privatkunder
6-30 dagar	701	657	374	802
31-60 dagar	89	233	133	233
61-90 dagar	35	111	84	84
>90 dagar	410	635	156	167
Summa	1 235	1 636	747	1 286
Förfallna lån som inte är osäkra dividerat med utlåning till allmänheten efter reserver, %	0,73	1,04	0,51	0,81

Utlåning till företagskunder, efter lånets storlek

Som framgår av tabellen nedan är utlåningen till företag väl diversifierad sett till lånens storlek. Cirka 66% (68%) av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund.

Storlek i mn euro	31 dec 2018		31 dec 2017	
	Utlåning Md euro	%	Utlåning Md euro	%
0-10	62,6	42	64,2	44
10-50	35,0	24	35,8	24
50-100	19,4	13	19,5	13
100-250	17,4	12	17,0	12
250-500	5,4	4	5,9	4
500-	7,6	5	4,6	3
Summa	147,4	100	147,0	100

Räntebärande värdepapper

För ytterligare information om kreditrisk avseende räntebärande värdepapper, se not K14 "Räntebärande värdepapper" där redovisat värde på räntebärande värdepapper har fördelats på olika typer av motparter.

Känsligheter

En viktig faktor vid beräkningen av förväntade kreditförluster i enlighet med IFRS 9 är att bedöma vad som utgör en betydande ökning av kreditrisken. Nordea använder ett relativt tröskelvärde på 250 procent och ett absolut tröskelvärde på 150 baspunkter. Om det relativa tröskelvärdet hade satts till 200 procent och det relativa tröskelvärdet till 100 baspunkter, skulle avsättningarna ha ökat med 33 mn euro. Detta inkluderar även effekten av att använda ett steg mindre som tröskelvärde för de lån där rating/scoring information används för att bestämma kategori. För mer information om ratingskalan och genomsnittliga PD, se not K13.

Om det relativa tröskelvärdet satts till 300% och det absoluta tröskelvärdet till 200 baspunkter, skulle avsättningarna ha ökat med 41 mn euro. Detta inkluderar även effekten av att använda ett steg mindre som tröskelvärde för de lån där rating/scoring information används för att bestämma kategori. Avsättningarna är känsliga för ratingförändringar även om tröskelvärdena inte nås. Tabellen nedan visar hur de statistiskt beräknade avsättningarna påverkas om kreditkvaliteten för all utlåning i banken försämras med ett steg. Här beaktas

effekten av både den högre risken för all exponering och överföringen från kategori 1 till kategori 2 av de fordringar som nått tröskelvärdet. Detta inkluderar även effekten av att exponeringar med rating ett steg över fallerade klassificeras som fallerade, vilket beräknas till 120 mn euro. Denna siffra baseras på en beräkning med den statistiska modellen och inte de individuella beräkningar som hade använts i praktiken för fallerade lån.

Mn euro	Redovisade reserver	Reserver med ett stegs nedgradering
Personal Banking	339	472
Commercial and Business Banking	998	1 145
Wholesale Banking	752	838
Övrigt	74	84
Summa	2 163	2 539

Framåtblickande information

Framåtblickande information används både i bedömningen av betydande ökning av kreditrisken och vid beräkningen av förväntade kreditförluster. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier: ett grundscenarioliksom ett positivt och ett negativt scenario.

Grundscenariot tas fram av Nordea Economic Research baserat på Oxford Economics modell. Deras makroekonomiska prognos är en kombination av modellberäkningar och expertbedömningar, och den granskas och kvalitetskontrolleras noga. Modellen har tagits fram för att ge en bra beskrivning av de historiska sambanden mellan ekonomiska variabler och kunna använda de viktigaste kopplingarna mellan dessa variabler. Prognosperioden i modellen är tio år och för perioder bortom denna period används ett långsiktigt medelvärde.

Det positiva respektive negativa scenariot bygger på Oxford Economics kvartalsvisa undersökning Global Risk Survey. I denna undersökning redogör deltagarna för vad de ser som de största möjligheterna och riskerna i världsekonomin under de kommande två åren. Svaren ligger till grund för ett antal scenarier för världsekonomin, som simulerar vad som händer om en av de oftast förutsedda möjligheterna/riskerna blir verklighet. Oxford Economics anger också ett sannolikhetstal för varje scenario, utifrån undersökningen. Nordea använder Oxford Economics scenarier och sannolikhetstal för att fastställa det positiva respektive negativa scenariot. För 2018 har följande sannolikhetstal används, grundscenariot 60% , negativt 20% och positivt 20%. Modellresultaten bedöms och justeras vid behov av Nordeas landsansvariga makro- och finansanalytiker som gör en bedömning jämfört med tidigare, liknande händelser för att säkerställa överensstämmelse mellan länder och tillgångspriser. Justeringar är till exempel nödvändiga när specifika branscher påverkas, eller när sanktioner påverkar specifika länder men ännu inte påverkat kundernas rating.

Modellresultaten kontrolleras genom att granska kvantitativa data före och efter reaktionerna. I syfte att säkerställa korrekta och konsekventa dataleveranser från Nordeas ekonomer, genomgår uppgifterna också ett antal statistiska tester.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Följande parametrar används i de olika scenarierna:

	Bas	Negativt	Positivt
Danmark			
BNP tillväxt, %	0,7–3,1	–0,3–3,6	0,7–3,5
Arbetslöshet, %	3,9–4,0	4,0–5,2	3,6–4,1
Förändring i hushållskonsumtion, %	1,2–3,5	0,8–3,1	1,0–3,8
Förändring i fastighetspriser, %	3,1–4,6	–1,9–5,0	0,8–6,3
Finland			
BNP tillväxt, %	1,0–2,1	–0,2–2,7	0,6–2,5
Arbetslöshet, %	7,0–7,2	6,9–8,0	6,7–7,2
Förändring i hushållskonsumtion, %	1,0–2,1	0,4–1,9	0,8–2,5
Change in house prices, %	0,3–2,2	–4,6–3,2	–0,3–2,4
Norge			
BNP tillväxt, %	1,5–2,0	0,7–2,4	1,2–2,4
Arbetslöshet, %	3,3–3,7	3,3–4,4	3,1–3,6
Förändring i hushållskonsumtion, %	1,4–2,1	0,5–2,1	1,4–2,5
Förändring i fastighetspriser, %	3,0–3,9	–1,6–8,1	–0,5–8,9
Sverige			
BNP tillväxt, %	1,8–2,5	0,9–3,8	1,2–3,1
Arbetslöshet, %	5,4–6,3	5,4–7,3	5,3–6,1
Förändring i hushållskonsumtion, %	1,7–2,4	1,1–3,5	1,4–2,7
Förändring i fastighetspriser, %	2,1–3,8	0,4–5,4	1,1–4,4

Reserver beräknade under olika scenarios

	Bas	Negativt	Positivt	Vägt genomsnitt	Individuella reserver och justeringar	Bokförd avsättning
Personal Banking	204	206	203	204	135	339
Commercial and Business Banking	213	220	210	214	784	998
Wholesale Banking	141	147	139	142	610	752
Övrigt	33	33	33	33	41	74
Summa	591	606	585	593	1 570	2 163

Upplysningar om kreditrisk baserad på Pelare III data

Exponeringstyper¹

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Exponeringar inom balansräkningen	409 957	404 263
Exponeringar utanför balansräkningen	46 472	48 515
Värdepapperiseringar	4 855	5 310
Derivat	14 865	17 520
Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	476 149	475 608

1) Exponeringar i värdepapperiseringar är inkluderade i tabellen.

Avstämning av exponeringstyper mot balansräkningen

Detta avsnitt beskriver kopplingen mellan kreditportföljen, definierad i enlighet med redovisningsstandarder och exponeringen, definierad i enlighet med CRD. De huvudsakliga skillnaderna beskrivs här för att belysa kopplingen mellan de olika redovisningsmetoderna. Ursprunglig exponering är expo-

neringen före beaktande av substitutionseffekter hänförliga till begränsning av kreditrisken, kreditkonverteringsfaktorer för exponeringar utanför balansräkningen och reserveringar inom ramen för schablonmetoden. I den här noten definieras emellertid exponering som exponeringen vid fallissemang (EAD) för IRK-exponeringar och exponeringsvärde för schablonmetodsexponeringar, om inget annat anges. I enlighet med CRD har den kreditexponering som redovisas i Pelare III-rapporten delats in i olika exponeringsklasser, där varje klass i sin tur delas in i exponeringstyper:

- Poster i balansräkningen
- Ansvarsförbindelser (t ex garantier och outnyttjad del av beviljade krediter)
- Värdepappersfinansiering (t ex omvända repor och värdepapperslån)
- Derivat

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Tabellen nedan visar kopplingen mellan kreditriskexponering enligt CRD och poster som ingår i årsredovisningen.

Poster i balansräkningen

Som framgår av tabellen nedan har följande poster lyfts ut ur balansräkningen vid beräkning av exponering i balansräkningen enligt CRD:

- Ej CRD- relaterade poster. Poster som ej ingår i den konsoliderade situationen enligt CRD, till exempel livförsäkringsrörelsen (solvensregler).
- Marknadsriskrelaterade poster i handelslagret, såsom vissa räntebärande värdepapper och pantsatta instrument.
- Repor, derivat och värdepapperslån. Dessa transaktioner ingår antingen i beräkningen av marknadsrisk i handelslagret eller redovisas som separata exponeringstyper (derivat eller värdepappersfinansiering)
- Övrigt, huvudsakligen reserveringar och immateriella tillgångar.

Poster utanför balansräkningen

Följande ansvarsförbindelser som angetts i årsredovisningen ingår inte när exponeringen för ansvarsförbindelser beräknas i enlighet med CRD:

- Ej CRD-relaterade poster som inte ingår i den konsoliderade situationen enligt CRD, till exempel livförsäkringsrörelsen (solvency regler)
- För egna skulder ställda säkerheter och övriga ställda säkerheter (förutom leasing). Dessa transaktioner redovisas som värdepappersfinansiering (dvs. en separat exponeringstyp.
- Derivat

Derivat och värdepappersfinansiering

Derivat redovisas till verkligt värde i balansräkningen i enlighet med gällande redovisningsstandarder. Enligt CRD redovisas däremot derivat och värdepappersfinansiering som separata exponeringstyper. Vidare grundas beräkningen av repor och in- och utlåning av värdepapper i balansräkningen på nominellt värde. I CRD beräkningarna fastställs dessa exponeringstyper med avdrag för värdet av säkerheterna.

Exponeringar inom balansräkningen¹

Mn euro	Ursprunglig exponering	Tillgångar relaterade till marknads-risk	Repor, derivat och värdepappersfinansiering	Poster exkluderade från konsolidering enligt CRD	Övrigt	Balansräkning
31 dec 2018						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	42 912	–	–	–	–1 334	41 578
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	8 376	–	8 295	385	1 906	18 962
Utlåning till allmänheten	293 515	–	20 771	–1 385	–4 597	308 304
Räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument	59 432	13 932	–	10 429	–3	83 790
Derivatinstrument ¹	–	–	36 947	78	–	37 025
Immateriella tillgångar	–	–	–	154	3 881	4 035
Övriga tillgångar och förutbetalda kostnader	6 061	16 281	–	32 481	2 891	57 714
Summa tillgångar	410 296	30 213	66 013	42 142	2 744	551 408
Exponeringsbelopp vid fallissemang²	409 957					
31 dec 2017						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	44 503	–	–	0	–1 422	43 081
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	9 396	2	3 951	218	–179	13 388
Utlåning till allmänheten	293 240	–2	23 084	–3 059	–3 105	310 158
Räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument	52 482	18 272	–	11 028	–	81 782
Derivatinstrument ¹	0	–	47 370	–1 259	–	46 111
Immateriella tillgångar	–	–	–	153	3 829	3 983
Övriga tillgångar och förutbetalda kostnader	5 831	20 691	–	55 968	620	83 109
Summa tillgångar	405 452	38 963	74 405	63 049	–257	581 612
Exponeringsbelopp vid fallissemang²	404 263					

1) Exponeringar i värdepappersfinansiering med en ursprunglig exponering om 6 907 mn euro är inkluderade i tabellen.

2) Derivat inkluderas i "banking book" och "trading book", men inte till redovisade värden. Motpartsrisk i tradingderivat inkluderas i kreditriskberäkningarna.

3) Balansräkningsexponeringen har en konverteringsfaktor på 100% men kan ändå ha ett lägre exponeringsbelopp vid fallissemang på grund av avsättningar i standardmetoden, vilka avräknas från den ursprungliga exponeringen när exponeringsbeloppet vid fallissemang beräknas.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.**Exponeringar utanför balansräkningen¹**

31 dec 2018, mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Poster exkluderade från konsolidering enligt CRD	Inkluderat i derivat och värdepapperiseringar	Exponeringar utanför balansräkningen
Ansvarsförbindelser	17 819	–	–	17 819
Kreditlöften och övriga åtaganden	74 315	164	–	74 479
Summa exponeringar utanför balansräkningen	92 134	164	–	92 298

31 dec 2018, mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Exponeringar utanför redovisningen	Ursprunglig exponering	Genomsnittlig konverteringsfaktor	Exponeringsbelopp vid fallissemang
Kreditfaciliteter	41 194	463	41 657	50%	21 028
Checkräkningskredit	17 953	213	18 166	51%	9 220
Lånelöften	14 025	2 313	16 338	62%	10 054
Garantier	16 827	–	16 827	35%	5 878
Övrigt	2 135	–	2 135	14%	292
Summa	92 134	2 989	95 123		46 472

31 dec 2017, mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Poster exkluderade från konsolidering enligt CRD	Inkluderat i derivat och värdepapperiseringar	Exponeringar utanför balansräkningen
Ansvarsförbindelser	18 978	42	–	19 020
Kreditlöften och övriga åtaganden	75 553	1 479	–	77 032
Summa exponeringar utanför balansräkningen	94 531	1 521	–	96 052

31 dec 2017, mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Exponeringar utanför redovisningen	Ursprunglig exponering	Genomsnittlig konverteringsfaktor	Exponeringsbelopp vid fallissemang
Kreditfaciliteter	39 725	4 231	43 956	51%	22 426
Checkräkningskredit	19 333	48	19 381	53%	10 189
Lånelöften	16 485	1 064	17 549	52%	9 167
Garantier	17 783	–	17 783	36%	6 361
Övrigt	1 205	–	1 205	31%	372
Summa	94 531	5 343	99 874		48 515

1) Exponeringar i värdepapperiseringar är inkluderade i tabellen.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Exponeringsklasser uppdelad per exponeringstyp

31 dec 2018, mn euro	Exponeringar inom balansräkningen	Exponeringar utanför balansräkningen	Värdepapperiseringar	Derivat	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	82 490	859	656	2 882	86 887
Institut	36 021	776	2 637	4 444	43 878
Företag	109 742	26 301	1 134	7 162	144 339
Hushåll ¹	167 572	17 159	–	72	184 803
Värdepapperisering	6 946	1 319	–	–	8 265
Övrigt	7 186	58	428	305	7 977
Summa exponering	409 957	46 472	4 855	14 865	476 149

31 dec 2017, mn euro	Exponeringar inom balansräkningen	Exponeringar utanför balansräkningen	Värdepapperiseringar	Derivat	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	78 068	1 053	1 662	3 975	84 758
Institut	33 719	817	2 475	5 422	42 433
Företag	109 735	27 969	1 168	8 031	146 903
Hushåll ¹	167 876	17 051	2	79	185 008
Värdepapperisering	6 813	1 586	–	–	8 399
Övrigt	8 052	39	3	13	8 107
Summa exponering	404 263	48 515	5 310	17 520	475 608

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

Exponeringar uppdelade geografiskt och per exponeringsklass¹

31 dec 2018, mn euro	Norden	- varav Danmark	- varav Finland	- varav Norge	- varav Sverige	Baltikum	Ryssland	USA	Övriga	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	56 889	8 009	32 428	3 351	13 101	1 465	203	21 964	6 366	86 887
Institut	34 919	18 732	267	5 916	10 004	9	205	561	8 184	43 878
Företag	118 481	37 096	25 169	26 314	29 902	3 958	1 503	2 250	18 147	144 339
Hushåll ¹	179 258	51 836	39 896	31 908	55 618	3 751	18	204	1 572	184 803
Övrigt	4 321	850	1 665	952	854	533	14	139	2 970	7 977
Summa exponering²	393 868	116 523	99 425	68 441	109 479	9 716	1 943	25 118	37 239	467 884

31 dec 2017, mn euro	Norden	- varav Danmark	- varav Finland	- varav Norge	- varav Sverige	Baltikum	Ryssland	USA	Övriga	Summa exponering
Stater, kommuner och centralbanker	44 074	6 877	24 091	3 494	9 612	1 603	211	28 343	10 527	84 758
Institut	32 515	14 795	184	6 261	11 275	48	128	525	9 217	42 433
Företag	120 309	37 717	25 023	26 604	30 965	4 482	1 990	1 848	18 274	146 903
Hushåll ¹	180 117	52 072	41 651	30 566	55 828	1 322	14	213	3 342	185 008
Övrigt	3 948	976	415	875	1 682	3 244	48	356	511	8 107
Summa exponering²	380 963	112 437	91 364	67 800	109 362	10 699	2 391	31 285	41 871	467 209

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

2) Exponeringar i värdepapperiseringar är inte inkluderade i tabellen.

I tabellen nedan har exponeringen fördelats per bransch. Branschindelningen följer i huvudsak den internationella standarden Global Industries Classification Standard (GICS) och bygger på NACE-koder (statistisk klassificering av ekono-

miska aktiviteter inom EU). Den bransch som har den största delen av den totala exponeringen är övrigt samt allmänhet och organisationer. Tillsammans utgör de 59 procent av den totala exponeringen.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Exponeringar uppdelade per kundkategori¹

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Bygg och anläggning	5 721	6 136
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	2 632	2 945
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	11 683	11 570
Energi (olja, gas etc)	2 311	2 923
Hälsovård och läkemedel	1 768	1 425
Producentkapitalvaror	3 300	3 871
Producenttjänster	14 080	15 276
IT mjukvara, maskinvara och tjänster	1 956	1 826
Media och fritid	2 194	2 403
Metaller och gruvmaterial	893	997
Övriga finansiella företag	64 370	60 322
Övriga material (byggmaterial etc)	5 218	5 336
Övriga, allmänhet och organisationer	274 627	273 007
Papper och skogsprodukter	1 908	1 559
Fastighetsförvaltning	44 139	44 964
Detaljhandel	10 193	10 960
Sjöfart och offshoreverksamhet	9 224	9 500
Teleutrustning	209	209
Teleoperatörer	1 409	1 452
Transport	3 993	4 279
El, gas och vatten (distribution och produktion)	6 056	6 249
Summa exponering	467 884	467 209

1) Exponeringar i värdepapperiseringar är inte inkluderade i tabellen.

I slutet av 2018 var cirka 44 procent (44 procent) av den samlade exponeringen täckt av godtagbara säkerheter. Cirka 3 procent (3 procent) av den samlade exponeringen var täckt av garantier och kreditderivat.

Exponeringar täckta av ställda säkerheter, garantier och kreditderivat

31 dec 2018, mn euro	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	- varav täckta av garantier och kreditderivat	- varav täckta av ställda säkerheter
Stater, kommuner och centralbanker	87 657	86 887	350	0
Institut	45 405	43 878	167	166
Företag	177 749	144 339	11 175	62 918
Hushåll ¹	196 738	184 803	2 283	142 098
Övrigt	8 316	7 977	6	0
Summa exponering²	515 865	467 884	13 981	205 182

31 dec 2017, mn euro	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	- varav täckta av garantier och kreditderivat	- varav täckta av ställda säkerheter
Stater, kommuner och centralbanker	86 588	84 758	522	893
Institut	45 094	42 433	205	196
Företag	184 070	146 903	10 849	60 677
Hushåll ¹	194 360	185 008	2 286	143 992
Övrigt	8 570	8 107	41	52
Summa exponering²	518 682	467 209	13 903	205 810

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

2) Exponeringar i värdepapperiseringar är inte inkluderade i tabellen.

K46. Upplysningar om kreditrisk, forts.

Fördelning av säkerheter

Tabellen visar fördelningen av säkerheter som används i beräkning av kapitaltäckningen. Bostadsfastigheter utgör 73 procent (74 procent) av de godtagbara säkerheterna. Affärsfastigheter ökade något till 18 procent (17 procent).

	31 dec 2018	31 dec 2017
Finansiella säkerheter	1,1%	1,2%
Fordringar	0,9%	0,9%
Bostadsfastigheter	72,9%	73,7%
Affärsfastigheter	18,3%	16,6%
Övriga fysiska säkerheter	6,8%	7,6%
Total	100,0%	100,0%

Belåningsgrad

Belåningsgraden anses vara ett bra mått på en säkerhet. Belåningsgraden beräknas genom att dividera kreditexponeringen med säkerhetens marknadsvärde. I tabellen nedan har hypoteksexponeringarna fördelats utifrån olika intervall av belåningsgrad. Under 2018 ökade andelen med en belåningsgrad under 50 procent något, vilket motverkades av övriga intervaller.

	31 dec 2018		31 dec 2017	
Bolåneexponering mot privatkunder (retailportföljen)	Md euro	%	Md euro	%
<50%	110,9	81	110,3	80
50–70%	19,6	14	20,2	15
70–80%	4,3	3	4,6	3
80–90%	1,2	1	1,4	1
>90%	0,6	1	0,7	1
Summa	136,6	100	137,2	100

Collateralised Debt Obligations (CDO)

Nordea agerar som förmedlare av kreditderivat, särskilt i nordiska namn. Nordea använder även kreditderivat för egen räkning för att reducera risken i positioner i företagsobligationer och syntetiska CDO (collateralised debt obligations). När Nordea säljer skydd i en CDO-transaktion bär Nordea risken för förluster i referensportföljen om en kredithändelse inträffar. När Nordea köper skydd i en CDO-transaktion är det säljaren av skyddet som bär risken för förluster i referensportföljen om en kredithändelse inträffar.

Kreditderivat skapar motpartsrisker på liknande sätt som andra derivattransaktioner. Parter i denna typ av transaktioner har typiskt sätt avtal om ställande av säkerheter, där exponeringen täcks av dagliga marginalsäkerheter.

K47. Andelar i strukturerade företag

Strukturerade företag är företag utformade så att rösträtt eller liknande rättigheter inte är den avgörande faktorn som bestämmer vem som kontrollerar företaget. Företagets verksamhet är normalt begränsad, med ett snävt och väldefinierat ändamål. Om Nordea kontrollerar ett sådant företag konsolideras det.

Konsoliderade strukturerade företag

Viking ABCP Conduit (Viking) har bildats med syftet att hantera fordringar och skulder i samband med värdepapperisering gentemot nordiska kunder. Viking handlar med fordringar från godkända säljare och finansierar köpen genom att antingen utfärda företagscertifikat via det etablerade programmet för värdepapperiserade företagscertifikat eller belasta tillgängliga likviditetsfaciliteter. Nordea tillhandahåller likviditetsfaciliteter om maximalt 1 060 mn euro (1 060 mn euro) varav 938 mn euro (895 mn euro) var utnyttjat vid årsskiftet. Tillgångarna i Viking uppgick vid årsskiftet till 971 mn euro (923 mn euro). Viking konsolideras eftersom det är nära sammankopplat med Nordeas verksamhet. Dessutom är Nordea exponerat för kreditrisk via likviditetsfaciliteten. Det finns inga betydande restriktioner för återbetalning av lån från Viking, förutom att betalningarna är beroende av i vilken takt Viking realiserar sina tillgångar.

Kalmar Structured Finance A/S etablerades för att kunna erbjuda kunder investeringsmöjligheter i strukturerade produkter på den globala kreditmarknaden. Detta SPE köper Credit Default Swaps (CDS) och förvärvar därmed en kreditrisk i en underliggande portfölj bestående av namn (såsom bolagsnamn). Samtidigt emitterar Kalmar Structured Finance A/S kreditlänkade obligationer med en liknande risk som reflekterar villkoren i CDS:erna. Nordea är motpart i derivattransaktionerna. Vid årsskiftet uppgick totalt nominellt belopp på utestående kreditlänkade obligationer till 1 mn euro (1 mn euro). Nordea innehar kreditlänkade obligationer som ett led i att erbjuda en andrahandsmarknad för obligationerna. Vid årsskiftet uppgick investeringen till 1 mn euro (1 mn euro).

AR Finance investerar i värdepapper säkerställda av kundfordringar. Nordea tillhandahåller likviditetsfaciliteter om maximalt 125 mn euro (125 mn euro), varav 114 mn euro (113 mn euro) var utnyttjat per årsskiftet. Företaget har tillgångar om 117 mn euro (125 mn euro) per årsskiftet.

Ikke konsoliderade strukturerade företag

För strukturerade företag där Nordea har andelar men saknar bestämmande inflytande lämnas upplysningar. För att anses ha intressen i ett sådant företag måste Nordea vara exponerat för volatilitet i avkastningen från innehavet i det strukturerade företaget. Värdepappersfonder är för närvarande de enda ikke konsoliderade strukturerade företag som Nordea har intressen i. Volatiliteten i avkastningen bedöms utifrån både erhållna avgifter och omvärdering av innehaven i fonderna.

Det finns flera sammanhang där Nordea investerar i värdepappersfonder:

- a) för försäkringstagares räkning i Nordea Life & Pensions
- a) för sparares räkning, där avkastningen är baserad på placeringen
- a) risksäkringar avseende exponeringar i strukturerade produkter till kunder
- a) illikvida investeringar i private equity- och kreditfonder.

Nordeas exponering för volatilitet i avkastningen redovisas brutto, men nettoexponeringen är betydligt mindre. Värdeförändringar i fondandelar förvärvade för fondförsäkringstagares och sparares räkning återspeglas i värdet på tillhörande skulder, och högsta nettoexponering för förluster är noll. Värdeförändringar i fondandelar som innehas för livförsäkringstagares räkning (traditionella livförsäkringsavtal) överförs till stor del till försäkringstagarna, men eftersom Nordea har lämnat garantier för vissa av dessa produkter är Nordea exponerat för värdeförändringarna.

Fondandelar förvärvade för att risksäkra exponeringar i strukturerade produkter ska minska exponeringarna, och i den mån säkringarna är effektiva, är Nordea inte exponerat för värdeförändringar. Den maximala förlusten i dessa fonder beräknas uppgå till 3 mn euro (6 mn euro), efter risksäkring.

Investeringar i illikvida private equity- och kreditfonder är en naturlig del i hanteringen av risker i Nordeas balansräkning. Den maximala förlusten i dessa fonder beräknas uppgå till 509 mn euro (469 mn euro), vilket motsvarar värdet av investeringarna i fonderna.

Nordeas intressen i ikke konsoliderade strukturerade företag och eventuella tillhörande skulder framgår av tabellen nedan.

Mn euro	31 dec 2018	31 dec 2017
Tillgångar, redovisat värde:		
Andelar	8 044	9 306
Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal	22 179	21 630
Tillgångar som innehas för försäljning	–	8 389
Summa tillgångar	30 223	39 325
Skulder, redovisat värde:		
In- och upplåning från allmänheten	856	787
Skulder till försäkringstagare	28 758	29 937
Skulder som innehas för försäljning	–	8 389
Summa skulder	29 614	39 113
Poster utanför balansräkningen, nominellt belopp:		
Kreditåtaganden	0	0

Nordea har andelar i cirka 2 500 olika fonder som klassificeras som ikke konsoliderade strukturerade företag, varav omkring 400 förvaltas av Nordea. Dessa har olika investeringsmandat och riskprofiler, allt från statsobligationsfonder med låg risk till aktiefonder med hävstång där risken är hög. Tillgångarna i fonder förvaltade av Nordea uppgår till 151 mdr euro (165 mdr euro). Alla fondinnehav finansieras genom insättningar från fondandelsägarna. Information om tillgångarna i fonder som inte förvaltas av Nordea anses inte vara relevant för förståelsen av de aktuella riskerna och redovisas därför inte.

Nordea har inte gett stöd till något ikke konsoliderat strukturerat företag där Nordea för närvarande saknar intressen.

K48. Rapportering per land

Tabellen nedan visar för varje land där Nordea är etablerat, dvs där Nordea har en fysisk närvaro, information om verksamhetens art, geografiskt område, medeltalet anställda, rörelseintäkter, rörelseresultat och skatt på resultatet.

Nordea anses ha fysisk närvaro i ett land om Nordea har ett dotterföretag, intresseföretag eller filial i det landet. Nordea har inte erhållit några väsentliga statliga subventioner.

Land	Verksamhet ¹	Geografiskt område	2018				2017			
			Medel- antalet anställda	Summa rörelse- intäkter ² , mn euro	Rörelse- resultat, mn euro	Skatt, mn euro	Medel- antalet anställda	Summa rörelse- intäkter ² , mn euro	Rörelse- resultat, mn euro	Skatt, mn euro
Danmark	RB, WB, AM, LP	Danmark	8 505	2 652	898	-159	9 136	2 929	1 099	-227
Finland	RB, WB, AM, LP	Finland	6 459	1 818	694	-164	7 032	1 986	976	-211
Sverige	RB, WB, AM, LP	Sverige	7 055	2 921	1 080	-302	7 462	2 647	541	-183
Norge	RB, WB, AM, LP	Norge	2 962	1 668	1 061	-161	3 127	1 698	921	-211
Ryssland	WB	Ryssland	396	62	38	-8	606	98	34	-8
Polen	Other	Polen	2 980	124	1	1	2 060	75	1	0
Estland	RB, WB, LP	Estland	253	10	1	0	502	82	41	-7
Lettland	RB, WB	Lettland	-	-	-	-	364	57	29	-6
Luxemburg	AM, LP	Luxemburg	434	326	180	-54	451	386	226	-65
Litauen	RB, WB, LP	Litauen	-	-	-	-	305	42	24	-3
USA	RB, WB, AM, LP	New York	116	87	-65	-21	123	111	71	-21
Storbritanien	RB, WB, AM, LP	London	58	81	57	-3	68	110	-3	0
Singapore	WB	Singapore	75	33	-1	-1	81	40	31	-4
Tyskland	WB, AM	Frankfurt	44	18	8	1	43	25	14	-4
Schweiz	AM	Zürich	10	2	0	0	22	7	-6	0
Kina	WB	Shanghai	29	7	1	-1	31	7	-1	0
Italien	AM	Rom	9	5	0	0	9	5	0	0
Spanien	AM	Madrid	5	2	0	0	7	2	0	0
Brasilien	WB	Sao Paolo	2	1	0	0	5	2	0	0
Frankrike	AM	Paris	3	1	0	0	3	2	0	0
Chile	AM	Santiago	0	0	0	0	-	-	-	-
Elimineringar ³			-	-813	-	-	-	-842	-	-
Summa			29 395	9 005	3 953	-872	31 437	9 469	3 998	-950

1) RB= Retail banking, WB=Wholesale banking, AM=Asset management, LP=Life and Pension.

2) Summa rörelseintäkter i denna tabell är fördelade per land baserat på var Nordea har sin fysiska närvaro, dvs där Nordea har ett dotterföretag, intresseföretag eller filial, medan summa rörelseintäkter i not K2 fördelas per land baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna.

3) Elimineringar av interna transaktioner avser huvudsakligen intern IT-service.

Nordea presenterar också för varje land där Nordea är etablerad, namnen på dotterföretagen, intresseföretagen och filialerna. Dessa upplysningar framgår av tabellen nedan, i den sista tabellen "Specifikation över koncernföretag" i avsnitt "Kapitaltäckning för Nordeakoncernen" och i den sista tabellen i not K19 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures".

Danmark

Nordea Danmark Filial af Nordea Bank Abp,
Finland
Nordea Investment Management AB, Denmark
Branch
Nordea Fund Management, filial af Nordea
funds Oy, Finland

Finland

Nordea Life Assurance Finland Ltd
Nordea Investment Management AB, Finland
Branch

Sverige

Nordea Bank Abp filial i Sverige
Nordea Life Holding AB
Nordea Livförsäkring Sverige AB (publ)
Nordea Funds Ab, Swedish Branch

Norge

Livförsikringsselskapet Nordea Liv Norge AS
Nordea Investment Management AB, Norway
Branch
Nordea Funds Ltd, Norwegian Branch
Nordea Bank Abp, filial i Norge

Italien

Nordea Investment Funds S.A. Italian Branch

Frankrike

Nordea Investment Funds S.A. French Branch

Estland

Nordea Bank AB, filial Estland

Chile

NAM Chile SpA

Tyskland

Nordea Bank Abp Niederlassung Frankfurt
Nordea Funds Services GmbH (Germany)

Kina

Nordea Bank Abp Shanghai Branch

Polen

Nordea Bank Abp Spolka Akcyjna Oddzial w
Polsce

Singapore

Nordea Bank Abp Singapore Branch

Schweiz

Nordea Bank S.A. Luxemburg Zweignieder-
lassung, Zürich
Nordea Asset Management Schweiz GmbH

Spanien

Nordea Investment Funds S.A. Sucursal en
Espana

Storbritannien

Nordea Bank AB, filial London
Nordea Investment Funds S.A. UK Branch

USA

Nordea Bank Abp New York Branch

K49. IFRS 16

Förändringen i redovisning av leasingavtal när IFRS 16 blir obligatorisk den 1 januari 2019 beskrivs i not 1, avsnitt 3. Vid övergången kommer standarden att införas genom att tillämpa en och samma diskonteringsränta på en portfölj av leasingavtal med liknande egenskaper. De framtida kassaflödena diskonteras med hjälp av den marginella låneräntan. Den vägda genomsnittliga marginella låneräntan som tillämpas på leasingskulder vid övergången är ungefär 1 procent. Bedömningen av förlustbringande leasingavtal enligt IAS 37 tillämpas som ett alternativ till att utföra en nedskrivningsprövning av nyttjanderätten. Initiala direkta kostnader ingår inte i värderingen av nyttjanderätten. Rätten att göra bedömningar i efterhand vid fastställandet av leasingperioden kommer att utnyttjas.

Avstämning av leasingåtaganden i årsredovisningen för 2018 mot leasingskulder per den 1 januari 2019

Mn euro	
Framtida minimileasingavgifter enligt icke uppsägningsbara leasingavtal presenterade i not K21	1 217
Ökning av leasingperioden	157
Diskonteringseffekt med den genomsnittliga marginella låneräntan	-93
Avdrag för leasingavtal som omklassificerats till korttidsleasingavtal	-5
Övriga ändringar	- 111
Leasingskuld 1 januari 2019	1 165

Inverkan på balansräkningen vid övergång

Mn euro	31 dec 2018	Förändring	1 jan 2019
Tillgångar			
Materiella tillgångar	546	1 521	2 067
- varav ägda tillgångar	546	-	546
- varav nyttjanderätter	-	1 523	1 523
- varav ackumulerad nedskrivning av nyttjanderätter	-	-2	-2
Förutbetalda kostnader	1 313	-358	955
Övrigt	549 549	-	549 549
Summa tillgångar	551 408	1 163	552 571
Skulder			
Alla övriga skulder	23 315	1 165	24 480
- varav leasingskulder	-	1 165	1 165
Avsättningar	321	-2	321
Övrigt	494 871	-	494 871
Summa skulder	518 507	1 163	519 670

Redovisningsprinciper enligt IFRS 16

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordeas leasingverksamhet omfattar huvudsakligen finansiell leasing. Ett finansiellt leasingavtal redovisas som fordran på leasetagaren under balansposten "Utlåning till allmänheten" till ett belopp som motsvarar nettoinvesteringen enligt leasingavtalet. Leasingavgiften, exklusive kostnad för tjänster, redovisas som återbetalning av fordran och som ränteintäkt. Intäkten fördelas så att en jämn förräntning erhålls på under varje period redovisad nettoinvestering.

Operationell leasing

Tillgångar som omfattas av operationell leasing fördelas i balansräkningen på slag av tillgång, vanligen materiella tillgångar. Leasingintäkter intäktsredovisas linjärt under leasingavtalets löptid och klassificeras som "Räntenetto". Avskrivning på leasingobjekt beräknas enligt de principer för avskrivningar som Nordea använder för liknande tillgångar och redovisas i resultaträkningen som "Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar".

Nordea som leasetagare

När avtal ingås gör Nordea en bedömning av huruvida avtalet är eller innehåller ett leasingavtal. Ett leasingavtal är ett avtal som överlåter rätten att bestämma över användningen av en tillgång under en viss period i utbyte mot ersättning.

Rätten att använda en tillgång i ett leasingavtal redovisas vid inledningsdatumet som en nyttjanderätt på tillgångssidan och skyldigheten att betala leasingavgifterna redovisas som en leasingskuld. Nyttjanderätten värderas vid första redovisningstillfället till nuvärdet av leasingavgifterna, plus initiala direkta kostnader och kostnader för skyldigheter att återställa tillgången minus eventuella förmåner som mottagits i samband med leasingavtalet. Icke-leasingkomponenter i avtal gällande fastigheter, bilar och IT-utrustning särskiljs. Som diskonteringsränta för att beräkna leasingskulden för varje avtal används den marginella låneräntan vid avtalstillfället. För betydande leasingavtal gällande lokaler kan avtalets implicita ränta användas, om sådan kan fastställas.

Nyttjanderätterna redovisas i balansräkningen som liknande ägda tillgångar och leasingskulder som "Övriga skulder". Principerna för avskrivning är desamma som för liknande ägda tillgångar, men avskrivningsperioden begränsas normalt av leasingperioden. Prövning av nedskrivningsbehov på nyttjanderätter görs enligt samma regler som för liknande ägda tillgångar. Räntekostnaderna för leasingtillgångar redovisas i resultaträkningen under posten "Räntekostnader".

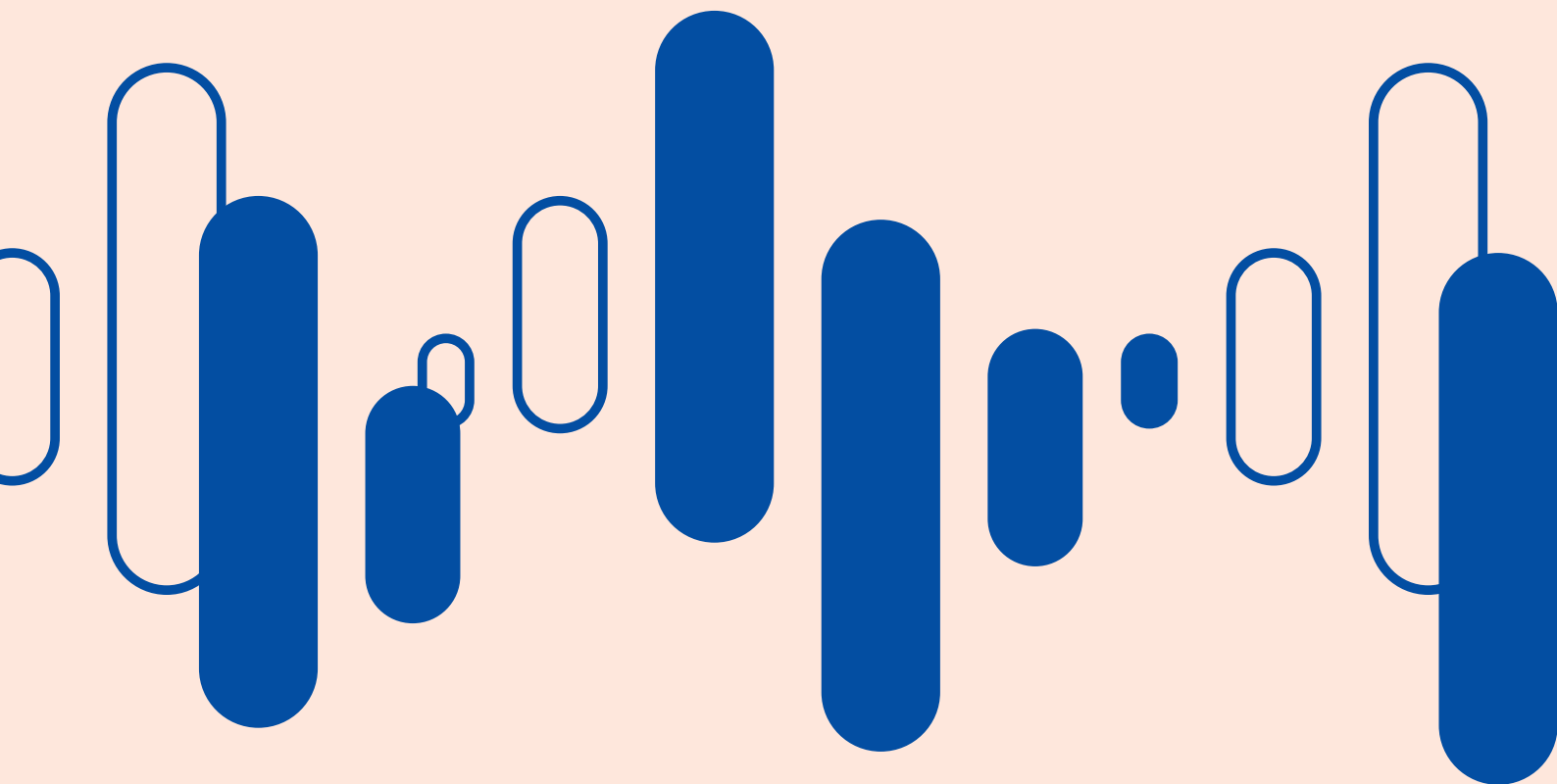
Tillgångarna klassificeras som kontorslokaler, IT-hårdvaror, företagsbilar och övriga tillgångar, exempelvis kontorsutrustning. Nordea tillämpar förenklingsmetoden för korttidsleasingavtal (med en leasingperiod på 12 månader eller mindre), framför allt för lokaler, IT-maskinvaror och övriga tillgångar. Den praktiska lösningen för underliggande tillgångar med lågt värde tillämpas för IT-maskinvaror och övriga tillgångar. Korttidsleasingavtal och avtal för vilka tillgången är av lågt värde redovisas inte i balansräkningen, utan leasingavgifterna redovisas som kostnader i resultaträkningen under posten "Övriga kostnader", linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden.

Leasingavtalen avser huvudsakligen kontorslokaler, men även tjänstebilar, IT-maskinvaror och andra tillgångar som normalt behövs i verksamheten. Lokalerna delas upp i bankkontor och huvudkontor. Leasingavgifterna innefattar normalt fasta avgifter och, för framför allt leasingavtal gällande lokaler, även rörliga avgifter som beror på ett index. Restvärdesgarantier eller köpoptioner används normalt inte.

Leasingperioden motsvarar den förväntade leasingperioden. Den utgörs av den icke uppsägningsbara leasingperioden och eventuella optioner som Nordea med rimlig säkerhet avser att utnyttja. Löptiden för leasingavtal utan slutdatum bedöms genom att ta hänsyn till alla fakta och omständigheter.

Den förväntade leasingperioden för de flesta avtalen gällande lokaler är 1–10 år, medan den förväntade leasingperioden för avtal gällande huvudkontoren i Norden är 15–25 år. De centralt belägna huvudkontorsfastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Dessa leasingavtal tecknades på 3–25 år, med option på förlängning.

Finansiella rapporter, Moderföretaget

Innehåll

Finansiella rapporter

Resultaträkning	186
Balansräkning	187
Kombinerad resultaträkning	188
Kombinerad balansräkning	189
Kassaflödesanalys	190
Nyckeltal	192
Ordlista	192

Noter till finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

M1 Redovisningsprinciper	193
--------------------------------	-----

Noter till resultaträkningen

M2 Segmentrapportering	209
M3 Räntenetto	211
M4 Avgifts- och provisionsnetto	211
M5 Nettoresultat av poster till verkligt värde och nettoresultat från säkringsinstrument	212
M6 Utdelningar	212
M7 Övriga rörelseintäkter	212
M8 Personalkostnader	213
M9 Övriga administrationskostnader	217
M10 Övriga rörelsekostnader	217
M11 Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	217
M12 Kreditförluster, netto	218
M13 Skatter	219

Noter till balansräkningen

M14 Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	219
M15 Skulder till kreditinstitut	219
M16 Utlåning och osäkra lånefordringar	220
M17 Räntebärande värdepapper och efterställda skulder	222
M18 Pantsatta finansiella instrument	222
M19 Aktier och andelar	222
M20 Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	222
M21 Aktier och andelar i konernföretag	222
M22 Derivatinstrument och säkringsredovisning	223
M23 Immateriella tillgångar	227
M24 Materiella tillgångar	227
M25 Förvaltningsfastigheter	228
M26 Leasing	228
M27 Övriga tillgångar	228
M28 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	228
M29 Skulder till kreditinstitut och centralbank	228
M30 In- och upplåning från allmänheten	228
M31 Emitterade värdepapper	228
M32 Övriga skulder	228
M33 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	229
M34 Avsättningar	229
M35 Pensionsförpliktelser	229
M36 Efterställda skulder	233

Övriga noter

M37 Eget kapital	234
M38 För egna skulder ställda säkerheter	236
M39 Övriga ställda säkerheter	236
M40 Eventualförpliktelser	236
M41 Åtaganden	237
M42 Kapitaltäckning	237
M43 Klassificering av finansiella instrument	238
M44 Tillgångar och skulder till verkligt värde	239
M45 Tillgångar och skulder i euro och utländska valuta	244
M46 Överförda tillgångar och erhållna säkerheter	244
M47 Löptidsanalys för tillgångar och skulder	245
M48 Transaktioner med närstående	246
M49 Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk	247
M50 Kundtillgångar som förvaltas	254

Resultaträkning

Mn euro	Not	Okt–dec 2018
Rörelseintäkter		
Ränteintäkter		1 116
Räntekostnader		–474
Räntenetto	M3	642
Avgifts- och provisionsintäkter		584
Avgifts- och provisionskostnader		–157
Avgifts- och provisionsnetto	M4	427
Nettoresultat från värdepappershandel och valutahandel	M5	199
Nettoresultat av poster till verkligt värde som redovisats via övrigt totalresultat	M5	8
Nettoresultat av säkringsredovisning	M5	–55
Nettoresultat från förvaltningsfastigheter	M25	0
Utdelningar	M6	1 167
Övriga rörelseintäkter	M7	94
Summa rörelseintäkter		2 482
Rörelsekostnader		
Personalkostnader	M8	–616
Övriga administrationskostnader	M9	–274
Övriga rörelsekostnader	M10	–100
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	M11	–115
Summa rörelsekostnader		–1 105
Resultat före kreditförluster		1 377
Kreditförluster, netto	M12	–12
Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar	M12	–21
Rörelseresultat		1 344
Skatt	M13	–211
Periodens resultat		1 133

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Balansräkning

Mn euro	Not	31 dec 2018
Tillgångar		
Tillgodohavanden hos centralbanker		39 562
Värdepapper belåningsbara i centralbanker	M14, M17, M18	72 677
Utlåning till kreditinstitut	M15	64 772
Utlåning till allmänheten	M16	154 419
Räntebärande värdepapper	M17, M18	1 890
Aktier och andelar	M19	4 813
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	M20	1 049
Aktier och andelar i koncernföretag	M21	12 175
Derivatinstrument	M22	37 221
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		72
Immateriella tillgångar	M23	2 331
Materiella tillgångar		
- Övriga materiella tillgångar	M24	338
- Förvaltningsfastigheter	M25	4
Uppskjutna skattefordringar	M13	130
Aktuella skattefordringar		234
Pensionstillgångar	M35	243
Övriga tillgångar	M27	15 681
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	M28	1 111
Summa tillgångar		408 722
Skulder		
Skulder till kreditinstitut och centralbanken	M29	51 427
In- och upplåning från allmänheten	M30	171 102
Emitterade värdepapper	M31	82 667
Derivatinstrument	M22	40 591
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer		536
Aktuella skatteskulder	M13	249
Övriga skulder	M32	21 257
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	M33	1 330
Uppskjutna skatteskulder	M13	223
Avsättningar	M34	352
Pensionsförpliktelser	M35	349
Efterställda skulder	M36	9 157
Summa skulder		379 240
Eget kapital		
Aktiekapital		4 050
Innehavare av övrigt primärkapital		750
Investerat fritt eget kapital		1 080
Övriga reserver		-150
Balanserade vinstmedel		22 619
Periodens resultat		1 133
Summa eget kapital	M37	29 482
Summa skulder och eget kapital		408 722
Åtaganden utanför balansräkningen		
Åtaganden gemtemot tredje part för kunders räkning	M40	
- Garantier och säkerheter		50 026
- Övriga		1 406
Oåterkalleliga åtaganden gemtemot kund	M41	
- Åtaganden om återköp av värdepapper		-
- Övriga		80 102

Kombinerad resultaträkning

Mn euro	Kombinerad 2018 ¹	Föregångare 2017
Rörelseintäkter		
Ränteintäkter	4 203	4 155
Räntekostnader	-1 730	-1 618
Räntenetto	2 473	2 537
Avgifts- och provisionsintäkter	2 244	2 409
Avgifts- och provisionskostnader	-457	-408
Avgifts- och provisionsnetto	1 787	2 001
Nettoresultat från värdepappershandel och valutahandel	868	974
Nettoresultat av poster till verkligt värde som redovisats via övrigt totalresultat	25	0
Nettoresultat av säkringsredovisning	-61	133
Nettoresultat från förvaltningsfastigheter	-1	-3
Utdelningar	1 735	3 346
Övriga rörelseintäkter	377	470
Summa rörelseintäkter	7 203	9 458
Rörelsekostnader		
Personalkostnader	-2 478	-2 636
Övriga administrationskostnader	-980	-1 197
Övriga rörelsekostnader	-539	-581
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-355	-277
Summa rörelsekostnader	-4 352	-4 691
Resultat före kreditförluster	2 851	4 767
Kreditförluster, netto	-122	-299
Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar	-239	-380
Rörelseresultat	2 490	4 088
Skatt	-514	-555
Periodens resultat	1 976	3 533

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Nordea Bank Abp följer god redovisningssed i Finland. Kolumner med rubriken "Föregångare" innehåller omräknade resultaträkningar för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). Kolumner med rubriken "Kombinerat" innehåller sammanlagda rapporterade respektive omräknade resultaträkningar för Nordea Bank Abp och det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). I samband med att resultaträkningarna för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ) omräknades i enlighet med god redovisningssed i Finland, gjordes justeringar så att pensionsplaner i Sverige redovisas enligt med IFRS, att förändringar i den egna kreditrisken avseende finansiella skulder värderade till verkligt värde genom verkligt värde-optionen redovisas under Eget Kapital och att presentationen i resultaträkningen överensstämmer med kraven i Finland.

Kombinerad balansräkning

Mn euro	Rapporterad 31 dec 2018 ¹	Föregångare 31 dec 2017
Tillgångar		
Tillgodohavanden hos centralbanker	39 562	42 637
Värdepapper belåningsbara i centralbanker	72 677	68 781
Utlåning till kreditinstitut	64 772	59 765
Utlåning till allmänheten	154 419	152 766
Räntebärande värdepapper	1 890	5 093
Aktier och andelar	4 813	7 906
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	1 049	1 036
Aktier och andelar i koncernföretag	12 175	12 532
Derivatinstrument	37 221	47 688
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	72	85
Immateriella tillgångar	2 331	2 114
Materiella tillgångar		
- Övriga materiella tillgångar	338	384
- Förvaltningsfastigheter	4	2
Uppskjutna skattefordringar	130	84
Aktuella skattefordringar	234	58
Pensionstillgångar	243	258
Övriga tillgångar	15 681	15 287
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 111	1 128
Summa tillgångar	408 722	417 604
Skulder		
Skulder till kreditinstitut och centralbanken	51 427	51 735
In- och upplåning från allmänheten	171 102	176 231
Emitterade värdepapper	82 667	72 460
Derivatinstrument	40 591	46 118
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	536	552
Aktuella skatteskulder	249	158
Övriga skulder	21 257	28 720
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 330	1 196
Uppskjutna skatteskulder	223	189
Avsättningar	352	412
Pensionsförpliktelser	349	254
Efterställda skulder	9 157	8 987
Summa skulder	379 240	387 012
Eget kapital		
Aktiekapital	4 050	4 050
Innehavare av övrigt primärkapital	750	750
Investerat fritt eget kapital	1 080	1 080
Övriga reserver	-150	1 235
Balanserade vinstmedel	21 776	19 944
Periodens resultat	1 976	3 533
Summa eget kapital²	29 482	30 592
Summa skulder och eget kapital	408 722	417 604

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Inclusive förväntade utdelningar på 436 mn euro från dess dotterföretag.

Nordea Bank Abp följer god redovisningssed i Finland. Kolumner med rubriken "Föregångare" innehåller omräknad balansräkning för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). I samband med att balansräkningen för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ) omräknades i enlighet med god redovisningssed i Finland, gjordes justeringar så att pensionsplaner i Sverige redovisas i enlighet med IFRS, att förändringar i den egna kreditrisken på finansiella skulder värderade till verkligt värde genom att verkligt värde-optionen redovisas under Eget Kapital och att presentationen i balansräkningen överensstämmer med kraven i Finland.

Kassaflödesanalys

Mn euro	2018
Den löpande verksamheten	
Rörelseresultat	1 344
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	804
Betalda inkomstskatter	-252
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	1 896
Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar	
Förändring av värdepapper belåningsbara i centralbanker	3 250
Förändring av utlåning till centralbanker	-3 455
Förändring av utlåning till kreditinstitut	2 763
Förändring av utlåning till allmänheten	7 884
Förändring av räntebärande värdepapper	-4 371
Förändring av pantsatta finansiella instrument	2 283
Förändring av aktier och andelar	1 730
Förändring av derivatinstrument, netto	84
Förändring av förvaltningsfastigheter	-1
Förändring av övriga tillgångar	-566
Förändring av den löpande verksamhetens skulder	
Förändring av skulder till kreditinstitut	-8 742
Förändring av in- och upplåning från allmänheten	-9 434
Förändring av emitterade värdepapper	4 909
Förändring av övriga skulder	-1 808
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-3 578
Investeringsverksamheten	
Avyttring av rörelser	48
Investeringar i intresseföretag och joint ventures	-8
Avyttring av intresseföretag	1
Förvärv av materiella tillgångar	-3
Avyttring av materiella tillgångar	2
Förvärv av immateriella tillgångar	-149
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-109
Finansieringsverksamheten	
Emission av efterställda skulder	-26
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-26
Årets kassaflöde	-3 713
Likvida medel vid årets början	-
Fusionerade likvida medel	-47 436
Omräkningsdifferens	-27
Likvida medel vid årets slut	43 750
Förändring	- 3 713

Kassaflödesanalys, forts.

Kommentarer till kassaflödesanalysen

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar av likvida medel under året för den totala verksamheten. Nordea Bank Abp's kassaflödesanalys har upprättats enligt den indirekta metoden, vilket innebär att rörelseresultatet har justerats för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar, som t ex avskrivningar och kreditförluster. Redovisning av kassaflöden indelas i kategorierna löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Den löpande verksamheten

Den löpande verksamheten utgörs av den huvudsakliga intäktsbringande verksamheten och kassaflödet härrör huvudsakligen från rörelseresultatet, justerat för poster som inte ingår i kassaflödet samt för betalda inkomstskatter. Justering för icke kassaflödespåverkande poster innefattar:

Mn euro	2018
Nedskrivningar	135
Kreditförluster	21
Orealiserade värdeförändringar	-28
Realisationsvinster / -förluster, netto	-13
Förändring av upplupna kostnader / intäkter och avsättningar	110
Omräkningsdifferenser	94
Övrigt	485
Summa	804

Förändring av den löpande verksamhetens tillgångar och skulder innefattar tillgångar och skulder som ingår i den normala affärsverksamheten, som t ex utlåning, inlåning och emitterade värdepapper. Förändringar i derivatinstrument redovisas netto.

I kassaflödet från löpande verksamhet ingår erhållen ränta och betald ränta med följande belopp:

Mn euro	2018
Erhållen ränta	1 149
Betald ränta	-478

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten omfattar förvärv och avyttring av anläggningstillgångar, finansiella såväl som materiella och immateriella.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten utgörs av den verksamhet som medför förändringar i eget kapital och efterställda skulder, som t ex nyemission av aktier, utdelningar och emission/amortering av efterställda skulder.

Likvida medel

Följande poster ingår i likvida medel:

Mn euro	31 dec 2018
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	39 562
Utlåning till centralbanker betalbar vid anfordran	2 429
Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran	1 759
Summa	43 750

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst.

Utlåning till kreditinstitut, betalbar vid anfordran, utgörs av likvida tillgångar som inte representeras av obligationer och andra räntebärande värdepapper. Utlåning till centralbanker, betalbara vid anfordran inkluderar instrument som Nordea omedelbart har rätt att sälja tillbaka.

Nyckeltal

	2018
Avkastning på eget kapital, %	15,6
Avkastning på tillgångar, %	1,1
K/I-tal, %	45
Kreditförluster på årsbasis, baspunkter	3
Kärnprimärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{1,2,3} , %	16,0
Primärkapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{1,3} , %	17,9
Total kapitalrelation, exklusive Basel I golv ^{1,3} , %	20,6
Kärnprimärkapital ^{1,2,3} , mn eur	24 059
Primärkapital ^{1,2} , mn eur	26 908
Riskexponeringsbelopp, exklusive Basel I golv ¹ , bn eur	150 226

1) Vid årets slut.

2) Inklusive årets resultat.

3) Nyckeltalen rapporteras enligt Basel III-regler (CRR/CRDIV).

Ordlista

Avkastning på eget kapital

Resultat på årsbasis i procent av genomsnittligt eget kapital. Genomsnittligt eget kapital har beräknats som ett genomsnitt för perioden 1 oktober 2018 - 31 december 2018. Övrigt primärkapital, som redovisats under eget kapital, har vid beräkningen klassificerats som en finansiell skuld.

Resultat på årsbasis är exklusive minoritetsintressen och räntekostnader för övrigt primärkapital (upplupen skönsränta). I genomsnittligt eget kapital ingår resultatet och ej utbetald utdelning. Minoritetsintressen och övrigt primärkapital ingår ej.

Avkastning på tillgångar

Resultat på årsbasis som andel av balansomslutningen vid årets slut.

K/I-tal

Rörelsekostnader dividerat med rörelseintäkter.

Kreditförluster på årsbasis

Kreditförluster för tre månader, netto (på årsbasis), dividerade med utgående balans för utlåning till allmänheten (utlåning), värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Primärkapital

Primärkapitalet består av kärnprimärkapitalet och övrigt primärkapital. I primärkapitalet ingår konsoliderat eget kapital exklusive investeringar i försäkringsbolag, föreslagen utdelning, uppskjutna skattefordringar, immateriella tillgångar i bankverksamheten, hela avdraget avseende förväntat under-

skott (den negativa skillnaden mellan förväntade kreditförluster och gjorda reserveringar) och slutligen övriga avdrag såsom kassaflödessäkringar.

Primärkapitalrelation

Primärkapital i procent av riskexponeringsbeloppet. Kärnprimärkapitalrelationen beräknas som kärnkapital i procent av riskexponeringsbeloppet.

Reserver i relation till lån i kategorierna 1 och 2

Reserver för osäkra fordringar (kategori 1 och 2) dividerade med osäkra fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde (kategorierna 1 och 2), före reserver.

Reserver i relation till oreglerade lån (kategori 3)

Reserver för osäkra fordringar (kategori 3) dividerade med osäkra fordringar som värderas till upplupet anskaffningsvärde (kategori 3), före reserver.

Riskexponeringsbelopp

Balansomslutningen och poster utanför balansräkningen som värderas utifrån kreditrisken, marknadsrisken och den operativa risken i koncernföretagen enligt gällande kapitaltäckningsregler, exklusive tillgångar i försäkringsbolag, redovisat värde på aktier som avräknats från kapitalbasen och immateriella tillgångar.

Total kapitalrelation

Kapitalbas i procent av riskexponeringsbeloppet.

M1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning M1

1. Grunder för presentationen.....	193
2. Nordea Bank Abp och dess finansiella rapporter.....	193
3. Redovisningsprinciper och presentation.....	193
4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar.....	194
5. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar.....	196
6. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen.....	197
7. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta.....	198
8. Säkringsredovisning.....	198
9. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument.....	200
10. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker.....	200
11. Skuldbrev belåningsbara i centralbanker.....	200
12. Finansiella instrument.....	200
13. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut.....	202
14. Leasing.....	204
15. Immateriella tillgångar.....	204
16. Övriga materiella tillgångar.....	205
17. Förvaltningsfastigheter.....	205
18. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal.....	205
19. Skatter.....	205
20. Ersättningar till anställda.....	205
21. Eget kapital.....	206
22. Finansiella garantiavtal och kreditlöften.....	207
23. Aktierelaterade ersättningar.....	207
24. Transaktioner med närstående.....	208
25. Valutakurser.....	208

1. Grunder för presentationen

De finansiella rapporterna för moderföretaget Nordea Bank Abp upprättas i enlighet med finska bokföringslagen, finska kreditinstitutslagen, finska Finansministeriets beslut avseende bokslut och koncernredovisning i kreditinstitut samt finska Finansinspektionens föreskrifter.

Den 21 februari 2019 godkände styrelsen årsredovisningen, som slutligt ska godkännas av årsstämman den 28 mars 2019.

2. Nordea Bank Abp och dess finansiella rapporter

Nordea Bank Abp bildades den 21 september 2017 och saknade helt verksamhet före fusionen den 1 oktober 2018. Nordea Bank Abp är Nordeakoncernens moderföretag. De siffror som presenteras i resultaträkningen- och i noterna i de finansiella rapporterna avser perioden oktober-december 2018. Inga jämförelsetal redovisas eftersom Nordea Bank Abp startade sin bankverksamhet den 1 oktober 2018. Nordea Bank Abp:s officiella räkenskapsperiod är 21 september 2017 – 31 december 2018.

Nordea Bank Abp följer god redovisningssed i Finland. I den kombinerade resultaträkningen som presenteras i samband med Finansiella rapporter innehåller kolumner med rubriken "Föregångare" omräknade resultaträkningar för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). Kolumner med rubriken "Kombinerat" innehåller sammanslagna rapporter respektive omräknade resultaträkningar för Nordea

Bank Abp och det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). I samband med att resultaträkningarna för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ) omräknades i enlighet med god redovisningssed i Finland, gjordes justeringar så att pensionsplaner i Sverige redovisas i enlighet med IAS19, enligt god redovisningssed i Finland, att förändringar i den egna kreditrisken avseende finansiella skulder värderade till verkligt värde genom verkligt värde-optionen redovisas under Eget kapital och att presentationen i resultaträkningen överensstämmer med kraven i Finland.

I respektive balansräkning innehåller kolumner med rubriken "Föregångare" en omräknad balansräkning för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ). När balansen för det tidigare moderföretaget Nordea Bank AB (publ) omräknats att överensstämma med god redovisningssed i Finland gjordes justeringar så att pensionsplaner i Sverige redovisas i enlighet med IAS19, enligt god redovisningssed i Finland, att förändringar i den egna kreditrisken avseende finansiella skulder värderade till verkligt värde genom verkligt värde-optionen redovisas under Eget kapital och att presentationen i resultaträkningen överensstämmer med kraven i Finland.

3. Redovisningsprinciper och presentation

De nya redovisningskrav som infördes av Nordea under 2018 och deras inverkan på redovisning beskrivs nedan.

IFRS 9 "Finansiella instrument"

Den nya standarden IFRS 9 "Finansiella instrument" omfattar klassificering och värdering, nedskrivning och generell säkringsredovisning och ersätter de tidigare kraven inom detta område i IAS 39. Kraven i IFRS 9 gällande klassificering, värdering och nedskrivning började tillämpas i Nordea den 1 januari 2018. Som ett tillägg till policyval enligt IFRS 9 har Nordea valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning i enlighet med "carve out"-versionen av IAS 39 (se även avsnitt 8).

Klassificering och värdering

Enligt klassificerings- och värderingskraven i IFRS 9 ska finansiella tillgångar klassificeras som och värderas till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via resultaträkningen eller verkligt värde via Övrigt totalresultat. Klassificeringen av ett finansiellt instrument bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och/eller underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsmål. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Nordea har analyserat kassaflödena från de finansiella tillgångarna per den 31 december 2017 för att fastställa om de endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta. Detta har gjorts genom att gruppera avtal som är homogena ur ett kassaflödesperspektiv, och slutsatserna har dragits för samtliga avtal i den gruppen. För avtal som undertecknats efter 1 januari 2018 får endast omstrukturerade avtal innehålla kassaflödena som inte enbart utgör betalning av kapitalbelopp och ränta, och för omstrukturerade avtal ska denna analys göras för varje enskilt avtal.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

Nedskrivning

Nedskrivningskraven i IFRS 9 baseras på en modell för förväntade kreditförluster till skillnad från den nuvarande modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39. Dessutom är nedskrivningskraven i IFRS 9 mer omfattande än de i IAS 39. IFRS 9 anger att alla tillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde via Övrigt totalresultat, liksom åtaganden utanför balansräkningen, inklusive garantier och kreditåtaganden, ska omfattas av prövningen av nedskrivningsbehovet. Med IAS 39 beräknade inte Nordea gruppvisa reserveringar för poster utanför balansräkningen.

De tillgångar vars nedskrivningsbehov ska prövas delas in i tre kategorier, beroende på graden av kreditförsämring. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3 omfattar fallerade tillgångar. För betydande tillgångar i kategori 3 beräknas individuella reserveringar, medan tillgångar vars värde inte är betydande bedöms med hjälp av en statistisk modell. I kategori 1 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under kommande 12 månader. I kategori 2 och 3 motsvarar reserveringarna förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden.

En viktig del som påverkar storleken på avsättningarna enligt IFRS 9 är den utlösande faktorn för överföring av en tillgång från kategori 1 till kategori 2. För tillgångar som innehas vid övergången har Nordea beslutat att använda förändring i interna rating- och scoringuppgifter för att fastställa om det skett en väsentlig ökning i kreditrisk eller inte. För tillgångar som tillkommer efter övergången används förändringar i sannolikheten för fallissemang (PD) för den återstående löptiden som den utlösande faktorn. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivningen för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden har Nordea beslutat att använda en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen. Dessutom överförs också kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2.

I Nordeas modell för beräkning av gruppvisa reserveringar enligt IAS 39 definieras en förlusthändelse som ett stegs försämring i låntagarens rating/scoring, medan den utlösande händelse som flyttar en post från kategori 1 till kategori 2 enligt IFRS 9 kräver flera stegs försämring.

Reserveringarna enligt IFRS 9 beräknas som exponeringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 baseras på tillgångens förväntade löptid.

För tillgångar där det har skett en väsentlig ökning av kreditrisken har Nordea tidigare (enligt IAS 39) haft reserveringar motsvarande de förluster som beräknas uppkomma från dagen för förlusthändelsen till dagen då den identifieras individuellt, den så kallade uppkomstperioden, medan IFRS 9 kräver reserveringar motsvarande förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden.

Vid beräkningen av förväntade kreditförluster enligt IFRS 9, inklusive kategoriindelningen, baseras beräkningen på sannolikhetsviktad, framtidsblickande information. Nordea har beslutat att använda tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella

parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förluster-na enligt respektive scenario redovisas som en reservering.

Beräkningen av nedskrivningsbehovet enligt IFRS 9 kräver mer erfarenhetsmässiga kreditbedömningar av de rapporterade enheterna än vad som krävdes enligt IAS 39, vilket innebär en högre grad av subjektiv bedömning. Användandet av framtidsblickande information ökar komplexiteten och gör reserveringar mer beroende av ledningens syn på de ekonomiska utsikterna. Beräkningen av nedskrivningsbehovet enligt IFRS 9 förväntas bli mer volatil och mer konjunkturkänslig jämfört med beräkningen enligt IAS 39, främst till följd av den höga graden av subjektiv bedömning i framtidsscenarierna.

Säkringsredovisning

Den största förändringen av kraven avseende generell säkringsredovisning är att standarden gör säkringsredovisningen mer anpassad till riskhanteringen. Som ett tillåtet policyval enligt IFRS 9 har Nordea valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning i enlighet med "carve out"-versionen av IAS 39 (se även avsnitt 8). Om Nordea istället hade valt att tillämpa de nya kraven för säkringsredovisning i IFRS 9, skulle detta inte ha fått någon betydande inverkan på Nordeas redovisning, kapitaltäckning, stora exponeringar, riskhantering eller alternativa resultatmått. Skälet är att Nordea normalt använder sig av makrosäkring (portföljsäkring).

4. Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar

För att upprätta årsredovisning i enlighet med god redovisningssed måste ledningen i vissa fall använda sig av bedömningar och uppskattningar. Det faktiska utfallet kan senare i viss mån avvika från de uppskattningar och antaganden som gjorts. I det här avsnittet beskrivs:

- källorna till osäkerhet i uppskattningar vid rapportperiodens slut, som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår, och
- bedömningarna som vid tillämpningen av redovisningsprinciper (utöver de som gäller uppskattningar) har störst inverkan på de redovisade beloppen i de finansiella rapporterna.

Kritiska bedömningar och uppskattningar är främst hänförliga till:

- värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument
- prövning av nedskrivningsbehovet för:
 - utlåning till allmänheten/kreditinstitut
- effektivitetstest av kassaflödessäkringar
- aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningsstillgångar för anställda
- klassificering av primärkapitaltillskott
- omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta
- värdering av uppskjutna skattefordringar
- krav i civilrättsliga processer.

Värdering till verkligt värde av vissa finansiella instrument

Nordeas Bank Abp's redovisningsprincip för att fastställa verkligt värde på finansiella instrument beskrivs i avsnitt 9 "Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument" och i not M44 "Tillgångar och skulder till verkligt värde". Kritiska bedömningar med betydande inverkan på redovisade belopp för finansiella instrument görs i samband med fastställande av verkligt värde för OTC-derivat och andra finan-

M1. Redovisningsprinciper, forts.

siella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerade marknadspriser. Dessa bedömningar omfattar följande:

- Val av värderingsmetoder.
- Bedömning av när noterade priser inte motsvarar verkligt värde (bland annat bedömning av om marknaden är aktiv).
- Val av metod för justeringar till verkligt värde för att beakta relevanta riskfaktorer såsom kreditrisk, modellrisk och likviditetsrisk.
- Bedömning av vilka marknadsparametrar som kan observeras.

De kritiska bedömningar som krävs vid fastställandet av verkligt värde på finansiella instrument som saknar noterade kurser eller nyligen observerbara marknadskurser innebär också en hög grad av osäkerhet i uppskattningarna.

I alla dessa fall baseras besluten på en professionell bedömning i enlighet med Nordeas redovisnings- och värderingsprinciper. Det verkliga värdet på finansiella tillgångar och skulder, värderade med hjälp av en värderingsmetod, nivå 2 och 3 i värderingshierarkin, uppgick i Nordea Bank Abp till 119 786 mn euro respektive 70 099 mn euro vid utgången av 2018.

Upplysningar om känslighetsanalysen för verkliga värden på finansiella instrument med betydande icke-observerbara indata finns i not M44 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

Osäkerhet i uppskattningar uppstår även vid värderingen vid anskaffningstillfället av finansiella instrument som utgör en del av större strukturella transaktioner. Även om den efterföljande värderingen inte är till verkligt värde redovisas dessa instrument vid anskaffningstillfället till verkligt värde och då det normalt inte finns något separat transaktionspris eller någon aktiv marknad för dylika individuella instrument måste det verkliga värdet estimeras.

Prövning av nedskrivningsbehov för utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Nordea Bank Abp:s redovisningsprincip för prövning av nedskrivningsbehov för lånefordringar beskrivs i avsnitt 13 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Ledningen måste göra kritiska bedömningar och uppskattningar vid beräkningen av reserveringar för osäkra lånefordringar. Nordea Bank Abp:s samlade utlåning, före reserveringar för osäkra lånefordringar, uppgick till 221 021 mn euro vid årets slut. För ytterligare information, se not M16 "Utlåning och osäkra lånefordringar".

Vid beräkningen av reserveringar för individuella osäkra lånefordringar av betydande värde görs bedömningar för att uppskatta beloppet och tidpunkten för de förväntade kassaflödena från kunderna enligt olika scenarier, inklusive värdering av eventuella säkerheter som erhållits. Bedömningar görs också för att komma fram till sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar.

Bedömningar görs för att värdera när en exponering har resulterat i en väsentlig ökning av kreditrisken. När så är fallet ska reserveringen spegla förväntade kreditförluster under den återstående löptiden, till skillnad från exponeringar vars kreditrisk inte har ökat markant där reserveringen avser förväntade kreditförluster under de kommande 12 månaderna. Bedömningar görs också vid valet av modeller som använder andra parametrar vid beräkning av förväntade kreditförluster, till exempel den förväntade löptiden som används i kategori 2, samt vid bedömningen av huruvida parametrarna som

använder historiska data är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

Den statistiska modellen som används för att beräkna reserveringar baseras på makroekonomiska scenarier, vilket kräver att ledningen gör bedömningar när de tar fram sådana scenarier och anger sannolikheten för att de olika scenarierna inträffar. Bedömningar görs också för att komma fram till i vilken utsträckning parametrarna för de olika scenarierna, som baserats på historiska data, är relevanta för uppskattning av framtida förluster.

Effektivitetstest av kassaflödessäkringar

Nordea Bank Abp:s redovisningsprinciper för kassaflödessäkringar beskrivs i avsnitt 8 "Säkringsredovisning".

En viktig bedömning i samband med redovisning av kassaflödessäkringar är valet av metod för att testa effektiviteten.

De säkringsinstrument som används när Nordea Bank Abp tillämpar kassaflödessäkring är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verkligt värde-säkring av ränterisk. Vid mätningen av effektiviteten i dessa kassaflödessäkringar används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden för den säkrade transaktionen (valutakomponenten). Fastställandet av egenskaper för den perfekta hypotetiska swappen kräver kritiska bedömningar.

Aktuariella beräkningar av pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar för anställda

Pensionsförpliktelser i moderföretaget beräknas i enlighet med IAS 19 "Ersättningar till anställda". För ytterligare information, se avsnitt 20 "Ersättningar till anställda".

Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner framräknas för de större pensionsplanerna av externa aktuarier med hjälp av demografiska antaganden baserade på aktuella befolkningsdata. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella parametrar.

Uppskattningen av diskonteringsräntan är förenad med osäkerhet om huruvida marknaden för företagsobligationer är tillräckligt djup, av hög kvalitet och i samband med extrapoleringen av räntekurvor för relevanta löptider. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksb obligationer och i Finland på företagsobligationer. Andra parametrar, såsom antaganden om löneökningar och inflation, baseras på den förväntade långsiktiga utvecklingen för dessa parametrar och är också förenade med osäkerhet i uppskattningarna. De viktigaste parametrarna som användes vid årsskiftet redovisas i not M35 "Pensionsförpliktelser" tillsammans med en beskrivning av känsligheten för förändringar i antagandena. Förpliktelser för förmånsbestämda pensioner i Nordea Bank Abp uppgick vid årets slut till 349 mn euro.

Klassificering av primärkapitaltillskott

Nordea Bank Abp har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea Bank Abp och inte ackumuleras. Vissa av dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea Bank Abp att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller

M1. Redovisningsprinciper, forts.

inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordea Bank Abp's och innehavarnas kontroll. Nordea Bank Abp klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte har sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Värdering av uppskjutna skattefordringar

Nordea Bank Abp:s redovisningsprincip för redovisning av uppskjutna skattefordringar beskrivs i avsnitt 19 "Skatter" och i not M13 "Skatt".

Värderingen av uppskjutna skattefordringar påverkas av ledningens bedömning av Nordea Bank Abp's framtida resultat och tillräckligheten av framtida beskattningsbara vinster och framtida återföringar av befintliga beskattningsbara temporära skillnader. Dessa bedömningar uppdateras och ses över vid varje bokslutstillfälle, och justeras om så behövs för att avspegla den nuvarande situationen.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar uppgick vid årets slut till 130 mn euro.

Krav i civilrättsliga processer

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea Bank Abp föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att medföra någon väsentlig negativ effekt på Nordea Bank Abp eller dess finansiella ställning. Se även not M34 "Avsättningar" och not M40 "Eventualförpliktelser".

5. Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar

Räntenetto

Ränteintäkter och räntekostnader beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Effektivräntan innefattar avgifter som anses vara en integrerad del av effektivräntan för ett finansiellt instrument (vanligen avgifter erhållna som kompensation för risk). Effektivräntan motsvarar den ränta som används för att diskontera förväntade framtida kassaflöden till redovisat värde på den finansiella tillgången eller skulden.

Ränteintäkter och räntekostnader från finansiella instrument klassificeras, med nedanstående undantag, som "Räntenetto".

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Räntekomponenten i valutaswappar, och räntan som betalas och erhållits i ränteswappar samt förändringar i upplupen ränta, klassificeras som "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel", med undantag för derivat som innehas i säkringssyfte, samt ekonomiska säkringar av Nordeas upplåning, där sådana komponenter klassificeras som "Räntenetto".

Avgifts- och provisionsnetto

Nordea Bank Abp har provisionsintäkter från olika tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut.

Provision från kapitalförvaltning redovisas normalt över tid i takt med att tjänster utförs, och brukar baseras på förvaltad kapital. Dessa avgifter redovisas fortlöpande eftersom beloppet, och rätten till avgiften, står i relation till det värde som kunden erhåller. Rörliga avgifter som baseras på relativ utveckling i förhållande till ett jämförelseindex är sällsynta inom kapitalförvaltningen. Normalt används fasta avgifter som redovisas åtminstone varje rapporteringsdag. Rörliga avgifter som inte har fastställts på balansdagen kan normalt inte redovisas eftersom utfallet är osäkert och beror på marknadsutvecklingen.

Provisionsintäkter inom Life & Pensions innefattar avgiftsintäkter (avgiftsuttag) från försäkringsavtal och finansiella avtal med försäkringstagare. Finansiella avtal är avtal som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal. Avgiftsuttaget är den del av premieintäkten som anses utgöra ersättning för avtalsadministrationen. Avgiftsintäkten redovisas över tid i takt med att tjänsterna utförs. Dessa avtal innefattar normalt inte några förskottsavgifter.

Avgifter i kategorierna Inlåningsprodukter, Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering, Depå- och emissionstjänster samt Betalningsprovisioner redovisas både över tid och vid en viss tidpunkt, beroende på när åtagandena fullgörs. Kortavgifter delas in i kategorierna förmedlingsavgifter, som redovisas vid en viss tidpunkt när kunden använder tjänsterna, och avgifter för kortinnehavare, som redovisas över tid eller vid en viss tidpunkt om avgiften är transaktionsbaserad.

Utlåningsavgifter som inte ingår i den effektiva räntan för ett finansiellt instrument redovisas vid en viss tidpunkt. Avgifter från syndikerade lån liksom andra transaktionsbaserade avgifter, redovisas när åtagandet har fullgjorts, det vill säga när syndikeringen eller transaktionen har genomförts. Avgifter som erhålls i samband med bilaterala transaktioner redovisas normalt som en del av det finansiella instrumentets effektiva ränta.

Intäkter för utställda finansiella garantier samt kostnader för köpta finansiella garantier fördelas över instrumentets löptid och klassificeras som "Avgifts- och provisionsintäkter" respektive "Avgifts- och provisionskostnader". Övriga intäkter från avgifter är normalt transaktionsbaserade.

Provisionskostnader är normalt transaktionsbaserade och redovisas i den period då tjänsterna erhålls.

Initiala kostnader för att få till stånd avtal redovisas som en tillgång och skrivs av om kostnaderna väntas kunna återvinnas.

Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas under posten "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel". Realiserade och orealiserade vinster och förluster härrör från:

- Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument
- Räntebärande värdepapper och andra ränterelaterade instrument
- Övriga finansiella instrument, inklusive kreditderivat och råvaruinstrument/råvaruderivat
- Valutakursförändringar

Nettoresultat från värdepappershandel

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde inom Markets klassificeras i resultaträkningen som "Nettoresultat av värdepappershan-

M1. Redovisningsprinciper, forts.

del". Även räntan hänförlig till nettofinansieringen av verksamheten inom Markets redovisas under denna post.

Den här posten innefattar också realiserade vinster och förluster på finansiella instrument som värderats till upplupet anskaffningsvärde, till exempel erhållen ränteskillnadsersättning och realiserade vinster/förluster på återköp av egna skulder.

"Nettoresultat av värdepappershandel" innefattar även förluster från motpartsrisk i instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Nedskrivningar avseende instrument i andra kategorier redovisas i posten "Kreditförluster, netto" eller i "Nedskrivning av övriga finansiella anläggningstillgångar" (se även avsnitten "Kreditförluster, netto" och "Nedskrivning av övriga finansiella anläggningstillgångar" nedan).

Erhållna utdelningar från aktiehandel redovisas i resultaträkningen som "Nettoresultat från värdepappershandel" och klassificeras i noten som "Aktier och andelar samt andra aktierelaterade instrument". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Nettoresultat av valutahandel

Vinster och förluster från valutahandel, liksom de positiva och negativa valutakursdifferenser som uppkommer vid omräkning av tillgångar, skulder och kapitalbelopp i valutaswappar till euro, redovisas som "Nettoresultat av valutahandel". Periodens andel av vinster och förluster från värdering av valuta-terminer, valutafutures och valutoptioner ingår också i den här posten. Valutakursdifferenser som härrör från icke-monetära tillgångar som innehas för försäljning redovisas i verkligt värde-reserven under eget kapital.

Nettoresultat av värdepapper värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat

Den ineffektiva delen av säkringar av kassaflöden såsom omklassificerade vinster och förluster på finansiella instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat redovisas under "Nettoresultat av värdepapper värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat". Förluster liksom nedskrivningar av finansiella instrument som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat ingår också i den här posten.

Nettoresultat av säkringsredovisning

Intäkter från säkringsredovisning beskrivs i avsnitt 8 Säkringsredovisning.

Nettoresultat av förvaltningsfastigheter

Intäkter och kostnader från förvaltningsfastigheter, såsom hyresintäkter och -kostnader samt realisationsvinster/-förluster, redovisas som "Nettoresultat av förvaltningsfastigheter", oavsett om fastigheten värderas till verkligt värde eller till anskaffningsvärde minskat med av- och nedskrivningar. Den här posten innefattar även sådant som redovisas i resultaträkningen till följd av vald värderingsmetod (avskrivning enligt plan och nedskrivningar, återföring av nedskrivning eller förändringar i verkligt värde).

Utdelningar

Erhållna utdelningar från annat än aktiehandel redovisas i resultaträkningen som "Utdelningar". Intäkter redovisas i den period då rätten att erhålla utdelning fastställs.

Övriga rörelseintäkter

Nettoresultat från avyttring av aktier i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, nettoresultat från avyttring av materiella tillgångar liksom övriga rörelseintäkter som inte kan hänföras till någon annan intäktspost redovisas normalt när det är sannolikt att de förmåner som är kopplade till transaktionen tillfaller Nordea Bank Abp, och om de betydande riskerna och förmånerna har överförts till köparen (vanligtvis när transaktionerna har slutförts).

Kreditförluster netto

Nedskrivningar avseende finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde (se avsnitt 12 "Finansiella instrument") på balansraderna "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" och "Räntebärande värdepapper" redovisas som "Nedskrivning av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde", tillsammans med förluster från finansiella garantier. Förlusterna redovisas med avdrag för eventuella säkerheter eller andra kreditförstärkningar. Nordea Bank Abp:s redovisningsprinciper för beräkningen av nedskrivning av lån finns i avsnitt 13 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Motparts förluster hänförliga till finansiella tillgångar som klassificerats som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, inklusive kreditderivat, men exklusive lån som redovisas till verkligt värde enligt beskrivningen ovan, redovisas under "Nettoresultat av värdepappershandel".

Nedskrivning av övriga finansiella anläggningstillgångar

Nedskrivningar av investeringar i räntebärande värdepapper, klassificerade som tillhörande kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat, och av investeringar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, klassificeras i resultaträkningen som "Nedskrivning av övriga finansiella anläggningstillgångar". Principerna för nedskrivningar av finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Upplupet anskaffningsvärde beskrivs i avsnitt 12 "Finansiella instrument" och 13 "Utlåning till allmänheten/kreditinstitut".

Om det finns indikationer på nedskrivningsbehov (förlusthändelser) genomförs nedskrivningsprövningar för att bedöma om det finns objektiva belägg för nedskrivning. Det redovisade värdet på investeringen i intresseföretag och joint ventures jämförs med återvinningsvärdet (det högre av nyttjandevärdet och verkligt värde minus försäljningskostnader) och det redovisade värdet skrivs om erforderligt ner till återvinningsvärdet.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats.

6. Redovisning och bortbokning av finansiella instrument i balansräkningen

Affärsgagsredovisning tillämpas vid redovisning och bortbokning av derivatinstrument, börsnoterade värdepapper och avistatransaktioner i utländsk valuta (och en tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen under "Övriga tillgångar" eller "Övriga skulder" mellan affärsgagen och likviddagen). Övriga finansiella instrument redovisas i balansräkningen på likviddagen.

Finansiella tillgångar, andra än de för vilka affärsgagsredovisning tillämpas, bokas bort från balansräkningen när den

M1. Redovisningsprinciper, forts.

avtalsenliga rätten till kassaflödet från den finansiella tillgången upphör att gälla eller överförs till annan part. Rätten till kassaflödet upphör att gälla eller överförs vanligen när motparten har uppfyllt sin del av avtalet genom att t ex betala tillbaka ett lån till Nordea Bank Abp, dvs. på likviddagen.

Lån där kassaflödena har justerats och lån som ingår i en rekonstruktion bokas bort från balansräkningen, och ett nytt lån redovisas om villkoren för det nya lånet väsentligen skiljer sig från de tidigare villkoren. Normalt brukar detta ske om nuvärdet av kassaflödet från det nya lånet, diskonterat med den ursprungliga räntan, skiljer sig mer än 10 procent från nuvärdet av det återstående förväntade kassaflödet från det gamla lånet. Samma principer gäller för finansiella skulder.

I vissa fall genomförs transaktioner där Nordea Bank Abp överför tillgångar som redovisas i balansräkningen, men samtidigt behåller antingen hela eller delar av riskerna och rättigheterna förknippade med de överförda tillgångarna. Om alla eller i stort sett alla risker och rättigheter behålls, bokas inte de överförda tillgångarna bort från balansräkningen.

Finansiella skulder bokas bort från balansräkningen när de upphör. Normalt sker detta när Nordea Bank Abp fullgör sin del av avtalet, till exempel när Nordea Bank Abp återbetalar inlåning till motparten, dvs. på likviddagen. Finansiella skulder där affärsdagsredovisning tillämpas bokas normalt bort och en skuld redovisas under "Övriga skulder" i balansräkningen på affärsdagen.

För ytterligare information, se avsnitt 12 "Finansiella instrument" ("Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper" samt "Återköpsavtal och omvända återköpsavtal") och not M46 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

7. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta

Nordea Bank Abp:s funktionella valuta är euro (EUR). Utländsk valuta definieras som annan valuta än enhetens funktionella valuta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppkommer vid reglering av transaktioner till kurser som avviker från dem på transaktionsdagen, liksom orealiserade omräkningsdifferenser på ej reglerade monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta, redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av valutahandel".

8. Säkringsredovisning

Utifrån koncernens riskhanteringspolicy har Nordea identifierat ett antal riskkategorier och motsvarande säkringsstrategier med hjälp av derivatinstrument, enligt beskrivningen i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not M22.

När ett säkringsförhållande uppfyller de angivna kriterierna för säkringsredovisning i IAS 39, använder Nordea en av följande tre typer av säkringsredovisning:

- Säkring av verkligt värde
- Kassaflödessäkring
- Säkring av nettoinvesteringar.

Som ett tillåtet policyval enligt IFRS 9 har Nordea valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisning i enlighet med "carve out"-versionen av IAS 39.

EU:s "carve out"-version möjliggör att en grupp av derivat (eller andelar därav) kan kombineras och användas som säkringsinstrument. Den eliminerar också några av begränsningarna

med säkring av verkligt värde avseende säkring av inlåning och strategier för undersäkringar.

När säkringen ingås dokumenterar Nordea formellt hur säkringsförhållandet uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, bland annat det ekonomiska förhållandet mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet, risktyp, riskhanteringsmål och strategi för risksäkringen, samt vilken metod som kommer att användas för att fortlöpande bedöma säkringsförhållandets effektivitet.

För att få tillämpa säkringsredovisning krävs att säkringen är mycket effektiv. En säkring anses vara detta om det vid ingåendet och under säkringens hela löptid kan förväntas att förändringar i den säkrade postens verkliga värde, hänförliga till den säkrade risken, väsentligen neutraliseras av förändringar i verkligt värde på säkringsinstrumentet. Utfallet ska ligga inom intervallet 80–125 procent.

Transaktioner som genomförs i enlighet med Nordeas säkringsmål, men som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, kallas för ekonomiska säkringsförhållanden.

Säkring av verkligt värde

Säkring av verkligt värde tillämpas när derivat används för att risksäkra förändringar i verkligt värde för en redovisad tillgång eller skuld hänförliga till en specifik risk i enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, enligt beskrivningen i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not M22. Risken för förändringar i verkligt värde för tillgångar och skulder i Nordeas finansiella rapporter härrör huvudsakligen från lån, värdepapper och inlåning med fast ränta, vilket ger upphov till ränterisk. Förändringar i verkligt värde för derivat liksom förändringar i verkligt värde för den säkrade posten, hänförliga till de risker som säkras, redovisas separat i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av säkringsredovisning". Om säkringen är effektiv tar förändringen i verkligt värde för den säkrade posten och säkringsinstrumentet ut varandra.

Förändringarna i verkligt värde för den säkrade posten, hänförliga till riskerna säkrade med derivatinstrumentet, avspeglas i en justering av den säkrade postens redovisade värde som också redovisas i resultaträkningen. Förändringen i verkligt värde för de räntesäkrade posterna i en säkringsportfölj redovisas, i det fall de redovisas till upplupet anskaffningsvärde, i balansräkningen separerat från portföljen under posten "Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer".

I Nordea Bank Abp tillämpas säkring av verkligt värde huvudsakligen på portföljbasis. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av säkringsredovisning".

Säkrade poster

En säkrad post i en säkring av verkligt värde kan vara en redovisad enskild tillgång eller skuld, ett oredovisat fast åtagande eller en del därav. Den säkrade posten kan också vara en grupp av tillgångar, skulder eller fasta åtaganden med likartade riskegenskaper. Säkrade poster utgörs i Nordea Bank Abp av både enskilda tillgångar eller skulder och portföljer med tillgångar och/eller skulder.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea Bank Abp är huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde. Upplåning i utländsk valuta

M1. Redovisningsprinciper, forts.

används endast som säkringsinstrument vid säkring av valutarisk.

Säkringens effektivitet

Vid bedömning i efterhand av säkringens effektivitet värderar Nordea säkringsinstrumentet till verkligt värde och jämför förändringen av detta värde med förändringen av verkligt värde för den säkrade posten. Mätningen av effektiviteten görs kumulativt.

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. För säkringar av verkligt värde omklassificeras säkringsinstrumentet till ett handelsderivat och förändringen i verkligt värde för den säkrade posten, fram till den tidpunkt då säkringsförhållandet avslutas, resultatförs linjärt över den säkrade postens återstående löptid.

Ineffektiva säkringar kan bero på

- skillnader i tidpunkten för kassaflöden från den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- användning av olika räntekurvor för diskontering av den säkrade posten och säkringsinstrumentet
- effekten av förändringar i Nordeas eller en motparts kreditrisk på säkringsinstrumentets eller den säkrade postens verkliga värde
- skillnader i förväntad och faktisk förtidsinlösen av kreditportföljen.

Kassaflödessäkring

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, som beskrivs i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not M22, tillämpar Nordea kassaflödessäkring för risk hänförlig till variationer i framtida räntebetalningar på instrument med rörlig ränta och för valutarisk. Den del av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet som bedöms vara en effektiv säkring redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet omklassificeras till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av säkringsredovisning".

Vinster eller förluster på säkringsinstrument som redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via Övrigt totalresultat omklassificeras och redovisas i resultaträkningen i samma period som den säkrade posten påverkar resultaträkningen, normalt i den period när räntetäkten eller räntekostnaden redovisas.

Säkrade poster

En säkrad post i en kassaflödessäkring kan vara högst sannolika kassaflöden från redovisade, eller framtida, tillgångar eller skulder som löper med rörlig ränta. Nordea Bank Abp tillämpar kassaflödessäkring för valutarisk i framtida betalningar av ränta och kapitalbelopp i utländsk valuta och för ränterisk i utlåning med rörlig ränta.

Säkringsinstrument

De säkringsinstrument som används i Nordea är huvudsakligen valutaränteswappar, vilka alltid redovisas till verkligt värde, där valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en säkring av verkligt värde av ränterisk. Vid säkring av ränterisk i utlåning med rörlig ränta använder Nordea ränteswappar som säkringsinstrument, vilka alltid redovisas till verkligt värde.

Säkringens effektivitet

Vid mätning i efterhand av kassaflödessäkringarnas effektivitet används den hypotetiska derivatmetoden, vilket innebär att förändringen i en perfekt hypotetisk swap anses motsvara nuvärdet av den ackumulerade förändringen i förväntade framtida kassaflöden från den säkrade transaktionen (valutakomponenten).

Om säkringsförhållandet inte uppfyller kraven för säkringsredovisning avslutas säkringsredovisningen. Förändringar i säkringsinstrumentets orealiserade värde redovisas i resultaträkningen från och med det senaste tillfället då säkringen bedömdes vara effektiv. Den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats i reserven för kassaflödessäkringar under eget kapital via övrigt totalresultat, omklassificeras från eget kapital till "Nettoresultat av poster till verkligt värde" i resultaträkningen om den förväntade transaktionen inte längre väntas inträffa.

Om den förväntade transaktionen inte längre är högst sannolik, men ändå förväntas inträffa, så kvarstår den ackumulerade vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet, som sedan den period då säkringen bedömdes vara effektiv har redovisats under Övrigt totalresultat, i Övrigt totalresultat till dess att transaktionen inte längre förväntas inträffa.

De möjliga orsakerna till ineffektivitet i kassaflödessäkringar är normalt desamma som i säkringar av verkligt värde (se ovan). För kassaflödessäkringar är emellertid risken för förtidsinlösen mindre relevant. Här beror ineffektiviteten istället på förändringar i tidpunkten för och beloppen från prognosticerade framtida kassaflöden.

Säkring av nettoinvesteringar

I enlighet med Nordeas riskhanteringspolicy, som beskrivs i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen och not M22, säkrar Nordea sin omräkningsrisk. Omräkningsrisk definieras som risken för förlust hänförlig till aktieinvesteringar i utländska verksamheter i en annan valuta än koncernens rapporteringsvaluta (euro). Säkringsinstrumenten som Nordea använder är valutaswappar.

Omräkningsdifferenser på finansiella instrument som används som säkringsinstrument i en säkring av nettoinvestering i ett koncernföretag redovisas, i den mån säkringen är effektiv, under övrigt totalresultat. Detta för att neutralisera de omräkningsdifferenser som påverkar övrigt totalresultat när koncernföretagen konsolideras. Säkringen kan bli ineffektiv om säkringsinstrumenten i nominella termer täcker mer än riskexponeringen i de utländska verksamheterna. Eventuell ineffektiv del av säkringen redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Se även avsnitt 7 "Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

9. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

Finansiella tillgångar och skulder som klassificerats i kategorierna Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen (inklusive derivatinstrument) redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Förändringarna i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel".

Verkligt värde definieras som det pris som vid värderingstidpunkten skulle erhållas vid försäljning av en tillgång eller betalas vid överlåtelse av en skuld i en ordnad transaktion mellan marknadsaktörer under aktuella marknadsförhållanden på tillgångens eller skuldens huvudmarknad, eller, om en huvudmarknad saknas, på tillgångens eller skuldens mest fördelaktiga marknad.

Det bästa beviset på verkligt värde är förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad och när sådana förekommer används de vid värderingen av finansiella tillgångar och finansiella skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Den absoluta nivån av likviditet och volym som krävs för att marknaden ska anses vara aktiv varierar med klasserna av instrument. För vissa klasser föreligger låg prisvolatilitet, även för de instrument inom de klasser där handelsfrekvensen är hög. För instrument i sådana klasser är likviditetskraven lägre och därmed är åldersgränsen för priserna som används för att fastställa verkligt värde högre.

Handelsfrekvensen och volymen övervakas regelbundet för att bedöma om marknaderna är aktiva eller inte. Nordea Bank Abp använder främst publicerade prisnoteringar för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper
- Aktier och andelar (noterade)
- Derivatinstrument (noterade)

Om noterade priser för ett finansiellt instrument inte representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner, eller om noterade priser inte finns tillgängliga, fastställs det verkliga värdet med hjälp av lämplig värderingsmetod. Värderingsmetodens lämplighet, inklusive en bedömning av om noterade priser eller teoretiska priser ska användas, övervakas regelbundet.

Värderingsmetoderna kan variera från enkel analys av diskonterade kassaflöden till komplexa optionsvärderingsmodeller. Värderingsmodellerna har utformats så att observerbara marknadspriser och kurser används som indata i förekommande fall, men även ej observerbara modellparametrar kan användas. Värderingsteknikens lämplighet bedöms genom att mäta dess förmåga att träffa marknadspriser. Detta görs genom att jämföra beräknade priser med relevant jämförelsedata, t ex börskurser, motpartens värderingar eller konsensuspriser.

Nordea Bank Abp använder främst värderingsmetoder för att fastställa verkligt värde på instrument som redovisas under följande balansposter:

- Räntebärande värdepapper (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Aktier och andelar (när prisnoteringar på en aktiv marknad saknas)
- Derivatinstrument (OTC-derivat)

För finansiella instrument där verkligt värde uppskattas med hjälp av en värderingsmetod undersöks om de variabler som använts i värderingsmodellen till övervägande del baserats

på data från observerbara marknader. Med data från observerbara marknader avser Nordea Bank Abp data som kan inhämtas från allmänt tillgängliga externa källor och som bedöms utgöra realistiska marknadspriser. Vid användning av ej observerbara data, som har en betydande inverkan på värderingen, kan instrumentet vid första redovisningstillfället inte redovisas till det verkliga värdet som beräknats via värderingsmetoden, och eventuella initiala vinster periodiseras därför i resultaträkningen över instrumentets löptid. De initiala vinsterna redovisas därefter direkt i resultaträkningen i det fall ej observerbara data blir observerbara.

I not M44 "Tillgångar och skulder till verkligt värde" återfinns en uppdelning av det verkliga värdet för finansiella instrument som tagits fram med hjälp av:

- instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1),
- värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2), och
- värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3).

Värderingsmodellerna som Nordea Bank Abp använder överensstämmer med accepterade ekonomiska metoder för prissättning av finansiella instrument och tar hänsyn till alla faktorer som marknadsaktörer skulle beakta vid prissättning.

Varje ny värderingsmodell godkänns av modellriskkommittén (Model Risk Committee) och alla modeller granskas regelbundet.

Mer information finns i not M44 "Tillgångar och skulder till verkligt värde".

10. Kassa och tillgodohavande hos centralbanker

Kassatillgångar omfattar lagliga betalningsmedel inklusive utländska sedlar och mynt. Tillgodohavanden hos centralbanker utgörs av tillgodohavanden på konton hos centralbanker och postgiron i myndighetsform, där följande förutsättningar är uppfyllda:

- Centralbanken eller postgirot är hemmahörande i det land där institutet är etablerat
- Tillgodohavandet kan disponeras fritt när som helst

11. Skuldebrev belåningsbara i centralbanker

Emitterade värdepapper som centralbanker godtar som säkerhet redovisas som "Skuldebrev belåningsbara i centralbanker". Det är värdepapprets egenskaper som avgör om det tillhör den här kategorin, inte det emitterande företags status.

Skuldebrev belåningsbara i centralbanker kan klassificeras som Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde, Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat.

12. Finansiella instrument

Klassificering av finansiella instrument

Varje finansiellt instrument har klassificerats i en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)

M1. Redovisningsprinciper, forts.

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat

Finansiella skulder:

- Upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen:
 - Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen
 - Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)

Klassificeringen av en finansiell tillgång bestäms utifrån affärsmodellen för den portfölj som instrumentet ingår i och huruvida kassaflödena endast utgör betalning av kapitalbelopp och ränta.

Finansiella tillgångar med kassaflöden som inte uteslutas av utlösande av betalning av kapitalbelopp och ränta värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Alla övriga tillgångar klassificeras utifrån affärsmodellen. Portföljinstrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är att behålla instrumenten och ta emot avtalade kassaflöden värderas till upplupet anskaffningsvärde. Instrument som omfattas av en affärsmodell där avsikten är både att behålla instrumenten för att samla in avtalade kassaflöden och att sälja instrumenten värderas till verkligt värde via Övrigt totalresultat. Finansiella tillgångar som omfattas av annan affärsmodell värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

För att kunna bedöma affärsmodellen har Nordea delat in sina finansiella tillgångar i portföljer och/eller underportföljer utifrån hur olika grupper av finansiella tillgångar förvaltas tillsammans för att uppnå ett visst affärsmål. I samband med fastställandet av rätt nivå för portföljen har hänsyn tagits till aktuell affärsområdesstruktur. Vid bedömningen av affärsmodell för respektive portfölj har Nordea analyserat syftet med de finansiella tillgångarna och exempelvis tidigare försäljningstrender och ersättning till ledningen.

Alla finansiella tillgångar och skulder redovisas till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiellt instrument efterföljande värderas i balansräkningen och hur förändringar i dess värde redovisas.

Upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas initialt i balansräkningen till verkligt värde, inklusive transaktionskostnader. Efter första redovisningstillfället värderas instrument i denna kategori till upplupet anskaffningsvärde. Vid värdering till upplupet anskaffningsvärde resultatförs skillnaden mellan anskaffningsvärdet och inlösenvärdet över den återstående löptiden med hjälp av effektivräntemetoden. Upplupet anskaffningsvärde definieras som det belopp till vilket den finansiella tillgången eller skulden värderas vid första redovisningstillfället, minus avbetalningar av kapitalbelopp, plus eller minus ackumulerade avskrivningar med tillämpning av effektivräntemetoden på eventuell skillnad mellan det ursprungliga beloppet och beloppet på förfallodagen och, för finansiella tillgångar, justerat för eventuell förlustreserv. För ytterligare information om effektivräntemetoden, se avsnitt 5 "Räntenetto". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 13 nedan.

Ränta på tillgångar och skulder i kategorin värderade till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter" respektive "Räntekostnader".

Den här kategorin omfattar huvudsakligen all utlåning och inlåning, med undantag av omvända repor/repor och avtal om värdepapperslån inom Markets. Kategorin omfattar också

efterställda skulder och emitterade värdepapper, med undantag för emitterade strukturerade obligationer inom Markets.

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen värderas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Alla värdeförändringar i dessa poster redovisas direkt i resultaträkningen under "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel".

Den här kategorin har två underkategorier: Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen och från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen).

Underkategorin Obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen innehåller huvudsakligen alla tillgångar inom Markets, tradingrelaterade skulder inom Markets, räntebärande värdepapper i del av likviditetsreserven, derivatinstrument, aktier samt finansiella tillgångar under "Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal". Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna. Tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringar redovisas på respektive rad i balansräkningen.

Även tillgångar i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal som inte obligatoriskt värderas till verkligt värde via resultaträkningen klassificeras i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen för att undvika bristande överensstämmelse i redovisningen med motsvarande inlåning. Inlåningen i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal hanteras på basis av verkligt värde, och klassificeras också följaktligen i kategorin Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Värdet på denna inlåning är direkt kopplad till avtalens underliggande tillgångar, och förändringar får därmed ingen inverkan på den egna kreditrisken i dessa avtal.

Nordea tillämpar också verkligt värde-optionen på emitterade strukturerade obligationer inom Markets eftersom dessa instrument innehåller inbäddade derivat som inte är nära förknippade med värdavtalet. Förändringen i verkligt värde på dessa emitterade strukturerade obligationer redovisas i resultaträkningen, med undantag för förändringar i kreditrisken som redovisas i övrigt totalresultat.

Ränteintäkter och räntekostnader hänförliga till balansposter redovisade till verkligt värde via resultaträkningen inom Markets klassificeras som "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel".

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via Övrigt totalresultat värderas till verkligt värde med tillägg för transaktionskostnader. Den här kategorin omfattar huvudsakligen de räntebärande värdepapperen i del av likviditetsreserven. Förändringar i verkligt värde, bortsett från räntor, valutakurs-effekter och nedskrivningar, redovisas mot verkligt värdereserven under eget kapital via övrigt totalresultat. Ränta redovisas i resultaträkningen i posten "Ränteintäkter", valutakurs-effekter i "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel" och nedskrivningar i posten "Kreditförluster netto". I samband med avyttring av ett instrument omklassificeras de ackumulerade förändringarna i verkligt värde, som tidigare har redovisats i verkligt värdereserven under Övrigt totalresultat, från eget kapital till resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepapper värderade till verkligt

M1. Redovisningsprinciper, forts.

värde via övrigt totalresultat". Information om nedskrivningar enligt IFRS 9 finns i avsnitt 13 nedan.

Sammansatta finansiella instrument

Sammansatta finansiella instrument är avtal som omfattar ett värdavtal och ett inbäddat derivat. Sådana kombinationer uppstår huvudsakligen i samband med emissioner av strukturerade skuldinstrument, såsom emitterade indexobligationer.

Indexobligationer som har emitterats av Group Treasury anses utgöra en del av finansieringsverksamheten. Nollkupongsobligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde. Inbäddade derivat i sådana instrument särskiljs från värdavtalet och redovisas separat som derivat till verkligt värde om de ekonomiska egenskaperna och riskerna inte är nära förknippade med värdavtalets ekonomiska egenskaper och risker samt om det inbäddade derivatet uppfyller definitionen på ett derivat. Förändringar i verkligt värde på inbäddade derivat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettore-sultat av värdepappershandel och valutahandel".

För indexobligationer som har emitterats av Markets till-lämpar Nordea verkligt värde-optionen, och hela det sam-mansatta instrumentet, värdavtalet och det inbäddade deri-vatet värderas till verkligt värde via resultaträkningen. För-ändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen under posten "Nettore-sultat av värdepappershandel och valutahan-del" och i balansräkningen under "Emitterade värdepapper".

Avtal om inlåning och utlåning av värdepapper

Transaktioner avseende in- och utlåning av värdepapper innebär i allmänhet ställande av säkerhet. Om inte riskerna och rättigheterna förknippade med ägandet överförs, beaktas inte överföringen av värdepapper i balansräkningen.

Utlånade värdepapper redovisas också under posten "För-egna skulder ställda säkerheter".

Säkerheter i form av likvida medel (inlåning av värdepap-per) som har lämnats till motparter redovisas i balansräk-ningen som "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kredit-institut" eller som "Utlåning till allmänheten". Säkerheter i form av likvida medel (utlåning av värdepapper) som har erhållits från motparter redovisas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten".

Återköpsavtal och omvända återköpsavtal

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal och värdepapper som mottagits enligt omvända återköpsavtal bokas inte bort från respektive redovisas inte i balansräkningen.

Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal redovi-sas också under posten "För-egna skulder ställda säkerheter" i not M38.

Likvida medel som har erhållits enligt återköpsavtal redo-visas i balansräkningen som "Skulder till kreditinstitut" eller som "In- och upplåning från allmänheten". Likvida medel som har lämnats enligt omvända återköpsavtal redovisas i balans-räkningen som "Utlåning till kreditinstitut" eller som "Utlå-ning till allmänheten".

Vidare innebär försäljning av värdepapper som mottagits i omvända återköpsavtal redovisning av en tradingrelaterad skuld (blankning).

Derivatinstrument

Samtliga derivat redovisas i balansräkningen och värderas till verkligt värde. Derivat med positiva verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på tillgångssidan under posten "Derivatinstrument". Derivat med negativa verkliga värden, inklusive upplupen ränta, redovisas på skuldsidan under pos-ten "Derivatinstrument".

Realiserade och orealiserade vinster och förluster på deri-vat redovisas i resultaträkningen under posten "Nettore-sultat av värdepappershandel och valutahandel".

Kvittning av finansiella tillgångar och skulder

Nordea Bank Abp kvittar finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen om en legal rätt till kvittning föreligger, i den löpande verksamheten och i händelse av konkurs, och om avsikten är att nettoreglera posterna eller avyttra tillgången samtidigt som skulden regleras. Börsnoterade derivat bokas bort från balansräkningen på daglig basis när likvid betalas eller erhålls och instrumentet justeras till rådande marknads-villkor. Derivatillgångar, derivatskulder, betalda kontantsä-kerheter och erhållna kontantsäkerheter gentemot centrala motparter för clearing kvittas i balansräkningen om transak-tionsvalutan och motparten är densamma. Derivatillgångar, derivatskulder, betalda kontantsäkerheter och erhållna kon-tantsäkerheter avseende bilaterala OTC-derivat kvittas däremot inte i balansräkningen.

Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs med en central motpart kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma centrala motpart, avvecklas i samma valuta och har samma löptid. Ut- och inlåning i repor och omvända repor som görs i enlighet med Global Master Repurchase Agreement (GMRA) kvittas i balansräkningen om tillgångarna och skulderna avser samma motpart, avvecklas i samma valuta, har samma löptid och avvecklas via samma institut.

Emitterade skuld- och eget kapital-instrument

Ett finansiellt instrument emitterat av Nordea Bank Abp klas-sificeras antingen som en finansiell skuld eller som eget kapi-tal. Emitterade finansiella instrument klassificeras som en finansiell skuld om avtalsförhållandena innebär att Nordea Bank Abp har en befintlig förpliktelse att antingen erlagga kontanter eller annan finansiell tillgång, eller ett variabelt antal egna kapitalinstrument, till innehavaren av instrumen-tet. Om så inte är fallet är instrumentet vanligtvis ett eget kapital-instrument och klassificeras som eget kapital, med avdrag för transaktionskostnader. För finansiella instrument som innehåller både en skuld- och en eget kapital-del, redo-visas dessa delar separat.

13. Utlåning till allmänheten/kreditinstitut

Tillämpningsområde

Nedskrivning till följd av kreditrisk ska tillämpas för finansiell-instrument som klassificerats i kategorin Upplupet anskaff-ningsvärde eller Verkligt värde via övrigt totalresultat. Här ingår tillgångar som redovisats i balansräkningen som "Till-godhavanden hos centralbanker", "Statsskuldförbindelser", "Utlåning till kreditinstitut", "Utlåning till allmänheten" samt "Räntebärande värdepapper". Dessa balansposter innefattar också tillgångar som klassificerats i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen, vilka inte omfattas av någon prövning av nedskrivningsbehovet. Se avsnitt 12 ovan och not M43 "Klassificering av finansiella instrument".

Åtaganden utanför balansräkningen, eventalförpliktelser och kreditåtaganden ska också prövas för nedskrivningsbehov.

Redovisning och presentation

Tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde redovi-sas brutto, med en separat reservering för förväntade kredit-förluster om förlusten inte betraktas som slutgiltig. Reserver-na presenteras netto i balansräkningen, men presenteras separat i noterna. Förändringar av reserveringar redovisas i resultaträkningen och klassificeras som "Nedskrivning av

M1. Redovisningsprinciper, forts.

finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde”.

Om nedskrivningen anses vara definitiv redovisas den som en konstaterad kreditförlust, och det redovisade värdet på lånet jämte tillhörande reservering för kreditförluster tas bort från balansräkningen. En nedskrivning anses vara definitiv när konkursansökan inges mot låntagaren och konkursförvaltaren har presenterat den ekonomiska utgången av konkursförfarandet, eller när Nordea Bank Abp efterskänker sina fordringar genom rekonstruktion på antingen rättslig eller frivillig grund eller när Nordea av andra skäl bedömer återvinning av fordran som osannolik.

Avsättningar för poster utanför balansräkningen klassificeras som ”Avsättningar” i balansräkningen, med förändringar i avsättningar klassificerade som ”Nedskrivning av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde”.

Tillgångar klassificerade som Verkligt värde via Övrigt totalresultat redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Nedskrivningar beräknade i enlighet med IFRS 9 redovisas i resultaträkningen och klassificeras som ”Nedskrivning av övriga finansiella tillgångar”. Eventuella justeringar till verkligt värde redovisas i eget kapital.

Prövning av nedskrivningsbehov

Nordea Bank Abp delar in alla exponeringar i kategorier, på individuell basis. Kategori 1 omfattar tillgångar där det inte har skett en väsentlig ökning av kreditrisken sedan de första gången identifierats, kategori 2 omfattar tillgångar där det skett en väsentlig ökning av kreditrisken och kategori 3 omfattar fallerade tillgångar. Nordea Bank Abp följer upp om det finns indikationer på kreditförsämring (kategori 3) genom att identifiera händelser med negativ inverkan på beräknade framtida kassaflöden (förlusthändelse). Nordea Bank Abp tillämpar samma definition på fallissemang som i kapitaltäckningsförfordningen. Mer information om identifiering av förlusthändelser finns i avsnittet ”Risk-, likviditets- och kapitalhantering” i förvaltningsberättelsen. Lånefordringar utan individuella reserveringar ingår i den modellbaserade prövningen av nedskrivningsbehovet.

För lånefordringar med betydande värde där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet på individuell nivå. Det redovisade värdet på lånefordringen jämförs med den nuvärdesberäknade summan av förväntade framtida kassaflöden. Om det redovisade värdet är högre redovisas skillnaden som en nedskrivningsförlust. De förväntade kassaflödena diskonteras med den ursprungliga effektiva räntan och innefattar verkligt värde för säkerheter och andra kreditförstärkningar. Nuvärdesberäkningen baseras på tre olika framåtblickande scenarier som är sannolikhetsviktade.

För lånefordringar som inte är betydande där ett individuellt nedskrivningsbehov har identifierats beräknas nedskrivningsbeloppet utifrån den kollektiva modell som beskrivs nedan, men med hänsyn till att lånefordringarna redan är fallerade.

Modellbaserad reserveringsberäkning

För lånefordringar där inget nedskrivningsbehov identifierades i den individuella prövningen används en kollektiv modell för beräkning av nedskrivningsbehov. Reserveringarna beräknas som lånefordringen vid fallissemang gånger sannolikheten för fallissemang gånger förlusten i händelse av fallissemang. För tillgångar i kategori 1 baseras beräkningen endast på de kommande 12 månaderna, medan den för tillgångar i kategori 2 och 3 baseras på tillgångens förväntade löptid.

Reserveringar för lånefordringar där det inte skett någon

betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället baseras på förväntade kreditförluster under kommande 12 månader (kategori 1). Reserveringar för lånefordringar där det har skett en betydande ökning av kreditrisken sedan första redovisningstillfället, men där ingen nedskrivning har gjorts, baseras på förväntade kreditförluster under hela den återstående löptiden (kategori 2). Detsamma gäller för kreditförsämrade lånefordringar i kategori 3 som inte är betydande.

Nordea Bank Abp använder två olika modeller för att fastställa om det har skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Förändringen i interna rating- och scoringuppgifter används för att fastställa om det skett en betydande ökning av kreditrisken eller inte. Interna rating-/scoringuppgifter används för att bedöma risken hos kunderna, och en försämrad rating/scoring för en kund tyder på att kreditrisken har ökat. Nordea har dragit slutsatsen att det inte är möjligt att beräkna PD vid kreditgivningen för den återstående löptiden utan bedömningar i efterhand av tillgångar som redan redovisas i balansräkningen vid övergången. Förändringar i PD för den återstående löptiden används som utlösande faktor för tillgångar redovisade efter övergången.

För tillgångar som bedöms utifrån PD för den återstående löptiden använder Nordea en blandning av absoluta och relativa förändringar i PD som kriterium för överföringen. Tillgångar där den relativa ökningen i PD för den återstående löptiden överstiger 250 procent bedöms medföra en betydande ökning av kreditrisken, eller om den absoluta ökningen i PD för den återstående löptiden överstiger 150 punkter. För tillgångar där rating- och scoringmodeller används kalibreras rating-/scoringförändringen för att matcha den betydande ökningen av kreditrisken utifrån PD för den återstående löptiden. Dessutom överförs kunder som omfattas av förmildrande åtgärder och kunder som är mer än 30 dagar sena med sina betalningar till kategori 2, såvida inte ett nedskrivningsbehov redan har identifierats (kategori 3). Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med sina betalningar klassificeras normalt i kategori 3, men denna klassificeringen ändras om det finns bevis för att kunden inte har fallerat. Sådana lånefordringar klassificeras i kategori 2.

Nordea Bank Abp använder sig inte av undantaget ”låg kreditrisk” i bankverksamheten.

Vid beräkningen av reserveringar, inklusive kategoriindelningen, används sannolikhetsviktad, framåtblickande information. Nordea använder tre makroekonomiska scenarier för att ta hänsyn till de icke-linjära aspekterna av förväntade kreditförluster. De olika scenarierna används för att justera de aktuella parametrarna för beräkning av förväntade kreditförluster, och ett sannolikhetsviktat genomsnitt av de förväntade förlusterna enligt respektive scenario redovisas som reserveringar.

Avskrivningar

Avskrivningar innebär att lån eller kundfordringar avförs från balansräkningen samtidigt som motsvarande kreditförlustreservering realiseras. När fordringar bedöms vara omöjliga att driva in ska de snarast möjligt skrivas av, oavsett om det rättsliga anspråket kvarstår eller inte. En avskrivning kan göras innan eventuella rättsliga åtgärder mot låntagaren, för att återvinna skulden, har slutförts. Även om en fordran som inte kan drivas in skrivs av eller avförs från balansräkningen har kunden en rättslig skyldighet att betala den utestående skulden. Vid bedömningen av huruvida osäkra lånefordringar kan återvinnas och om avskrivningar krävs, är det framför allt lånefordringar med följande egenskaper som står i fokus (listan inte uttömmande):

M1. Redovisningsprinciper, forts.

- Lånefordringar där kunderna är mer än 90 dagar sena med betalningen. Om en lånefordring, eller del av den, efter den här bedömningen anses vara omöjlig att driva in, skrivs den av.
- Lånefordringar som omfattas av insolvensförfarande och har låg säkerhetstäckning.
- Lånefordringar där juridiska kostnader förväntas förbruka behållningen från konkursförfarandet, med låga återvinningsvärden som följd.
- Delavskrivning kan vara befogad när det finns rimliga ekonomiska belägg för att låntagaren inte kan återbetala hela beloppet, det vill säga en avsevärd del av skulden kan inte på rimliga grunder sägas vara återvinningsbar, till följd av förmildrande åtgärder eller att säkerheter realiserar.
- Rekonstruktionsfall.

Diskonteringsränta

Diskonteringsräntan som används för värdering av osäkra lånefordringar motsvarar den ursprungliga effektiva räntan för lån hänförliga till en enskild kund eller, i förekommande fall, till en grupp av lånefordringar. Om så anses lämpligt kan diskonteringsräntan beräknas med en metod som resulterar i en nedskrivning som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge.

Omstrukturerade lånefordringar och modifieringar

Med en omstrukturerad lånefordran avses i detta sammanhang en lånefordran där Nordea Bank Abp har beviljat låntagaren eftergifter till följd av dennes finansiella svårigheter och där dessa eftergifter har gett upphov till en kreditförlust för Nordea Bank Abp. Efter en omstrukturering betraktas lånefordran vanligen inte längre som osäker om åtagandena fullföljs i enlighet med de nya villkoren. I det fall en återvinning sker redovisas betalningen som en återvinning av kreditförluster.

Modifiering av de avtalsmässiga kassaflödena för lån till kunder i ekonomiska svårigheter (förmildrande åtgärder) minskar det redovisade lånebeloppet, brutto. Normalt är denna minskning mindre än den befintliga reserveringen, och ingen förlust redovisas i resultaträkningen till följd av modifiering. Om de är betydande, minskas bruttobeloppen (lån och reservering).

Tillgångar övertagna för skyddande av fordran

I en finansiell omstrukturering kan långgivaren komma att avstå från lånefordringar till förmån för låntagaren och i utbyte mot denna eftergift ta över tillgångar som lämnats som säkerhet för lånen, aktier som emitterats av låntagaren eller andra tillgångar. En tillgång övertagen för skyddande av fordran redovisas i balansräkningen tillsammans med liknande tillgångar som redan innehas av Nordea. En övertagen fastighet som inte innehas för eget utnyttjande redovisas till exempel tillsammans med andra förvaltningsfastigheter.

Alla tillgångar som övertagits för skyddande av fordran redovisas vid första redovisningstillfället till verkligt värde och eventuell skillnad mellan lånets redovisade värde och det verkliga värdet för den övertagna tillgången redovisas under posten "Nedskrivning av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde". Det verkliga värdet på redovisningsdagen blir tillgångens anskaffningsvärde eller upplupna anskaffningsvärde, beroende på vad som är tillämpligt. Under efterföljande perioder värderas tillgångar som övertagits för skyddande av fordran i enlighet med gällande värderingsprinciper för tillgångsslaget. Förvaltningsfastigheter värderas då till verkligt värde. Övertagna finansiella tillgångar klassifi-

ceras generellt i kategorin Verkligt värde via resultaträkningen och värderas till verkligt värde. Värdeförändringar redovisas i resultaträkningen under "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel".

Eventuella värdeförändringar efter den övertagna tillgångens första redovisningstillfälle, redovisas i resultaträkningen i enlighet med koncernens principer för presentation av tillgångsslaget. Posten "Kreditförluster, netto" i resultaträkningen påverkas följaktligen inte av nya värderingar av den övertagna tillgången efter första redovisningstillfället.

14. Leasing

Nordea som leasegivare

Finansiell leasing

Nordea Bank Abp har ingen verksamhet inom finansiell leasing.

Nordea som leasetagare

Finansiell leasing

Finansiell leasing redovisas som tillgångar och skulder i balansräkningen till ett belopp motsvarande de leasade tillgångarnas verkliga värde eller, om detta belopp är lägre, nuvärdet av framtida minimileaseavgifter vid leasingavtalets början. Tillgångarna fördelas på olika tillgångsslag i de finansiella rapporterna. Leasingbetalningarna fördelas mellan ränta och amortering av utestående skuld. Räntan fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Finansiell leasing ger också upphov till en avskrivningskostnad för den leasade tillgången. Principen för avskrivning är densamma som för motsvarande egna tillgångar. Prövning av nedskrivningsbehov på leasade tillgångar görs enligt samma regler som för egna tillgångar.

Operationell leasing

Operationell leasing redovisas inte i Nordea Bank Abp's balansräkning. Vid operationell leasing redovisas leasingavgifterna som kostnader i resultaträkningen linjärt fördelade över leasingperioden, såvida inte något annat systematiskt sätt bättre återspeglar Nordeas ekonomiska nytta över tiden. De ursprungliga leasingperioderna är normalt på mellan 3 och 25 år.

Operationell leasing är främst hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

De centralt belägna fastigheterna i Finland, Norge och Sverige som Nordea har avyttrat återförhyrs. Leasingavtalen tecknades på 3–25 år, med option på förlängning. Leasingavtalen omfattar inte någon övergång av äganderätten till fastigheterna vid löptidens slut och innehåller inte heller någon ekonomisk fördel avseende värdestegring på de leasade fastigheterna. Dessutom omfattar inte leasingperioden större delen av fastigheternas ekonomiska livslängd. Avtalen klassificeras därför som operationell leasing. Hyreskostnaden för dessa fastigheter resultatförs med hjälp av effektivräntemetoden, vilket inte är en linjär fördelning, utan istället något som mer liknar ett traditionellt hyresavtal.

Avtal som innehåller leasingavtal

Avtal kan omfatta rätten att använda en tillgång i utbyte mot en eller flera betalningar, även om avtalet inte har leasingavtalets juridiska form. I förekommande fall separeras dessa tillgångar från avtalet och redovisas som leasade tillgångar.

M1. Redovisningsprinciper, forts.

15. Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara, icke-monetära tillgångar som saknar fysisk beskaffenhet. Tillgångarna står under Nordeas kontroll, vilket innebär att Nordea har möjlighet och rätt att erhålla de framtida ekonomiska fördelarna hänförliga till den underliggande tillgången. Nordea Bank Abp:s immateriella tillgångar utgörs främst av goodwill, IT-utvecklingsprojekt/programvaror och kundrelaterade immateriella tillgångar.

IT-utvecklingsprojekt/programvaror

Kostnader hänförliga till underhåll av programvaror kostnadsförs löpande. Utgifter direkt hänförliga till större investeringar i utveckling av programvara redovisas som immateriella tillgångar om de förväntas generera framtida ekonomiska fördelar. Dessa utgifter omfattar personalkostnader för programutveckling och indirekta kostnader för att färdigställa tillgången för avsedd användning. Programkostnader omfattar också förvärvade programlicenser som inte är hänförliga till funktionen hos en materiell tillgång.

Avskrivningen beräknas linjärt över programvarans nyttjandeperiod, som vanligen är 3 till 10 år.

Kundrelaterade immateriella tillgångar

I samband med rörelseförvärv allokteras normalt sett en del av köpeskillingen till kundrelaterade immateriella tillgångar, under förutsättning att tillgången är identifierbar och under Nordeas kontroll. En immateriell tillgång är identifierbar om den uppstår till följd av avtalsmässiga eller lagliga rättigheter, eller om den kan separeras från företaget och säljas, överföras, licensieras, uthyras eller bytas. Tillgången skrivs av över nyttjandeperioden, som vanligen är mer än 10 år.

Nedskrivning

IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk skrivs inte av, men prövas årligen med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov. Prövningen görs oftare om något tyder på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningskostnaden beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och återvinningsvärde.

Alla immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod, inklusive IT-utvecklingsprojekt som har tagits i bruk, prövas per varje balansdag med avseende på indikationer på nedskrivningsbehov. Om sådana indikationer finns görs en analys för att bedöma huruvida de immateriella tillgångarnas redovisade värde är fullt återvinningsbart.

Återvinningsvärdet är det högre av verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången eller den kassagenererande enheten. Kassagenererande enhet definieras som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som ger upphov till kassaflöden som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar. För goodwill och IT-utvecklingsprojekt som ännu inte tagits i bruk, motsvaras de kassagenererande enheterna av rörelsesegmenten. Nyttjandevärdet är nuvärdet av de kassaflöden som tillgången eller den kassagenererande enheten förväntas ge upphov till. Kassaflödet bedöms utifrån tillgångens eller den kassagenererande enhetens nuvarande skick och diskonteras med en diskonteringsränta motsvarande den långfristiga riskfria räntan plus en riskpremie (efter skatt). Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde görs en nedskrivning. Se även not M23 "Immateriella tillgångar" för mer information om nedskrivningsprövningar.

16. Övriga materiella tillgångar

Övriga materiella tillgångar omfattar fastigheter för egen användning, förbättringsutgifter på annans fastighet, IT-utrustning, möbler och annan utrustning. Övriga materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade av- och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet för en övrig materiell tillgång utgörs av dess inköpspris samt eventuella kostnader direkt hänförliga till att sätta tillgången i brukbart skick för avsedd användning. Om olika delar av samma materiella tillgång har olika nyttjandeperioder, redovisas de som separata poster.

Övriga materiella tillgångar skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandeperioden. Den beräknade nyttjandeperioden för olika materiella tillgångar uppdateras årligen. Nedan följer de nuvarande avskrivningstiderna:

Byggnader	30–75 år
Inventarier	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	För förändringar inom byggnader det kortare av 10 år och återstående hyresperiod. För nybyggnation det kortare av redovisningsprinciperna för ägda byggnader och återstående hyresperiod. För fast inredning i leasade fastigheter gäller det kortare av 10–20 år och återstående hyresperiod.

Varje balansdag prövar Nordea om det finns indikationer på nedskrivningsbehov för en materiell tillgång. Om sådana indikationer finns görs en bedömning av tillgångens återvinningsvärde och eventuell nedskrivning görs.

Nedskrivningar återförs om återvinningsvärdet ökar. Det redovisade värdet ökas då till återvinningsvärdet, men kan inte överstiga vad det redovisade värdet varit om en nedskrivning inte redovisats.

17. Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är huvudsakligen fastigheter som innehas i syfte att generera hyresinkomster och/eller värdestegring. Nordea Bank Abp använder verkligt värde-modellen för värdering av förvaltningsfastigheter. Bästa beviset på verkligt värde är normalt noterade priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter med samma läge och i samma skick. Då noterade priser på en aktiv marknad oftast saknas, används även modeller baserade på diskonterade kassaflödesprognoser som bygger på tillförlitliga uppskattningar av framtida kassaflöden.

Driftsnetto, reavinster och reaförluster liksom justeringar till verkligt värde redovisas direkt i resultaträkningen som "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel".

18. Tillgångar och inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal

Inlåning i placeringsportföljer och fondförsäkringsavtal är avtal med kunder och försäkringstagare där all risk tas av kunderna och försäkringstagarna. Inlåningsmedlen investeras i olika typer av finansiella tillgångar till förmån för kunderna och försäkringstagarna, och redovisas som respektive balanspost.

Fondförsäkringsavtal inkluderar finansiella avtal utan garantier och som inte medför tillräcklig försäkringsrisk för att klassificeras som försäkringsavtal.

Tillgångar och inlåning i dessa avtal redovisas och värde-

M1. Redovisningsprinciper, forts.

ras till verkligt värde i enlighet med avsnitt 12 "Finansiella instrument" ovan.

19. Skatter

Posten "Skatt" i resultaträkningen omfattar aktuell och uppskjuten inkomstskatt. Inkomstskatten redovisas i resultaträkningen, såvida den inte avser poster som förs direkt mot eget kapital. I dessa fall förs även skatten mot övrigt totalresultat respektive eget kapital.

Aktuell skatt är den förväntade skattekostnaden på årets beskattningsbara inkomst, beräknad enligt beslutade eller i praktiken beslutade skattesatser per balansdagen, jämte justering av aktuell skatt från tidigare år.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder redovisas, i enlighet med balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan redovisade respektive skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Uppskjutna skattefordringar redovisas för outnyttjade skattemässiga förluster och skatteavdrag. Uppskjuten skatt redovisas inte för temporära skillnader som uppstår vid första redovisningen av tillgångar eller skulder i en transaktion som inte är ett företagsförvärv och varken påverkar redovisat eller beskattningsbart resultat. Uppskjuten skatt redovisas inte heller för skillnader hänförliga till aktier och andelar i koncernföretag, intresseföretag och joint ventures, i den mån det är sannolikt att en reglering eller realisering inte kommer att ske inom överskådlig tid. Inte heller redovisas uppskjuten skatt för skattepliktiga temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill.

Uppskjuten skatt beräknas enligt de skattesatser som väntas gälla för de temporära skillnaderna när de återförs, med utgångspunkt från antagna eller i praktiken antagna lagar per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder diskonteras inte. Uppskjutna skattefordringar redovisas endast i den utsträckning det är sannolikt att framtida beskattningsbar vinst kommer att finnas tillgänglig, mot vilken temporära skillnader, underskottsavdrag och outnyttjade skatteavdrag kan utnyttjas. Uppskjutna skattefordringar granskas varje balansdag, och minskas i den mån det inte längre är sannolikt att avdragsrätten kan utnyttjas.

Aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder kvittas när en legal rätt till kvittning föreligger, och Nordea Bank Abp avser att antingen nettoreglera dessa skatteposter eller återvinna skattefordran samtidigt som skatteskulden regleras. Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder kvittas generellt i den mån det är legalt tillåtet att kvitta aktuella skattefordringar och aktuella skatteskulder.

20. Ersättningar till anställda

All form av ersättning från Nordea Bank Abp till anställda som kompensation för utförda tjänster utgör ersättning till anställda. Kortfristiga ersättningar till anställda ska regleras inom tolv månader efter utgången av den rapportperioden då tjänsterna utförts. Ersättningar efter avslutad anställning är ersättningar som kommer att betalas ut efter anställningens upphörande. Ersättningar efter avslutad anställning i Nordea omfattar endast pensioner. Avgångsvederlag blir normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång.

Kortfristiga ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar till anställda består främst av fast och rörlig lön. Både fast och rörlig lön kostnadsförs i den period då de anställda utfört tjänster till Nordea Bank Abp. Nordea har även ställt ut aktierelaterade incitamentsprogram, vilka beskrivs vidare i avsnitt 23 "Aktierelaterade ersättningar".

För ytterligare information, se not M8 "Personalkostnader".

Ersättningar efter avslutad anställning Pensionsplaner

Nordea Bank Abp har olika pensionsplaner, både förmånsbestämda och avgiftsbestämda, i enlighet med nationell praxis och de villkor som gäller i de länder där Nordea verkar. Förmånsbestämda pensionsplaner används huvudsakligen i Sverige, Norge och Finland. De större förmånsbestämda pensionsplanerna är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/pensionsstiftelser. Om verkligt värde på förvaltningstillgångar hänförliga till en specifik pensionsplan är lägre än nuvärdet, brutto, av den förmånsbestämda förpliktelserna fastställt enligt Projected Unit Credit Method, redovisas nettobeloppet som en skuld ("Pensionsförpliktelser"). I det omvända fallet redovisas nettobeloppet som en tillgång ("Pensionstillgångar"). Icke-fonderade pensionsplaner redovisas som "Pensionsförpliktelser".

De flesta pensioner i Danmark, men även i andra länder, baseras på avgiftsbestämda pensionsplaner som inte medför något pensionsåtagande för Nordea. Samtliga förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare. Nordea bidrar också till offentliga pensionssystem.

Pensionskostnader

Förpliktelser enligt avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i den takt de intjänas genom att de anställda utför tjänster åt företaget och avgifterna för dessa tjänster förfaller till betalning. Nordeas nettoförpliktelse för förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder i utbyte mot sina tjänster. Ersättningsbeloppet diskonteras för att fastställa dess nuvärde. Aktuariella beräkningar inkluderande Projected Unit Credit Method används för att fastställa nuvärdet av förmånsbestämda förpliktelser och kostnader hänförliga till dessa. Beräkningarna baseras på ett antal aktuariella och finansiella antaganden (se not M35 "Pensionsförpliktelser").

Vid beräkningen av förpliktelserns nuvärde och eventuella förvaltningstillgångars verkliga värde kan omvärderingseffekter uppstå, till följd av ändrade aktuariella antaganden och erfarenhetsmässiga avvikelser (verkligt utfall jämfört med antaganden). Dessa omvärderingseffekter redovisas direkt mot eget kapital via övrigt totalresultat.

När beräkningen resulterar i ett överskott begränsas det redovisade värdet på tillgången till nuvärdet av framtida återbetalningar från eller minskade inbetalningar till planen.

Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter beräknas och redovisas baserat på redovisat nettoöverskott eller nettounderskott per plan och ingår i balansräkningen som "Pensionsförpliktelser" eller "Pensionstillgångar".

Diskonteringsränta i förmånsbestämda planer

Diskonteringsräntan baseras på företagsobligationer med höga kreditbetyg, där en tillräckligt djup marknad existerar för sådana obligationer. Säkerställda hypoteksobligationer anses i detta sammanhang vara företagsobligationer. I länder där en dylik marknad inte existerar baseras diskonteringsräntan på statsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark baseras diskonteringsräntan på hypoteksobligationer och i Finland på företagsobligationer. I Sverige, Norge och Danmark härleds spreaden på säkerställda hypoteksobligationer över swapkurvan från de mest likvida obligationerna med längre löptid och extrapoleras till samma duration som pensionskulden med hjälp av relevanta swapkurvor. I Finland extra-

M1. Redovisningsprinciper, forts.

poleras spreaden i företagsobligationer över statsobligationer till samma duration som pensionskulden med hjälp av statsobligationskurvan.

Avgångsvederlag

Som ovan nämnts blir avgångsvederlag normalt aktuellt när en anställning avslutas före pensionsdagen eller om en anställd accepterar ett erbjudande om frivillig avgång. Avgångsvederlag utgår inte om medarbetaren ska fortsätta utföra sina tjänster och betalningen kan anses utgöra normal ersättning för dessa tjänster.

Avgångsvederlag kostnadsförs när Nordea Bank Abp har en skyldighet att göra betalningen. En skyldighet uppstår när det finns en formell plan som beslutats på lämplig organisatorisk nivå och när det inte finns en realistisk möjlighet för Nordea Bank Abp att dra sig ur, vilket normalt anses uppfyllt när planen har kommunicerats till berörda medarbetare eller deras representanter.

Avgångsvederlag kan innefatta både kortfristiga ersättningar, till exempel ett antal månadslöner, och ersättningar efter avslutad anställning, normalt i form av förtidspensionering. I not M8 "Personalkostnader" klassificeras kortfristiga ersättningar som "Löner och arvoden" och ersättningar efter avslutad anställning som "Pensionskostnader".

21. Eget kapital

Innehavare av övrigt primärkapital

Nordea Bank Abp har emitterat eviga efterställda instrument där räntebetalningarna till innehavarna beslutats diskretionärt av Nordea Bank Abp och inte ackumuleras. Dessa instrument innefattar också ett krav på Nordea Bank Abp att betala ränta om instrumenten inte längre tillåts ingå i primärkapitalet. Om instrumentet innefattar ett krav på räntebetalning, beroende på om en framtida osäker händelse bortom både emittentens och innehavarens kontroll inträffar eller inte inträffar, ska instrumentet klassificeras som en finansiell skuld. Vilka efterställda skulder som får räknas in i primärkapitalet bestäms av tillsynsmyndigheterna och är därmed bortom Nordeas och innehavarnas kontroll. Nordea klassificerar instrumenten som finansiella skulder. Instrument som inte omfattas av sådana klausuler klassificeras som eget kapital eftersom det inte finns något krav att Nordea ska betala ränta eller kapitalbelopp till innehavarna.

Övriga reserver

Övriga reserver utgörs av intäkter och kostnader, netto efter skatteeffekter, som redovisas under eget kapital via övrigt totalresultat. Dessa reserver omfattar reserver för kassaflödessäkringar, finansiella tillgångar som klassificerats i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat och ackumulerade omvärderingar av förmånsbestämda pensionsplaner, samt en reserv för omräkningsdifferenser.

Balanserade vinstmedel

Balanserade vinstmedel utgörs av ej utdelade vinstmedel från tidigare år.

Egna aktier

Egna aktier redovisas inte som tillgångar. Förvärv av egna aktier klassificeras i balansräkningen som en minskning av "Balanserade vinstmedel". Även egna aktier i tradingportföljer klassificeras som egna aktier. Försäljning av egna aktier redovisas som en ökning av "Balanserade vinstmedel".

Kontrakt på Nordeaaktier som kan kontantavräknas är finansiella tillgångar eller finansiella skulder.

22. Finansiella garantiavtal och kreditlöften

Erhållna premier i emitterade finansiella garantiavtal och kreditlöften redovisas vid första redovisningstillfället som förutbetalda intäkter i balansräkningen. Därefter värderas garantierna och de oåterkalleliga kreditlöften och redovisas i balansräkningen som en avsättning, till det högre av erhållen avgift minus avskrivning och ett belopp motsvarande den diskonterade bästa möjliga uppskattningen av det som krävs för att reglera aktuellt åtagande. Förändringar av avsättningar redovisas i resultaträkningen under "Nedskrivning av finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde".

Som framgår av avsnitt 5 "Redovisning av rörelseintäkter och nedskrivningar" fördelas erhållna premier för finansiella garantiavtal över garantiperioden och redovisas i resultaträkningen som "Avgifts- och provisionsintäkter". Erhållna premier för kreditlöften fördelas normalt över åtagandeperioden. Garanti- och löftesbeloppen redovisas utanför balansräkningen, finansiella garantier under posten "Eventualförpliktelser" och oåterkalleliga kreditlöften under posten "Åtaganden".

23. Aktierelaterade ersättningar

Program som regleras med eget kapital-instrument

Nordea har årligen ställt ut långsiktiga incitamentsprogram 2007 till 2012. Anställda som deltar i programmen tilldelas aktierelaterade rättigheter som regleras med eget kapitalinstrument, dvs. rättigheter att vederlagsfritt erhålla aktier eller att förvärva aktier i Nordea till en väsentligt lägre kurs än den vid tilldelningstidpunkten. Värdet av sådana rättigheter kostnadsförs. Kostnaden baseras på det beräknade verkliga värdet för varje rättighet vid tilldelningstidpunkten. Det sammanlagda verkliga värdet för dessa rättigheter fastställs utifrån concernens uppskattning av antalet rättigheter som slutligen kommer att intjänas, vilket omvärderas per varje balansdag. Det verkliga värdet kostnadsförs linjärt över intjänandeperioden. Intjänandeperioden är den period som de anställda måste förbli i tjänst hos Nordea för att kunna utnyttja sina rättigheter. Förändrade marknadsvillkor för Prestationsaktie II återspeglas i form av en sannolikhetsjustering av den ursprungliga beräkningen av verkligt värde vid utgivning. Ingen justering (trueup) görs för skillnader mellan förväntad och faktisk intjänning.

Sociala avgifter periodiseras också över intjänandeperioden. Avsättningen för sociala avgifter omvärderas vid varje balansdag för att säkerställa att den baseras på rättighetersnas verkliga värde på balansdagen.

För ytterligare information, se not M8 "Personalkostnader".

Kontantreglerade program

Enligt tillsynsmyndigheternas bestämmelser och allmänna riktlinjer i Norden måste Nordea skjuta upp betalningar av rörliga ersättningar, och detta gäller Nordeas incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner (Executive Incentive Programme, EIP). De uppskjutna beloppen är i viss utsträckning beroende av Nordeas totalavkastning (Total Shareholders' Return, TSR) och dessa "program" klassificeras som aktierelaterade ersättningar som regleras med konstanter. Programmen är fullt intjänade när betalningarna av de rörliga ersättningarna för första gången redovisas som uppskjutna, och det verkliga värdet på förpliktelsen omvärderas kontinuerligt. Omvärderingarna redovisas, tillsammans med tillhörande sociala avgifter, i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av värdepappershandel och valutahandel".

För ytterligare information, se not M8 "Personalkostnader".

M1. Redovisningsprinciper, forts.

24. Transaktioner med närstående

Nordea Bank Abp definierar närstående parter som:

- Aktieägare med betydande inflytande
- Koncernföretag
- Intresseföretag och joint ventures
- Nyckelpersoner i ledande positioner
- Övriga närstående parter

Alla transaktioner med närstående är gjorda i enlighet med armlängdsprincipen, förutom utlåning till anställda, se not M8 "Personalkostnader".

Aktieägare med betydande inflytande

Aktieägare med betydande inflytande är aktieägare som har rätt att delta i beslut som rör Nordea Bank Abp's finansiella och operativa strategier, men som inte har ett bestämmande inflytande över dessa.

Koncernföretag

Koncernföretag definieras som dotterföretag till moderföretaget Nordea Bank Abp. Ytterligare information om företag som ingår i Nordeakoncernen finns i not M21 "Aktier och andelar i koncernföretag".

Koncerninterna transaktioner mellan juridiska enheter sker baserat på armlängdsprincipen i enlighet med OECD:s krav. Dessa transaktioner elimineras i koncernredovisningen.

Intresseföretag och joint ventures

Med intresseföretag och joint ventures avses moderföretaget Nordea Bank Abp's intresseföretag och joint ventures.

Ytterligare information om intresseföretag och joint ventures finns i not M20 "Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures".

Nyckelpersoner i ledande positioner

Nyckelpersoner i ledande positioner omfattar:

- Styrelsen i Nordea Bank Abp
- Koncernchefen
- Koncernledningen

För information om ersättningar och pensioner till, samt övriga transaktioner med, dessa befattningshavare, se not M8 "Personalkostnader".

Övriga närstående parter

Övriga närstående parter utgörs av nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner. Övriga närstående parter utgörs också av företag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordea Bank Abp liksom företag som står under betydande inflytande av nära anhöriga till dessa befattningshavare. Dessutom omfattar Övriga närstående parter Nordeas pensionsstiftelser.

Information om transaktioner mellan Nordea Bank Abp och övriga närstående parter återfinns i not M48 "Transaktioner med närstående".

25. Valutakurser

Jan–dec 2018

1 euro = svenska kronor

Resultaträkning (genomsnitt)	10,2608
Balansräkning (vid periodens slut)	10,2330

1 euro = danska kronor

Resultaträkning (genomsnitt)	7,4533
Balansräkning (vid periodens slut)	7,4672

1 euro = norska kronor

Resultaträkning (genomsnitt)	9,6033
Balansräkning (vid periodens slut)	9,9470

M2. Segmentrapportering

Rörelsesegment

Värdering av rörelsesegmentens prestation

Värderingsprinciper och allokeringar mellan rörelsesegmenten följer den information som rapporteras till den högsta verkställande beslutsfattaren. I Nordea har Group Executive Management identifierats som den högsta verkställande beslutsfattaren. De huvudsakliga skillnaderna jämfört med affärsområdesrapporteringen är att information till den högsta verkställande beslutsfattaren upprättas med användande av budgetkurser och att olika allokeringsprinciper mellan rörelsesegmenten har använts.

Identifiering av rörelsesegment

Finansiellt resultat presenteras för de huvudsakliga affärsområdena Personal Banking, Commercial & Business Banking och Wholesale Banking, med ytterligare nedbrytning på rörelsesegment, samt för rörelsesegmentet Group Finance & Treasury. Koncernfunktioner, elimineringar och resultat som inte i sin helhet allokeras till något av rörelsesegmenten visas separat som avstämningsposter.

Rapporterbara rörelsesegment

Personal Banking hjälper Nordeas privatkunder via olika kanaler och erbjuder dem ett heltäckande utbud av finansiella tjänster och lösningar. Affärsområdet innefattar rådgivning, kundservice, olika kundkanaler, produktenheter, back-office och IT, och har en gemensam strategi, verksamhetsmodell och styrning på samtliga marknader. Commercial Banking inriktar sig på de stora företagskunderna, och Business Banking på de små och medelstora företagskunderna. Commercial & Business Banking arbetar med en relationsbaserad servicemodell med ett kundcentrerat värdeerbjudande till våra företagskunder. Commercial & Business Banking omfattar även Transaction Banking, som inriktar sig på både privat-

och företagskunder i alla delar av koncernen. Enheterna omfattar Cards, Trade Finance, Nordea Finance och Cash Management. Wholesale Banking erbjuder banktjänster och andra finansiella lösningar till stora privata och offentliga företag och institutioner i och utanför Norden. Kundenheten Corporate & Institutional Banking betjänar Nordeas största globala företagskunder. Enheten är även ansvarig för Nordeas kunder inom den finansiella sektorn, och erbjuder enskilda produkter såsom fonder och finansiella instrument samt rådgivande tjänster inom fondförsäljning och placering av tillgångar. Kundenheten Shipping, Oil Services & International är ansvarigt för Nordeas kunder inom shipping, offshore och oljeservice och erbjuder skräddarsydda lösningar och syndikerade lånetransaktioner. Group Finance & Treasurys huvudsakliga syfte är att hantera koncernens finansiering samt stödja ledningen och kontrollen av Nordeakoncernen. Den största inkomstkällan inom Group Finance & Treasury är Group Treasury & ALM.

M2. Segment reporting, forts.

Resultaträkning

Okt–dec 2018, Mn euro	Personal banking	Commercial & Business Banking	Wholesale Banking	Group Finance & Treasury	Summa rörelse- segment	Avstämning	Summa koncernen
Räntenetto	223	183	204	–34	576	66	642
Avgifts- och provisionsnetto	301	124	106	–7	524	–97	427
Nettoresultat av poster till verkligt värde	40	72	28	28	168	–16	152
Andelar i intresseföretags och joint ventures resultat	0	0	0	0	0	0	0
Övriga rörelseintäkter	62	21	12	1 170	1 265	–4	1 261
Summa rörelseintäkter	626	400	350	1 157	2 533	–51	2 482
Personalkostnader	–181	–86	–116	–33	–416	–200	–616
Övriga administrationskostnader	–278	–174	–89	8	–533	159	–374
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	–40	–2	–26	–17	–85	–30	–115
Summa rörelsekostnader	–499	–262	–231	–42	–1 034	–71	–1 105
Resultat före kreditförluster	127	138	119	1 115	1 499	–122	1 377
Kreditförluster, netto	–21	–15	14	0	–22	–11	–33
Rörelseresultat	106	123	133	1 115	1 477	–133	1 344
Skatt	–	–	–	–	–	–211	–211
Årets resultat	106	123	133	1 115	1 477	–344	1 133
Balansräkning 31 dec 2018, md euro							
Utlåning till allmänheten ²	111	58	64	4	236	–82	154
In- och upplåning från allmänheten ²	74	39	40	2	156	15	171

Avstämning mellan summa rörelsesegment och finansiella rapporter

	Summa rörelseintäkter, mn euro	Rörelseresultat, mn euro	Utlåning till allmänheten, md euro	In- och upplåning från allmänheten, md euro
	Okt–dec 2018	Okt–dec 2018	31 dec 2018	31 dec 2018
Summa rörelsesegment	2 533	1 477	236	156
Elimineringar	–51	–133	–82	15
Summa	2 482	1 344	154	171

Rörelseintäkter fördelade på produktgrupper

Summa rörelseintäkter, mn euro	Okt–dec 2018
Banking produkter	2 341
Kapitalmarknadsprodukter	141
Summa	2 482

Geografisk information

	Summa rörelseintäkter mn euro	Tillgångar, md euro
	Okt–dec 2018	31 dec 2018
Sverige	1 109	102
Finland	562	110
Norge	342	64
Danmark	388	114
Övriga	81	19
Summa	2 482	409

Banking produkter består av tre olika produkttyper. Konto-produkter inkluderar kontobaserade produkter såsom lån, inlåning, kort och nätbankstjänster. Transaktionsprodukter består av kontanthantering, handel och projektfinansiering. Finansieringsprodukter inkluderar tillgångsbaserad finansiering genom leasing, hyrköp och factoring och erbjuder även försäljning till finansiella partners såsom försäljare, återförsäljare och butiker. Kapitalmarknadsprodukter innefattar finansiella instrument, eller uppsättning av finansiella instrument, som är tillgängliga på den finansiella marknaden, såsom valutor, råvaror, aktier, obligationer etc.

Nordeas huvudsakliga geografiska marknad utgörs av de nordiska länderna. Intäkter och tillgångar fördelas på geografiska områden baserat på lokaliseringen av kundverksamheterna.

M3. Räntenetto

Ränteintäkter

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	1 066
Övriga ränteintäkter	50
Summa ränteintäkter	1 116
Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Räntebärande värdepapper	108
Utlåning till kreditinstitut	131
Utlåning till allmänheten	836
Räntebärande värdepapper	2
Derivatinstrument	–11
Övriga ränteintäkter	50
Summa ränteintäkter	1 116

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 1 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Räntekostnader

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Skulder till kreditinstitut	–69
In- och upplåning från allmänheten	–81
Emitterade värdepapper	–353
Derivatinstrument	128
Efterställda skulder	–92
Övriga räntekostnader ²	–7
Summa räntekostnader	–474
Räntenetto	642

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 1 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Räntenettet från derivatinstrument, som värderas till verkligt värde och är kopplade till Nordea's upplåning. Det kan ha både positiv och negativ påverkan på övriga räntekostnader, för mer information se not K1 "redovisningsprinciper".

Räntor från kategorier av finansiella instrument

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	62
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	1 015
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen (relaterade till säkringsinstrument)	–11
Ränteintäkter från användande av effektivräntemetoden	1 066
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	50
Övriga ränteintäkter	50
Ränteintäkter	1 116
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	–602
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	128
Räntekostnader	–474

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Ränta på osäkra lånefordringar utgjorde en obetydlig andel av ränteintäkter.

M4. Avgifts- och provisionsnetto

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Provisioner från kapitalförvaltning	105
- varav intäkter	107
- varav kostnader	–2
Livförsäkring & Pensioner	5
- varav intäkter	5
- varav kostnader	–
Inlåningsprodukter	6
- varav intäkter	6
- varav kostnader	–
Courtage, värdepappersemissioner och företagsfinansiering	52
- varav intäkter	101
- varav kostnader	–49
Depå- och emissionstjänster	17
- varav intäkter	27
- varav kostnader	–10
Betalningar	75
- varav intäkter	108
- varav kostnader	–33
Kort	41
- varav intäkter	70
- varav kostnader	–29
Utlåningsprodukter	85
- varav intäkter	87
- varav kostnader	–2
Garantier och dokumentbetalningar	46
- varav intäkter	56
- varav kostnader	–10
Övrigt	–5
- varav intäkter	17
- varav kostnader	–22
Summa	427

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

Avgifts- och provisionsintäkter från finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 93 mn euro.

Avgifts- och provisionsintäkter från förvaltningsverksamhet som resulterar i innehav eller placering i tillgångar för kunders räkning och som inte ingår i beräkningen av effektiv ränta uppgår till 214 mn euro. Motsvarande belopp för avgifts- och provisionskostnader är –61 mn euro.

M5. Nettoresultat av poster till verkligt värde och nettoresultat från säkringsinstrument

Okt–dec 2018 ¹ , Mn euro	Summa	Varav orealiserad	Varav realiserad	Varav verkligt värde via övrigt totalresultat
Nettoresultat från säkringsinstrument				
Aktierelaterade instrument ²	57	321	–264	0
Ränterelaterade instrument och valutakursvinster/förluster	110	–211	321	8
Övriga finansiella instrument (inklusive krediter och råvaror)	–15	–75	59	0
Summa¹	152	35	116	8
- varav finansiella instrument för handel	–190	–751	561	0
Nettoresultat från säkringsinstrument				
Finansiella instrument under säkringsredovisning	0	145	–144	–1
- varav nettoresultat från säkringsinstrument	129	274	–145	–1
- varav nettoresultat från säkrade poster	–129	–129	0	–
Nettoresultat från kategorier av finansiella instrument				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	8	–	8	–
Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen	209	701	–492	–
Finansiella tillgångar och skulder obligatoriskt värderade till verkligt värde via resultaträkningen	–39	–305	264	–
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	–26	–43	17	–
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	–86	–86	0	–
Valutakursförändringar, exklusive valutasäkringar	63	–255	318	–
Icke finansiella tillgångar och skulder	23	23	–	–
Summa	152	35	116	–

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Av vilken 10 mn euro är utdelning från trading aktier. Utdelning från aktier värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat är 0 mn euro.

M6. Utdelningar

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Utdelningar från koncernföretag	457
Nordea Kredit Realkreditaktieselskab	213
Nordea Finance Finland Ltd	64
Nordea Finans Norge AS	21
Nordea Funds Ltd	159
Utdelningar från intresseföretag och gemensamt styrda företag	30
Visa Sweden	30
Koncernbidrag	666
Nordea Hypotek AB	305
Nordea Investment Management AB	185
Nordea Finans Sverige AB	178
Valutakursdifferenser från koncernbidrag	–2
Vinster från koncernföretag	14
Summa	1,167

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M7. Övriga rörelseintäkter

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Intäkter från fastigheter	0
Avyttring av materiella och immateriella tillgångar	12
Other	82
Summa	94

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M8. Personalkostnader

Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018. Personalkostnadsnoten hänförs till perioden oktober - december 2018.

Mn euro	Okt–dec 2018
Löner och arvoden (specifikation nedan) ¹	-508
Pensionskostnader (specifikation nedan)	-58
Sociala avgifter	-95
Övriga personalkostnader ²	45
Summa	-616
Löner och arvoden:	
Till ledande befattningshavare ³	
- Fast ersättning och förmåner	-2
- Prestationsbaserad ersättning	-2
- Avsättning för vinstandelsstiftelse	0
Summa	-4
Till övriga anställda	-504
Summa	-508

1) Avsättning för vinstandel okt-dec 2018 uppgår till 10 mn euro.

2) Innefattande kapitalisering av IT-projekt med 45 mn euro.

3) Ledande befattningshavare inkluderar styrelse (inklusive suppleanter), koncernchef, vice koncernchef, vice verkställande direktörer och koncernledning i moderföretaget. Tidigare styrelseledamöter (inklusive suppleanter), koncernchefer, vice koncernchefer, verkställande direktörer samt vice verkställande direktörer, i moderbolaget är också inkluderade. Ledande befattningshavare uppgår till 22 individer.

Pensionskostnader¹

Mn euro	Okt–dec 2018
Förmånsbestämda pensionsplaner (not M35) ²	-4
Avgiftsbestämda pensionsplaner	-54
Summa	-58

1) Pensionskostnader avseende samtliga ledande befattningshavare, definierade i fotnot 3 ovan, uppgår till 0 mn euro och pensionsförpliktelser till 6 mn euro.

2) Exklusive sociala avgifter. Belopp inklusive sociala avgifter uppgår till -6 mn euro.

Nordiska Finansinspektionernas föreskrifter och allmänna råd om ersättningspolicyer

De kvalitativa upplysningarna i enlighet med dessa föreskrifter redovisas i det separata avsnittet om ersättningar i förvaltningsberättelsen. De kvantitativa upplysningarna kommer att redovisas i en separat rapport som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com) senast en vecka före årsstämman den 28 mars 2019.

Ersättningar till styrelse, koncernchef och koncernledning

Styrelsearvode
Årsstämman 2018 fastställde styrelsens årsarvode enligt följande: ordföranden 294 600 euro, vice ordföranden 141 300 euro och övriga ledamöter 91 950 euro.

Därutöver utgår årsarvode för arbete i styrelsens drift- och regelfterlevnadskommitté, revisionskommitté och riskkommitté motsvarande 48 650 euro för kommittéernas ordförande och 29 600 euro för övriga ledamöter. Arvodet för arbete i styrelsens ersättningskommitté uppgår till 36 050 euro för kommitténs ordförande och 25 750 euro för övriga ledamöter.

Arvode betalas inte till ledamöter som är anställda i Nordeakoncernen.

M8. Personalkostnader, forts.

Ersättning till styrelsen¹

Euro	Okt–dec 2018
Styrelseordförande:	
Björn Wahlroos	80 088
Vice Styrelseordförande:	
Lars G Nordström	42 725
Övriga styrelseledamöter²:	
Nigel Hinshelwood	42 550
Torbjörn Magnusson	30 388
Robin Lawther	32 000
Sarah Russell	35 150
Silvija Seres	30 388
Birger Steen	35 150
Pernille Erenbjerg	30 388
Maria Varsellona	30 388
Summa	389 215

1) Styrelsearvodet utgörs av ett fast årligt arvode samt ett fast årligt arvode för kommittéarbete. Arvodena fastställdes i euro och utbetalades med fyra lika stora belopp.

2) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter.

Det föreligger inga åtaganden om avgångsvederlag, pensioner eller dylikt till styrelsens ledamöter, med undantag för en pensionsförpliktelse till en styrelseledamot som tidigare varit anställd i Nordea.

Löner och ersättningar

Styrelsens ersättningskommitté förbereder ändringar i ersättningsnivåerna och utfallet av GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP), liksom andra ändringar i ersättningsavtalen för koncernchefen, Group COO och ställföreträdande koncernchefen, och medlemmar i koncernledningen, för beslut av styrelsen.

GEM EIP 2018, som baseras på särskilda mål, kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. I enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar utbetalas 40 procent av GEM EIP 2018 under 2019, medan 30 procent skjuts upp till 2022 och 30 procent till 2024. När beloppen utbetalas omfattas 50 procent av förfoganderestriktioner under 12 månader.

Förmånerna utgörs huvudsakligen av bil-, skatterådgivnings- och bostadsförmån.

Chief Executive Officer (CEO)

Casper von Koskull utsågs till koncernchef i Nordea Bank Abp 1 oktober 2018. Koncernchefens ersättning utgörs av tre komponenter: Fast lön, GEM Executive Incentive Programme (GEM EIP) och förmåner.

Koncernchefens fasta grundlön 2018 fastställdes till 1 354 462 euro per den 1 oktober 2018.

GEM EIP 2018 baseras på särskilda mål och kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. För oktober - december 2018 blev utfallet från GEM EIP 191 382 euro.

Förmånerna för oktober - december 2018 uppgick till 67 085 euro och utgjordes huvudsakligen av bilförmån och skatterådgivning, bostadsförmån (från 1 oktober 2018) samt kostnader för flytten till Finland.

Den intjänade ersättningen för oktober - december 2018, som koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 639 577 euro (exklusive pensionsförmån).

Koncernchefen deltog i LTIP-programmen från 2010 till 2012.

M8. Personalkostnader, forts.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen

Torsten Hagen Jørgensen utsågs till Group COO och ställföreträdande koncernchef i Nordea Bank Abp 1 oktober 2018. Group COO och ställföreträdande koncernchefens ersättning utgörs av tre komponenter: Fast lön, GEM EIP och förmåner. Den årliga fasta grundlönen som Group COO och ställföreträdande koncernchef fastställdes till 8 560 000 danska kronor (1 148 487 euro).

GEM EIP 2018 baseras på särskilda mål och kan uppgå till högst 100 procent av den fasta lönen. För oktober - december 2018 blev utfallet från GEM EIP 325 887 euro.

Förmånerna för oktober - december 2018 uppgick till 14 566 euro och utgörs huvudsakligen av bostadsförmån.

Den intjänade ersättningen för oktober - december 2018, som Group COO och ställföreträdande koncernchef, uppgick för de tre komponenterna till 654 335 euro (exklusive pensionsförmån).

Group COO och ställföreträdande koncernchefen deltog i LTIP-programmen fram till 2012.

Pensioner

Koncernchefen

Koncernchefen omfattas, från den 1 oktober 2018, av det lagstadgade finska pensionssystemet. Han har därutöver en avgiftsbestämd pensionsplan motsvarande 8,5 procent av den fasta lönen.

Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchefen

Group COO och ställföreträdande koncernchefen har en avgiftsbestämd pensionsplan. Pensionspremierna uppgår till 30 procent av den fasta grundlönen.

Koncernledningen

Pensionsplanerna för övriga medlemmar i koncernledningen ser olika ut beroende på de nationella förhållandena. Pensionsplanerna är avgiftsbestämda eller en kombination av avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner.

Per den 31 december 2018 hade tre medlemmar pensionsplaner i enlighet med svenska kollektivavtal, en i BTP1

Ersättning till koncernchefen och koncernledningen (exklusive LTIP)

Okt - dec 2018, euro	Fast lön ¹	GEM Executive Incentive Programme ²	Förmåner ¹	Summa
Koncernchef:				
Casper von Koskull ³	380 510	191 982	67 085	639 577
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:				
Torsten Hagen Jørgensen ⁴	313 882	325 887	14 566	654 335
Koncernledningen:				
Ersättning till 9 personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef ⁵	1 425 680	1 175 071	18 878	2 619 629
Summa	2 120 072	1 692 940	100 529	3 913 541

1) Fast lön betalas i lokala valutor och omräknas till euro till årets genomsnittskurs. Den fasta lönen innefattar semesterersättning och biltillägg, i förekommande fall. Förmåner har medräknats till det skattepliktiga värdet efter eventuellt löneavdrag.

2) Utfallet från GEM EIP 2018 har kostnadsförts i sin helhet under 2018, men utbetalas under en femårsperiod, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter. GEM EIP 2018 indexeras med Nordeas totalavkastning (TSR), exklusive utdelning, under uppskjutandeperioden.

3) Koncernchefens fasta grundlön 2018 uppgick till 1 354 462 euro 2018. Förmånerna innefattar kostnader för flytt till Finland motsvarande 53 112 euro.

4) Group COO och ställföreträdande koncernchefens fasta grundlön 2018 uppgick till 8 560 000 danska kronor (1 148 487 euro), varav bil- och semesterersättning uppgick till 669 695 danska kronor (89 852 euro).

5) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. En medlem lämnade koncernledningen den 30 november 2018 och har därefter lämnat Nordea. En ny medlem i koncernledningen utsågs den 1 december 2018.

Långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) 2011–2012

	Antal utestående aktier ¹		
	LTIP 2012	LTIP 2011	Summa
Koncernchef:			
Casper von Koskull	19 312	7 501	26 813
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:			
Torsten Hagen Jørgensen	17 912	6 712	24 624
Summa	37 224	14 213	51 437
Tidigare koncernchef:			
Christian Clausen	27 413	10 362	37 775
Summa	64 637	24 575	89 212

1) LTIP-programmen relaterade till en tidigare position i Nordea och hade i maj 2015 kostnadsförts i sin helhet. Samtliga aktier enligt LTIP-programmen är fullt intjänade och därmed inte villkorade. 60 procent av de intjänade aktierna omfattas av uppskjutande-regler, med möjlighet till nedjustering av uppskjuten ersättning i enlighet med gällande föreskrifter, och tilldelas under en femårsperiod – för LTIP 2011 med start i maj 2014 och

för LTIP 2012 med start i maj 2015. Antalet utestående aktier redovisas per 31 december 2018. Inga övriga medlemmar i koncernledningen hade några utestående aktier enligt LTIP per 31 december 2018.

M8. Personalkostnader, forts.

(avgiftsbestämd pension) och två i BTP2 (förmånsbestämd pension), med kompletterande avgiftsbestämda pensionsplaner utöver kollektivavtalet. Pensionspremierna uppgår sammanlagt till 30 procent av den fasta lönen.

En medlem har pensionsplan i enlighet med det lagstadgade finska pensionssystemet. Enligt de lagstadgade pensionsreglerna ska den del av utfallet från GEM EIP 2017 som betalas eller hålls inne under 2018 medräknas i pensionsgrundande lön.

Tre medlemmar har avgiftsbestämda pensionsplaner i enlighet med dansk praxis. Pensionspremierna uppgår sammanlagt till 30 procent av den fasta grundlönen.

Två medlemmar saknar pensionsavtal med Nordea.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

I enlighet med anställningsavtalet har koncernchefen en uppsägningstid på 12 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Koncernchefen har ett avgångsvederlag på 12 månadslöner, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Group COO och ställföreträdande koncernchefen och nio medlemmar i koncernledningen har en uppsägningstid på 6 månader och Nordea en uppsägningstid på 12 månader. Ett avgångsvederlag på 12 månader lämnas, vilket minskas av lön från eventuell annan anställning under dessa 12 månader.

Ytterligare information om ersättningar

Förvaltningsberättelsen innehåller ett separat avsnitt om ersättningar, se sid 79.

Ytterligare information om samtliga Nordeamedarbetare publiceras i en separat rapport på nordea.com senast en vecka före den ordinarie bolagsstämman den 28 mars 2019.

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner, beskrivet i not M1 avsnitt 25 uppgår till 2 mn euro. Ränteintäkter på dessa lån uppgår till 0 mn euro.

Nyckelpersoner i ledande positioner som är anställda av Nordea erhåller samma kreditvillkor som övriga anställda. I Norge är personalräntan för lån rörlig och uppgick den 31 december 2018 till 1,8 procent. I Finland motsvarar personalräntan på lån upp till 0,4 mn euro Nordeas inlåningskostnad med en marginal på 0,30 procentenheter. På den del som överstiger 0,4 mn euro har man en marginal på 0,60 procentenheter. I Sverige är personalräntan på lån med fast eller rörlig ränta 2,15 procentenheter lägre än motsvarande ränta för externa kunder (med en nedre gräns på 50 baspunkter). Per idag finns en begränsning på 50 svenska prisbasbelopp, både för lån med fast ränta och för lån med rörlig ränta. Lån överstigande de fastslagna begränsningarna ges på samma kreditvillkor som premium kunder. Lån till familjemedlemmar till nyckelpersoner i ledande positioner och till nyckelpersoner i ledande positioner som ej är anställda av Nordea ges till normala marknadsvillkor.

Styrelsens, koncernchefens och koncernledningens Nordea aktieinnehav

I slutet av år 2018, hade styrelsen ett innehav av Nordea aktier till ett antal av 177 855 samt koncernchefen och koncernledningen till ett antal av 299 518. Totalt uppgick antalet aktier till 477 373 (0,011% av totala antalet aktier). Nyckelpersoner i ledande positioner har inget innehav i aktieoptioner eller konvertibla skuldebrev emitterade av Nordea.

Pensionskostnader och pensionsförpliktelser

2018, euro	Okt–dec 2018 Pensionskostnad ¹	31 dec 2018 Pensionsförpliktelser ²
Styrelseledamöter⁴:		
Lars G Nordström	–	312 465
Koncernchef:		
Casper von Koskull	27 411	357 936
Group Chief Operating Officer (Group COO) och ställföreträdande koncernchef:		
Torsten Hagen Jørgensen	86 137	–
Koncernledningen:		
9 personer exklusive koncernchef och ställföreträdande koncernchef ³	239 464	777 583
Summa	353 012	1 447 984
Tidigare styrelseordförande och koncernchef:		
Vesa Vainio ⁵	–	4 844 682
Summa	353 012	6 292 666

1) Pensionskostnader utgörs av under okt–dec 2018 betalda pensionspremier i avgiftsbestämda pensionsplaner och under okt–dec 2018 intjänade pensionsrätter i förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år och kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19). Av de totala pensionskostnaderna avser 345 179 euro avgiftsbestämda pensionsplaner. Premier till det lagstadgade finska pensionssystemet redovisas som del av sociala avgifter och är således exkluderade från ovan upplysning.

2) Pensionsförpliktelser (värdet av skulderna för förmånsbestämda pensionsplaner) beräknas i enlighet med IAS 19. Dessa förpliktelser påverkas av förändringar i aktuella antaganden, och skillnaden mellan åren kan vara betydande. IAS 19 innehåller ett antagande om framtida löneökningar, vilket innebär att redovisade pensionsförpliktelser motsvarar intjänade pensionsrätter beräknade med hjälp av förväntade lönenivåer vid pensionering. Pensionsplanerna är fonderade, vilket innebär att förpliktelserna täcks av förvaltningstillgångar vars verkliga värde i huvudsak motsvarar värdet av förpliktelserna.

3) Medlemmarna i koncernledningen medräknas under den tid som de har innehaft sin befattning. Pensionsförpliktelserna är värdet av pensionsskulder till tre svenska medlemmar i koncernledningen per den 31 december 2018.

4) Omfattar inte arbetstagarrepresentanter. För en svensk styrelseledamot är pensionsförpliktelserna i överensstämmelse med det svenska kollektivavtalet BTP2 och intjänad under anställningstiden.

5) Pensionsförpliktelserna gentemot tidigare styrelseordföranden och koncernchefen härör främst från förmånsbestämda pensionsrätter intjänade i, och finansierade av, de banker som bildat Nordea.

M8. Personalkostnader, forts.

Långsiktiga incitamentsprogram

Dec 2018	Matchningsaktie	Prestationsaktie I	Prestationsaktie II
Rättigheter LTIP 2012			
Utestående vid årets början	–	–	–
Genom fusion	49 608	148 824	49 608
Utestående vid årets slut¹	49 608	148 824	49 608
- varav inlösningsbara	–	–	–
Rättigheter LTIP 2011			
Utestående vid årets början	–	–	–
Genom fusion	31 563	52 736	14 203
Utestående vid årets slut¹	31 563	52 736	14 203
- varav inlösningsbara	–	–	–

1) Tilldelade rättigheter är uppskjutna till följd av uppskjutande- och förfoganderestriktioner under de nordiska finansinspektionerna regleringar. De uppskjutna rättigheterna har inte något lösenpris.

Aktierelaterad ersättning som regleras med kontanter

Nordea tillämpar uppskjuten aktierelaterad ersättning på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Som index används Nordeas totalavkastning (TSR) och ersättningen tilldelas medarbetaren antingen i sin helhet efter tre år, eller i lika delar årligen under, den tre- till femåriga uppskjutandeperioden.

Sedan 2011 tillämpar Nordea också TSR-relaterad ersättning med förfoganderestriktioner på delar av den rörliga ersättningen till vissa kategorier av medarbetare. Eftersom beslut om fördelningen av rörlig ersättning inte fattas under innevarande räkenskapsår avser uppskjuten ersättning i nedanstående tabell under året rörlig ersättning intjänad under föregående år.

Dessutom införde Nordea under 2013 ett incitamentsprogram för utvalda chefer och nyckelpersoner, Executive Incentive Programme (EIP), som syftar till att stärka Nordeas möjligheter att behålla och rekrytera de bästa talangerna. Målet är vidare att stimulera de chefer och nyckelpersoner vilkas insatser har en direkt påverkan på Nordeas resultat, lönsamhet och långsiktiga värdetillväxt. EIP erbjuds för att belöna uppfyllelsen av i förväg överenskomna mål på koncernnivå, affärsenhetsnivå och individuell nivå. Hur resultatet påverkas på lång sikt ska beaktas när målen beslutas. Utfallet från EIP ska inte överstiga den fasta lönen. EIP ska betalas i form av kontant ersättning och vara föremål för indexering till Nordeas totalavkastning, uppskjutande, justering av uppskjuten ersättning och förfoganderestriktioner i enlighet med gällande föreskrifter om ersättningar. Huvuddelen av EIP 2018 betalas ut tidigast hösten 2022. Upp till 400 chefer och andra nyckelpersoner i Nordeakoncernen erbjöds att delta i programmet. Dock omfattades inte koncernledningen, som istället erbjöds GEM EIP (ytterligare information om GEM EIP finns i avsnittet Ersättningar i förvaltningsberättelsen). EIP erbjöds berörda medarbetare istället för Nordeas långsiktiga incitamentsprogram (LTIP) och rörlig lönedel. Tilldelningen enligt EIP 2018 beslutas under våren 2019, och en avsättning på 8 mn euro, exkl. sociala avgifter, har gjorts i okt-dec 2018. 80 procent av det tilldelade beloppet är föremål för indexering med Nordeas totalavkastning.

Tabellen nedan omfattar endast uppskjuten ersättning som indexerats med Nordeas TSR. EIP inkluderas från och med 2014, då uppskjuten. Ytterligare information om samtliga uppskjutna belopp finns i den separata rapport om ersättningar som publiceras på Nordeas hemsida (www.nordea.com).

Uppskjuten aktierelaterad ersättning

Okt - dec 2018, Mn euro	Uppskjuten aktierelaterad ersättning
Ingående balans per 21 sep 2017	–
Genom fusion	138
Uppskjuten/intjänad under perioden	–
TSR-indexering under perioden	–20
Utbetalningar under perioden	–40
Omräkningsdifferenser	–1
Vid årets slut 31 dec 2018	77

Medelantal anställda

Okt - dec 2018	Summa	Män	Kvinnor
Omräknat till heltidstjänster			
Finland	5 712	2 141	3 571
Sverige	6 254	3 098	3 156
Danmark	7 478	4 253	3 225
Norge	2 493	1 348	1 145
Polen	3 363	1 875	1 488
Övriga länder	596	230	366
Summa genomsnitt	25 896	12 945	12 951

Antal anställda

Dec 2018	
Fast heltidsanställda	23 071
Fast deltidanställda	1 224
Visstidsanställda	1 656
Totalt antal anställda (omräknat till heltidstjänster), vid årets slut	25 951

Fördelning efter kön

I moderföretagets styrelse var 50 procent män och 50 procent kvinnor. Motsvarande siffror för övriga ledande befattningshavare var 82 procent män och 18 procent kvinnor. Arbetstagarrepresentanter är exkluderade.

M9. Övriga administrationskostnader

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Övriga personalkostnader	–24
Resekostnader	–19
Informationsteknologi	–121
Marknadsföring och representation	–21
Porto-, transport-, telefon- och kontorskostnader	–16
Övrigt ²	–73
Summa	–274

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Inkluderar arvoden och ersättning till revisorer enligt nedanstående fördelning.

Revisionsarvoden

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
PricewaterhouseCoopers	
Revisionsuppdrag	–3
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0
Skatterådgivning ³	0
Övriga uppdrag ³	0
Summa	–3

3) Vilka avser Skatterådgivning 0 mn euro och Övriga uppdrag 0 mn euro för PricewaterhouseCoopers Oy.

M10. Övriga rörelsekostnader

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Hyres-, lokal- och fastighetskostnader	–79
Avgifter till myndigheter	–10
Övrigt	–11
Summa	–100

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Inkluderar avgifter till insättningsgarantier, resolutionsavgifter, tillsynsavgifter, bidrag till den gemensamma resolutionsnämnden och avgifter till Finansbranschens Centralförbund.

M11. Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Av- och nedskrivningar

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Materiella tillgångar (Not M24)	
Inventarier	–22
Summa	–22
Immateriella tillgångar (Not M23)	
Goodwill	–17
Programvara	–44
Övriga immateriella tillgångar	–7
Summa	–68

Nedskrivningar/återförda nedskrivningar

Mn euro	Okt–dec 2018 ¹
Materiella tillgångar (Not M23)	
Programvara	–23
Övriga immateriella tillgångar	–2
Summa	–25
Summa av- och nedskrivningar	–115

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M12. Kreditförluster, netto

Okt–dec 2018 ¹ , Mn euro baserat på IFRS 9	Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	Utlåning til allmänheten	Poster utanför balansräkningen	Summa
Kreditförluster, netto kategori 1	–1	11	8	18
Kreditförluster, netto kategori 2	–2	25	–3	20
Kreditförluster, icke fallerade, netto	–3	36	5	38
Kategori 3, fallerade				
Kreditförluster, netto, individuellt värderade, modellbaserade ¹	6	7	–3	10
Konstaterade kreditförluster	–	–106	–10	–116
Minskning av avsättningar som tagits i anspråk för att täcka konstaterade kreditförluster	–	66	10	76
Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	0	8	–	8
Ny/ökad avsättning	–	–126	–15	–141
Återföring av avsättningar	–	82	31	113
Kreditförluster, fallerade, netto	6	–69	13	–50
Kreditförluster, netto	3	–33	18	–12

Okt–dec 2018 ¹ , Mn euro baserad på IFRS 9	Kreditförluster, individuellt värderade	Kreditförluster, gruppvis värderade ²	Återföring av avsättningar	Återföringar av tidigare konstaterade kreditförluster	Bortskrivna lånefordringar	Summa i resultaträkning
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	6	–3	–	0	–	3
Utlåning til allmänheten	–53	36	82	8	–106	–33
Garantier och övriga poster utanför balansräkningen	–9	5	32	0	–10	18
Övrigt	–	–	–	–	–	–
Kreditförluster, netto, från utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde	–56	38	114	8	–116	–12

Nedskrivning på övriga finansiella anläggningstillgångar						
Kreditförluster, netto, från utlåning klassifierade via verkligt värde genom övrigt totalresult	–	0	–	–	–	0
Nedskrivning på aktier, andelar och ägarinressen i koncernföretag och övriga företag	–	–	–	–	–21	–21
Summa nedskrivning på övriga finansiella anläggningstillgångar	–	0	–	–	–21	–21

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Inkluderar individuellt identifierade tillgångar där avsättningarna har beräknats med en statistisk modell.

M13. Skatter

Skattekostnad

Mn euro	Okt - dec 2018 ¹
Aktuell skatt	-134
Uppskjuten skatt	-77
Summa	-211

Skatten på rörelseresultat skiljer sig på följande sätt från det teoretiska belopp som kan beräknas med hjälp av skattesatsen i Finland:

Mn euro	Okt - dec 2018 ¹
Resultat före skatt	1 344
Skatt beräknad med en skattesats om 20,0 procent	-269
Effekt av andra skattesatser i övriga länder	-27
Ej skattepliktiga intäkter	94
Ej skattemässigt avdragsgilla kostnader	7
Skatter för fusionerade enheter relaterade till tidigare perioder	-11
Övrigt	-5
Skattekostnad	-211
Genomsnittlig effektiv skattesats	16%

Uppskjuten skatt

Mn euro	Uppskjutna skattefordringar 31 dec 2018	Uppskjutna skatteskulder 31 dec 2018
Uppskjuten skatt relaterad till:		
Skattemässiga underskott	90	0
Utlåning till allmänheten	20	0
Derivatinstrument	-2	319
Materiella tillgångar	7	8
Immateriella tillgångar	0	40
Säkring av nettoinvesteringar i utländska doterbolag	0	1
Pensionstillgångar/förpliktelser	32	25
Skulder/avsättningar	63	0
Avräkningsbar utländsk skatt	101	-
Övrigt	1	12
Kvittning av uppskjutna skattefordringar och skulder	-182	-182
Summa	130	223

1) Nordea Bank Abp:s räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

M14. Skuldebrev belåningsbara i centralbanker

Mn euro	31 dec 2018
Statsskuldsförbindelser	16 719
Övrigt	55 958
Total	72 677

M15. Skulder till kreditinstitut

31 dec 2018, Mn euro	Redovisat värde	Betalbar vid anfordran	Övriga skulder
Centralbanker	7 272	2 429	4 843
Kreditinstitut	57 500	1 759	55 741
Total	64 772	4 188	60 584

M16. Utlåning och osäkra lånefordringar

Mn euro	31 dec 2018
Utlåning värderad till verkligt värde	24 486
Utlåning värderad till upplupet anskaffningsvärde som inte är osäkra (kategori 1 och 2)	192 646
Osäkra lånefordringar (kategori 3)	3 889
- varav reglerade	1 977
- varav oreglerade	1 912
Utlåning före reserver	221 021
- varav centralbanker och kreditinstitut	64 772
Reserver för osäkra lånefordringar (kategori 3)	-1 469
- varav reglerade	-657
- varav oreglerade	-812
Reserver för utlåning som inte är osäkra (kategori 1 och 2)	-361
Reserver	-1 830
- varav centralbanker och kreditinstitut	-15
Utlåning, redovisat värde	219 191

Redovisat värde för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde, före reserver

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nya eller förvärvade lånefordringar	66 484	71	–	66 555	129 036	9 043	4 164	142 243	195 520	9 114	4 164	208 798
Överföringar mellan kategori 1 och 2, netto	3 413	2	–	3 415	11 534	3	48	11 585	14 947	5	48	15 000
Överföringar mellan kategori 2 och 3, netto	–6	8	–	2	–1 087	1 137	–	50	–1 093	1 145	–	52
Överföringar mellan kategori 1 och 3, netto	–	–	–	–	–	–86	169	83	–	–86	169	83
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	8	0	–	8	113	–	4	117	121	–	4	125
Bortskrivna lånefordringar	–8 817	–50	–	–8 867	–15 991	–1 171	–373	–17 535	–24 808	–1 221	–373	–26 402
Övriga förändringar	–	–	–	–	–	–	–105	–105	–	–	–105	–105
Valutakursdifferenser	61	0	–	61	–959	–100	–18	–1 077	–898	–100	–18	–1 016
Utgående balans per 31 dec 2018	61 143	31	–	61 174	122 646	8 826	3 889	135 361	183 789	8 857	3 889	196 535

Förändring av reserver för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Mn euro	Centralbanker och kreditinstitut				Allmänheten				Summa			
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nya eller förvärvade lånefordringar	–4	–5	–9	–18	–128	–257	–1 500	–1 885	–132	–262	–1 509	–1 903
Överföringar från kategori 1 till kategori 2	0	0	–	0	–5	0	–1	–6	–5	0	–1	–6
Överföringar från kategori 1 till kategori 3	0	0	–	0	6	–38	–	–32	6	–38	0	–32
Överföringar från kategori 2 till kategori 1	–	–	–	–	0	–	–8	–8	0	0	–8	–8
Överföringar från kategori 2 till kategori 3	–	–	–	–	–3	19	–	16	–3	19	0	16
Överföringar från kategori 3 till kategori 1	–	–	–	–	–	10	–50	–40	0	10	–50	–40
Överföringar från kategori 3 till kategori 2	–	–	–	–	–1	–	3	2	–1	0	3	2
Förändringar i kreditrisk utan överföringar mellan kategorier	–	–	–	–	–	–3	7	4	0	–3	7	4
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	–1	–2	3	0	7	27	–3	31	6	25	0	31
Bortskrivna lånefordringar	0	0	3	3	7	10	9	26	7	10	12	29
Övriga förändringar	–	–	–	–	–	–	66	66	0	0	66	66
Valutakursdifferenser	0	0	0	0	0	0	11	11	0	0	11	11
Utgående balans per 31 dec 2018	–5	–7	–3	–15	–117	–232	–1 466	–1 815	–122	–239	–1 469	–1 830

M16. Utlåning och osäkra lånefordringar, forts.

Reserver och avsättningar¹

31 dec 2018, mn euro	Kreditinstitut	Allmänheten	Summa
Reserver för poster i balansräkningen	-15	-1 815	-1 830
Avsättningar för poster utanför balansräkningen	–	-201	-201
Summa reserver och avsättningar	-15	-2 016	-2 031

1) Inkluderade i Not M34 Avsättningar som "Garantier".

Nyckeltal¹

Mn euro	31 dec 2018
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), brutto, punkter	198
Andel osäkra lånefordringar (kategori 3), netto, punkter	123
Total reserveringsgrad (kategori 1, 2 och 3), punkter	93
Reserver i relation till osäkra lånefordringar (kategori 3), %	38
Kollektiva reserveringar i relation till utlåning i kategori 1 och 2, punkter	19

1) För definitioner, se "Ordlista" på sid 192.

Utlåning till allmänheten

31 dec 2018, mn euro	Lån före reserver	Reserver	Lån till redovisat värde
Icke-finansiella företag	16 227	-258	15 969
Finansiella företag (inkl. försäkringsföretag)	782	-1	781
Offentlig sektor	591	0	591
Hushåll	13 383	-68	13 315
Hushållens ideella organisationer	321	-2	319
Utlandet	124 930	-1 486	123 444
Summa	156 235	-1 815	154 419

Tillgångar under efterbevakning	31 dec 2018
Utestående belopp för finansiella tillgångar som har skrivits av under året som fortfarande är under efterbevakning	0

Rating/scoring information för lån värderade till upplupet anskaffningsvärde

Rating/scoring klass	Genomsnittligt PD, %	Redovisat värde före reserver, 31 dec 2018			
		Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
7	0,01	8 772	113	–	8 885
6+ / A+	0,04	10 887	68	1	10 956
6 / A	0,05	8 798	69	1	8 868
6– / A–	0,08	7 455	132	2	7 589
5+ / B+	0,08	9 005	251	2	9 258
5 / B	0,17	15 356	294	1	15 651
5– / B–	0,22	11 951	366	3	12 320
4+ / C+	0,42	15 108	426	3	15 537
4 / C	0,60	15 870	514	3	16 387
4– / C–	1,15	13 210	704	3	13 917
3+ / D+	3,10	4 132	1 369	12	5 513
3 / D	5,72	2 506	968	13	3 487
3– / D–	8,5	2 037	920	11	2 968
2+ / E+	10,44	1 284	974	65	2 323
2 / E	16,6	526	569	17	1 112
2– / E–	20,87	252	232	3	487
1+ / F+	33,90	149	175	9	333
1 / F	32,90	133	147	15	295
1– / F–	31,83	321	441	24	786
0+ / 0 / 0–	100,00	120	98	3 701	3 919
Standardmetoden/Utan rating	0,23	2 949	28	0	2 977
Interna ¹	–	52 967	–	–	52 967
Summa		183 788	8 858	3 889	196 535

1) Riskexponeringar mot Nordeablag.

M17. Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper

31 dec 2018, mn euro	Redovisat värde
Räntebärande värdepapper, emitterade av offentliga organ, värderade till verkligt värde via resultaträkningen	16 054
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	15 621
- varav för handel	2 675
Räntebärande värdepapper, emitterade av offentliga organ, värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat	432
Räntebärande värdepapper, emitterade av andra låntagare värderade till verkligt värde via resultaträkningen	58 513
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	26 583
- varav för handel	12 618
Räntebärande värdepapper, emitterade av andra låntagare, värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat ²	31 680
Räntebärande värdepapper, emitterade av andra låntagare värderade till upplupet anskaffningsvärde via resultaträkningen ¹	250
Summa	74 567
- varav noterade	27 923
- varav onoterade	46 644
- varav fordringsbevis som är belåningsbara i centralbank	72 677

1) Räntebärande värdepapper, värderad till upplupet anskaffningsvärde, som inte är osäkra (kategori 1) 250 mn euro.

2) Räntebärande värdepapper, värderad till verkligt värde via övrigt totalresultat, som inte är osäkra (kategori 1) 31 572 mn euro varav reserver 2 mn euro.

Efterställda fordringar

31 dec 2018, mn euro	Redovisat värde
Efterställda fordringar	296
Summa	296

M18. Pantsatta finansiella instrument

Pantsatta finansiella instrument

Vid återköpstransaktioner och värdepapperslån överförs icke-kontanta tillgångar som säkerhet. Om den mottagande parten har rätt att sälja eller i sin tur pantsätta tillgången omklassificeras den i balansräkningen till posten Pantsatta finansiella instrument.

31 dec 2018, mn euro	
Räntebärande värdepapper	3 430
Aktier och andelar	10 439
Summa	13 869

För information om överförda tillgångar och omvända återköpsavtal, se not M46 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

M19. Aktier och andelar

31 dec 2018, mn euro	Noterade	Onoterade	Redovisat värde
Aktier	4 034	734	4 768
- varav värderade till verkligt värde via resultaträkningen	4 034	734	4 768
- varav för handel	2 402	–	2 402
Aktier i koncernföretag	–	45	45
Summa	4 034	779	4 813
varav under värdepapperslån	–	–	–

Inlånade aktier 2 258 mn euro redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna.

M20. Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures

31 dec 2018, mn euro	
Anskaffningsvärde den 21 september 2017	–
Genom fusion	1 041
Årets inköp/kapitaltillskott	12
Årets försäljningar	–1
Omräkningsdifferenser	–3
Omklassificeringar	–1
Anskaffningsvärde vid årets slut	1 049
- varav noterade aktier	–

M21. Aktier och andelar i koncernföretag

31 dec 2018, mn euro	
Anskaffningsvärde den 21 september 2017	–
Genom fusion	13 544
Omvärdering vid säkringsredovisning	–96
Årets försäljningar	–29
Omklassificeringar	6
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	13 425
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	–
Ackumulerade nedskrivningar på tillgångar i koncernföretag som sålts under året	–1 229
Nedskrivningar under året	–21
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1 250
Summa	12 175
- varav noterade aktier	–

Nordea Bank Abp:s filialer	Land
Nordea Danmark, filial af Nordea Bank Abp	Danmark
Nordea Abp Estonian Branch	Estland
Nordea Bank Abp, German branch	Tyskland
Nordea Bank Abp, New York Branch	USA
Nordea Bank Abp, Filial i Norge	Norge
Nordea Bank Abp, Polish Branch	Polen
Nordea Bank Abp, Singapore Branch	Singapore
Nordea Bank Abp, filial i Sverige	Sverige
Nordea Bank Abp, UK Branch	Storbritannien
Nordea Bank Abp, Shanghai Branch	Kina

M21. Aktier och andelar i koncernföretag, forts.

Specifikation

Denna specifikation omfattar alla direktägda koncernföretag samt större koncernföretag till dessa.

31 dec 2018	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier	Redovisat värde 2018, mn euro	Ägarandel %	Röstandel %
Nordea Kredit RealKreditaktieselskab	15134275	Köpenhamn	17 172 500	2 946	100,0	100,0
Nordea Hypotek AB (publ)	556091-5448	Stockholm	100 000	2 305	100,0	100,0
Nordea Eiendomskreditt AS	971227222	Oslo	15 336 269	1 232	100,0	100,0
Fionia Asset Company A/S	31934745	Köpenhamn	148 742 586	1 184	100,0	100,0
Nordea Finance Finland Ltd	0112305-3	Esbo	1 000 000	1 066	100,0	100,0
Nordea Mortgage Bank Plc	2743219-6	Helsingfors	257 700 000	731	100,0	100,0
Nordea Life Holding AB	556742-3305	Stockholm	1 000	719	100,0	100,0
LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon ¹	1027700034185	Moskva	4 601 942 680	311	100,0	100,0
Nordea Bank S.A.	B-14157	Luxembourg	1 000 000	237	100,0	100,0
Nordea Finans Norge AS	924507500	Oslo	63 000	424	100,0	100,0
Nordea Funds Ltd	1737785-9	Helsingfors	3 350	385	100,0	100,0
Nordea Asset Management Holding AB	559104-3301	Stockholm	500	234	100,0	100,0
Nordea Finans Danmark A/S	89805910	Høje Taastrup	20 006	188	100,0	100,0
Nordea Finans Sverige AB (publ)	556021-1475	Stockholm	1 000 000	113	100,0	100,0
Nordea Essendropsgate Eiendomsforvaltning AS	986610472	Oslo	7 500	39	100,0	100,0
Nordea Markets Holding Company INC	36-468-1723	Delaware	1 000	20	100,0	100,0
Nordic Baltic Holding (NBH) AB	556592-7950	Stockholm	1 000	21	100,0	100,0
Privatmegleren	986386661	Oslo	12 000 000	10	100,0	100,0
Nordea Utvikling AS	999222862	Oslo	300	2	100,0	100,0
Danbolig A/S	13186502	Köpenhamn	1	0	100,0	100,0
Structured Finance Servicer A/S	24606910	Köpenhamn	2	1	100,0	100,0
Nordea Hästen Fastighetsförvaltning AB	556653-6800	Stockholm	1 000	0	100,0	100,0
Nordea Putten Fastighetsförvaltning AB	556653-5257	Stockholm	1 000	0	100,0	100,0
Nordea do Brasil Representações Ltda	51.696.268/0001-40	São Paulo, Brasilien	116 215	0	100,0	100,0
First Card AS	963215371	Oslo	200	0	100,0	100,0
Bohemian Wrappsody AB	556847-8399	Stockholm	14 658 539	7	47,9	55,4
Tordarius AB	559107-6871	Stockholm	100	0	100,0	100,0
Nordea Vallila Fastighets Förvaltning Ab	1880368-8	Helsingfors	1 000	0	100,0	100,0
Summa				12 175		

1) Nominellt värde uttryckt i rubel, vilket representerar Nordeas andel i Vestkon. Kombinerat ägarskap, Nordea Bank AB direkt (7,2%) och indirekt (92,8%) genom LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon.

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning

Nordea använder derivatinstrument i handels- och riskhanteringssyfte. Nordea kan ta positioner med förväntning om att göra en vinst på gynnsamma förändringar i aktie- eller valutakurser, räntor eller index. Handelsportföljen hanteras som handelsrisk i riskhanteringssyfte. Derivatinstrument som innehåller riskhanteringssyfte innefattar dels säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning, dels så kallade ekonomiska säkringar, som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning. Tabellen nedan visar derivatinstrumentens verkliga värde och nominella belopp. De nominella beloppen anger utestående transaktionsvolym vid årets slut och ger inte någon indikation om vare sig marknadsrisk eller kreditrisk.

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positivt	Negativt	
Derivat som inte används för säkringsredovisning	35 147	40 008	6 743 740
Derivat som används för säkring av verkligt värde	947	259	91 096
Kassaflödessäkringar	1 128	324	18 433
Summa derivatinstrument	37 221	40 591	6 853 269

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Derivat som inte används för säkringsredovisning

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde		Summa nom. belopp
	Positiva	Negativa	
Räntederivat			
Ränteswappar	17 633	18 573	3 958 802
FRAs	26	8	1 036 172
Terminer	19	29	144 285
Optioner	5 341	6 042	384 585
Övriga	0	7	5 724
Summa	23 019	24 659	5 529 568
- varav interna transaktioner	138	991	102 292
Aktierelaterade kontrakt			
Aktieswappar	192	138	10 886
Termiskontrakt	4	2	1 255
Optioner	303	638	15 273
Summa	499	778	27 414
- varav interna transaktioner			
Valutarelaterade kontrakt			
Ränte- och valutaswappar	6 156	9 414	410 046
Valutaterminer	4 817	4 284	625 256
Optioner	108	116	19 879
Övriga	–	–	–
Summa	11 081	13 814	1 055 181
- varav interna transaktioner	133	143	4 067
Övriga derivat			
Kreditderivat (CDS)	537	755	130 921
Råvarurelaterade kontrakt	0	0	92
Övriga kontrakt	10	2	564
Summa	547	757	131 577
- varav interna transaktioner			
Summa derivat som inte används för säkringsredovisning	35 146	40 008	6 743 740
- varav interna transaktioner	271	1 134	106 359

Säkringsredovisning Riskhantering

Nordea hanterar marknadsrisk i enlighet med de styrdokument och den strategi för riskhantering som beskrivs i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen.

Nordea klassificerar sin exponering för marknadsrisk som antingen handelsportfölj (handelslagret) eller icke-handelsportfölj (övrig verksamhet), och dessa hanteras separat.

Handelslagret utgörs av alla finansiella instrument som Nordea innehar i handelssyfte eller i syfte att risksäkra instrument som innehas i handelssyfte. Instrument som innehas "i handelssyfte" är de som innehas kortfristigt för senare försäljning eller där avsikten är att dra fördel av faktiska eller förväntade kortsiktiga skillnader i köp- och säljkurser, eller av andra kurs- eller ränteförändringar.

Övrig verksamhet innefattar alla innehav utanför handelslagret. Alla säkringar som uppfyller kriterierna för säkringsredovisning utförs inom övrig verksamhet. Säkringsinstrumenten och de säkrade riskerna beskrivs närmare nedan, per risk och säkringsförhållande.

Ränterisk

Nordeas huvudsakliga affärsmodell går ut på att använda bankens inlåning till att erbjuda sina kunder lån och andra finansieringsprodukter och skuldinstrument. Ränterisk är den inverkan som ränteförändringar kan få på Nordeas marginaler, resultat och eget kapital. Ränterisk uppstår genom bristande överensstämmelse i räntor på räntebärande skulder respektive tillgångar, såsom inlåning, emitterade skuldinstrument, värdepapper och lån.

Som en del i Nordeas riskhanteringsstrategi har styrelsen fastställt limiter gällande räntekänslighet och ränteskillnader inom övrig verksamhet. Dessa limiter överensstämmer med Nordeas risktolerans, och Nordea anpassar sina mål med säkringsredovisningen för att hålla exponeringarna inom dessa limiter. Nordea har som policy att övervaka positioner på daglig basis. För ytterligare information om mätning av risker se marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen.

För säkringsförhållanden gällande ränterisk är den säkrade posten referensräntan. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivativinstruments nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten.

Referensräntan fasthålls som förändringen i nuvärdet av det framtida kassaflödet, beräknad med hjälp av referensräntans diskonteringskurvor. Referensräntan kan identifieras separat och värderas på ett tillförlitligt sätt, och den utgör normalt den största delen av förändringen i verkligt värde eller kassaflöde.

Säkring av verkligt värde

För att minska eller eliminera förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder till följd av ränteförändringar tillämpar Nordea säkring av verkligt värde enligt beskrivningen i not M1, avsnitt 9. Nordea använder ränteswappar med betalning av fast och erhållande av rörlig ränta för att säkra sina skuldinstrument och lån som löper med fast ränta, och ränteswappar med betalning av rörlig och erhållande av fast ränta för att säkra sina skulder som löper med fast ränta.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i ränteswappen är desamma som villkoren för den hedgade posten (det vill säga nominellt belopp, löptid, betalnings- och justeringsdagar).

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkrade poster

2018, mn euro	Ränterisk
Säkring av verkligt värde	
Redovisat värde för säkrade tillgångar ¹	29 422
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ³	72
Redovisat värde för säkrade skulder ²	38 819
- varav ackumulerade justeringar av säkring av verkligt värde ⁴	536

1) Presenteras i balansräkningen under posterna Utlåning till centralbanker, Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten, Räntebärande värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

2) Presenteras i balansräkningen under posterna Skulder till kreditinstitut, In- och utlåning från allmänheten, Emmitterade värdepapper och Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer.

3) Varav allt är hänförligt till pågående säkringsportföljer avseende ränterisk.

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Tabellen nedan innehåller upplysningar om vilka säkringsinstrument som ingår i balansposten Derivatinstrument:

Derivat som används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2018, mn euro	Positiva	Negativa	
Säkring av verkligt värde			
Ränterisk	947	259	91 096
- varav interna transaktioner	14	10	1 132

Tabellen nedan visar förändringarna i verkligt värde för säkrade poster och förändringarna i verkligt värde för säkringsinstrumenten som används för redovisning av säkringsineffektivitet. Dessa förändringar redovisas i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

Säkringens ineffektivitet

31 dec 2018, mn euro	Ränterisk
Säkring av verkligt värde	
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	71
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-78
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	-7

1) Nettoresultat av poster till verkligt värde.

Kassaflödessäkringar

I Nordeas kassaflödessäkringar avser risksäkringen variationen i framtida räntebetalningar till följd av förändringar i marknadsräntorna. För att minska eller eliminera variationen i framtida räntebetalningar använder Nordea huvudsakligen ränteswappar och valutaränteswappar som säkringsinstrument i enlighet med Nordeas policyer och riskhanteringsstrategi som beskrivs i not M1, avsnitt 9, och i marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen.

Det finns ett ekonomiskt förhållande mellan den säkrade posten och säkringsinstrumentet eftersom villkoren i ränteswapparna och valutaränteswapparna är desamma som villkoren för de framtida räntebetalningarna (det vill säga nominellt belopp och förväntad betalningsdag).

Tabellen nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de kassaflödessäkringar som avser ränterisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del:

Derivat som används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2018, mn euro	Positiva	Negativa	
Kassaflödessäkringar			
Ränterisk	10	2	190
- varav interna transaktioner	–	–	–

Tabellen nedan visar justeringarna av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringens klassificering eller inte.

Säkringens ineffektivitet

2018, mn euro	Ränterisk
Kassaflödessäkringar	
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	1
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-1
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen ¹	0
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	1

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till verkligt värde.

Reserv för kassaflödessäkring

2018, mn euro	Ränterisk
Balans 21 sep 2017	-
Genom fusion	1
Kassaflödessäkringar:	
Värdeförändringar under året	1
Skatt på värdeförändringar under året	0
Omklassificerat till resultaträkningen under året	-1
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	0
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	0
Totalresultat	0
Balans 31 dec 2018	1
- varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	0
- varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	0

Löptidsprofilen för Nordeas säkringsinstrument som används för att säkra ränterisk (både säkring av verkligt värde och kassaflödessäkring) följer nedan:

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av ränterisk	-	1 691	10 894	59 491	16 590	88 666
Summa	-	1 691	10 894	59 491	16 590	88 666

M22. Derivatinstrument och säkringsredovisning, forts.

Valutarisk

Valutarisk är risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar till följd av valutakursförändringar. Valutarisken från handel begränsas med hjälp av en VaR-limit, medan valutarisken från strukturella exponeringar, enligt beskrivningen nedan, begränsas med hjälp av en förlustlimit för valutakursrörelsernas effekt på kärnprimärkapitalrelationen i ett allvarligt men ändå möjligt stressscenario (se marknadsriskavsnittet i kapitlet "Riskhantering" i förvaltningsberättelsen).

Nordeas utlåning och upplåning kan vara uttryckt i låntagarens eller investerarens valuta. Upplåning, placeringar och utlåning görs inte alltid i samma valuta, vilket medför en valutarisk för Nordea. Skillnader i exponering mot enskilda valutor som finns mellan olika transaktioner matchas huvudsakligen genom att ingå valutaränteswappar. Valutakomponenten hanteras som en kassaflödessäkring av valutarisk och räntekomponenten som en verkligt värde-säkring av ränterisk.

Dessutom är Nordea exponerat för strukturell valutarisk genom sina utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än Nordeas rapporteringsvaluta euro (det vill säga omräkningsrisk). Avistakursrörelser får Nordeas redovisade nettoinvesteringar i utländska verksamheter att förändras och kärnprimärkapitalrelationen att variera på grund av bristande valutaöverensstämmelse mellan eget kapital och riskexponeringsbelopp (REA). Nordea tillämpar säkringsredovisning vid säkring av sina investeringar i fullt konsoliderade utländska verksamheter som har en annan funktionell valuta än euro.

I fråga om säkringsförhållanden som avser valutarisk risk-säkrar Nordea den osäkerhet i framtida kassaflöden som härör från kursförändringar mellan den valuta som skulden uttrycks i och den funktionella valutan. Nordea säkrar därmed valutariskdelen i den säkrade posten. Den delen kan identifieras separat och mätas på ett tillförlitligt sätt. Säkringskvoten är 1:1 och uppnås genom att matcha derivatinstrumentens nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten. Valutadelen fastställs som förändringen i nuvärdet av framtida kassaflöden från den säkrade posten omvärderad till den funktionella valutan. Valutadelen kan identifieras separat och mätas på ett tillförlitligt sätt.

För säkringsförhållanden gällande valutarisk fastställs säkringskvoten genom att matcha derivatinstrumentets nominella belopp mot kapitalbeloppet i den säkrade posten. Då valutarisken säkras så säkras den i sin helhet.

Kassaflödessäkringar

Tabellerna nedan innehåller upplysningar om säkringsinstrumenten liksom om utfallet från de säkringar av kassaflöden om avser valutarisk, inklusive säkringsinstrumentens nominella och redovisade belopp samt de förändringar i verkligt värde som används för beräkning av säkringsineffektivitet, med uppgift om effektiv och ineffektiv del.

Derivat som används för säkringsredovisning

	Verkligt värde		Summa nom. belopp
31 dec 2018, mn euro	Positiva	Negativa	
Kassaflödessäkringar			
Valutarisk	1 118	322	18 243
Summa derivat som används för säkringsredovisning	1 118	322	18 243
- varav interna transaktioner	–	–	–

Tabellen nedan visar ackumulerade justeringar av verkligt värde från fortlöpande säkringsförhållanden, oavsett om det under året har skett någon förändring av säkringsens klassificering eller inte.

Säkringsens ineffektivitet

2018, mn euro	Valutarisk
Kassaflödessäkringar	
Förändringar i verkligt värde för säkringsinstrument	549
Förändringar i verkligt värde för säkrade poster som används för redovisning av säkringsineffektivitet	-549
Säkringsineffektivitet redovisad i resultaträkningen	-
Vinster/förluster från säkringar som redovisats under övrigt totalresultat	549

1) Redovisat under posten Nettoresultat av poster till säkringsredovisning.

Reserv för kassaflödessäkring

2018, mn euro	Valutarisk
Kassaflödessäkringar	
Värdeförändringar under perioden	
Ingående balans 21 sep 2017	-
Genom fusioner	-29
Kassaflödessäkringar:	
Värderings vinst/förlust under perioden	549
Skatt på värdeförändringar under perioden	-130
Omklassificerat till resultaträkningen under perioden	-523
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under perioden	124
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	20
Utgående balans 31 dec 2018	-9
- varav fortlöpande säkringar för vilka säkringsredovisning tillämpas	-9
- varav säkringsförhållanden för vilka säkringsredovisning inte längre tillämpas	-

Löptidsprofil för nominella belopp i säkringsinstrument

31 dec 2018, mn euro	Betalbara vid anfordran	Högst 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Summa
Instrument för säkring av valutarisk	-	1 987	3 296	12 911	2 669	20 863
Summa	-	1 987	3 296	12 911	2 669	20 863

M23. Immateriella tillgångar

31 dec 2018, mn euro	
Immateriella tillgångar	
Goodwill fördelat på kassagenererande enheter¹	
Personal Banking	119
Corporate & Business Banking	75
Summa goodwill	194
Programvara	2 099
Övriga immateriella tillgångar	38
Summa immateriella tillgångar	2 331
Förändringar av goodwill	
Anskaffningsvärde den 21 september 2017	–
Genom fusioner	318
Anskaffningsvärde vid årets slut	318
Akkumulerade avskrivningar den 21 september 2017	0
Genom fusioner	–107
Årets avskrivningar enligt plan	–17
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–124
Redovisat värde	194
Förändringar av programvara	
Anskaffningsvärde den 21 september 2017	–
Genom fusioner	2 505
Årets inköp	154
Årets försäljningar/utrangeringar	–1
Årets överföringar/omklassificeringar	0
Omräkningsdifferenser	–6
Anskaffningsvärde vid årets slut	2 652
Akkumulerade avskrivningar den 21 september 2017	–
Genom fusioner	–460
Årets avskrivningar enligt plan	–44
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under perioden	1
Omräkningsdifferenser	1
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–502
Akkumulerade nedskrivningar den 21 september 2017	–
Genom fusioner	–26
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under perioden	–2
Nedskrivningar under perioden	–23
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–51

31 dec 2018, mn euro	
Redovisat värde	2 099
Förändringar av övriga immateriella tillgångar	
Anskaffningsvärde den 21 september 2017	–
Genom fusioner	227
Periodens inköp	2
Omräkningsdifferenser	–1
Anskaffningsvärde vid årets slut	228
Akkumulerade avskrivningar den 21 september 2017	–
Genom fusioner	–182
Årets avskrivningar enligt plan	–7
Omräkningsdifferenser	0
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–189
Akkumulerade nedskrivningar den 21 september 2017	–
Akkumulerade nedskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under perioden	0
Nedskrivningar under perioden	–1
Akkumulerade nedskrivningar vid årets slut	–1
Redovisat värde	38

M24. Materiella tillgångar

31 dec 2018, mn euro	
Materiella tillgångar	338
- varav byggnader i eget bruk	2
Summa materiella tillgångar	338
Förändringar av materiella tillgångar	
Anskaffningsvärde den 21 september 2017	–
Periodens inköp	3
Genom fusioner	983
Årets försäljningar/utrangeringar	–4
Årets överföringar/omklassificeringar	0
Omräkningsdifferenser	–4
Anskaffningsvärde vid årets slut	978
Akkumulerade avskrivningar den 21 september 2017	–
Akkumulerade avskrivningar på tillgångar som sålts/utrangerats under perioden	5
Årets avskrivningar enligt plan	–22
Genom fusioner	–625
Årets överföringar/omklassificeringar	0
Omräkningsdifferenser	2
Akkumulerade avskrivningar vid årets slut	–640
Redovisat värde	338

M25. Förvaltningsfastigheter

31 dec 2018, mn euro	
Ingående balans den 21 september 2017	–
Genom fusioner	4
Årets inköp	1
Årets försäljningar	–1
Justerings till verkligt värde	0
Årets överföringar/omklassificeringar	0
Omräkningsdifferenser	0
Redovisat värde vid årets slut	4

Belopp redovisade i resultaträkningen¹

31 dec 2018, mn euro	
Justerings till verkligt värde	0
Direkta rörelsekostnader som inte genererat hyresintäkter	0
Summa	0

1) Inkluderat i nettoresultat från förvaltningsfastigheter.

Metoden som används vid beräkning av verkligt värde är avkastningsmetoden, baserad på interna modeller. Som ett komplement till dessa värden, har värderingar även erhållits från oberoende värderingsmän på delar av förvaltningsfastigheterna.

Ca 75% av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av interna modeller baserade på avkastningsmetoden. De resterande 25% av förvaltningsfastigheterna har värderats med hjälp av externa oberoende värderingsmän.

M26. Leasing

Nordea som leasetagare

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara operationella leasingavtal uppgår till och fördelas enligt följande:

31 dec 2018, mn euro	
2019	186
2020	156
2021	124
2022	99
2023	80
Senare år	718
Summa	1 363

Framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara avtal avseende objekt som vidareuthyrs uppgår till 12 mn euro.

M27. Övriga tillgångar

31 dec 2018, mn euro	
Fondlikvidfordringar	2 753
Ställda marginalsäkerheter relaterade till derivatinstrument	10 220
Övriga ¹	2 708
Summa	15 681

1) Innefattar betalningsförmedling.

M28. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

31 dec 2018, mn euro	
Upplupna ränteintäkter	222
Övriga upplupna intäkter	175
Förutbetalda kostnader	714
Summa	1 111

M29. Skulder till kreditinstitut och centralbanken

31 dec 2018, mn euro	
Kreditinstitut	16 456
- Betalbara på anfordran	34 971
- Övriga	7 878
Summa	27 093
Summa	51 427

M30. In- och upplåning från allmänheten

31 dec 2018, mn euro	
Inlåning ¹	166 372
Återköpsavtal	4 730
Summa	171 102

1) Inlåning avseende individuellt pensionssparande (IPS) ingår också.

M31. Emitterade värdepapper

31 dec 2018, mn euro	Summa	Redovisat värde	Verkligt värde
Bankcertifikat	29 693	29 693	–
Företagscertifikat	17 078	17 078	–
Övriga obligationer	35 849	32 645	3 204
Övriga	47	47	–
Summa	82 667	79 463	3 204

M32. Övriga skulder

31 dec 2018, mn euro	
Fondlikvidskulder	1 557
Sålda ej innehavda värdepapper	13 223
Betalningsförmedlingsskulder	2 312
Leverantörsskulder	67
Erhållna marginalsäkerheter relaterade till derivatinstrument	4 290
Övriga	–192
Summa	21 257

M33. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

31 dec 2018, mn euro	
Upplupna kostnadsrätter	6
Övriga upplupna kostnader	1 122
Förutbetalda intäkter	202
Summa	1 330

M34. Avsättningar

31 dec 2018, mn euro	
Omstruktureringskostnader	150
Garantier/åtaganden	201
Övriga	1
Summa	352

Mn euro	Omstruktureringsskostnader	Övriga
Ingående balans den 21 september 2017	–	–
Genom fusion	144	4
Nya avsättningar	24	–1
Utnyttjat	–27	–1
Återfört	9	0
Omräkningsdifferenser	0	0
Vid årets slut	150	2

Nya avsättningar för omstruktureringskostnader redovisades till 24 mn euro. Förändringen av omstruktureringsreserv avser bankens transformation. Merparten av reserven förväntas till stor del bli utnyttjad under 2019. Som för alla reserver finns en osäkerhet kring timing och belopp, men denna osäkerhet förväntas minska allt eftersom planen exekveras. För ytterligare information se Förvaltningsberättelsen. Avsättningar för omstruktureringskostnader uppgår till 150 mn euro.

Nedskrivningar av individuellt värderade garantier och andra åtaganden uppgår till 201 mn euro. Övriga avsättningar uppgår till 2 mn euro.

Förändring i avsättningar för garantier/åtaganden

Mn euro	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
Ingående balans den 21 sep 2017	–	–	–	–
Ökning av reserveringar hänförliga till nya eller förvärvade lånefordringar	1	1	0	3
Förändringar i kreditrisk (netto)	–7	–1	–21	–29
Återbetalda eller borttagna lånefordringar	–2	0	0	–3
Bortskrivna lånefordringar	–	–	–10	–10
Övriga förändringar	27	52	162	240
Valutakursdifferenser	0	0	–1	–1
Utgående balans per 31 dec 2018	19	52	130	201

M34. Avsättningar, forts.

Rating/scoring information för åtaganden utanför balansräkningen

Mn euro	Nominella belopp 31 dec 2018			
Rating/scoring grad	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Summa
7+	309	–	–	309
7	4 872	–	–	4 872
7–	–	–	–	–
6+ / A+	6 200	3	0	6 204
6 / A	4 656	1	0	4 657
6– / A–	3 952	13	0	3 965
5+ / B+	6 936	48	0	6 983
5 / B	11 303	49	0	11 353
5– / B–	9 259	36	0	9 295
4+ / C+	8 048	119	0	8 167
4 / C	6 900	207	1	7 108
4– / C–	4 597	351	0	4 948
3+ / D+	1 301	635	0	1 936
3 / D	928	529	5	1 462
3– / D–	551	477	2	1 030
2+ / E+	201	241	2	445
2 / E	120	159	2	281
2– / E–	29	64	0	94
1+ / F+	34	39	0	74
1 / F	10	42	0	52
1– / F–	24	79	1	104
0+ / 0 / 0–	–	0	597	597
Standardmetoden/ Utan rating	638	337	0	975
Interna ¹	55 218	–	–	55 218
Summa	126 090	3 427	611	130 128

1) Exponeringarna till Nordeablag.

M35. Pensionsförpliktelser

31 dec 2018, mn euro	
Pensionstillgångar	243
Pensionsförpliktelser	349
Nettoskuld(–)/tillgång(+)	–106

Nordea Bank Abp har både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner. IAS 19 säkerställer att pensionsförpliktelserna, minskat med värdet av de förvaltningstillgångar som täcker dessa förpliktelser, redovisas i moderföretagets balansräkning. De större pensionsplanerna i respektive land är fonderade planer som täcks av tillgångar i pensionskassor/ pensionsstiftelser.

Pensionsplanerna är uppbyggda i enlighet med nationella lagar och bestämmelser, nationell praxis och, i tillämpliga fall, kollektivavtal. Nordeas största förmånsbestämda pensionsplaner i Sverige, Norge och Finland grundas alla på slutlön och tjänsteår och ger pensionsförmåner utöver lagstadgade system. Samtliga förmånsbestämda planer är finansierade av arbetsgivaren och stängda för nya deltagare. Dessa erbjuds istället avgiftsbestämda pensionsplaner. De förmånsbestämda planerna i Sverige erbjuds huvudsakligen i enlighet med kollektivavtal och följer bestämmelserna i Tryggandelagen.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Förvaltningstillgångarna förvaltas i en fristående pensionsstiftelse. De förmånsbestämda planerna i Norge erbjuds i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Norge och följer Foretakspensjonsloven (norsk tjänstepensionslag). Även i Norge förvaltas förvaltningstillgångarna i en fristående pensionskassa. I Finland erbjuder Nordea extra pensionsförmåner utöver det lagstadgade systemet i enlighet med Nordeas tjänstepensionsplan för Finland, och den följer bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare. Förvaltningstillgångarna förvaltas normalt i en fristående pensionsstiftelse. Lägsta fonderingskrav varierar för olika planer, men när kraven baseras på kollektivavtal eller interna riktlinjer gäller normalt att pensionsförpliktelserna, beräknade enligt nationella krav, ska vara helt täckta av förvaltningstillgångar eller av nationellt reglerade fonderingskrav/kapitalkrav. Vissa pen-

sionsplaner omfattas inte av fonderingskrav och är vanligtvis ofonderade. Varje kvartal görs beräkningar för att säkerställa rätt nivå på framtida tillskott.

Förmånsbestämda planer kan påverka Nordea Bank Abp via förändringar i nuvärdet av nettoförpliktelserna och/eller förändringar i marknadsvärdet på förvaltningstillgångarna. Förändringar i förpliktelserna drivs huvudsakligen av förändrade antaganden gällande diskonteringsränta (räntor och kreditspreadar), inflation, löneökningar, personalomsättning och livslängd, samt relevanta erfarenhetsbaserade justeringar där faktiskt utfall avviker från antaganden. Tillgångarna investeras i diversifierade portföljer enligt nedan, med innehav i obligationer som begränsar ränterisken i förpliktelserna och en rimlig andel reelltillgångar (inflationsskyddade) för att minska den långsiktiga inflationsrisken i skulderna.

Pensionsberäkningar och antaganden enligt IAS 19

Beräkningar för större planer utförs av externa aktuarier och baseras på olika aktuariella antaganden.

Antaganden¹

31 dec 2018	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta ²	2,17%	2,82%	1,58%	1,80%	2,56%
Löneökning	3,00%	2,75%	1,75%	2,25% ³	–
Inflation	2,00%	1,50%	1,25%	– ³	2,50%
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴
1 okt 2018					
Diskonteringsränta ²	2,23%	2,88%	1,50%	1,83%	2,46%
Löneökning	2,75%	2,75%	1,75%	2,25%	–
Inflation	2,00%	1,75%	1,25%	–	2,50%
Dödlighet	DUS14	FNH-K2013	Gompertz	FSA	S2PMA-L/S2PFA ⁴

1) Antagandena som anges för 31 dec 2018 har en inverkan på skuldberäkningen vid slutet av 2018, medan antaganden som anges för 1 okt 2018 används för kalkylering av pensionskostnaden under perioden okt-dec 2018.

2) Mer information om diskonteringsränta finns i not M1 "Redovisningsprinciper", avsnitt 20. Känsligheten för förändringar i diskonteringsräntan anges nedan.

3) Alla pensioner i Danmark är löneindexerade. Inflationen har därav ingen inverkan på pensionsförpliktelserna.

4) Med CMI_2017 projektioner.

Känsligheter - inverkan på pensionsförpliktelse, %

	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng
Diskonteringsränta - ökning 50 pkt	–10,4%	–7,7%	–5,9%	–4,9%	–10,5%
Diskonteringsränta - minskning 50 pkt	12,0%	8,7%	6,6%	5,4%	12,1%
Löneökning - ökning 50 pkt	3,7%	0,4%	0,4%	4,8%	–
Löneökning - minskning 50 pkt	–2,8%	–0,4%	–0,4%	–4,5%	–
Inflation - ökning 50 pkt	10,2%	8,0%	4,9%	–	2,0%
Inflation - minskning 50 pkt	–9,1%	–6,8%	–4,5%	–	–1,8%
Dödlighet - ökning 1 år	4,7%	3,4%	4,3%	5,5%	4,6%
Dödlighet - minskning 1 år	–4,6%	–4,5%	–4,2%	–5,4%	–4,5%

Känslighetsanalysen utförs genom att ett aktuariellt antagande ändras medan de andra antagandena hålls oförändrade. Detta är en förenklad princip då de aktuariella antagandena vanligtvis är korrelerade. Dock möjliggör den att man kan isolera en effekt från en annan. Metoden som använts för att beräkna effekten på pensionsförpliktelserna är densamma som den som använts för beräkning av den redovisade pensionsförpliktelserna. Känslighetsanalyser i Sverige och Norge inkluderar effekten av skulder gällande framtida SWT (särskild löneskatt) eller SSC (socialförsäkringsavgifter).

Då alla pensioner i Danmark är löneindexerade har inflationen ingen inverkan på pensionsförpliktelserna i Danmark.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Nettoskuld/tillgång

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Pensionsförpliktelser	1 703	685	700	95	92	3 275
Förvaltningstillgångar	1 494	640	802	122	111	3 169
Nettoskuld(-)/tillgång (+)	-209	-45	102	27	19	-106
- varav pensionsskulder	-209	-139	-	-1	-	-349
- varav pensionstillgångar	-	94	102	28	19	243

Förändringar i förpliktelserna

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans den 21 sep 2017	-	-	-	-	-	-
Genom fusioner	1 670	713	713	94	93	3 283
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	6	1	1	-	-	8
Räntekostnader	9	5	3	0	1	18
Utbetalda pensioner	-16	-7	-10	-1	0	-34
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	-4	-2	-1	-	1	-6
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	-	-	-	1	-1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	19	-34	-6	0	-3	-24
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	42	0	1	2	48
Omräkningsdifferenser	4	-32	-	0	-1	-29
Förändring av avsättning för särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ¹	12	-1	-	-	-	11
Utgående balans 31 dec 2018	1 703	685	700	95	92	3 275
- varav hänförlig till aktiva deltagare	16%	9%	10%	-	-	13%

1) Förändring i avsättning för särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

Förpliktelsernas genomsnittliga löptid är 18 år i Sverige, 14 år i Norge, 12 år i Finland, 11 år i Danmark och 22 år i England, baserat på diskonterade kassaflöden. Det faktum att alla förmånsbestämda pensionsplaner är stängda för nya deltagare ger en lägre duration.

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

2018, mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Ingående balans den 21 sep 2017	-	-	-	-	-	-
Genom fusioner	1 509	673	829	126	115	3 252
Ränteintäkter (beräknade med diskonteringsräntan)	8	5	3	0	1	17
Utbetalda pensioner	-	-4	-10	-1	0	-15
Omvärdering (faktiskt avkastning minus ränteintäkter)	-28	-1	-20	-2	-3	-54
Omräkningsdifferenser	5	-33	0	-1	-2	-31
Utgående balans 31 dec 2018	1 494	640	802	122	111	3 169

Tillgångsfördelning

Under perioden okt-dec 2018 var avkastningen på tillgångarna sammantaget -1,2 procent. Samtliga tillgångsklasser genererade en negativ avkastning under senare delen av året. Vid årets slut utgjorde aktieinnehaven 24 procent av tillgångarna i Nordea Bank Abp's pensionskassor/pensionsstiftelser.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Tillgångsfördelning i fonderade planer, %

2018	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Obligationer	73%	59%	54%	87%	79%	66%
- statsobligationer	38%	36%	29%	39%	79%	36%
- säkerställda obligationer	23%	18%	5%	49%	–	18%
- företagsobligationer	12%	5%	20%	–	–	11%
- utgivna av Nordeaobligag	2%	1%	–	–	–	1%
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	73%	59%	54%	87%	79%	66%
Aktier	24%	24%	27%	12%	21%	24%
- inhemska	6%	6%	7%	12%	6%	7%
- europeiska	6%	5%	6%	–	7%	6%
- amerikanska	6%	6%	8%	–	7%	7%
- tillväxtmarknader	6%	6%	6%	–	1%	5%
- Nordeaaktier						
- med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad	24%	24%	27%	12%	21%	66%
Fastigheter ¹	–	14%	15%	–	–	7%
- nyttjade av Nordea	–	–	5%	–	–	1%
Likvida medel	3%	3%	4%	1%	–	3%

1) Fastigheternas geografiska läge är kopplat till pensionsplanerna i respektive land.

Nordea Bank Abp räknar med att betala enbart ett obetydligt belopp till sina förmånsbestämda pensionsplaner under 2019.

Kostnader för förmånsbestämda pensionsplaner

Årets pensionskostnad, netto, hänförlig till förmånsbestämda pensionsplaner, uppgift i moderföretagets resultaträkning (inkluderad i personalkostnader) uppgår till 6 mn euro. Totala pensionskostnader utgörs av kostnader för förmånsbestämda pensioner liksom kostnader hänförliga till avgiftsbestämda pensioner (se specifikation i not M8 "Personalkostnader").

Redovisat i resultaträkningen

Okt - dec 2018 ¹ , mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Kostnader avseende tjänstgöring under innevarande år	6	1	1	–	–	8
Räntenetto	2	0	0	0	0	2
Kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar	–4	–2	–1	–	1	–6
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	2	0	0	–	–	2
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter-)	6	–1	0	0	1	6

Redovisat i övrigt totalresultat

Okt - dec 2018 ¹ , mn euro	Sve	Nor	Fin	Dan	Eng	Summa
Omvärdering från förändringar i demografiska antaganden	–	–	–	1	–1	0
Omvärdering från förändringar i finansiella antaganden	19	–34	–6	0	–3	–24
Omvärdering från erfarenhetsbaserade justeringar	3	42	0	1	2	48
Omvärdering av förvaltningstillgångar (faktisk avkastning minus ränteintäkter)	28	1	20	2	3	54
Särskild löneskatt och socialförsäkringsavgifter ²	12	2	0	0	0	14
Kostnad för förmånsbestämda pensionsplaner (kostnader+, intäkter-)	62	11	14	4	1	92

1) Nordea Bank Abp's räkenskapsperiod startade den 21 september 2017, dock utan affärsverksamhet fram till 1 oktober 2018.

2) Kostnader hänförliga till särskild löneskatt i Sverige och socialförsäkringsavgifter i Norge.

M35. Pensionsförpliktelser, forts.

Planer som omfattar flera arbetsgivare

2010 beslutade norska parlamentet att revidera AFP (Avtale-festet Pensjon) i Norge från 2011. Förändringen gav upphov till en ny förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Då Nordeas andel av skulderna och pensionskostnaderna i planen inte är tillgängliga från Fellesordningen (administratören) kan inte planen beräknas som en förmånsbestämd plan. Det innebär att den nya AFP-planen måste redovisas som en avgiftsbestämd plan i enlighet med IAS 19. Information om över- eller undervärden i planen finns inte tillgänglig.

Den nya AFP-planen ger berörda medarbetare ett livslångt tillägg till den normala pensionen från 62 års ålder. Enligt den nya planen har medarbetarna också rätt att fortsätta arbeta samtidigt som de erhåller AFP, utan att detta påverkar deras pensionsrätter. Planen bygger på ett trepartssamarbete mellan arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer och norska staten. Staten täcker en tredjedel av pensionskostnaderna i AFP-planen, medan medlemsföretagen gemensamt täcker de återstående två tredjedelarna. Den premie som medlemsföretagen betalar till planen fastställs så att den täcker aktuella pensionskostnader och samtidigt bidrar till att bygga upp en pensionsfond. Syftet med pensionsfonden är att säkerställa förmågan att täcka förväntade framtida pensionsförpliktelser.

Premien för 2018 var 7,0 procent av de anställdas löner under 7,1 genomsnittliga basbelopp och 18,0% av de anställdas löner över 7.1 genomsnittliga basbelopp. Genomsnittligt

basbelopp definieras i den norska lagen om folketrygd. Premien baseras på genomsnittliga löner och basbelopp från föregående år. Anställda över 61 år omfattas inte. För oktober-december 2018 uppgick betalda premier till 4 mn euro. Betalningarna till planen omfattade 2 454 medarbetare. Premien för 2019 kommer att vara på samma nivå som den för 2018. Premierna för 2018 förväntas uppgå till 14 mn euro.

De anställda som uppfyller kraven för AFP är garanterade AFP-betalningar, oavsett arbetsgivarens betalningsförmåga. Detta innebär att de deltagande arbetsgivarna har gemensamt ansvar för två tredjedelar av pensionerna till de arbetstagar som vid var tidpunkt uppfyller kraven för AFP. Eventuellt underskott eller överskott vid avvecklingen av planen eller företags utträde ur planen har inte någon inverkan på Nordea.

Nyckelpersoner i ledande positioner

Koncernens samlade pensionsförpliktelser gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick vid årets slut till 1 mn euro. Dessa åtaganden täcks till stor del av förvaltningstillgångar. Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner (kostnader avseende tjänstgöring innevarande år, kostnader avseende tjänstgöring tidigare år samt regleringar, definierade i IAS 19) gällande nyckelpersoner i ledande positioner uppgick i okt-dec 2018 till 0 mn euro. Utförlig information om nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not K7 "Personalkostnader".

M36 Efterställda skulder

31 dec 2018, mn euro	
Daterade förlagslån	6 605
Odaterade förlagslån	168
Hybridkapitallån	2 384
Summa	9 157

Förlagslån är efterställda i förhållande till övriga skulder. Daterade förlagslån berättigar innehavaren till betalning före

innehavare av odaterade förlagslån och hybridkapitallån. Inom respektive grupp gäller lånen med lika rätt.

Redovisat värde vid årets slut avseende förändringar i verkligt värde för den säkrade delen i efterställda skulder inkluderas i "Förändring i verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen" under "Skulder" och uppgår till 463 mn euro.

Per den 31 december 2018 var det sex lån - med nedan angivna villkor - som översteg 10% av totalt utestående volym för daterade förlagslån.

31 dec 2018, mn euro	Nominella belopp	Redovisat värde	Ränta (kupong)	Ränta %	Valuta	Klassificering i kapitalläckingen	Av vilket använts för kapitalläckning
Daterat lån ¹	1 250	1,090	Fast	4,88%	USD	Supplementärkapital	516
Daterat lån ²	1 000	999	Fast	4,50%	EUR	Supplementärkapital	247
Daterat lån ³	750	748	Fast	4,00%	EUR	Supplementärkapital	336
Daterat lån ⁴	1 000	871	Fast	4,25%	USD	Supplementärkapital	648
Daterat lån ⁵	750	747	Fast	Fast 1,88%, fram till första möjliga förtidsinlösen, därefter fas 5-år mid swap +1,70%	EUR	Supplementärkapital	747
Daterat lån ⁶	1 000	995	Fast	Fast 1,00 %, fram till första möjliga förtidsinlösen, därefter fast 5-års mid swap +1,25%	EUR	Supplementärkapital	995

1) Förfall 13 maj 2021.

2) Förfall 26 mars 2020.

3) Förfall 29 mars 2021.

4) Förfall 21 september 2022.

5) Möjlig förtidsinlösen 10 november 2020, förfall 10 november 2025.

6) Möjlig förtidsinlösen 7 september 2021, förfall 7 september 2026.

M37. Eget kapital

Mn euro	Hänförligt till aktieägare i Nordea Bank Abp						
	Övriga reserver						Förändringar i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde optionen
	Aktiekapital ¹	Överkursfond	Omräkning utländsk verksamhet	Kassaflödes-säkringar ²	Finansiella tillgångar som kan säljas	Förmånsbestämda pensionsplaner	
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–	–
Aktieteckning	5	–	–	–	–	–	–
Genom fusioner	4 045	–159	–9	–29	84	165	–
Årets resultat	–	–	–	–	–	–	–
Valutakursdifferenser under året	–	5	0	–	–	–	–
Nettotillgångar i utländska verksamheter:							
Värdeförändringar under året	–	–	–5	–	–	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–1	–	–	–	–
Finansiella tillgångar som kan säljas:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	–37	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	8	–	–
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	3	–	–
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–	0	–	–
Kassaflödessäkringar:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	550	–	–	–
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–130	–	–	–
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–524	–	–	–
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	124	–	–	–
Förändring i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde optionen:							
Värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	10
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–	–	–	–2
Förmånsbestämda pensionsplaner:							
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	–257	–
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–	–	56	–
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	–	5	–6	20	–26	–201	8
Totalresultat	–	5	–6	20	–26	–201	8
Försäljning/köp av egna aktier ²	–	–	–	–	–	–	–
Övriga förändringar	–	–	–	–	–	–2	–
Utgående balans per 31 dec 2018	4 050	–154	–15	–9	58	–38	8

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner. För mer detaljerad information, se avsnitt Nordeaaktien och kreditbetyg i Förvaltningsberättelsen.

2) Hänförligt till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 15,2 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,6 miljoner. Mera information om egna aktier här under.

3) För mer detaljerad information se not M22.

M37. Eget kapital, forts.

Mn euro	Fritt eget kapital			Summa	Innehavare av övrigt primärkapital	Summa eget kapital
	Fond för inbe- talt fritt eget kapital	Övriga fria reserver	Balanserade vinstmedel			
Ingående balans per 21 sep 2017	–	–	–	–	–	–
Aktieteckning	–	–	–	5	–	5
Genom fusioner	1 080	2 762	19 804	27 743	750	28 493
Årets resultat	–	–	1 133	1 133	–	1 133
Valutakursdifferenser under året	–	–	–27	–22	–	–22
Nettotillgångar i utländska verksamheter:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	–5	–	–5
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–1	–	–1
Finansiella tillgångar som kan säljas:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	–37	–	–37
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	8	–	8
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	3	–	3
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	0	–	0
Kassaflödessäkringar:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	550	–	550
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–130	–	–130
Omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	–524	–	–524
Skatt på omklassificerat till resultaträkningen under året	–	–	–	124	–	124
Förändring i egen kreditrisk hänförlig till skulder klassificerade som verkligt värde optionen:						
Värdeförändringar under året	–	–	–	10	–	10
Skatt på värdeförändringar under året	–	–	–	–2	–	–2
Förmånsbestämda pensionsplaner:						
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	–257	–	–257
Skatt hänförlig till omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner under året	–	–	–	56	–	56
Övrigt totalresultat, netto efter skatt	–	–	–27	–227	–	–227
Totalresultat	–	–	1 106	906	–	906
Försäljning/köp av egna aktier ²	–	–	–13	–13	–	–13
Övriga förändringar	–	–	93	91	–	91
Utgående balans per 31 dec 2018	1 080	2 762	20 990	28 732	750	29 482

1) Totalt antal registrerade aktier var 4 050 miljoner. För mer detaljerad information, se section the Nordeaaktien och kredibetyg i Förvaltningsberättelse.

2) Hänför sig till förändring av egna aktier relaterade till det långsiktiga incitamentsprogrammet, tradingportföljen och Nordeaaktier i de danska kundernas investeringsportföljer. Antalet egna aktier var 15,2 miljoner. Totala antalet egna aktier relaterade till LTIP var 9,6 miljoner. Mera information om egna aktier här under.

3) För mer detaljerad information se not M22.

M37. Eget kapital, forts.

Nordea aktier

Nordea Bank Abp har handlat med egna aktier som en del av normala handelsaktiviteter som specificerats i tabellen under.

Köp¹

Månad	Antal	Medelpris, eur	Summa, teur
Oktober	7 044 559	8,03	56 576
November	4 089 747	7,87	32 180
December	6 843 449	7,63	52 245
Summa	17 977 755		141 001

Försäljning¹

Månad	Antal	Medelpris, eur	Summa, teur
Oktober	-7 093 218	8,01	-56 805
November	-3 872 216	7,91	-30 626
December	-3 487 945	7,69	-26 835
Summa	-14 453 379		-114 266

1) Exklusive aktier releterad till värdepapperslån.

Kvotvärdet på Nordea Bank Abps aktie är 1 EUR. Transaktionerna har en obetydlig effekt på aktieinnehavet och rösträtten i Nordea Bank Abp. Vid 2018 års slut hade Nordea Bank Abp ett innehav av 15,2 miljoner aktier i Nordea (inklusive egna aktier relaterade till LTIP).

M38. För egna skulder ställda säkerheter

Mn euro	31 dec 2018	varav för koncernföretags räkning
För egna skulder ställda säkerheter		
Värdepapper mm ¹	24 611	1 176
Utlåning till allmänheten	10 418	59
Övriga ställda säkerheter	329	–
Summa	35 358	1 235

Ovanstående säkerheter avser följande skulder

Skulder till kreditinstitut	14 519	1 458
In- och upplåning från allmänheten	2 402	–
Derivat	4 290	4 290
Övriga skulder och åtaganden	304	–
Summa	21 515	5 748

1) Avser endast värdepapper som är redovisade i balansräkningen. Inlånade värdepapper och värdepapper förvärvade med återköpsklausuler redovisas ej i balansräkningen och ingår därmed inte i siffrorna. Upplysningar om sådana transaktioner finns i not M46 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter".

För egna skulder ställda säkerheter omfattar värdepapper som har pantsatts i samband med återköpsavtal och värdepapperslån. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Motparter i dessa transaktioner är kreditinstitut och allmänheten. Transaktionerna är huvudsakligen kortfristiga med en löptid på mindre än tre månader.

Resterande del av övriga ställda säkerheter avser ett bankcertifikat som pantsatts av Nordea i enlighet med myndighetskrav.

M39. Övriga ställda säkerheter

Övriga ställda säkerheter avser huvudsakligen värdepapper, däribland räntebärande värdepapper pantsatta för betalningsreglering gentemot centralbanker och clearinginstitut. Värdet på dessa uppgick till 4 788 mn euro. Enligt villkoren krävs dagliga säkerheter som avser intradagslikviditeten. Ställda säkerheter för andra poster än bolagets egna skulder, till exempel för tredje mans räkning eller för bolagets egna eventalförpliktelser, redovisas också under denna post.

Nordea Bank Abp har inte utfärdat eventalförpliktelser till nyckelpersoner i ledande ställning eller till revisorer.

M40. Eventalförpliktelser

Mn euro	31 dec 2018	varav för koncernföretags räkning
Garantier		
- Kreditgarantier	35 948	33 677
- Övriga garantier	14 079	181
Remburser	1 403	0
Övriga eventalförpliktelser	3	–
Summa	51 433	33 858

Inom ramen för den normala affärsverksamheten utfärdar Nordea olika former av garantier till förmån för Nordeas kunder. Kreditgarantier ges till kunder för att garantera åtaganden i andra kredit- och pensionsinstitut. Övriga garantier utgörs främst av kommersiella garantier såsom anbudsgarantier, garantier avseende förskottsbetalningar, garantier under ansvarstiden och exportrelaterade garantier. Eventalförpliktelser omfattar också utnyttjade oåterkalleliga importremburser och bekräftade exportremburser. Dessa transaktioner ingår i Nordeas tjänster och är till stöd för bankens kunder.

M40. Eventualförpliktelser, forts.

Garantier och rembursar är poster utanför balansräkningen, såvida det inte föreligger behov av reservering för att täcka en sannolik kreditförlust som uppstår på grund av att bedömningen är att gottgörelse ej kommer att erhållas. I tabellen ovan inkluderas alla garantier, även sådana där sannolikheten för ett utflöde av resurser är ytterst liten.

Nordea Bank Abp har gentemot vissa personer åtagit sig att under vissa förutsättningar svara för eventuell betalnings-skyldighet som har uppkommit mot dem i deras egenskap av verkställande direktörer eller styrelseledamöter i dotterbolag till Nordea Bank Abp.

En begränsad andel av de anställda har rätt till avgångsve-derlag om de avskedas före deras normala pensionsålder. För ytterligare upplysningar, se not M8 "Personalkostnader".

Nordea Bank Abp har inte utfärdat eventalförpliktelser till nyckelpersoner i ledande ställning eller till revisorer.

Twister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten är Nordea föremål för ett antal krav i civilrättsliga stämningar och tvister, varav de flesta rör relativt begränsade belopp. Ingen av de pågående tvisterna bedöms för närvarande komma att med-föra någon väsentlig negativ effekt på Nordea eller dess finan-siella ställning.

M41. Åtaganden

Mn euro	31 dec 2018	varav till förmån till koncernföretag
Outnyttjad räkningskredit	44 628	11 929
Kreditlöften	35 474	9 403
Summa	80 102	21 332
- varav till förmån till intresseföretag	6	

Omvända återköpsavtal redovisas i balansräkningen på lik-viddagen. Nordea har per 31 december 2018 tecknat omvän-da återköpsavtal som ännu inte har likvidavräknats och som därmed inte redovisas i balansräkningen. På likviddagen kommer dessa omvända återköpsavtal till största delen ersät-ta existerade omvända återköpsavtal som ännu inte bokats bort från balansräkningen per 31 december 2018. Nettoeffek-ten i balansräkningen är begränsad. Dessa instrument har inte redovisats som åtaganden.

För ytterligare information, se not M1 "Redovisningsprinci-per", avsnitt 23 om kreditåtaganden, not M22 "Derivatinstru-ment och säkringsredovisning" om derivatinstrument, not M46 "Överförda tillgångar och erhållna säkerheter" om omvända repor.

M42. Kapitaltäckning

Från och med 2018 är inte kapitaltäckningsupplysningarna en del av de finansiella rapporterna. Upplysningarna för gruppen återfinns på sidan 262 och för moderbolaget på sidan 274.

M43. Klassificering av finansiella instrument

Tillgångar

31 dec 2018, mn euro	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Vekligt värde via övrigt totalresultat (FVOCI)	Icke finansiella tillgångar	Summa
		Obligatoriska	Derivatinstru- ment för säkring	Obligatoriska		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	39 562	–	–	–	–	39 562
Utlåning till kreditinstitut	61 159	3 612	–	–	–	64 772
Utlåning till allmänheten	133 546	20 873	–	–	–	154 419
Räntebärande värdepapper	250	42 205	–	32 112	–	74 567
Aktier och andelar	–	4 813	–	–	–	4 813
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	–	–	–	1 049	1 049
Aktier och andelar i koncernbolag	–	–	–	–	12 175	12 175
Derivatinstrument	–	35 146	2 075	–	–	37 221
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	72	–	–	–	–	72
Immateriella tillgångar	–	–	–	–	2 331	2 331
Materiella tillgångar	–	–	–	–	338	338
Förvaltningsfastigheter	–	–	–	–	4	4
Uppskjutna skattefordringar	–	–	–	–	130	130
Aktuella skattefordringar	–	–	–	–	234	234
Pensionstillgångar	–	–	–	–	243	243
Övriga tillgångar	750	12 490	–	–	2 441	15 681
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	936	–	–	–	175	1 111
Summa	236 275	119 139	2 075	32 112	19 121	408 722

Skulder

31 dec 2018, mn euro	Upplupet anskaffnings- värde (AC)	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Icke finansiella skulder	Summa
		Obligatoriska	Från början värderade till verkligt värde via resultaträkningen (verkligt värde-optionen)	Derivat- instrument för säkring		
Skulder till kreditinstitut och centralbanken	42 941	8 486	–	–	–	51 427
In- och upplåning från allmänheten	160 613	6 525	3 964	–	–	171 102
Emitterade värdepapper	79 464	–	3 204	–	–	82 667
Derivatinstrument	–	40 008	–	583	–	40 591
Förändringar av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljer	536	–	–	–	–	536
Aktuella skatteskulder	–	–	–	–	249	249
Övriga skulder	858	18 556	–	–	1 843	21 257
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	209	–	–	–	1 121	1 330
Uppskjutna skatteskulder	–	–	–	–	223	223
Avsättningar	–	–	–	–	352	352
Pensionsförpliktelser	–	–	–	–	349	349
Efterställda skulder	9 157	–	–	–	–	9 157
Summa	293 777	73 575	7 168	583	4 137	379 240

M43. Klassificering av finansiella instrument, forts.

Finansiella skulder redan från början värderade till verkligt värde (verkligt värde-optionen)

31 dec 2018, mn euro	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i Övrigt totalresultat (OCI)	Skulder där förändring i kreditrisk presenteras i resultat-räkningen	Summa
Redovisat värde	3 204	3 964	7 168
Belopp att betala vid förfall ¹⁾	3 364	–	3 364
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, under året	11	–	11
Förändring i verkligt värde till följd av förändring i egen kreditrisk, ackumulerat	10	–	10

1) Skulder till försäkringstagare har ingen fast löptid och inget fastsatt belopp att betala vid förfall. Belopp att betala vid förfall har för dessa skulder bedömts uppgå till det redovisade värdet.

Finansiella skulder som från början värderats till verkligt värde via resultaträkningen utgörs per 31 december 2018 av emitterade strukturerade obligationer i Markets verksamhet, 3 204 mn euro och inlåning kopplad till avkastning på separata tillgångar 3 964 mn euro. För emitterade strukturerade obligationer i Markets redovisas förändring i verkligt värde till följd av förändring i den egna kreditrisken i övrigt totalresultat (OCI) och Nordea beräknar förändringen i den egna kreditrisken utifrån förändringen i riskpremien på Nordeas upplåning genom att anta att likviditetspremien för emissionen är konstant över tid. Förändring i riskpremien uppskattas genom att jämföra värdet på affärerna med hjälp av den ursprungliga riskpremien för upplåning vid emissionstidpunkten och den verkliga riskpremien för upplåning vid rapporteringstidpunkten. Denna modell bedöms ge den bästa uppskattningen av den egna kreditriskens inverkan.

M44. Tillgångar och skulder till verkligt värde

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder

31 dec 2018, mn euro	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar		
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	39 562	39 562
Utlåning	219 263	220 214
Räntebärande värdepapper	74 567	74 567
Aktier och andelar	4 813	4 813
Derivatinstrument	37 221	37 221
Övriga tillgångar	14 175	14 175
Summa	389 601	390 552

31 dec 2018, mn euro	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder		
Skulder till kreditinstitut och centralbanken	51 427	51 427
In- och upplåning från allmänheten	171 638	171 960
Emitterade värdepapper	82 667	82 667
Derivatinstrument	40 591	40 591
Övriga skulder	28 780	28 780
Summa	375 103	375 423

För information om värdering av poster redovisade till verkligt värde i balansräkningen, se not M1 och avsnittet "Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen" nedan. För information om värdering av poster som inte redovisats till verkligt värde i balansräkningen, se avsnittet "Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisats till verkligt värde i balansräkningen" nedan.

Fördelning i hierarkin för verkligt värde

31 dec 2018, mn euro	Instrument med publicerade prisnoteringar på en aktiv marknad (nivå 1)	Värderingsmetod baserad på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderingsmetod baserad på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Summa
Tillgångar till verkligt värde i balansräkningen¹⁾				
Utlåning	–	24 485	–	24 485
Räntebärande värdepapper	29 429	44 564	324	74 317
Aktier och andelar	4 038	1	775	4 813
Derivatinstrument	69	36 110	1 041	37 221
Övriga tillgångar	4	12 458	28	12 490
Summa	33 540	117 618	2 168	153 326
Skulder till verkligt värde i balansräkningen¹⁾				
Skulder till kreditinstitut och centralbanken	–	8 486	–	8 486
In- och upplåning från allmänheten	3 964	6 525	–	10 489
Emitterade värdepapper	–	577	2 627	3 204
Derivatinstrument	42	39 500	1 049	40 591
Övriga skulder	7 221	11 320	15	18 556
Summa	11 227	66 408	3 691	81 326

1) Samtliga poster värderas till verkligt värde vid slutet av varje rapportperiod.

2) Varav 13 870 mn euro avser balansposten Pantsatta finansiella instrument.

M44. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Fastställande av verkligt värde för poster som redovisats till verkligt värde i balansräkningen

För tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde sker en uppdelning på de tre nivåerna i IFRS hierarki för verkligt värde. Hierarkin ger högst prioritet till noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder (nivå 1) och lägsta prioritet till ej observerbara indata (nivå 3). Klassificeringen av dessa instrument baseras på den lägsta nivå indata som är väsentlig för verkligt värde värderingen i sin helhet.

I nivå 1 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som värderats med hjälp av ojusterade noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar och skulder. En aktiv marknad för en tillgång eller skuld är en marknad där transaktioner för tillgången eller skulden inträffar tillräckligt ofta och med tillräcklig volym för att ge löpande prisinformation. Denna kategori omfattar noterade derivat, noterade aktier, statsobligationer i utvecklade länder och de mest likvida bostadsobligationerna och företagsobligationerna som har direkta prisnoteringar för handel.

I nivå 2 i hierarkin för verkligt värde återfinns tillgångar och skulder som inte har noterade marknadspriser direkt tillgängliga från aktiva marknader. Verkligt värde baseras på noterade priser för liknande tillgångar eller skulder på aktiva marknader, eller noterade priser på identiska eller liknande tillgångar eller skulder på marknader som inte är aktiva. Verkligt värde kan också beräknas med hjälp av värderingsmetoder eller värderingsmodeller som baseras på marknadspriser eller indata på balansdagen, om eventuella ej observerbara indata har haft en obetydlig inverkan på de verkliga värdena. Bland dessa instrument återfinns huvuddelen av Nordeas OTC-derivat, köpta/sålda värdepapper enligt återförsäljnings-/ återköpsavtal, lånade/utlånade värdepapper och andra instrument där inputdata i värderingsmetoden eller värderingsmodellen baseras på uppgifter från en aktiv marknad.

I nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns de tillgångar och skulder för vilka verkliga värde inte kan erhållas direkt från noterade marknadspriser eller indirekt via värderingsmetoder eller värderingsmodeller som bygger på observerbara marknadspriser eller indata. Hit hör vanligen investeringar i onoterade värdepapper, private equity-fonder, hedgefonder, fastigheter, mer komplexa OTC-derivat där ej observerbara marknadsdata har en betydande inverkan på de verkliga värdena, vissa komplexa eller strukturerade instrument och illikvida räntebärande värdepapper. Komplicerade värderingsmodeller kännetecknas ofta av att de bygger på modellspecifika och ej observerbara indata.

Alla värderingsmodeller, både komplexa och enkla, använder sig av marknadspriser och indata, bland annat räntor, implicit volatilitet och korrelation. Vissa marknadspriser och indata är observerbara, medan andra inte är det. För de flesta vanliga valutor är räntorna observerbara, och de implicita volatilitets- och korrelationstalen för dessa valutor och räntor är observerbara upp till en viss löptid. Implicita volatilitets- och korrelationstal är också observerbara för de mest likvida aktieinstrumenten på kort sikt. För mindre likvida aktieinstrument är optionsmarknaden tämligen illikvid, och därför är de implicita volatilitets- och korrelationstalen inte observerbara. För varje instrument mäts känsligheten för ej observerbara data. Om ej observerbara data har en betydande inverkan på värderingen klassificeras instrumentet som tillhörande nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

För räntebärande värdepapper görs uppdelningen i de tre nivåerna med hjälp av en intern prissättningsmetod. Dessa

värdepapper kan antingen vara noterade på en aktiv marknad (nivå 1) eller värderade med hjälp av en metod där priset baseras på observerbara marknadsdata (nivå 2). Nivå 3-obligationer kännetecknas av låg likviditet.

För OTC-derivat används värderingsmodeller för att fastställa verkligt värde. Modellerna har vanligtvis utvecklats internt och baseras på antaganden om beteenden hos de underliggande tillgångarna och statistiska scenarionalyser. De flesta OTC-derivat hänförs till nivå 2 i hierarkin för verkligt värde, vilket betyder att alla väsentliga indata och modellparametrar kan observeras på aktiva marknader.

Värderingen av private equity-fonder och onoterade aktier är till sin karaktär mer osäker än värdering av mer aktivt handlade aktieinstrument. Nordea lägger vikt vid ett konsekvent tillvägagångssätt både när det gäller olika tillgångar och över tiden. Metoderna som tillämpas följer anvisningarna i "International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines", som utfärdats av IPEV Board. Dessa anvisningar används som bästa praxis i private equity-branschen. För USA-baserade fonder används liknande metoder.

Nordea har också lån och emitterade skuldebrev i dotterföretaget Nordea Kredit Realkreditaktieselskab, värderade till verkligt värde. När Nordea beviljar bolån till låntagare i enlighet med dansk lagstiftning om bostadsfinansiering emitterar Nordea samtidigt skuldebrev med matchande villkor, så kallad "matchad finansiering". Verkligt värde för emitterade skuldebrev baseras på noterade priser. Eftersom låntagarna har rätt att köpa skuldebrev som emitterats av Nordea på marknaden och återlämna dessa som betalning för sina lån, är det verkliga värdet på lånen samma som det verkliga värdet på de emitterade skuldebrev (till följd av att omvärderingen av återbetalningsoptionen finns inbäddad i lånet), justerat för förändringar i kreditrisken hos låntagaren och det verkliga värdet av kreditmarginalen för varje lån.

Verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder beräknas vanligen som det teoretiska nuvärdet av de enskilda instrumenten. Denna beräkning kompletteras med justeringar på portföljnivå.

Vid värderingen av derivat till verkligt värde gör Nordea justeringar i form av så kallade credit value adjustments (CVA) och debt value adjustments (DVA). CVA och DVA speglar hur motpartens kreditrisk respektive Nordeas egen kreditvärdighet påverkar derivatets verkliga värde. Beräkningarna baseras på uppskattningar av exponering vid fallissemang, sannolikhet för fallissemang och återvinningsgrad, för varje enskild motpart. För CVA och DVA baseras exponering vid fallissemang vanligen på förväntad exponering och fastställs genom simulering av underliggande riskfaktorer. När så är möjligt hämtas information om sannolikhet för fallissemang från CDS-marknaden. För motparter där sådan information inte är direkt tillgänglig fastställs sannolikhet för fallissemang med hjälp av en regressionsmodell.

Effekten av upplåningskostnader och upplåningskostnadsminskningar på värderingen av derivatinstrument utan säkerhet eller med obalanserad säkerhet redovisas som en verkligt värdejustering för finansieringskostnad (funding fair value adjustment, FFVA). Därutöver inkluderar Nordea justeringar för prisskillnaden mellan köp- och säljpris samt justeringar för modellrisk i verkligt värde.

Överföringar mellan nivå 1 och nivå 2

Nordea har under året överfört räntebärande värdepapper (inklusive pantsatta finansiella instrument) till ett värde av 5 954mn euro från nivå 1 till nivå 2 och 2 799mn euro från nivå 2 till nivå 1 i verkligt värde hierarkin. Nordea har också

M44. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

överfört derivattillgångar till ett värde av 0 mn euro från nivå 2 till nivå 1. Orsaken till dessa överföringar från nivå 1 till nivå 2 var att instrumenten upphörde att handlas aktivt under året och verkligt värde har nu beräknats med värderingsmetoder baserade på observerbar marknadsdata. Orsaken till överföringarna från nivå 2 till nivå 1 var att instrumenten handlades aktivt under perioden och tillförlitliga prisnoteringar fanns tillgängliga på marknaden. Överföringar mellan nivåerna anses ha skett vid årets slut.

Förändringar i nivå 3

31 dec 2018, mn euro	Balans den 21 sep 2017	Genom- fusionen	Vinster och förluster som redovisats i resultat- räkningen under året		Köp/emis- sioner	Försälj- ningar	Avräk- ningar/ likvider	Emissio- ner	Överfö- ringar till nivå 3	Överfö- ringar från nivå 3	Omräk- nings- differen- ser	31 dec 2018
			Realise- rade	Orealise- rade								
Räntebärande värdepapper	–	163	–2	2	169	–9	2	–	–	–	– 1	324
Aktier och andelar	–	654	46	54	208	–198	–	–	–	–	11	775
Derivatinstrument (netto)	–	441	–264	–440	–	18	246	–	–	–10	1	–8
Övriga tillgångar	–	–	–	–	–	–	–	–	28	–	–	28
Emitterade värdepapper	–	4 012	–23	–585	–	–	–1 216	437	1	–	1	2 627
Övriga skulder	–	–	–	–	–	–	–	–	14	–	1	15

Orealiserade vinster och förluster avser de tillgångar och skulder som innehas vid årets slut. Orsaken till överföringen från nivå 3 var att observerbara marknadsdata blev tillgängliga. Orsaken till överföringen till nivå 3 var att observerbara marknadsdata inte längre fanns tillgängliga. Överföringar från en nivå till en annan anses ha skett i slutet av året. Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen under perioden ingår i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde" (se not M5). Tillgångar och skulder avseende derivativinstrument redovisas netto.

Processen för värdering till verkligt värde

Finansiella instrument

Värderingsprocessen i Nordea utgörs av flera steg. Första steget är att ta fram medelpriset vid dagens slut. Det är affärsområdena som ansvarar för att fastställa korrekta priser för värderingsprocessen. Dessa priser är antingen internt fastställda av en tradingenhet eller inhämtade från externa källor. Värderingspriserna och värderingsmetoderna kontrolleras och testas därefter av en kontrollenhet i första försvarslinjen som är oberoende från de risktagande enheterna i front office. Allra viktigast i kontrollprocessen är den oberoende kon-

trollen av priser. Här kontrolleras riktigheten i värderingarna med hjälp av data från oberoende källor. Slutligen analyseras resultatet av värderingskontrollen och värderingarna, och eventuella noteringar eskaleras. Kontrollen av riktigheten i priser och andra parametrar utförs som minimum på månadsbasis och för många produkter dagligen. Information från tredje man, såsom prisnoteringar och annan prisinformation från mäklare, används som jämförelseuppgifter vid kontrollen. Jämförelseuppgifternas kvalitet bedöms regelbundet.

Justeringar till verkligt värde och uppskjutna dag 1-resultat från nivå 3-transaktioner beräknas och rapporteras månadsvis. Den faktiska bedömningen av instrument i hierarkin för verkligt värde utförs kontinuerligt.

Specialiserade team inom enheten Balance Sheet Risk Control (BSRC) är ansvariga för att se över och oberoende bedömma de värderingar som utförs av affärsområdena. Dessa team är ansvariga för översyn av värderingar inom den andra försvarslinjen, med oberoende rapporteringsansvar till CRO och BAC.

M44. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Värderingsmetoder och indata som används vid värderingen till verkligt värde i nivå 3

31 dec 2018, mn euro	Verkligt värde	Värderingsmetoder	Ej observerbara indata	Intervall för verkligt värde
Räntebärande värdepapper				
Kreditinstitut ¹	323	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–32/32
Företag	1	Diskonterade kassaflöden	Kreditspread	–0/0
Summa	324			–32/32
Aktier och andelar				
Onoterade aktier	120	Andelsvärde ²		–7/7
Private equity-fonder	288	Andelsvärde ²		–29/29
Hedgefonder	19	Andelsvärde ²		–1/1
Kreditfonder	222	Andelsvärde ²		–22/22
Övriga fonder	110	Andelsvärde ²		–11/11
Övrigt	16	–		–2/2
Summa	775			–72/72
Derivatinstrument				
Räntederivat	237	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	–13/14
Aktiederivat	–25	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet, Utdelning	–12/8
Valutaderivat	–13	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	–0/0
Kreditderivat	–212	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	–34/33
Övrigt	5	Optionsmodell	Korrelationer, Volatilitet	–0/0
Summa	–8			–59/55
Övriga tillgångar				
Kreditinstitut	28		Kreditspread	–3/3
Summa	28			–3/3
Emitterade värdepapper				
Emitterade strukturerade obligationer	2 627	Kreditderivatmodell	Korrelationer, Volatilitet, Återvinningsgrad	–13/13
Summa	2 627			–13/13
Övriga skulder	15			–1/1
Summa	15			–1/1

1) Varav 155 mn euro prissätts utifrån en kreditspread (skillnaden mellan diskonteringsräntan och LIBOR) på 1,45 procent, och en rimlig förändring av denna kreditspread skulle inte påverka det verkliga värdet med tanke på återköpsmöjligheten.

2) Verkligt värde baseras på kurser och andelsvärden som erhållits av externa leverantörer/förvaltare. Dessa kurser fastställs utifrån värdeutvecklingen i de underliggande tillgångarna. Den allra vanligaste värderingsmetoden för private equity-fonder hos leverantörer/förvaltare överensstämmer med anvisningarna i International Private Equity and Venture Capital Valuation (IPEV), som utfärdats av Invest Europe (tidigare kallad EVCA). Ungefär 40 procent av innehavet i private equity-fonder justeras/värderas internt utifrån IPEV-anvisningarna. De redovisade värdena för dessa ligger i intervallet 5 till 100 procent jämfört med de värden som erhållits från leverantörer/förvaltare.

Tabellerna ovan visar, för varje tillgångs- och skuldklass som hänförs till nivå 3, det verkliga värdet, värderingsmetoderna som använts för beräkning av verkligt värde, väsentliga ej observerbara data som använts i värderingsmodellerna samt, för finansiella tillgångar och skulder, det verkliga värdets känslighet för förändringar i viktiga antaganden.

Kolumnen "intervall för verklig värde" i tabellen ovan visar känsligheten i verkligt värde för nivå 3-instrument vid förändringar i viktiga antaganden. När exponeringen för en ej observerbar parameter kvittas mellan olika instrument redovisas endast nettoeffekten i tabellen. Redovisat intervall är sannolikt större än den faktiska osäkerheten i verkligt värde för dessa instrument, eftersom det i praktiken är osannolikt att alla ej observerbara parametrar samtidigt skulle vara i utkanten av sina intervall för rimligt möjliga alternativ. Redovisningen är varken förutsäggande eller indikativ för framtida förändringar i verkligt värde.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för derivat tillämpas en rad olika modeller för att fastställa ett osäkerhetsintervall kring det redovisade verkliga värdet. De

olika modellerna är inriktade på olika aspekter av prissättningen av derivat. Två gemensamma komponenter i modellerna för derivatvärdering är volatiliteten i underliggande riskfaktorer och korrelationen mellan de relevanta riskfaktorerna. Hänsyn tas till båda dessa genom att olika antaganden om indata och/eller valet av modell tillämpas. Förutom dessa gemensamma faktorer omfattar analysen även ett antal faktorer som är specifika för tillgångsklassen, bland annat förväntad aktieutdelning, återvinningsantaganden för kreditderivat och inflationsförväntningar. Det verkliga värdet på derivat redovisas som nettot av tillgångar och skulder.

För att beräkna känsligheten (intervallet) i verkligt värde för aktier och andelar och räntebärande värdepapper ökades och minskades det verkliga värdet med 2-10 procentenheter, beroende på osäkerheten i värderingen och underliggande antaganden. Större intervall tillämpas på instrument med större osäkerhet i värderingen jämfört med aktivt handlade instrument och underliggande osäkerheter i individuella antaganden.

M44. Tillgångar och skulder till verkligt värde, forts.

Förändringar i uppskjutna dag 1-resultat

Transaktionspriset för finansiella instrument överensstämmer i vissa fall inte med verkligt värde vid första redovisningstillfället (enligt använd värderingsmodell). Skälet är huvudsakligen att transaktionspriset inte har kunnat fastställas på en aktiv marknad. Om väsentliga ej observerbara data används i värderingsmetoden (nivå 3) redovisas det finansiella instrumentet till transaktionspriset, och den eventuella skillnaden mellan transaktionspriset och det verkliga värdet vid första redovisningstillfället, enligt använd värderingsmodell (dag 1-resultat), skjuts upp. För ytterligare information, se not M1 "Redovisningsprinciper". Tabellen nedan visar den totala skill-

naden som kvarstår att periodisera i resultaträkningen vid periodens början och slut, samt en avstämning av hur detta skillnadsbelopp har förändrats under året (förändring i uppskjutna dag 1-resultat).

Uppskjutna dag 1-resultat - derivat, netto

	31 dec 2018, mn euro
Ingående balans den 21. september 2017	–
Genom fusion	58
Uppskjutna resultat från nya transaktioner	62
Redovisat i resultaträkningen under året	–39

Finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen

31 dec 2018, mn euro	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå i hierarkin för verkligt värde
Tillgångar som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	39 562	39 562	3
Utlåning	194 777	195 728	3
Räntebärande värdepapper	250	250	2
Övriga tillgångar	751	751	3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	936	936	3
Summa	236 275	237 227	
Skulder som inte redovisas till verkligt värde i balansräkningen			
Inlåning och skuldinstrument	283 553	283 875	3
Övriga skulder	858	858	3
Efterställda skulder	9 157	9 157	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	209	209	3
Summa	293 777	294 099	

Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker

Verkligt värde på "Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker" antas, till följd av dess kortfristiga natur, vara samma som det redovisade värdet och hänförs därför till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Utlåning

Det verkliga värdet på "Utlåning till centralbanker", "Utlåning till kreditinstitut" och "Utlåning till allmänheten" har beräknats genom att diskontera de förväntade framtida kassaflödena med en antagen kundränta som skulle ha används på marknaden om lånen hade emitterats vid värderingstidpunkten. Den antagna kundräntan beräknas som referensräntan plus den genomsnittliga marginalen på nyutlåning i Personal Banking, Commercial & Business Banking respektive Wholesale Banking.

Värderingen till verkligt värde har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Räntebärande värdepapper

Värderingsprinciperna är desamma som för liknande instrument som redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

Övriga tillgångar samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Balansposterna "Övriga tillgångar" och "Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter" utgörs av kortfristiga fordringar, huvudsakligen upplupna ränteintäkter. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

Inlåning och skuldinstrument

Det verkliga värdet på "Skulder till kreditinstitut", "In- och upplåning från allmänheten", "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder" har beräknats som det redovisade värdet justerat för förändringar i verkligt värde gällande ränterisk och egen kreditrisk. Det verkliga värdet har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till ränterisk baseras på förändringar i berörda räntor jämfört med motsvarande nominell ränta i portföljerna. Förändringarna i verkligt värde hänförliga till kreditrisk beräknas som skillnaden mellan kreditspreaden i de nominella räntorna och aktuell kreditspread på marknaden. Beräkningen utförs på aggregerad nivå för all långfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder". Eftersom den avtalade löptiden är kort för "Skulder till kreditinstitut" och "In- och upplåning från allmänheten" antas förändringarna i Nordeas egen kreditrisk hänförliga till dessa poster vara obetydliga. Det samma gäller kortfristig upplåning som redovisas under balansposterna "Emitterade värdepapper" och "Efterställda skulder".

Övriga skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Balansposterna "Övriga skulder" och "Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter" utgörs av kortfristiga skulder, huvudsakligen fondlikvidskulder. Det verkliga värdet anses därför vara detsamma som det redovisade värdet och har hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde.

M45. Tillgångar och skulder i euro och i utländska valutor

31 dec 2018, mn euro	EUR	Utländska valutor	Total	Motpart inom samma koncern	Ägarintresse-företag
Utlåning till kreditinstitut	79 428	24 906	104 334	47 190	1 856
Utlåning till allmänheten	19 863	134 556	154 419	3 874	0
Räntebärande värdepapper	7 421	67 146	74 567	3 076	0
Derivatinstrument	13 914	23 307	37 221	278	7
Övriga tillgångar	26 429	11 752	38 181	2 503	127
Summa tillgångar	147 055	261 667	408 722	56 921	1990
Skulder till kreditinstitut	17 596	33 831	51 427	9 065	100
In- och upplåning från allmänheten	53 266	117 836	171 102	2 904	1
Emitterade värdepapper	23 495	59 172	82 667	223	0
Derivatinstrument	21 879	18 712	40 591	1 144	8
Övriga skulder	33 088	365	33 453	1 012	0
Summa skulder	149 324	229 916	379 240	14 348	109

M46. Överförda tillgångar och erhållna säkerheter

Överförda tillgångar som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder

Alla tillgångar som överförts redovisas fortsatt i balansräkningen om Nordeas exponering för förändringar i verkligt värde för tillgången kvarstår. Så är fallet vid återköpsavtal och värdepapperslån.

Återköpsavtal är en form av inlåning mot säkerhet där Nordea säljer värdepapper med ett avtal om att till ett fast pris återköpa dessa vid ett senare datum. Likvida medel som erhållits redovisas som inlåning (skuld). Värdepapper som har lämnats enligt återköpsavtal bokas inte bort från balansräkningen.

Utlåning av värdepapper är transaktioner där Nordea lånar ut innehavda värdepapper till en motpart och erhåller en avgift.

Eftersom både återköpsavtal och värdepapperslån innebär att värdepappren återlämnas till Nordea, kvarstår alla risker och rättigheter förknippade med de överförda instrumenten hos Nordea, även om de inte är tillgängliga för Nordea under den period då de är överförda. Motparten i transaktionen innehar värdepappren som säkerhet, men har inte någon rätt till andra tillgångar i Nordea.

De värdepapper som fortsatt redovisas i balansräkningen samt hänförliga skulder värderas till verkligt värde.

31 dec 2018, mn euro	Summa
Återköpsavtal	
Värdepapper betaningsbara i centralbanker	3 430
Räntebärande värdepapper	10 439
Summa	13 869

Skulder hänförliga till tillgångarna

31 dec 2018, mn euro	Summa
Återköpsavtal	
Skulder till kreditinstitut	3 427
In- och upplåning från allmänheten	8 540
Summa	11 967
Netto	1 902

Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt

Nordea erhåller säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån, vilka kan säljas eller pantsättas på nytt i enlighet med avtalsvillkoren. Transaktionerna genomförs enligt standardavtal som används av parterna på den finansiella marknaden. Vanligtvis så kräver avtalen ytterligare säkerheter om värdet på värdepapper sjunker under en förutbestämd nivå. Enligt standardavtalen för de flesta återköpsavtal så har mottagaren av säkerheten ovillkorlig rätt att sälja eller återpantsätta säkerheten förutsatt att likvärdiga värdepapper överförs vid likvidtillfället. Det verkliga värdet på erhållna säkerheter enligt omvända återköpsavtal och avtal om värdepapperslån upplyses om nedan.

31 dec 2018, mn euro	
Omvända återköpsavtal	
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	35 515
- varav sålda eller pantsatta på nytt	19 662
Avtal om värdepapperslån	
Erhållna säkerheter som kan säljas eller pantsättas på nytt	5 648
- varav sålda eller pantsatta på nytt	2 980
Summa	41 163

M47. Löptidsanalys för tillgångar och skulder

31 dec 2018, mn euro	Inom 3 månader	3-12 månader	1–5 år	5–10 år	Över 10 år	Summa
Förändring av värdepapper belåningsbara i centralbanker	4 272	11 804	50 345	4 247	2 009	72 677
Utlåning till kreditinstitut	62 148	9 879	31 538	718	51	104 334
Utlåning till allmänheten	54 454	10 817	42 425	13 791	32 932	154 419
Räntebärande värdepapper	659	0	345	629	257	1 809
Derivatinstrument	4 933	2 656	29 075	264	293	37 221
Övriga tillgångar	22 205	22	2 696	1 020	12 238	38 181
Summa tillgångar	148 671	35 178	156 424	20 669	47 780	408 722
Skulder till kreditinstitut	43 900	1 238	5 711	578	–	51 427
In- och upplåning från allmänheten	163 728	2 136	5 182	39	17	171 102
Emitterade värdepapper	36 086	18 365	23 496	4 660	60	82 667
Efterställda skulder	125	886	6 825	1 003	318	9 157
Derivatinstrument	4 441	3 802	31 830	390	128	40 591
Övriga skulder	23 968	12	293	14	9	24 296
Summa skulder	272 248	26 439	73 337	6 684	532	379 240

M48. Transaktioner med närstående

Informationen nedan presenteras ur Nordeas perspektiv, dvs den visar hur Nordeas siffror har påverkats av transaktioner med närstående parter.

31 dec 2018, mn euro	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ¹
Tillgångar			
Skuldebrev belåningsbara i centralbanker	–	–	–
Utlåning	51 064	155	–
Räntebärande värdepapper	1 410	57	–
Derivatinstrument	278	142	–
Aktier och andelar i intresseföretag och joint ventures	–	1 049	–
Aktier och andelar i koncernföretag	12 175	0	–
Övriga tillgångar	3 647	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	522	–	–
Summa tillgångar	69 096	1 403	0
Skulder			
In- och upplåning	11 970	21	62
Emitterade värdepapper	223	–	–
Derivatinstrument	1 144	180	–
Övriga skulder	988	0	–
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	–	–
Efterställda skulder	0	–	–
Summa skulder	14 349	201	62
Poster utanför balansräkningen	55 186	342	–

1) Inkluderande nominella värden på derivat i intresseföretag.

Mn euro	Koncernföretag	Intresseföretag och joint ventures	Övriga närstående parter ¹
Räntenetto	–104	1	0
Avgifts- och provisionsnetto	122	0	0
Nettoreultat av poster till verkligt värde	–164	4	–
Övriga rörelseintäkter	83	0	–
Summa rörelsekostnader	–21	0	–
Resultatet innan kreditförluster	–84	5	0

1) Aktieägare med väsentligt inflytande och nära anhöriga till nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen, samt bolag som står under betydande inflytande av nyckelpersoner i ledande positioner i Nordeakoncernen eller av nära anhöriga till dessa nyckelpersoner räknas som närstående parter till Nordea. Inkluderat i denna grupp av närstående parter är Sampo Oyj och Aegon Asset Management. Om transaktioner med dessa närstående parter görs som ett led i Nordeas och de närstående parternas normala affärsverksamhet och på samma kriterier och villkor som jämförbara transaktioner med parter med liknande kundrelation till Nordea samt om de ej innebär mer än normalt risktagande, redovisas de ej i tabellen. Nordea har således inte upplyst om några transaktioner med aktieägare med betydande inflytande.

Ersättningar samt utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner

Information om ersättningar och utlåning till nyckelpersoner i ledande positioner återfinns i not M8 "Personal kostnader".

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk

Nordeas hantering av kreditrisk och analys av kreditrisk beskrivs i förvaltningsberättelsen i avsnittet Risk-, likviditets- och kapitalhantering.

Kreditriskhantering

Kreditriskexponering och lån

(exkluderar kassa och tillgodohavanden hos centralbanker samt transfereringsrisk)

Mn euro	31 dec 2018
Lån till centralbanker och kreditinstitut	64 772
Lån till allmänheten	154 419
- varav företag	108 608
- varav privatkunder	42 877
- varav offentlig sektor	2 934
Summa utlåning	219 191
Exponering för poster utanför balansräkningen ¹	80 102
Exponering för motpartsrisk	19 533
Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper ²	74 567
Summa kreditexponering i bankverksamheten	393 393

1) Varav företagskunder cirka 90%.

2) Innefattar även Statsskuldförbindelser och räntebärande värdepapper som pantsatts i återköpsavtal.

Den samlade kreditexponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförfordningen uppgick vid årets slut, efter den så kallade kreditkonverteringsfaktorn, till 303 bn euro. Ytterligare information om och en uppdelning av exponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförfordningen finns i kreditrisk noten här under samt i förvaltningsberättelsens del "Riskhantering".

Kreditbetygsfördelning IRK företagskunder

2018, %	
6+	2,70
6	4,80
6–	3,70
5+	6,74
5	12,21
5–	13,53
4+	15,63
4	15,79
4–	12,47
3+	4,81
3	2,83
3–	1,81
2+	1,03
2	0,39
2–	0,21
1+	0,38
1	0,07
1–	0,06

Kreditbetygsfördelning IRK hushållskunder

2018, %	
A+	28,14
A	14,69
A–	12,71
B+	11,10
B	7,94
B–	5,27
C+	4,38
C	3,10
C–	2,92
D+	1,73
D	1,53
D–	1,37
E+	1,82
E	1,21
E–	0,34
F+	0,21
F	0,26
F–	1,10

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.**Lån till allmänheten fördelat per land och kundsektor**

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Utanför Norden	Moderföretaget
Energi (olja, gas, etc)	548	51	572	490	422	2 084
Metaller och gruvmaterial	9	155	78	230	–	472
Papper och skogsprodukter	80	314	76	333	83	886
Övriga material (byggmaterial, etc)	260	964	359	1 596	36	3 215
Producentkapitalvaror	336	407	53	328	74	1 197
Producenttjänster, etc	2 631	1 287	2 860	3 218	313	10 309
Bygg och anläggning	396	558	1 959	472	11	3 396
Shipping- och offshoreverksamhet	89	208	5 389	140	3 015	8 841
Transport	196	329	517	567	0	1 609
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	116	427	302	781	50	1 675
Media och fritid	216	603	219	534	1	1 572
Detaljhandel	2 746	1 581	695	2 558	70	7 651
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	1 828	820	1 759	636	57	5 100
Hälsovård- och läkemedelsbolag	359	330	90	187	7	974
Finansinstitut	2 806	2 276	2 122	9 281	132	16 617
Fastigheter	2 518	7 173	10 702	7 741	25	28 158
IT-utrustning och IT-tjänster	428	422	264	377	158	1 650
Telekommunikationsutrustning	6	7	2	0	–	15
Teleoperatörer	21	205	332	426	–	984
El, vatten och gas (distribution och produktion)	244	2 305	900	492	6	3 946
Övriga, allmänhet och organisationer	499	0	774	1 556	56	2 886
Summa exkl omvända repor	16 335	20 422	30 024	31 942	4 514	103 236
Omvända repor	765	–	–	–	4 606	5 371
Summa företagsutlåning	17 100	20 422	30 024	31 942	9 120	108 607
Hypotekslån till privatkunder		8 845	16 649	0	–	25 493
Konsumtionslån till privatkunder	8 329	4 980	320	3 756	–	17 384
Offentlig sektor	1 514	650	30	740	–	2 934
Summa utlåning till allmänheten	26 943	34 895	47 022	36 438	9 120	154 419
Utlåning till centralbanker och kreditinstitut	11 940	3 960	6 049	29 359	13 462	64 772
Summa utlåning	38 883	38 855	53 071	65 797	22 582	219 191

Osäkra fordringar och nyckeltal

31 dec 2018, mn euro	
Osäkra fordringar, brutto (Kategori 3), mn eur	3 889
- varav reglerade	1 977
- varav oreglerade	1 912
Andel osäkra fordringar (Kategori 3), punkter	198
Reserveringsgrad kategori 1 & 2, punkter	19
Reserveringskvot, punkter	93

Kreditförluster och nyckeltal

31 dec 2018, mn euro	
Kreditförluster, mn euro	–12
Kreditförluster på årsbasis	3
- varav (Kategori 3)	13
- varav (Kategorier 1 & 2)	–10
Kreditförlustrelation, Personal Banking, punkter	–9
Kreditförlustrelation, Commercial & Business Banking, punkter	31
Kreditförlustrelation, Corporate & Institutional Banking, punkter	40
Kreditförlustrelation, Shipping, Offshore & Oil Services, punkter	–119

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.

Osäkra lånefordringar, brutto, och reserveringar, per land och bransch

31 dec 2018, mn euro	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Utanför Norden	Moderföretaget	Bokförd avsättning-balance)	Reserver i relation till oreglerade lån (kategori 3). (Kategori 3 reserveringar/ Kategori 3 lån)
Energi (olja, gas, etc)	0	–	182	0	372	555	164	29%
Metaller och gruvmaterial	0	3	0	0	–	4	10	>100%
Papper och skogsprodukter	16	1	0	0	–	17	8	44%
Övriga material (byggmaterial, etc)	12	95	5	7	2	121	110	90%
Producentkapitalvaror	8	44	0	2	–	53	42	78%
Producenttjänster, etc	84	32	51	53	82	301	134	44%
Bygg och anläggning	36	26	17	5	–	85	68	80%
Shipping- och offshoreverksamhet	50	0	265	1	269	585	178	30%
Transport	10	10	26	4	–	51	26	52%
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	23	23	81	3	1	131	43	33%
Media och fritid	7	11	4	0	–	22	11	51%
Detaljhandel	161	43	13	65	1	283	177	63%
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	335	48	4	4	–	390	226	58%
Hälsovård- och läkemedelsbolag	2	2	0	0	–	4	3	77%
Finansinstitut	195	8	64	19	–	285	187	66%
Fastigheter	82	81	65	2	–	230	113	49%
IT-utrustning och IT-tjänster	8	4	0	0	–	13	18	>100%
Telekommunikationsutrustning	0	1	0	0	–	1	1	57%
Teleoperatörer	0	0	0	2	–	3	6	>100%
El, vatten och gas (distribution och produktion)	1	0	1	0	–	2	3	>100%
Övriga, allmänhet och organisationer	2	0	0	0	–	2	0	-22%
Summa osäkra lånefordringar, företag	1 031	434	779	167	728	3 138	1 526	
Osäkra lånefordringar, hypotekslån till privatkunder	0	262	74	0	0	337	45	13%
Osäkra lånefordringar, konsumtionslån till privatkunder	182	172	5	54	0	414	243	59%
Osäkra lånefordringar, offentlig sektor	–	–	–	–	–	–	1	-
Osäkra lånefordringar, kreditinstitut	–	–	–	–	–	–	15	>100%
Summa osäkra lånefordringar	1 213	868	859	221	728	3 889		
Summa reserveringar	804	343	281	162	240		1 830	
Reserveringskvot	66%	40%	33%	73%	33%			47%

Kreditportfölj

Den samlade kreditriskexponeringen, inklusive poster i och utanför balansräkningen och exponeringar hänförliga till värdepapper, uppgick vid årsskiftet till 393 md euro. Den samlade kreditexponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförfordningen uppgick vid årets slut, efter den så kallade kreditkonverteringsfaktorn, till 303 md euro. Ytterligare information om och en uppdelning av exponeringen enligt definitionen i kapitaltäckningsförfordningen finns här under.

Kreditrisken mäts, följs upp och segmenteras på olika sätt. Utlåning i balansräkningen omfattar utlåning till verkligt värde och utlåning till upplupet anskaffningsvärde, och utgör huvuddelen av kreditportföljen. Utlåning till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster. Kreditrisken i utlåningen mäts och redovisas som kapitalbeloppet av fordringar i balansräkningen, dvs utlåning till kreditinstitut och till allmänheten, och som ansvarsförbindelser och åtaganden gentemot kunder och motparter, netto efter reserveringar. Kreditriskexponeringen omfattar också risken hänförlig till derivatkontrakt och värdepappersfinansiering.

Nordea Bank Abps utlåning till allmänheten uppgick vid utgången av 2018 till 154 md euro. Utlåningen till företag var 109 md euro och utlåningen till privatpersoner 43 md euro. Den övergripande kreditkvaliteten är stabil, med hög kreditvärdighet bland kunderna. Av utlåningen till allmänheten avsåg 70 procent företag, 28 procent privatpersoner och 2 procent den offentliga sektorn. Utlåningen till centralbanker och kreditinstitut, huvudsakligen i form av tillgodohavanden i andra banker, uppgick vid utgången av 2018 till 65 md euro.

Utlåning till företagskunder

Utlåningen till företagskunder uppgick vid utgången av 2018 till 109 md euro. De tre största branscherna svarar tillsammans för cirka 51 procent av den samlade utlåningen till företagskunder. Fastigheter (bostads- och affärsfastigheter) är fortsatt den största branschen i Nordeas kreditportfölj, med 28,2 md euro.

Utlåning till privatkunder

Vid årets slut 2018 uppgick utlåningen till privatkunder till 43 md euro, Hypotekslån till 25 bn euro och konsumtionslånen

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.

till 17 md euro. Hypotekslånens andel av utlåningen till privatkunder uppgick till 59 procent.

Geografisk fördelning

Kunder i Norden står för 94 procent av Nordeas utlåning till allmänheten. Portföljen har en god geografisk fördelning, och inget land svarar för mer än 30 procent av utlåningen. Övriga EU-länder utgör den största delen av utlåningen utanför Norden.

Kreditbetygsfördelning

Ett sätt att bedöma kreditkvalitet är genom analys av kreditbetygsfördelningen för betygsatta företagskunder, institutioner, hushållskunder och små medelstora företagskunder. För företagsbetygen är majoriteten av betygen allokerade till 4+ och 4. För hushållsbetygen återfinns majoriteten av betygen inom A+ och A.

Lånekategorier

Kreditportföljen utgörs av två kategorier: lån värderade till verkligt värde motsvarande 24 md euro och lån värderade till upplupet anskaffningsvärde motsvarande 193 md euro. Mer information om lån värderade till verkligt värde finns i not M16. Lån värderade till upplupet anskaffningsvärde bildar underlag för osäkra lånefordringar, reserveringar och kreditförluster.

Osäkra lånefordringar (kategori 3)

Osäkra fordringar, brutto, i Nordea Bank Abp uppgick till 3 889 mn euro, vilket motsvarar 198 punkter av den samlade utlåningen. 51 procent av de osäkra fordringarna, brutto, utgörs av lån där kunderna fortfarande betalar (reglerade) och 49 procent är lån där kunderna ej betalar (oreglerade). Osäkra fordringar netto, för fordringar i kategori 3 uppgick till 2 420 mn euro, vilket motsvarar 123 punkter av den samlade utlåningen. Reserverna för fordringar i kategori 3 uppgick till 1 469 mn euro. Reserverna för fordringar i kategori 1 och 2 uppgick till 361 mn euro. Den samlade reserveringskvoten var 38 procent, och för fordringar i kategori 1 och 2 var reserveringskvoten 19 punkter.

Kreditförluster

Kreditförlusterna uppgick under okt-dec 2018 till 12 mn euro. Detta motsvarar en kreditförlustrelation på 3 punkter. 13 mn euro avsåg företagskunder och -1 mn euro privatkunder.

Upplysningar om kreditrisk

Reserveringar för kreditrisk

Mn euro	Not	31 dec 2018
Lån till centralbanker och kreditinstitut	M16	15
Lån till allmänheten	M16	1 815
Räntebärande värdepapper till verkligt värde via övrigt totalresultat eller upplupet anskaffningsvärde	M14	2
Poster utanför balansräkningen	M34	201
Summa		2 033

Maximal exponering för kreditrisk

31 dec 2018, mn euro	Note	AC+FVOCI	FVTPL
Lån till centralbanker och kreditinstitut	M16, M43	61 160	3 612
Lån till allmänheten	M16, M43	133 546	20 873
Räntebärande värdepapper	M14, M43	32 362	42 205
Derivat			37 221
Exponeringar utanför balansräkningen	M41, M42	130 129	
Summa		357 197	103 911

Exponeringstyper

31 dec 2018, mn euro	
Exponeringar inom balansräkningen	303 375
Exponeringar utanför balansräkningen	72 835
Värdepapperseringar	4 942
Derivat	15 095
Exponeringsbelopp vid fallissemang (EAD)	396 247

De tabeller som presenteras i denna not och som innehåller upplysningar om exponeringar presenterar dessa i form av exponeringsbelopp inom fallissemang (EAD). EAD motsvarar exponering efter tillämpning av konverteringsfaktorer för kreditrisk.

Avstämning av exponeringstyper mot balansräkningen

Detta avsnitt beskriver kopplingen mellan kreditportföljen, definierad i enlighet med redovisningsstandarder och exponeringen, definierad i enlighet med CRD. De huvudsakliga skillnaderna beskrivs här för att belysa kopplingen mellan de olika redovisningsmetoderna. Ursprunglig exponering är exponeringen före beaktande av substitutionseffekter hänförliga till begränsning av kreditrisken, kreditkonverteringsfaktorer för exponeringar utanför balansräkningen och reserveringar inom ramen för schablonmetoden. I den här noten definieras emellertid exponering som exponeringen vid fallissemang (EAD) för IRK-exponeringar och exponeringsvärde för schablonmetodsexponeringar, om inget annat anges. I enlighet med CRD har kreditexponeringen, redovisad i den här noten, delats in i olika exponeringsklasser, där varje klass i sin tur delas in i exponeringstyper:

- Poster i balansräkningen
- Ansvarsförbindelser (t ex garantier och outnyttjad del av beviljade krediter)
- Värdepappersfinansiering (t ex omvända repor och värdepapperslån)
- Derivat

De poster som redovisas i årsredovisningen har delats in enligt följande (i enlighet med redovisningsstandarderna):

- Poster i balansräkningen (t ex utlåning till centralbanker och kreditinstitut, utlåning till allmänheten, omvända repor, positivt verkligt värde för derivat och räntebärande värdepapper)
- Ansvarsförbindelser (t ex garantier och outnyttjad del av beviljade krediter)

Nästa tabell visar kopplingen mellan kreditriskexponering enligt CRD och poster som ingår i årsredovisningen.

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.

Poster i balansräkningen

Som framgår av tabellen nedan har följande poster lyfts ut ur balansräkningen vid beräkning av exponering i balansräkningen enligt CRD:

- Ej CRD-relaterade poster. Poster som ej ingår i den konso- liderade situationen enligt CRD, till exempel livförsäkrings- rörelsen (solvensregler).
- Marknadsriskrelaterade poster i handelslagret, såsom vissa räntebärande värdepapper och pantsatta instrument.
- Repor, derivat och värdepapperslån. Dessa transaktioner ingår antingen i beräkningen av marknadsrisk i handels- lagret eller redovisas som separata exponeringstyper (deri- vat eller värdepappersfinansiering)
- Övrigt, huvudsakligen reserveringar och immateriella tillgångar.

Poster utanför balansräkningen

Följande ansvarsförbindelser som angetts i årsredovisningen ingår inte när exponeringen för ansvarsförbindelser beräknas i enlighet med CRD:

- Ej CRD-relaterade poster som inte ingår i den konsolide- rade situationen enligt CRD, till exempel livförsäkringsrö- relsen (solvency regler)
- För egna skulder ställda säkerheter och övriga ställda säker- heter (förutom leasing). Dessa transaktioner redovisas som värdepappersfinansiering (dvs. en separat exponeringstyp.
- Derivat

Derivat och värdepapperisering

Derivat redovisas till verkligt värde i balansräkningen i enlighet med gällande redovisningsstandarder. Enligt CRD redovisas däremot derivat och värdepappersfinansiering som separata exponeringstyper. Vidare grundas beräkningen av repor och in- och utlåning av värdepapper i balansräkningen på nomi- nellt värde. I CRD beräkningarna fastställs dessa exponerings- typer med avdrag för värdet av säkerheterna.

Exponeringar inom balansräkningen

31 dec 2018, mn euro	Ursprunglig exponering	Tillgångar relaterade till marknadsrisk	Repor, derivat, värde- papperiseringar	Övrigt	Balansräkning
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	39 562	–	–	–	39 562
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	55 803	–	8 984	-15	64 772
Utlåning till allmänheten	131 948	–	20 771	1 700	154 419
Räntebärande värdepapper och pantsatta finansiella instrument	56 262	16 801	–	1 504	74 567
Derivatinstrument ¹	–	–	37 221	–	37 221
Immateriella tillgångar	–	–	–	2 331	2 331
Övriga tillgångar och förutbetalda kostnader	19 767	14 663	–	1 420	35 850
Summa tillgångar	303 342	31 464	66 976	6 940	408 722
Exponeringsbelopp vid fallissemang²	303 376				

1) Derivat inkluderas i "banking book" och "trading book", men inte till redovisade värden. Motpartsrisk i tradingderivat inkluderas i kreditriskberäkningen.

2) Balansräkningsexponeringen har en konverteringsfaktor på 100 procent men kan ändå ha ett lägre exponeringsbelopp vid fallissemang på grund av avsättningar i standardmeto- den vilka avräknas från den ursprungliga exponeringen när exponeringsbeloppet vid fallissemang beräknas.

Exponeringar utanför balansräkningen

31 dec 2018, mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Poster exkluderade från konsolidering enligt CRD	Inkluderat i derivat och värde- papperiseringar	Exponeringar utanför balansräkningen
Ansvarsförbindelser	51 432	–	–	51 432
Kreditlöften och övriga åtaganden	80 102	–	–	80 102
Summa exponeringar	131 534	–	–	131 534

31 dec 2018, mn euro	Kreditrisk enligt CRD	Exponeringar utanför redovisningen	Ursprunglig exponering	Genomsnittlig konverterings- faktor	Exponerings- belopp vid fallissemang
Kreditfaciliteter	59 620	– 260	59 360	49%	29 100
Checkräkningskredit	14 066	1 454	15 520	49%	7 559
Lånelöften	6 412	1 117	7 529	39%	2 938
Garantier	50 427	–	50 427	65%	32 942
Övrigt	1 009	–4	1 005	30%	296
Summa	131 534	2 307	133 841		72 835

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.

Exponeringsklasser uppdelade per exponeringstyp

31 dec 2018, mn euro	Exponeringar inom balansräkningen	Exponeringar utanför balansräkningen	Värdepappersiseringar	Derivat	Summa exponeringar
Stater, kommuner och centralbanker	76 929	1 456	1 084	3 179	82 649
Institut	84 145	10 774	2 723	4 689	102 331
Företag	82 056	35 188	1 134	7 155	125 533
Hushåll ¹	43 108	19 766	–	71	62 946
Övrigt	17 138	5 651	–	–	22 789
Summa exponeringar	303 376	72 835	4 942	15 095	396 247

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

Exponeringar uppdelade geografiskt och per exponeringsklass

31 dec 2018, mn euro	Norden	- varav Danmark	- varav Finland	- varav Norge	- varav Sverige	Baltikum	Ryssland	USA	Övriga	Summa exponeringar
Stater, kommuner och centralbanker	52 296	7 930	30 082	3 142	11 142	4	–	21 964	8 385	82 649
Institut	90 490	27 263	15 013	11 315	36 899	2 099	613	559	8 570	102 331
Företag	104 025	29 471	21 332	25 036	28 186	1 443	714	2 223	17 128	125 533
Hushåll ¹	62 406	24 637	13 676	18 959	5 134	19	6	53	462	62 946
Övrigt	21 141	5 590	9 504	2 061	3 986	–	807	135	705	22 788
Summa exponeringar	330 358	94 891	89 607	60 513	85 347	3 565	2 140	24 934	35 250	396 247

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

I tabellen nedan har exponeringen fördelats per bransch. Branschindelningen följer i huvudsak den internationella standarden Global Industries Classification Standard (GICS) och bygger på NACE-koder (statistisk klassificering av ekonomiska aktiviteter inom EU). Den bransch som har den största delen av den totala exponeringen är övrigt samt allmänhet och organisationer. Tillsammans utgör de 47 procent av den totala exponeringen.

Exponeringar uppdelade på kundkategori

Mn euro	31 dec 2018
Bygg och anläggning	4 744
Konsumentkapitalvaror (bilar, apparater, etc)	2 520
Dagligvaror (livsmedel, jordbruksprodukter, etc)	7 684
Energi (olja, gas etc)	2 200
Hälsovård och läkemedel	1 635
Producentkapitalvaror	3 122
Producenttjänster	13 578
IT mjukvara, maskinvara och tjänster	2 003
Media och fritid	1 833
Metaller och gruvmaterial	691
Övriga finansiella företag	103 317
Övriga material (byggmaterial etc)	4 513
Övriga, allmänhet och organisationer	186 807
Papper och skogsprodukter	1 722
Fastighetsförvaltning	31 232
Detaljhandel	9 841
Sjöfart och offshoreverksamhet	9 106
Teleutrustning	252
Teleoperatörer	1 356
Transport	2 609
El, gas och vatten (distribution och produktion)	5 482
Summa exponeringar	396 247

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.

I slutet av 2018 var cirka 17 procent av den samlade exponeringen täckt av godtagbara säkerheter. Cirka 3 procent av den samlade exponeringen var täckt av garantier och kreditderivat.

Exponeringar täckta av ställda säkerheter, garantier och kreditderivat

31 dec 2018, mn euro	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp vid fallissemang	- varav täckta av garantier och kreditderivat	- varav täckta av ställda säkerheter
Stater, kommuner och centralbanker	81 198	80 171	350	–
Institut	114 313	102 331	152	162
Företag	159 674	125 533	10 332	37 748
Hushåll ¹	71 053	62 924	1 985	30 975
Övrigt	30 980	25 288	–	21
Summa exponeringar	457 218	396 247	12 819	68 906

1) Inklusive exponeringar med säkerhet i fastigheter.

Fördelning av säkerheter

Tabellen visar fördelningen av säkerheter som används i beräkning av kapitaltäckningen. Bostadsfastigheter utgör 49 procent av de godtagbara säkerheterna. Affärsfastigheter utgör 32 procent.

	31 dec 2018
Finansiella säkerheter	2.8%
Fordringar	1.0%
Bostadsfastigheter	49.1%
Affärsfastigheter	31.8%
Övriga fysiska säkerheter	15.4%
Total	100.0%

Belåningsgrad

Belåningsgraden anses vara ett bra mått på en säkerhet. Belåningsgraden beräknas genom att dividera kreditexponeringen med säkerhetens marknadsvärde. I tabellen nedan har hypoteksexponeringarna fördelats utifrån olika intervall av belåningsgrad. Under 2018 hade huvuddelen av exponeringen en belåningsgrad på <50 procent.

Bolåneexponering mot privatkunder (retailportföljen)

31 dec 2018	EURbn	%
<50%	23,2	82
50–70%	3,5	13
70–80%	0,9	3
80–90%	0,4	1
>90%	0,3	1
Summa	28,3	100

Lån med förmildrande åtgärder

Mn euro	31 dec 2018
Lån med förmildrande åtgärder	3 061
- varav fallerade	2 040
Reserver för individuellt värderade osäkra lånefordringar och lån med förmildrande åtgärder	709
- varav fallerade	690

Nyckeltal

	31 dec 2018
Andel lån med förmildrande åtgärder ¹⁾	1.4%
Täckningsgrad för lån med förmildrande åtgärder ²⁾	23 %
- varav fallerade	34 %

1) Lån med förmildrande åtgärder / Lån före reserveringar

2) Individuella reserver / Lån med förmildrande åtgärder

Ytterligare information om lån med förmildrande åtgärder finns i riskavsnittet.

Egendom övertagen för skyddande av fordran¹

31 dec 2018, mn euro	
Mark och byggnader	5
Summa	5

1) I enlighet med Nordeas riktlinjer för egendom övertagen för skyddande av fordran, som följer bankrörelselagen i de länder där Nordea verkar. Tillgångar som används som säkerhet för lånet övertas normalt när kunden inte längre kan fullgöra sina skyldigheter gentemot Nordea. Övertagna tillgångar avyttras senast när full återvinning har uppnåtts.

M49. Kreditriskhantering samt upplysningar om kreditrisk, forts.

Förfallna lån som inte är osäkra

Tabellen nedan visar förfallna lånefordringar (6 dagar eller mer) som inte bedöms vara osäkra, uppdelade på företags- och privatkunder. En förfallen lånefordran uppstår när borgenären inte erhåller återbetalning på ett lån på förfallodagen. Förfallna lånefordringar på företagssidan, som inte bedöms vara osäkra, uppgick vid årsskiftet till 485 mn euro, medan förfallna lånefordringar på privatsidan var 1,163 mn euro.

31 dec 2018, mn euro	Företagskunder	Privatkunder
6-30 dagar	131	701
31-60 dagar	44	104
61-90 dagar	18	37
>90 dagar	292	321
Summa	485	1 163
Förfallna lån som inte är osäkra dividerat med utlåning till allmänheten efter reserver, %	0,3	2,7

Utlåning till företagskunder, efter lånets storlek

Som framgår av tabellen nedan är utlåningen till företag väl diversifierad sett till lånens storlek. Cirka 56% av företagsutlåningen avser lån på upp till 50 mn euro per kund.

31 dec 2018, Storlek i mn euro	Utlåning Mn euro	%
0–10	26 308	28,0
10–50	26 643	28,4
50–100	15 532	16,5
100–250	14 165	15,1
250–500	4 321	4,6
500–	6 939	7,4
Summa	93 908	100,0

Räntebärande värdepapper

För ytterligare information om kreditrisk avseende räntebärande värdepapper, se not M17 "Räntebärande värdepapper" där redovisat värde på räntebärande värdepapper har fördelats på olika typer av motparter.

M50. Kundtillgångar som förvaltas

31 dec 2018, mn euro	
Kapitalförvaltning	84 468
Förvaltade tillgångar	685 255
Summa	769 723

Kundernas långfristigt sparande (PS sparande) var 4 mn euro den 31 december 2018. Totalsumman av PS investeringar är 47 mn euro.

Undertecknande

Styrelsens och verkställande direktörens undertecknande av verksamhetsberättelsen och bokslutet för 2018

Nordea Bank Abp är moderföretag i Nordeakoncernen och har sitt säte i Helsingfors, Finland. Ett exemplar av årsredovisningen kan hämtas hos Nordea Bank Abp, Aleksis Kivis gata 7, 00500 Helsingfors eller på Nordeas webbplats www.nordea.com.

Nordea Bank Abp:s utdelningsbara balanserade vinstmedel, inklusive årets resultat, uppgår till 18 896 473 415,98 euro och de fria reserverna uppgår till 4 591 670 261,24 euro. Styrelsen föreslår en dividend för 2018 på 0,69 euro per aktie. Den totala utdelningen för 2018 skulle då bli 2 787 859 824,33 euro, exklusive utdelning för innehav av egna aktier, och skulle betalas från balanserade vinstmedel. Efter utbetalningen av utdelning ska 16 108 613 591,65 euro överföras i ny räkning som utdelningsbara balanserade vinstmedel.

21 februari 2019

Björn Wahlroos
Ordförande

Lars G Nordström
Vice ordförande

Dorrit Groth Brandt
Styrelseledamot¹

Pernille Erenbjerg
Styrelseledamot

Nigel Hinshelwood
Styrelseledamot

Robin Lawther
Styrelseledamot

Torbjörn Magnusson
Styrelseledamot

Gerhard Olsson
Styrelseledamot¹

Hans Christian Riise
Styrelseledamot¹

Sarah Russell
Styrelseledamot

Silvija Seres
Styrelseledamot

Birger Steen
Styrelseledamot

Maria Varsellona
Styrelseledamot

Casper von Koskull
Verkställande direktör och koncernchef

Revisionsanteckning

En rapport över genomförd revision har avgivits idag.

Helsingfors 26 februari 2019

PricewaterhouseCoopers Oy
Auktoriserade revisorer

Juha Wahlroos
Auktoriserad revisor (CGR)

1) Arbetstagarrepresentant.

Revisionsberättelse

Till Nordea Bank Abp:s bolagsstämma

Revision av bokslutet

Uttalande

Enligt vår uppfattning

- ger koncernbokslutet en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning och av resultatet av dess verksamhet och kassaflöden för året i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS), så som de antagits av EU
- ger bokslutet en rättvisande bild av moderbolagets ekonomiska ställning samt av resultatet av dess verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Våra uttalanden i denna rapport är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som överlämnats till moderbolagets revisionsutskott.

Revisionens omfattning

Vi har utfört en revision av bokslutet för Nordea Bank Abp (fo-nummer 2858394-9) för räkenskapsperioden som slutar 31.12.2018. Bokslutet omfattar:

- koncernens balansräkning, resultaträkning, rapport över totalresultat, rapport över förändringarna i eget kapital, rapport över kassaflöden och noter till bokslutet inklusive en sammanfattning av betydelsefulla redovisningsprinciper
- moderbolagets balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter till bokslutet.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Vårt ansvar enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Oberoende

Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernföretagen enligt de etiska krav i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

Andra tjänster än revisionstjänster som tillhandahållits moderbolaget och koncernbolagen följer enligt vår bästa kunskap och övertygelse bestämmelserna om sådana tjänster i Finland. Vi har inte tillhandahållit sådana förbjudna tjänster som avses i artikel 5.1 i revisionsförordningen 537/2014. De andra tjänster än revisionstjänster som vi tillhandahållit framgår av not K8 Övriga administrationskostnader/Revisionsarvoden till koncernbokslutet.

Vår revisionsansats

Översikt

- För koncernbokslutet tillämpad väsentlighet: € 200 miljoner, vilket är 5 % av rörelseresultatet.
- Revisionen av koncernbokslutet omfattar samtliga väsentliga koncernbolag och dessutom ett antal mindre koncernbolag i de nordiska länderna och Luxemburg. Revisionen täcker merparten av intäkterna, tillgångarna och skulderna.
- Nedskrivning av lån till kunder
- Värdering av finansiella instrument som innehåller till verkligt värde
- Aktuariella antaganden relaterade till affärsområdet Life
- IT-system som stödjer processer för finansiell rapportering.

Vi utformade vår revision genom att fastställa väsentlighetsnivån och bedöma risken för väsentligt fel i bokslutet som helhet. Vi beaktade speciellt de områden där ledningen gjort subjektiva bedömningar. Till dessa hör exempelvis betydande redovisningsmässiga uppskattningar som baserar sig på antaganden och prognoser om framtida händelser med inneboende osäkerhet.

Väsentlighet

Revisionens omfattning och inriktning baserades på vår bedömning av väsentlighet. Revisionens mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Fel anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användarna fattar på basis av bokslutet.

Baserat på vårt professionella omdöme fastställde vi vissa kvantitativa gränsvärden för att bestämma den väsentlighetsnivå som tillämpats för koncernbokslutet som helhet enligt tabellen här nedan. Med hjälp av dessa gränsvärden och kvalitativa överväganden fastställde vi revisionens inriktning och omfattning samt karaktär, tidpunkt och omfattning av våra granskningsåtgärder. Vidare användes väsentlighetsnivån för att bedöma effekten av enskilda och sammantagna felaktigheter på bokslutet som helhet.

Koncernens väsentlighet	€ 200 million
Hur vi fastställt väsentligheten	5 % rörelseresultatet
Motivering av valet av väsentlighet	Vi valde rörelseresultatet som referenspunkt eftersom detta enligt vår uppfattning är det nyckeltal som användarna för det mesta använder vid bedömning av koncernens resultat. Rörelseresultatet är ett allmänt accepterat nyckeltal. Vi valde 5 %, som ligger inom ramen för gränsvärdena för accepterad kvantitativ väsentlighet i revisionsstandarderna.

Revisionens inriktning och omfattning

Vi beaktade Nordea koncernens struktur, redovisningsprocesser samt interna kontroller och den industri där koncernen verkar då vi utformade revisionens omfattning.

Vi fastställde vilken typ av arbete som krävdes i koncernbolagen av oss i egenskap av det centrala koncernrevisionsteamet eller av revisorer för koncernbolagen från andra företag inom PwC i enlighet med våra anvisningar. I de fall då arbetet utfördes av revisorer för koncernbolagen gav vi dem specifika anvisningar som inkluderade vår riskanalys, väsentlighet och metoderna för testning av de centraliserade systemen. Revision utfördes i de koncernbolag som ansågs vara väsentliga antingen på grund av sin väsentlighet som separat bolag eller till följd av bolagets specifika natur. Revisionen täcker majoriteten av koncernens intäkter, tillgångar och skulder.

Genom att vidta de nämnda åtgärderna hos koncernbolagen och vidta ytterligare åtgärder på koncernnivå har vi inhämtat tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för koncernen som helhet för att göra ett uttalande avseende koncernbokslutet.

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till bokslutet som helhet, men vi ger inga separata uttalanden om dessa områden.

Liksom vid alla revisioner beaktade vi också risken för att ledningen åsidosätter den interna kontrollen, och har bland annat övervägt om det finns belägg för systematiska avvikelser som givit upphov till risk för väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter.

Särskilt betydelsefullt område för koncernbokslutet**Nedskrivning av lån till kunder**

Se not K1 till koncernbokslutet – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar), not K10 – Kreditförluster, netto och not K13 – Utlåning och osäkra lånefordringar.

IFRS 9, den nya redovisningsstandarden för finansiella instrument, började tillämpas 1 januari 2018 och har en väsentlig inverkan på processer och modeller för nedskrivning av lån till kunder.

Enligt IFRS 9 indelas lån i tre kategorier beroende på nivå av kreditrisk eller förändring av kreditrisk för varje enskilt lån. För lån utan väsentlig kreditriskförsämring, kategori 1, beräknas kreditförluster för förväntade fallissemang inom 12 månader. För lån med väsentlig kreditriskförsämring, kategori 2, eller lån i fallissemang, kategori 3, beräknas kreditförluster för inträffade och förväntade fallissemang under lånets uppskattade löptid.

Förväntade kreditförluster är beräknade som en funktion av sannolikheten för fallissemang, exponeringen vid fallissemang, förlusten vid fallissemang samt tidpunkten för fallissemang. Vid bedömning av nedskrivningen för lån till kunder blir dessa beräkningar centrala. Beräkningarna innehåller kritiska bedömningar och uppskattningar.

IFRS 9 tillåter att beräknade kreditförluster justeras med beaktande av professionella bedömningar.

Detta utgör också ett särskilt betydelsefullt område för revisionen av moderbolagets årsredovisning.

Hur vår revision beaktade det särskilt betydelsefulla området

Vår revision utfördes genom en kombination av granskning av intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen och substansgranskning. Granskningen av interna kontroller inkluderade bolagets rutiner för övervakning samt dualitet och nyckelkontroller i låneprocessen.

Vi inriktade oss särskilt på lån till kunder inom shipping, offshore och oil services, lån exponerade av sanktioner från USA och jordbrukssektorn i Danmark på grund av de makroekonomiska faktorer som påverkar dessa industrier. För att bedöma riktigheten i beräknade kreditförluster har våra kreditmodelleringsexperter gjort kontrollberäkningar för ett urval av lån.

Vi har även granskat justeringar baserade på professionella bedömningar. Vi har bedömt grunderna och motiven för att redovisa dessa justeringar i årsredovisningen och granskat protokoll från Riskkommittén för att säkerställa att justeringarna har föranletts av korrekta kontroller och godkännanden.

Vidare har vi granskat de finansiella effekterna och upplysningarna relaterade till implementeringen av IFRS 9.

Värdering av finansiella instrument som innehas till verkligt värde

Se not K1 till koncernbokslutet – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar), not K18 – Derivatinstrument och säkringsredovisning, not K39 – Klassificering av finansiella instrument och not K40 – Tillgångar och skulder till verkligt värde.

Givet nuvarande volatilitet och makroekonomisk osäkerhet, fortsätter värdering av finansiella instrument att vara ett område med inneboende risk. I värderingen av finansiella instrument i Nivå II och Nivå III används observerbara, och för Nivå III icke observerbara, indata för återkommande beräkningar av verkligt värde. Betydande portföljer av finansiella instrument värderas baserat på modeller och vissa antaganden som inte är observerbara för tredje part. Viktiga områden för värdering av finansiella instrument som innehas till verkligt värde är:

- riktlinjer och policys för modeller och värdering,
- interna kontroller av hierarkin för verkligt värde, justeringar av verkligt värde, pristester samt kontroll och styrning av modeller, och
- upplysningar om finansiella instrument.

Detta utgör också ett särskilt betydelsefullt område för revisionen av moderbolagets årsredovisning.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende

- identifiering, beräkning och övervakning av värderingen av finansiella instrument,
- hierarkin för verkligt värde, justeringar av verkligt värde och oberoende prisverifiering,
- kontroll och styrning av modeller.

Vi granskade koncernens processer för oberoende prisverifiering, validering och godkännande av modeller. Därutöver testades kontroller av dataflöden och datainput för värdering samt koncernens styrnings- och rapporteringsprocesser.

För de värderingar som är beroende av icke observerbara indata eller som kräver en högre grad av bedömningar, utgick vi från de antaganden, metoder och modeller som koncernen använde. Vi gjorde dessutom en oberoende värdering av ett urval positioner.

När det gäller justeringar av verkligt värde, särskilt credit value adjustment, debt value adjustment och funding fair value adjustment (CVA, DVA och FFVA) bedömde vi den metod som använts, underliggande modeller samt koncernens antaganden och jämförde detta med vår kunskap om nuvarande praxis i branschen. Vi testade kontroller över datainput till de underliggande modellerna och testade ett urval av underliggande transaktioner.

Aktuariella antaganden relaterade till affärsområdet Life

Se not K1 till koncernbokslutet – Redovisningsprinciper (Kritiska bedömningar och osäkerhet i uppskattningar) och not K27 – Skulder till försäkringstagare.

Värderingen av försäkringstekniska avsättningar innefattar bedömningar om osäkra framtida händelser. Värderingen baseras på modeller där väsentliga bedömningar tillämpas för att fastställa ekonomiska antaganden, aktuariella antaganden liksom antaganden om kundbeteenden. Förändringar i dessa antaganden kan väsentligt påverka värderingen av försäkringstekniska avsättningar.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för kontrollerna avseende processer för att beräkna försäkringstekniska avsättningar inom affärsområdet Life.

Vår granskning omfattade också bedömningar av tillämpade metoder, modeller och antagande som används i beräkningarna av avsättningarna. Vi har stickprovsvis utfört kontrollberäkningar av åtagandet med hjälp av PwC:s aktuarier.

IT-system som stödjer processer för finansiell rapportering

Ett väsentligt antal transaktioner hanteras inom koncernens finansiella rapportering vilken är starkt beroende av IT-system med stöd för automatisk redovisning och avstämning. För att säkerställa fullständiga och korrekta räkenskaper krävs att kontroller över behörigheter till program, programutveckling och programförändringar är ändamålsenligt utformade och fungerar effektivt.

Detta utgör också ett särskilt betydelsefullt område för revisionen av moderbolagets årsredovisning.

Vi bedömde utformningen och testade effektiviteten för de IT-system som är väsentliga för den finansiella rapporteringen. Vår granskning har omfattat åtkomst till program och data samt programutveckling och programförändringar.

För åtkomst till program och information omfattade vår granskning test av upplägg, borttag och övervakning av åtkomsträttigheter samt lämplig fördelning av arbetsuppgifter. Andra områden som testades omfattade övervakning av IT-system och kontroll över ändringar i IT-system.

Det förekommer inga betydande risker för väsentliga felaktigheter i enlighet med Artikel 10(2c) i förordning (EU) nr 537/2014 avseende informationen i årsredovisningen för koncernen eller moderbolaget.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att koncernbokslutet ger en rättvisande bild enligt internationella redovisningsstandards (IFRS), så som de antagits av EU och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av moderbolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera moderbolaget eller koncernen, upphöra med verksamheten eller inte har något annat realistiskt alternativ än att göra något av dessa.

Revisorns ansvar för revisionen av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten vid upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera vårt uttalande. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag eller en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernbokslutet. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för vårt uttalande.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bolagets styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Vi förser också dem som har ansvar för bolagets styrning med en bekräftelse om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och kommunicerar alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de frågor som kommuniceras med dem som har ansvar för bolagets styrning fastställer vi vilka frågor som varit de mest betydelsefulla för räkenskapsperiodens revision och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Uppgifter om revisionsuppdraget

I enlighet med avtalet om bolagsbildningen för Nordea Bank Abp har vi varit utsedda revisorer från och med den 21 september 2017. Vårt revisionsuppdrag gäller en hel period med oavbrutet åtagande under ett räkenskapsår.

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Den övriga informationen omfattar verksamhetsberättelsen och informationen i årsredovisningen, men inkluderar inte bokslutet eller vår revisionsberättelse avseende dessa.

Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa den övriga informationen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan den övriga informationen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om den i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. För verksamhetsberättelsens del är det ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning

- är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga
- har verksamhetsberättelsen upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete på den övriga informationen, drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i den övriga informationen, bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Övriga uttalanden

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen. Styrelsens förslag till distribution av vinsten följer bestämmelserna i aktiebolagslagen. Vi tillstyrker att styrelsemedlemmarna och moderbolagets verkställande direktör beviljas ansvarsfrihet för den av oss granskade räkenskapsperioden.

Helsingfors den 26 februari 2019

PricewaterhouseCoopers Oy
Revisionssammanslutning

Juha Wahlroos
CGR

Kapitaltäckning för Nordeakoncernen

Kapitaltäckning är ett mått på den finansiella styrkan i en bank och uttrycks vanligen som förhållandet mellan kapital och tillgångar. Det finns en internationell kapitaltäckningsstandard (Basel III) som tagits fram av Baselkommittén för banktillsyn. Inom EU anges kapitaltäckningskraven i kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och kapitaltäckningsförordningen (CRR).

CRD IV införlivades under 2014 i nationell lagstiftning i samtliga EU-länder, medan förordningen trädde i kraft i samma länder den 1 januari 2014.

Basel III-reglerna utgår från tre pelare:

- **Pelare I** – Krav på beräkning av riskexponeringsbelopp och kapital
- **Pelare II** – Regler för tillsynsprocessen, bland annat den interna kapitalutvärderingen
- **Pelare III** – Regler för upplysningar om risk och kapitalhantering, bland annat kapitaltäckning

Nordea genomför regelbundet en så kallad intern kapitalutvärdering (IKU). Syftet är att granska koncernens hantering, begränsning och mätning av väsentliga risker för att bedöma om kapitaliseringen är tillräcklig och fastställa ett internt kapitalkrav som avspeglar institutets risker.

IKU är en kontinuerlig process som ökar medvetenheten om kapitalkrav och exponeringar mot väsentliga risker i hela organisationen, på både affärsområdes- och företagsnivå. Stresstester är ett viktigt redskap för riskmedvetenhet. Här provas regelbundet kapital och risk över hela koncernen eller, på ad hoc-basis, i specifika områden eller segment. Processen omfattar en regelbunden dialog med tillsynsmyndigheter, kreditvärderingsinstitut och andra externa intressenter om de tekniker som används för kapitalhantering, mätning och nyttjade begränsningstekniker.

Nordea har alltså ett tillräckligt kapital i förhållande till risknivån och klarar både de interna och externa kraven. Nordea kommer under 2019 att noga följa utvecklingen av de nya kapitaltäckningskraven och föra en öppen dialog med berörda tillsynsmyndigheter.

Upplysningarna i denna not täcker Nordeas företagsgrupp, vilken definieras på sida 273.

Kapitalbas

Kapitalbas är summan av primärkapital och supplementärt kapital. Primärkapitalet utgörs av både kärnprimärkapital och övrigt primärkapital.

Primärkapital

Primärkapitalet utgörs av kärnprimärkapital och övrigt primärkapital. Kärnprimärkapitalet är kapital av högsta kvalitet, med bästa förlustabsorberande förmåga och utgörs huvudsakligen av inbetalt kapital och balanserade vinstmedel. Årets resultat får endast medräknas efter godkännande från finanstillsynsmyndigheten och efter avdrag för föreslagen utdelning. Övrigt primärkapital består av primärkapitaltillskott och överkursfond.

Primärkapitaltillskott

Primärkapitaltillskott utgörs av förlagslån som endast har högre prioritet än aktiekapitalet. CRR anger vilka villkor som måste uppfyllas för att ett förlagslån ska få räknas som primärkapitaltillskott. Förlagslånen ska kunna absorbera förluster löpande. Räntebetalningen kan ställas in när som helst genom ett ensidigt beslut av emittenten och kapitalbeloppet skrivs ned om kärnprimärkapitalrelationen hamnar under en fördefinierad nivå. Förlagslånen är eviga och får endast återköpas om finanstillsynsmyndigheten medgett detta och tidigast fem år efter detta att ett tillskott emitterats. Primärkapitaltillskott som uppfyller kraven i CRR ingår fullt ut, medan återstående instrument fasas ut enligt övergångsreglerna. Under 2018 emitterade Nordea inga nya primärkapitaltillskott. Vid utgången av 2018 hade Nordea 2,9 md euro i eviga förlagslån.

Supplementärt kapital

Supplementärt kapital måste vara efterställt bankens inlåning från kunder och skulder till oprioriterade fordringsägare. Det kan inte omfattas av säkerheter eller garantier från emittenten eller närstående och inte innefatta andra arrangemang som juridiskt eller ekonomisk förbättrar fordringens prioritet i förhållande till inlåning medel från kunder och skulder till oprioriterade fordringsägare.

Supplementärkapitalinstrument

Supplementärkapitalinstrument utgörs av förlagslån. Grundprincipen för förlagslån i kapitalbasen är prioritetsordningen i händelse av fallissemang eller konkurs.

I ett sådant fall skulle förlagslånen återbetalas efter övriga skulder, men före skulden till aktieägare. Supplementärkapitalinstrument har en ursprunglig löptid på minst fem år. Enligt regelverken ingår supplementärkapitalinstrument som uppfyller kraven i CRD IV fullt ut, medan återstående instrument fasas ut enligt övergångsreglerna.

Möjligheten att medräkna utestående lånebelopp i det supplementära kapitalet reduceras om den återstående löptiden är mindre än fem år. Vid utgången av 2018 hade Nordea 5,0 md euro i daterade förlagslån.

Tabellerna nedan visar de huvudsakliga beståndsdelarna i Nordeas utestående kärnprimärkapital, övriga primärkapital och supplementära kapital.

Kärnprimärkapital: Instrument och reserver

	A) Belopp på upplysningsdagen	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (EU) NO 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordning (EU) NO 575/2013
1 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	5 130	–
varav instrument typ 1	4 050	–
2 ej utdelade vinstmedel	23 943	–
3 Ackumulerat annat totalresultat (och andra reserver, för att inkludera orealiserade vinster och förluster enligt tillämpliga redovisningsstandarder)	–541	–
6 Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	28 532	–
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar		
7 Ytterligare värdejusteringar (negativt belopp)	–210	–
8 Immateriella tillgångar (netto efter minskning för tillhörande skatteskulder) (negativt belopp)	–3 885	–
11 Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	12	–
12 Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	–76	–
14 Vinster eller förluster på skulder som värderas till verkligt värde och som beror på ändringar av institutets egen kreditstatus	–108	–
15 Förmånsbestämda pensionsplaner (negativt belopp)	–116	–
16 Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna kärnprimärkapitalinstrument (negativt belopp)	–9	–
25a Förluster för innevarande räkneskapsår (negativt belopp)	–6	–
26a Lagstiftningsjusteringar som avser orealiserade vinster och förluster i enlighet med artiklarna 467 och 468	–	57
Varav: filter för orealiserad förlust på räntebärande värdepapper som kan säljas	–	–51
Varav: filter för orealiserad vinst på räntebärande värdepapper som kan säljas	–	108
28 Sammanlagda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	–4 398	57
29 Kärnprimärkapital	24 134	57
Primärkapitaltillskott: instrument		
30 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	2 878	–
31 Varav: klassificerade som eget kapital enligt tillämpliga redovisningsstandarder	750	–
32 Varav: klassificerade som skulder enligt tillämpliga redovisningsstandarder	2 128	–
36 Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	2 878	–
Primärkapitaltillskott: lagstiftningsjusteringar		
37 Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna primärkapitaltillskottsinstrument (negativt belopp)	–28	–
43 Summa lagstiftningsjusteringar av primärkapitaltillskott	–28	–
44 Primärkapitaltillskott	2 850	–
45 Primärkapital (primärkapital = kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	26 984	–
Supplementärkapital: instrument och avsättningar		
46 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	4 973	–
50 Kreditriskjusteringar	135	–
51 Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	5 108	–
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar		
52 Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna supplementärkapitalinstrument och efterställa lån (negativt belopp)	–64	–
55 Institutets direkta och indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering netto efter godtagbara korta positioner (negativt belopp)	–1 000	–
57 Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	–1 064	–
58 Supplementärkapital	4 044	–
59 Totalt kapital (totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)	31 028	–
60 Totala riskvägda tillgångar	155,886	–

Kärnprimärkapital: Instrument och reserver, forts,

	A) Belopp på upplysningsdagen	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (EU) NO 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordning (EU) NO 575/2013
Kapitalrelationer och buffertar		
61 Kärnprimärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	15,5%	–
62 Primärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	17,3%	–
63 Totalt kapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	19,9%	–
64 Institutsspecifika buffertkrav (krav på kärnprimärkapital i enlighet med artikel 92,1 a plus krav på kapitalkonserveringsbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert, plus systemriskbuffert, plus buffert för systemviktiga institut (buffert för globala systemviktiga institut eller andra systemviktiga institut) uttryckt som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	3,4%	–
65 varav: krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5%	–
66 varav: krav på kontracyklisk kapitalbuffert	0,9%	–
68 Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	11,0%	–
Belopp under tröskelvärdena för avdrag (före fastställande av riskvikt)		
72 Direkta och indirekta innehav av kapital i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)	299	–
73 Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)	909	–
Tak som ska tillämpas på inkludering av avsättningar i supplementärkapitalet		
78 Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av internmetoden (före tillämpningen av taket)	135	–
79 Tak för inkludering av kreditjusteringar i supplementärkapitalet enligt internmetoden	646	–
Kapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang (får endast tillämpas mellan den 1 januari 2013 och den 1 januari 2022)		
82 Nuvarande tak för primärkapitaltillskottsinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	788	–
84 Nuvarande tak för supplementärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	443	–

Minimikrav på kapitaltäckning och riskexponeringsbelopp

EURm	31 dec 2018		31 dec 2017	
	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponeringsbelopp	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponeringsbelopp
Kreditrisk	9 678	120 969	8 219	102 743
- motpartsrisk	534	6 671	488	6 096
IRK-metoden	8 611	107 635	7 104	88 808
- suveräna exponeringar	–	–	149	1 869
- företag	5 749	71 868	4 560	57 004
- med den avancerade IRK-metoden	4 850	60 626	3 774	47 173
- med den grundläggande IRK-metoden	899	11 242	786	9 831
- institut	477	5 953	493	6 163
- hushållsexponeringar	2 078	25 979	1 671	20 888
- med säkerhet i fastighet	1 369	17 118	934	11 678
- övriga	709	8 861	737	9 210
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	132	1 648	68	850
- övriga	175	2 187	163	2 034
Schablonmetoden	1 067	13 334	1 115	13 935
- stater eller centralbanker	48	600	22	281
- kommuner eller lokala myndigheter	7	86	1	7
- offentlig sektor	0	2	0	3
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–	–	–
- internationella organisationer	–	–	–	–
- institut	20	248	14	171
- företag	312	3 904	261	3 264
- hushåll	259	3 243	258	3 225
- exponeringar med säkerhet i fastighet	79	984	197	2 458
- fallerande	28	344	47	592
- förenade med särskilt hög risk	65	811	60	754
- säkerställda obligationer	–	–	–	–
- institut och företag med kortfristigt kreditbetyg	–	–	–	–
- fondföretag	–	–	–	–
- aktier	198	2 472	208	2 598
- övriga	51	640	47	582
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjustering	74	931	96	1 207
Marknadsrisk	485	6 064	282	3 520
- handelslager, interna modeller	351	4 388	196	2 444
- handelslager, schablonmetoden	86	1 070	86	1 076
- övrig verksamhet, schablonmetoden	48	606	–	–
Operativ risk	1 319	16 487	1 345	16 809
Schablonmetoden	1 319	16 487	1 345	16 809
Ytterligare riskexponeringsbelopp för finskt riskviktsgolv enl. art 458 CRR	53	657	–	–
Ytterligare riskexponeringsbelopp för svenskt riskviktsgolv enl. art 458 CRR	850	10 626	–	–
Ytterligare riskexponeringsbelopp enligt Artikel 3 CRR	12	152	120	1 500
Delsumma	12 471	155 886	10 062	125 779
Justering för övergångsregler				
Ytterligare kapitalkrav enligt övergångsregler	–	–	6 132	76 645
Summa	12 471	155 886	16 194	202 424

Bruttosoliditet

	31 dec 2018	31 dec 2017
Primärkapital, inklusive övergångsregler, EURm	26 984	28 008
Bruttosoliditet, EURm	528 163	538 338
Bruttosoliditet, procent	5,1	5,2

1) Including profit for the period.

Kapitalkrav för marknadsrisk

31 dec 2018, EURm	Handelslager, interna modeller		Handelslager, schablonmetoden		Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Summa	
	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav			Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav
Ränterisk och övriga ¹	967	77	652	52	–	–	1 619	129
Aktierisk	89	7	370	30	–	–	459	37
Valutarisk	132	11	–	–	606	48	738	59
Råvarurisk	–	–	32	3	–	–	32	3
Avvecklingsrisk	–	–	16	1	–	–	16	1
Diversifieringseffekt	–464	–37	–	–	–	–	–464	–37
Stresstest av Value-at-Risk	2 173	174	–	–	–	–	2 173	174
IRM - Tillkommande fallissemangs- och migrationsrisker	1 066	85	–	–	–	–	1 066	85
CRM - Kapitalkrav för korrelations-handelsportföljen	425	34	–	–	–	–	425	34
Summa	4 388	351	1 070	86	606	48	6 064	485

1) Ränterisken i handelslager med interna modell inkluderar både generell och specifik ränterisk, vilket i övriga sammanhang kallas ränterisk VaR och kreditspread VaR.

Nordeakoncernen kan överföra kapital inom sina juridiska personer utan några väsentliga restriktioner enligt de allmänna villkoren för juridiska personer som anses vara solventa och som uppfyller minimikraven vad gäller kapitaltäckning. Internationella överföringar av kapital mellan juridiska personer medges normalt av tillsynsmyndigheten i det aktuella landet och är viktiga för att styra kapitalpositionen i Nordeas juridiska personer. Sådana tillstånd måste inhämtas från och

godkännas av landets tillsynsmyndighet för interna förlagslån enligt artikel 77 i kapitalkravsförordningen. Tabell A3-A5 innehåller upplysningar om delarna i kapitalinstrumenten i enlighet med artikel 3 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013 där mallen i Bilaga II tillämpas.

Table A3 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - kärnprimärnprimärkapitalinstrument

Common equity Tier 1 capital		
1	Emittent	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	FI4000297767
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Finsk lag
Rättslig behandling		
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Kärnprimärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Kärnprimärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps) nivå	Individuell & gruppnivå
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Aktiekapital i enlighet med artikel 28 i (EU) förordningen nr 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	4 050 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	4 049 951 919 euro
10	Redovisningsklassificering	Eget kapital
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens insönerätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Nej
Kuponger/utdelningar		
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönmässigt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Helt skönmässigt
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Primärkapitaltillskott
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej

Table A4 – Capital instruments' main features template – AT1

Tillämpad i enlighet med artikel 3 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013						
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	US65557CAM55/ US65557DAM39	US65557CAN39/ US65557DAL55	XS1202091325	XS1202091671	XS1202090947 XS1425580465
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling						
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
6	Godtagbara på individuell/ grupp (undergruppsnivå)/ individuell och grupp (undergrupps) nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2014
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	873 mn euro	435 mn euro	219 mn euro	125 mn euro	480 mn euro 745 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1 000 mn dollar / 875 mn euro	500 mn dollar / 437mn euro	2 250 mkr / 220 mn euro	1 250 mn norska kronor / 126 mn euro	550 mn dollar / 481 mn euro 750 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassifisering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Eget kapital
11	Ursprungligt emissionsdatum	2014-09-23	2014-09-23	2015-03-12	2015-03-12	2015-03-12 2017-11-28
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2019-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2024-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2021-09-13 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp 2025-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	13 sep varje år efter första inlösendagen 12 mar varje år efter första inlösendagen

Table A4 – Capital instruments' main features template – AT1, cont

Tillämpad i enlighet med artikel 3 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013							
Kuponger/utdelningar							
17	Fast och rörlig utdelning/ kupong	Fast	Fast	Rörlig	Rörlig	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Fast ränta på 5,50 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,563 procent per år	Fast ränta på 6,125 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,388 procent per år	Rörlig 3 månaders STIBOR +3,10 pro- cent per år	Rörlig 3 månaders NIBOR +3,10 procent per år	Fast ränta på 5,25 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,244 procent per år	Fast ränta på 3,5 pro- cent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,003 pro- cent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligato- riskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt
20b	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligato- riskt (i fråga om belopp)	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke- konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
31	Om nedskrivning, ange nedskrivningstrigger (s)	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent
32	Om nedskrivning, fullständig eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis
33	Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär
34	Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskriv- ningsmekanismen	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat
35	Position i prioriteringshierar- kin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS0497179035	XS0544654162	US65557FAA49/ US65557HAA05
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-snivå)/individuellt och grupp (undergrupp)snivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	247 mn euro (24,7 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	336 mn euro (44,8 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	516 mn euro (47,2 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)
9	Instrumentets nominella belopp	1 000 mn euro	750 mn euro	1 250 mn dollar / 1 093 mn euro
9a	Emissionspris	99,810 procent	99,699 procent	99,508 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2010-03-26	2010-09-29	2011-05-13
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2020-03-26	2021-03-29	2021-05-13
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhållande tillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	N/A	N/A	N/A
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Fast	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	4,50%	4,00%	4,875%
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument, forts.

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS1292434146	XS1292433767	N/A
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningsvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-nivå)/individuell och grupp (undergrupp)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	166 mn euro	225 mn euro	119 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1 700 mkr / 166 mn euro	2 300 mkr / 225 mn euro	15 000 mn yen / 119 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2015-09-17	2015-09-17	2015-10-06
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2025-09-17	2025-09-17	2025-10-06
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Intösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	17 mar, 17 jun, 17 sep och 17 dec varje år efter första inlösendagen	17 sep varje år efter första inlösendagen	N/A
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 3 månaders STIBOR +1,5 procent per år	Fast ränta på 1,935 procent per år till första inlösendagen, där- efter fast 5-årig (mid swap) +1,5 procent per år	1,16% Fast ränta på 1,875 procent per år till första inlösendagen, där- efter fast 5-årig (mid swap) +1,7 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument, forts.

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS1486520403	N/A	N/A
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-snivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	995 mn euro	79 mn euro	159 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1000 mn euro	10 000 mn yen / 79 mn euro	20 000 mn yen / 159 mn euro
9a	Emissionspris	99,391 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2016-09-07	2018-06-06	2018-06-06
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2026-09-07	2034-02-26	2040-03-04
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2020-09-07 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2029-02-26 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2035-03-04 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	7 sep varje år efter första inlösendagen	26 feb och 26 aug varje år efter första inlösendagen	4 mar och 4 sep varje år efter första inlösendagen
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Fast	Fast till rörlig	Fast till rörlig
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Fast ränta på 1,00 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,25 procent per år	Fast ränta på 4,51 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,1 procent per år	Fast ränta på 3,75 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,2 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument, forts.

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	US65557FAH91/ US65557HAH57	XS1884708238	NO0010833015
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-snivå)/individuell och grupp (undergrupp)snivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	435 mn euro	171 mn euro	50 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	500 mn dollar / 437 mn euro	1 750 mkr / 171 mn euro	500 mn norska kronor / 50 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2018-09-13	2018-09-26	2018-09-26
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2033-09-13	2028-09-26	2028-09-26
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2028 -09-13 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2023-09-26 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2023-09-26 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	N/A	26 mar, 26 jun, 26 sep och 26 dec varje år efter första inlösendagen	26 mar, 26 jun, 26 sep och 26 dec varje år efter första inlösendagen
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Fast	Rörlig	Rörlig 3 månaders NIBOR +1,4 procent per år
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Fast ränta på 4,625 procent per år till första inlösendagen, där efter fast 5-årig (mid swap) +1,69 procent per år	Rörlig 3 månaders STIBOR +1,4 procent per år	Nej
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Obligatoriskt
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Nej
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Icke-kumulativa
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Ej konvertibelt
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Nej
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Senior icke-prioriterad skuld
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Nej
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	

Specifikation över koncernföretag per 31 December 2018

Ägare	Företagsnamn	Röstandel, %	Konsolideringsmetod
Nordea Bank Abp	Nordea Finance Finland Ltd	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Mortgage Bank Plc	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Funds Ltd	100	Förvärvsmetoden
	Automatia Pankkiautomaatit Oy	33	Kapitalandelsmetoden
Nordea Finance Finland Ltd	Tukirahoitus Oy	100	Förvärvsmetoden
Nordea Bank Abp	Nordea Eiendomskreditt AS	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Finans Norge AS	100	Förvärvsmetoden
	Eksportfinans ASA	23	Kapitalandelsmetoden
	Nordea Utvikling AS	100	Förvärvsmetoden
Nordea Bank Abp	Nordea Finans Danmark A/S	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Kredit Realkreditaktieselskab	100	Förvärvsmetoden
	LR-Realkredit A/S	39	Kapitalandelsmetoden
	Fionia Asset Company A/S	100	Förvärvsmetoden
Nordea Finans Danmark A/S	BH Finance K/S	100	Förvärvsmetoden
	NAMIT 10 K/S	100	Förvärvsmetoden
	UL Transfer Aps	100	Förvärvsmetoden
	DT Finance K/S	100	Förvärvsmetoden
	BAAS 2012 K/S	100	Förvärvsmetoden
Fionia Asset Company A/S	Ejendomsselskabet Vestre Stationsvej 7, Odense A/S	100	Förvärvsmetoden
Nordea Bank Abp	LLC Promyshlennaya Kompaniya Vestkon	100	Förvärvsmetoden
Promyshlennaya Kompaniya Vestkon / Nordea Bank Abp	Joint Stock Company Nordea Bank	100	Förvärvsmetoden
Joint Stock Company Nordea Bank	Nordea Leasing LLC	100	Förvärvsmetoden
Nordea Bank Abp	Nordea Hypotek AB (publ)	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Finans Sverige AB (publ)	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Asset Management Holding AB	100	Förvärvsmetoden
	Bankomat AB	20	Kapitalandelsmetoden
	Getswish AB	20	Kapitalandelsmetoden
	Luminor Group AB	49,9	Kapitalandelsmetoden
	Nordea Markets Holding Company INC	100	Förvärvsmetoden
Nordea Markets Holding Company LLC	Nordea Markets LLC	100	Förvärvsmetoden
Nordea Asset Management Holding AB	Nordea Investment Management AB	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Investment Funds S.A.	100	Förvärvsmetoden
	Madrague Capital Partners AB	40	Kapitalandelsmetoden
	NAM Alternative Investment AB	100	Förvärvsmetoden
Nordea Investment Management AB	Nordea Investment Management North America Inc	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Investment Management AG	100	Förvärvsmetoden
	Nordea Asset Management UK Ltd	100	Förvärvsmetoden
Nordea Bank Abp	Nordea Bank S.A.	100	Förvärvsmetoden

Kapitaltäckning för moderbolaget

Kapitalhantering

Nordea strävar efter en effektiv kapitalanvändning och är därför aktiv i förvaltningen av olika tillgångar, skulder och risker i balansräkningen. Målet är att öka avkastningen till aktieägarna och samtidigt upprätthålla en väl avvägd kapitalstruktur. Styrelsen är ytterst ansvarig för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål, kapitalpolicy och övergripande styrdokument för kapitalhantering. Förmågan att nå målen och uppfylla minimikraven för kapitaltäckning granskas regelbundet inom Asset & Liability Committee (ALCO) och riskkommittén.

Kapitalkrav

Kapitalkravet och kapitalbasen som beskrivs i detta avsnitt utgår från reglerna i kapitalkravsförordningen (CRR) och inte redovisningsstandarderna (se not P42 för ytterligare information). Kapitalkravet och kapitalbasen avser därför endast Nordea Bank Abp i dess konsoliderade situation, och där ingår inte försäkringsbolagen.

Kapitalpolicy

Nordeas nuvarande kapitalpolicy anger att koncernen under normala affärsförhållanden ska ha miniminivåer för kärnprimärkapitalrelationen, primärkapitalrelationen och den totala kapitalrelationen som överstiger de kapitalkrav som stipuleras av behöriga myndigheter. Nordea ska i tillägg till detta också hålla en kapitalbuffert.

Minimikrav för kapitaltäckning

Risnexponeringsbelopp beräknas i enlighet med kraven i CRR. Vid utgången av 2018 beräknades 72 procent av Nordeas risnexponeringsbelopp för kreditrisk med metoden för intern riskklassificering (IRK). Nordea har tillstånd att använda interna Value-at-Risk-modeller (VaR) för att beräkna kapitalkravet för huvuddelen av marknadsrisken i handelslagret. Schablonmetoden används för operativ risk.

Internt kapitalkrav

Det interna kapitalkravet beräknas enligt kraven i pelare 1 plus kapitalpåslag, och innefattar en buffert för ekonomisk stress. Därutöver kräver tillsynsmyndigheterna att Nordea ska hålla kapital för andra typer av risker som identifierats i samband med den årliga översyns- och utvärderingsprocessen (SREP).

Kapitalhantering

Nordea strävar efter en effektiv kapitalanvändning och är därför aktiv i förvaltningen av olika tillgångar, skulder och risker i balansräkningen. Målet är att öka avkastningen till aktieägarna och samtidigt upprätthålla en väl avvägd kapitalstruktur. Styrelsen är ytterst ansvarig för att fastställa Nordeas kapitaltäckningsmål, kapitalpolicy och övergripande styrdokument för kapitalhantering. Förmågan att nå målen och uppfylla minimikraven för kapitaltäckning granskas regelbundet inom Asset & Liability Committee (ALCO) och riskkommittén.

Kapitalbas

Kapitalbas är summan av primärkapital och supplementärt kapital. Primärkapitalet utgörs av både kärnprimärkapital och övrigt primärkapital. Kärnprimärkapital är kapital av högsta kvalitet, med bästa förlustabsorberande förmåga, och utgörs huvudsakligen av inbetalt kapital och balanserade vinstmedel. Årets resultat får endast medräknas efter godkännande från [finansinspektionen] och efter avdrag för föreslagen utdelning. Övrigt primärkapital och supplementärt kapital utgörs främst av eviga respektive daterade förlagslån. Innehav av andra finansiella företags förlagslån räknas av från motsvarande kapitaltyp.

Kapitalsituation för det finansiella konglomeratet

Sampokoncernens innehav i Nordea Bank Abp uppgår till [drygt] 21,3 procent. Nordea ingår därmed i finanskonglomeratet Sampo, i enlighet med Lag om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (2004/699) i Finland, som bygger på direktiv 2002/87/EG.

Capital adequacy ratios

	31 Dec 2018
Common Equity Tier ¹ (CET ¹) capital ratio excluding Basel I floor (%)	16,0
Tier 1 ratio excluding Basel I floor (%)	17,9
Capital ratio excluding Basel I floor (%)	20,6
Capital adequacy quotient (Own funds/capital requirement excluding Basel I floor)	2,6
Capital adequacy quotient (Own funds/capital requirement including Basel I floor)	2,6

Summary of items included in own funds

	31 Dec 2018 ³
Calculation of own funds	–
Equity in the consolidated situation	26,869
Proposed/actual dividend	–
Common Equity Tier 1 capital before regulatory adjustments	26,869
Deferred tax assets	–
Intangible assets	–2,331
IRB provisions shortfall (–)	–
Deduction for investments in credit institutions (50%)	–
Pension assets in excess of related liabilities ¹	–116
Other items, net	–363
Total regulatory adjustments to Common Equity Tier 1 capital	–2,810
Common Equity Tier 1 capital (net after deduction)	24,059
Additional Tier 1 capital before regulatory adjustments	2,860
Total regulatory adjustments to Additional Tier 1 capital	–11
Additional Tier 1 capital	2,849
Tier 1 capital (net after deduction)	26,908
Tier 2 capital before regulatory adjustments	4,960
IRB provisions excess (+)	111
Deduction for investments in credit institutions (50%)	–
Deductions for investments in insurance companies	–1,000
Pension assets in excess of related liabilities	–
Other items, net	–51
Total regulatory adjustments to Tier 2 capital	–940
Tier 2 capital	4,020
Own funds (net after deduction)²	30,928

1) Based on conditional FSA approval.

2) Own Funds adjusted for IRB provision, i.e. adjusted own funds equal 30,817m by 31 Dec 2018.

3) Including profit of the period.

Kärnprimärkapital: Instrument och reserver

	A) Belopp på upplysningsdagen	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (EU) NO 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordning (EU) NO 575/2013
1 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	5 130	–
varav instrument typ 1	4 050	–
2 ej utdelade vinstmedel	21 577	–
3 Ackumulerat annat totalresultat (och andra reserver, för att inkludera orealiserade vinster och förluster enligt tillämpliga redovisningsstandarder)	171	–
6 Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	26 878	–
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar		
7 Ytterligare värdejusteringar (negativt belopp)	-199	–
8 Immateriella tillgångar (netto efter minskning för tillhörande skatteskulder) (negativt belopp)	-2 331	–
11 Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	9	–
14 Vinster eller förluster på skulder som värderas till verkligt värde och som beror på ändringar av institutets egen kreditstatus	-116	–
15 Förmånsbestämda pensionsplaner (negativt belopp)	-9	–
16 Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna kärnprimärkapitalinstrument (negativt belopp)	-9	–
26a Lagstiftningsjusteringar som avser orealiserade vinster och förluster i enlighet med artiklarna 467 och 468	–	57
Varav:... filter för orealiserad förlust på räntebärande värdepapper som kan säljas	–	-51
Varav:... filter för orealiserad vinst på räntebärande värdepapper som kan säljas	–	108
28 Sammanlagda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	-2 819	57
29 Kärnprimärkapital	24 059	57
Primärkapitaltillskott: instrument		
30 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	2 878	–
31 Varav: klassificerade som eget kapital enligt tillämpliga redovisningsstandarder	749	–
32 Varav: klassificerade som skulder enligt tillämpliga redovisningsstandarder	2 128	–
36 Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	2 878	–
Primärkapitaltillskott: lagstiftningsjusteringar		
37 Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna primärkapitaltillskottsinstrument (negativt belopp)	-29	–
43 Summa lagstiftningsjusteringar av primärkapitaltillskott	-29	–
44 Primärkapitaltillskott	2 849	–
45 Primärkapital (primärkapital = kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	26 908	–
Supplementärkapital: instrument och avsättningar		
46 Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	4 973	–
50 Kreditriskjusteringar	111	–
51 Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	5 084	–
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar		
52 Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna supplementärkapitalinstrument och efterställa lån (negativt belopp)	-64	–
55 Institutets direkta och indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering netto efter godtagbara korta positioner (negativt belopp)	-1 000	–
57 Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	-1 064	–
58 Supplementärkapital	4 020	–
59 Totalt kapital (totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)	30 928	–
60 Totala riskvägda tillgångar	150 266	–

Kärnprimärkapital: Instrument och reserver, forts,

	A) Belopp på upplysningsdagen	(C) Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordning (EU) NO 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordning (EU) NO 575/2013
Kapitalrelationer och buffertar		
61 Kärnprimärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	16,0%	–
62 Primärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	17,9%	–
63 Totalt kapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	20,6%	–
64 Institutsspecifika buffertkrav (krav på kärnprimärkapital i enlighet med artikel 92,1 a plus krav på kapitalkonserveringsbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert, plus systemriskbuffert, plus buffert för systemviktiga institut (buffert för globala systemviktiga institut eller andra systemviktiga institut) uttryckt som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	3,4%	–
65 varav: krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5%	–
66 varav: krav på kontracyklisk kapitalbuffert	0,9%	–
68 Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	11,5%	–
Belopp under tröskelvärdena för avdrag (före fastställande av riskvikt)		
72 Direkta och indirekta innehav av kapital i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)	298	–
73 Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)	796	–
Tak som ska tillämpas på inkludering av avsättningar i supplementärkapitalet		
78 Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av internmetoden (före tillämpningen av taket)	111	–
79 Tak för inkludering av kreditjusteringar i supplementärkapitalet enligt internmetoden	532	–
Kapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang (får endast tillämpas mellan den 1 januari 2013 och den 1 januari 2022)		
82 Nuvarande tak för primärkapitaltillskottsinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	788	–
84 Nuvarande tak för supplementärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang	443	–

Minimikrav på kapitaltäckning och riskexponeringsbelopp

EURm	31 dec 2018	
	Minimikrav på kapitaltäckning	Riskexponerings belopp
Kreditrisk	9 899	123 740
- motpartsrisk	539	6 741
IRK-metoden	7 089	88 619
- suveräna exponeringar	–	–
- företag	5 359	66 992
- med den avancerade IRK-metoden	4 875	60 935
- med den grundläggande IRK-metoden	484	6 057
- institut	493	6 164
- hushållsexponeringar	1 104	13 803
- med säkerhet i fastighet	449	5 617
- övriga	655	8 186
- poster som utgör värdepapperiserade tillgångar	655	8 186
- övriga	133	1 660
Schablonmetoden	2 810	35 121
- stater eller centralbanker	36	452
- kommuner eller lokala myndigheter	6	76
- offentlig sektor	–	–
- multilaterala utvecklingsbanker	–	–
- internationella organisationer	–	–
- institut	1 061	13 259
- företag	366	4 567
- hushåll	4	45
- exponeringar med säkerhet i fastighet	1	9
- fallerande	0	0
- förenade med särskilt hög risk	63	793
- säkerställda obligationer	49	617
- institut och företag med kortfristigt kreditbetyg	–	–
- fondföretag		
- aktier	1 223	15 285
- övriga	1	18
Risk hänförlig till kreditvärdighetsjustering	73	922
Marknadsrisk	995	12 433
- handelslager, interna modeller	351	4 387
- handelslager, schablonmetoden	87	1 084
- övrig verksamhet, schablonmetoden	557	6 962
Operativ risk	1 039	12 986
Schablonmetoden	1 039	12 986
Ytterligare riskexponeringsbelopp för finskt riskviktsgolv enl. art 458 CRR		
Ytterligare riskexponeringsbelopp för svenskt riskviktsgolv enl. art 458 CRR	10	123
Ytterligare riskexponeringsbelopp enligt Artikel 3 CRR	5	62
Delsumma	12 021	150 266
Justering för övergångsregler		
Ytterligare kapitalkrav enligt övergångsregler		
Summa	12 021	150 266

Bruttosoliditet

EURm	31 dec 2018
Primärkapital, inklusive övergångsregler, EURm	26 908
Bruttosoliditet, EURm	453 689
Bruttosoliditet, procent	5,9

Kapitalkrav för marknadsrisk

31 dec 2018, EURm	Handelslager, interna modeller		Handelslager, schablonmetoden		Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Summa	
	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav			Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav
Ränterisk och övriga ¹	967	77	665	53			1 632	130
Aktierisk	88	7	371	30			459	37
Valutarisk	132	11			6 962	557	7 094	568
Råvarurisk			32	3			32	3
Avvecklingsrisk			16	1			16	1
Diversifieringseffekt	-464	-37					-464	-37
Stresstest av Value-at-Risk	2 173	174					2 173	174
IRM - Tillkommande fallissemangs- och migrationsrisk	1 066	85					1 066	85
CRM - Kapitalkrav för korrelations-handelsportföljen	425	34					425	34
Summa	4 387	351	1 084	87	6 962	557	12 433	995

¹ Ränterisken i handelslager med interna modell inkluderar både generell och specifik ränterisk, vilket i övriga sammanhang kallas ränterisk VaR och kreditspread VaR.

Nordea-koncernen kan överföra kapital inom sina juridiska personer utan några väsentliga restriktioner enligt de allmänna villkoren för juridiska personer som anses vara solventa och som uppfyller minimikraven vad gäller kapitaltäckning. Internationella överföringar av kapital mellan juridiska personer medges normalt av tillsynsmyndigheten i det aktuella landet och är viktiga för att styra kapitalpositionen i Nordeas juridiska personer. Sådana tillstånd måste inhämtas från och godkännas av landets tillsynsmyndighet för interna förlagslån enligt artikel 77 i kapitalkravsförordningen.

Tabell A3-A5 innehåller upplysningar om delarna i kapitalinstrumenten i enlighet med artikel 3 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013 där mallen i Bilaga II tillämpas.

Table A3 – Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - kärnprimärkapitalinstrument

Common equity Tier 1 capital		
1	Emittent	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	FI4000297767
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Finsk lag
Rättslig behandling		
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Kärnprimärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Kärnprimärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps) nivå	Individuell & gruppnivå
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Aktiekapital i enlighet med artikel 28 i (EU) förordningen nr 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	4 050 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	4 049 951 919 euro
10	Redovisningsklassificering	Eget kapital
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Nej
Kuponger/utdelningar		
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönmässigt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Helt skönmässigt
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Primärkapitaltillskott
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej

Table A4 – Capital instruments' main features template – AT1

Tillämpad i enlighet med artikel 3 i Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013						
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	US65557CAM55/ US65557DAM39	US65557CAN39/ US65557DAL55	XS1202091325	XS1202091671	XS1202090947 XS1425580465
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling						
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
6	Godtagbara på individuell/ grupp (undergruppsnivå)/ individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2013	Övrigt primärkapital enligt artikel 52 i EU:s förordning 575/2014
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	873 mn euro	435 mn euro	219 mn euro	125 mn euro	480 mn euro 745 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1 000 mn dollar / 875 mn euro	500 mn dollar / 437mn euro	2 250 mkr / 220 mn euro	1 250 mn norska kronor / 126 mn euro	550 mn dollar / 481 mn euro 750 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Eget kapital
11	Ursprungligt emissionsdatum	2014-09-23	2014-09-23	2015-03-12	2015-03-12	2015-03-12 2017-11-28
12	Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt
13	Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2019-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2024-09-23 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2021-09-13 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp 2025-03-12 Dessutom inlösenrätt till följd av skatte/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	23 mar och 23 sept varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	12 mar, 12 jun, 12 sep och 12 dec varje år efter första inlösendagen	13 sep varje år efter första inlösendagen 12 mar varje år efter första inlösendagen

Table A4 – Capital instruments' main features template – AT1, cont

Kuponger/utdelningar

17	Fast och rörlig utdelning/ kupong	Fast	Fast	Rörlig	Rörlig	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Fast ränta på 5,50 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,563 procent per år	Fast ränta på 6,125 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig [mid swap] +3,388 procent per år	Rörlig 3 månaders STIBOR +3,10 pro- cent per år	Rörlig 3 månaders NIBOR +3,10 procent per år	Fast ränta på 5,25 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,244 procent per år	Fast ränta på 3,5 pro- cent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +3,003 pro- cent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligato- riskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt
20b	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligato- riskt (i fråga om belopp)	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt	Helt skönsmåssigt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke- konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
31	Om nedskrivning, ange nedskrivningstrigger (s)	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent	Koncernens kärnprimärkapitalre- lation 8 procent Emittentens kärnprimär- kapitalrelation 5,125 procent
32	Om nedskrivning, fullständig eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis
33	Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär	Temporär
34	Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskriv- ningsmekanismen	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat	Helt skönsmåssig, om både emittenten och koncernen redo- visar positivt resultat
35	Position i prioriteringshierar- kin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS0497179035	XS0544654162	US65557FAA49/ US65557HAA05
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-nivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	247 mn euro (24,7 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	336 mn euro (44,8 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)	516 mn euro (47,2 procent av nominellt belopp, <5 år till förfall)
9	Instrumentets nominella belopp	1 000 mn euro	750 mn euro	1 250 mn dollar / 1 093 mn euro
9a	Emissionspris	99,810 procent	99,699 procent	99,508 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2010-03-26	2010-09-29	2011-05-13
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfalldag	2020-03-26	2021-03-29	2021-05-13
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skattehändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	N/A	N/A	N/A
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Fast	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	4,50%	4,00%	4,875%
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument, forts.

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS1292434146	XS1292433767	N/A
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-snivå)/individuell och grupp (undergrupp)snivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	166 mn euro	225 mn euro	119 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1 700 mkr / 166 mn euro	2 300 mkr / 225 mn euro	15 000 mn yen / 119 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2015-09-17	2015-09-17	2015-10-06
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2025-09-17	2025-09-17	2025-10-06
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2020-09-17 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	Inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	17 mar, 17 jun, 17 sep och 17 dec varje år efter första inlösendagen	17 sep varje år efter första inlösendagen	N/A
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Rörlig	Fast	Fast
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Rörlig 3 månaders STIBOR +1,5 procent per år	Fast ränta på 1,935 procent per år till första inlösendagen, där efter fast 5-årig (mid swap) +1,5 procent per år	1,16% Fast ränta på 1,875 procent per år till första inlösendagen, där efter fast 5-årig (mid swap) +1,7 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument, forts.

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital				
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	XS1486520403	N/A	N/A
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling				
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-snivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	995 mn euro	79 mn euro	159 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	1000 mn euro	10 000 mn yen / 79 mn euro	20 000 mn yen / 159 mn euro
9a	Emissionspris	99,391 procent	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2016-09-07	2018-06-06	2018-06-06
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2026-09-07	2034-02-26	2040-03-04
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2020-09-07 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2029-02-26 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2035-03-04 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	7 sep varje år efter första inlösendagen	26 feb och 26 aug varje år efter första inlösendagen	4 mar och 4 sep varje år efter första inlösendagen
Kuponger/utdelningar				
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Fast	Fast till rörlig	Fast till rörlig
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Fast ränta på 1,00 procent per år till första inlösendagen, därefter fast 5-årig (mid swap) +1,25 procent per år	Fast ränta på 4,51 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,1 procent per år	Fast ränta på 3,75 procent per år i dollar till första inlösendagen, därefter rörlig 6-månaders japansk inlåningsränta +1,2 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej
20a	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmåssigt, delvis skönsmåssigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej

Tabell A5 - Mall för de viktigaste delarna i kapitalinstrument - Supplementärkapitalinstrument, forts.

Mall för de viktigaste delarna för kapitalet (1) - Supplementärkapital			
1	Emittent	Nordea Bank Abp	Nordea Bank Abp
2	Unik identifieringskod (t.ex. identifieringskod från CUSIP, ISIN eller Bloomberg identifier för privata placeringar)	US65557FAH91/ US65557HAH57	XS1884708238 NO0010833015
3	Reglerande lag(ar) för instrumentet	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)	Regleras av engelsk lag förutom efterställningvillkor som regleras regleras av den lag i vilket land emittenten har sitt säte (finsk lag)
Rättslig behandling			
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergrupp-snivå)/individuell och grupp (undergrupp)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013	Supplementärkapital enligt artikel 63 i EU:s förordning 575/2013
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	435 mn euro	171 mn euro
9	Instrumentets nominella belopp	500 mn dollar / 437 mn euro	1 750 mkr / 171 mn euro
9a	Emissionspris	100 procent	100 procent
9b	Inlösenpris	100 procent av nominellt belopp	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld - upplupet anskaffningsvärde	Skuld - upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	2018-09-13	2018-09-26
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt
13	Ursprunglig förfallodag	2033-09-13	2028-09-26
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2028 -09-13 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp	2023-09-26 Dessutom inlösen till följd av skatte-/lagstiftningshändelse 100 procent av nominellt belopp
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	N/A	26 mar, 26 jun, 26 sep och 26 dec varje år efter första inlösendagen
Kuponger/utdelningar			
17	Fast och rörlig utdelning/kupong	Fast	Rörlig
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	Fast ränta på 4,625 procent per år till första inlösendagen, där efter fast 5-årig (mid swap) +1,69 procent per år	Rörlig 3 månaders STIBOR +1,4 procent per år
19	Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej
20a	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomsten av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
30	Nedskrivningsdelar	Nej	Nej
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Senior icke-prioriterad skuld	Senior icke-prioriterad skuld
36	Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej

Styrelse

Björn Wahlroos, ordförande

Ekonomie doktor, 1979. Styrelseledamot sedan 2008¹ och ordförande sedan 2011. Född 1952.

Nationalitet: finländare.

Styrelseordförande i Sampo Abp och UPM-Kymmene Oyj.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i Hanken (Svenska handelshögskolan).

Styrelseledamot i ett flertal stiftelser, bl a Näringslivets Delegation EVA/ETLA och Mannerheim-stiftelsen.

Tidigare befattningar:

- 2001–2009 Vd och koncernchef för Sampo Abp.
- 2005–2007 Ordförande i Sampo Bank Abp.
- 1998–2000 Ordförande och vd för Mandatum Bank Abp.
- 1992–1997 Vd för Mandatum & Co Ab.
- 1985–1992 Flertal befattningar inom Föreningsbanken i Finland, bl a vice verkställande direktör och direktionsmedlem 1989–1992.
- 1974–1985 Flertal akademiska befattningar, bland annat professor i nationalekonomi vid Hanken (Svenska handelshögskolan) och gästprofessor vid Brown University och Kellogg Graduate School of Management, Northwestern University.

Aktieinnehav i Nordea: 100 000.²

Lars G Nordström, Vice Chairman

Juridikstudier vid Uppsala universitet. Styrelseledamot sedan 2003¹ och vice ordförande sedan 2017. Född 1943. *Nationalitet:* svensk.

Styrelseordförande i Vattenfall AB. Styrelseledamot i Viking Line Abp.

Andra uppdrag: Styrelseordförande i Finsk-svenska Handelskammaren. Styrelseledamot i Svensk-Amerikanska Handelskammaren och Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). Ledamot i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA). Finsk honorärkonsul i Sverige.

Tidigare befattningar:

- 2008–2011 Vd och koncernchef för Posten Norden AB.
- 2006–2010 Styrelseledamot i TeliaSonera AB.
- 2005–2009 Styrelseordförande i Kungliga Operan.
- 2002–2007 Vd och koncernchef för Nordea Bank AB.
- 1993–2002 Flertal chefsbefattningar inom Nordeakoncernen.
- 1970–1993 Flertal befattningar inom Skandinaviska Enskilda Banken (vice vd från 1989).

Aktieinnehav i Nordea: 23 250.²

Pernille Erenbjerg

Magisterexamen i ekonomi, och auktoriserad revisor. Styrelseledamot sedan 2017¹. Född 1967. *Nationalitet:* danska.

Vice styrelseordförande i Millicom International Cellular S.A.

Styrelseledamot i Genmab A/S.

Tidigare befattningar:

- 2015–2018 Vd och koncernchef för TDC A/S.
- 2011–2015 Group Chief Financial Officer i TDC A/S.
- 2003–2011 Flertal chefsbefattningar i TDC A/S.
- 2002–2003 Partner i Deloitte Touche Tohmatsu.
- 1987–2002 Revisor i Arthur Andersen.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Robin Lawther

Bachelor Honours (ekonomi), magister-examen (redovisning och finansiering).

Styrelseledamot sedan 2014¹. Född 1961. *Nationalitet:* amerikanska och brittiska.

Styrelseledamot i Oras Invest Ltd

Andra uppdrag: Styrelseledamot i UK Government Investments.

Tidigare befattningar:

- 1985–2012 Flertal befattningar inom J.P. Morgan.
- 2007–2011 Chef, Nordic Investment Bank, UK.
- 2005–2007 Chef, Mergers & Acquisitions Execution, European Financial Institutions, UK.
- 2003–2005 Chef, Commercial Banking Group, UK.
- 1994–2005 Managing Director, Financial Institutions Investment Banking, UK.
- 1990–1994 Vice President, Mergers & Acquisitions, UK.
- 1985–1990 International Capital Markets, USA.

Aktieinnehav i Nordea: 50 000.²

Sarah Russell

Magisterexamen i tillämpad ekonomi och finans. Styrelseledamot sedan 2010¹. Född 1962. *Nationalitet:* australiska.

Vd för Aegon Asset Management och styrelseledamot i ett flertal koncernföretag, bland annat styrelseordförande i Aegon Asset Management Holdings BV och medlem i Management Board i Aegon NV. Vice ordförande i supervisory board i La Banque Postale Asset Management SA.

Andra uppdrag: Medlem i supervisory board i Nederlandse Investeringsinstelling NV. Styrelseledamot i The American Chamber of Commerce i Nederländerna.

Tidigare befattningar:

- 1994–2008 Flertal ledande befattningar inom ABN AMRO, bland annat Senior Executive Vice President och vd för ABN AMRO Asset Management 2006–2008.
- 1981–1994 Flertal chefsbefattningar och andra befattningar inom Financial Markets i Toronto Dominion Australia Ltd.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Birger Steen

Civilingenjör (datavetenskap) och MBA. Styrelseledamot sedan 2015¹. Född 1966. *Nationalitet:* norrmän.

Styrelseordförande i Nordic Semiconductor ASA. Styrelseledamot i Schibsted ASA och Skooler AS.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Nordic Heritage Museum i Seattle.

Tidigare befattningar:

- 2011–2016 Vd för Parallels, Inc.
- 2009–2010 Vice President för Worldwide SMB & Distribution i Microsoft Corporation.
- 2004–2009 General Manager för Microsoft Russia.
- 2002–2004 General Manager för Microsoft Norge.
- 2000–2002 Vd för Scandinavia Online AS.
- 1996–1999 Vice President för Business Development i Schibsted ASA.
- 1993–1996 Konsult i McKinsey & Company.
- 1992–1993 Oljehandlare i Norwegian Oil Trading AS

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Silvija Seres

MBA, fil.dr (matematik) och magisterexamen (datateknik). Styrelseledamot sedan 2015¹. Född 1970.
Nationalitet: norska.

Styrelseledamot i Academedia AB, DNV GL Group AS, Oslo Børs VPS Holding ASA, Oslo Børs ASA och Syncron International AB.

Andra uppdrag: Styrelseledamot i Norsk rikskringkasting AS (NRK), Stiftelsen Det Norske Veritas och Ruter AS. Styrelserdförande i Polyteknisk Forening. Medlem i Bedriftsforsamlingen i Telenor ASA.

Tidigare befattningar:

- 2011–2016 Vd för TechnoRocks AS.
- 2008–2011 Director of Business Management, Microsoft Development Center, Norge.
- 2004–2008 Vice President for Services Strategic Development, Product Marketing och Strategic Development i Fast Search & Transfer ASA.
- 1997–2003 Prize Fellow, handledare och föreläsare vid University of Oxford, Storbritannien.
- 2003 Gästforskare vid Chinese Academy of Sciences i Beijing, Kina.
- 2002 Biträdande professor och programansvarig vid Dar Al Hekma University i Jeddah, Saudiarabien.
- 1999 Gästforskare vid DEC/Compaq Systems Research Center i Palo Alto, USA.
- 1996–1997 Forskare vid Norsk Regnesentral.
- 1994–1996 IT-utvecklare i Skrivervik Data.

Aktieinnehav i Nordea: 0.

Nigel Hinshelwood

HCIMA-examen (Management). Styrelseledamot sedan 2018¹. Född 1966.
Nationalitet: britt.

Ledamot i Franchise Board i Lloyd's of London. Styrelseledamot i Lloyds Bank plc och Bank of Scotland plc.

Tidigare befattningar:

- 2016–2017 Chef Storbritannien och vice vd för HSBC Bank plc.
- 2015–2016 Group General Manager & Global Head of Operations HSBC Group Holdings.
- 2011–2015 Group General Manager & Chief Operating Officer för Europa, Mellanöstern och Afrika, HSBC Group Holdings.
- 2010–2011 Global chef för HSBC Insurance Holdings.
- 2008–2010 Global Chief Operating Officer HSBC Group Holdings.
- 2005–2007 Chef för Programme Management and Business Transformation.
- 2003–2005 General Manager, chef för Global Banking and Insurance Services, Asien, Unisys Corporation.
- 2000–2003 Vd för Capgemini i Sydostasien.
- 1997–2000 Partner i Ernst & Young.
- 1996–1997 Försäljningschef Australien, Sequent Computer Systems.
- 1990–1996 Chief Operating Officer för Asien, Policy Management Systems Corporation.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Maria Varsellona

Juristexamen (Juris Doctor). Styrelseledamot sedan 2017¹. Född 1970.

Nationalitet: italienska.

Styrelseledamot i Alcatel-Lucent Shanghai Bell.

Andra uppdrag: Chefsjurist och medlem av koncernledningen i Nokia Abp.

Tidigare befattningar:

- 2013–2014 Chefsjurist och medlem av koncernledningen i Nokia Siemens & Networks.
- 2011–2013 Chefsjurist och medlem av Global Leadership Team Tetra Pak, Tetra Laval-koncernen.
- 2009–2010 Chefsjurist och medlem av Global Leadership Team Sidel, Tetra Laval-koncernen.
- 2008–2009 Adjungerad professor och föreläsare Università degli Studi di Firenze, Italien.
- 2006–2009 Senior bolagsjurist GE Oil & Gas.
- 2005–2006 Senior bolagsjurist The Hertz Corporation.
- 2001–2004 Senior bolagsjurist GE Oil & Gas.
- 1998–2001 Jurist Pini, Bingham & Partners.
- 1994–1998 Jurist The Greco Law firm.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Torbjörn Magnusson

Teknologie licentiat. Styrelseledamot sedan 2018¹. Född 1963.
Nationalitet: svensk.

Vd och koncernchef för If Skadeförsäkring Holding AB (publ). Styrelseordförande i If Skadeförsäkring AB (publ) och Topdanmark A/S. Styrelsesdamot i If Skadeförsäkring Holding AB (publ).

Andra uppdrag: Vice ordförande i Insurance Europe och styrelseledamot i Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation och Svensk Försäkring.

Tidigare befattningar:

- 2001–2002 Chef för Commercial Business Division If Skadeförsäkring Holding AB (publ).
- 1999–2001 Chef för Commercial Products If Skadeförsäkring Holding AB (publ).
- 1998–1999 Chef för P&C Support och chefsaktuarie Försäkringsaktiebolaget Skandia.
- 1996–1997 Chefcontroller Försäkringsaktiebolaget Skandia.
- 1995–1996 Chefaktuarie sakförsäkring Mercantile & General Insurance.
- 1994–1995 Vice chefsaktuarie sakförsäkring Mercantile & General Insurance.
- 1990–1993 Aktuarie sakförsäkring Skandia International.
- 1988–1989 IT-konsult Arthur Andersen & Company.

Aktieinnehav i Nordea: 4 000.²

- 1) Anger när personen blev styrelseledamot i Nordeakoncernens moderföretag, oavsett om det var i Nordea Bank Abp, Nordea Bank AB (publ) eller annat företag.
- 2) Aktieinnehav, per den 31 december 2018, omfattar även familjemedlemmars och närstående bolags eventuella innehav.

Arbetsstagarrepresentanter

Kari Ahola

Datanome (Institute of Information Technology)
Styrelseledamot sedan 2006.¹
Född 1960.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Dorrit Groth Brandt

Finance Diploma Program, Finansrådet, och diverse andra omfattande bankrelaterade utbildningar under tiden i Nordea.
Styrelseledamot sedan 2018.¹
Född 1967.

Aktieinnehav i Nordea: 605.²

Gerhard Olsson

MBA och kandidatexamen i nationalekonomi
Styrelseledamot sedan 1 oktober 2016.¹
Född 1978.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Hans Christian Riise

MBA
Styrelseledamot sedan 2013.¹
Född 1961.

Aktieinnehav i Nordea: 0.²

Koncernledning

Koncernledning (från vänster till höger): Snorre Storset, Frank Vang-Jensen, Jussi Koskinen, Julie Galbo, Erik Ekman, Casper von Koskull, Martin Persson, Karen Tobiasen, Matthew Elderfield, Christopher Rees, Torsten Hagen Jørgensen.

Casper von Koskull

Verkställande direktör och koncernchef sedan 2015.
Född 1960.

Medlem i koncernledningen sedan 2010.

Utbildning: Magisterexamen i nationalekonomi från handelshögskolan i Helsingfors, Finland. Program for Management Development, Harvard Business School, USA.

Aktieinnehav i Nordea: 277 218.¹

Tidigare befattningar:

- 2010–2015 Chef för Wholesale Banking, Nordea Bank AB.
- 1998–2010 Verkställande direktör och partner på Goldman Sachs International i London, chef för Nordic Investment Banking.
- 1994–1998 Verkställande direktör, Nordic Investment Banking, UBS, London.
- 1992–1994 Chef för Derivatives Marketing and Structuring för tyska företagskunder, Citibank, Frankfurt.
- 1990–1992 Vice President Leverage Finance, Citibank, New York.
- 1987–1990 Vice President Nordic Coverage Citicorp Investment Bank, Ltd, London.
- 1984–1987 Account Manager, Citibank, Helsingfors.

Torsten Hagen Jørgensen

Group COO och ställföreträdande koncernchef sedan 2015.
Född 1965.

Medlem i koncernledningen sedan 2011.

Utbildning: Magisterexamen i nationalekonomi, Köpenhamns universitet, Danmark.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Martin Persson

Chef för Wholesale Banking
Född 1975.

Medlem i koncernledningen sedan 2016.

Utbildning: Kandidatexamen i företagsekonomi med inriktning redovisning och finansiering, Stockholms universitet (1998–1999). Studier med inriktning företagsekonomi, redovisning och finansiering, Blekinge Tekniska Högskola (1997–1998). Studier med inriktning nationalekonomi, Lunds universitet (1996–1997).

Aktieinnehav i Nordea: 10 000.¹

Christopher Rees

Group CFO, chef för Group Finance & Treasury
Född 1972.

Medlem i koncernledningen sedan 2018.

Utbildning: Magisterexamen (nationalekonomi, redovisning och finansiering), London School of Economics. Université Paul Valéry, Montpellier, Frankrike.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Jussi Koskinen

Chief Legal Officer
Född 1973.

Medlem i koncernledningen sedan 2018.

Utbildning: Magisterexamen i juridik, Åbo universitet, Finland. Executive Education, Global Business Consortium, London Business School, Storbritannien. Gästforskare, Louis D Brandeis School of Law, University of Louisville, USA. Fördjupning i marin juridik, Nordisk Institutt for Sjørett, Oslo universitet, Norge.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Erik Ekman

Chef för Commercial & Business Banking
Född 1969.

Medlem i koncernledningen sedan 2015.

Utbildning: Doktorsexamen i nationalekonomi, Uppsala universitet, Sverige.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Frank Vang-Jensen

Chef för Personal Banking
Född 1967.

Medlem i koncernledningen sedan 2018.

Utbildning: Executive Programme, Harvard Business School, USA. Management Programme, INSEAD, Frankrike/Singapore. Organization & Leadership, Handelshögskolan i Köpenhamn, Danmark. Finance & Credit, Handelshögskolan i Köpenhamn, Danmark.

Aktieinnehav i Nordea: 2 306.¹

Julie Galbo

Chief Risk Officer, chef för Group Risk Management and Control²
Född 1971.

Medlem i koncernledningen sedan 2017.

Utbildning: Magisterexamen i juridik, Köpenhamns universitet. Executive Management Programme, INSEAD/Business Kolding.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Matthew Elderfield

Group Compliance Officer och chef för Group Compliance³
Född 1966.

Medlem i koncernledningen sedan 2016.

Utbildning: London Business School, Corporate Finance Programme. Trinity Hall-kollegiet, Cambridge University, magisterexamen i internationella relationer. School of Foreign Service, Georgetown University, kandidatexamen i Foreign Service.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

Snorre Storset

Chef för Asset & Wealth Management
Född 1972.

Medlem i koncernledningen sedan 2015.

Utbildning: Magisterexamen i nationalekonomi och företagsekonomi, Norska handelshögskolan i Bergen.

Aktieinnehav i Nordea: 12 300.¹

Karen Tobiasen

Chief People Officer
Född 1965.

Medlem i koncernledningen sedan 2016.

Utbildning: Magisterexamen i gestaltpsykologi, Gestaltakademin, Sverige. Executive MBA, SIMI, Danmark. Kandidatexamen i organisation och personaladministration, Handelshögskolan i Köpenhamn, Danmark.

Aktieinnehav i Nordea: 0.¹

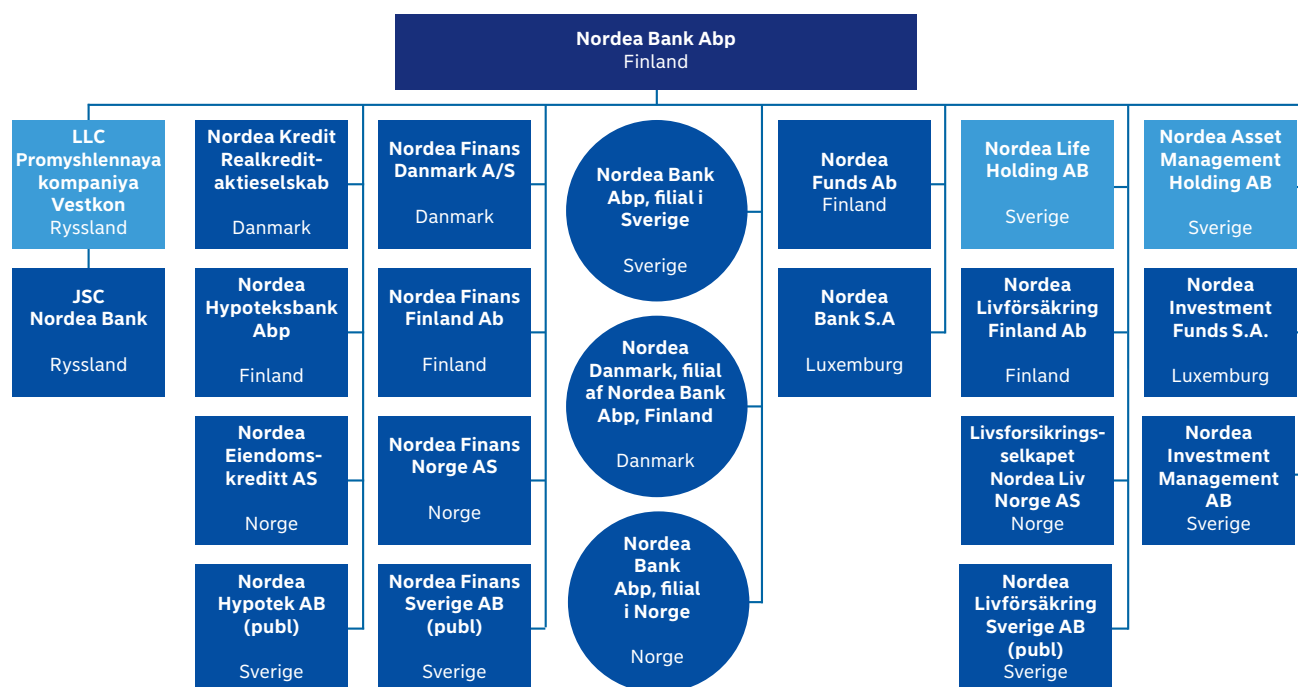
1) Aktieinnehav, per den 31 december 2018, omfattar även familjemedlemmars och närstående bolags eventuella innehav.

2) Från och med 1 januari 2019 innehar Julie Galbo inte längre befattningen som Chief Risk Officer och chef för Group Risk Management & Control, utan är istället chef för Group Business Risk Management, en ny funktion i den första försvarslinjen.

3) Från och med 1 januari 2019 innehar Matthew Elderfield inte längre befattningen som Group Compliance Officer och chef för Group Compliance, utan är istället Chief Risk Officer och chef för Group Risk & Compliance, en funktion som bildades genom sammanslagning av funktionerna inom den andra försvarslinjen, Group Compliance och Group Risk Management & Control, till en gemensam enhet.

Huvudsaklig koncernstruktur

Per den 31 december 2018

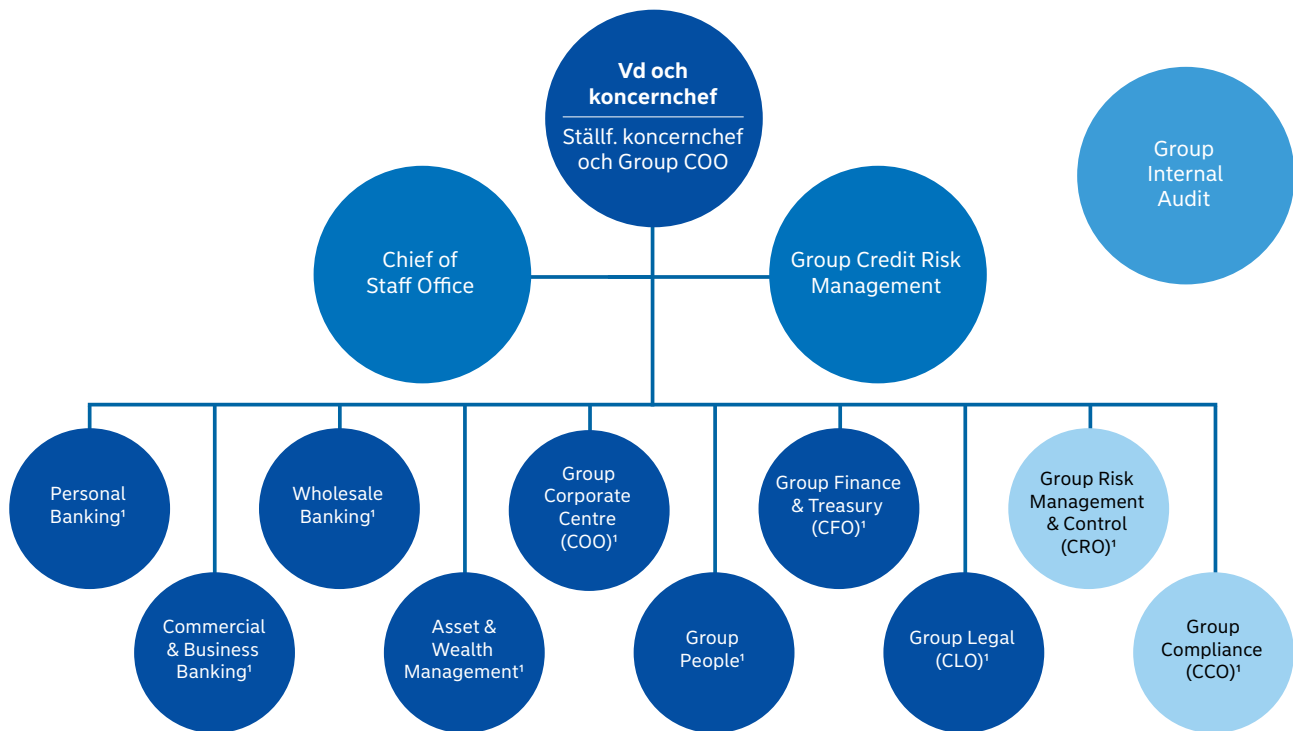
● Filial – Nordea Bank Abp har också filialer i Estland, Polen, Frankfurt, London, New York, Shanghai och Singapore

■ Bolag

■ Holdingbolag

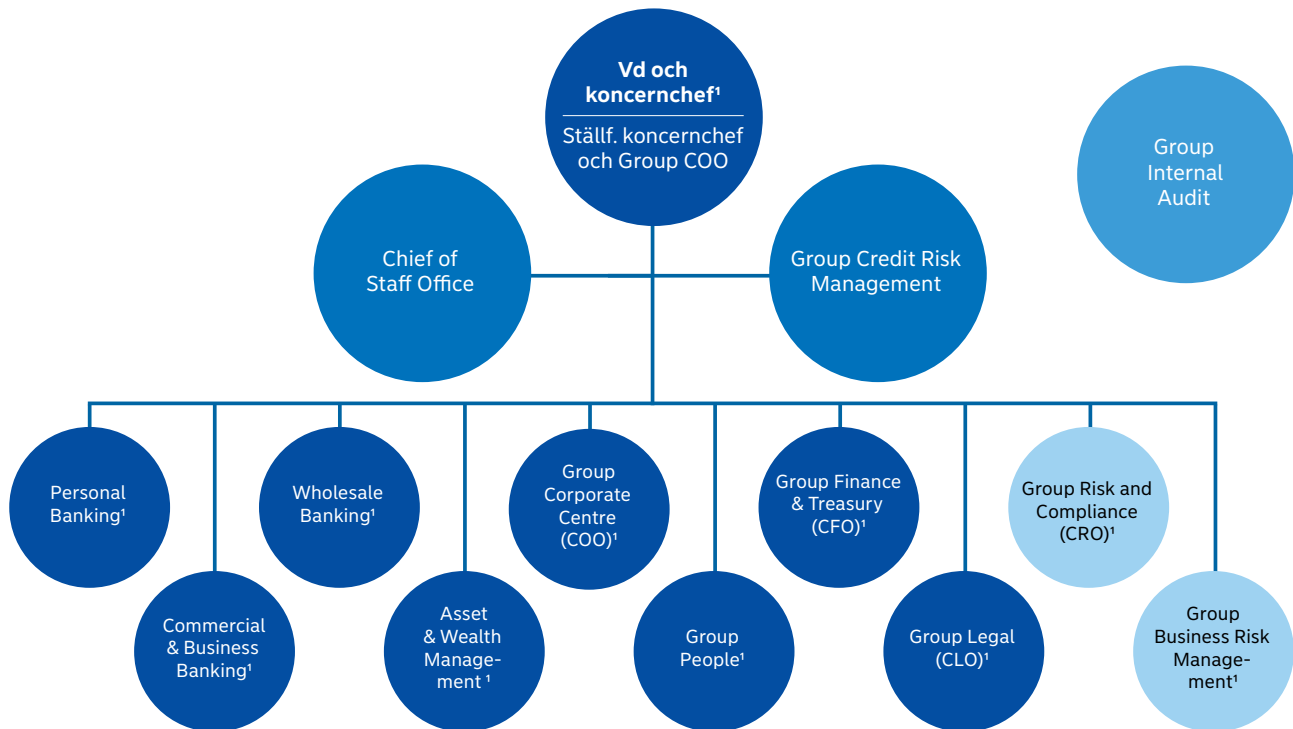
Nordeas organisation

Per den 31 december 2018

1) Cheferna för respektive enheter ingår tillsammans med koncernchefen i koncernledningen.

Per den 1 januari 2019

1) Cheferna för respektive enheter ingår tillsammans med koncernchefen i koncernledningen.

Ordinarie bolagsstämma 28 mars 2019

Nordeas ordinarie bolagsstämma 2019 hålls torsdagen den 28 mars i Finlandia-huset, Mannerheimvägen 13e i Helsingfors, klockan 13.00 (lokal tid).

Anmälan om deltagande etc

Aktieägare som önskar delta i den ordinarie bolagsstämman ska vara införd i den av Euroclear Finland Oy i Finland förda aktieboken den 18 mars 2019, och anmäla sig till Nordea.

Deltagare med aktier registrerade hos Euroclear Finland Ab i Finland

Anmälan till bolagsstämman ska göras senast den 22 mars 2019 per post på adress Computershare AB, "Nordeas ordinarie bolagsstämma 2019", Alexandersgatan 15B, 6. tr., 00100 Helsingfors, Finland, eller per telefon +358 94 272 1429, eller på bolagets webbplats, nordea.com.

Deltagare med aktier registrerade hos Euroclear Sweden AB i Sverige

Anmälan till bolagsstämman ska göras senast den 19 mars 2019 per post på adress Computershare AB, "Nordeas ordinarie bolagsstämma 2019", Box 610, SE-182 16 Danderyd, Sverige, eller per telefon +46 8 5180 1553, eller på bolagets webbplats, nordea.com.

Deltagare med aktier registrerade hos VP Securities A/S i Danmark

Anmälan till bolagsstämman ska göras senast den 19 mars 2019 per post på adress Computershare A/S, "Nordeas ordinarie bolagsstämma 2019", Lottenborgvej 26, DK-2800 Kgs. Lyngby, Danmark, eller per telefon +45 4546 0997, eller på bolagets webbplats, nordea.com.

Förvaltarregistrerade aktier

Aktieägare som har sina aktier förvaltarregistrerade måste tillfälligt låta omregistrera aktierna till den av Euroclear Finland Ab i Finland förda aktieboken senast den 25 mars 2019 kl 10.00 EET.

Finansiell kalender

Finansiell kalender 2019

Ordinarie bolagsstämma	28 mars
Första dag för handel exklusive utdelning	29 mars
Avstämningsdag	1 april
Utbetalning av utdelning	8 april
Delårsrapport, första kvartalet	30 april
Delårsrapport, andra kvartalet	18 juli
Delårsrapport, tredje kvartalet	24 oktober

Kontaktpersoner

Christopher Rees,
Group CFO

Investor Relations

Rodney Alfvén, chef för Investor Relations
Carolina Brikho
Maria Caneman
Michel Karimunda
Andreas Larsson
Pawel Wyszynski

105 71 Stockholm, Sverige
Tel: +46 10 157 1000

Webbplats

Alla rapporter och pressmeddelanden finns tillgängliga på internet, på adress nordea.com. Finansiella rapporter från Nordeakoncernen kan beställas på nätet och från Investor Relations.

Nordeas rapport om kapitaltäckning och riskhantering, i enlighet med upplysningskraven i Pelare III och EU:s kapitalkravsförordning, finns på nordea.com.

Årsredovisning 2018

Denna årsredovisning omfattar Nordea Bank Abp och avser verksamheten i Nordeakoncernen, vars koncernstruktur presenteras på sidan 290. Årsredovisningen finns även på engelska. Vid bristande överensstämmelse mellan versionerna ska den svenska versionen äga företräde.

I årsredovisningen presenteras Nordeakoncernens resultaträkningar och andra finansiella data uttryckta i euro.

Denna årsredovisning omfattar Nordea Bank Abp och avser verksamheten i Nordeakoncernen, vars koncernstruktur presenteras på sidan 290.

I årsredovisningen presenteras Nordeakoncernens resultaträkningar och andra finansiella data uttryckta i euro.